Exodus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 $\ensuremath{\mathrm{JPS}}$ Translation, and Rashi

©Nathan Kasimet, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 licenses (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Migra According to the Masora
- License: CC-BY-SA
- מקראַ על פּר מסוררה/ikiw/kisource.org/wikisource Source: https://he.wikisource.org
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
- License: CC-BY-SA
- TITIL MITGTIONIES Source: https://he.wikisource.org/wiki/org/
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
- License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using ETEX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

עשרת הדברות במעם עליון	
שירת הים ועשרת הדברות שירת הים	203 203
פרשת ויקרא	201
פרשת ויקרא למנחה בשבת פקודי	201
פרשת פקורי	188
פרשת ויקהל	7 ∠I
פרשה כי השא	120
פרשה הצוה	132
פרשת תרומה	112
פרשה משפטים	7 6
פרשה יתרו	08
פרשה בשלח	28
פרשה בא	36
פרשה וארא	12
פרשה שמות	τ
Usage Guide	İν
Introduction	Λ

תוכן העניינים

ספר שמות – noticulorial

	Redra	GLW	7 @	LL	1	٠	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	٠	•	•	•	•	•	. 5	74
(arwn a Gaurn	ELL .	٠	• •	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	. ε	74
	פרשת ז הפטרת	GLAI	2 10		-	٠	•	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	· 6	23
(arwn 1	כור .	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	•	•	٠	•	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	• 6	53
	הפטרת	GLAL	1 (7	حاط	إدا		٠	٠	•	•	•	•	٠	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠ ٧	73.
	にほむてに	シロロ	ŲL	1	Ш	T	([]	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ ٩	23
	הפטרת	WEL	∟ %	$\langle A \rangle$	Щ		(2)	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ 7	23
(ばらざて	ムねてい	<u>_</u> :	XA	L	ΙL	4		٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ 7	23
	נוססו נו	雪 かり		• •	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠ 6	77
	じほのしじ	レヘクレク	_	• •	٠	٠	•	•	٠	٠	٠	•	•	٠	٠	•	٠	•	•	•	•	•	•	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠ 8	7.7.
	הפטרת הפטרת		ÁX	•	•	٠	•	٠	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	٠	•	•	•	•	•	•	•	•	•	٠	٠	•	٠	٠	٠	•	٠	· +	7.7.
	にほむてに	い ないし	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ 7	77
	にほむてに	にて に	Ľ	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	. 0	77
	にほむてに	CAGG	.Z.C	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	. 8	17
	にほむてに	بالالال	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ 9	17
	real s	$\Box \Delta C I$	1		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠		٠		•	٠	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	• т	17
	rearr	⊏ 8 ;	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ 6	07
	הפטרת ה	ことしと	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠		٠		٠	٠	٠		•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	. ,	07
	にほむてに						٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠ ٩	70
																																						70
																																					_	

Introduction

This humash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minha readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the Mikra at pi Masorah project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special Mastriv and Hastravot can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from Mikra at pi Masorah.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Jange Guide

notes.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the Mikra al pi Masorah project, or notes in Minhat Shai. The Mikra al pi Masorah project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bat with a space on both sides, but the line indicating a munah legarmet has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. The and TRTUT indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a Dor o in parentheses. A petuna is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical

(10) הבה נחחכמה לו. כל פנס לשון סכנס וסומנס לְדָבָר סום, כלומר סומינו עלמיכס לכך: בחחכמה לו. לעס, נממכמס

(8) ויקם מלך חדש. רבושמולל, מד למר מדש ממש, ומד למר שנממדשו גזירומיו (מועס יל.): אשר לא ידע. עשם

(a) ויוסף היה במצרים. וסלא סוא וצניו היו בכלל שבעים, ומה בא ללמדנו, וכי לא היינו יודעים שהוא היה במלרים, אלא

(ז) ואלה שמוח בני ישראל. מע"פ שמנאן במייסן בשמוחס, חור ומנאן במיחסן, לסידיע חבתן שנמשלו לכוכניס, שמוליאן

לסודישך לדקמו של יושף, סוא יושף סרושה את לאן אביו, הוא יושף שהיה במלרים ונעשה מלך ועמד בלדקו:

ر بردرده ا במספר ו בשמומס, שנה מֶר הְמִוֹנִיה בְּמִקְפֶּר ְ בְּבֶּלֶם לְבָלֶם בְּשֵׁם (יִקְרָה (ישעי' מֶ, כו. שמו"ר ה, ג):

מכמו כטכו כט ידע:

(ע) וישרצו. שליו יולדות ששה בכרם מתד:

	וְאָכֶּה שְׁמוֹת ְבְּנֵי וִשְׂרָאֵל הַבָּאָים מִצְּרָוְמְה אֲת יַעֲלְב אָישׁ וּבֵיתִּוֹ בְּאוּ:	ְּנְבֶר נְאֵנְהֵ בֵּנְטֵגְרֵי הָאֵלְיִּ: בְּמָגְרִי לְמָגְּרֵיִם הָם נְתְּלִב נְאָלָּון הֲמָנִינִי בְּנִי נִתְּרָאֵלְ	NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his household:
τ	באיבו שְּמְלְנוֹ לֵנִי וִיהִיבֶּה:	ראובן שׁמְעוֹן לֵוֹי וִיחוּדֶה:	Reuben, Simeon, Levi, and Judah;
٤	נמְּמֵבֶׁר וְבִּנְלֵן נְבִּנִוֹמֶן:	וּמְּמּבֹר זְבוּלְוּן וּבְּנִוֹמָוּ:	Issachat, Zebulun, and Benjamin;
†	يْرَا زْرْطْفْكْرْ، وْلَا لْجُهِّلَا:	يَا زَرَفَنَذٍ. قِد نَجْمَد:	Dan and Naphtali, Gad and Asher.
ς	ַנִיהִׁי כְּלֹ־נָפָשׁ יִּצְאֵי נֵדֶהְ־ יַעַּקֹּב שׁבְעַיִם נָפָשׁ וְיוֹסָף הְנֶה בְמִצְּרֵים:	בְּחֲנְה בְּמָגְּרָיִם: הְיַנְּמְר שְׁבְעִין נִפְּשֶׁן וְיִיסָר הְחַנְאָר כְּלְ נִפְשֶׁרָא נְפָּמֵן וְיִיסֶר	And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.
9	נַגְּמָּם יוֹמָף וְכְּלִ־אָּמָּיִי וְכָּלִ הַיְּיִר הַהִּיּא:	ימית יוֹסף וְכְל אֲחוֹהִי וְכֹל דְרֶא הַהוּא:	And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.
۷	نَمُدُمْ مِثَات: (a) نَامُمُثُمُ فِثَامِّكِ مُثِمِّكِ نَنْفُرِّم بِخُرِّدُ نَشِدُمْحٍ فَكُهِ نَائِمُكُمْ نَافُرُم	וֹאִטְמְלְיצִׁת צַּרְשְׁ מִנְּתִּוֹּ יְסְגִיאִי יִהְקִיפִּי לַחְדָּא לַחָדָא יְבְנֵי יִשְׂרָצֵל נְפִישׁי וְאָהְיַלְּהִי	And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and maxed exceeding mighty; and the land was filled with them.
ļι	אָהֶּר לְאִינְרַע אָת־יוֹסְף: נַנְקְם מֶלֶּךְ חְדָשׁ עַלִּימִלָּיִם	בְּלֵא מְלַנִּים לְּזִירֵט יוָסָב: בְּלֵא מְלַכָּא מִדַטִּא מַלְ מִצְּרָוִם	Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.
6	ניאָמֶר אָל־עַמָּוֹ הַנָּה עַם בְּנֵי יִשְׂרְאֵל רָב וְעָצִים מִמֶּנּיּ:	וֹמְבְאֵבְ סִׁנּוֹ וֹטִלֵפָּוּוֹ מִנִּּנְאִ: נֹאַמִּר לְהַמִּיִּנִי טִא הַמָּא פֹּנִי	And he said unro his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for us;
ΟI	תָבָּה נִהְחַבְּמָה לֵוֹ פָּן־יִּךְבָּׁה יְהִיְּה בִּי־הִקְּהֶאנָה מִלְחַמָּה יְנִילְחַם בַּנִי יְעְלָהְאַנָה מִלִּשְׂיָצִינִי יְנִלְחַם בַּנִי יְעְּלָה מִן־הַצְּהֵץ:	אַרְטְּא: וְיְנְיְּחְיּלְ אָלְבֶׁרְ וְיִסְׁלֵּהְוֹ מִּן וְיְהְיִּסְׁכֵּוּן אַרְּ אֲנְּוּן עַלְ סְנְאָנָא יִסְּנִּוּן וְיְחֵיִּ אֲבֵּי, וְעְּרָׁבְׁ לְּבֶׁר בְּבְּיִנְיִי נְתְחַבָּם לְחָוּן בִּלְמָא	come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any war, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.

וֹאָט_בַתּמִסְם: ÇĞLĞL בּסבלקעַם נֹגֹמָּגְעִגְ מַּבְגִּ מָבְיִג מִסְּיִם לַמָּמַּגִּ

نظيا تنظِم بخدد خدد نهُلهٰج: וכֹאַמָּר וֹמַנִּוּ אָעָוִ כַּוּ וֹבַבּּע וֹכֹוּ

täll: ישנטן ווּהְבַּרוּ מִבְּרַוֹם אָעַבַבּׁוֹנוֹ וֹהָבָאַב

\$aL_ātL: tio tālL: עַבֹּדָה בַשְּׁדֶה אָת כָּל־עַבְּדָהָם וַיַמְרְרוּ אָת־חַיֵּיהֶם בַעַּבֹדֶה

מפָּרָה וְשֶׁם הַשָּׁנִית פּוּעְה: בְּעִבְּרִיּנְם אֵּמֶּב מָּסִׁ בַאַּטִּע יְחִינִיִּטְא דְּשׁיִם חָבָּרָא שָּׁפָּרָה וּיֹאַמֶּר מֶלֶבְּ מִצְּבְוֹם לַמִּנִלְּבָי וֹאָמִר מַלְכָּא בַּמִּבְּנִם לְטִוֹטַא

נְחָיִה: הוא נהַמְמָן אַבְוּ וְאָם בָּת הָוֹא אָם בָּרָא הוּא וְמִקְמָלֵן יָתִיה ין יבאיטו הַּבְיבוֹאַבֹּלוֹם אִם בּוֹ בִינִבֹּנֹאַ נִטִּבוֹנוֹ הַבְ הַּנִּבֹּנֹאַ אַם בּוֹ בִּנִבּנֹיאַ נִטִּבוֹנוֹ הַבְ הַנִּבַּנֹאַ נَةٍאָמֶר בְּנַבְּוֹבֶלְ אָנִי בְוֹמְבֹרִנְיִנִי נֹאָמֵר בַּר שִּׁנִיְנִילוֹ מִּנְבְּלֵו יָנִי

> لَمْتَاقُو: אוצרי לפַרַעֹּה וַת פַּיתוֹם וַיַּת לפולטונעון ולון לנו. כנע 八位においてげ تهجعنرا

לנו וֹמִבְאָב: שׁבְּבֹּגוּ וֹהַבַע בְמִבֵּבִי אָנ מוֹ בַבַע ילמא במהוו לביון כו סוו וכן

בַּלַמָּגנ: الْهَفَرَىد فَالْمُلَامُ لَا ثَالِهُ لَيْ فَالْمُلَامُ فِي الْمُلَامُ فِي الْمُلْعَالِ

בַלְמָוּ: アダロイエド לַמָּגֹא בֹמִגוֹא וּבֹלַבוֹנוּ וּבַבַּלַ וֹאַמַּבוּ יָת חַיִּיבוּוֹ בְּפוּלְחָנָא

וְשִׁוְם שׁנְיִוֹשׁאַ פּוּמַבי:

נאם בֿבשא בוא שַׁלּוּמִנּע:

Kaamses. Pharaoh store-cities, Pithom and their burdens. And they built for taskmasters to afflict them with Therefore they did set over them

of Israel. were adread because of the children more they spread abroad. And they the more they multiplied and the But the more they afflicted them,

children of Israel to serve with And the Egyptians made the

they made them serve with rigour. the field; in all their service, wherein brick, and in all manner of service in with hard service, in mortar and in And they made their lives bitter

the name of the other Puah; name of the one was Shiphrah, and Hebrew midwives, of whom the And the king of Egypt spoke to the

SΙ

7 I

ΙI

'.9vil if it be a daughter, then she shall it be a son, then ye shall kill him; but ye shall look upon the birthstool: if of a midwife to the Hebrew women, and he said: When ye do the office

דרשו, כאדס שמקלל עלמו, ומולס קללמו באמריס, וסרי סוא כאלו כמב ועַלִינו מן סארץ וסס יירשוס: (וסס לא סבינו שעל כל סעולס אינו מביא, אבל סוא מביא על אומס אחם. ברש"י ישן): ועלה בון הארץ. על כרחנו. ורבוחינו מס לטשום לו. ורבוסינו דרשו, נססכם למושיען של ישראל לדונם במים, שכבר נשבע שלא יביא מבול לעולם (שמו"ר א, יא).

אָר פּחִים ואַח רעמסס. שלא סיי ראויים ממחלס לכך, ועשאוס חוקום וצלורום לאולר: בסבלחם. של מלריס: - ערי מסכנוח. כמרגומו, וכן לֶן בֹּחׁ שֶׁל סַמְבֵן סַזֶּס (ישעי'כב, מו), גובר סממונס על סחולרוח (שמו"ר (11) עליו. על העם: מסים. לצון מס, שרים שגובין מהם המס. ומהו המס, שיבנו ערי מסכנות לפרעה: למען ענותו

בעיני עלמס וק"ל). ורבומינו דרשו, כקוליס היו בעיניהם: ומדרשו, רוח הקודש אומרח כן, אחם אומרים פן ירבה, ואני אומר כן ירבה: – ויקצו. קלו בחייהם. (ויש מפרשים המלרים (21) וכאשר יענו אוחו. זכל מס שסס נומנין לב לענומ, כן לב סקב"ס לסרבות ולספרין. בן ירבה, כן רבס וכן פרן.

(EI) בפרך. בעבודה קשה המפרכת הת הגוף ומשברתו:

מינוק סבוכה (סומה יה:): פועה. לשון לעקה, כמו בַּיוֹלֶבֶה מָפְעֶה (ישעי מב, יד): שפרה. זו יוכבד, על שם שֶׁמְשַׁפֶּבֶת הֹת הולד: בויעה. זו מריס, על שם שפּוֹעָה ומדברת והוגה לולד, כדרך הנשים המפיימות (15) - למילדות. סוא לשון מולידות, אלא שיש לשון קל ויש לשון כבר, כמו שובר ומשבר, דובר ומדבר, כך מוליד וקיצַלד:

(16) בילדכן. כמו זסולידכן: האבנים. מושד סאשה היולדם, וזמקום אחר קוראו משבר, וכמוסו עֹשֶה מֶלֶאבָה עַל

تٰذٰذٰہٰ۔□: מָבְשׁ מִאְנְיִם וֹשְׁעַהְוֹן אָעַ מַלְכָּא בַּמִּאָנִם וֹפַוּמָא וָעַ $_{ imes_1}$ ៤ភូន বំណូ বেষ্ট্রিন ৮৫০ ষ্ট্রেন্টো র্ট্রেম ৫৫৪ ৮৫৪,৫ বল্লান נְיִּנְיִם יִּבְּיִנִאָּן הַמְּיִלְאִ מֵּע הַאָּבְיִנִם יִּבְיִנִם יִּבְינִלְאִ הַוֹּיִם מִּוֹ בַּבְּיִם יִּבְּיִנִם

١٠٠١ المالة īĿĔL ŪΫĽ ביי וַנְאַמֶּר לְטָּן מַדִּיִּשְׁ צְּמִין נַאָּמָר לְחַוֹן מַבְּיִּיִּן رَبْطُكُ مُرْكِ مِجْدَرُتِ كَامْرَخْيِن بَطْدُه مَكْرُفَه لِمَجْدَنَت كِنْبُنِّهِ

שׁבַּׁנִא אַבְעֵוֹן עַמִּנְבְּעָבׁי וֹנְלֶבוּי: בְּמְבֶרְהְיָּתְ בְּיִרְחְנְוֹתְ בְּמָבֶת בְּמֶבֶת אָבִי תַכִּימָן אָנִּין עַּדְ לָאַ עַּלְתַ ور جِه حِدْشِرَ الشَّمْكِ الشَّمْكِ الشَّمْكِ الشَّمْةِ الشَّلِي الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِمُ ال נטאַמָּבוֹן בַיְמִינַלְבְיַנִ אָבְ־פַּבְעָבו נּאָמִבָא בַּוֹיָנָא לְפַּבַעָּבו אָבִי

בְּלֵּם נִלְּגַּבְׁנִי מִאָּב:

בַּאָבְעַיִם נוֹהָהָ בַעָּם בַּשָּׁים:

נשׁבוּגוֹן אָנוַ פּנִינֹמָא בִיבֵּנוּ וֹפַהַנִּמִּנוּ זִנִי

خُلْطُكِياً كَانُكُمْ تُخْلُلُ:

וטטיפו לַטִּדְא: יי נוומר אָלְנִים לַמִּנֹלְנִי נוּנָב וֹאִנִּמִּר גָּ לְטִוֹטָא וּסִׁנִּ הַּמָּא

בום ון ועבר להון במין: יַגַ וַיְהָי בֶּי־יָרְאָנּ הַמְיַלְּלָת אָת־ וַהַנָּה כַּר דְּחִילָא חָיָהָא מִן

> men-children alive. commanded them, but saved the did not as the king of Egypt But the midwives feared God, and

have saved the men-children alive?' Why have ye done this thing, and midwives, and said unto them: And the king of Egypt called for the

unto them. delivered ere the midwife come women; for they are lively, and are women are not as the Egyptian Pharach: 'Because the Hebrew And the midwives said unto

multiplied, and waxed very mighty. midwives; and the people And God dealt well with the

them houses. midwives feared God, that He made And it came to pass, because the

17

81

קּבְּעַנְּנִינְיוּ שעמיד לסוולד בן סמושיע מומס: וחיה. וממיס: קַּטְּבְנְיַט (ירמי' יח, ג), מושב כלי חומנות יולר כלי חרם: − אם ⊏ן הוא וגר. לח היה מקפיד חלח על הוכרים, שחמרו לו

יג, יע) לשון עבר חללמס כמו ומחללו לוכריס: במו ויממרו לוכריס, וַמְּדַבְּרְנֶס בְּפִּיבֶם (ירמי מד, כס), לצון דברמס כמו ומדברו לוכריס, וכן וַמְּמַלֶלְנֶס מֹמִי שָׁל עַמִי, (ימוקאל שברים לנקבום רבום, מיבה זו וכיולה בה משמשם לשון פעלו ולשון פעלחם, כגון ומהמכן היש מלרי, (שמוח ב, יע) לשון עבר (17) וחחיין אח הילדים. מַמַּפְּקוֹמ לַסֹס מיס ומוון. (סומס יפֿ:) מכגוס הכפֿעון וָקַיַּימפֿ, והשני וַקַבִּימָפון, לפּי שלעון

סשדם שלינן לכיכום מילדום, וסיכן משולום למיום, גור לכים, ולב ימרף, בכור שורו, לילס שלוחם, ומי שלל נכתב בו, סרי (19) כי חיות הגה. בקימום כמילדום, מרגוס מילדום מַיָּמָם. ורבומינו דרשו, (מומס ימ: ושמו"ר) סרי הן משולום למיום

וילך, וישב, ויכד, ויכל, לפי שלינן מגורמן של ללו, שסרי סיו"ד ימוד בסן, יכד, ינל, ישב, ילך, יו"ד לומ שלישים בו: ויישב (ויקרא י, כ), לשון סוטב, וכן וירב סטס, ומרבס סטס, ויגל יסודס, סגלס יסודס, ויפן כס וכס, פנס לכאן ולכאן. ואל משיבני, ספנס סונבום זו לזו, כל אלו לשון מפעיל את אחרים, וכשסוא מדבר בלשון ויפעל, סוא נקוד סיו"ד בחיר"ק, כגון וַיִּישַב בְּעֵינֶיוּ ים), סרבה מאניה, וכן וַיַּבֶּל סַשְׁבַּרִים (דברי הימים־ב לו, כ), נבוזראדן הגלה את השארית, וַיַבֶּן וַבָּב אָל וַבָּב (שופעים עו, ה), סים נקוד סיו"ד בליכ"י שסים קמ"ן קמן, (מו בסגול שסים פמ"ם קמן)כגון ויימב מלסים למילדום, וַנֶּבֶב בְּבַם יְסִידְס (מֹיכה ב, (02) ויישב. סמיג לסס, וזס מלוק במינס שימודס צ' אומיום ונמן לס וי"ו יו"ד בראשס, כשסיא באס לדבר צלשון ויפעל, שכמוב כללן, ויברך מומס ועוד כמיב עָס מִּמָּךְ לָבְנָמׁ (ימוקמל יע, ב):

ומלכום ממרים, כדלימה במקכה קועה (יה:): (וב) ויעש להם בחים. במי כסונס ולויס ומלכום שקרויין במיס, ויצן אם בים ס' ואם בים סמלך, כסונס ולויס מיוכבד, אלהים למילדת. מסו סמונס:

ल्त्रांतः (व) تربختر فهذركت نجر تقع جربائتي فينده فيدارده من کیمیزر آذگا

قلاے تارہ: א* וַנֶּבֶּר אָיִשְׁ מִבָּנִי בְיֵנִי נַנְּפֵּׁר אָנִר נְאָנִלְ מִּבְּרָא מִּדְּבִית בְנִי וּנְסִיב

شِرِشِد نُلْنَانِه: אחו כי־טַוֹב הוא וַהַּצְפְּנָהוּ וַחֲזָה יָתִּיה צָּרֵי טָב הוא

تَقَمُّهُ فَوَيْكُ مَحٍ مُقَلِّ لِنَهُدٍ: יבוּפָת וַמַּשָּׁם בָּה אָת־הַיָּכֶּר לו מַבַת גַמָא נפַהְמְרָה בַחַמֶּר וְלְאִיּיְכְּלְוֹרְ עּוִידִ הַצִּּפִינוֹ וְהַפְּּחִי וְלְאִי יְכִילִּה עּוֹד לְאַטְמָרוּהַיה

מַבַ ַנְמַמָּב לְנִיּ

: ثَاثَاثُ جُرِنَا يَا مُنَا يَنِهُ كِنَا هُمَا يُقَمَّلُنَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ יַר היְאָר וַמָּרָא אָת־הַמַּבְּל פִּיךְ נַהָּרָא וָחָזָת יָת מַיִּבְּתָא ַ בּוֹאֵר וָנַעֲּׁרֹמֶיהָ הֹלְלָת עַּלְ נַהְּדֶּיִהְא וְשִּילִיהָא מְתַּלְּכָן עַּלְ נמָרְ בַּת־פַּרְעֹּה לְרְהָיֹץ עַל־

> וכל בניש הביימון: עוֹילַוְע למומר כֹּל בֹּרֹא בוֹטוֹלִינִינ ﴿ جُرَحٌ لِإِنَّا الْقَوْلَا اللَّهِ إِنَّا الرَّفِي اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِمُ اللَّلَّا اللَّا اللَّا اللَّلَّا اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل

לנו לבנו לוג:

נאַמְעַרְמֵיה מְּלְקָא יַרְחִין: נמֹבוֹע באַמְשׁני נשֹּבְיָע בּלּן נמּבוֹא וֹמּגִּאָם אִטְּטָא וּיִלְיַנִם בּּר

בּוֹהֹבֹא הֹכ כּיף נַהְרָא: וְהַּוּאַט פֿע וֹט בַבְּיָא וְהַּוּיִטַע تَلَاقُلَكِ خُلَادُلُمُ يَكُنُونُهُ וּלֹכּיבַת לַיה הַיבְּקָא דְּגוֹמָא

למבת מא וטמביד ליה: נַמַתַּצָּב צְַּחַטְּוֹ מֶבְחַלֵּל לְבַלְּח וֹצְּהְעַבַּת צַּחְמֵנִה מֵבַחִיק

וּנְסֵיבְתַּה: ליו נֹהְבֹא נֹאוהֵוסִם נָׁם אַפְּטִבּי וּנְחַתַּת בַּת פַּרְעֹה לְמִסְחֵי עַל

> daughter ye shall save alive.' shall cast into the river, and every saying: 'Every son that is born ye And Pharaoh charged all his people,

of Levi, and took to wife a daughter And there went a man of the house

ΙΙ

him three months. that he was a goodly child, she hid bore a son; and when she saw him And the woman conceived, and

by the river's brink. child therein, and laid it in the flags and with pitch; and she put the bulrushes, and daubed it with slime hide him, she took for him an ark of And when she could not longer

know what would be done to him. And his sister stood afar off, to

handmaid to fetch it. among the flags, and sent her river-side; and she saw the ark maidens walked along by the down to bathe in the river; and her And the daughter of Pharaoh came

לעברים, וסס לא סיו יודעיס שקופו ללקות על מי מריבה: שם מישראל, ורואין אנו שסופו ללקוח במים, לפירך גור אוחו ביום אף על המזרים, שנאמר כל הבן הילוד, ולא נאמר הילוד (22) - לכל עמו. אף עליסס גור, יוס שנולד משס אמרו לו אָלְעַגְּנִינִי, סיוס נולד מושיען, ואין אנו יודעיס אס ממלריס

בן שמונים שנס, אם כן כשנמעברה ממנו הימה בם מאה ושלשים, וקורא אומה בם לוי: נספכס לסיום נערס. ובם ק"ל שנס סימס, שנולדס בבואס למלריס בין סמומום, ומאמיס ועשר נשמסו שס, וכשילאו סיס משס קשה משל פרעה, אם פרעה גזר על הזכרים ואמה גם כן על הנקצות. צרש"י ישן) והחזירה ועשה בה לקוחין שניים, ואף היא (1) ויקח אח בח לוי. פְּרוּשׁ סיס ממנס מפני גוירם פרעס, (וחור ולקחס, ווסו וילך, שסלך געלם נחו שממרס לו גורמך

(2) כי שוב הוא. כשנולד נחמלה סבית בְּלוֹ חורה (קומה יב.):

בלמ"ו, ודומה לו בנה נמוף במלו (ישעי ימ, ימ, יו): בחמר ובזפת. ופת מנתון ומיע מנפנים, כדי שלה יריה הותו לדיק ריה רע של ופת: - וחשם בסוף. הוה לעון הגם רושי"ל למקומעין, והם בדקו אחריה לפוף מי: - גמא. גמי בלשון משנה ובלע"ו יונ"קו, ודבר רך הוא, ועומד בפני רך ובפני קשה: (3) ולא יכלה עוד הצפינו, שמנולס סמלרייס מיוס שסחירס, וסיא ילדמו לששס חדשים ויוס אי, שסיולדמ לשנעס יולדמ

מימס, כמו הָבֶּה קַּנֹכִי סִיֹלָךְ לָמוּמ (ברמֿשׁימ כס, לב), סולכום למום לפי שמיחו בה, והכחוב מסייען, כי למה לנו לכחוב ונערוחיה בְּחֹוּ מֶלְקַּמ יוֹאָב אֶל יָדִי (שמואל־ב יד, ל), והוא לשון יד ממש, שיד האדם סמוכה לו. ורבוחינו דרשו (סוטה יב:) הולכוח לשון (a) לרחץ על היאור. מרם סמקרא ופרשסו, ומרד גם פרעס על סיאור לרמוץ צו: על יד היאור. אלל סיאור, כמו

נְשַּאָמֶׁר מִיּלְדֵי בַּמְּבָרִים זֶּר: וְהְנָה נַמָּה בַבֶּה וַתַּחְלָּל עְלֶיוּ נמפְתַּדוֹ נִתְּרָאֶרוּ

מו העקרית ומינק לף אָת־ - עَאْݣِك نْݣَلْ אَنْ، ݣِكِ هَشْك مْنَزْݣُك لَهْنَادْ مِ نْهُكُدْ، كِنْك هَنْنُه נوَمُهُم يُبَامَنُ يُجَافِم فَرَافَة يَهِمُرَم يُبَمِينَ جُنِم فِرَقَة

וּשַׁבְּשְׁ עַמְּלְבְּעִ וּשַׁבְּעָבׁ אָע־אָם וּאָנִלָּט מּיִלִּיִּטְשׁא יּקְּרָה יָת וַמְאָמֶר לֶה בַּת־פַּרְעָה בֻּרָי נַאֲמַרַת לַהְ בַּת פַּרְעֹה אִיִילִי

تثكد تظنظين אָהָן אָת־שְׂכְּרֵוְדְּ וַהַּקָּח הָאִּשֶּׁר ⁶ אֶת הַנֶּלֶד הַנָּה וְהֵינְקָהוּ לִּי וְאָנִי יְת רְבָיָא הָדִין וְאוֹנִיקִיהוּ לִי וּמַאָמֶר לְה בַּת־פַּרְעָה הֵילִיכִי וַאֲמַרָת לַה בַּת פַּרְעֹה הַלִּיכִי

בְּיִשְׁיִבְיִרוּ: שָׁמוֹ משֶּׁה וַהַּאִמֶּר בָּי מִן־הַמָּוִם oı פַרְעָּה וַיִּהִי־לָה לְבֵּן וַתִּקְרֶא וּיּגֹבַּע בַיַּבְער נַעָּבָאָרוּ לָבַער

מּבוֹנו מֹאָטוֹנו: וַיַרְאַ אָישׁ מִצְּרִׁי מַבֶּה אִישֶׁ־ בְּפּוּלְחְָנְהוֹן וַחָזָא נְּבָר מִצְרִי מּלימי וַיִּצְאַ אֶל־אָהְיוּ וַיַּרְאַ בְּסְבְּלְהָהַם מֹשֶׁה, וּנְפָּק לְנָה צָּחוֹהִי וַחַזָּאִ וּנְהַיו בַּנְמָים הַהַה וּיִּגְדַל מֹשֶׁה וַהָּנָה בִּיוֹמָנָא הָאָנּוּן וּרְבָא

> מובותא לכו ושסט הבוטו ופֿטַטַע וַטַזָּע זָע בַבְּיָא וָבָא

ליף ית בְבְיָא: מֹנלטשׁא מו יְרוּבִינִא וֹעוּנִיל

אַטַּעָא בַבְּיָא נְאָנִנְלֵטֵּנִעִי: וֹאָלְאַ אָשֵׁוּן זְּעַ אַּלְּבִוּבְ וּלְּפָּוּבְע

מַיָּא שָׁחַלְהֵיה: שְׁמֵיה מֹשֶׁה וַאֲמַרָת אֲבֵי מִן פּרְעָה וַהָּנְה לַהּ לְבָר וּקְרָאִת וּבְבֹא בַבְנֹא נֹאִנִינִינִי לַבַּע

מְּשֵׁי לְגְּבֶּר יְהוּדֵי מֵאָּחוֹהִי:

Hebrews' children.' him, and said: 'This is one of the wept. And she had compassion on the child; and behold a boy that And she opened it, and saw it, even

she may nurse the child for thee?' nurse of the Hebrew women, that daughter: 'Shall I go and call thee a Then said his sister to Pharaoh's

called the child's mother. Go.' And the maiden went and And Pharaoh's daughter said to her:

child, and nursed it. wages.' And the woman took the it for me, and I will give thee thy her: 'Take this child away, and nurse And Pharaoh's daughter said unto

I drew him out of the water.' his name Moses, and said: 'Because he became her son. And she called him unto Pharaoh's daughter, and And the child grew, and she brought

of his brethren. an Egyptian smiting a Hebrew, one looked on their burdens; and he saw went out unto his brethren, and when Moses was grown up, that he And it came to pass in those days,

וסס דרשו את אממס, את ידס ונשתרבבס אמתס אמות סרבס (קועס שס): סולכום: אח אמוחה. אם שפחסם. ורצומינו דרשו לשון יד, אבל לפי דקדוק לשון סקודש סיס לו לסנקד אמסס מ"ס דגושס,

נער בוכה. קולו כנער: (ש) וחפחה ותראהו. אם מי כאמה, הילד, זהו פשומו. ומדרשו, שכאמה עמו שכינה (מומה שם שמי"ר א, כח):

(ד) מן העברייה. שסחירמו על מלריות סרבס לינק ולא ינק, לפי שסיס עמיד לדבר עס סשכיים (שמו"ר א, ל. מועס שס):

(8) וחלך העלמה. *הלכה צוריוום ועלמום בעלם:*

(9) היליכי. נמנגאה ולא ידעה מה נמנגאה, הי שליכי (שמו"ר שם קומה שם):

משימי, אינו אלא מגורם חיבה שפעל שלה מיוםד בה"א בסוף החיבה, כגון משה, בנה, עשה, לוה, פנה, כשיבא לומר בהם באשר יאמר מן קם הקימופי, ומן שב השיבופי, ומן בא הביאופי, או משפיהו, כמו ומש פי אָם עַוֹן הַאָּרֶץ (זכריה ג, ט), אבל ולשון סולאס סוא, וכן יַמְשֶׁנִי מִשַּנִס רַבִּיס (שמואל־ב כב, יו), שאלו סיס ממחברה מש, לא יחבן לומר משימיסו אלא הַמִישוֹמִיסוּ, הסירוסיו, כמו לה יַמוּשׁ (יהושע ה, ה) לה משו, כך הזכרו מנחם. והני הומר שהינו ממחזרה מש, וימוש, הלה מגורה מָשְׁה, (10) - משיחהו. כמכגומו שְׁמַלְּמִיּשׁ, וסוֹסׁ לעון סולסֿס בלעון סֿרמי, כְּמָשְׁמַל בִּנִּימָטׁ מִמַלְבָּסֹׁ, ובלעון עברי מעימסו, לעון

(II) ויגדל משה. וסלה כבר כתב ויגדל סילד, ה"ר יסודה בר"ה סרהשון לקומס וסשני לגדולה, שמינהו פרעה על ביתו: פעלמי, מבא סיו"ד במקוס ס"א, כמו עשימי, בנימי, פנימי, לוימי:

EULL: אַישׁ וַיַּךְ אָתְרַהַמִּצְּרָי וַיִּמְמְנָהָר בֹית אַנְשׁ יִּמְהָא יָת מִצְּרָאָר וּנֹפּֿן כִּעַ וֹכֶע וּנֹבֵא כֹּּנ אָנן וֹאִטַפּֿוּג לְכֹא נּלְכֹא וֹעַזֹּא אָבוּג

לְבְׁמְּת לַמִּׁע עַבּּע בַמֶּב: אַלאָום מֹבֹנום נֹאָנם וֹנְאָמֶנְ ניצא בּיַוֹם הַשֶּׁנִי וְהַנֵּה שָׁנֵי־

ŪĻĈL: ניירא משה ניאמר אבן נודע ירחיל משה נאמר בקישטא אַמֶּר כַּאַמֶּר עַרָרְיָםְ אָתַרְעַמִּצְרָי כִּמָא דָקְטַעַלְמָא יָת מִצְרָאָר ÷ı וְמִפַּמִ מֹּלֶ,נוּי עַלְעַבְׁלַנִי, אַּעַּׁע מַּלָגָא עַלְמִפַּמֹלִי. אַשַּׁ אָמָר رَيْعِمُ لِي مُمْلِي خِغِيمِ مَبْلِ يَعْمَدُمَا مَانِكَ خِنْدَد لَدَ لَيَذَا

מֹבְוֹל נִיֹמֶב מֹכְ עַבַּאָב: משֶׁע מִפְּנֵוֹ פַּרְעָּה נֵיִשֶּׁב בָּאֶבֶּץְ י וּיִבְקַשׁ לַהַרָּג אָת־מֹשֶׁה וּיִבְרָח נישׁמַע פּרִעֹר אָת־הַדְּבֶר הַזָּה

\$**±**.₾l: אָנַר הָרָרְ בַּיִּשְׁקְים לְתַשְּׁקְוֹת צָאוֹ בָּתְ ³¹ נִמְּבָאֹנָה נִתְּיְלֶגְנָה נִתְּעֵלֶאִנְּה נַאֲתַאָּה بذريزا

נשמביה בְּקַלְא:

¿₫₫ĊĿ: וֹאָמֹר לְטַוֹּבֹא לָמָא אַשׁׁ מָטִוּ ונפֿל בוומא טַנוֹנֹא וַבַּא

אַטִּיֹנִת פּטִינֹתא:

ご、 こと: לאֹבהא במבלו וימיב על משה מן קרם פּרְעָה וּיתִיב יִבְעָּאַ לְמִלַמָּלְ זָתְ מִמָּע וַמָּבַל ושְׁמַע פַּרְעֹה וָת פִּהְנָמָא הָדֵין

הַאָּבֹת בֿנְעַוּ וּלְבַבֹּא בַּמִבְוֹן אָבַת בֹּנוֹן

hid him in the sand. no man, he smote the Egyptian, and way, and when he saw that there was And he looked this way and that

Wherefore smitest thou thy fellow?' he said to him that did the wrong: Hebrews were striving together; and and, behold, two men of the And he went out the second day,

said: 'Surely the thing is known.' Egyptian?' And Moses feared, and thou to kill me, as thou didst kill the ruler and a judge over us? thinkest And he said: Who made thee a

and he sat down by a well. and dwelt in the land of Midian; Moses fled from the face of Pharaoh, thing, he sought to slay Moses. But Now when Pharaoh heard this

Ş١

water their father's flock. water, and filled the troughs to daughters; and they came and drew Now the priest of Midian had seven

לבימו וסרגיש בדבר, וכשראס אומו מלרי שסרגיש בדבר, סיס מכסו ורודסו כל סיוס: היה, ונמן עיניו בה, ובלילה העמידו והוליאו מבימו, והוא חור ונכנם לבים ובא על אשמו, כסבורה שהוא בעלה, וחור האיש וסיס מעמידס מקרות סגבר למלחכתס (שמו"ר ה, כח): - מכה איש עברי. מלקסו ורודסו. ובעלס של שלומית בת דברי וירא בסבלוחם. נמן עיניו ולצו להיוח מילר עליהס (שמו"ר א, כו): איש מצרי. נוגש היה, ממונה על שומרי ישראל,

ללשם ממנו שימגייר: (12) ויפן כה וכה. כאס מס עשס לו זבים ומס עשס לו בשרס. ולפי פשומו כמשמעו: - וירא כי אין איש. שאין איש שמיד

רשע בסרמת יד: רעד. רשע כמותך: (13) שני אנשים עברים. דמן ואניכס סס, שסומירו מן סמן: נצים. מריניס: למה חבה. אע"פ שלא סכסו, נקרא

כמשמעו. ומדרשו, נודע לי הדבר שהיימי חמה עליו, מה חמאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל בפשומו. ומדכשו, דאג לו על שכאס בישכאל כשעיס דֵּילְמוֹרִין, אמר, מעתס שמא אינס כאויין לסגאל: אבן נודע הדבר. (14) מי שמך לאיש. וסרי עודך נער: הלהרגני אחה אומר. מכלן לנו למדים שסרגו בשס סמפורש: ויירא משה.

משס, וילילני מחרב פרעס: (וישב בארץ מדין. נחעכב שס, כמו וישב יעקב:) וישב על הבאר. למד מיעקב שנודווג (EI) וישמע פרעה. סס סלשינו עליו: ויבקש להרוג את משה. מסרו לְקוֹמְמֵינֶר לסרגו ולא שלמס זו סחרב, סוא שאמר כואה אני שהם כאויים לכך:

לו זווגו על הבאר:

במשניום במכן: (16) ולכהן מדין. כב שבק, ופיכש לו מעבודת אלילים ונידוסו מאללם: אח הרהטים. את בריכות מרולות המים

⁸¹ נקבאנה אַל־רעואָל אַבִיהָן קמָּעְ וֹנְוָמִּלָּן וֹנְיָמִׁלֵּ אָּעַ־צֹּאָנֶם: ^{עי} וֹּלָאִי בִּוֹרָמִּים וֹנִּלֹם

מַּנִענו: יפָּרַלוּין וָאַמְּלִי וֹאַנוּן בֹמוֹא וּמִבַרוּנוּן וֹלַם

helped them, and watered their them away; but Moses stood up and And the shepherds came and drove

נַּאָמֶר מַבַּוּעַ מִבַּרְמֵן בַּאָ בַּיִּוֹם:

יוֹמָא דֵין: וֹאַמֹּר מִבוּן אִנִוּנִינוּן לַמִּימִי וֹאַטֹאַב לַנִּט בַתִּאָל אֲבוּהוֹן

And they said: 'An Egyptian come so soon to-day? father, he said: 'How is it that ye are

And when they came to Reuel their

water for us, and watered the flock.'

shepherds, and moreover he drew

delivered us out of the hand of the

לַנוּ נַיַּשְׁלַ אָת־הַצְּאַן: מַיַּרַ הִרֹמִים וְגַם־דָּלְה דָלְהֹ נְהַאַלֵּרְןְ אֵיִשׁ מִצְּרִי הִצִּילְנִיּ

יַנְאָ: מבלא בלא ללא נאַהַלו נע ֡ ֡֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֡֓֓֓֓֓֓֓֡֓֓֓֓֓֓֡֓֓֡

may eat bread. have left the man? call him, that he And where is he? Why is it that ye And he said unto his daughters:

البحرح ځاته: זָה עַיַבְמָן אָח־הָאִישׁ קרָאָן לֹוֹ آنْهَمُ اللهُ عُمْ لِحُرْثُاء لَهُمْ الْمُعْلِي كُمُّ اللهِ الْمُعْلِي الْمُعْلِي الْمُعْلِي الْمُعْلِي الْمُعْلِي الْمُعْلِي المُعْلِي
ואָבו מְמָּע לִמִטַב אָם װּבֹרַא בְישׁ וֹיִיכוִלְ לַשְׁמֹּא: בלן הבלטון זע מבלגא לבן

וּאַמִּר לְבַנְמֵיה וּאָן הוּא לְמָא

Zipporah his daughter. with the man; and he gave Moses And Moses was content to dwell

נימן אָת־צִפּרֶת בִּתָּוֹ לְמִאֶת: יַּ וּלִיאָל מֹשֶׁה לְשָׁבָּה אָת־הָאָישׁ

וּגלַגַע פֿר וּלַבָּא זָת הָּמָנִע र्'वंध्रतः ויהב יָת צַפּוֹרֶה בְּרַמֵּיה

been a stranger in a strange land.' name Gershom; for he said: 'I have And she bore a son, and he called his

נְבְרִיְה: (פּ) رَقَكُد جُا رَبْكُكُم هُلا مُمُارِ يُلْمُ

בַּאֶּבַת נוּכִּבְאָב: צֹבְמוֹם אֶבוּ, אָמָב בּיָּב בֿוֹנִינִי,

וּעַּבֿל שַּוְעָבָים אָל_הַאָּלַרָם בְּנֵי ַ יִּשְׁבַׁצִּגְ מִוֹ ַ עַהְבַּבַע וֹיִוֹּהְצִי ¿כּ וַלְמֶּעִ מֶּלֵבְ מִאַּנְהַוּ מִיּאָנְהַוּ ניְהִי בַּיָּמִים הֶרַבִּים הָהֶם

ללבם גל מן פּוּלְטַׂלָא: יוֹגִילוּ יִסְבִיבַע שַׁבִּיבַעָּעוּן פּוּלִטְוֹא בַּנִוֹנִי לַמָּג מַלַיִּנְוּן نهٔدُمّد ما ひれの נְהַנְה בְּיוֹמָנָא סַנִּיצִּנָא הָאָנּוּן

the bondage. cry came up unto God by reason of bondage, and they cried, and their Israel sighed by reason of the Egypt died; and the children of those many days that the king of And it came to pass in the course of

⁺² נִישְׁמָׁמ אֶלְיָרִם אָנו_נֹאַלִנֹים

אַּבְרָהָהַם אָּנוּ וֹאָהָלַ וֹאָנוּ וֹאָנוּ וֹאָנוּ יִגַּקְּ

<u>.</u>₩4=: אַבְרָרָם דְּעִּם וֹצְּהָם וּדְּעָם וּוֹלְבָׁר אֶּבְעִים אָעַ־בָּרוּתוּ אָעַ ילכיר ין יה קימיה דִּעִם ישְׁמִיעַ קְּדָם יוְ יָה קְבָילַהְהֹוֹ

Jacob. with Abraham, with Isaac, and with God remembered His covenant And God heard their groaning, and

77

07

61

81

Δı

(TI) ויגרשום. מפני הנידוי:

- דאם אמר כי אם הלחם אשר הוא אוכל: (OS) למה זה עזבהן. הכיר בו שהוא מורעו של יעקב, שהמים עולים לקראתו: ריאבל לחם. שמא ישא אחת מכס, כמה
- שְׁלְכִי, נשבע לו שלה יווז ממדין כי הם ברשומו: (IS) ויואל. כמרגומו, (מ"א כמשמעו) ודומה לו הוהל נְא וְלִין (שופטים יט, ו), ולו הוהלנו, הוהלחי לדבר. ומדרשו לשון
- **ετασ (ααι"ς ά, ζτ):** ובאת משועה על ידו, ולכך נסמכו פרשיות הללו. (בר"י): וימה מלך מצרים. נלטרע, והיה שוחע מינוקות ישראל ורוחך (33) ויהי בימים הרבים ההם. שסיס משס גַר נמדין, וימת מלך מלריס וסולרכו ישראל לתשועס, ומשס סיס רועס וגו'

ני, בע אָל הָרם: (ס) ⁵⁰ נג'נא אָלְנִים אָנַרַ פּֿנָר וֹמְּנִאָּלְ נְּנְלֵ, פֿנִם גֹּוֹ מִמְּבִּנִּגִא צַבֹּנָּנִ

עצאן אַתַר הַמִּדְבָּר נַיָּבָא אָל־ עטלן כִבוֹן מִגְיָן וֹּיִלְנִיֹר אָנַרַ ימשֶׁה הַנֶּה רֹמֶה אָת־צָאוֹ יִהְרָוֹ

ַהַר הַאֶּלֹהֵים חֹ<u>רֶבְ</u>ה:

۵۵۲: עַפּֿנִע בַּהָּר בַּאָה וְעַפַּנִר אֵנֶנִי וַעַּוֹא וָהָא אָסָנָא בָּתַר בָּאָיִשְׁהָא אָה מִעַּוֹנִי עַסְּנְיִע וּנִּבֹא וְעִינִּע בְּהַלְעוִבִית אִישְׁתָא מִנִּי אֲסַנָּא

לאַ־יִבְעָּר הַסְּנֶר: אָת־הַמַּרְאָה הַנָּדִל הַנָּּה מַדִּיעַ וַנְאַמֶר מִשֶּׁה אָסֶרָה־נָּאַ וָאָרְאָה

ĽËĊ.: הַפְּנָה וַיָּאִמֶּר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיָּאִמֶּר ⁺ וַיִּקְרָא אֵלְיו אֵלֹים מִתַּוֹדְ ניָרְא יְהְוָה בָּי מָר לְרְאָוֹת

كثم بانى: אַאָּהְר אַטִּׁעְ מִנְמֵּׁע מִבְּיֵּע אַבְּטִעַ בּאַטַּ קָאָנִים הַּבְנְוָטִי אָטַר פַּוּיִשִּ ر بَعْرُ لِهِ مُعَمِّر لَائِمُ لِهِ خَذِ لَاقَٰذِهِ صَبَاكُ مُعَمِّر لَائِمُكُ هُلِدٍ هَنْكُ *

> למפרקהון יו: これにし

ځ⊔ب⊏: لهٰلُاذِر مُحِين، نُكُلُّم لَدرُ בהוא למובלה ואולא למולא וֹבַבַּר וֹטַ מֹּנֹא כַאָּטַר מִפַּר בוטבן שמוני בלא במבלן וממב בוב במי נת ענא

וֹאַסּלֹא לְנְעוִנִי מִעֹאַכֹּיל:

לא משולר אַסּנָא: וֹט בּוֹוֹלֹא בּלֹא בַבוּן מָא בון נאַמר משה אָהְפָּנִי כְּעַן וְאָהָנִי

משה משה נאַמר האַנָא: נחוֹא וֹל אֹבוּ אַטַּפּׁדָּנ לַמָּטִוֹנִ

ועבא בוש ול מין אַסּלא נאַמר

נּיֹאָמֶר אַּלְשַׁלְבֶּׁר עַבְּׁלְם הָּלְ נֹאֹמָר לָא שַׁלְבַר עַלְכָּא הָּבִּי

and God took cognizance of them. And God saw the children of Israel,

unto Horeb. and came to the mountain of God, the farthest end of the wilderness, of Midian; and he led the flock to of Jethro his father-in-law, the priest Now Moses was keeping the flock

III

not consumed. burned with fire, and the bush was looked, and, behold, the bush out of the midst of a bush; and he appeared unto him in a flame of fire And the angel of the LORD

the bush is not burnt.' now, and see this great sight, why And Moses said: 'I will turn aside

said: 'Here am I.' and said: 'Moses, Moses.' And he him out of the midst of the bush, turned aside to see, God called unto And when the Lord saw that he

standest is holy ground.' thy feet, for the place whereon thou hither; put off thy shoes from off Agin ton ward' :biss oH bnA

- (24) נאקחם. לעקמס, וכן מַעַיר מָמִיס יָנְמְּקוּ (מֹיוּב כֹּד, יבּ): אַח בריחו אַח אַברהם. עס מֹברסס:
- (25) וידע אלהים. נמן עליסס לבולה סעליס עיניו:
- (I) אחר המדבר. לסמרמק מן סגול, שלם ירעו בשדות ממריס: אל הר האלהים. על שם סעתיד:
- משר לקח משס: בו, מֶס שַׁמֵלֶס לְבְּמֵךְ (ימוקפל מו, ל): מחוך הסנה. ולפ פילן פֿמר, משוס עִפּוֹ פָּלָכָי 🛪 צבל. ופֿכל, כמו לפֿ עבד בס, (2) בלבת אש. בעלהצת אע לצו על הע, כמו לצ העמים, בְּלֵב הְמַלְה, (שמוחל־ב ית, יד) וחל תחמה על התי"ו, עיע לנו כיולה
- (3) אסורה נא. אמורס מכאן לסמקרב שס:
- (a) של. שְלוֹף וסולם, כמו וְנְשַׁל סַבַּרְשָׁ (דבריס ימ, ס), כי ישל וימך: אדמה קודש הוא. סמקוס:

מִעַבּׁיִם אֶּלְ_עַאֶּלְיֵנִם: וְנְּלֶב וּוֹסְמַּר מִמֶּר פַּּנָּוּו כַּיּוֹנְאַ ָ[®] אַבְּרָהָם אֶלְהַיִּ יַצְּחָל וַאִּלְהַיִּ נַּיָּאָמֶׁר אַנְכֹּי, אֶּכְיֵנֵי, אַּלְיִּנִּ אֵּכְיַנִּי

וַיְאַמֶּר יְהוְה רָאָה רָאָיתִי אָת־

ההלטטם התלטי מפול ולהו כנ ַ הוֹנ המוּ אַהָּב בֹּמִגֹנִים וֹאָנַ_

וְתַעוּיִ, וְתַיִּבוּטִּי: تأخدَمُن لتَانِي لَتُعُمِد لِنَظِد إِن فَالِهِ זַבָּע שַׁלֶב יּבְבָּהָ אָּכְ מָלַוָם אָבֶץ מּוֹבְּה וּרְחָבָּה אֶל־אֶבֶץ וֹאִבֶּע לְעַהִּגלָוִו מִיּגַע מִהְּנָוֹם

: 🗖 🗓 🗴 تَجْتَاءُ كَيْمُد مَجْدُنَا كِيْتُجْرَا حِيثَجُرَا حِيثُكُمْ خُمُجُدُمُ خُمُجُدُ خُلِياً: و ظهٰد هٰجُرُ، لَرْصَالِهُرِينِ هُدَا مُجْلِهِ جُمْدَ لَهُا لِأَمْ قَلْمَا נְשְּׁטְ הַנְּהָ בְּתְּלֵטְ בְּנָרְ יִשְׁרָצֵלְ יְבְעָן הָאָ קְבָּיִלְטִ בְּנָרִ יִשְּׁרָצֶלְ

וֹמָּבֹאֹב מִמֹּגַבוֹנם: פּּבְעָה וְהוֹצֶא אֶת־עַמָּי בְנֵי־ פּּרִעָּה וְאַפּיק יָת עַמִּי בְנֵי ڶٚۄۧڬۧٮ ڂڿٮ ڶڰ۪ۿڂڷڬ ڰڔۦٮڂۄٙڶڰٮڡٙڰۿڂ۪ڹڐڬڂڒؙٮ

ದದಸ್ಟೆ: 🗆 : וֹבֵׁנְ אָנְגָּנְאָ אֵטַבְבָּנָנְ וֹמְבָאֵלְ נִאָבְן אָפָּנִלְ נִעְ בָּנָנְ וֹמְבָאָלְ מַבְּיִלְיִם אָנָגָּנָאָ אָטַבְבָּנָנְ וֹמְבָאֵלְ הַאָּבְוֹיִם אָנָבָיִים אָטָבְּיִּבְּיִים וֹמִיבָּנְיִּבְּיִ ي ش هُرِد، ق، هُرَك هُر قَلُمْ لا هُرُم هُرًا هُرُم هُرًا هِنَارِ ذِئْن هَلَمِنُ וּיִאִמֶּר מִמֻּּהוֹ אֶלְ־הָאֶלְהִים וֹאֲמָר מִמָּה בֵּרָם

> מֹלְאָסִעַּכַּלְאִ בֹּהֵית יכְבָשָׁנוּן מִשֶּה לְאָפּוָהִי אָרֵי بالإبار アダムアロロ נאֹמג אֹלא אֶלְבִא

> בּבוּבונ: گلٰت مَخٰلِت.بال لَات، لَارَ، לבובטעון המנה פובתו מן מְאַבוּע הַמִּנ צַבְטִבְּבוֹם ווֹע נאֹמר ווֹ מוֹלא וֹלִי בוֹבוֹתוּ

Ĺ.⊏ŀĠä.: iäaltä. rĢĽÌÄ. ĹĽĖÄL יובלה לאטר כומואי וטשאי יפֿטָנאַ כַאָּבַת הַבָּבָא טַבַלַב אַבְעָא הַהָּא בַאָּבַת מָבָא בְּמִגְּבְאֵי וּלְאַסְּמִוּטִבוּוֹ וֹאִטֹּוֹלִינִי לְהָּוֹדִנּיטִׁעוָן מֹּוֹבָא

וֹמִבְאָבְ מִמָּגֹבוֹם:

afraid to look upon God. And Moses hid his face; for he was God of Isaac, and the God of Jacob.' thy father, the God of Abraham, the Moreover He said: 'I am the God of

for I know their pains; cry by reason of their taskmasters; are in Egypt, and have heard their seen the affliction of My people that And the LORD said: 'I have surely

and the Hivite, and the Jebusite. and the Amorite, and the Perizzite, of the Canaanite, and the Hittite, with milk and honey; unto the place and a large, unto a land flowing out of that land unto a good land Egyptians, and to bring them up them out of the hand of the and I am come down to deliver

them. wherewith the Egyptians oppress moreover I have seen the oppression children of Israel is come unto Me; And now, behold, the cry of the

children of Israel out of Egypt.? mayest bring forth My people the send thee unto Pharaoh, that thou Come now therefore, and I will

ОТ

children of Israel out of Egypt?' and that I should bring forth the am I, that I should go unto Pharaoh, And Moses said unto God: 'Who

ללטוס לם לזני מלעקםם: (ק) בי ידעחי אַח מכאוביו. כמו וַיַּדַע מֻלֹּסִיס, כלומר כי שמחי לב להחבונן ולדעם אח מכאוביו, ולא העלמחי עיני ולא

(10) ועחה לכה ואשלחך אל פרעה. ואס מאמר מה מועיל, והולא אם עמי, יועילו דנריך ומוליאם משם:

לסם נס ואוליאם ממלרים: (11) מי אנכי. מס אני מעוצ לדצר עס המלכיס: וכי אוציא אח בני ישראל. ואף אס מעוצ אני, מס זכו יעראל שַפַעַשָּ

ग्रेंप: ַ מַּעַבְּרוּן אָת־הָאֱלֹהָים עַל הָהַר בְּהוֹצְיִאֶּךְ אָתְ הַעָּםׁ מִמִּצְרַיִם בּוּ קְּךְּ חָאָנִת בָּי אָנֹבֶי שָׁלַחָתָיף וּנְאַמֶּבְ בַּגַבְאַבְוֹנִי הֹפָּוֹב וֹזִבַר וֹאַמָּב אָבַוּ וֹבִוּ מִוּמָבוּ בַּסַהְּוֹבַ

מַר־שְּׁמִוּ מֶר אַמָר אֲבֶהֶם: נאמניתי להם אלתי אבותיקם בּ עַנְּע אַנְכָּׁ, בֹּאַ אַבְבַּנֹנָּ, יִמְּבַׁאַבָּע, אַֹּטִ, בְּנִע בּּנָּ, יִמְּבַאַבְ וֹאָנָמָר آږאظك אַל־הַאָלְהִים נאַמר מֹשֶׁה קָדָם וֹיָ הָא אַנָּא

ڲڒڔڟ٦: خِطَرُ نَصْلَةٍ عُنْدُكَ مُخْلِنَانِ الْمَخْلِنَانِ الْمُخْلِنِينَ الْمُعْلَمِينَ الْمُعْلَمِينَانِ * אַשֶּׁר אֶהְיֶה וֹיֹּאמֶר כָּה תֹאמַר ניאטר אַלהים אַל־משָה אַהָנֶה

> ממגונם שפלעון פנס וו גר הבשט באפטיטו ווי המא

> שָׁמִיה מָאַ אֵימָר לָהוֹן:

نَّمُلُهُمْ هُنْتُكِ مِّكْتِلِدُ كُرُنُحِيلًا: אַבוֹנִע נאַמִּב כּבוֹן שַּנִמָּב לַבַּנִי נאַמר וְיָ לְמִשֶׁר אָהְיֶה אַשֶּׁר

> serve God upon this mountain. the people out of Egypt, ye shall thee: when thou hast brought forth token unto thee, that I have sent with thee; and this shall be the And He said: 'Certainly I will be

τ I

unto them? What is His name? what shall I say unto you; and they shall say to me: God of your fathers hath sent me Israel, and shall say unto them: The when I come unto the children of And Moses said unto God: 'Behold,

Israel: I AM hath sent me unto you. shalt thou say unto the children of THAT I AM; and He said: 'Thus And God said unto Moses: I AM

خَمَرُهُ لَيْكَ يَخُدُرُ خَلِد لِبِد: וֹהֹֹלֵר הֻּלְעוֹנוּ אָּבִוּכִים וֹעַ הָּטִּי אַבְרַבְים אָבְרַנִי וּגִּטַל נאַבְרַנִי יָהוָה אֱלֹהֵי אַבֹּהַיבֶּם אֵלֹהַי וַיּאַמֶּר עֹוֹד אֵלְהַיֹם אֵל־מֹשֶׁה וַאֲמַר עּוֹד יָן לְמֹשֶׁה כִּדְנָן

מָמִי לַמַּלַם וֹבֵין בּוּכְבַוֹי לַכָּר בּאָבֹטַטְכוּן אֶלִבוּיה דְּאַבְּרָהָם ﴿ جُمْ لَالَّهُ لَا يُشَلِّكُمْ فِيشِدِ ذِحْدًا نَشِلُمُ ذِنْ كَذَلُهُ

generations. this is My memorial unto all you; this is My name for ever, and God of Jacob, hath sent me unto Abraham, the God of Isaac, and the the God of your fathers, the God of the children of Israel: The LORD, Moses: 'Thus shalt thou say unto And God said moreover unto

מפלם קנחריב חסיס לך לאום על סבעחס אחרת, שארלכס חריבס מפירות ואני אברך סקפיחים: שמקבלו המורה עליו, והיא הזכות העומדת לישראל. ודוגמת לשון זה מלינו, זֶה לֶּךְ הָמֹוֹת חֲלוֹל הַשְׁנֶה שָפִימִ וגו' (ישעי' לו, ל), עמך, רוס שמללים בשלימופך, לך ספום על סבעמס ספרם שלני מבעיפך, שכשמולילס ממלכים מעבדון סופי על ססר סוס, דבר גדול יש לי על סוצאס זו, שסרי עמידים לקבל סמורס על ססר סום לפוף שלשם חדשים שיצאו מגרים. דבר אחר כי אסים כאשר ראים הסנה עושה שלימומי ואיננו אַבֶּל, כך מלך בשלימומי ואינך ניזוק, וששאלת מה זכות יש לישראל שילאו ממלריה, כי אם משלי, כי אסיה עמך, וזה המכאה אשר כאים בסנה, לך האום כי אנכי שלחמיך, ומללים בשלימוםי וכדאי אני להליל, (בו) ויאמר כי אהיה עמך. השינו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, שאמרת מי אנכי כי אלך אל פרעה, לא שלך היא,

מאמר לבני ישראל אסיס פעס אחת. וכן משמע במקכח ברכוח ודו"ק): לבדו הגיד, ולא שיגיד לישראל, וזהו יפה אמרת, שגם דעתי מתחלה כך היתה, שלא מגיד לבני ישראל כדברים האלה, אלא כה מלה שלה הבין דברי השי"ה, כי לה מחשבהו מחשבה השי"ה, שמהו כך היתה דעתו בהומכו יחברך ההיה השר ההיה, למשה לקס לרס אחרם, דיים בלרס זו, אָמר לו יפס אמרם, כס מאמר וגו'. (ברכות ט: שמו"ר ג, ז) (לא שהשכיל מלילס משה ביוחר, (14) אהיה אשר אהיה. אסיס עמס צלרס ואם, אשר אסיס עמס בשענוד שאר מלכיום, אמר לפניו כצש"ע מס אני מוכיר

בום סומכים, שמך לעולם בי זכרך לדור ודור: (15) זה שמי לעלם. מסר וי"ו לומר, העלימהו, שלה יקרה ככחבו (שמו"ר ג, ע): - וזה זכרי. למדו היהף נקרה, וכן דוד

לכם במגבום: فَكِٰدِ فَكِلَـٰنَذِ هُنَارُتِ لَهُن _ يُتَمْشِرِ. אַּבֹרְהָה יִצְּהָר לֵאַמָּר אַלְטוּכִּםְ נִרְאָּר אָלָוּ ממישי וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יִחנֶּה אֵלְהֵי كِلَّهُ لَمُوفِيُّ هُلَا الْحَرِّدِ نَشِلَهُمْ

نالتْم: וֹעוֹבוּטׁוּ אָּלְאָבוֹא זֹבַע עַלְב إتربة إتهما التجائد التبرا ダベベニ

<u>בְּלְכְּׁעַבְּיֵּאְ צְּבְּנֵבְ הְּלְהֵּעִ נְמִיםְ נְכִּבּוֹ בְּתִּוֹלְ בְּעַּוֹ מִנְלְנִיאִ</u> בְּמִלְרִיים נִקְרָה עַלְיֵה וִעַּהָה אֶלְהָא דִּיהוּדָאֵי אָהְקָרִי עַלִּנָא וֹאַמֹּבׁעַם אַלְּוּן וֹעוֹבֶע אָּלְתַוֹּ בַּמִּאַבוֹם וֹטִימָבוּוּ לֵוִש וֹיֹ لْنَكَارُر نَشِلُهُمْ هُمْ يُثَرَّكُ مَجُنِيَا لَمُحْدَ نَشِلُهُمْ كَٰلِنَا مَرَّخُهُ

⁶¹ נאָלָּי יִבְּהְשׁיִּ כְּי לְאִבִּינִשׁוֹ אַּטְבָּים וּפְּבָּהִ יִּבְיִ אָּבִי לְאִ וְהָּבִּוִּם ڲٛۮڷؚڗڹ

مُثَرُكُ مُمُكَنَّهُ كَلَيْهِ فَيْكَ عَنْكِ مُؤْخِهِ لَـمُمُكَنَّهُ كَمْ الْمُعَلِّينَ فَرَاعِهِ فَي

: ۵۵۵٪ אממי בקרבו ואַחַרי־בוּן וְשַּׁלָּח $_{\circ z}$ $\dot{\alpha}$ $\dot{\alpha}$

> זטכון ויה דאָקעַעַביר לכון ונהפר למומר מדקר דכירנא

וּיבוּסָאֵי לַאָּרַת מַּבְּרָא חַלָב עַבְּלְמִּלִי מִאָּנִאָּ כְאָנַת בִּלְתֹּלָאִ וְשִׁשַּׁאֵי אָטַׁכֶּם מָהֹּנֹ, וֹאַמִּנוּע אַסִּגַּע זָטַׁכִּוּן מָהָּהֹּבִּוּע

תמון במוברא תובה בום אַטַ<u>ٰר</u> ועלבלין מוּני וְמִימִי

וֹלָא מוֹ פֿבֹם בַּטִּילִישִּ שַּפֿוּב:

וֹאָבֹטִעֹּג אָט גֹֹב, וְטִבּגעָה אָטַ וֹאָאָבַע גֹע מִטַע וֹבוּבִעֹה

you in Egypt. you, and seen that which is done to saying: I have surely remembered Jacob, hath appeared unto me, God of Abraham, of Isaac, and of LORD, the God of your fathers, the together, and say unto them: The Go, and gather the elders of Israel

91

milk and honey. Jebusite, unto a land flowing with Perizzite, and the Hivite, and the Hittite, and the Amorite, and the the land of the Canaanite, and the out of the affliction of Egypt unto And I have said: I will bring you up

sacrifice to the LORD our God. into the wilderness, that we may go, we pray thee, three days' journey hath met with us. And now let us The LORD, the God of the Hebrews, Egypt, and ye shall say unto him: elders of Israel, unto the king of And thou shalt come, thou and the And they shall hearken to thy voice.

by a mighty hand. will not give you leave to go, except And I know that the king of Egypt

And after that he will let you go. which I will do in the midst thereof. smite Egypt with all My wonders And I will put forth My hand, and

(16) אח זקני ישראל. מיוחדים לישיבה. ואס חאמר וקניס מחס, היאך אפשר לו לאמוף וקניס של ש'רבוא:

כס): נקרה עלינו. לצון מקרס, וכן וַיִּקֶּר טֶׁלֹסִיס (במדבר כג, ד), ואַנכי אַקרס כס, אסא נקרס מאמו סלוס: (אַלהר שבלשון זה הם נגאלים, יעקב אמר להם ואלהים פקוד יפקוד אחכם, יוסף אמר להם פְּקֹד יְפְּקֹד אֶלְהִים אֶׁמֶבֶם (בראשים נ, (18) ושמעו לקולך. מאליהם, מכיון שתאמר להם לשון זה ישמעו לקולך, שכבר סימן זה מסור בידם מיעקב ומיוסף

מן קבט דְמִינִה פַּקִיף. משמו של רבי יעקב ברבי מנחס נאמר לי: לשון נמינה הם. וי"מ ולה ביד חוקה. ולה בשביל שידו חוקה כי מהו השלם הת ידי והכימי הח מלכים וגו' וממכגמינן הומו וָלָה לַ מְימן אַמכס לַ כְּלֵרך: בְאִידון. לְמִי שְׁבּוֹק, כמו עַל בֵּן לֹהׁ יְמַפִּיךְ (ברחֹשִים ב, ו), לֹהׁ יְמְנִי שֶׁלָהִים לְּקְרַע עַמֶּדִי (שֹם לֹה, ה), וכלן (19) לא יחן אחכם מלך מצרים להלוך. אם אין אני מראם לו ידי סחוקם, כלומר כל עוד שאין אני מודיעו ידי סחוקם העבריים. יו"ד ימירס, רמו ליי מכומ. ברש"י ישן):

تذك تركاه: مَعُكُنُكُ لَكُنُكِ فَرَ تَكَرَّدِلًا كُمْ خُمِّرَةً مُعُدِّعٌ نَبَدِنَ كَبِّدٍ فَيُحِيلًا וְנְיַהַהֵּי אֶת־תַוֹן הַשְּׁבְּי הַנְיָה בְּעִינֵי

וּאָפוּו וַת עַּמָא הַדֵּין לְרַחַמִּין

ye shall not go empty; shall come to pass, that, when ye go, the sight of the Egyptians. And it And I will give this people favour in

וֹמֹלַ בּׁלַנִינְכָּם וֹנֹהַּלַטִּם אָטַ וְשְּׁאֵכְׁ הַ אָּמֶּׁה מִשְּׁכֵּנְיִמִּה וְמִיּבֶרָ וְהִיּאָצִלְ אִיּהְרָא מִשְּׁיבְבָּרָתַה

בְּנֵיכוֹן וְעַּל ימֹנוֹ בֹבוּמִוּ יַלְבוּמִוּן יַנִימִּיוּן ימפויבת ביתה מנין דיסף

رهجراد جهربه هجربه بمؤله بمؤله بالألمه נאֹלונו לְנִוֹלְאִ וֹמִּמֹמוּ בֹּלִלְיִ בַּנִ וֹנִימִנוּן לְנִוֹלָאִ וֹפַבּּלְנוֹ מִנִּי וַנַּעַן מֹשֶׁה וַנּאַמֶּר וְהֵן לָא־ וַאֲמִיב מֹשֶׁה וַאֲמַר וְהָא לָא

אָב, זומבון לא אַנוּגל, לַבּ וֹנֹי

מַת־זָּת] בְיָהֶדְּ וַיִּאִמֶר מַמֶּה: נְאָמֶר אֵלֶיו וְעוֹיִי (כֻ, מוּנִי)[לַ, נֹאֵמַר לֵיה יִיְ מִא בֵּון בִּידְרְּ

אַבְּבְּר וַאַמַר רְמוֹהִי לְאַרְעָּא וּרְמָהִי

נְאָמֶר חוּטְרָא:

נינים משֶּׁר מִפּּּנְיוּ: נישְׁלַבְּרוּ אַבְּבְּרוּ נִינֵי, לַנְּנִוֹשְׁ לְאַבְּבָּא נִנִינִי לְטִוֹיִא נֹהָרַשִּ آر_ب؉ڷڶ 正済人にごに

משֶׁר מוֹ בֻּדְמוֹהִי:

יְדְלְּ נְצֶּחְוֹּ בְּזְנְבָוֹ נֵיִשְׁלַח יַדִּוֹ ניָאמֶר יְהוָה אָל־מֹשֶׁה שָׁלַח

يزيريم خا يارر جمها وجوا:

וֹאַטְקוּף בַּיה וַהָּנָה לְחוּטְרָא נאנטנע בעונביה ואושיט יבוה וַאַמַר וִן לִמֹשָׁה אוֹשֶׁים וָדָךְ

> Egyptians. daughters; and ye shall spoil the upon your sons, and upon your raiment; and ye shall put them silver, and jewels of gold, and sojourneth in her house, jewels of neighbour, and of her that but every woman shall ask of her

unto thee.' will say: The lord hath not appeared nor hearken unto my voice; for they behold, they will not believe me, And Moses answered and said: 'But,

 ΛI

17

'bor A' :biss What is that in thy hand?' And he And the LORD said unto him:

and Moses fled from before it. ground, and it became a serpent; ground.' And he cast it on the And He said: 'Cast it on the

-bash sid ni bor and laid hold of it, and it became a the tail—and he put forth his hand, Put forth thy hand, and take it by And the LORD said unto Moses:

إلَاقَرَهُم فَرْ صَهَرُه (عَم در مَا), إَدَهَرَهُم فَم مَقِدِه (‹مَامِمُوْ شَمْ دِ), إِذْهِرِهُم فَم فِم قِدَدِهِم (تقديم بمُ، يق): סיא, ויפוד שם דבר נלול, והוא מן הלשונות הכבדים, כמו דְּבּוּר, כְּפּוּר, לְמִוּד, כשידבר בלשון ופעלתם ינקד בחיר"ק, כמו ימ), וּנְמַמָּס לָבֶס מָׁת מֶבֶן סַגּּלְשֶׁד (במדבר לב, כמ), ונמלחס חת בשר ערלחכס. לכן חני חומר, שוחת הנקודה בחיר"ק מן הימוד כנו"ן של נוגף, נושל, נומן, נושך, כשסילו מדברת לשון ופעלמס, מנקד בשו"ל במעף, כגון וּנְשְׁלֹמֶס מֶׁת מַבְּנִבֶּס (ברלשית מס, בו, יו), וְנַפַּבְּפֶּס בְּמֹרְבֶּס (ימוקחל כב, כח), ואמרמס ינלנו, לשון נפעלנו, וכל נו"ן שהיח בחיבה לפרקים, ונופלח ממנה, ופעלמס, אלא צלשון ויפעלמס, כמו וְנִשַּׁמְמֶּם מֵעַּל בְּמַבְתֶּה (דבריס כה, סג), וימתס ביד אויב, וְנִגַּפְּמֶם לְפָנֵי אֿיָבֵיכֶם (ויקרא 'לא, ש), אשר סליל אלסים מאבינו, ולא יאמנו דבריו, כי אס לא סימס סנו"ן ימוד וסיא נקודס במיר"ק, לא מסא משמשת בלשון ַזּיִּקְנְּבְּׁרְ בְּגֵי יִשְׁרֶשׁׁלַ מֻׁם עָדְיָס (שׁס לֹג,ו), והגו"ן צו ימוד. ומנחס חצרו צמחצרח לד"י, עס זַיבַּל מֱלֹהִיס מֶׁח מָקְנָה מֲבִיכֶּס (צרחֹשִיח (22) ומגרח ביחה. מאומס שסיא גרס אָשָׁ פּבּימ: - ונצלחם. כמכגומו וּמָכוֹקְפּוּן, וכן וַיַנַּצָּלוּ אָשׁ מַנְבָיַס (שמומ יב, לו),

מודה אמה שוו שלפניך אבן היא, אומר לו הן, אמר לו הריני עושה אומה ען: (ב) מזה בידך. לכך נכמב מיבה אמת לדכום, מוֶהַ שבידך אמה מייב ללקות, שמשדת בכשרים. ופשומו, כאדה שאומר למבירו,

(E) ויהי לנחש. רמו לו שקיפר לשון הרע על ישראל (באומרו לא יאמינו לי), ותפש אומנתו של נמש:

ים), וְסֶםוֹקְמִי בְּוְקְנִי (שמוסל־ה יו, לס), כל לשון מווק סדבוק לבי"מ, לשון המיוס סום: (+) ויחוק בו. לשון פפיום סופ, וסרפס יש במקרפ, וישופף פְּנָלוּים בְּנָדוּ (ברפשים יש, פון פָפָוִיקָם בְּתָּבָשׁי (דברים כס,

7.T

جَمُّكُ!: ع تلك خترجُك تنته نكب ختركب نئك خممها نهمرح نترك וּנְאַמֶּרְ יְהְוֹּהְ לֵוּ עֹוֹדְ הָוֹבְאַ נְאָמָר יִיְ לִיהִ עּוֹד אַעֵּיִלְ כְּעַוֹּ

מִטִילוּ וְהַנָּת שָׁבָּת כִּבְשָּׁרוּ: נימר ידו אַלְ־חַיקוּ וּיִּוּצְאָרְ וֹאָטִיר יִדִיה לְמִּטְפָּיה וֹאָפַּקּה ⁴ נּיִּאמֶר בַּיְּמֶּר יִּדְרְ אֶלְ-חֵילֶּב נִאָּמָר אָטִיִר יְּדָרְ לְמִּמֶּבּ

ئڭڭۈرىد خۈح ئىغى ئىغتائىل: יְּשְׁמְּמִּי לְלֵּכְ עִזְּאָנִי עַוֹרַאָּמִוּן יִפּבְּלִיוּן לְפָלְ אָנִא פַּוְמָאָנִי וֹבְיֹנִעְ אָם בַּאָ הֹאָלָונוּ בָּבַ וֹלָאָ וּיִבוּ אָם לָא וֹבִילִוּוּן לָבַּ וֹלָא

تَنَظُمُكَ אַמֶּב שַּׁפַּׁם מִן בַנִּאָב וְבַנִּי לְבָבַם ומפלט בוּדמוֹע ובוו בפום خُطِيْك لَحْطَافَ مُقَامَرُ لَانْهِد הְאִלְוֹת הַאֲּכֶּה וְלָא יִשְׁמְעוּוּן וְהַלְּע אִם לְאִ נֹאַמֶּינוּ עַּם לְמִּדָּי

ולבר לשון אַלָּכו: يَجُلُكُ هُمِ مَحُينَكِ خَرِ خُمَد قِن משמוק עם משלשם עם מאָז oı לאַ אָנשׁ דְּבְּרִים אָנֹכִי זָּם ניאמר משָׁר אָל־יָרוֹּה בָּי אֲדֹנִי

בוּאַטַל נאַלִבונע בּוֹאַלב: רְאַבְרְרָהַם אֵלְהֵיה ڰٛڔؾؖۥڰٚڗڽٚڡڰڔؾؙ؞ڔ۫ڮؙ۩۫؉ۯڡ؞ؿۼڂڽڽؙٮٳٳ לַמַּמוּ נֹאַטְונוּ בּירַנִבְאָר אַלָּירִ בָּרִינִימָּנוּן אָבוּ אִטַּוּלָיִ

בונבא כעלגא: וְהְבָּה יָדִי מְצֹרָעָה בִּשִּׁמְפֵיה וָאָפְּקָה וְהָא יָבִיה

ĊĊĠĽ.Ľ: וְהָא מַבָּת הַוֹּנת

וּנִבּוּמְתוּן לְפֿלְ אָּטֹאַ בּּטֹבָאָבי:

تَلُدُم نَدِياً كِلُمُم خُنَفُمُنُم: לַנַבָּשְׁשָׁא וּיהוֹן מַנָא דְּהִפַּב מִן נוסב ממוא בלנויבא נטומור غُنَهُ لَغُذِيا نَكِمُ نَظَحُرِيا مُثَلِّ וובו אם לא ובומנון אַנ לַטַבון

אַבו וּפֿור מַמָּלַל וָעַּמִיק לִישָּׁוֹ מֹמֹבוֹ בַמַבְּנְטִא מֹם מֹלֹבַנַ מֹאַטְמֶלֵי אַבּ מִגְּקַמִּוָנִי אַבּ ון לא וְבַר דְּמִלוּל אֲנָא אַף נאַמֹר משֶּׁר בֶּרָעוֹ בָּבְעוֹ

> appeared unto thee.' and the God of Jacob, hath God of Abraham, the God of Isaac, LORD, the God of their fathers, the that they may believe that the

as white as snow. out, behold, his hand was leprous, into his bosom; and when he took it thy bosom.' And he put his hand unto him: 'Put now thy hand into And the LORD said furthermore

other flesh. behold, it was turned again as his when he took it out of his bosom, hand back into his bosom; and sin thy bosom.—And he put his And He said: 'Put thy hand back

latter sign. that they will believe the voice of the hearken to the voice of the first sign, will not believe thee, neither And it shall come to pass, if they

8

9

upon the dry land.' of the river shall become blood and the water which thou takest out river, and pour it upon the dry land; thou shalt take of the water of the neither hearken unto thy voice, that will not believe even these two signs, And it shall come to pass, if they

ʻ.əugnot am slow of speech, and of a slow hast spoken unto Thy servant; for I neither heretofore, nor since Thou Oh Lord, I am not a man of words, And Moses said unto the LORD:

(6) מצורעה בשלג. דרך לרעם לסיים לבנס, אם בסרם לבנס סיא, אף באום זס רמז לו שלשון סרע ביפר באומרו לא יאמינו

- לי, לפיכך הלקסו בלרעת, כמו שלקתה מרים על לשון הרע:
- (ע) ויוציאה מחיקו והנה שבה הוי. מכלן, שמדס מופס ממסרם לבל ממדם פורעניום, שסרי ברלשונס לל נלמר מחיקו
- בכך שסמודווגין לסרע לסס לוקיס בנגעיס, כגון פרעס ואבימלך בשביל שרס: (8) והאמינו לקול האות האחרון. משמחמר לסס בשבילכס לקימי על שמפרמי עליכס לשון סרע, יחמינו לך, שכבר למדו
- בסויימן, מבל עכשיו מלמדנו, שלמ יסיו דס עד שיסיו ביבשת: . ככאס בעיני, אלו נאמר וסיו סמיס אשר מקח מן סיאור לדס ביבשח, שומע אני שבידו סס נספכיס לדס, ואו כשירדו לארן יסיו מאלסומס ממלס, שסיו עובדיס לנילוק סממיס אומס, וספכס לדס. ברש"י ישן): והיו המים הגר. וסיו, וסיו, שני פעמיס, (פּ) ולקחח ממימי היאור. רמו להם שבמכה ראשונה נפרע מאלהוחם, (פירוש, כשהקצ"ה נפרע מן האומות, נפרע

- בורְהַ אַנְ פַּפְּרַ אַנְ מִנְּרָ בַּלְאַ אַנְכָּי בַּוֹרְשָׁאַ אַנְ פְּנִינִיאַ אַנְ מָּנִרָּאַ יי לְאָרְםֹ אַוֹ מֶרְיַנְשְׁיִם אַלֵּם אַוֹ לְאֵנְשָׁאַ אַוֹ מָן שָׁוִי אַלְימָאַ אַוֹ
- יְהְיִבְינִי אֲאֶבׁר מְּבַבְּר: בּ וְעַקְּהַרְ לֵּוְדְּ וְאֶנְכִילְ אֶּהְנֶהְהַ מְּם־פְּּיף וּכְעַן אִינִיל וּמִימָּהִי יָהִי עִּם
- نېڅ۵: נּ וּ וֹאַמֹּר בַּנְ אַבְנְגְ הֶּלְטַבְוֹא בִּנִב וֹאַמַּר בַּבָּמוּ גִּיְ הַּלְטַ בַּמֹּו בַּנִב
- 444 للبغ نوي خور هما البعاد بوس العاد بع العادة والم المعادة المعا בּירַ יְרַבֶּר יְרָבָּר הְוּא וֹנֶם הְבָּר בְּרָא יִמְלָא יִמְלָּלְא יִמְלָּלְא יִמְלָּלְא יִמְלָּלְא יִמְלָּלְא +1 הַלֹא צַהַרְן צָּהִירְּלִ הַלֵּוֹי יְדַעְּהִי הַלָּא צַהַרִן צָּהִיּךְ לֵּינְצָּה גָּלֵי נּיִּעַר אַּבּ יְהְנְיִה בְּמִמֶּה נַיֹּאמֶר יִהְקָּיִר רוּגָיָא צַיִי בְּמֹשֶׁה נָאַמַר
- עַרְבְרֶרֶים בְּפָּיִר וְאָנְכִי אֶרְיָה פּהְנִמִּיִא בְּפָּמִיה יִמִימָרִי יָהַיּ וֹבַבַּנִים אֶלֶנו וֹהָּמִעָּׁי
- אָטֹכָּם אָט אַמָּר עֹהַמְּנוֹ: وم والم إلام إلا الدين من فقد الام فقد الالألا
- تنكثير خبر ظهرياره: היא יַהְיָה־לְּךְּ לְפֶּׁה וְאַמָּה היא יָהַי לָןּדּ לִמְתּיִרְוָּמָן וִאַהְּ וֹבַבְּרַהָנָא לְנַ אָּלְבַיִּמְסׁ וְנִינִי וִימַבְּילְ הוּא לְנַ מִּם מַּמָּא וִינִי

- בולא אָלא גני ينْخُور بِمَزْد هِٰزَد وَد هِٰلَ هِمَ يَخِود بِ رَبَه وَإِ هِن هِوَٰٰٰٰ
- قظك لهَذِهَكَ يَنْمَجْرَدُ:
- מו דְבְשַׁר לְמִשְׁלַח:
- ווטזגלב ווטבו ללבוב:
- זְטְׁכֵוּן זְתַ דְּתַּאְבָּדִוּן: אָת וּתִמְלֵיל עִמֶּיה וּתִשְׁנֵי
- שָׁבִי לְנִבּי

- Гокр or seeing, or blind? is it not I the who maketh a man dumb, or deaf, Who hath made man's mouth? or And the LORD said unto him:
- what thou shalt speak.' with thy mouth, and teach thee Now therefore go, and I will be
- Thou wilt send.? Thee, by the hand of him whom And he said: 'Oh Lord, send, I pray
- seeth thee, he will be glad in his forth to meet thee; and when he well. And also, behold, he cometh Levite? I know that he can speak Is there not Aaron thy brother the kindled against Moses, and He said: And the anger of the Lord was
- ye shall do. his mouth, and will teach you what will be with thy mouth, and with put the words in his mouth; and I And thou shalt speak unto him, and

Ş١

11

- thou shalt be to him in God's stead. that he shall be to thee a mouth, and the people; and it shall come to pass, And he shall be thy spokesman unto
- פה. בכבידות הני מדבר, ובלשון לע"ו בלב"ו לַּמְּבַׁת לְמַׁם בַּמְּבַרוּ מִלְבָנִם וִדְוּ, (ימוקפֿל בּ, ס) וַמְּמַר מַלְיִסֶם מִיש שִּקּיבִ עַּיבְּי, עַיבָּים נצופס נצופס למסרן נאמרס: – כבד שבבל שפגל בקנג ודו, ' נפוב נשבב קחקג בכבל) שֿללקב ללקיפה שָׁק בּגם שַׁבּגל בַּבּגוּשָׁם בַּבֹלְבַבָּם (שבנופָק-שַ בַּי בו)' בוש שבבל ובל בו וקבל עליו. (שמו"ר ג, מז) וכל זה, שלא היה רולה לימול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו, ונביא היה, שנאמר (הלא סרי שלשס, ושלשס גמין רבויין סס, סרי ששס, וסוא סיס עומד ביוס סו' כשאמר לו ואח, עוד שלח נא ביד משלח, עד שחרס (10) גם מחמול וגוי. למדנו שכל שבעס ימיס סיס סקב"ס מפחס אח משס בסנס לילך בשליחוחו, מחמול שלשוס מאז דברך
- שלא כאי כשברחת מן הבימה ונמלעת (תנחומא שמות י): הלא אנבי. ששמי ה' עשיתי כל ואת: נמאמן במלום הריגמך, ואם משרמיו מרשים שלא שמעו בלוומו עליך, וְלָאָםְפַּקַלְמוֹרִין (שבת קח.) ההורגים מי עשאם עוְרִים, (II) מי שם פה הור. מי למדך לְדַבֶּר כשֹסיית הדון לפני פרעס על סמלרי: או מי ישום אלם. מי עשס פרעס חלס שלח
- ולסיות גואלס לעתיד, יש לך שלוחיס הרבה: (EI) ביד תשלח. ביד מי שאמס רגיל לשלוח וסוא אסרן. דבר אחר, ביד אחר שחרלס לשלוח, שאין קופי לסכניסס לארץ
- שבור שיסא מקפיד עליך שאמה עולה לגדולה, ומשם זכה אהרן לעַדִי החשן הנחון על הלב: עַל שַבֶּע סַבְּיִי (דברי סימיס־ה כג, יד): הנה הוא יצא לקראחך. כשמלך למלריס: וראך ושמח בלבו. לה כשהה וסכסונס סיימי אומר לצאם ממך, מעמס לא יסיס כן, אלא סוא יסיס כקן ואמס סלוי, שנאמר ומשָס אִישׁ סָשֶׁלֹסִים בְּנֶיו יִפֶּרֶאוּ שבא עונש על ידי אומו מרון, אמר לו רבי יוסי אף בוו נאמר בו רושס, סלא אסרן אמיך סלוי, שסיס עמיד לסיות לוי ולא כסן, (14) וימר אף. (ובמים קב.) רבי יסושע בן קרמה אומר, כל מרון אף שבמורה נאמר בו רושס, ווה לא נאמר בו רושס, ולא מלינו

קאָהָה: (פּ) 点ななに 「ロ 「袋口」「点倒口

<u>בְּתַלְּבֶר בֵּיה יַת אַתַיָּא:</u> שַּבּוּן וֹנִינִ טוּמְרָא בִּבֵּין שַּפַּר בִּידָרְ

ʻ.engie rod, wherewith thou shalt do the And thou shalt take in thy hand this

수여행다 수구 수 수수 나마 : עמוקם שנים ניאטר יקרו אָלְאַנוֹ, אַמְּנִי בְּטִּגְּנְיִם וְאָנִאֵנִי נְאָנִיבִ לְנִנִי אָנִוּ, וַבְּטִּגִּנִים וּיַאְמֶּר לוֹ אֲלֶבְה נָא וְאָמִּוּבְרוֹ הַמוּהִי וַאָּמַר לִיה אֵינִיל כְּעַוֹ رَبْحُكُ مِنْهُد رَبُّهُد الْجُحِـ ثُلُادِ لَائِيرِ لَيُعْتَمُ مِنْهُد لَائِد كُرْن يُعْد

¡תָלָם: אָנוֹגַל לִמְּלֶם: וֹאָטוֹג וַמֹּב כֹּמוֹ לַנִּמִוֹ וֹאָמַר

'Go in peace.' alive.' And Jethro said to Moses: Egypt, and see whether they be yet and unto my brethren that are in unto him: 'Let me go, I pray thee, Jethro his father-in-law, and said And Moses went and returned to

بريدية ما ترمن المراج المراجع בֻשְׁ מֻּבְ מִגְּבְׁנִם כֹּנַבְעָנַוּ כַּלַן שוּב לַמִּגַּבונם אָבַוּ מִנְעוּ כַּלַ رؤيم بتئب هِל مُسِّر چِمَهِا

יולבוא גלמן למלמלב: וּאַמֹר וֹן לְמָמָר בֹּמֹדִוֹן אָינוּיל

and Moses took the rod of God in he returned to the land of Egypt; sons, and set them upon an ass, and And Moses took his wife and his

all the men are dead that sought thy

Midian: 'Go, return into Egypt; for

And the LORD said unto Moses in

מַמָּה הְאֶלהִים בְּיָּדְוֹי: אַרְצָה מִצְּרָיִם נִיּקָּח מֹשֶׁה אָתַ־ ··· בְּלָּגִוּ נַיּּבְׁכִּבְעַ מִּלְ_בַּבַּעָ נַּיְּמֶּב <u>्र्वं</u>त वंध्नेत श्रुत श्रृष्ट्र । श्रुत

ביה נסין מן בדם ין בידיה: משה יה הוטרא דאָהעַבִּירוּ נטב לאַבֹּלֹא בַמֹּגֹבׁנִם וּנֹסִּיב לנוִנו וֹאַנְבּיִלוּוּן מֹלְ נַוֹמֹנִא וּדְבַר מֹשֶׁה נָת אָהְתֵּיה וְנָת

and he will not let the people go. hand; but I will harden his heart, the wonders which I have put in thy see that thou do before Pharach all When thou goest back into Egypt, And the LORD said unto Moses:

אָנַ לְבָּוָ וֹלָאִ וְתַּכִּעׁ אָנַ עַהְמָּם: تقضيك خفتا فلين تغني لامتاك הַמְּבְּתִים אֲמֶּבַ שַּׁמְּטִי בְּיָבְבַּ יי לְשָׁוֹב מִצְּבְוֹמֶׁנִ בַּאָר בָּלְ ניאטר יהוה אל משה בקבתף

יָת עַּמָא: אַנפֿיף יָת לְבֶּיה וֹלָא יִשְׁלַח למשב למגנום שנו נאַמָּר וּנִ לִמְמָּר בַּמִּנִיכַבַּ

son, My first-born. Thus saith the LORD: Israel is My And thou shalt say unto Pharaoh:

77

17

61

Δı

his hand.

וְעוֹבֵע בֹּלוֹ, בֹכִנ׳, וֹמִּבֹאֵץ: בולנו בולנו והְבּאַן: יי וְאָמִרְמָּ אֶלְ־פּּרְעָׂה כָּה אָמָר ומימר לפרעה בדנן אַמר יי

יהיה לך לפה. למלין, לפי שלתס כבד פס: לאלהים. לרב ולשר: (16) ודבר הוא לך. בשבילך ידבר אל סעס, ווס יוכיח על כל לך ולי ולו ולכס ולסס ססמוכיס לדבור, שכולס לשון על סס:

(18) וישב אל יחר חחנו. לימול רשות, שהרי נשבע לו (שלה יווז ממדין כי הם ברשותו). (מכילתה יתרו) ושבעה שמות היו

(פו) כי נוחו כל האנשים. מי סס, דמן ולבירס, חייס סיו, ללל שירדו מוכסיסס, וסעני חשוב כמח (נדריס פד:): לו, רעואל, ימר, ימרו, קיני, וכוי:

(02) על החמור. ממור סמיומד, סוף סממור שמבש אברסס לעקידם ילמק, וסוא שעמיד מלך סמשים לסגלום עליו, שואמר

שיאמינו לו, ולא מלינו שעשאס לפניו, אלא מופמיס שאני עמיד לשוס בידך במלריס, כמו פִי יְדַבֶּר אֲלֶבֶס פַּרְשֹׁה וגוי (שמומ ז, ממנו: אשר שמחי בידך. לא על שלשם אומות האמורות למעלה, שהרי לא לפני פרעה צוה לעשותם אלא לפני ישראל (IS) בלכחך לשוב מצרימה וגוי. דע, שעל מנת כן מלך, שחסת גבור בשליחותי לעשות כל מופתי לפני פרעה ולת מירת עַנִי וְכֹבֵּג עַל מַמֹּוֹר (זכריס מ, מ): - וישב ארצה מצרים ויקה משה את מטה. אין מוקדס ומפוחר מדוקדקיס במקרפ:

(מהלים פע, כח), זו פשומו. ומדרשו, כאן ממס הקב"ה על מכירם הצכורה שלקח יעקב מעשו: (שב) ואמרח אל פרעה. כשמשמע שלצו מוק וימאן לשלוח, אמור לו כן: - בני בכרי. לשון גדולה, כמו אַף אָנִי בְּלוֹר אֶמְנֶסוּ מ), ואל מממה על אשר כמיב אשר שממי, שכן משמעי, כשמדבר עמו כבר שַׁמָפִיס ביידך:

אַנְכָּג עִנְיג אָטַבַּלָּנִבְ בַּׁלָבַי וְיַעְבְּרֵיִי וַהְּשְׁאֵן לְשֵּלְּחִוֹ הְנֵּהְ וְיִפְּלְחִ בְּרָשׁי וְמְסְרֵיב אַהְ

יְהְנְה וַיְבַקֵּשׁ הַמִּיתְוֹ: ÷ב ניְהָי בַהֶּהֶךְ בַּמְּלְיוֹ נִיפִּגִּשְׁהִיּ

וַתְּאַמֶּר כַּי חַתַּן־דְּמָים אַמָּה אָטַ מְּבֹלָטִ בֹּלְנֵע וֹעַזָּמ לְבַּנִלְיִוּ

र्वाद्धः (व)

ניְפְּגְשֶׁרוּ בְּתַר הְאֶלְהָים נִישָּק - נְאָנִלְ וְעָּרְעִיה בְּטוּרָא דְאִהְגָּלִי

בַּלְרַהְאַנְתְּ אֲמֶּר צִּוְּהָנִי ٣ جَرَر، إِبَالِهِ يُجْهُلُ فِحَرِّلِهِ لِي فَوَيْرَةِ لِمَا يَعْنِ فِي أَنْ فِحَ

בובה בוכנה: לְמֻּלְעוּעִיה הָא אָנָא קַמָּיל וָת נְאָמָר אֵלֶיף שַׁלָּח אֶת־בְּנִי נְאָמַרִית לְּדְּ שַׁלַּח יָת בְּרִי

444444 וֹמֹבת בוּשׁ מֹלְאֶׁכֹא בּוֹי וּבֹמֹא נְהַנְה בְּאַנְרְהָא בְּבֵית מְבְהָא

עוֹנוֹא כַּוֹא: בּמְעוּלְטֹּא בַבוּן וֹאַמֹנִע בֹּבְמֹא נֹע הֹבֹע בֹבע וֹלִבוּגַע וַהְּבְרֹתְ וּנְסֵיבַת צִפּוֹרֶה שִּנְרָא וּנְזַרַת

בַּעְּלָא לַמִּגְל: בְּמָא בַּמְרוּלְמָא הָבֵין אָהָחַיִּיב ⁹² נֵיֶּבֶׁרְ מְמֶּנִנְּ אָזִּ אֶמֶבְׁרַ הַתַּוֹ דְּמָים וְנָח מִנִּיה בְּכָּוֹ אֲמַבַּת אִלְּיִלֵּי

הקוני ופרא בין ונשיק ביה: رَهُمُد يَدِبُدِ هُمِ هَتَدٍا كَأِكَ نَهُمَد يُدُ خُهَتَدِا هُمَدِي

אָתַיָּא דְפַקּדִיה: ניגָר מֹשֶׁה לְצַּהַרֹּן צָּת בָּל וְחַוּי מֹשֶׁה לְצַהַרֹן יָת כָּל

> 'Behold, I will slay thy first-born.' thou hast refused to let him go. son go, that he may serve Me; and And I have said unto thee: Let My

met him, and sought to kill him. the lodging-place, that the LORD And it came to pass on the way at

or uods are thou to it at his feet; and she said: 'Surely a off the foreskin of her son, and cast Then Zipporah took a flint, and cut

57

†τ

the circumcision.' To bridegroom of blood in regard A' So He let him alone. Then she said:

mountain of God, and kissed him. And he went, and met him in the into the wilderness to meet Moses.' And the LORD said to Aaron: 'Go

wherewith He had charged him. sent him, and all the signs of the LORD wherewith He had And Moses told Aaron all the words

מוכסו וממכס בו לשוב: מחבירו, מעלים אם דבריו שלא יבקש הצלה, אבל הקב"ה ישגיב בכחו ואין יכולם להמלט מידו כי אם בשובו אליו, לפירך הוא מפני שסיא קשה, ווס הוא שנאמר באיוב הן אל יַשְׁגִיב צְּכֹּמוֹ, לפּיכך, מִי כָמֹהוּ מֹוּכֶה (איוב לו, כב), צשר ודס המבקש להנקס (32) ואומר אליך. נעלימומו על מקוס: שלח אח בני וגוי. הנה אנכי הרג וגוי. סים מכס המכונה, ונס סמכסו ממלס

נמש, ובולעו מכאשו ועד יריכיו, ומוזר ובולעו מרגליו ועד אומו מקוס, סבינה לפורה שבשביל המילה הוא: סקב"ס לוני לך שוב מלריס, ומפני מס נענש מימס, לפי שומעסק במלון מחלס (במסכח נדריס לה:), וסיס סמלחך נעשס כמין מנים אמר רבי יוסי מ"ו לא נמרשל, אלא אמר, אמול ואלא לדרך, סכנה היא למינוק עד שלשה ימים, אמול ואשהה שלשה ימים, (24) ויהי בדרך במלון. משס: ויבקש המיחו. למשס, לפי שלא מל אם אלישור צנו, ועל שנתרשל נענש עונש מימס.

(62) וירף. סמלאך ממנו. או, בינס שעל סמילס בא לסורגו: אמרה חחן דמים למולח. חחני סיס נרלח על דבר סמילס. סממן שלי נכלמ עליך. סוכג אישי אמס לי: (25) וחגע לרגליו. סטליכמו לפני רגליו של משס: וחאמר. על בנס: בי חחן דמים אחה לי. אמס סיימגורס לסיומ

משמשה בלשון על, כמו וְשְׁמֵר פַּרְשֹׁה לְבָּגֵי יִשְׁרָבֵּל (שמות יד, ג). ואונקלום הרגם דמים, על דם המילה: ובזה מחורך גם כן שינוי לשון בחרגום אונקלום בחחן דמים, ודו"ק כנ"ל): רמולה. על דבר המולוח, שם דבר הוא, והלמ"ד . אלא מממלס שברס דוס ווס גורס, מעא סמילס ומעא אחר, אמ"כ כשראמס וירף לגמרי, או סבינס דעל דבר סמילס לבד בא, (שינה רש"י בלשונו, לעיל כחב אחה הייח גורס, דקשה לרש"י, מה זה אז אמרה חמן דמים, והלא גם לעיל אמרה חמן דמים,

خْدِاكِارُ خُدْرُ نَهُلُمُ وב נֵיֵלֶךְ מֹשֶׁר וְאַנַרְוֹ נַיַאַסְפֹּר אָתַר נַאַזַל מֹשֶׁר וְאַנַרְוֹ יְכְנַשִׁי יְתַ

בֿל סַבוּ בַּנוּ וֹמִּבַאַנִי

the children of Israel. gathered together all the elders of And Moses and Aaron went and

וּנֹמֹתְ עֹאָעִע לִמְנִוֹ, עֹמֶם: אַשֶּׁר־דְּבֶּר יְּחְוְה אָל־מֹשֶׁה דְּמִבֵּיל, יִיְ עִם מֹשֶּה וַעֲּבַר נּוֹבַבּּׁר אַנִירָן אָנִי כֹּלְ-נִיבְּבֹיְוּם יִמִּלְּיִלְ אַנִּרוּן זִי כֹּלְ פּּטִינְמִיּא

אַטַנְאַ לְמִנֵּנ מַּמַא:

of the people. Moses, and did the signs in the sight which the Lord had spoken unto And Aaron spoke all the words

אָטַ בְּלְנִים וֹיִפֹּגִי נִיּהְטַּנִוֹי: יְהְוֹה אָת־בְּנֵנִי יִשְׂרָאֵל וְכָּי רָאָה וּ ְנְיִאְמֵוֹ הַמְּם וְיִשְׁמִאָּהְ בָּרְפְּלָּר

rorrr: בְּבְּנְיִנִי, מִּהְבִּיּדְּנִינְן וּבְּרַמּיּ יִי יְנִי בְּנֵי יִמְּבִּאָרָ וַאָּבִי, וּבְּרַמִּיּ וְבִוּמֵוּן מַּמָּא וּמִּמָתוּ אָבוּו גַּבוּנ

hold a feast unto Me in the Let My people go, that they may saith the LORD, the God of Israel: came, and said unto Pharaoh: 'Thus And afterward Moses and Aaron

then they bowed their heads and

and that He had seen their affliction,

remembered the children of Israel,

And the people believed; and when

they heard that the LORD had

wilderness.

worshipped.

Λ

ı٤

67

الْمُلِلاد كِالْ فَظِلُظُلِ: אָלְעָהׁ יִשְּׁבְאָלְ אַּלְעָ אָעַ־עַּפְּיִ אֶלְטָא בִּיִשְּׁרָאָלְ שִּׁבְּע יִנִי תַּפִּי ^{שביעי} אֵל־פַּרְעָה כְּה־אָמָר וְאַהַר בָּאוּ מֹשֶׁר וְאַהַרְוֹ וּיֹאִמְרִוּ וּבְּחָר בֵּן עָאלוּ מֹשֶׁר וְאַהַרֹן

נונבונו שבמו למבלבא: יְהוְה וֹאַמִרוּ לְפַּרְעֹה כִּדְנָן אֲמַר יִיָּ

not let Israel go.' not the LORD, and moreover I will His voice to let Israel go? I know LORD, that I should hearken unto And Pharaoh said: 'Who is the

الاَتِ عُنالِينَ أَمُلًا عُمْ لِي عُمَدِّنَا: וּמִּבֹאַב בַא יִבַּמִּטִּי אָנַבּיִנְיַנִי ے אָהְׁמָּת בַּלְלְוֹ לְתִּבְּוֹע אָתַרַ ניאטר פּרְעָה מִי יְהוָה אַשָּׁרַ

देश श्रुखद्मः לו הְּמֹא בּוֹי וֹאַב וֹנִי וֹהְבֹאַב ﴿ خُمَةٍ خُلِهِ ذَكِ نَصُلُمُ حُمْ كُلُولُوا لِمَا يُطْرِفُوا لِمُعْلَمُ اللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ אַטְלּלִי לִי בַּאָּלַבָּיל לְמִימִבִינִי וֹאַמֹּע פּוֹנְתְע מִּמֹא בּגוֹ לָא

'brows upon us with pestilence, or with the unto the LORD our God; lest He fall into the wilderness, and sacrifice go, we pray thee, three days' journey Hebrews hath met with us. Let us And they said: 'The God of the

בְּבַבְיבִי ּ מַּבְיְנוּנִ דְּבְׁכִּבְי לָּא יְבְבֵּבְ מֻבְמֵמִי הַבְּלָּא דִּיִוּבְ כִּמַּוֹ מַנִּבְלָב שַּׁבְּמַא הַבְּלָ וּגֹאָמֹרָנּ אֶּבְעַרׁ, עַמֹּלִינִם וֹצִוֹנֵא וֹאָמִרנּ אֶּבְעֹא בּירנּדָאֵי אִטְּנִלְיִ

או בקטול: אָלְעַלָּא בּלְמָא וֹמֹבֹמְלָּא בּמִנָע וומון בְּמַרְבְּרָא וּנְרַבַּח בָּרָם יִי

your burdens. loose from their work? get you unto Aaron, cause the people to break them: 'Wherefore do ye, Moses and And the king of Egypt said unto

וּנֹאָמֶר אָבְמָם מָבֶּלְבּ מִצְּבָוֹם וֹאָמֵר לְבִוּן מִלְכָּא בַּמִצְּבוֹם אַבְעַונוּ פָּּוֹ ַוֹפֹּנֹמָנוּ בֹּצַבֶּר אָנִ ימים במדבר וווְבְּחָה לִיהֹוֶה

ځوځدينځه: מַמַּתְּהָּתְּיוּ לְבִּׁנִ זְיָׁנִ הַּמֵּׁאִ מִהְּבִּוֹבִינִעוּן אֵנוֹנִלְנִּ אֶתַרַתְעָם ַ לְמָּר מֹמֶּנֵר וְאַבַּרֶן תַּפְּרָיעוּ לְמָא מֹשֶּׁר וָאַבַּרוֹ הְבַּשְּלוּן

(1) ואחר באו משה ואהרן וגר. אלל סוקניס נשמעו אחד אחד מאחר משם ואסרן, עד שנשמעו כולס קודס שסגיעו

שַׁלְ שַּׁתְּבֶּׁר בִּוּ (משְלִי דִּיְ מִוֹ), רְמִקְּבִּוּ, וְכִן וַמִּפְּרְשִׁי כְּלְ עֲלְמִי (שֹׁם חֹ, כִּה), כִּי פְּרָשִׁ הַיִּחְ (שמות לב, כה), נרחק ונחעב: (+) חפריעו אח העם ממעשיו. מגדילו ומרחיקו לוחס ממללכחס, שצומעין לכס וקצוריס לנוח מן סמללכס, וכן פְּרַעֶּסוּ (3) פן יפגענו. פן יפגעך היו לריכים לומר, אלא שחלקו כצוד למלכום. פגיעה זו, לשון מקרה מום הוא:

לפלמין, לפי שיראו ללכח (שמו"ר ה, יד), ובקיני נפרע להם, ונגש משה לבדו והם לא יגשו, החזירם לאחוריהם:

خويخيانحبا:

- מַפַבְלַנִים: הַם בַאַבוּל וְבַיְמִבַּפַים אָטִם כֹּהוּ הּפָּא בַּאַבַּהֹא יַטַבַּפַּבַיוּן וַנְאַמֶּר פַּרְעָּה הַן־רַבָּים עַמָּה נַאָּטַר פּרִעָּה הָאַ מִדְּסַנִּיאָין
- ۲۵۵۲: וַיְצָוּ פַּרְעָה בַּיַּוֹם הַהָוּא אָתַ־ וּפַקּיר פַּרְעֹה בָּיוֹמָא הַהוּא
- ئته تذرد نظيفية خثو نقذا: ﴿ خِرْجًا ۗ لَا خُرْدَا حَنْدُنَا خِرْدًا خُرَةً لَا كَبُولُمَا خَرُدًا خُرَةً كُمْ فَاخُرُهُ خِرْدُهُ خِرْدُهُ خِيْدُ لَا يُعْرَفِنا خُرْبُنَا فَكُنّا خُرُمُنَا خِرْدُنَا فَكُذُهُ خِرْدُهُا
- كهيد تذكب ننفت كهرينين גרְפָּים הַם עַל־בַּן הָם צִּעָקִים הַלְיַנְיִם לַאָּ טַּיָּנְרָעִוּ מִמֶּוּוּ בֶּיַ ४ थंंपं<li וּאָת־עַתִּבֹנֶת תַלְבָנִים אַשֶּׁר הַםֹ
- بِمُكُل: ווֹהַמִּבְבְּנִי וֹאַכְ וֹמִמֹּנִ בְּבַבְבִי וֹנִיבַמַּפְׁטִּנוּ בַּעִּ וֹלָאִ נִיבַמַּפְׁטִּנוּ

- נְהְהוֹן מִפּוּלְחָנְהוֹ:
- خقرقد: בְּעָּם וְאָּם־שִׁמְבֶּיוִ יָה שִּלְמִוּנִ עַּמָּא וְיָה סְרְכוּהִי
- להון הבנא: بظلكوبن، ١٠٤٤ تناكبا نبئلتنا
- בוב אַלִבוֹא: מֹגּוֹטִוֹ לְמִוֹמָר דָּוֹוֹגְלְ לְבַבַּע בּהֹלְנוֹן אִפּנּן תַּלְ כֵּן אִפּנּן הֹבִירוֹן לְא שׁמֹּלְתוּן מִבּּיה אַבּי מאַטמֹלָ, וּמֹבַלמּוָנִי, שַּׁמַנּוֹן ונת סכום לבניא דאנון עברין
- خفئلاندا خقدذرا:

- their burdens? and will ye make them rest from people of the land are now many, And Pharaoh said: 'Behold, the
- people, and their officers, saying: commanded the taskmasters of the And the same day Pharaoh
- themselves. Let them go and gather straw for straw to make brick, as heretofore. Ye shall no more give the people
- us go and sacrifice to our God. idle; therefore they cry, saying: Let diminish aught thereof; for they are lay upon them; ye shall not they did make heretofore, ye shall And the tale of the bricks, which
- words. and let them not regard lying men, that they may labour therein; Let heavier work be laid upon the

שסרי משס ומסרן יולמיס ובמיס שלמ ברשומ: לסבלוחיכם. לכו למולפסכס שיש לכס לעשות בבמיכס, אבל מלאכת שעבוד מזריס לא היתה על שבמו של לוי, ותדע לך,

- (6) הגוגשים. מלרייס היו, והשומריס היו ישרחלים, הנוגש ממונה על כמה שומרים, והשומר ממונה לְרֶדּוֹח בעושי (פ) הן רבים עחה עם הארץ. שהענידה מועלת עליהה, וחמה משנימים חומה מענלומה, הפעד גדול הוח וה:
- (ד) חבן. אשמי"כלא, סיו גובלין אומו עם סמים: רבנים. מיוו"לש כלע"ו, שעושים ממים, ומיבשין אומן בחמה, ויש המלחכה:
- (8) ואח מחבנת הלבנים: פכוס משנון סַלְּבֶנִיס שסיס כל אחד עושס ליוס כשסיס המנן נמן לסס, אומו פכוס משימו עליסס ששורפין אותן בכבשן: בחמול שלשם. כאשר סייתם עושים עד סנה: וקששו. ולקמו:
- מסס, וסס נרפיס ממנה רער"יים בלע"ו מחבבה. ומכן לבניס, ולו נמכנו עלילומ, את הכסף הממוכן, כולן לשון משבון הם: – גרפים. המלאכה רפויה בידה ועוובה גם עחה, למען מכבד העבודה עליהם: - כר גרפים. מן העבודה הם, לכך לבם פונה אל הבעלה ולועקים לאמר נלכה וגו":
- מף כמן מל ישעו בדברי שקר, מל יסיו נדברים בדברי שומ וסבמי: لْوَاصُرِا خُريقُك (במגבר יב, א), סַמַּלְמָלְ בַּלְבֵּר דִּי (זכריה ד, א), לְרַבֵּר בָּס (דבריס יא, יע), לַבַּרָ בָּט בְעַבוּי (מסלים קיע, מה), לאחריהם, אבל אחר לשון דבור כמחעשק לדבר בדבר, נופל לשון שמוש בי"ח, כגון שַּנְּדְּבָּרִים בָּךְּ (ימוקאל לג, ל), וַמְּדַבֵּר מִרְיָם (ישעיס יו, ו), וְלֹחׁ שְׁעוּ עַל קְדִּוֹש יִשְׁרֶמֵל (שׁס לֹחׁ, חֹ), וְלֹחׁ יִשְׁעֶה מֶל סַמִוְבְּמוֹת (שׁס יו, ח), ולחׁ מנחמי שמוש של בי"ח סמורה ולפרש אל ישעו אל יפנו, שא"כ היה לו לכמוצ ואל ישעו אל דברי שקר, או לדברי שקר, כי כן גורת כלס, ישְׁעֶה הַאָּדָס עַל עֹשֶׁהוּ ולשנינס ממרגמינן ולְשׁוֹשִׁין, וַיְּמַפֶּר וְסִׁשְׁמַשִּי, וֹסִי מפשר לומר וסל ישעו לשון וישע ס' סל סבל וגו' וסל קין וסל מנחמו לס שעס, (9) ואל ישעו בדברי שקר. ואל יסגווידלכו ממיד נדברי רומ, לאמר גלכס נובמס, ודומס לו ואשעס במקיך ממיד, למשל

אַמַר פּרְעָּה אֵינֶנָי נֹתַן לְכֶם אָמָר פּרִעָּה לֵיה אָנָא יָהִיב יי ניאַמְרוּ אָלְבְעַתְּמֶּם לָאַמְּר בְּעִי נִאָּמָרוּ לְמִּמֵּא בְׁמִנִּמִר כִּדְנָן וַנְּאֵאַנ נִלְמָּגִׁ עַבְּלֶםְ נְאָמָבֹן וּנְפַּלוּ שִּׁלְמִנִּנִ עַּמָּא וֹסְרְכוִעַי

שׁמֹאֹאוּ כַּּג אָגן וֹלִבְּה מִהְדְבַעַבְים מִאָּטַב בַּעַהָהַבְּעוּן אָבַג לָא هَيْت خُرِد كُلُد خُرُتِ بِثِدًا مُعْبَمُك هَيْدا هُنَدِيد مَحد خُرِيا نَخَذُهُ

خُطِشِم كُم حَقْدًا: בּי וֹנֶפֹּא בַּמֹם בַּבֹּלְצְבֵּעוֹ מִגְּבֹנִם וֹאִטַבּּבַּב מַּמָּא בַּבֹלְ אַבַמָּא

בּאַמֶּר בִּהְיִוֹת הַמֶּבֶוֹ: וֹטַנְיֹמִים אָבָּים כְאַמְיַר כַּלִּיּ וְמִּלְמִוּנִיּא בַּטִבּיוּ לְמִוּמִר

בַּיֶּנֶם: בְּהְבָּוֹלִיל שָׁלְשָׁם נַם־הָּמָוֹל נַם־ מַבְּנּת כְאָ כֹלִינְים טַלַכָּם כַלְבָּן ÷¹ שָּׁמוּ עַּבֹהָם נְּיָשִׁי פַּרְעָּה בֹאַמְר וּנֹכְנּ מִּסְבֹּי, בֹּדֹנֹ נֹמָבִאָּבְ אָּמָבַ

ÇĽ ₹₩₽₽.\F: אָל־פַּרְעָה לֵאמָר לְזָמָה תַעַּמֶּה הַדָּם פּרִעֹה לְמִימַר לְמָא

ثَوْدَت لِبَشِّير مَقَلَا: אַמְרֵים לָנוּ עַשְׁיּ וְהִנָּה עַבְּבֶּיוּ שַּבּוֹ אָּגוֹ נִשֹּׁן כַהְּבֹבְיגוּ נַלְבַנָּים

לכון שבנא:

נטמנה מפולטוכנו מבהם:

لينمثرنا خير خير خير خير خير خير خير خير المراجعة

לוומוע למא בבוועון גלבון אַהַּגִיתוּ הַבִּידַטְבוּן פִּטִּנָם יוֹם

ぶらいしい ולטן סבר לני בּג מִטְיְמִיב לְכוּן מִבְּנָא:

אַן הַמְלִי אַן יוֹמָא דִין: خخنا خمّىٰ فحر بفه عمين، אַהְבֹימִשוּן לּזִינִשׁכוּן לִמֹנִמִי פּרְעה קמימר מָדִין קֹא

נְּבְאֵנְ שְׁמְבֵׁנְ בְּנֵּגְ וֹמְבְאֶבְ וַנְּצְּבְׁלֵנְ וֹאֶבְוּ סָּרְכֵּי בְּנֵי וִשְּׁרָצֵּלְ וּצְּנִחִוּ איז נְיִבְאֵנּ שְׁמְבְּיִלְ בְּנְגִּיִּ וְיִּאְבְּיִלְ וּיִּצְיְלְנִי וְאָבִוּ סְּרְכֵּי בְּנֵי וְשְׁרָצִּלְ

שבלא לא מטובים למבדר משמבות לבון למלבנ:

نن× مَخٰدُك ذِعَا نَفَمَا مُرْدِياِ וֹלְבֹנוֹא אֹמִנוּנוֹ לְנֹא הֹבֹנוּנוּ

> you straw. Thus saith Pharach: I will not give they spoke to the people, saying: went out, and their officers, and And the taskmasters of the people

> work shall be diminished.' ye can find it; for nought of your Go yourselves, get you straw where

throughout all the land of Egypt to So the people were scattered abroad

gather stubble for straw.

task, as when there was straw.' saying: 'Fulfil your work, your daily And the taskmasters were urgent,

today as heretofore?' making brick both yesterday and fulfilled your appointed task in saying: Wherefore have ye not had set over them, were beaten, Israel, whom Pharaoh's taskmasters And the officers of the children of

thus with thy servants? saying: 'Wherefore dealest thou Israel came and cried unto Pharaoh, Then the officers of the children of

Sτ

٤т

7 I

11

01

beaten, but the fault is in thine own brick; and, behold, thy servants are servants, and they say to us: Make There is no straw given unto thy

סמבן נפון לכס מוומן מבים סמלך: (11) אחם לכו קחו לכם חבן. ולריכים אמס לילך צוריוות, כי אין נגרע דבר מכל סכוס לבנים שסיימס עושים ליוס בסיות

(21) לקשש קש לחבן. לאמוף אמיפה, ללקומ לקע לנירך מבן המימ: קש. לשון לקומ, על שם שדבר הממפור הוא ולריך

(51) אצים. דומקיס: דבר יום ביומו. משנון של כל יוס פַלוּ ניומו, כמשר עשימס נסיות המנן מוכן: לקוששו, קרוי קש בשאר מקומות:

יום שלפני אממול, וסוא סים בסיות המבן נתן להם: - ויכו. לשון וַייִּפְעֲלוּ, סוכו מיד אמרים, הנוגשים הכום: מדוע וגוי, למס ויכו, שסיו אומרים לסס מדוע לא כלימס גם חמול גם סיום, מק סקלוצ עליכם ללבון כחמול סשלישי, שסוא שששו במלריס, כי שם וקני העם ושומריו: - ויבו ששרי בני ישראל. אשר שָמוּ נגשי פרעה אותם לשומרים עליהם, לאמר שנהדרין, ונאלל מן הרוח אשר על משה והושה עליהה, שנאמר אספה לי שבעיה איש מוקני ישראל, מאוחן שידעת המובה שהם מלריים, והיה חשר מן השכום, היו מלקין אוחם על שלא דחקו את עושי המלאכה, לפיכך זכו אוחן שומרים להיוח (14) ויכו שטרי בני ישראל. השומרים ישראלים היו, וחסים על חבריהם מלדחקם, וכשהיו משלימין הַלְּבֶּנִים לנוגשים

マメードが、 ない 「 ない」 「 な delivered Thy people at all.' בְּבֵּון וְשִׁיוָבָא לָא שִׁינִיבְהָא יָת בְּשְׁמֶּךְ הַרַע לְעָם תַזָּה וְהַצֵּל לְמַלְא בִּשְׁמָךְ אַּבְאֵישׁ לְעַמָּא this people; neither hast Thou in Thy name, he hath dealt ill with ומאָז בָּאָתִי אָל־פַּרְעֹּה לְרַבָּר ימִגְּיוֹ בְּנִתְ בְּנִתְ בַּבְּתְתַ For since I came to Pharaoh to speak द्वंप भ्रेप क्षेद्रेपंपंतः خْمَٰم لَـٰذَا شِحَانَفَنَر: why is it that Thou hast sent me? אֲדֹנְי לְמָה הַבַּעַּהִילְ לְמָהַם הַנְּה לְמָא צִּבְּאֵישָׁהָא לְעַמָּא חָדֵין hast Thou dealt ill with this people? LORD, and said: 'Lord, wherefore וַיְּעָשְׁר מְשָׁה אָלְ־יְּהְנָה וַיּאַמָּר וְהָב מִשָּׁה לִקְדָם יֶיָּ נִאָּמַר יִיָּ And Moses returned unto the خلأللان: 444444 a sword in their hand to slay us.' ڈاثھ_ثاث⊏ ĘţŢO and in the eyes of his servants, to put מלבוני. למטן טולא לוגעון אַנו_בוּשְׁנוּ בֹּמִנוֹּ פּּבֹמְנוְ וּבֹמֹנוֹּוּ be abhorred in the eyes of Pharach, בובולא למנו פלמט ולמנו because ye have made our savour to ı מֹלֵגבׁם וֹגִמִּפָּׁם אֵמֵּב עַבֹּאַמִּטִּם ŗ¥ĘġיŸūſſſ 17 LORD look upon you, and judge; رَدِهِمُلُدُ هُمْ يُصِفُ تَلْهُ يُصِبُلُ لَهُمَدِهِ خُصِياً نَصُعُمْ لَذَ لَهُمْ حَيَالًا and they said unto them: 'The מלנת פּרִעה: נֹגַּבְׁנִם לְעַבְּאַנִים בַּגַּאַנִים מִאָּט עַנְמִּנִם לְעַבְּעַנִּם בַּמִּבְּעַם מִאָּט עַנְמִּנִם לִעָּבָּ forth from Pharach; who stood in the way, as they came 07 וַנְיְפְּגְּעֵנִ אֶת־מֹשֶׁת וְאֶת־אַהַרֹן וְעָרַעני יָת מֹשֶׁת וְיָת אַהַרֹן And they met Moses and Aaron, bricks, your daily task.' מַלְבָנוּכֶם בַּבַרַיַנִם בִּיוֹמָוּ: מַלְבְנֵיכוֹן פְּחָנָם יוֹם בְּיוֹמֵיה: not diminish aught from your אָטַׁם בּׁנֵּה כַאַמְּנַ כַאָּבַטֹּוֹנְבֹה בַּבֹהָה לַמִּהַבּוּ לַאִּ טַמִּוֹהַוּן mischief, when they said: 'Ye shall Israel did see that they were set on خُرْد_نَشِلَ \$ دَلَايِا مُلَدَد خُرْد نَشِلَ \$ جُرْنُكِياً شطا And the officers of the children of خَدُّه لَبْدًا خَدَرُه فَقَرَبَهُ shall ye deliver the tale of bricks.' יטְיָה לְכוּן יִּסְכוֹם לְבְּנִיָּא there shall no straw be given you, yet יי וֹמְשְׁעְ לְכַּנּ מִבְּיְנִּ נִשְׁבֹּוֹ לְאִ-נִּנְשׁוֹ נִבְּמוֹ אָנִגְלְנִ פַּלְענִ נִשְׁבָּנָא לְאִ 81 Go therefore now, and work; for sacrifice to the LORD. בּן אַטָּׁם אָמִבְוּם דַּלְבֶּבׁי דוֹבְּעָבׁי הַלְ בַּן אַטוּן אַמִּבוּן דָּנִזִּגְ therefore ye say: Let us go and ۷ı تَنْهُمُد بُلُوْنِ هَكُم بُلُوْنِ مَرِ يَهُمُد فَمُرْبُنا هَعِينا فَمُرْبُنا But he said: 'Ye are idle, ye are idle;

(פו) ולבנים אומרים לנו עשו. הנוגשים לומרים לנו עשו לְבֵנִים כמנין הרלשון: וחשאת עמך. ללו היה נקוד פתח, היימי לומר שהול דבוק, ודבר זה העלת עמך הול, עכשיו שהול קמן, שם דבר הול, וכך פירושו, ודבר זה מביל העלת על עמך, כלילו כתוב והעלת לעמך, כמו פְּבֹוֹלְנֶה בֵּיֹת לֶמֶם (רוֹת הֹ, יע), שהול כמו לבית לחס, וכן הרבה:

שמן, כמינו כמוב ומעמם בעמן, כמו פְּבוּמָנֶס בֵּיִם בֶּמֶם (הוֹס מִ, יש), שהוח כמו בבים נחס, וכן הרבה: (18) וחבן לבנים. משנון פַּנְבֵנִיס, וכן אָם פַבֶּמֶף פַתְּמָבֶן (מלכיס־ ב יב, יב), המנוי, כמו שאמר בענין ניַגַרוּ וַיְמָנִי אָם פַבֶּמֶף בּתְּמַבְּמָּ

(שם יא): (פו) ויראו שוטרי בני ישראל. את הצריהם הנרדים על ידם: ברע. ראו אותם צרעה ולרה המולאה אותם, צהכצידם

שעבודס עליסס לאמר לא מגרעו וגו': (20) ויפגעו. אנשים מישראל את משה ואת אהרן וגו'. ורבותינו דרשו, כל נלים ונלבים דתן ואבירם היו, שנאמר בהם ילאו נלבים:

(22) למה הרעתה לעם הזה. ואס מאמר מה איכפת לך, קובל אני על ששלחתני (שמו"ר ה, כב):

(23) הרע. למון ספעיל סום, סרבס רעס עליסס, ומרגומו שַבְּמֵּישׁ:

וְגְּרְשֵׁם מֵאַרְצִּוֹ: (ס) طدر על אָנו אַמֶּנ אָמֶמָנ לְפַּרְעָּנו כָּי רַאַּמָּבִיר לְפַרְעֹּנו אָנִי בְּיַרַ

וֹטַבוּכֹפוּן מָאַבְאָנִיבִי: בְּיֵר חֲוְקְה יְשְׁלְחֲם יְבְיֵר חֲוְלְה הַפִּיפָא יִשְּלְחָנוּו יְבְיֵר הַפִּיפָא رَبُّعُوْتُ بِمَنِّتُ هُمُ مُنْهُمُ عِهِدًا يَهُوتُ بِرُ خُطُهُم جَعِا مَبَيَّةً

'bnal' hand shall he drive them out of his shall he let them go, and by a strong to Pharach; for by a strong hand 'Now shalt thou see what I will do And the LORD said unto Moses:

The Haftarab is Isaiab 27.5 - 25:25 - 25:25 on page 205. Sepharadim read Jeremiab 1:1 - 2:3.

<u>ר אַלְיוּ אַנָּיי יְהַוְּהִי</u>: بعدم الباتيد المحابات المحادثين المحاد بي بو منهد المحاد المحاد المحاد المحاد المحاد المحاد المحاد المحادث الم

יְהְיָה לְאִ נּוֹדַעְּהִי לְהֶם: נֹאֶץ ַנֹהֹלִב בֹאַץ הַבֹּי, וּהָבֹי, וּהָמָו וּלָנהֹלִב בֹאַץ הַבַּוּ וּהָמִו וֹוֹ לַאַ נאלא אָל־אַבְרָהָהָם אָל־יִצְהָהָ

הודשית להון: וֹאִטֹּוֹלְ,יטֹּי לְאַּבְּבַבְם לְיִגִּטֹּע

אָבֶא מְגְבוּ בֶּבוּ אַמֶּבְיַלָּרוּ בָּבוּ לַנוֹט לַנוֹם אָטַ־אָּנֵוֹן כַּּלָגוֹן אָנַי וֹנְם וַבֹּלמָטוּ אָטַבבּבוּנטוּ, אָטָּם

יָת אַרַע תוֹקבוּהָהוֹן דְּאָתוֹתַבוּ למשו לעוו זע אולא צכלתו וֹאַב אַבוּמִית וָת קַּיָּמִי עִּמָּה עַּיִּ

אַנֻים נֹאוֹכֹר אָנַרַבָּרוּהָי: نَشِلَةِم كَيْشُد مَعْدُنُات مَقَرَتُلُون خَدْرُ نَشِلُعُم يُمَعْدُهُۥ مَعْدُنِيا וֹנֹם אֹנֹוּ הֻּמָהֹטוּ אֶטַנַאָּפֿע בּׁנָג וֹאָל פֿבָתוּ הָמִהֹ וֹט פֿבוּגַע

בֿעַן וּבַכּוּבוֹאָ זֹעַ כֿוֹמָנִי

said unto him: 'I am the LORD; And God spoke unto Moses, and

known to them. Етекиль Оие I made Me not Almighty, but by My name unto Isaac, and unto Jacob, as God and I appeared unto Abraham,

sojourned. sojournings, wherein they the land of Canaan, the land of their covenant with them, to give them And I have also established My

My covenant. bondage; and I have remembered whom the Egyptians keep in groaning of the children of Israel, And moreover I have heard the

של כרחס של ישראל יגרשס, ולא יספיקו לששוח להס לדה, וכן הוא אומר וחחוק מלרים על העס למהר לשלחס וגו": לומום כשלבילס ללרץ: בי ביד חזקה ישלחם. מפני ידי סחוקס שמחוק עליו, ישלחס: וביד חזקה יגרשם מארצו. ו המרכך המרמי לו העלהו לעולה, ולה הרהר המרי מדומי, לפיכך עמה מרהה, העשוי לפרעה מרהה, ולה העשוי למלכי שצעה (1) עמס מראס וגוי. (מנסדרין קיא.) סרסרם על מדומי, לא כאברסס שאמרמי לו פִי בְּיִלְמֶחְ יִּמְרֵחׁ לְּבְּ זְרַע (בראשים כא, יב),

שהיא נדרש בכמה מקומות אני ה' נאמן ליפרע, כשהיא אומר אלל עונש, כגון וחללת את שם אלהיך אני ה', וכשהוא אומר אלל נאמן לשלם שכר עוב לממהלכים לפני, ולא למנס שלממיך כי אם לקיים דברי שדברמי לאבות הראשונים. ובלשון הזה מלינו (ג) וידבר אלהים אל משה. דְּבֶּר הֹמוּ משׁפּמ, על שַמקשׁמ לדבר ולומר למס סרעומס לעס סוס: - ויאמר אליו אני ה'.

לא הידעתי אין כתיב כאן, אלא לא נידעתי, לא נִפַּרְמִּי להס במדת אמיתית שלי שעליה נקרא שמי ה', נאמן לְאַמֵּת דברי, שהרי (ε) וארא. אל סמבות: באל שרי. סבעתתים סבעתות, ובכולן מתרתי לסס מני אל שדי: ושמי ה׳ לא נודעתי לחם. קיום מלומ, כגון ושמרמס מלומי ועשימס אומס אני ה', נאמן לימן שכר:

מעבידים אחם ואזכוד. אומו הברימ, כי צברים בין הבמרים אתמי לו וְגַס בֶּמ הַגֹּוי הַשָּׁלִי יַעֲבֹּדוּ דֶן בְּנֹכִי (ברחֹשים מו, יד): (a) אם אני. כמו שהלבתי והעמדתי הברית יש עלי לקיים, לפירך שמעחי אח נאקח בני ישראל הנולקים: אשר מצרים באל שדיי, אמרחי ליעקב אַנִי אַל שַדַּי פְּבֵּה וּרְבֵּה וגוי (שם לה, יא), וָאָם סְאָבֶץ אַשָּׁר וגוי (שם יב), הרי שנדרחי להם ולא קיימחי: לְּךְּ וּלְוַבְּשֶׁךְּ מְּשׁׁן מְּשׁ כִּּרְ בְּשַׁבְּנָשׁ בְשָׁרְ וַשַּׁלִּוּמִשִּׁי מְשׁ בּאַבְּעָה מְשָׁבְּי ארץ כנען. לאברסס בפרשמ מילס ואמר, שַׁנִי מֹל שַדַּיוגרי וְנְמַפִּי לְּדְּנְיַבְעָבְּ מַׁמַבֶּייְבְּ מַבְּמָבָ מָבֶּ (בראשימ יו, אמ). לינחק, פִּי (+) וגם הקמתי את בריתי וגיו. וגס כשנרמימי לסס במל שדי, סלבמי וסעמדמי ברימי ביני וביניסס: - לחת להם את הבמחחים ולא קיימחי:

17.

נְמוּיְה וּבִשְּׁפְּמִים גָּדְלֵים: מֹהְבְבַנִים וֹלִאַלְטֹּ, אָטַבֶּם בּוֹבוָהַ סבלע מגעום ועגלטו אטכם ליי יְהוְהֹ וְהוֹצֵאהֵי אֶהְכֶּם מִתַּחַת حُرَّا ڰُثَبِد حُكِّتِد نَهُدُهُمْ فَتَنَا

משטע סבלות מצרום: נְּעִנְעִ אֶּלְעַנִּכְּם עַמִּוּגָּנִא אָטַבְּם אָנָא :; אֶלְעַבּוֹן בַּאָפָּנִץ יָטַבּוֹן ے לכם לאקנים וובהשם כו אלו ואטוולכון לאלע וטבמו אני اَجُمَانُونَ هُنَادُتُ جَرِ خُمِّتُ النَّانَانِ، الْهُمَّالِينَ النَّحَيَا كَلَّمَا خُمَّت

<u>. ביוֹני</u>: וֹנְתַשָּׁי אַעָּה לְכָּבָם מִוְבַאָּה אָנָה לְכוּן וְרוּהָא אָנָא וֹנִיּ לאַלנטׁם לוֹגֹּטֹע וֹלִוֹהַעָּׁר לְוֹגִּטֹע וּלְוֹהַעָּר וֹאָטוֹן וֹטַעַ » אַמֶּבׁר נְשָּׁאִטִּי אָּטִריִּדִּי לְנֵיִם אִטְּיִם בְּמִימִרי לְמִטּוֹ יָמִיִּ לְאַבְרָדָם هُندُ هُم_لَهُدُا

רוּחַ ומֵעֲבֹרֶה קַשֶּׁה: (פּ) וְלְא שְּׁמְשִׁנִּ אֶלְ־מִשְּׁרִ מִקְּצֶּרְ יִשְּׁרָאֵלְ וְלְאַ סַבּּיִלְוּ מִוֹ מִשְּׁר

ישראל ניְדַבֶּר יְהֹנָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמִר:

נטכנו בדרש מרשם ובדיניו ئندبا מפبخنائدبا نغفدبط בְּחוק פּוּלְחוֹן מִצְּבְאֵי וֹאָמֶּינִיב נאפוט זטכון מנו 必らに לבני ישראל

מין בעול פולען מצראי:

נאמיל נקכון לאךעא דקיימית

جَשِّر עַבְיהוֹן: מהול בים ימפילטוא בעוני וּנְיְבָּר מְמֵּטִי כֹּן אָלְ-בַּנְיִּנְ יִמְּבְּאָלְ יִמְבָּיִלְ מְמֵּטִ כֹּן מִם בּּנִי

ומַבַּיל וְיָ עִם מַשָּׁה לְמֵימַר:

;sanamgbuj outstretched arm, and with great I will redeem you with an deliver you from their bondage, and burdens of the Egyptians, and I will bring you out from under the Israel: I am the LORD, and I will Wherefore say unto the children of

Egyptians. out from under the burdens of the Lord your God, who brought you and ye shall know that I am the people, and I will be to you a God; and I will take you to Me for a

you for a heritage: I am the LORD.' Isaac, and to Jacob; and I will give it My hand to give it to Abraham, to land, concerning which I lifted up And I will bring you in unto the

bondage. impatience of spirit, and for cruel hearkened not unto Moses for children of Israel; but they And Moses spoke so unto the

:Saring: And the Lord spoke unto Moses,

- (שס), וַפַּׁמַבֵּי בֶּן יֵלְמוּ בְּרָלָשׁ גָּלִילִ: סבלות מצרים. מורח משח מלריס: (6) לכן. על פי אומס סשבועס: אמור לבני ישראל אני ה׳. סולמן בסבמממי: והוצאחי אחכם. כי כן סבמממיו
- (8) נשאחי את ידי. סרימומיס לישבע בכקלי:
- בְּבְּרִי בְּמֵׁשׁ נְמֵׁשׁ שׁ, וּבְפַּמִּישׁ יְפֹבְן שְׁלַע (ירמיה כג, כש), מחחלק לכמה נילולות: . אמור לצני ישראל, לכך אני אומר ימישצ המקרא על פשומו דְּבֶּר דְּבַב עָל אָפַנִּיו (משלי כה, יא), והדרש מדרש, שנאמר הַלוּא לה ס' שַׁשֶׁר סׁוֹגֵּאַמִיךְ מֵאַר פַשְׁדְּיִס (שס מו, ז), ועוד, סיאַך סממיכה נמשכה בדברים שהוא פומך לכאן וגם אני שמעהי וגוי, לכן . אחם, שלא נאמר ושמי ס' לא שאלו לי, ואם מאמר לא הודיעם שרך שמו, סרי מחלה כשנגלה לאברהם בין הבחרים נאמר שָנִי (בראשים לג, יע), ולא סרסרו אחר מדוחי, ואחס אמרח למס סרעוחס. ואין סמדרש מחישב אחר סמקרא מפני כמס דבריס, קרקע עד שקנה צדמים מרוצים, וכן צינֿמק ערערו עליו על הצחות חשר, וכן ציעקצ וַיָּקָן הֶּשָׁ הַלָּקָת הַשָּׁדֶּה לימות חֿהלו . אמרו לי מס שמך, ואמס אמרם מס שמו מס אומר אליסס: - וגם הקימותי וגוי. וכשבקש אברסס לקבור את שרס, לא מלא . אמר לו הקב"ה חבל על דאבדין ולא משחכחין, יש לי להחאונן על מיחח האבוח, הרבה פעמים נגליחי עליהם באל שדי, ולא האמנה לטובה. ורבוחינו דרשוהו (שמו"ר ו, ד. סנהדרין קיא.) לענין של מעלה, שאמר משה לֶמֶה הַבֵּעֹמָה (שמות ה, כב), ַ וְמֶׁם דְּבּוּרְמִי וְיִּדְשׁוּ בִּי שְׁמִי סִי (ירמי' מו, כמׁ), למדנו כשהקב"ה מְמַבֵּוּ אֹם דבריו הפילו לפורענות, מודיע ששמו הי, וכל שכן בנשימתו. קרוב לענין זה שמעתי בפרשה זו מרבי ברוך בר' אליעזר, והביא לי ראיה ממקרא זה, בַּפַּעַם הַאֹּח אוֹדִישֵם אָם יָדִי (9) ולא שמעו אל משה. לא קבלו מנמומין: מקצר רוח. כל מי שהוא מילר רומו ונשיממו קלרה ואינו יכול להאריך

ÜÄLÄL: מֹאַנְיִם וֹנְהַּבְּשׁ אַנִי בּׁנִי וֹמִּבְאַלְ בַּמִּאָנִים וֹנְהַבְּע נִנִי בּנִי בָּאִ דַבְּר אֶלְ־פַּרְעָה מֶלֶהְ עִּלְרָ עִילִ מִבְּילִ עִם פַּרְעֹה מַלְכָּא

نْشِلْهُمْ يُعْلَمْنِكِ:

Israel go out of his land.' Egypt, that he let the children of Go in, speak unto Pharaoh king of

لْمُنكِ نَهُمُمُّمُّنَ فَكَمِن لَمُثَنَّ مُلَاحٍ مِنْ لِمُخْتِنَا نَعَفُنُم مِنْ فَكَمِن ען בְּנֵי יִשְׁרָאֵלְ לָאַ־שְּׁמִמִּוּ אֵלְי הָא בְּנִי יִשְׁרָאֵלְ לָאַ מַבִּילִיּ

נאלא זפור ממלכן: رَرْبِيَةِ مَنْفُدَ رُجُورٌ رِبَالِنَ رَهُمُلًا الْعَرْارُ مَنْفِدَ جِبُو رِبْ رَفِرَهِرَ

ಭರ್ಷದ: (ಡ)

מאֹבֹמֹא בַמֹּגַבוֹם נו לני מֹאָבְיִם וּלְנִי פּּבְׁמִּי מִלְפֹּא בַּמִּגִּבִים ניְדְבָּר יְהְיָהְ אֶלְ מִמֶּנֵה וְאֶלְ הִמִּלֵּיל יִיְ עָם מִשֶּׁה וּלְאַבַרוֹ

מֹאָבֹּגֹ מֹגִּבְנִם: (סִ) عُلِ خُدْد نَمُلَكُمْ كُمْفَكُمْ

זַבְעָּיָה רַאִּיבָן: ביי ראיבו בכר ישְׁבָּאַלְ שַׁנְּוֹב ראִיבוּ בּיכִּרָא בּישְּׁרָאֵלְ שַׁנְוֹב אַבּנע בַאָהָוֹ, בַּנעַ-אַבְטַוֹם בּּדָּנָ אִבְּנוֹ בּנָהָ בִּנִע אַבַבֹעַבווּ בּּנָנ

ממפטע באיבו: נפּלוּאַ חַצְּרַן וְכַרְמִי אֵלֶּה וַפּּלוּאַ חַצְּרוֹן וְכַרְמִי אַלֵּין

וֹנבׁו וֹאָטַר וֹמֹאַנְלְ בֹּוֹ עַבֹּנֹהֹנִינִי וֹאָטַר וֹנֹכִוּ וֹאָטַר וֹמָאוּלְ בַּר بكتر مُمْمِيا نُصِيْحِ لَيُصَالِ يَكِتَدِ مَمُمِيا نُصِيْحِ لِيُصَالِ

בּׁנֹהְנִישָׁאַ אִבְּין זַבְהְּנִים הָּמִּתְן:

ימֹבוֹ ימִה בוּ בוֹ מֹאַנִי

WUTL

בְוֹג מֻּבֹּת נְאָבְאָנִם נִלְּאָּט אָלִים: وَلْهِيا بَطْنُاتِ بَمُدَنِّ، بَهُدْرِ لَاذًا خُرِيزَيْنُتِيا وَلَهِياً نَجْدُب هُدُبِي خُدْر خُرْبَخُهِ مُدْبِي أَنْهُ خُرِيرُ الْمُخْرِدُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلِي عَلَيْهِ عَلِي عَلِي عَلْ

אַכֶּה מִשְׁפְּחָה שִׁמָעִּוֹן:

seven years.

And these are the names of the sons families of Simeon. Canaanitish woman. These are the and Zohar, and Shaul the son of a

and Jamin, and Ohad, and Jachin,

And the sons of Simeon: Jemuel,

Pallu, Hezron, and Carmi. These first-born of Israel: Hanoch, and

houses: the sons of Reuben the

These are the heads of their fathers?

dring the children of Israel out of

and unto Aaron, and gave them a

And the Lord spoke unto Moses

who am of uncircumcised lips?'

how then shall Pharaoh hear me, Israel have not hearkened unto me;

saying: 'Behold, the children of

And Moses spoke before the LORD,

and unto Pharaoh king of Egypt, to charge unto the children of Israel,

are the families of Reuben.

the land of Egypt.

of Levi were a hundred thirty and and Merari. And the years of the life generations: Gershon and Kohath, of Levi according to their

91

ÞΙ

τ I

שבמורה (ב"ר לב, ו): אלכילמו. שָׁלֹשׁ שְׁנִיִּס יִּהְיֶה לְבֶּס שְׁבֵלִיס (שֹס), אמוס ומכוסה ומובדל מלאכלו: ואיך ישמעני פרעה. זה אחד מעשרה ק"ו בְּשֶׁר (ימוקאָל מד, ש) שהגיד אמוס ומכוסה בה. וַעַרַלְמֶּס עְרֶלְמוֹ (ויקרא ימ, כג), עשו לו אומס וכיסוי, אימור שיבדיל בפני לֵב (שם מ, כה), אֿמומים מהבין. שְׁמֵה גַּם פַֿמָּה וְהַעְּבֹּל (חִבּקוק ב, מו), והאֿמס משכרות כום הקללה (נ"אֿ התרעלה). וְעָבֶל (בו) ערל שפחים. אמום שפתים, וכן כל לשון ערלה אני אומר שהוא אמום. עַבֶּלֶה אָוָנָם (שם ו, י), אמומה משמוע. עַרֶלֵי

וטלטון ואָבֿה אָנון:

ובמי נמימקו: שניים לממר פדר סימם, מלמ ממוך שהזכיר משה ומהרן, הפפיק הענין במלה רמשי בים מבומה, ללמדנו הימך נולדו משה ומהרן, למלוק לו כבוד בדבריסס, זס מדרשו. ופשומו, לְּנָס על דבר ישראל ועל שלימומו אל פרעס. ודבר סלווי מסו, מפורש בפרשס ויצום אל בני ישראל. נוה עליהם להנהיגם בנתת ולקבול חותם (שמו"ר ז, ג): ואל פרעה מלך מצרים. לָּנֶם עליו (13) וידבר ה׳ אל משה ואל אהרן. לפי שלמר משס ולני ערל שפחיס, לירף לו סקצ"ס לח לסרן לסיוח לו לָפֶס ולמלין:

כקן לבדס, לומר שחשובים הם): מולדומס מראובן. (ובפסיקמא גדולה ראימי, לפי שֶׁקְנְשֶׁרֶס יעקב אבינו לשלשה שבעים הללו בשעת מומו, חור הכמוב וימסס (14) אלה ראשי ביה אבוחם. ממוך שסווקק לימם שבעו של לוי עד משס ומסרן בשביל משס ומסרן, סממיל לימםס דרך

† 7	ױבְּנֵי מֹרַח צַּפָּיר וָאֶלְקָנָה נַצְּבִיצִּסְרְּ אֵלֶה מִשְׁפְּחָׁת הַפְּרְחִי:	ּגְּבָנִי קֹרַח צַּסִּיר וְצֶּלְקְנָה נַצְּבִיצְּסָף צִּלֵּין זַרְעַּנְה קֹרַח:	And the sons of Korah: Assir, and Elkanah, and Abiasaph; these are the families of the Korahites.
£7	ַנִּיּפָּׁח אַתַרׁן אָת־אָלִישָׁבַע פַת־ עַמִּינְדֶב אֲתִוֹת נַחְשִׁוֹן לַוֹּ לְאִשָּׁת מַתּ'אָלִעְזֶר וְאָת־אָיִתְמֶר:	אַנְיַטְׁבֵּר אַנְיִנְיִם בְּנִי נְיָּטְ נְּנְלְנְיֵּה נְתְ אָלְהָּזָּר וְנְתְ לְאָטִּוּ וְנִלְנְדָת לְנְשִׁ נְתְ נְּתְ מְּמִּנְנְדֵׁרְ אָטְׁנִינִּ דְּנָּטְׁהָוְ לְנִש נְּנְסִׁנְרָ אַנְהָיִׁנִּהְ בָּתְ	And Aaron took him Elisheba, the daughter of Amminadab, the sister of Nahshon, to wife; and she bore him Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar.
77	ڵۻڬڐ؞: ؠڂڎ؞ۿؙڹ؉ٚڿۦڟؠۿۼٚڿۦڶۼٛڂؚۼڟٙٳ	וֹסְטְׁבְוּ: וּבְנֵי מִּוּאֵכְ מִוּמָּאֵכְ וֹאֵלְגִּפֹּוֹ	And the sons of Uzziel: Mishael, and Elzaphan, and Sithri.
51	יְבָנֵי, יִצְקְרֵח נָנֶפָּג וְזִּכְּרֵי:	ילני יצְהָר קֹרַח נָנָפָּג וְזִּכְּרִי:	And the sons of Izhar: Korah, and Nepheg, and Zichri.
5 7	ַנִּיּלֵּח עַמְרְׁם אָת־יוֹבֶבֶּר דִּדְתִוֹ לְוֹ לְאִשְׁׁה נַתַּלֶד לֹוֹ אָת־אַהַרִוֹ וְאָת־מֹשֶׁׁה וִּשְׁנִי חַיֵּי עַמְרְׁם שֶׁבַע וּשְׁלְשֶׁים וּמְאָת שְׁנֶה:	מְּנְין: מְמְרָם מְאָה וּהְלְתִין וּשְׁבַע נְת אַהַרֹן וְיָת מִשֶּׁה וִּשְׁנִי תַּיִּ הְנְהִי לְיִה לְאָתוּ וִילְתָר לִּיה הְנְּהֵר עַּמְהַ	And Amram took him Jochebed his father's sister to wife; and she bore him Aaron and Moses. And the years of the life of Amram were a hundred and thirty and seven years.
61	دېږ. ښېږ، ښېږ، ډېږن ښې∉ښه تږږ، ځنځ۲ېα:	זְבְׁמִּנִׁ בְנִּי לְּטִּנְלְבְּטִּׁטֵּנְוּ: יִבְנֵי מִבְנִי מִּטִּלְי יִמִּיּמָּר אִבְּיִּוֹ	And the sons of Merari: Mahli and Mushi. These are the families of the Levites according to their generations.
81	יִבְּנֵי קְהְׁת עַמְּרָם וִיצִּהְׁר וְחָבְרִוֹן וְעִּיִּצִּלְ יִשְׁנֵי חַיֵּי קְהְת שְׁלְשׁ יִשְׁלְשֶׁים יִמְצֵּת שְׁנֶה:	מְאֶב וּהְלְנִין וּהְלְת שְׁנִּוֹ: וְחֶבְרוֹן וְשִׁוֹּיִאֵל וּשְׁנֵּוֹ חַוֹּי קְּחָר וְהְבָּנִי קְחָר עִּבְּיִ	And the sons of Kohath: Amram, and Izhar, and Hebron, and Uzziel. And the years of the life of Kohath were a hundred thirty and three years.
Δı	ځې ټلښا ځځن لېمه ځتر ټلښا ځځن لېمه	לְזַבְתְּּנִים נְבְּנִי נְאָמָּמִי בּנִי זַּבְאָנִוּ לְבָּנִי נְאָמָּמִי	The sons of Gershon: Libni and Shimei, according to their families.

(16) ושבר חרי לור וגור. למס נמנו שנומיו של לוי, לסודיע כמס ימי סשעבוד, שכל זמן שמחד מן סשבעים קייס, לא סיס שעבוד, שנאמר וַיְמָּמ יוֹשֵּף וְכָל מָפֶיו (שמות א, ו), ואח"כ וַיְּקֶס מֶלֶּךְ מָדָש, ולוי סאריך ימיס על כולם:

(18) ושני חיי קחח. ושני חיי עמרם וגר. ממשבון זה אנו למדים על מושב בני ישראל ארבע מאות שנה שאמר הכתוב, שלא בארך מזרים לבדה היו, אלא מיים שנולד ילחק, שהרי קהח מיורדי מזרים היה, משוב כל שנוחיו ושנוח עמרה ושמונים של משה, לא המואם ד' מאוח שנה, והרבה שנים נבלעים לבנים בשני האבות:

(02) יוכבד דדתו. לחם לבוסי, בם לוי לחום קסם:

(33) אחות נחשון. מכלן למדנו, סנושל לשס לריך לבדוק בלחים (ב"ב קי. שמו"ר ז, ד):

הַלְוּנִים לְמִּמֶּפְׁחִטֶּם: كِن هُلا ـ فَرَنْكُ مِ هُذُكِ لَـ هُمُّا، هُجُنِكِ دَ مَحْدُنِهِ فِنْ مَعْدِر ذِنَا كُمْ الْمِنْ لَا مَرْدُنِهِ مِنْ فَرْنِهِ مِنْ فَرْنِهِ مِنْ فَرْنِهِ

לַזַרְעָּיוֹיִיוּן: אַבְּוֹן בוּהָה אַּבְּבוֹע בִוֹגֹאִי לְאָשׁנּ וֹנְלֻיגַע לֻיִּצִּ זְע פֹּנֹעַם פוטיאַל ליה

their families. houses of the Levites according to These are the heads of the fathers? wife; and she bore him Phinehas. one of the daughters of Putiel to And Eleazar Aaron's son took him

וֹהְבֹאָב מִאָּבֹוֹ מֹגַנֹים הַּגַ_ ³² יְהוֹּהׁ לַהֶּם הוֹצִּיאִי אָת־בְּנֵיַ הוא אַהַרְן וּמֹשֶׁר אַשֶּׁר אַמָּר הוא אַהַרן וּמשָּה דַּצִּמַר

וֹמְּבֹאֵב מֹאַבֹּמֹא בַמֹּגִבוֹם מֹב אַפֿיקו יָח בָנֵי

of Egypt according to their hosts.' the children of Israel from the land Whom the LORD said: Bring out These are that Aaron and Moses, to

ロセトロ %**८**-@[\\ בַּבְאַנֶּם:

אַנוּן דַּמְמַלְּלִין עָם פַּרָעֹה

These are that Moses and Aaron. the children of Israel from Egypt. Pharaoh king of Egypt, to bring out These are they that spoke to

نقتلا!: ْ بَשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם הָוּא מֹשֶׁה בְּנֵי יִשְׁרָאֵל מִמִּצְרָיִם הוּא נאַהרוּ: מִשֶּׁה וָאַהֵּרוּ: על מולף מצְרוֹם לְהוֹצִיא אָת־בָּנֵיִי עַלְבָּא דִּמִצְּנִים לְאַפְּקָא נָת

ג וַיְהִי בְּיֹנִם דְּבֶּר יְהְוָה אֵל־מֹשֶׁה וַהֲנָה בִּיוֹמָא דְּמַלֵּיל יִיִ עִם בְּאֲרֶץ מִצְרֶיִם: (ס) מֹשֶׁה בְּאַרְעָּא דְּמִצְרֶיִם:

in the land of Egypt, when the Lord spoke unto Moses And it came to pass on the day

נְיָרְבַּרְרְיִרְנְיִרְ אָּלְ־מֹעֶשֶׁר קֹאַמֶּר וּמַלֵּיל יִיְ עָם מִשֶּׁר לְמֵימַר

I speak unto thee.' unto Pharaoh king of Egypt all that saying: 'I am the LORD; speak thou that the LORD spoke unto Moses,

نالية מֹאֹנְוֹם אָנוּ פֿלְ אַמָּר אָנִי שִבָּר בַּמֹאַנִים זִים פֿלְ בַּאָּנֹא מִמִּכִּילִ عَدْعَهُ عِيْرٍ بِمَانِمَ وَقِد هِكَ قِدِيَ لَا يُولِهِ بِي بِهِ ذِي مِوْدِ فِهِ قِدِ فِهِ فِرَاةِ هِ

וּלְאַמֶּר מִמֵּט לְפַּנֵי יְהְוֹיִה הַוֹּ אֲנִי וֹאַמַּר מִמָּה בַּרָם וֹיִ הַאִּ אֵנָא

com oran and how shall Pharaoh hearken 'Behold, I am of uncircumcised lips,

And Moses said before the LORD:

@[박다: (@) מְבַבְ מִפְּעָנִם נְאָנְב נְמִמָּמ אָבְי נַפּנִר מִמִּבְבְ נָאִנְכִּבוּן נִפּבּנִ

shall be thy prophet. Pharaoh; and Aaron thy brother See, I have set thee in God's stead to And the LORD said unto Moses:

 $II\Lambda$

67

82

Lτ

אַטוּר יִהְיָה נְבִיאֶר: לַטְטָּיף אֶלְהָים לְפַּרְעָּה וְאַהָּרָן בָּבַ לְפַּרָעָה וָאַהָּר יָהֵי $_{
m IIV}$ ניאָמָר יְהְנָהֹל אָלְ מֹשֶׁה רְאָה נִאָּמר יִיִ לְמֹשָׁה הַזִּי דְּעַנִּיהָדִּ

- (as) מבנוח פוטיאל. מורע ימרו שֶׁפְּמֵס עגליס לענודת אליליס, ומורע יומף שפעפע נילרו (נ"נ קע:):
- במרבכם: על, שלינו אלא במקוס אות אחת, וְעַל מַרְבְּּךְּ מִּקְנֶה (בראשית כו, מ), כמו בחרבך. עַעַדְּמֶס עַל מַרְבְּבֶּט (יחוקאל לג, כו), כמו אסרן למשס ויש מקומום שמקדים משה לאסרן, לומר לך ששקולין כאחד: - על צבאוחם. בלבאומם, כל לבאם לשבמיסם, יש (62) הוא אהרן ומשה. אלו שהווכרו למעלה שילדה יוכבד לעמרס. הוא אהרן ומשה אתר סי, יש מקומות שמקדים
- (82) ויהי ביום דבר וגוי. ממובר למקרא שלאמריו: (קב) הם המדברים הר. פס שנלמוו פס שקיימו: הרא משה ואהרן. פס גשלימומס וצלדקמס מממלס ועד מוף:
- (92) וידבר הי. סוא סדצור עלמו סאמור למעלס בא דבר אל פרעס מלך מזריס, אלא ממוך שספסיק סענין כדי ליחסס, חור
- (30) ויאמר משה לפני הי. סים האמירה שהמר למעלה הן בני ישרהל לה שמעו הלי, וְשָׁנָה הכחוב כהן, כיון שהפסיק הענין, סענין עליו לסמחיל בו: אני ה׳. כדמי מני לשלמך ולקיים דברי שלימומי:
- וכך סיא סַשְּׁיעֶה, כאדם האומר נחוור על הראשונות:

ÜÄLÄL: قَلْمِد لَمُكِّل عُد خَدْد نَمُلَعُكُم قَلْمِد لَمُكِم نَد خَدْد نَمُلَعُمْ هُمُثَادُ لَمُسَالًا مُسْرِكِ نُلَقَدَ هُمِا لَمُسْلِا مُسَادِ نُمَوْرِمِ مُص אַמַּוּר הָרַבּּר אָת כָּל־אַשָּׁר אַהְ הָעַבּלִיל וָת כָּל רַאַפַּקּרוָּדִּ

لَكُذُرُ مُكْرُمُكُ مُنْ كِرْتُ فَلَمْ لِللَّهُ مُكْرُمُدُ ثُنْ كِجُمْ لُقَلِّمِكُ

בְּאָבֶא מִגִּבוֹם: וְנִינִבְּינִי, אָנַרְאָנְנִי, וֹאָנַרַמוְפַּנוֹ, וֹאָסִוּ, וֹנִ אָנִוֹנַ, וֹנִי מִופַּנַ,

الأبكرات: THE LA הּבֹאָעָּר אָּעַרַהּמָּר בֹדוֹירַוֹמְבָאָלְ וֹאָפָּוּט נִע עִי עוֹכְּר נִע הַמָּנִ אָת־יָדֵי בְּמִצְּרָיִם וְהוֹצֵאֹתִי אֶת־ יְה שַׁחַת גְּבֹוּדְתִּי בְּמִצְּרָיִם زَرْجٍ ـ زِهُمُم كُرْدُم قَلَمِت زَرْتِيْنِ فَرْمُ نَكَدْمُ مُنْدِياً قَلَمِت نَمُقَارًا

מְעובֶם: ニュスジン וֹנֹבְׁמֹנִ מֹאֵבְנִם כֹּנִאֵלֹנִ וֹבְנֵבְי וֹנִבְמוּן מֹאֵבָאָ אָבָנִ אָּלֹא וֹנֹ כּבַ

יְהְנָה אָמָם בֵּן עִשְׁוּ:

84 @ (a) ומשה בּן־שְׁמֹנֵים שְׁנָה וָאַהַרֹן וּמשָה

حدم، رَيْعَمُد نَدِيْت هُجَـمِيْهُد نَهُمَد نَهُ خُمِيْهُد بَخْعَيَدِا

ר אַהַרָן לַאַמָּר:

באבלא במגבום:

בְּדִינִין בַבְּרָבִין: בּהְפַּטִּים בַּוּוֹ וְהָּבִאָץ מִאַּבְהָא בַּמִּגָּנִם

אָטַ בּׁדֹּי, וֹמְּבָאֹלְ מֵגְבְוֹם וֹאָפּּיִל זִי בִּנִי וֹמְבָאַלְ אָּנוַ זְּנֵי, מַּלְ מָגֵּנְנִים אָנִים זָנִ מָּטִנִי נְּבִּינְנִי, מַּלְ

בפנה גל לטבון כן מֹכַבוּי:

שְּׁנִין בְּמַלְּלִיתְהוֹן עָם פַּרִעֹה:

and unto Aaron, saying: And the LORD spoke unto Moses

old, when they spoke unto Pharaoh.

and Aaron fourscore and three years

And Moses was fourscore years old,

LORD commanded them, so did And Moses and Aaron did so; as the

out the children of Israel from My hand upon Egypt, and bring

am the LORD, when I stretch forth

And the Egyptians shall know that I

out of the land of Egypt, by great

My people the children of Israel, Egypt, and bring forth My hosts,

noqu bash yM ysilliw I bas ,uoy

wonders in the land of Egypt.

And multiply My signs and My

And I will harden Pharaoh's heart,

that he let the children of Israel go

brother shall speak unto Pharaoh, command thee; and Aaron thy

Thou shalt speak all that I

But Pharaoh will not hearken unto

among them.

judgments.

out of his land.

מִסְמַנַבּוֹת דשמואל (שמואל־הֹי, יג), ובלע"ו קוראין לו פרידי"גר לשון נבוחה, אדם המכריז ומשמיע לעם דברי מוכחות, והוא מגורת ניב שְׁפְּמִיִם (ישעי'נו, יש), נִנוּב מָבְמֶה (משלי י, לא), וַיְכַל (1) נחחיך אלהים לפרעה. מופע וכודס לכדומו נמכות ויסוכין: יהיה נביאך. כתכגותו יָסֵי מְתּוּרְנְּמֶנֶן, וכן כל

(3) ואבי אקשה. מאחר שהרשיע והחרים כנגדי, וגלוי לפני שאין נחם רוח באומום עובדי אלילים, לחח לב שלם לשוב, מוב (2) אחה הדבר. פעס אחם כל שליחום ושליחום כפי ששמעם מפי, ואסרן אחיך ימליננו וימעימנו באוני פרעס:

דבור המחחיל בלכחך לשוב עד שמחים בידך, וכדלעיל בפרשח שמוח בפסוק בלכחך לשוב ע"ש): (שס ז), ואף על פי כן בחמש מכוח הכאשונוח לא נאמר ויחוק ה' אח לב פרעה, אלא ויחוק לב פרעה. (ועיין ברא"ס שגורם כאן . אליליס, כדי שישמעו ישראל וייראי, שנאמר הְרְרַמִּי גויִס נְשַמּוּ פִּנּוּמָס וגוי (לפניה ג, ו), מְעַרְמִּי מַןּ מִירְאִי אוֹמִי מִקְמִי מוּמֶר לי שימקשה לבו, למען הרבות בו אותותי ומכירו את גבורותי, וכן מדתו של הקדוש ב"ה, מביא פורענות על האומות עובדי

(+) אח ידי. יד ממש, להכות בהם:

خظر قلم نثر خنادا: אַבְרוֹ קָח אָת־מַשְׁףְּ וְתַשְׁלֵךְ לְאַבֵּרוֹ סָב יָת הוּשְּרָךְ וּרָמִי לְּ מְּנְהִ לְבֶּם מוּפְּתִ וְאֶמֹרְתָּ אֶלְ - לְמִימִר תַבּוּ לְכוּוֹ אֶמָא וְתִימִר ַכּיְ יָדַבֶּּר אֲבֻבֶּם פַּרָעֹּה לֵאמֶר אֲדֵי יִמִּלָּיל עַּמָּכוּן פַּרַעָּר

קָדֶם פַּרְעָה יָהֵי לְתַּנִינָא:

serpent. before Pharaoh, that it become a Take thy rod, and cast it down then thou shalt say unto Aaron: you, saying: Show a wonder for you; When Pharaoh shall speak unto

خَاتَةُ، إِ: פּוֹמָנִי וֹלְפֹּנִי מֹּבֹבִיוּ וּוֹנִי נישְבֶּן אַנַרוֹ אָנַר מַמָּהוּ לְפָּנָי סי נינשלו בן כַאַשֶּׁר צְּנָה יְהְנָה נִעְּבַרוּ בַּן כְּמָא דְּפַפֵּיר

آريخ (۱۹۲

לְעַבּׁגֹּא: פּרְעָה וּקְּדָם עַבְּדּוֹהִי וַהַּנְה פּרְעָה וּקְדָם עַבְּדּוֹהִי וַהַנְה رَبْكُمُ طُهِمَ إِيْهِيدَا هُرً حَرَفُمَ إِنْهِمُ طُهُمَ إِيْهِيدًا خُزِمَ وَرَفَهَ

سَلْمُقَرِّ مَجْلَنُهُ خَرْلُهُ، ثَامَ قَلْ: سَلْمُ مَجْلَنَهُ خَرْلُهُ، بِيا قَلْ: עם_הֹם וּלְחַרְשִׁיָּא וַעָּבָרוּ אַרְּ אָנוּן ַנּיִקְרָאַ נַּם־פַּרְעָּה לַחַבְּטָים יקָרָא אַף פַּרְעָה לְחַבִּימָיָא

לְתַּנִּינָם וַיִּבְלָע מַמָּח־צַּהַלְן לְתַנִּינִוּ וּבְלִע הוּשָׁרָא דְּצִּהַרֹּן אָת־מַטּתַם: ַנַיַּשֶׁלְיכַנְּ אֱיַשׁ מַמָּהַוּ וַיְּהָיְרְ וּרְמֹוֹ גָּבַר חוּשְּרֵיה וַהָוֹוֹ

אַלְטִׁם כַּאָּמֶּר גַּבֶּר יְּהְנֶה: (ס) | פַבּיל מִנְּהִוּן בְּמָא דְּמַלֵּיל יָנִ: ני ניָהָוַל לֶב פּּרְעָה וְלָא שְׁמָע וְאִשַּקּר לִבָּא דְפּרִעה וְלָא

רְפַּרְעֹה סְרֵיב לְשַׁלְחָא עַמָּא: ן ניֹאָמֶר יְהוֹנְתְ אֶלַ מִמְּׁה כְּבֵּר גַב נְאַמֶּר יִיְ לְמִמְּה אִהְיַפַּר לְבָּא

جَلِ هِٰלَ פَרְעُה בַבַּקֶר הַנֵּה יצֵא אִינֵיל לְנָת פָּרְעֹה בְּצַפְּרָא

نفح خيئك: נטנסבא באַטבפֿגב לטנגא שְּׁפַּת הַיְאָר וְהַמַּמֶּה אֲשֶׁר נֶהְפָּךְ לִקּדְמוּתִיה עַל כֵּיךְ נַהְרָא יי הַפּֿיִטְּה וְנַצְּבְהָ לְקְרָאָהִוֹ עַלְ- הָא נְפִּיס לְטָּיָא וְחָהְעַּהַר

> became a serpent. and before his servants, and it cast down his rod before Pharaoh LORD had commanded; and Aaron Pharaoh, and they did so, as the And Moses and Aaron went in unto

like manner with their secret arts. also, the magicians of Egypt, did in wise men and the sorcerers; and they Then Pharaoh also called for the

Aaron's rod swallowed up their rod, and they became serpents; but For they cast down every man his

the LORD had spoken. and he hearkened not unto them; as And Pharach's heart was hardened,

refuseth to let the people go. Pharach's heart is stubborn, he And the LORD said unto Moses:

shalt thou take in thy hand. rod which was turned to a serpent river's brink to meet him; and the water; and thou shalt stand by the morning; lo, he goeth out unto the Get thee unto Pharaoh in the

Ş١

þΙ

٤і

71

(9) מופח. מומ, לסודיע שיש לורך (לרוך) במי ששולם ממכס:

(01) **राया**, तवः

المُنْ اللهُ
פּרְעָה מֵצֵּוֹ לְשַׁלָּה הַעֶּם:

%ದ_ದ್ದದ್ದ:

- ממהפכמ על ידי למש: (11) בלהטיהם בְּלְמַשֵׁיסוֹן, ומֿין לו דמיון צמקרמֿ, ויש לדמוח לו לַסַע סַמֶּכֶּב סַמִּמְסַפֶּבֶּח (ברמשים ג, כד), דומס שסימ
- (שנח אהרן. מלמר שמור ונעשה מעה בלע למ כלן (שנת לו):
- (14) כבד. מרגומו יַקְיר, ולם המיקר, מפני שהוה שם דבר, כמו כִּי בָּבֶּד מִמֶּךְ בַּדְּבָר (שמוח יה, יה):
- (aar"(a,1): (EI) הנה יצא המימה. לנקניו, שסיס עושס עלמו אלוס, ואומר שאינו לריך לנקניו, ומשכיס ויולא לנילוס ועושס שס לרכיו

ĹĽĔĽ <¾_ĠĠĠĠĠĠĠĸŢ_ĠĽ: הַּבְּעִ אָּטַ הַּמְּיִ נְוֹהְבֹּבְנִי בּמִּבְבַּנִ הַמִּי נִוֹפַּבְעוּן צוֹבִתְ בַּמָּבַבָּנִאִ יי בְּעִּבְרִים שְּׁבְבַוֹנִי אֵבֶּוֹבִ בַאָּמָר שַּּבְּטַנִי לַנְטָב לְמִימַר שַּבִּט יָּט נאמנט אַלַגר יְעוֹנֶע אָלַבוֹ וִטִּמִר לִיִּבּ וֹיִ אָלְנִיא בּיִרוּדָאִי

אַמֶּר בּוֹאָר וֹנִהַפָּכִוּ לַבֶּם: בַּמַמָּר אֲשֶׁר בְּיָרִי עַל הַמַּיָם ַבּר אָטָר יְהוֹה בְּוֹאָת מֵדַע כִּדְנָן אַטַר יִיָ בְּדָא תִּדַע צַבִּי

מַנִם מִּלְ־הַנְאָר: (סֹ) עּלְאָּר וֹנִלְאָּוּ מִאֹּרְוֹם לְמִשְׁיִּע זַּעַרָּא וֹנִלְאָוּ מִאָּבֹאָ, לְמָמִּטִּי וֹעַבַּׁלֹּעַ אַמֶּבַ בּנֹאָב שַׂמִּנִע וּבֹאַמָּ וֹתִּנִּגְ בַּבֹּנִעַבָּא וֹמִנְעוּוֹ וֹנִסְבִּוּ

نحُمْمُ ١٦٠ نحُمُّحُدُنه: וְנֵינִת דָם בְּכְלְ־אָנֶהן מִצְּנִוֹם בַּלְ מִלֵוֹנִי מִימִיהָם וֹיִרְיִיּדְיָם הַּגְ_נֹאָבׁוֹנִים נֹהַגְ_אַנְמִוּנְיִם נֹהַגַּ מַּלְ מִימֶׁי מִצְּיֹנִם מַּלְ נַנַוֹנִיםׁ אָל־אַהַרֿן קַח מִשְּׁרַ יִּנְשֶׂה־יָדְרְּ رثغيد بتزئ هِל מَשِّد هِوْدَ

בֿלַ_עַמָּוֹם אַּמֶּבַבּוֹאָב לַבָּם: פּבְׁמַנִי וּלְמִּינִוּ מִּבְּבַוֹיוּ וּיִנְפַבַּיוּ אָנַר הַנְאָר לְמִנֵנִי os ענַר יְהוָֹה נַגָּרֶם בַּמַּמָּה נַיַּךְ ניגשורבן משה ואַהַרו פּאַשָּרו

וֹנִא לָא לַבּּגלִטַא מַּב בַּמֹּנ:

ווטבפכון לדמא: בּבְיוֹבוּ מַּכְ מִיּגֹא בּבְנַנְנִבּא אַנָא גָן הָא אָנָא מָהַר בְּהוּטָּרָא

מַנְאַ מָן נַּהָרָא:

₩₽₽ במגבום ולמנו אמא ולמנו בְּמָא וֹיהֵי דְמָא בְּכָל אַרְעָּא בל בנת בנישת מימיהון ויהון אַבטּגעון וֹמַלְ אַנְמָגעון וֹמַלְ מֹנֹא בַמֹּבְבֹּבְאִי מַכְ נַּבְּבַינִעוָן מַכְ סב שומבו נאבים ידף על נאַמר יִן לְמֹשֶׁה אֵימִר לְאַהַרֹן

ム上点が: נאטובפוכו כָל מוָא דְּבְנַהָרָא למונו פוקט ולמונו מבצוניו מוֹא דּבְנַהְרָא בְּפַבּיר יוָ וַאָבִים בְּחוּטָרָא וֹהֹבֹרוּ כֹּן מָמֵּנוּ וֹאַנִּבוּן כֹּמֹא

> hitherto thou hast not hearkened; Me in the wilderness; and, behold, My people go, that they may serve hath sent me unto thee, saying: Let LORD, the God of the Hebrews, And thou shalt say unto him: The

91

they shall be turned to blood. waters which are in the river, and the rod that is in my hand upon the LORD—behold, I will smite with shalt know that I am the thus saith the LORD: In this thou

to drink water from the river.' foul; and the Egyptians shall loathe shall die, and the river shall become And the fish that are in the river

wood and in vessels of stone. land of Egypt, both in vessels of shall be blood throughout all the they may become blood; and there over all their ponds of water, that streams, and over their pools, and of Egypt, over their rivers, over their stretch out thy hand over the waters 'Say unto Aaron: Take thy rod, and And the LORD said unto Moses:

in the river were turned to blood. servants; and all the waters that were Pharaoh, and in the sight of his were in the river, in the sight of the rod, and smote the waters that LORD commanded; and he lifted up And Moses and Aaron did so, as the

(16) עד כה. עד סנס. ומדרשו, עד שמשמע ממני מכם בכורום, שמפחח בס בכס פֹס פְֿעַר ס' פָּחַנֹח הַפַּינְּס:

- . אם יכאמס ואמר כך הלקה אומס: (דו) ונהפבו לדם. לפי שאין גשמיס יורדים במלרים, ונילום עולה ומשקה את הארן, ומלרים עובדים לנילום, לפיכך הלקה
- (18) ונלאו מצרים. לנקש רפואס למי סיאור שיסיו ראויין לשמות:
- מים שבכלי ען ובכלי אבן: עומדין במקוס אחד, וקורין לו אשענ"ק: בכל ארץ מצרים. אף במרחלאות ובאמנת שבבתים: ובעצים ובאבנים. לשדומ, ונילוש מימיו ממברכים ועולס דרך סיפורים ומשקס סשדומ: – אגמיהם. קבולם מיס שפינן נובעין ופֿין מושכין, פֿלפֿ . להרוחם. סס נסרות סמושכיס כעין נסרות שלנו: "אוריהם. סס בריכות נגריס סעשויות בידי הדס משפת סנסר (91) אמר אל אהרן. לפי שהגין סימור על משה כשושלך לחוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בלפרדעים, ולקה על ידי

עַבְּם בְּכֶּלְ אֲבֶּוֹ מִאֶּבְוֹם: לשְׁתְּוֹת מָוִם מִן־תַיְאָר וַיְתָי לִמִשְׁמֵי מִיָּא מִן נַהְרָא וַהַנָּת

במא לכל אבמא במגבום: מְעַבן וֹנונג צַבְנַנְיַבְאַ מִּנְעוּ וּסְבִי

throughout all the land of Egypt. from the river; and the blood was the Egyptians could not drink water died; and the river became foul, and And the fish that were in the river

لْمِيْ مِعْرَبُونَ فَيْهُد لَاقْد لِوَلَمِن لَمْ يُعَدِّرِ בב-פּוֹמִע בֹבַנַהָּגִּינוּן

מֹבּבוֹם וֹהַבֹּבוּ כֹּוֹ שַׁבַהָהָ מִבּבוֹם

the LORD had spoken. and he hearkened not unto them; as and Pharaoh's heart was hardened, like manner with their secret arts; And the magicians of Egypt did in

וְלאִ־שֶׁת לְבָּוֹ נַּם־לָוֹאָת: ני נוֹפֿן פּבׁמַע נוֹבֹאָ אָבְבּיעִוּ וֹאִעִפּוֹי פּבַמִע וֹמֹאַכְ לְבִּינִינִע

الأم شنر كين ها كإلم:

this to heart. his house, neither did he lay even And Pharaoh turned and went into

עוֹאָר מַנִּם לְמִּשְׁנִע בּּנּ לְאִ זְּבֹּלְנִ זְּעִבְּאׁ מִנֹּא לְמִמְּשִׁנ אָבּנִ לָאִ ⁺² וּגַּטְפְּרָנִי כְּלְטְאֵנְנִים סְבִּיבָת וַחֲפַּרִי כָל מִצְּרָאֵי סַחְרָנוּת

أخرد خظفي ظهزي يكتنكي:

water of the river. for they could not drink of the about the river for water to drink; And all the Egyptians digged round

לְאָׁהַי מִמֵּימֵי הַיְּאָר:

הַכּוֹת־יְהֹוֶה אֶת־הַיְאֶׁר: (פּ)

בּמֹבֹא וֹנֹ נִעַ נַּבְיבֹא: יּ וֹוֹמֶׁלֶא הָּבֹׁמֹּנו וֹמִוֹם אַנֹוֹנוֹ, וּהָּלְוּמוּ הָּבֹמֹּא וִמִּוֹ בַּעֹר

that the LORD had smitten the river. And seven days were fulfilled, after

ניָאַמֶּר יְהוָהֹ אֶל־מֹשֶׁה בָּאַ אֶל־

נּאַמָּר יִיְ לְמִמֶּר עּוֹל לְנָת

And the LORD spoke unto Moses:

יְחְנְׁח שְּׁלַח אָת־עַּמָּי וְיִעְּבָּרָי: قَلَمْتِ لِكُمْلُكُ هَذِيرٌ فِلِ هُمْلًا قَلَمْتُ لِنَامُدِ ذِيكَ فَلَمْا هُمُل

people go, that they may serve Me. him: Thus saith the LORD: Let My Go in unto Pharach, and say unto

בְּרְמָּנ: בְּיִ שְׁכְּטִ יְנִי תַּמִּי וְיִפְּלְטֵוּן

Lτ

97

57

77

17

קב וְאִם מְאָן אַמָּה לְשַׁגֹּוְהַ הְנָּה וְאָם מְסְרֵיב אַהְ לְשַּׁלְהָא הָא

with frogs. behold, I will smite all thy borders And if thou refuse to let them go,

f561.70: אָטַ כַּּלְ יַּנְּדְוּלְנִבְ אָנֹא מִטִּי יָטִ כָּלְ טַּטְוּמָבַ

אף אמס מביאין מכשפות למלרים שכולה כשפים: מז:): ויהזק לב פרעה. לומר על ידי מכשפות אמס עושיס כן, מבן אמס מכניםין לְעַפְּרָיִיס (מנמות פּס.) עיר שכולס מבן, (22) בלטיהם. למש שלומרין לומו בלע ובמשלי. ורבומינו למרו, בלטיסם מעשס שדים, בלסטיס מעשס כשפים (סנסדרין

(52) גם לואח. למופת הממה שנהפך למנין ולה לוה של דס:

(עב) ואם מאן אחדו. ואס סרבן אמה. מאן כמו ממאן, מסרב, אלא כינה האדם על שם המפעל, כמו שָבֶוּ (אינד מו, יב) וַשֹׁבַמַ בקס (שמו"ר ט, יצ): (as) וינולא. מנין שבעם ימיס שלה שב סיהור לקדמוםו, שסיחס סמכס משמשם רביע חדש, ושלשס חלקיס סיס מעיד ומחרס

לְמָלְיִּבְ) יוּלְמָבוֹן נְגָּיף (יִשְמִיִי מֹלִייִר): וכן וְנְגָּבְיּ מְשָׁם בְּבָה (שמוח כח, כב) חינו לשון מיחה, וכן וּבְעָבָה יִמְנִגָּפוּ רגליכס (ירמי' יג, מי), פֶּן הִגּף בְּבֶּבֶן רַגָּלֶךְ (ההלים (ירמים מח, יא), פר וְשָׁף (מלכים -א ב, מג): נגף אח כל גבולך. מכה, וכן כל לשון מגפה אינו לשון מיחה אלא לשון מכה,

نْجُرْشُكُّدِينَّالِكِ: i Trī ÜL ئمَر_ظھُثانے ťŢÜĽL نھٰتٰہا

ַגַּבְׁנְ עַבְּבָּבְּׁבְּבָּרָבְּיִהְים: وم انجرا انجون انجوا انجوا انجوا انجوا انجون الجوار وجرار

מַּגַ_אָּבֶא מִגִּבונם: עַאָּנְמָּיִם וְתַעַּלֵּלְ אָנִר תַּצְּבְלְּבְרָבְעָנִים וְתַעָּלָלְאָנִיִאָ עִּרְעָבְיִים וְצִּעָּלָ מְּלְ עַנְּיִהְיִי מְּלְ עַנְיִאָנִים וֹמִּלְ בַ נַּעִינִיּאָ מִלְ אָנְעַנִּא וֹמִלְ אַנְּעִּנִּא سە چەركىتار بى بەتىنىڭ چىنىڭ بىرى بىر بىلە چەنىپىڭ بىرى וַנְאַמֶּר יְהוָהן אֶל־מֹשֶׁה אֱמָר

אָנוַ_אָבוֹ מִגִּבוֹנִם: מֹאֹבְוֹים וֹשַׁמָּלְ עַאָּפּּבֹבְיָּהְ וֹשֹׁכֹם בַּמִאָּבָאָוֹ וֹסְלָּיִם מּוֹבַבַּהֹ ונים אַנַרן אָנרַיַרוֹ עַל מִימֵי נַאָּרִים אַנַרוֹ יָת יָדִיה עַל מַנָּאַ

څيا مخياته: נימלי אָרַהַבְּבְּרָהְטָּים עַלְרַ וְאַסִּיקוּ יָהָ עִּיּרְרָיִּעָּיִא עַלְ رَزَمُهِدِ حَلَ لَانَالُهُ قُرْبَ فَكُمِّ رَبُّكُ لَا يُعْلَمُ لَا يُعْلَمُ لَا لِمُنَّا لَا يُعْلَمُ لِللَّهُ

﴿لِإِللَّهُ عَالِمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ %U_U。ネ□ נוסר קעפרףעים מטני ימעמיי للظنايال ניקלא פּרְעֹה לִמֹשָׁה וִלְאַהַרֹּן

حَنْهُد نِهُمُّلُونِ: ratilization del detile identification رنאמר משָת לפּרִמִת ההְפָּאָר

> מהפבר ועל עוסתה יבבית נוגהבנו לכוטב ולאבבנו כנס אַפֿוֹבּיִלִים ווּוַבּי וֹנִינָא מּוּבַבּׁמֹנִיא וּוֹסַׁלוּוֹ

וּאָמִר וֹן לְמִמֶּר אִימָר לְאַנִּרוֹ

וּסְקוּן עוּרְדְּעָּנִיָּא:

וַנְיַפּוּ יָתְ אַבְעָא דְּמָצֶּרָיִם:

אַבְעָא דָּמָצֶרָים:

מובב מוני ומעמי ואַשּלח נאַמר צלו קדם ין ויִינְיהַ بظنه قلمت جمين بجهتبا

נו עלא וידקחון קנים יני:

מַנְּרְ יִמְבְּמָרְ לְחוֹר דְּבְנַהְרָא נעל עמָך לשׁיצָאָה עוּרִדִּעָנָיָא לאַמּטֹּג אַבּבֹג הֹלַבַ וֹהַכְ הַּלַבַבַּ

> into thy kneading-troughs. people, and into thine ovens, and house of thy servants, and upon thy and upon thy bed, and into the house, and into thy bed-chamber, which shall go up and come into thy And the river shall swarm with frogs,

and upon all thy servants. upon thee, and upon thy people, And the frogs shall come up both

the land of Egypt.' and cause frogs to come up upon over the canals, and over the pools, hand with thy rod over the rivers, Say unto Aaron: Stretch forth thy And the LORD said unto Moses:

 $III\Lambda$

67

of Egypt. frogs came up, and covered the land over the waters of Egypt; and the And Aaron stretched out his hand

Egypt. do briel and noqu egort qu traguord manner with their secret arts, and And the magicians did in like

sacrifice unto the LORD. let the people go, that they may me, and from my people; and I will that He take away the frogs from Aaron, and said: 'Entreat the LORD, Then Pharaoh called for Moses and

and remain in the river only?' destroyed from thee and thy houses, thy people, that the frogs be thee, and for thy servants, and for against what time shall I entreat for Have thou this glory over me; And Moses said unto Pharach:

(קומסים, שמו"רי, ד): (82) ועלו. מן סיפור: - בביחך. ופמר כך צבמי עבדיך, סופ סממיל בעלס ממלס, ויפמר פל עמו, וממנו סממילס ספורענות

(92) ובכה ובעמך. למוך מעיסס נכנסיס ומקרקרין:

לומר, שרוך הלפרדעים קורה לשון יחידות, וכן ומהי הכנה, הרחישה גדוליר"ה בלע"ו, ואף ומעל הלפרדע גרינולי"רה בלע"ו (2) וחעל הצפרדע. לפרדע המה היחה, והיו תַבְין הוחה והיה מחוח נחילים נחילים, והו מדרשו (שמו"ר י, ה). ופשומו יש

المالية المالية לְמָשׁׁן מַּדְשׁ כִּירַאָּין כַּיּהוָה בְּרִיל דְּתִּדִּשׁ אָבִי לֵיה כִּיִּ تزيجفد خفلاد تربجفد خلائك تقمد جفند تقمد خفنفك

אֶלַעַלָּא:

בּוֹאָר הִשְּׁאַרְנָה: ממישי İĠĹĿ

ימבּהיף ימעַבָּהיף ימעַנָּהָ רָק ימעַבָּרָן **ごえほし とないロ**

עַּבְפַּרְרְּעִים אֲשֶׁרַ שָּׁם לְפַּרְעָּה: وبعرم طهر هِذَ بِدَلِّهِ مِنْ إِبَالِي مِنْ إِبَالِهِ هِلْ مِنْ الْعَجْرُ لِيْهُا هِذِا الْبَالِي الْمُنْ ניצא משֶה וֹאַבוֹן מִעָּם פּרְעָּה יוָפּּק

בַּבַבְרַת יִּמִּוְ־הַשֶּּרָת: עַבְּבַּנְיִבְיבִים מִוְ־הַבְּהָנִים מִוֹּ וַיַּעַשׁ יְהְוָהְ כִּדְבָר מֹשֶׁה וַיְּמָתוּ וַעֲבַר יִיָּ בְּפִתְּנְמָא דְּמֹשֶׁה

[运亡教命 直幕广补: י ניִּבְּרָנִי אָטֶׁם שַׁמְּנָם שַׁמְנַם יִבְּנָמִוּ זְטְבִיוּ בַּיִּנְנֵוּ בַּיִנְנוּן

هُجَيْنَ وَهُهُد يَجُد نُعِيْد: (٥) וְנַיְלְפָּג אָטַ־לְפָּג וֹלְאָ הָּמִת וִיפּר יָנִי לְפָּגִייִ וֹלְאָ שִּבֶּילִ ניַרָא פּרְעָה כָּי הֵיְמָה הֶרְנָהָה

*! אֶל־צַּהַרֹּן נְמָה אָת־עַּשְּׁרְּ יְּהַרָּ וַיַּאַמֶּר יְהוָהן אֶל־מֹשֶׁהוֹ אֱמֹרֹ וּ

בַּבְלַגְאַבֶּאָ מִגִּבְוֹם: אָט הְּפָּר הְאָהֶץ וְהְנְהָה לְכָנָּם עַפְּרָאְ רַאַרְעָא וִיהֵי לְקַלְמָהָא

> דְבְנַהְרֶא יִשְׁהְאַרוּן: ימעקקי ממוב ונמבנו מנוב מננא מנוב נמבטוב

ÇĞÇĞT: הכ הוסט הובבהוא בהונ

בוביא ימן הקלקא: ימושי מיבב הליא מו בשיא מו

יִטְרִאִי תַּלְ אַרְעָּא:

מּנְרוֹן בְּמָא דַּמַבֶּיל יְיָ: ושוא פּוֹתְע אָנוּ, עַוֹנִע וַנְעַשׁאַ

בַּכֹל אַבְעָּא דְּמִצְּרָוֹם: אָבים יָת חוּשְּׁרָךְ וּמְחָיִי יָת נּאַמָר וֹן לְמִמֶּר אֵימָר לְאַנִּירוֹ

> our God. there is none like unto the LORD word; that thou mayest know that And he said: 'Be it according to thy 'worrom-or rains?A' :biss and haA

they shall remain in the river only.' thy servants, and from thy people; thee, and from thy houses, and from And the frogs shall depart from

frogs, which He had brought upon unto the LORD concerning the from Pharach; and Moses cried And Moses and Aaron went out

and out of the fields. out of the houses, out of the courts, word of Moses; and the frogs died And the Lord did according to the

Pharaoh.

heaps; and the land stank. And they gathered them together in

the LORD had spoken. and hearkened not unto them; as was respite, he hardened his heart, But when Pharaoh saw that there

throughout all the land of Egypt. that it may become gnats rod, and smite the dust of the earth, Say unto Aaron: Stretch out thy And the LORD said unto Moses:

וסרפימי לשון הפעיל, כך יאמר, אעמיר העמירו והעמרמי דבריס, ואב לכולם וַשַּעָּשַׁרָשָּׁם עָלַי דְּבָּרֵיכֶם (ימוקאל לה, יג), . אטסיר הטסירו והטסרסי, ולא נאמר אטסר עסרו ועסרסי, מפני שכל לצון עסר הרבוס פלל הוא, וכאשר יאמר הרבו ארבה עכשיו שנאמר למפי, משמע אני היום אספלל עליך שיכרסו הלפרדעים לומן שמקבע עלי, אמור לאיזה יוס מרלה שיכרפו. סלפרדעים, לממי מרלס שיכרמו, ומראה אם אשלים דברי למועד שמקבע לי. אלו נאמר ממי אעמיר, היה משמע ממי אמפלל, שלי, סשמבת לסממכס ולשלול דבר גדול ולומר שלל לוכל לעשומו: - למחי אשחיר לך. לת לשר לעתיר לך סיוס על סכרתת (a) ההפאר עלי. כמו הַיִּהְפְּמֵׁר סַנַּרְזֶן עַל סַתֹּגֵב בֹּו (ישעי' י, מו), משמבת לומר אני גדול ממך ונמי"ר בלע"ו, וכן התפאר

קרבימס:

(3) ויאמר למחר. סמפלל סיום שיכרמו לממר:

- (8) ויצא. ויצעק. מיד, שיכרמו למחר:
- (10) חמרם חמרם. לְבוּרָים לְבוּרָים, כמרגומו דְגוֹרִין, וַּלִין:
- בַּחְלַהִיס (שמוחל־ה כב, יג), הַבַּה וּפְצַעַ (מלכיס־ה כ, לו): כאשר דבר ה׳. והיכן דבר, ולה ישמע הליכה פרעה: (11) והכבד את לבו. לשון פעול סוא, כמו קלוף וְנָמִושַ (בראשית יב, מ), וכן וַסַפּוּת אָת מוֹאָב (מלכיס־ב ג, כד), וַשְׁמֹוֹל לֹו
- ,4, gact: (21) אמר אל אהרן. לא סיס סעפר כדאי ללקום על ידי משס, לפי שסגין עליו כשסרג אם סמלרי ויטמנסו בחול, ולקס על

בַּבְרַאָבוּן מִגִּבוֹים: בָּלְ מַבָּׁר הַאָּבֶּא הָנְהַ כִּנְּים נפְּהַ הַאָּבָם וּבַבְּהַהְאָרַ פּ בְמַמְּהוֹ נֵיךְ אָת־עָפָּר הָאָהֶץ ווְעֲשׁוּ־בֶּוְ וַנִּשׁ אַהַרֹּן אָת־יָדָוֹ

رَفُنِ لِوَدُو جَعُلُه بِحَفْتِمُنِ: לְעוָגָּגא אָעַ־עַכִּנָּיִם וְלָאָ וֹכְיַלִנִּ נּנֹּגְמָנִיבֶּן עַעַרְמְּמָנִים בּּלְמָנִים נַגָּבּרִי כּן תַּרְשִּּנָא בּלְמָהֶנִיוּוֹן

٣ಫ٢ יְהַנְּה: (ס) פּרִעה וְלְאִ־שְׁמָעַע אֲלֵהָם כַּאֲשֶׁר אַבְּבַר אָלְהָוֹים הָוֹא נַיָּהָוֹלַ לַבַּ

ַבּה אָמַר יְהוָֹה שַּׁכָּח עַמֶּי ענים ווצַא הַפָּוְיָטְה וְאָמַרְהָּ אָלָיוֹ ر قوگر لنن تقر خفتر قلم ניאמר יְהוֹה אָל־מֹשָׁה הַשְּבָם

וֹלִם בַאַבְבֹּנִנ אַמָּב בַיַם הַּלֶּינִי: וּמְלֹאָוּ כַּׁשֹׁוּ מִאַּבְוֹםְ אָשַרַעֵּהֹבֶּב עז בונול משְקרה בְּהְּ וּבַעַּבְרָרָר בּׁנ אִם_אָנוֹּלְ מִׁהָבֹּעוֹ אָעַ_הֹּפִּנְ

> בּאַבְעָא הַנְת מַלְמָּטָא בָּכִילָ בּאַנְאָא וּבֹבֹמֹוֹא כֹּלַ מַפֹּבֹא תַּבָּרָא בַּאַרַעָּא וַהָּוָה קַלַמָּהָא יַביה בְּחוּשְׁבִיה וּמְחָא יָת וֹהֹכֹנוּ כֹּן וֹאַנוּם אַנַוֹנוֹ נִעַ

> וֹכֹּגְנְוּ וֹנִוֹנִי עַלְמִּטִא בֹּאֹנָהָא לַאָּפֿלַא וֹנו לַלְמִּנִיא וֹלָא

בּפּבׁמְע וֹלָא פֿבּיל מִנְּתוֹן כְּמָא מן מָדָם יִי היא וֹאִהַפּף לבָּא ניאַמְרָוּ הַחַרְטְמָּם אֶל־פַּרְעָה נַאֲמָרוּ חָרָשַׁיָּא לְפַּרְעֹה מַחָא

ביא לפול לְמוֹא וֹנוֹמִר לְוִנִי בְּצַבְּקְרָא וְאָטַעַּמַר בַּרָם פּּרִעֹר _ くびば **☆**グディロ

בּבְּעָבְים בָּרְ יִבְעַבְרָרָרְ אָבׁוּ אָם לַנְיָלִוּ מִשְׁכַּוו נִת עַּמִּי

> land of Egypt. became gnats throughout all the upon beast; all the dust of the earth there were gnats upon man, and and smote the dust of the earth, and stretched out his hand with his rod, And they did so; and Aaron

upon man, and upon beast. they could not; and there were gnats secret arts to bring forth gnats, but And the magicians did so with their

the LORD had spoken. and he hearkened not unto them; as and Pharaoh's heart was hardened, Pharach: 'This is the finger of God'; Then the magicians said unto

people go, that they may serve Me. him: Thus saith the LORD: Let My forth to the water; and say unto stand before Pharaoh; lo, he cometh Rise up early in the morning, and And the LORD said unto Moses:

91

Ş١

whereon they are. of flies, and also the ground the Egyptians shall be full of swarms into thy houses; and the houses of servants, and upon thy people, and flies upon thee, and upon thy go, behold, I will send swarms of Else, if thou wilt not let My people

- (13) וחהי הכום. קַרְמִישֶׁס, פּדוליר"ה צלע"ו:
- מכשמונט: (14) להוציא את הכנים. לגראומס (נ"א ולהוליאס) ממקוס אתר: ולא יכלו. שאין השד שולע על גריה פחומה
- (15) אצבע אלהים היא. מנה זו הינה של ידי כשפים, מהת המקום היה: 🛚 באשר דבר ה׳. ולה ישמע הליכה פרעה:
- ומריעין בשופרום ליראס ולבסלס, וכן סלפרדעיס מקרקריס וסומיס וכוי, כדאי' במדרש רבי מנמומא (בא ד): בטכסיסי מלחמות מלכים בא עליהם, כסדר מלכות, כשלרה על עיר, בחחלה מקלקל מעיינותיה, ואחר כך תוקעין עליהם מיני מיות רעות ונחשים ועקרבים בערבובים, וסיו משחימים בסם. ויש עעם בדבר באגדם בכל מכס ומכס למס זו ולמס זו, (TI) משליח בך. מגרס נך, וכן וָשֶׁן בְּמֵמֹת מֻשַׁלַּת בְּס (דנריס לנ, כד), לשון שמוי הינלימ"ר נלע"ו: אח הערב. כל

שובה כני אולני ליטוב ליטוב לְבֹלְטֹּג בַּיֹנִעַ הָּמִם הֹגָב לְמָהַוֹּ 81 kgr צַּעָּר עַמִּי עַבָּר עַלָּיהָ. إبروكرم حذات يأده هماهره

לְמְּחָר יִהְיֶה הְאָׁת תַזֶּה: عم، إَשْمِور فَأِن جِرا فَقِر نَجِرا فِقِ الْخِوْدِ الْغِقِدِ فَا جَوْفِ الْفِرَ نَوْدِ

בַאָּבֶא מִפַּנִג בַיּגַלְבַ: بخخر الأثام متلازات ىاللھن ٥٠ چِرْمِہ ُ فِدِهُہُ اَجِرْہُ لِاجِہِرا ניַעַשׁ יְהוְּהֹ בֵּן ניִּבֹאִ עְּרַב כְּבֶּר

באלהיטֶם בַּאָּבֶּא: וֹלְאַנִינְן וֹנְאָמֶר לְבָּנִּ וֹבְעוֹנִ וֹאֵמֶר אֵנוֹנְנְי בּבּעוּ בֹּנִם

מגבנים למיניקם ולא יסקלנוי אָלְבַנִינוּ בַוֹן וּוְבָּח אָת־תּוְעַבָּת ַ בי בי הועבר מצְרַים וּוְבָּח לִיהוָה رِيُعَمِّد طَفِّدَ לِمُ دِحَارُ كَيِّـٰ فِالْ خَلِي فِاللَّهِ فِل

יאַבור אָבַינוּ: ثَ يُدُلُ هُٰذِهُ لَ ثَمِرَتُ ثَرِيْتِ ثَرَكِ فَطَلَقُدَ مَنَاذِكَ فَرَفَهِ بَهِذَا تَنَذَذِ

> וֹן שַּׁלִים בְּגוֹ אַרְעָא: הֹבוְלֹא לֹבוּגְ בַּנִיבָה אָבוּ אָלֹא לבוק בלא למטנו אֹבְמֹא בַּיְמֵּן בַּמֹּטִי מָבִי הַבִּע נאַפֿבוּשׁ בְּוֹמָא הַבוּאּ נָת

> ئاتىل: אַנְקּי מַהָא לְמָחַר יָהֵי אָּהָא

> עַרובָא: אַטְהַבַּלַה אַרְעָּא מִן בָּרָם מּבְדּוֹה וּבְּכָל אַרְשָּׁא דְּמִצְּרַוֹם שַּׁבְּיִת פַּרְעֹה וּלְבֵית וֹהֹבֹע !! כֹּן וֹאִטֹא הֹעוָבֹא

אָלְבַבוּן בָּאַבְעָא: אָל־מֹשֶׁה יקְרָא פַּרְעֹה לְמֹשֶׁה ילְאַהַרֹן

בלא "ימרון למרומנא: בּשְׁלֵגוֹ בֻיה וְאָנוּוְ יְחוֹן חָוֹן בא לבבע נט באובא במאבאו الأفخيا كتختم كتاه يا هُكِيتُم בְּטַלְגוֹ לֵנִינִ מִנִּנִינַ אָנַטִּוֹא אַנו דמובא בַמּגֹבאי נּאָמִר מִמֶּר לָא שַׁבִּין לְמִּמֶּבִּר

אֶלְעַוֹא כֹּמֹא בַּוֹמִב לַנֹא:

the midst of the earth. mayest know that I am the LORD in shall be there; to the end that thou people dwell, that no swarms of flies land of Goshen, in which My And I will set apart in that day the

to-morrow shall this sign be.' My people and thy people—by And I will put a division between

reason of the swarms of flies. of Egypt the land was ruined by servants' houses; and in all the land the house of Pharach, and into his came grievous swarms of flies into And the LORD did so; and there

to your God in the land.' for Aaron, and said: 'Go ye, sacrifice And Pharaoh called for Moses and

17

07

61

they not stone us? Egyptians before their eyes, will sacrifice the abomination of the the LORD our God; lo, if we abomination of the Egyptians to do; for we shall sacrifice the And Moses said: 'It is not meet so to

command us.' LORD our God, as He shall the wilderness, and sacrifice to the We will go three days' journey into

למען חדע כי אני ה׳ בקרב הארץ. מע"פ ששכינתי בשמיס, גורמי ממקיימת במחמוניס: (13) והפליחי. והפרשמי, וכן וְהְפְּלֶם ס' (שמום ע, ד), וכן לֹהׁ נְפְּלֵחׁם הִיהׁ מִמְּךְ (דברים ל, יה), לה מוצדלם ומופרשת היה

(19) ושמחי פדוח. שינדיל בין עמי ובין עמך:

(02) תשחת הארץ. נשממס סמרן, מממַבְּלַמ מַרְשָׁה:

(וב) זבחו לאלהיכם בארץ. נמקומכס, ולא מלכו נמדבר:

יש לומר בלשון אחר חועבת מלרים, דבר שנאוי הוא למלרים וביחה שאנו וובחים, שהרי יראחם אנו וובחים: ולא יסקלנו. (שב) חועבח מצרים. יראה מלריס, כמו ולְמָלְפֹּס מֹוְעַבַה בְּנֵי עַמֹּון (מלכיס־ב כג, יג), ואלל ישראל קורא אותם מועבה. ועוד

בטעים:

: الْمُثَا כאַ עַבְּעַבְּעַרָּ בַבְּבְבָּעַ עַמִּעַירִוּ הָבַעַּעוּ לְמָנוֹכְ גַּבְּוָ גַּלְנִי אָלְהַיכֶּם בַּמּוְבָּר הָל הַרְחָל +z ÄÜÜ□ וַיְאַמֶּר פַּרְעָה אָנֹכֶּי אַשַּׁלָּח

جَابِكِ : خُخذُن، هَذَٰت عُن لَمُ مَا خَلَجُتَ מְחָר רַׁק צַּל־יַּמָף פַּרְעָּה הָהֵל בְּעִבְּ מִפַּבְעָהַ מִעְּבְבָרֵיו וּמִעַּמִּיוֹ وم يرب المربة ال וַיַּאמֶר מֹשֶׁה הַנָּה אָנֹכִי יוֹצֵא וַאַפַר מֹשֶּׁה הָא אָנָא נָפַיק

هِارِانِين: ⁹² แร่ง משֶׁר מַמָּם פּרְעָּׁר װֶשְּׁהָּ

לא נשְׁאַר אָבוֹר: הְשְׁבֵּר מִפּּרִשְׁה מִשְּׁבְּרָרִי ימִשְּׁמִּי ניַעַשׁ יְהוְהֹ כִּדְבָר מִשָּׁה נִיָּסַר

בַּפַּעָם דַּוַאָּמִה וְלְאִ שִׁלָּה אָתְר בִּוּמָנָא הָדָא וֹלָא שַׁלַּה יָה נילבר פּרִעה אָת־לְבּוֹ גַּם

הּפוֹר וְיַנְיבּ בְּעֲבָר: بْسَائِم الْمُحْتَدِ بَامْجُنِدَ فَهَرِّهِ الْمُعَادِ اللَّهُ مِنْ يَدْ مُجْنِع يَدَيْدَكُمْ بَعْدِهِ פּּרְעָּה וְדִבּרְתָּ אֵלְיו בְּה־אָמָר פּרִעָּה וּחָשִּגִיל עִּמִיה בִּדְנָן

מְחַזֶּיִל בָּם:

> למולנא לעור אוטלא לא יהדקחון בום ין אַלְנַבּיוֹן تغفد قدمد غزم غفدت بجدار

> 컨토크 ::: לְהַבְּעֹא נִע הַמַּא לְגַבּעֹא פּוֹתְנוּ לְתַּפֹּוֹא בּוֹיִל וּלָא ימעמיה מְחַר לְחוֹד לָא יוֹסִיף מֹמֹפֹּׁ נֹאָבּבִּי פֿבֹּם זֹי נֹוֹמִבִּי

> なるサドドド בפוולמא דמשה

> וּנְפַל מֹשֶׁה מִלְנָת פַּרְעֹה וְצַלִּי

::. a أيْ

XWRXL UT:

עַּמָא: ונקר פַרְעָה וָת לְבֶּיה צַּף

נת עמיי וִיפְּלְחוּן בֶּדְמָי: נּיֹאָמֶר יְהְנָתְ אֶבְ מַמְּהַ בֹּאָ אֶבְ נֹאָמֵר יִיִּ לְנִתְּהָׁ מִיִּבְ לְנִתַּ

וֹמֹב בֹמוֹ אַנֹי מִנִיבוֹנוּ בַּעוֹנוּ:

for me.' shall not go very far away; entreat your God in the wilderness; only ye that ye may sacrifice to the LORD And Pharaoh said: 'I will let you go,

the Lord. letting the people go to sacrifice to deal deceitfully any more in not tomorrow; only let not Pharaoh servants, and from his people, depart from Pharach, from his LORD that the swarms of flies may from thee, and I will entreat the And Moses said: 'Behold, I go out

And the Lord did according to the and entreated the LORD.

And Moses went out from Pharaoh,

there remained not one. his servants, and from his people; swarms of flies from Pharach, from word of Moses; and He removed the

people go. this time also, and he did not let the And Pharaoh hardened his heart

87

57

77

that they may serve Me. the Hebrews: Let My people go, Thus saith the LORD, the God of 'Go in unto Pharaoh, and tell him: Then the LORD said unto Moses:

and wilt hold them still, For if thou refuse to let them go,

(25) החל. למו לקמל:

- בלשון ויפעל, משמע וירבה להמפלל: (26) וישחר אל הי. נמאמן במפלס, וכן אס בא לומר וישמיר, סיס יכול לומר, ומשמע וירבס במפלס, עכשיו כשסוא אומר
- (27) ויסר הערוב. ולא ממו כמו שממו הלפרדעים, שאם ממו יהיה להם הנאה בעורות:
- (82) גם בפעם הזאה. אנ"פ שאמר אנכי אשלה אתכס, לא קייס הבעהתו:
- (2) מחזיק בם. מומו לס, כמו וְסָמֵוּיקֶס בִּמְצַבְּיו (דלרים כה, ימ):

פֿוּמֹלֶ, כּוּ פֿבֿער וּבֹאַאַן בְּבֹר בּטַמֶּר, בּוּמֶּלֶ, בּטוָר, וּבֹמָּלָא ر كَيْشُد وَهُبُد وَوَرَفِي قَلْتِلِدِي فِجُهُرِدُكِ يَجْنَفُونِي فِي فَلْمُونِي فِي فَيْفُرُكُمْ فِي فَرَافُرُنُمُ

مُخْرِ عِجْدٌ، نَهُلُكُمْ يُكُلُهُ: יבון מקנה מצרים ולא ימות إبروكِرَا بَارُا جَرَا مُعَرِيا نَهُدِيُ الْرَوْدَاتُ الْمُ

نَمُمُّكُ لِمُنْكُ لِمَنْكُ لِمَنْكُ لِمُخْدُلًا لِمُثَمِّدًا لِمُخْدُلًا لِمُخْدُلًا لِمُخْدُلًا لِم , ניָשֶׁם יְהְוָה מוֹצֵ*ר לֵא*מָר מָחָׁר

מגלנום וממלדני לדו_והָבאַ וּנְּמֹמְ וֹעוְֹע אָשׁעַעַבַּבְּבֶּר עַנִּעְ וַמְּבַּג וֹנ וֹע פּטַנִּמֹא עַבַּוּן

ム※一点に ※口下:

אֶתַרַהְעֶם: (פּ) וּנְכְבָּר בְּבְׁ בְּּבְּבְּיִם נְלְאִ מִּלְּטִ נִאָּנִיפָּר לִבָּא גַּפּּרִמְּטַ נְלָאִ iṁŤĸ וַיִּשְׁלַח פַּרְעָּה וְהַנָּה לֹא־מֶת יִשְׁלַח פַּרְעֹה וְהָא לָא מִית

השְּׁמִּיְמְה לְמִינֵי פַּרְעְה: نأأكا אַ אַבְרוֹן קְחָוּ לְכֶם מְלָאִ חְפְּנֵילֶם סַבוּ לְכוּן מָלֵי חוּפְנֵיכוֹן פִּיחַ וַנְאָמֶר יָהֹוֹה אֶל מֹאֶנַה וָאֶל וַאָּמָר יָן לְמִשֶּׁה יַלְאַהַרוֹ

בַּבְּלֵגְ<u>א</u>ֶבֶא מִגִּבְוֹם: تخترن كهندا هتن لاحمدهن خمرنا عرهندا غدر لاحمديمنا ¿ מִגְּנִיִם וְעִינְע מַּלְ_הָאִבְׁם וְעַּלְ_ הַמִּגְרִים וִיהַי עַּלְ אַנְשָׁא וְעַּלְ

מוֹתָא סַגִּי לַהְדָּא: הְבָּה יַדִּיְהְנְה הִיֹּנְה בְּמָקְנְךְ הַא שַּׁהָא שָּׁוְ אֲדָם יִיָּ הְוִיָּא

לְבָּנָי וֹמְּבַאָּלְ מִבְּעָם: בׁמֹגַבְאַ וֹלָא וֹמִוּטַ מִכְלָא

בְאַרְעָא: וֹמָנוֹ וֹלִיאׁ לְמִוֹמָר מִנוֹנ

מְלַנְרֵי בְּיוֹמָא דְּבְּהְרוֹהִי וּמִית כָּל

ख़र्ना ग्रा द्वंशः ַ בּּבְרַאָּטִוֹּע מִבּּהֹנֹא בְּוֹמָּבָאֵכְ בּּבַ <u>וּ</u>עַרַ

שְׁמִיָּא לְמֵינֵי פַּרְעֹה: משֶׁה דְּאַמּנְאַ וְיִוְרְקְנִיה משָׁה לְצֵית

בְּבֶלְ אַבְעָא בְּמָגִּבְוֹם: וֹטְיֹנִי לְאַּבְּׁט מֹלְ פַּׁלְאָבֶוֹ וּיִנִי לְאַבֹּטֹא מֹלְ פַּלְ אַבְׁמֹא

> shall be a very grievous murrain. herds, and upon the flocks; there asses, upon the camels, upon the field, upon the horses, upon the upon thy cattle which are in the behold, the hand of the LORD is

the children of Israel.' or dragnolad radt lla to aib gnidron cattle of Egypt; and there shall between the cattle of Israel and the And the LORD shall make a division

'.basl aht ni gaidt sidt ob saying: 'Tomorrow the LORD shall And the Lord appointed a set time,

children of Israel died not one. died; but of the cattle of the morrow, and all the cattle of Egypt And the Lord that thing on the

9

he did not let the people go. heart of Pharach was stubborn, and cattle of the Israelites dead. But the there was not so much as one of the And Pharaoh sent, and, behold,

Pharaoh. throw it heavenward in the sight of of soot of the furnace, and let Moses unto Aaron: 'Take to you handfuls And the LORD said unto Moses and

throughout all the land of Egypt.? upon man and upon beast, boil breaking forth with blains all the land of Egypt, and shall be a And it shall become small dust over

כולה, כועה: (ε) הנה יד ה׳ הויה. לשון סוס, כי כן יממר בלשון נקבס, על שעבר סימס, ועל סעמיד מסיס, ועל סעומד סווס, כמו עושס,

(+) והפלה וקנדיל:

לשון ספחס, שסרוח מפיחן ומפריחן: וודקו משה. וכל דבר סנורק בכח, אינו נורק אלא ביד אחח, סרי נמיס סרבס, אחד (8) גולא חפניכם. ילויינו"ש בלע"ו - פיח כבשן. דבר קנֶּפֶּח מן הגחלים עוממים הישרפים בכבשן, ובלע"ו אולב"ש. פיח

(9) לשחין פרח אבעבועות. כמרגומו לשמין שַנִי, שַׁבַּעְבּוּשִין שעל ידי לוממין בּסן בועומ: שחין. לשון ממימום, וסרבס שהחויק קומלו של משה מלא חפנים שלו ושל אהרן, ואחד שהלך האבק על כל ארך מלרים:

פּבנו בֿאַב'ם נַבַּבַּנַמְנִי: השְּׁמְוְמֶה וַיְהִי שְּׁחִין אֲבַעְּבָּעֹת י לְבְּנֵי פַרְעָּה וַיִּזְּרָק אָתָּוֹ מֹשֶּׁה ניקחו אָת־פָּיחַ הַכְּבְשֶׁן נַיַעַמָּדוֹ וֹנְסִיבוּ

מַבְּבֶוֹם: בְּיָרְ הַשְּׁהָיוֹ בְּחַרְשָׁמֶם יּבְּכְלְ יי לפְּנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחָין בְּיָ^ד וֹלאַ_וֹכֹלוּ עַעַרְשָּׁמִּים לַמַּמָּר

炎プーな資口: (0) הְּמִת אַבְעַנִים כּאַהָּב בּעָּר יְהַנָּר יְהַנָּר קבּיל מִנְּהוֹן בְּמָא דַּמַבִּיל יִי

لَـٰلَمۡ كُنُـٰ لَـٰذِ : אָּבְעַנִי עַמְּבְּנִים מַּבְּע אָּעַ־מַּמִּי וְאָמִנְיְהָ אֵלְיוּ כְּהַאָּמָר יְהוֹהֹ ני בַּבַּקר וְהָהָיַצַּב לִפָּנֵי פַּרְעָּה ניאטר יְהוָהֹ אָל־מֹשָׁה הַשְּׁבֶּם

 خطن خخر_ن\$ثه:
 וּלַמּמִּוֹשׁ בֹּמְּבַּוּר שַבְּמ בָּי אָנוֹ וּלַמַּמִּוּ בָּרוֹלְ גִּטְבַּמ אָבוּ לְנִי ביו בַפַּעַם הַוּאָת אָנִי שׁלֶהַ אָת־

אוטְךְּ וְאֶת־עַּמְּךְ בַּדְּבֶר וַתִּפְּחֵר בּ עַמָּה שָׁלַחָּמִי אָת יָדִי נַאָּרְ

بخطما مقد هُمُا خُخُرِيْكُا: נאגלם פֿמֿבור זאָט בממדמיף

שוון אַבֹּהֹבוּהֹוֹן סִנִּי בַּאַנֹּשִׁאַ

مِنْ لَهُ خُنْكُمُ لَهُ لَا يُحْكِمُ مِنْ خُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُ משֶׁר מוֹ בֶּרִם שִׁהְנָא צָּרֵי הַנְה أرأي أحدره فأفهزي كفؤه كأفاه

נם משה: וַנְחַזַּאַ יְחַנְּחַ אֶּתַ בֶּבַ פַּרְעָּה וָלָאִ וְחַפֵּיף יִיְ יָה לְבָּא דְפַּרְעֹה וְלָא

أنظك الما كالمرا: אֶּלְהָא דִּיהוּדְאֵי שַׁלַּח יָת עַמִּי ומומר בוה כדנו אַמר יי לגּפֹבא וֹאִטֹמִטַּג בוֹבִם פּבֹּמָנִ

בְּבְּנְעִי, בְּבְלְ אַבְעָא: ני כל מווני בלבר ירערור אָבׁוּ בּוֹמִלֹא בִיבָא אָלָא הָבַע

וֹאַמִּטֹגִנוֹאַ מִּוֹ אַבְׁמֹּאִ: ימִבוני זמָד וְיָם עַּמָּד בְּמִוּמָא דְשְׁלַחִית פּוֹן יָת מַחַת גָּבוּרָתִי ځالي ئلُتُ

הַמֹנוּ בֹבֹל אַבְמֹאִי ילגיל היהון משמען גבורת خدر خينانينك نه ترزر ילבם לביל דָא קַיִּימְטָּרְ

> blains upon man and upon beast. it became a boil breaking forth with Moses threw it up heavenward; and and stood before Pharaoh; and And they took soot of the furnace,

Egyptians. magicians, and upon all the for the boils were upon the before Moses because of the boils; And the magicians could not stand

unto Moses. unto them; as the Lord had spoken of Pharaoh, and he hearkened not And the LORD hardened the heart

that they may serve Me. of the Hebrews: Let My people go, him: Thus saith the LoRD, the God stand before Pharach, and say unto Rise up early in the morning, and And the LORD said unto Moses:

none like Me in all the earth. that thou mayest know that there is thy servants, and upon thy people; plagues upon thy person, and upon For I will this time send all My

hadst been cut off from the earth. people with pestilence, and thou hand, and smitten thee and thy Surely now I had put forth My

S١

71

ΙI

ΟI

declared throughout all the earth. power, and that My name may be made thee to stand, to show thee My But in very deed for this cause have I

אַכָּן וַיִּקְּמ אָבַ מִמְנִע בֶבֶב בַּמוּר (שמות יד, ו): אלא על אומן שבשדות בלבד, שנאמר בְּמִקְנְךְ אֲשֶׁר בַּשְׁרֶה, וסַיְבֵא אָם דְּבַר ס' בֻּנִים אָם מִקְנֵסוּ אָל סַבְּמִיס. וכן שנויס במכילתא (10) באדם ובבחמח. ואם מאמר מאין היו להם הצהמות, והלא כצר ואמר וישָמ פּל מקנה מצְרָיִם, אלא לא נגורה גורה ים בלשון משנס, שנס שמונס:

(14) אח כל מגפחי. למדנו מכאן, שמכם בכוכום שקולם כנגד כל סמכום:

עם סבסמום: וחכחד מן הארץ. אבל בעבור ואם סעמדמיך וגוי: (פו) כי עחה שלחתי את ידי וגוי. כי אלו רלימי, כשסימס ידי במקוך שסכימים בדבר, שלממיס וסכימי אומך ואם עמך

نَوْرُيْنِ: שנים, עוֹדְךְּ מִסְתּוֹלֵלְ בְּעַמָּי לְבִלְהָי עַד בְּעַן בְּבִישְׁהָ לֵיה בְעַמִּי

בְּמִצְּרַוֹם לְמִן־תַּוֹּוֹם הַנְּסְּדֶר אַי פְבֵּר מְאָר אֲשֶׁר לֹאַ־הְיֶה כְּמֹהוּ מִחַר בּּרִיָּא חַקּיף לַחִּדְּא רְּלָא עַנְנְיָּנְ מַמְּמָתִי בְּמָּנִי מְטְיִר בְּרֶרִ הְאָנָא מָטִית בְּעָּנְיָּא הָבִין

הְבְנִים עַבּּבָר וְמֶעוּ: tạt làx làck uțitu lith בַאָּבֶׁם וְבַּבַּבַמָּב אַמֶּבַוּמָּאַ ه لَمُن خُر مُهُمُ لَا خُكُ فَهُدُن خُر ا וֹמּשֹׁע הַבְּעׁ עַבְּמִן אָעַבַּמְלֵוֹלְיִּ וְכִּמָּן הָבְעַ בְּנִיָהְ זִּעַ בְּמִּנִנִּ

מלונו אַגַעַבוּפֿטִים: פּבׁתְּע עוֹנֶס אָּעַבְעַבְּעַנֵי, וֹאָעַב פּבַתְּעַ כִּנְתָּ זָעַ מַּבְעַנְיִי, וֹנֶעַ עַנְיבֶאַ אָּעַ גַּלָּב נְעַנְעַ מָמָלָבֶי,

यंद्रीयाः हर्ष्युद्रीयः (ब) ַנְתְּנְׁע וַנִּאַנְּב אָּט_אַבְּבָּרֵיו וְאָּת־ וֹאָהֶה לאַ מְּם לִבּוֹ אָלְ בַּבָּר

עַשְּׁבֶּר בְּאָבֶץ מִצְּבֶוֹם: וֹמַּלְ עַבְּעַמְּעִ וֹמָּלְ כַּלְ_תַּמְּּד לכל אָבוּא מֹגֹנוֹם הַגַעַיּאִנִם حد ٹالنے ھے تھڑنے نیٹر ڈٹر ניאמר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְמָה אֶת־

בְּרִיל דְּלָא לְשָּׁלְחוּהָהוֹן:

יומא דאשׁמַּכְלַלַת וְעַּד בְּעַוֹּי עוֹני דְּכְנְמֵיה בְּמִצְרֵים לְמִוֹ

נימותון: زيركإبك بتزيابا בּטַפֿלָא וֹלָא וֹטַבּׁנִיהָ לְבִיטָא itu és kék édéés és

בְּעִירָה לְבְּעַיָּא: בבבול מפטימא בנל ממלבנ

±ū₫¢%: מָבַל נְת מַבְּרוֹה וְנָת בְּעִירִה ובלא מוו לבוה לפטומא דיי

ئىڭدُنە: לַן הֹסְבָּא בַּעַלֵּאְ בַּאָּנַהָּאִ הַלְ אָלְהָא וֹהַלְ לַהִּוֹבִא וֹהַלְ בובא לכן אוהא במגנום וֹבוֹ מֹלַ בַּנִינוּ מִּתִּוֹא וִנִינוּ נאַמָּב גֹּג לַמְמָּב אָבִּים נִעַ

> them go? My people, that thou wilt not let As yet exaltest thou thyself against

won littnu since the day it was founded even hail, such as hath not been in Egypt will cause it to rain a very grievous Behold, tomorrow about this time I

shall die. come down upon them, and they not be brought home, the hail shall shall be found in the field, and shall field; for every man and beast that cattle and all that thou hast in the Now therefore send, hasten in thy

cattle flee into the houses; Pharaoh made his servants and his LORD among the servants of He that feared the word of the

cattle in the field. of the LORD left his servants and his and he that regarded not the word

17

07

81

Δı

Egypt. the field, throughout the land of upon beast, and upon every herb of the land of Egypt, upon man, and heaven, that there may be hail in all Stretch forth thy hand toward And the LORD said unto Moses:

בוים (דניפל ז, מ): של עיקר, כגון וו, וכגון וְיִמְפַבֵּל שֶׁמְּבָב (קְסִלֹם יב, ס), מגורם סבל. פִי מִשְׁמְּבַר שָבֶינוּ (דניחל וִימִורִם שר ונגיד. וכן מִשְׁמַפַּל פירשמי בפוף ויסי מקן, כל מיבה שממלם יפודה פמ"ך והיה באה לדבר בלשון מתפעל, נותן התי"ו של שמוש באמלע אותיות (עוד) עודך מסחולל בעמי. כמרגומו פְּבֵישַׁמ בֵּישִ בְּעַמִי, וסים מגורם מסלס דממרגמינן מוֹרַם פְּבּוּשָׁם, וּבּלע"ו קלקי"ר וכבר

ב, ס), וַיַּנְדַע (הֿסְתַר ב, כב), וַיַּנְלֵּד כְּיוֹמֵף (ברחבית מו, כ), בְּדְבָרִיס לֹחׁ יַנְמֶר עָבֶּד (משלי כע, יע): מיצה שמחלת יפודה יו"ד, כגון יפד, ילד, ידע, יפר, כשהיה מתפעלת, תצה הוי"ו צמקום היו"ד, כמו הופדה, הַנְלְדָּשׁ (הושע (18) בעה מחר. כעם הואם למחר, שרע לו שריעה בכוחל, למחר כשחגיע חמה לכאן, ירד הברד: הוסדה. שנחיפדה וכל

הביתה. לשון סכנקס סים: (19) שלח העו. כמרגומו שלמ פְנוֹשׁ, וכן ישְׁבֵּי סְבֵּבִיס בַּשִׁיוּ (ישעיס י, לה), סְשִיוּ בְּנִי בִּנְיָמֶן (ירמיס ו, ה): ולא יאסף

(02) הניס. הצריח, לשון ויום:

(22) על השמים. ללד סשמיס. ומדרש הגדס, סגציסו סקצ"ס למשס למעלס מן סשמיס:

בָּבֶר עַל־אָבֶץ מִצְּבֶוֹם: تقبيح المنافرة المنافرة المنابد متهقبط يبدؤه برا خكت بجبا וַנְּט מֹשֶׁר אָת־מַמֶּרוֹ

מאו היהה קגוי: הְיָה בְּמָהוּ בְּבְל־אָבֶיץ מִצְּבַּיִם ** הבְּרָ*ד* כְּבָ*ד* מְאָד אֲשֶׁר לְאַ־ וּגְיָב בְּבְב נְאֶה מִטְלַצִּטִים בְּנַיִּנִּ

يرًا بَهِٰدُا بَهُدُا: הַשְּׁבֶּר הַבְּּר וְאָת־כְּלִ- עִּסְבָּא דְּחַקְּלֹא מָחָא בַּרְדָּא וְעַרְבְּהַמְּה וְאָה י אַר בְּלְאַשֶּׁר בַּשְּׁבֶּר מֵאָדֶם דִּמִּצְרִים יָח כְּלֹ דִּבְחַקְלְא וְנְּנֵׁ עַבּּׁלְגַ בַּכֹּלְ אָבֹוֹא מִגִּנְוִם נַמְטַא בַּנְבָּא בַּכֹּלְ אַנְמָא

וֹמִּבְאֵבְ לְאָ בִּיֹנִע בּבֶּבי: عَ `لَا جُهْلُا لِيهُا يُهَلِيهُا يُهُلُ لِهُلُ جُنْ خُلَادً خُعَلَّمُ لِانْهَا لِمَقَا خَتَرَ

בַרְשְׁמֶּים: עַפְּעָם יְהְוָהְ תַּצְּּהְיִּלְ נַאָּנִי וְמַנֵּא יַנְיִאָ הַנָּא יִנְ זִכְּאָר נַאָּנָא וְעָּנִי לי וּלְצַּהַרֹּן וַיִּאַמֶּר צֵלַהָם חָמָצִּתִי יִלְצַּהַרֹּן וַצָּמַר לְהֹוֹן חַבִּית

אָטַבְּם וֹלָאַ נִסְפּׁנּוֹ לַהַּמְּנִי: ללת אֵלהִים וּבְרָד וַאֲשַׁלְחָה ַ עַמְּעִּירוּ אָּל־יָּהנְיה וְרַב מֶּהְיָּת

ליהוָה הְאֶּרֶץ: לָאְ וְחְיָה עַּוֹד לְמַעַן תַּדָּע בָּר לַאְ יָהִי עּוֹד בְּדִיל דְּתִּדַע צָּרִי יהוְיִת הַפִּלְוָת יִהְבְּרָוּ וְהַבָּבֹר ⁶² בְּלָּגֶר אֶבְׁבְׁתְּ אֶנִרַבַּפּׂנ אֶבְ_ וַיָּאִמֶּר אֵלְיוֹ מֹשֶׁה כְּצֵאִתִּי אֶתַ

> נֹאַמְטָתְר וֹנִ בַּרְדָּא מָלְ אַרְמָא וּמִוֹבַלְכֹא אִימָּנֹא הַלְ אַבְׁהֹא בוע הַמֹּגֹא וֹנוֹ וִעִּב בַּלְנוֹ וּבָּבַע נאַבים מֹשֶׁה יָת חוּשְבִיה עַל

ממדן דַהָוָת לַעַם: בלנטוב ללב אַבֹּלא בַּמֹאַבוֹם ĪĻĻ% はいるはと

וֹנִי כֹּלְ אִּגְלָוֹ, וַוֹלֵלָא עַבַּר: בּלְ_מֹמִּב מֹאַנֹמָא וֹמִּב בֹּמִנֹא וֹנִי בֹּלְ

וֹמְבֹאֹלְ לֹא בֹוֹנִי בַּבֹבֹּא:

رَاهُٰذِلَ هَا فَا رَامِرُهُ أَطَهُلَا الْهَٰذِلَ هَا فَا الْمَارِةِ عَالَمُهَا

בַּיִּיִבָּין:

גלו בדם יי וסגי בדמוהי

كْݣْلْمْخْدُمْ خْلْمْدْ נֹאָהַבַּע נֹטַכוּן וֹלָא שׁנספוּן בלום לאכון מו צבם וו ולבר בנח בלא יהון עלגא סלין

בוב וו פביא והמונעו וברדא לבשא אפונס לט לבי לגלן נאַמר ליה משה בְּמִפְּקִי יָת

> To based to hail upon the land of unto the earth; and the LORD thunder and hail, and fire ran down toward heaven; and the LORD sent And Moses stretched forth his rod

of Egypt since it became a nation. such as had not been in all the land up amidst the hail, very grievous, So there was hail, and fire flashing

and broke every tree of the field. hail smote every herb of the field, field, both man and beast; and the the land of Egypt all that was in the And the hail smote throughout all

the children of Israel were, was there Only in the land of Goshen, where

97

57

t7

٤٦

people are wicked. LORD is righteous, and I and my them: 'I have sinned this time; the Moses and Aaron, and said unto And Pharaoh sent, and called for

you go, and ye shall stay no longer.' thunderings and hail; and I will let enough of these mighty Entreat the Lord, and let there be

earth is the LORD's. that thou mayest know that the neither shall there be any more hail; LORD; the thunders shall cease, spread forth my hands unto the as I am gone out of the city, I will And Moses said unto him: As soon

(24) מחלקחח בחיך הברד. נס זמין נס, סאש וסברד מעורבין, וסברד מיס סוא, ולעשום רלון קונס עשו שלוס ביניסס

(82) ורב. דילו במס שקוריד כבר:

The Haftarah is Ezekiel 28:25 – 29:21 on page 207. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on דְּמַלֵּיל וְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה: ೯<u>۲</u>۲−ಬೆÿಗ: (ಡ) had spoken by Moses. בְּנֵי יִשְּׁרְאֵלְ כַּאָּמֶהׁר דְּבֶּר יְהְוֹיִה שִׁכְּהְ יָהְרָאֵלְ כִּמָּא children of Israel go; as the LORD त्त्र र्ृत्य हिंदित र्िक्ष प्रतिष्ठ केंद्रित क्षत । क्षत्रित रिक्ष हिंदित रिक्ष hardened, and he did not let the And the heart of Pharaoh was וּגֹלבע לְבַּוֹ הָוֹא וֹמַבְּרָוֹיוּ למטמי ויקביה ללביה הוא hardened his heart, he and his וְהַבְּבֶר וְהַפִּלְת וַיָּמָר לַהַמָּא were ceased, he sinned yet more, and מהבא יבודא וקביא ואיסיף
 יַרַא פַרְעָה פֶּרִיתְדָל הַמְּטֶר
 rain and the hail and the thunders נטוֹא פֿרַעה אָרֵי אָרָטִנִע And when Pharaoh saw that the حجـزنكك المحلاد المحلود ال ומהבא בּבוֹנִי נְבִית לָא מִּהָא rain was not poured upon the earth. וַיַּחְדְּלִיּ הַפֹּלוֹת וְהַבְּּלְד יִמְטֶּר שבום ג' וֹאִנְעוֹנָהוּ שַׁלָּגָא וּבַּבָּבָא thunders and hail ceased, and the מפטיר הְעִּיר וַיִּפְּרִשׁ כַּפָּיו אֶל־יְהוְגַה hands unto the LORD; and the לַנְיִם יְּבְוֹנִי בַּצְּלְוִ from Pharach, and spread forth his ניַצַא מֹשֶׁה מֵעָם פַּרְעֹהֹ אָתַ־ וּנְפַּק מֹשֶׁה מִלְּנָה פַּרְעֹה יָה And Moses went out of the city אָפֿילִת הַנְּה: אַפֿלָטֹא אָנּגו: not smitten; for they ripen late.— ַ װְהַחִמְּה וְהַכְּּםֶמֶת לְאׁ נְכָּוּ בֵּי יְּ النهزي إديزيزي جي خطفي لات. But the wheat and the spelt were تَهُمْرُتُ لِ هُٰذِيدَ يُتَوَهُمُنُكُ يَجُرُدُ يُجَدِد يُحَفِيْهُ وَجُمَادًا: and the flax was in bloom. smitten; for the barley was in the ear, וֹכֹטַּלֹא וַסְׁמָבו, לַלוַ אָבו, סַׁמָּבוֹא $_{ ext{1}}$ ($ext{T}$ $ext{G}$ $ext{T}$ $ext{G}$ $ext{T}$ nd the flax and the barley were %<<u>\</u>\\∟\\□: קירְאַּוּן מִפְּנֵי יְהֹנָה אֱלֹהַים: —'.boЭ аяоЈ בהו לא אַטַבּנהטון מו פֿבַם וֹנ know that ye will not yet fear the of וְאַטְהְ וַעֲּבֶּרְיִיף יְדֵּעְהְהִי בָּי שָׁנֶה

page 232.

35

44

٤٤

78

ıε

30

But as for thee and thy servants, I

(92) כצאחי אח העיר. מן סעיר, אבל במוך סעיר לא סמפלל, לפי שסימה מלאה גלולים (שם יב, ז):

(30) שרם חיראון. עדיין לא מיראון. וכן כל מרס שבמקרא עדיין לא הוא, ואינו לשון קודס, כמו שֶבֶס יִשְׁבָּבוּ (בראשים ימ,

בטקטוקכם: ד), עד לא שכיבו. עֶרֶס יְצְׁמָח (שס בֹּ, סֹ), עד לא צמח. אף זה כן הוא, ידעחי כי עדיין אינכס יראים, ומשחהיה הרוחה חעמדו

אביב. עמדס בהביס, לשון בְּהָבֵי סַנְּחַל (שיר השירים ו, יה): השערה אביב. כבר ביכרס ועומדת בְּקַשְׁיָס, ונשמברו ונפלו, וכן ספשמס גדלס כבר וסוקשס לעמוד בגבעוליס: השעורה ה"א לפרש נכחה כמו הוכחה, נכו כמו הכו, אלא הנו"ן שורש בחיבה, והרי הוא מגורת ושַפּוּ עַלְמִהַיוּ (איוּב לג, כא): 🥏 בר (IE) והפשחה והשעורה נכחה. נשנרס, לשון פרעס נכס, נכליס, וכן לל נכו, ולל ימכן לפרשו לשון סכלם, שלין נו"ן במקוס

שנחלקו על ואח, ודרשו כי אפילוח, פלאי פלאוח נעשו להם שלא לקו: יש לפרש פשומו של מקרא בעשבים העומדים בקלחם הראויים ללקות בברד. ומדרש רבי מנחומא (וארא עו) יש מרבותינו (22) כי אפילח הנה. ממומרומ, ועדיין סיו רכומ, ויכולומ לעמוד בפני קשס, ומע"פ שנממר וממכל עשב השדה הכה הברד,

ترزيط لوَقرك دُوْرُام دُوَهُدُم. فه احدة دم دما دم حرارة مردم دادم دمات ומגיע עלינו. ומנחס בן סרוק חברו בחלק בְּסִפּוּך בֶּמֶף (יחוקאל כב, כב), לשון יליקח מחכח, ורואס אני אח דבריו כחרגומו (33) לא נחך. לה סגיע, והף הומן שסיו בהויר לה סגיעו להרן, ודומה לו וַ מִּמַּן שָלִיני סְפָׁלֶה וַ הַשְׁבָעָה (דניהל מ, יה) דעורה,

ניאטר יְהוָה אָל־משָׁה בָא אָל־ ק פּרְעָׁה בְּי־אַנִּי הִבְּּבְּרָהִי אָה־ לִבּוֹ וְאָת־לֵב עַבְּלְיוּ לְטַעַן שִׁתֵּי אֹתֹנִי אֵלֶה בְּקַרְבְּוֹ:

رْبْخْهُ طَهِرَا بِعَيَادًا مُحْاَ هَا مَنْ * رَّهُمْرِا: هَٰجُرُا: جَاءَهِمِ، رِبَهُرُمَ * يُجْرَّرُا: مِعِجِلُات مِنَّامِنِ مِهْدُمَ خُونِا: مِعِدٍا نَعَجُلَا فَهِا: إِنْفِجَهُا:

בּינֹבְלְנַב: מַמָּג נִינְיָּג מִבָּגא מִּטֵּר אַּנַבָּּר ני, פָּג אִם_מָאָן אַטַּר לְחָבָּוֹנ אָעַר

וְכִּסְׁהֹ אָת־עֵין הַאָּהָץ וְלָאׁ ייכֵל י לְרְצִׁה אָת־הָאָהֶץ וְאָבָלוּ אָת־ װָתַר הַפְּלֵטָׁה הַנִּשְׁאָרֶה לְכֶם מִן־הַבְּרְׁד וְאָכַל אָת־בְּלִ־הָעֵּץ הַצְּמָה לְכֶם מִן־הַשְּׁדֵה:

ינקלאו בְמָּיף וּבְתֵּי כְל־עַּבְדֵּ"וִּדְּ יוּבְתֵּי כְל־מִצְרַיִׁם אֲשֶׁר לְא־רָאָוּ אֲבֹתָיף נַאֲבָוֹת אֲבֹתָיף מִיּוֹם הַיוֹתָם עַל־הֲאֲדָמָׁה עַּד הַיּוֹם הַנָּהְ וַיָּפֶּן וַיֵּצְא מַעָּם פַּרְעָּה:

> נאַטַר יִי לְמִשָּׁה עוֹל לְוָה פַּרְעֹה אָרֵי אָנָא יַקַּרִיה יָה בְּרִיל לְשַׁנְאָה אָתַי אָלֵּין בּיניהוֹו:

לבין וְינֹבּמּין אָבִי אָלֹא וֹנֹ: לְּמִאְבִים וֹנִי אִנְינִינִּ בַּמָּוֹיִנִּי יְבַּר לְּנְבְּ זְיִנְ יָפִּין בַּתְּבָּרִיתִּ יְבָּרִלְ בִּיִּמְשִׁמִּי בְּנִבִּם לְּנָבִּ

בְּרְטָּי: מְלְטָא הִיהוּדָאֵי עַּרְ אָמָּהִ מְלְהָא הִיהוּדָאֵי עַּר אָמָהִי מַלְהָא הִיהוּדָאֵי עַר אָמָהִי מַלְהָא הִיהוּדָאֵי עַר אָמָהִי מַלְהָא הַיִּה הַלְּיִה בְּרָלְ מְלְהָא הַבְּיִם בְּרָלְ

בְּתִּעוּתְּלְּוּ: יְתִ מְּמִּי תְּאָנִא מִיתִּי מְחַר נִּרְבָּא אָבְי אָם מְסְבֵּיב אַתְּ לְחֵבְּׁ

לְכוּן מֹן עַלְלְא: נְיִכּוּלְ זְיִם פָּלְ אִילְנָּא בְּאַבָּמִּע בְּאָמִּטְאַנִים לְכוּן מֹן בַּנְבָּא נִיכּוּלְ זְיַם מָּאָר שִּיוֹבְּטָא נִלְאִ יפוּלְ לְמָטְזִי זְיַם אַנְשָׁא נִיטְפָּי זְיִם מִּין מָּמָטְאָא בְאַנְשָׂא נִיטְפָּי זְיִם מִּין מָּמָטְאָא בְאַנְשָׂא

פּׁבְׁמָנוּ בְּּמִוּ יִלְמֵּי בְּלְא נֵזִיּ מִנְיִנִינִוּ מִּלְ אַּבְׁמָא מִּב יִנְמָא אָבְטִטְוּ וַאִּטְפִּוֹי אָבְטִטְוּ מִיּנְם הָבְמֵּי כְּלְ מִצְּבְאִי הָּבְא נֵזִיּ וְנִימְטְלֵן בְּמִּי

> And the Lord said unto Moses: 'Go in unto Pharaoh; for I have hardened his heart, and the heart of his servants, that I might show these My signs in the midst of them;

Χ

and that thou mayest tell in the ears of thy son, and of thy son's son, what I have wrought upon Egypt, and My signs which I have done among them; that ye may know that I am the Lord.'

And Moses and Aaron went in unto Pharaoh, and said unto him: 'Thus saith the Lord', the God of the Hebrews: How long wilt thou refuse to humble thyself before Me? let My people go, that they may serve Me.

Else, if thou refuse to let My people go, behold, to-morrow will I bring locusts into thy border;

and they shall cover the face of the earth, that one shall not be able to see the earth; and they shall eat the residue of that which is escaped, which remaineth unto you from the hail, and shall eat every tree which groweth for you out of the field;

and thy houses shall be filled, and the houses of all the Egyptians; as neither thy fathers nor thy fathers' fathers have seen, since the day that they were upon the earth unto this day.' And he turned, and went out from Pharsoh.

- (I) ויאמר ה׳ אל משה בא אל פרעה. וסמרס בו: שחי. שִׁימִי, שמשים מעים
- החעללחי. שמקמי, כמו פִי הֻמְעַנֹּלְמּ בִּי (צמרבר כב, כמ), הַלוּחֹ פַחֲשֶׁר הָמְעַנֹּלְ בָּהֶס (שמוחל-חֹ ו, י) החמור במזריס,
 וחינו לשון פועל ומעלליס, שח"כ סיה לו לכמוב עוללמי, כמו וְעִוֹלֵל לְמוֹ פַחֲשֶׁר עוֹלַלְמָּ לִי (חֹיכה חֹ, כב), חֻשֶׁר עוֹלֵל לִי (שֹס יב):
- (3) לענות. כמרגומו לְמִׁמְּבְּנְעָם, וֹסוֹם מגורָם עני, מֶמַנְמָּ לְסִיוֹם עני ושפל מפני:
- (a) את עין הארץ. לם מכלה סלרן: ולא יוכל וגר. הכולה, לכלות לת הלרן, ולשון קלרה דבר:

עבודס) בקשמס עד סנס, נובמס למלסינו, ומין דרך סעף לובומ: ויגרש אוחם. סרי זס לשון קלר, ולמ פירש מי סמגרש: (11) לא כן. כאשר אתרמס לסיליך סעף עתכס, אלא לכו סגבריס ועבדו אח ס": כי אוחה אחם מבקשים. (אומס

שמל יסושע אומס, וזסו שנאמר סַיּוֹס גַּלוֹמִי אָמ מֶרְפַּמ מִלְרַיַס מָעֲלַיִּכֶס (יסושע ס, ע), שסיו אומריס לכס דס אנו רואין עליכס בְּבֶעְשְׁ הֹוֹלִימָּם (שמות לב, יב), זו היח שחמר להם רחו כי רעה נגד פניכה, מיד וַיִנְמָם ה' עַל הָבְעָה, והפך חֹת הדם לדם מילה במדבר, והוא סימן דס והריגה, וכשחמאו ישראל בעגל ובקש הקב"ה להרגה, אמר משה במפלחו, לְמֶה יֹאֹמֶרוּ מִצְרַיִּם לֵאמֹר ומדרש הגדה שמעתי, כוכג החד יש ששמו רעה, המר להם פרעה, רוהה הני בָּהִינְעַנְנִינִה שלי הותו כוכג עולה לקרהתכם (10) באשר אשלח אחכם וגרי. אף כי אשלמגס את סלאן ואת הנקר כאשר אמרתם: דאו בי רעה נגד פניכם. כתרגומו.

ישרפל מָתַל יהְנֶה זֶה לְנוּל לְמוֹקֵשׁ אָשָּׁהִי יָהֵי דֵין לַנָּא לְתַקְלָא ניאָמִרוּ עַּבְרָי פַּרְעָר אֵלְיוּ עַּדְ נַאָּמִרוּ עַּבְרֵי פַּרְעָר גַיה עַד

אַבְרֶר מִצְּרֶנִם: יְחְנָה אֱלֹהִיהֶם הַשָּׁרֶם הַּדַע כָּי שׁכַּע אָטַ בְּיַאְנְאָנִם וֹנְמַבְּרָנִי אָטַ . שִּכְּט נִטְ יִּיּבְרַנִיִּא נִיפְּלָטוּן בָּרָם

עְבְרָוּ אֶתְ־יְהְנְהַ אֱלֹהֵיכֶה מָי פְּלֹחָי בֵּדִם יִיְ אֶלְהַכּוֹן מַן יִּמַן אָל־פַּרְעָּה וַיֵּאמֶר אֲלֵהֶם לְכִוּ לִנְת פּּרִעה וַאַּעַר לְהוֹן אִיוִילוּ וּמּמַב אָטַבַקמָּט וֹאָטַאַבֿיוּן וֹאִטַטַב זָט קמָט וֹנָט אַבֿיוָן

נמ, הַבִלְכָּים:

וֹבִי בֹבֹנְנוּ וִבֹבֹנְוְטָנוּ בֹּגּאָנֹנוּ וּגַאָמֶר מַמֶּר בּנְעָּרָנוּ וּבִּזְקָנֵנוּ

יִבְבְּקְרֵנְיִ נְבֶוֹבְ בָּי חַנְיַנְיוֹנְעַ בְּנִנִי:

· עַּמְּכֶּם כַּאַמֶּר אֲשָׁלָּם אָהָבֶם וַיַּאִמֶּר אֲלֵהֶם יְהָי בֵּן יְהוָה וַאַּמֵּר לְהוֹן וָהִי בֵּן מֵימֶרָא זַיִי

جَارَتُات: וֹאָטַ מּפַכֹּט וֹאָנּ כַּי וֹמַעַ זֹנִים

٩٢٤ (a) מבלמנם נגלבת אסם מאט פונ יי וְעְּבְּרֵוּ אָתְיִרְוֹרְ בָּי אָתָה צַּתָּם וּפְּלְחוּ בֶּרָם יִיָּ אָרֵי יָתַה צַּתִּין עַנְּבְּרִים לָא בוֹ אִיזִילוּ בְשָׁן הּוּבְרַנָּא

(8) ויושב. הושנו ע"י שליה ששלהו ההריהם, והושינום הל פרעה:

(ד) המרם תדע. סעוד לא ידעת כי אבדה מלרים:

EULEL:

וֹבֹאַטֹא אָבוּ, אָבֹבַע מִגַּבוֹם: ון אֵלְהַהוֹן הַעַּר בְּעַן לָא

בּׁמֹנוֹא ובַעוּבוֹא ניווג, אָבוּי ובְסְבַּנֹא נְינֵינְ בַבְּנַנִּא וְבַבְנִינָא

עַנָּא בוֹבֶם נֵלְ כַּנָּא:

לבול אַפּוכוּן לְאִסְהָּהָיִּ

אַשוּו סַבוּנון לַמָּמֹבר בוע

ונט מפלכון שוו אבו בישא

בְּסַמְּדְּכֵוֹן כַּדְ אֲשֶׁלָּח יָהְכוֹן

במולימנא

unto the LORD.' we will go; for we must hold a feast with our flocks and with our herds our sons and with our daughters, our young and with our old, with And Moses said: 'We will go with

from Pharaoh's presence. desire.' And they were driven out

is before your face.

ΙI

ΟI

8

serve the LORD; for that is what ye

Not so; go now ye that are men, and

and your little ones; see ye that evil

LORD With you, as I will let you go,

And he said unto them: 'So be the

that shall go?' Lord your God; but who are they he said unto them: 'Go, serve the braght again unto Pharaoh; and And Moses and Aaron were

destroyed?

knowest thou not yet that Egypt is they may serve the LORD their God, snare unto us? let the men go, that him: 'How long shall this man be a And Pharach's servants said unto

װְשְׁאֶנְרְ תַּבְּרֶרִי: בֿלְ מַּשְׁבֵּא אָנו בָּלְ אַמָּה וְיִיכוּלְ יָה בָּלְ מִסְבָּא דְאַרְטָּא מּלְ־אָבָין מֹאָבְיִם וֹיאַכַלְ אָנִים יַּיִבָּא וֹיַפֿע מֹלְ אַנְמֹא בַמֹאָנִים מי מַּלְאַבּוֹע מִאַבוֹם בַּאַבְבָּיִי וֹנֹמַלְ מַלְ אַבַּמֹּא בַּמֹאַבוֹם וֹנִינִי يشخود بمزئم هِكَ مَضَم بِفِم بِهِا *

עַקְּרִים נְשֶׁא אָתַ־הָאַרְבֶּה: הַכְּיְלְה הַבְּּקֶר הְיְה וְרִוּהַ הַהוּא וְכָל לִילִיִא צַפְּרָא הַוָּה בְּאָבֶא בָּלְרַהַיִּנְם תַּעִיּא וְכָּלְרַ נּ מִצְרַיִם וַיְהֹנְהְ נִהָג רְוּחַ־קְּדִים צַרְשָּׁא דְּמִצְרַיִם וַיִּיְ דַּבָּר רוּחַ يثُم ظَوْرَت هِمَ طَفَّادَاً وَلَا يَهِدُ بِمَ طَوْدَتِهِ وَلَا

אַבְבָּה בְּמָהוּ וְאַהַבָּיוּ לָאַ יְהָיָה־ כַּבָּר מָאָר לְפַּנְּיוּ לאַ־הָוָהָה כַּוֹ ÷ı מֹאֹרְוֹם וֹלֶּנְעׁ בֹּׁכִיֹלְ גַּבְוֹנִק מֹאָבְוֹים בַּמֹאָבוֹם נְּאָבֹא בֹּכִלְ טַּׁטִנִם ييوك يغانفت بوك چكاپيا

לכֿן אָבֶא מֹגַּבוֹים: לַבְיִנְבַׁל לַמָּא וּלְמָּמֶּב עַמָּבָע אַּמָּר בוּהָיר הַבְּּרָד וְלאַ־נוֹהָר مِرْهُد بَهْدُا لِهُن جَر فِر فِرْ بَيْهًا יּ וֹמֵשְׁהַלְּ בִּאֶבֶלְ וֹיְאָבַלְ אָנוַ בְּלֶ - אַנְיִּאָ וַנִּחָנְכִּנִי אַנְיִּאָבַלְ אֶנוַ_הָּל

אֶלְיִנִיכֶם וֹלְכֶּם: וְּלְאַנִוֹרְוֹ וַיְּאָמֶר טִמְּאָמִי לַיִרוֹּנִה וּלְאַנִרוֹ נַאֲמַר חַבִּית בֶּוָה יִי يزفير פּרְפֹּה לקּרָאׁ לְמֹשֶׁה וָאוֹחִי פּרְפֹה לְמִקָּרֵי לְמֹשֶׁה

מְּלְּלֵי רָלְ אָת־הַמָּנֶת הַנָּה: لْلَمْكَيْدِيدِ كَيْدِيْلِنَا كَيْجِيدِرُكُمْ لَنُوْلِي يَوْتُعِ يَتُمْ يُمْجِيدٍ كَيْتِم يُرْ

> נְתְ כָּלְ דְאַשְׁאַר בַּרְדָּא: וּאָמִר וֹן לְמִמָּטִר אָּבִים וֹדָרְ

וְרוּחַ קְדוּמָא נְשַל יָת גוֹבָא: לבומא באבלא כל יומא

יבְּהָרוֹה לָא יָהֵי בַּוֹ: לא עונה בו גובא דקנמיה מגלנם שפול להדא קדמוהי יסְבִיק מִוּבְא מַלְ כָּלְ אַנְעָא

ילמסלא בעללא ללג אבמא וֹלָא אָהִשֹׁאַר כּֿלְ זִבוִל בֿאַנִלָּוֹא GLL XLÁÍN ÞÁÁÐL ŒLÍN וֹט כֹּלְ מֹסְבָּא בַאַבְּמֹא וֹנִט כֹּלְ בַּלְ_חָאֶבֶוֹעְ וַשַּׁפֹּא זִט מִּגוֹ מִּטְמָּא גַּכִּלְ

١٤٤ نځ د با:

מוקא קדין: אַּבְעַבוּן וְיַשְׁבֵּי מִנִּי בְעוַע יִמַ יַן עַמְּה שָּׁא נָאַ חַמָּאִתִי אַךְּ הַפַּעַם יִּרְעַן שְׁבוֹק פָעַן לְחוֹבִי בְּרַם

> land, even all that the hail hath left.? Egypt, and eat every herb of the may come up upon the land of of Egypt for the locusts, that they Stretch out thy hand over the land And the LORD said unto Moses:

east wind brought the locusts. night; and when it was morning, the the land all that day, and all the LORD brought an east wind upon over the land of Egypt, and the And Moses stretched forth his rod

them shall be such. such locusts as they, neither after they; before them there were no borders of Egypt; very grievous were land of Egypt, and rested in all the And the locusts went up over all the

through all the land of Egypt. either tree or herb of the field, there remained not any green thing, the trees which the hail had left; and herb of the land, and all the fruit of darkened; and they did eat every whole earth, so that the land was For they covered the face of the

and against you. sinned against the Lord your God, Aaron in haste; and he said: 'I have Then Pharaoh called for Moses and

take away from me this death only. the LORD your God, that He may my sin only this once, and entreat Now therefore forgive, I pray thee,

Δı

91

(בו) בארבה. נשניל מכת הארנה:

- (13) ורוח הקרים. כוח מזכחים נשל לח סלרבס, לפי שבל כנגדו, שמלכיס בדכומית מערבית סיחה, כמו שמפורש במקוס
- יש"ש) וכמוסו לא סיה ולא יהיה: משס, (כי של יואל סיס) ע"י מינין סרבס, שסיו יחד ארבס, ילק, חסיל, גוס, אבל של משס לא סיס אלא של מין אחד, (כ"ג רא"ס (+1) ואחריו לא יחיה כן. ואומו שסיס נימי יואל, שואמר פמסי לא נְסְנִס מִן סָעוֹלָס (יואל ב, צ), למדנו שסיס כנד משל
- (SI) כל ירק. שְנֶׁם ירוק, וירדור"ם צלע"ו:

י ניצא מעם פּרעה ניעה אל "נפק מלות פּרעה וצלי בורם

and entreated the LORD. And he went out from Pharaoh,

אֶּטְׁר בַּכִּלְ צָּבָוּלְ מָאָבְוֹם: וָמָּה סִּיף לָאׁ נִשְׁאַרֹ צַּרְבָּה ₆₁ [נְשָּׁאַ אָט_הַאַּבּרָ הַנְיִהְקָּתִר בּיִהְקָּתִר בּיִהְקָּתִר בּיִהְקָּתִר בּיִהְקָּתְרָבּר בּיִהְקָּתְרָבּר ניהַפֿף יְהֹוָה רְוּתַ־יָם תְּזָק מְאָר

חַד בְּכֹל הְחוּם מִצְּרָיִם: לַנַמָּא דְּסוּף לָא אָשְׁהְאַבּ גּוֹבָא כְטַבְא וּלָמַכְ נִע וּוָבָא וּבְמָבִי, וְנִיבַּבּ וֹל בוּנִוּ מִמְּנִבֹּא שַפֿוּנּ

locust in all the border of Egypt. Red Sea; there remained not one the locusts, and drove them into the strong west wind, which took up And the LORD turned an exceeding

ַ הַבְּע אָניַבּלוֹג הַהְבְאָב; (G) ··· וּנְחַזָּל וְהֹנְה אָת־לֶב פַּרְעָה וְלָא וִחַקּיף יִיְן יָה לְבָּא דְּפַּרְעֹה וְלָא

מַּלַע וֹע בַּנוֹ וֹמִּבְאָל:

heaven, that there may be darkness Stretch out thy hand toward And the LORD said unto Moses: children of Israel go.

But the Lord hardened Pharach's

darkness which may be felt.'

over the land of Egypt, even

heart, and he did not let the

מֹלְנִים נִוֹמָת שַׁמַּבּ: وذ- بَهِذُاتِ رِنْدِ بَنْهِ لِهِ وَحَيِّدٍ لِا يه يزنېپوت بمزئم هِا مَنْهِم بِهِم يَهِ اَوْ

ظار ۲،۲۰۶ אַבְעָא דְּמִצְּרָיִם בָּתַר דְּיִעְּרָ בית שְׁמִיָּא וִיהֵי הַשְׁוֹכָא עַּל נּאַמִר וֹן לְמִמְּר אַבִּים וֹבִּרְ עַּלְ

Egypt three days; thick darkness in all the land of toward heaven; and there was a And Moses stretched forth his hand

מֹבְּבְוֹם מִּלְמֵּע וֹמִים: رَبْتُرَ، بِإِمَّكِ يُخْطُرُكِ خُدُمٍ يُحْدُمُ مُمْنِهُ رَبَرْكِ بَمِيكً كُذِم خُدُم ונים משְׁנֵר אָת־יָדְוֹ עַל־הַשְּׁמְנִים וַאֲבִים משָׁה יָת יָביה עַל צִית

אֹבֹמֹא בַמֹבֹנִם שַׁלְטַא וְמִוּן:

יומין ילְכָל בָּנִי יִשְּׁרָאָל עַנִית

had light in their dwellings. days; but all the children of Israel rose any from his place for three they saw not one another, neither

٤٦

17

81

בְּמִנְשֶׁבַעָּם: لٰذِٰכُٰذِ خُتِّدٌ نَهُٰلِ \$ٰذِلِ \$ٰلِكُ ្នុ ដូល אָישׁ מִתַּדְּמָיִר שְׁלַשֶּׁת יָמִים קַמוּ אַנְשׁ יָמִקּחוֹתוֹהִי קְּלְתָא לא־רָאַר צַיִּשׁ אָרִישְׁ אָרִייִר וְלאַ־ לָא חֲזִּוּ גְּבָר יָת צַּחִוּהִי וְלָא

פְּלְשְׁמִּיס (שמוח כג, לה), ממורח למערב, שיס פלשחיס במערב היה, שנהֿמר בפלשחיס ישָׁבֵּי מָבֶל הַיָּס גּוֹי כְּרָמִיס (לפניה ב, ישראל, לפיכך רוח ים מקעו לארבה בימה סוף כנגדו, וכן מלינו לענין מחומין שהוא פונה ללד מזרח, שנאמר מַיַּם סוּף וְעַד יָם (91) דוח ים. כוח מערבי: ימה סוף. אומר אני, שַׁיַס פוף סיס מקלמו במערב כנגד כל כוח דרומים, וגס במזרח של ארך

לעוגא למוטלנגעון:

ומדרש הגדה פוחרו, לשון ממשט בּנְּהֶבְיִם (דברים כח, כש), שהיה כפול ומכופל ועב עד שהיה בו ממש: בְּמַר דְּיַשְׁרֵי קְבֵּל גֵילְנָסׁ, כשיגיע סמוך לחור סיוס. חֿבל /חֿין הדבור מיושב על הוי"ו של וימש, לפי שהוח כחוב חֿחר ויהי חשך. יג, כ), כמו לא יאהל לא יעה אהלו. וכן וַשַּוְבֵיִי שַיִּל (שמואל־בּ כבּ, מ), כמו וַשִּּאַבִּיִי. ואונקלוש חרגם לשון השרה, כמו לא ימיש מיצום סרצה חסרום אל"ף, לפי שאין הצרם האלף נכרם כל כך אין הכחוצ מקפיד על חסרונה, כגון וְלֹהׁ יַבֵּל שֶׁם עַבְּצִי (ישעיי (IS) וימש חשך. וימשיך עליסס משך יומר ממשכו של לילס, ומשך של לילס יממיש וימשיך עוד: וומש. כמו ויממש. יש לנו ק): לא נשאר ארבה אחד. אף סמלומיס שמלמו מסס (שמו"ר יג, ו):

של ימיס: ראימיו בבימך ובמקוס פלוני הוא (שס): - שלשה ימום. שלוש של ימיס, מרליי"וא בלע"ו, וכן ז' ימיס בכל מקוס, שמיי"וא שם לוקין כמונו. ועוד, שמפשו ישראל וראו את כליסם, וכשילאו וסיו שואלין מסן וסיו אומכיס אין בידינו כלוס, אומר לו, אני שהיו בישראל באוחו הדור רשעים, ולא היו רולים ללאח, ומחו בשלשח ימי אפלה, כדי שלא יראו מלרים במפלחם ויאמרו אף מוכפל על זה, שלה קמו היש מחחמיו, יושב הין יכול לעמוד ועומד הין יכול לישב (שמו"ר יד, ג). ולמה הביה עליהם חשך, (בב) ויהי חשך אפלה שלשת ימים וגרי. משך של מופל שלמ למי מים מת מתי ג' ימיס, ועוד שלשת ימיס מתריס משך

ἀ₫ሮ□: بخطلكم يُجْد ومحموده يكل אַלְיִם, לְכִוּ מִבְרֵוּ אָנַרְ וֹּעִרְ וֹבְלָּ בַּאָנְבֶּיִם

حَنلِلْك لِمُحَلِّلَة: בְּנְבֵינִ וְבְּנַנִים נְמְלַיִנ נְמְמִינִי בִּיִבָּנְאַ נְכְסָנִ טִּוּדְאָו נִמְּלָנִוּ

ثِينَاتِ: מַּעַ נַּמְבַר אָתַיְרוֹה עַר בּאָנוּ יְחְנָח אֶלְהַיִּנוּ וַאֲנָחָנוּ לְאִ־נֵדַע 🌬 פַּרְסְׁה בֻּי מִמֶּנּי נִקַּח לַעֲּבָׂר אֶת־

₩₽₽ ₹₩₹₽₽: בּ וֹנְחַזָּל וְהֹוְה אָת־לֶב פּּרְעָּה וְלָא וְתַּפֵּרִי וְלָא

כּו בְּוֶם בְאַטְבַ בַּנוֹ מַמִּנִי: הְשָׁמֶר לְךְּ צַּלְ־הֹסֶךּ רְצִּיֹת פְּנַי

يرتهور بِدَزُل هِرَ مَنْهِد وِند زِرِهِ ــ אַסָר עִיֹר רְאָוֹת פָּנֶיף: (פּ)

אָרְכֶם מִזֶּה: מֹאַבְוֹם אַשְׁבוּוַ בֶּן וְּהַּלָּע אָשַׁכֹּם ַ װַ אָּבוֹעְ אַבֿגאַ מַּלְבַּבּבוֹמָעְ וֹמַלְ עַב עַר אַנְטָּנִ מַלְ פּּבוֹמָע וֹמַלְ

במילה קלי קלי בקי זקב: אַישׁו מִאַת רַעָּהוּ וְאִשְּׁהוֹ מִאַת בּבּרַנֹא בֹאוֹנֹג בֹמֹם נֹנְהָאֹבֶנִי

מפלכון ייזיל עמכון: מֹלכנו ועוביכון שִבולו אַב אַנוּנְנְ פַּׁלְטִוּ צְּבָׁם וֹנִ לְטִוָּגַ וַיּקַרְאַ פַּרְעָּה אָל־מֹשֶׁה וַיּאַמֶּר יּקָרָאַ פַּרָעָה לָמִשָּׁה וַאֲמַר

וֹנֹהְבֹּנִג בֹּבֹם !! אֶּלְעַנֹּא: וַנְאַמֶּר מֹשֶּׁה גַּם־אַמֶּה הָתֵּן נַאֲמָר מֹשֶּׁה אַף אַהְ הָתַּיִּן

מִיתַנְאַ לְתַמָּן: לבתו מא נפלח קרם ון ער נֹג אֶבְעוֹלָא נֹאָנֹעוֹלָא בָנִע אָנָעֹלָא אַנטֹלא לַסְבְין לְמִפְּלָטְ בַּעָרָ נְשְׁאַר מִנְּיה מִדְּעָם אָרֵי מִנִּיה נים מליני ילְבּ מֹפְׁנִי לְאִ שֹׁמֵּאֹב, נֹאַב בּׁמִנַנֹאַ יִיוֹגַ מְמִּנֹאַ לָאִ

אָבָא לְשַּׁלְּחוּהָהוֹן:

אַפּֿג אָבוּ בּוּנמֹא בַּטִבוֹוּ אַפּֿג אַסְהְעַבּר לְדְּ לָא תּוֹמֵיף לְמִהְוֹיִ تَنْهُمُد كِنْ قَلْمُد كَلَّه مُمْكِّرٌ يَهُمُد جِنْ قَلْمُد هُنَدَحٍ مُمْجُزُنْ

⁶² נְצְמָר מִמֶּר בֵּוֹ דְבַּרְהָ לִאְ נִאָּמַר מִמָּר יָאָנִי מַכִּילְהָא לָא ناتانات:

אוסיף עוד לְמָחָזֵי אַפְּּך:

שׁבְבֹא וֹשִׁבוּנְבַ וֹשִׁכוּוֹ מִכֹּא: בְשַׁלְּחוּתֵיהַ הַ מגלא לער כן ישפה יהכון נאַמר יִן לְמֹשֶׁה עּוֹד מַכְּחָשׁ

ĿĹŪŒ: הברפה מניו הבסף ימניו לּבֹר מֹן עַבְּבִיה וֹאָמָתָא מִוֹ תבוב בתו שבם תמא נואָקבון

> with you. be stayed; let your little ones also go only let your flocks and your herds and said: 'Go ye, serve the LORD; And Pharaoh called unto Moses,

sacrifice unto the LORD our God. burnt-offerings, that we may give into our hand sacrifices and And Moses said: 'Thou must also

until we come thither.' with what we must serve the LORD, LORD our God; and we know not for thereof must we take to serve the there shall not a hoof be left behind; Our cattle also shall go with us;

heart, and he would not let them go. But the Lord hardened Pharach's

thou seest my face thou shalt die.' see my face no more; for in the day thee from me, take heed to thyself, And Pharaoh said unto him: Get

more.' well; I will see thy face again no And Moses said: 'Thou hast spoken

altogether. surely thrust you out hence when he shall let you go, he shall afterwards he will let you go hence; upon Pharaoh, and upon Egypt; Yet one plague more will I bring And the LORD said unto Moses:

IX

87

Lτ

97

57

77

jewels of gold.' neighbour, jewels of silver, and neighbour, and every woman of her and let them ask every man of his Speak now in the ears of the people,

(42) יצג. יהא מולג במקומו:

(25) גם אחה חחן. לא דייך שמקינו ילך עמנו, אלא גם אמה ממן:

(92) בן דברה. יפה דברת ובומנו, דברת המת שלה הומיף עוד רהות פניך (שמו"ר יד, ד): (25) פרסה. פרסת רגל פלנט"ח בלט"ו - לא נדע מה נעבד. כמס מכנד סענודס, שמח ישחל יוחר ממס שיש נידינו:

44

(I) בלה. גמירם, כלה כליל, כולכם ישלם:

ati. Glau לבול מאד באבין 口がいる ניפן יהנה אָר־בון הַעָּם בְּעִינִי

מֹלִבוּ פֹּבַמְנוּ וּלַמִּנוּ מֹמָא: ַ כַּעַבְא בַּאַבַמָא בַּעָּבָלוִם בַּמָּנִינ מצְרָאֵי אַרְ גִּיבְרָא מִמָּר רַב וְיַהַב יִי יַת עַּמַא לְרַחֲמִין בִּעָינִי

the sight of the people. sight of Pharaoh's servants, and in great in the land of Egypt, in the Moreover the man Moses was very favour in the sight of the Egyptians. And the Lord gave the people

מְבָּבְינִם: פּעַלְינית בַּיִּלְיִג אָנָי יוֹצָא בְּתְוֹיִה בְּפַּלְינִית בִילִיִא אָנָא מִתְּנִּלְי רביעי וַיַּאַמֶּר מִשֶּׁה כָּה אָמַר יְהְוָהַ

וּאָמַר מֹשֶׁה כִּדְנָן אֲמַר יָיָ

out into the midst of Egypt; LORD: About midnight will I go And Moses said: 'Thus saith the

הַבְּתְיִם וְלָלְ בְּלָוִר בְּהַמֶּת: עַר בְּכָוֹר הַשִּׁפְּחָה צִּשֶׁר צַּחַר ל מְבְּכָוֹר פַּרְעֹּה הַיּשָׁב עַל־כִּסְאָׁוֹ بقل خُدِ خُدِيرٍ خُهُدُا مُعَٰذِنَاتٍ

בּבְבָּתַר רְחָיָא וְכֹל בּוּכְרָא מַלְכוּנגוּ מַר בּוּכְרָא בַּאַמְהָא בּהֹעוּג לִמִעַּב הַּלְ כּוּבַמָּי בְּמִגְּנִים מִבּוּכְרָא דְפַּרְעֹּה וומוט פֿל בוכָרָא בֹאַרָעָא

mill; and all the first-born of cattle. the maid-servant that is behind the throne, even unto the first-born of of Pharach that sitteth upon his Egypt shall die, from the first-born and all the first-born in the land of

וְבְּמְעוּ לְאָ תַּמֶּף: מִצְּרָיִם אַַּשֶּׁר כְּמָרִוּ לַאִ נִהְיְמָה الثائث لألأك لأحرك لأخر الإثارة

הַנְת נְדְכְנְתַה לָא תּוֹסֵיף: אֹבֹתֹא בַמֹּגִבוֹם בַכֹּוֹטִע לָא וּטַבׁי אַנַטַּטַא בַבַּטַא בַּכַב

せんじゅんこ

nor shall be like it any more. such as there hath been none like it, throughout all the land of Egypt, And there shall be a great cry

בון מִאַבום יבון ושְּבָאַן: خُرَمَا لِيَهُم مِنَا لِمُقَدِّ رَفَكُن نَدِيْت ے چڑے לְשִׁנִי לְמֵאֵישׁ וְעַּדִּ־בְּהַמְּהִ וּלְכָּקוּ בְּדֵנֹּה וֹאֶבְאָרְ לְאָ זְיֹשׁבֹּאֹ

Egyptians and Israel. doth put a difference between the לְמֵאֹנְהָא וֹתֹר בְּתִּירָא בִּרִילְ ye may know how that the LORD tongue, against man or beast; that Israel shall not a dog whet his ולַכָּל בֿנו וֹמִּבֹאָל לֹא וֹנוֹוּל But against any of the children of

(2) דבר גא. אין נא אלה לשון בקשה, בבקשה ממך הוהירם על כך, שלה יאמר אומו לדיק אברהם, ועבדום וענו אומם קיים

מֹגֹּבְאֵׁ וּבֵּוֹ וֹמִּבְאֵבְ:

- שמר במלומ: לאחריו, ולא אמר בחצוח, שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמרו, משה בַּדָּאִי הוא (ברכוח ד.), אבל הקב"ה יודע עחיו ורגעיו, שאיץ חלות שם דבר של חלי. ורבותינו דרשו, כמו כבחלות הלילה, ואמרו שאמר משה כחלות, דמשמע סמוך לו או לפניו או הלילה. כהמלק הלילה, כמלומ כמו פַעֲלוֹת (שופּמיס יג, כ), צַּמֵלוֹת פֿפֶּס בְּנוּ (מהליס קכד, ג), זהו פשומו לישנו על חופניו, (+) ויאמר משה כה אמר ה'. זעמדולפניפרעס נלמרס לו נזולס זו, שסרי משיל מלפניו לל סוסיף רלום פניו: כחצות בסס, ואמרי כן ילאו ברכוש גדול לא קייס בסס (ברכות ע.):
- נפרע מאלקיק (מכילמא פי"ג): סיו משעבדים בסס ושממים בלרמס: וכל בכור בהמה. לפישסיו עובדין לם, וכשהקב"ס נפרע מן האומה עובדי כוכנים, פרעה עד בכור השפחה. כל ספמומיס מבכור פרעס ומשוביס מבכור סשפמס סיו בכלל. ולמס לקו בני סשפמום, שאף סס (5) עד בכור השבי. מה לקו השניים, כדי שלא יאמרו יראמס מצעה עלצונס, והציאה פורענום על מלרים: מבכור
- ְנַיַך מְרוּלָים מַּעֲשְׁיר (שׁס י, ד), מריפיס, מומריס שנוניס: אשר יפּלה. ינדיל: שנן. פֿוּ מָשֶבֶרְן (שמופֿל־בּ ה, כד), משמנן. לְמִירַג מְריּן (ישטי' מפֿ, טו), שנון. עַקּשָׁבִּוֹת מְריּן (משלי כפֿ, ה), פֿדס חריף ושנון. (۶) לא יחרץ כלב לשונו. מומר מני שהוא לשון שנון, למ ישנן. וכן למ מַכַן לְבְּנֵי יִשְׁבְמֵׁל לְמִישׁ מֶׁמ לְשׁוֹנוֹ (יִסוֹשׁע יִ, כֹמ), למ

פּרְעָה בְּחֲרִי־אֶף: (ס) נאַטְרַרַ כֵּן אָצַאְ נַיַּצָאְ מֵעָם בּן אָפּוֹס ונפס מלְנִת פּרַעֹּה אַ וְהִשְּׁמַבְוּנִי־לֵי לֵאַמֹּר צֵאָא אַמָּר לְנְהִי וִיִּדְעוֹן מִנִּי לְמִימָר פּוֹק וֹנְבְוֹנִי כַּבְ הַּבַּבְּנִיבְ אָבֵּנִי אָבָּנִ וֹנִינוֹנוּוּ כַּבְ הַּבַבַּנִי אַבָּנִוּ

בלוט מופֿטֿו בּאָבוֹ מֹאַבוֹם: ישְׁמָע אֲלֵיכֶם פַּרְעָּה לְמָעַן מִנְּכִוֹן פּרִעֹה בְּרִיל לְאַסְנָּאָה נּיְאַמֶּר יְהְנְתְ אֶלְ־מִמְּה לֹא נִאָּמֵר יִיִּ לְמִמָּה לָא יְקְבֵּיל

מַאַרְצְוֹי: (ס) ניְחַזָּק יְהֹנְהֹ אָתְ־לֵבְ פַּרְעָה וְתַפֵּיף יִיְ יָה לִבָּא הְפַּרְעֹה וְלָא יי הַמּפְּתִּים הְאֵּלֶה לְפְּנֵי פּרְעָה מוֹפְתַיָּא הָאִלֵין קֵרֶם פַּרְעֹה ימשֶׁר וְאַהַרֹן מְשִׁי אָת־כָּל־

אַנוֹעוּ בּאָנוֹם לַאִמְנוֹ: בּאַנֹהֹא צַמִּגִּנוֹם לַמִּנִמָּנ: אַ ניִאָּמָר יְהֹנְהֹ אֶל־מֹשֶׁה נְאֶל נַצְּמַר יָן לְמִשֶּׁה יּלְצַּהַרֹּן אַל נַצְּמַר יָן לְמִשָּׁה יּלְצַּהַרֹּן

تِمُثُلا: באָהָוּן בינאַ לַכְּם לְטַבְׁהָּגִּי בּנִבּאַ בַּכָּוּן לַיָּבְּיבּי

אָבְע מִּע לַבָּוֹע: וְיְקְחָוּ לְהָם אֵישׁ שָׂה לְבֵּיתַ־ ُ رِٰ×ٰذُلہ چِوِשُٰہ رَٰਜ਼੍ਰਾਂਂੂਂ ਸ਼_ੂਨ يَخُبِهِ جُمْ حُمْ لِمُثَالًا نَهُدُجُمْ مِنْ مُنْ اللَّهُ اللَّا اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّاللَّا اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا

אַמָּר בּּבַרְגְלְגְיִבּ אָטַ וֹכִּלְ הַמָּא בְּמְמָּב וּכִּיִב

מוְפַּׁנוֹ, בַּאָּבְׁהֹא בְּמִגִּבְיִם:

אָטַ בּׁנִّוֹ וֹמִּבְאָׁכַ מָּבְע זִט בּׁנִוּ וֹמִּבָּאַכְ מָאַבְׁמָּנֵי: ימשָׁה וָאַהַרֹן עֲבַרוּ יָת כָּל

הַקְּבָשׁ הַנְּהַ לְכֶם רַאִּשׁ מֶדְשִׁים יַרְקּא הָבֵין לְכוּן בִישׁ יַרְחַיָּא

נבר אַמַּר לְבֵית אַבָּא אַמֶּבָא לַנְרָטְאַ בַּבֵּין וָיִסְבֵּין לַבְיוֹ ٢١٩٦٤ $\alpha\Box$

> from Pharaoh in hot anger. that I will go out.' And he went out people that follow thee; and after me, saying: Get thee out, and all the down unto me, and bow down unto And all these thy servants shall come

in the land of Egypt.' that My wonders may be multiplied Pharaoh will not hearken unto you; And the LORD said unto Moses:

Israel go out of his land. and he did not let the children of LORD hardened Pharaoh's heart, wonders before Pharaoh; and the And Moses and Aaron did all these

:Suives and Aaron in the land of Egypt, And the LORD spoke unto Moses

IIX

first month of the year to you. beginning of months; it shall be the This month shall be unto you the

ponsepold; fathers' houses, a lamb for a every man a lamb, according to their this month they shall take to them of Israel, saying: In the tenth day of Speak ye unto all the congregation

עס כל סעס מארלך: ויצא מעם פרעה. כשגמר דבריו ילא מלפניו: בחרי אף. על שאמר לו אל מוסף ראות פני: שַמִי, ולַ אַמר לו משס מממלס וירדם אלי וסשממוימ לי: אשר ברגליך. ססולנים אמר עלמך וסלוכך: ואחרי בן אצא. (8) וירדו כל עבדיך. חלק כצוד למלכוח (וצחים קצ.), שהרי צמוף ירד פרעה צעלמו אליו צלילה ואמר קומו אָאוּ מִמוֹן

(9) למען רבות מופתי, מופתי שְׁנֵיִס, רנות שלשה, מכת בכורות וקריעת יס סוף ולנער את מלרים:

(10) ומשה ואהרן עשו וגוי. כבר כחב לנו ואח בכל המופחים, ולא שנאה כאן אלא בשביל לשמכה לפרשה של אחריה:

לא המפלל במוך הכרך, לפי שהימה מלאה גילולים, דבר חמור כזה לא כל שכן (מכילמא פסחא פ"א): עס מעס בדבור: בארץ מצרים. מון לכרך, מו מינו מלה במוך סכרך, מלמוד לומר כלהמי הם סעיר וגוי, ומה מפלה קלה (I) ויאמר ה׳ אל משה ואל אהרן. נשניל שלסרן עשס וערת בתופתיס כמשס, חלק לו כנוד זס נמלוס רלשונס, שכללו

בַיּוֹס מַבְּבְי בְּיָּס ס'יְסְלְמָׁס (במדבר מו, כג), מׁלֹח ׁ ממוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשבה: וקדש. וכילד הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ביום, שנאמר ויהי בְּיִים דְּבֶּר ה' (לעיל ו, כח), בְּיִה בַּוֹּמֹ (ויקרא ו, לח), מן נמקשה משה על מולד הלבנה, באיזו שעור מראה ומהיה ראויה לקדש, והראה לו באלבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו כוה ראה פטומו, על מדט נימן אמר לו, זס יסיס ראט למדר מנין סמדטיס, טיסא אייר קרוי טני, סיון טליטי (מכילמא טס): - הזה. (ב) החדש הזה. סכאסו לבנס במדושס (שמו"ר טו, כח), ואמר לו, כשסירת מתמדע יסיס לך כ"מ. ואין מקלא יולא מידי

אַלְלְוְ עַלְפוּ עַלְ עַיִּ שְּׁבִי עַלְ בּיהְ בְּמִכְּסָה נְּפְשְׁה אָישׁ לְפָּי דְּקְרִיב לְבִיתִיה בְּמִּנִין נִפְשְׁהָא ⁺ וְלְקַח הוֹא וּשְׁבֵנֵוֹ הַקְּרְב אֵלִ- עַל אִמְּרָא וִיסַב הוֹא וְשִׁיבְבֵיה

לكُت مَالِ بَنَ خُرِيا مَا هُمُنَاءٌ فَمَا خُرِيا مَا هُمُنَاءٌ فَمَا خُرِيا שֶּׂה קְמָים זְבֶר בֶּן־שְׁנָה יִהְנָה אִמָּר שְׁלִים דְּכַר בַּר שְׁהֵיה

نَّمُلُّكُمْ خَنَا لَمَلُخُنُو: וְאָשׁׁהַ אִּטְוּ כָּלְ לַבַּלְ מִדְתַ הַבֵּון וִיכָּסוּן יִהִיה כּלְ לַהַלְא ³ אַרְבְּעָה עְמֶּר יָוֹם לַהְגֶשׁ הַזְּהְ צַּרְבְּעַה עַסְּרָא יוֹמָא לְיַרְחָא וְהְנֶה לְכֶּם לְמִאֲמֶבֶה עַּר וּיהִי לְכוּן לְמַמֶּרָא עַּר

תَבُّשְׁים אַשֶּׁר־יאַכְלָוּ אָעִוּ בְּחָם: בְּתִּיִּא דְּיִיכְלוּן יָמִיה בְּתוֹן: אָשׁׁ עַפּּיָא וֹמַלְ עַפֿאָ מַלְ הַבּיִא וֹמַלְ הָּלִפֹּא מַלְ ל נֹלְצְׁעִוּ מִּןְעַבְּׁם נֹלְטַׁלֵּנִי הַּלְ נִיִּפְׁבִּוּ מִּן בַּמָּא נִיִּטְׁתִּוּ הַּלְ

מַלְ אִמֶּבְא: גבר לפום מיקליה הקטנון נאם־ומעעט הפֿור מהְוֹח משֶׁר וֹאָם וִעִּיר בּיהָא מִלְאָהָטְמָנְאָר

בְּנְהְּטָא בְּנִהְבָּאַלְ בֵּנוֹ הַמְתָּהָגֹּא:

eating ye shall make your count for souls; according to every man's one according to the number of the neighbour next unto his house take a lamb, then shall he and his and if the household be too little for

it from the sheep, or from the goats; a male of the first year; ye shall take Your lamb shall be without blemish, the lamb.

and the whole assembly of the fourteenth day of the same month; and ye shall keep it unto the

congregation of Israel shall kill it at

dusk.

wherein they shall eat it. on the lintel, upon the houses and put it on the two side-posts and And they shall take of the blood,

לבית אבות. למשפחה אחת, הרי שהיו מרובין יכול שה אחד לכולן, חלמוד לומר שה לביח (מכילחא פ"ג): - סיוס בראש מודש, שיקמוסו בעשור למודש (שס): - הזה. פסח מלריס מקחו מבעשור, ולא פסח דורות (פסחיס לו.): - שה וסדבור יולא מבין שניסס כאלו שניסס מדבריס (מכילמא פקמא פ"ג): אל כל עדת ישראל וגרי בעשור לחדש. דברו (E) דברו אל כל עדת. וכי אסרן מדנר, וסלא כנר נאמר אחס מדנר, אלא מולקין כנוד זס לוס, ואומריס זס לוס למדני,

פּמ:): במכסח. משבון, וכן מִכְּשַׁמּ סְשֶׁרֶפְּךְ (ויקראֿ כו, כג): לפּי אַבלו. סראוי לאַכילה, פּרש לחולה ווקן שאינו יכול שה אחר, אך אם באו למעוך ידיהם ולהממעע מהיות משה, יממעמו בעוד השה קיים, בהיותו בחיים ולא משנשמע (פסחים וגו', זסו משמעו לפי פשומו. ועוד יש בו מדרש, ללמד שאחר שנמנו עליו יכולין להחמעט ולמשוך ידיהס הימנו, ולהמנוח על (+) ואם ימעט הביה מהיוה משה. ולס יסיו מועמין מסיום משף לחלי, שלין יכולין ללכלו ויבל לידי נומר, ולקם סול ושכנו

(a) חמים. בלא מוס: בן שנה. כל שנמו קרוי בן שנה, כלומר שנולד בשנה זו: מן הכבשים ומן העזים. או מוס או לאכול כזים (מכילמא פ"ג): חבסו. מִּמְמְנוּן:

(6) והיה לכם למשמרת. זה לשון בקור, שמעון בקור ממוס ארבעה ימים קודם שחיעה. ומפני מה הקדים לקיחמו מוס, שאף עו קרוים שם, שנאמר ושה עוים (דברים יד, ד):

בְּעִׁמְטְ (יִבעיִי כִר, יֹל): הלילה, עריבת היום בתחלת שבע שעות מכי יינמו לללי ערב, ועריבת הלילה בתחלת הלילה. ערב לשון נשף וחשך, כמו עָרְבָּה בָּל קרוי בין סערבים, שהשמש נומה לבית מבוחו לערוב, ולשון בין הערבים נרחה בעיני, חותן שעות שבין עריבת היום לעריבת כמות זו אתר זו, נכנקת כת ראשונה נגעלו דלתות העזרה וכו', כדאיתא צפקתיה (מד.): בין הערבים. משש שעות ולמעלה אדס כמומו (מכילמא פ"ס קידושין מא:): - קהל עדה ישראל. קסל ועדס וישראל, מכאן אמכו פסחי לבור נשחמין בשלשה . מְשְׁבְּרִיּ הְּקְחִיּ בְּבֶס, משׁבִּרִ יִדִּיבִס מִפְּלִילִיס וּקְחִי לְכַס נִפֿן של מנוס: - ושְּחַשֵּר אָחַר וֹגִרִי. וכי כולן שוּחִעִּין, פֿלָפֿ מכפֿן ששלוחו של ו), בשני דמיס, ואומר גַּס אַמְּ בְּדַס בְּרִימֵך שְׁלַמְּמִי אֲמִירַיִךְ מִבּוֹר מֵין מַנִס בֹּו (זכריס מ, יא), ושסיו שמופיס באליליס, אמר לסס שנאמר וְשַׁמְּ עֵרֹס וְעֶרְיָס (שׁס ז), ונמן להס שמי מלות, דס פפח ודס מילה שמלו באומו הלילה, שנאמר תְּקָבּוֹשֶׁמָת בְּדָעָיִך (שׁס . עַמ דְּדִיס (ימוקאל מו, מ), הגיעה שבועה שנשבעמי לאברהם שאגאל את בניי, ולא היו בידם מלות להמעמק בהם כדי שיגאלו, לשמיעמו הרבעס ימיס מס שלה נוס כן בפסמ דורום, סיס ר'ממיה בן מרש הומר, סרי סוה הומרן הֶשֶׁבֶר שָלִיךְן הֶהֶהַ שָּמַךְּ

מכאן: המשקוף. הוא העליון, שהדלת שוקף עליו כשמוגרין אומו, ליימ"ל בלע"ו ולשון שקיפה, הצמה, כמו קול עֶלֶה נִדְּף (7) ולקחו מן הדם. זו קצלם סדס, יכול ציד, מלמוד לומר אשר בסף: המזודות. סס סוקופום, אמם מכאן לפמח ואמם

بېڭڭلان: בּבְיראַשׁ וּמַצּוֹת עַל־מָרוֹרִים הָדֵין טְנֵי נוּר וּפַּטִיר עַל וֹאַבְׁלְוּ אָשַ עַּבְּאָבְ בַּלְוֹלְעַ עַזִּיִּעַ וֹוּוֹבְלְוּן זִע בַּסְבָּא בַּלְוּלְוֹא

لبهمه مرختم المركنة מְבָּשֶׁלְאִ מִּבְוּשִׁהְאָ מִבְּיִבְאָחִ לְאִ כִּרְ בַּשְּּלְאִ מִבְוּשִּׁלְ בַּמִּיֹּאִ

iğ Let: נְבַוּעָר מִמֶּנוּ מַר בַּבְקר בָּאָמְ יַרְיִשְׁעַאַר מִנֵּיה עַר צַּפְּרָא ַ עַּעָּפוּ הַּגַבַבַּעַב וַלָא עַהָּאָבוּן עִנּיִנִי הַּגַ בַּבַּב

בְּחִפְּזֹּוֹן פֵּסָח הָוּאַ לַיהֹוֶה: بمَعْذِكُم خَيْلُكُم لَهُمَذِيْهُم هِلِي לֹגִּלְיִכְם בֹּבִּילְם וַכֶּבְרַן עַאָבְלַוּ אָעוַ מָעִוּנִכֶּם

מְפַּמִים אֲלֵוּ וְעַלְּעִי: بخخر אָלְעָי מֹגִּעָנִים אָהֶּמֶּע מֹאֹנִם מֹאִנִם נֹתַּגַבַּבַמֹּעַ בּ עַנְּעָ וְעִבּׁיעַי כְּלְבָּכִיִרְ בָּאָבֶא لمُحَلَقَ، حُمُّلُهُ لِمَعْرِنَامِ حَمْرُكُ لِا

מְבוֹנוֹ וֹכִלְנִנּוּנִי:

כבעוהי ועל גויה: אָּלִבוּוֹ סִנֵּי נוּר בִישִּׁיה עַּלִ אַל־האַכְלְוּ מִמֶּנוּוּ בְּא וּבְשָׁל לָא מִיכְלְוּוּ מִּנִּיה פִּד חַי וְאַרִּ

בנולא מיקדון:

הוא קרם ינ: زيرجزا يينه ججبرا ووبالا בבוליכון וחוטביכון בידכון *arry ילבון שולכון ושוש עובציכון

ÄĖX !!: סהוט מאבאו אהבוע בונו מֹאֲנֹמֹא וֹמֹר בִּמִירָא וּבַכַּל לבגלגא טבון נאלמול כל ログトログン

> they shall eat it. unleavened bread; with bitter herbs night, roast with fire, and And they shall eat the flesh in that

inwards thereof. head with its legs and with the with water, but roast with fire; its Eat not of it raw, nor sodden at all

shall burn with fire. remaineth of it until the morning ye until the morning; but that which And ye shall let nothing of it remain

OI

passover. shall eat it in haste—it is the LORD's and your staff in your hand; and ye loins girded, your shoes on your feet, And thus shall ye eat it: with your

execute judgments: I am the LORD. against all the gods of Egypt I will Egypt, both man and beast; and all the first-born in the land of Egypt in that night, and will smite For I will go through the land of

שמבן ובבים שַבְּקֶר, שמין דרין במוכו: (ויקרס כו, לו), עַרְפָּס דְּשְׁקִיף. מַבּוּרֶס, עַשְׁקוֹפֵי: - על הבחים אשר יאכלו אוחו בהם. ולס על משקוף ומוווות שנבית

(8) אח הבשר. ולהגידיס ועלמות (מכילתה פ"ו): על מררים. כל עשב מר נקרה מכור, וליוס להכול מרור וכר לוימרכו

ברשיו ועם קרבו, ובני משיו נומן למוכו אמר הדחמן (שם שד.). ולשון על כרשיו ועל קרבו, כלשון על לבְּמֹשָׁם (שמומ ו, כו), כמו במלום עשס, וכאן הופיף עליו לא העשה, אל האכלו ממנו כי אם ללי אש: דאשו על ברעיו. לולהו כולו כאחד עם ראשו ועס מא:): במים. מנין לשאר משקין, חלמוד לומר ובשל מבושל מכל מקוס (פסחים מא.): כי אם צלי אש. למעלה גור עליו (9) אל האבלו ממנו נא. שלינו ללוי כל לרכו קורלו ול בלשון ערבי: ובשל מבושל. כל זס בלוסרם לל מלכלו (פקחים

וכך מדכשנו, וסנומר ממנו בבקר כמשון, עד בקר שני מעמוד ומשרפנו: ובא סכמוב לסקדים שאפור באכילה מעלום השחר, זהו לפי משמעו. ועוד מדרש אחר, למד שאינו נשרף ביו"ע אלא ממחרם, (10) והגוחר ממנו עד בקר. מה מלמוד לומר עד נקר פעם שניה, לימן נקר על נקר, שהנקר משמעו משעת הנן החמה, בלבאומס כמומ שסן, אף זס כמומ שסוא, כל בשרו משלס:

וקפילה, זכר לשמו שקרוי פסח, וגם פסק"א לשון פסיעה: ישראל מבין במי מלרים, וקופך ממלרי למלרי וישראל אמלעי נמלט, ואמם עשו כל עבודומיו לשם שמים (דבר אמר) דרך דילוג קְּבְלְיכוּ בְּבֶּהְ בְּבָהְ בְּבָהְ בְּבָהְ (מלכיס־בּוּ, מוֹ): פסח הוא לה׳. הקרבן הוא קרוי פפה, על שם הדלוג והפפיחה שהקב"ה מדלג בתי (II) מחניכם חגורים. מוומניס לדרך: בחפוון. לשון נסלס ומסירום, כמו יַנְיָסִי דָּוִד נֶמְפָּוּ לְגֶבֶם (שמואל-א בג, כו), אַשָׁר

מצרים. אף בכורות אתרים והם במלרים, ומנין אף בכורי מלרים שבמקומות אתרים, תלמוד לומר לְמַבֶּה מָלְרַיִם בְּבְּלוֹרֵיהֶם (שברחי. כמלך סעובר ממקום למקום (מכילםל פ"ו), ובסעברה לחח וברגע לחד כולן לוקין: בל בכור בארץ

בְּתַכּטִי בְּאָבֶא מָגִּבְוֹים: וְלְאֵרֵיְהְנָה בְבֶּם נֶגֶף לְעַשְׁהְיֵה בְכוּן מוֹהָא לְחַבְּלָא בְּמִקְטִּלִי בְּחַבְּהֵי בְּאֲרֵץ מצרים: בְּאַרְטְּא דְּמִצְרִים: יּ עַבְּטִים אֲמֶוֹר אַעֵּם מְּם וֹבֹאָנִעִי בִּטַּיָּא בַּאַטוּן טַמָּן וֹאָטַוֹי. וָע וְהְיָה הַבְּׁם לְבָּה לְאָּה עָּל וִיהֵי דַמָּא לְכוֹן לְאָה עַל

לְּבְנַינִיכֶּם טַפֿע מִנְלָם שַּׁטַּנִּינִי: , וְהְיָהׁ הַיּּוֹם הַנֶּה לְכֶםׁ לְזְכְּרֹוֹן

מונם ביבאמן ערינם השבעי: إزجائت ترزؤت تبريغ دابغرك מבּשׁנכִּם בַּנוּ בָּלְ־אַבָּלְ חָמָּא יי בּיִּנִם בַּבֹאמָנִן שַּׁמָּבִּינוּ מָּאָב מְבְעָּה וְמִים מַצְּוֹת תַאָּבֶרוּ אֲדְּ

הְּלְכִּים וּמָא וֹאַטוּס הַּלְּיכוּו וֹלָא יִנִי

לַבְׁמְאָׁנִ מָּבְ יוֹמָא מֶּבְיִנְאָנִי: אַנְשָׁא הַהוּא מִיִּשְׁרָאֵל מִיּוֹמָא שמולא מלשוכון אבו לכ בְּרַם בְּיוֹמָא קַרְמָאָר הְבַּטְּלוּן הַבְּהֹא וְנְמִוֹ פַּמִּוֹבָא שַׁוּכְּבְוּן

שבם ול לבבוכון שנם אלם

לְבוּכְבוֹלָא וְמִיחַׁיוּוּ וְמִיבִי חַלָּא

יניקגונניה:

smite the land of Egypt. be upon you to destroy you, when I over you, and there shall no plague and when I see the blood, I will pass token upon the houses where ye are; And the blood shall be to you for a

an ordinance for ever. generations ye shall keep it a feast by to the Lord; throughout your memorial, and ye shall keep it a feast And this day shall be unto you for a

day, that soul shall be cut off from from the first day until the seventh for whosoever eateth leavened bread put away leaven out of your houses; bread; howbeit the first day ye shall Seven days shall ye eat unleavened

S١

٤١

ען נרקבת, ושל מחכם נמקם ונחכם לחרן: אעשה שפטים אני ה׳. חני בעלמי, ולח על ידי שלים: (מסליס קלו, י): מאדם ועד בהמה. מי שסממיל נענירס ממלס ממנו מממלמ ספורענומ: ובכל אלהי מצרים. של

ילקס כמומו, מלמוד לומר ולא יסיס בכס נגף (מכילמא פ"ו): ישראל יכול ימלט, מלמוד לומר ולא יסיה בכס נגף, אבל הווה במלרי שבבסיכה. הרי שהיה ישראל בביחו של מלרי שומע אני פסוח וסמליט, מדלגו וממלטו מבין סמומחיס: - ולא יהיה בכם נגף. אבל סווס סוא במצרים. סרי שסיס מצרי בביחו של מלריס, שהיו שרוים זה בתוך זה, וכן פֹּמְמִים עַל שְׁמֵּי הַמְּעָפִּים (מלכים־ה ית, כה), וכן כל הפתחים הולכים כקופלים, וכן ודומה לו פסוח וְהְמְלִישׁ (ישעיה לא, ה). ואני אומר, כל פסיחה לשון דלוג וקפינה, ופסחחי, מדלג היה מבחי ישראל לבחי סכל גלוי לפניו, אלא אמר סקד"ס נומן אני את עיני לראות שאתם עתוקים במנותי, ופוסח אני עליכם: וופסחתי. וחמלתי, (EI) והיה הדם לכם לאוח. לכס לאוח ולא לאחריס לאוח, מכאן שלא נחנו סדס אלא מנפניס: וראיחי אח הדם.

הור. שומע אני מעוע דורות שניס, תלמוד לומר מקת עולס מחגהו (מכילמא פ"ו): (במדבר לג, ג), סוי אומר יום מ"ו בנימן הוא של יו"ע, שהרי ליל ע"ו אכלו את הפסח ולבקר יצאו (מכילתא שם): דררחיכם לומר זְבֹוּר מֶׁמ סַיּוֹס סַאָּס אֲשֶׁר יְצְמְשָׁס, למדנו שיוס סינימה סוח יוס של וכרון, וחיוס יוס ינחו, חלמוד לומר מְשָּׁמַבַ עַ סַפָּּמַח יָצְחֹי (14) ליברון. לדורום: והגחם אוחו. יום שסוא לך לוכרון אמה מוגגו (שם), ועדיין לא שמענו אי והו יום הוכרון, מלמוד

שומע אני מכרה מישראל ומלך לה לעם אחר, הלמוד לומר במקום אחר, מלפני, בכל מקום שהוא רשומי: קמן, לא משמע ספסמ ועדיין ממן קייס: הופש ההוא. כשסיא בנפשס ובדעמס, פרע לאנוס (מכילמא פ"מ): מישראל. ראשון, כמו בַּרָאִישוֹן אָדֶס מִּנְלֵּד (איוד מו, ז), הלפני אדס נולדמ, או אינו אלא ראשון של שבעה, מלמוד לומר לא מִשְׁמַט עַל קב.): אך ביום הראשון השביחו שאור. מערב יוס מוב, וקרוי כאשון לפי שהוא לפני השבעה, ומלינו מוקדס קרוי מס שביעי רשוח אף ששה רשוח, יכול אף לילה הראשון רשוח, חלמוד לומר בערב חאכלו מנוח, הכחוב קבעו חובה (פסחים ששם ימים. זו מדס במורה, דבר שהיה בכלל וילה מן הכלל ללמד, לה ללמד על עלמו בלבד ילה הלה ללמד על הכלל כלו ילה, (דברים מו, מ), למד על שביעי של פסח שאינו חובה לאבול מלה, ובלבד שלא יאכל חמץ, מנין אף ששה רשוח, חלמוד לומר (31) שבעה ימים. שליי"לא של ימיס: שבעה ימים מצוח האכלו. וזמקוס אחר סוא אומר ששׁם ימיס מֹאכַל מַזֹּוֹת

ځ۵۵∶

לִבְנִינִכֶם עַבַּע מִנִלֶם: אָט_גֹּבְאוֹנוֹנכֹם מִאָּבֹּא מִגֹּבְוֹים וּשְׁמָרְהָם

מַּב וֹנִם בֹאָבוֹב וֹמֹמִבִּנִם כַּנִוֹבָמִ לַווְבַמִּ בַּמָּבַר תַּאָכָלִוּ מַאָּת בּבוֹאַמֻּוּ בֹאַבַבֹּמֹנִ מֹמֶּב וֹנִם בֹּנִיסָוֹ בֹּאַבַבֹּמִנ מַסְבֹא וַנִמֹא

نَّمُلُهُم خَلَاد يَثُمُنُكُ لَا يَنْهُدُا: וְנְכְּרְקְׁה הַנָּפָּשׁ הַהִוּאַ מֵעֲּרָת ַ בַּּבְּשׁנְכִים בַּנוּ בַּלְאַבָּלְ מַּטַמָּגִּע מְבֹמֹּנו נֹמָנִם מִאֶב לָאִ נֹמָּהֵא

> בקחודוהי יתעביד קכון: מֹלֵבֶא לֶבֶשׁ יִבְיוֹמָא לַבְעָּאָר מִעָּרַת לַבִּישׁ

こなしらな ドロガー・ロ וומא בבון אַפּוּקות יָת

נו פֿמּגבא

לַנְרְחָא בָּרַמְאָא: פֿמּגוֹא מֹד יוֹמָא חַד וִעַּסָר はし は 点 次 ※

<u>Γ</u><u>Ψ</u>ΓΨΧ: שַׁמִּגרַא לַאַ

> must eat, that only may be done by them, save that which every man manner of work shall be done in seventh day a holy convocation; no you a holy convocation, and in the And in the first day there shall be to

ordinance for ever. throughout your generations by an therefore shall ye observe this day hosts out of the land of Egypt; selfsame day have I brought your unleavened bread; for in this And ye shall observe the feast of

the month at even. until the one and twentieth day of even, ye shall eat unleavened bread, fourteenth day of the month at In the first month, on the

81

that is born in the land. whether he be a sojourner, or one from the congregation of Israel, leavened, that soul shall be cut off whosoever eateth that which is found in your houses; for Seven days shall there be no leaven

- מכשיריו שאפשר לעשומן מערב יום מוב: לכל גפש. אפילו לבהמה, יכול אף לנכרים, הלמוד לומר לכם (נ"א אך) (בילה של ידי אחרים: - הוא לבדו. (יכול אף לעובד גלולים, חלמוד לומר הוא לבדו יעשה לכם, לכם ולא לעובד גלולים) הוא ולא (16) מקרא קדש. מקרא שם דבר, קרא אומו קדש, לאכילה, ושמייה, וכפוח (מכילחא פ"ט): לא יעשה בהם. אפיי
- שמגיגה, לכך חור ושנאו כאן, שלא מאמר, אוסרם כל מלאכה לא יעשה, לא לדורום נאמרה אלא לאומו הדור: ישטרחם אח היום הזה. ממלאכה: - לדרחיכם חקח עילם. לפי שלא נאמר דירים ומקם עילם על המלאכה אלא על שַּמַצּוֹם, פֿלפֿ פֿם שַמְּצָּוֹים, כדרך שפֿין מחמיניין פֿם המנוח כך פֿין מחמינין פֿם המנווח, פֿלפֿ פֿס בפֿה לידך עשה פֿוחה מיד: (דו) ושמרחם אח המצוח. שלא יבאו לידי חמוץ, מכאן אמכו, הְפַּם, הְּלְמִוֹשׁ בּלוּנן. רבי יאשיס אומר, אל מסי קורא אח
- כבר ענש על החמץ, חלה שלה ההמר, המץ שרחיי להכילה ענש עליי, שחיר שהינו רחיי להכילה לה יענש עליי, והם ענש על ברשומך, ילא ממלו של נכרי שסוא אלל ישראל ולא קבל עליו אמריומ: - בי כל אוכל מחמצה. לענוש כרת על סשאור, וסלא (19) א ימצא בבחיכם. מנין לגבולין, מלמוד לומר בכל גבולך. מה מלמוד לומר בבמיכה, מה בימך ברשומך אף גבולך יום הלמד וגוי: (18) עד יום האחד ועשרים. למס נאמר, וסלא כבר נאמר שבעת ימיס, לפי שנאמר ימיס, לילום מנין, מלמוד לומר עד
- נאמרו שניסס (מכילמא פ"י): בגר ובאזרח הארץ. לפי שסנם נעשס לישראל, סולרך לרצומ אם סגריס: ששחיר ולא עוש על החמץ, היימי אומר, שארר שהוא מחמץ אחרים עוש עליו, חמץ שאינו מחמץ אחרים לא יעוש עליו, לרך -

מַצִּיִת: (פּ) בַּל_מַטְמָצֶת

האקלו מוקבניכון מיקלון פַּטִּירָא: עאַכֿלְוּ כּֿלְ מַּטְמֶׁמֶא לָא טִיכָּלְוּו בַּכִּלְ

unleavened bread.' your habitations shall ye eat Ye shall eat nothing leavened; in all

לכם גאו לְמִמְּשִׁבְּיִנִיכֵם וְמִּנִיםׁה לְכִּוּן מִוּ בֹּנִי מִּנֹא לְזָנַהְנִיִּיכִיוּ رريخير אַלֶהָם מִשְׁכֹּוּ וּקַהוּ נַאֲמַר לְהוֹן אִהְנְיִרוּ וְסַבוּ

וְכוּסוּ פַּסְחָא: رَبْطُكُ مِيْمُنِكُ خُرْجٍ بِكَاثِرٌ نَشِلُكُمْ يَكُلُمُ مِيْمُنِكُ خُرْجٌ فَتَدْ نَشِلُكُمْ

passover lamb. to your families, and kill the out, and take you lambs according of Israel, and said unto them: 'Draw Then Moses called for all the elders

ناڭ: עַבְאָנ אָישׁ מְפְּתַח־בּיתְי עַר עַנָה אָמֶּר בַּמָּר וֹאַהָּם לָאַ הַמַּשְׁכִּוּלְ וְאֶלְ־שְׁתֵּי הַמְּזּיּזֹה מִוֹ־ ילקהמם אַגַּבַר אַוּב ישְבַלְמָם וָהִפְּבוּוּ

ZĢĻX: טפֿלון אָלָה מטבה בּימיה עד מו במא בלמלא ואשוו לא נטבען לְמִּלֹפֹּא וֹלִטְבָין סִפּּוֹא は上位と 下口位にお ※777以

the morning. go out of the door of his house until in the basin; and none of you shall two side-posts with the blood that is basin, and strike the lintel and the and dip it in the blood that is in the And ye shall take a bunch of hyssop,

לַלָּאָ אֶּלְ_בָּשׁוּכִּם לַנִּיָּנִבּ: מַל־הַפְּּתַח וְלָא יִתַּן הַמַּשְּׁהְיִת מָּרִשְּׁא וָלָא יִשְׁבּיֹק מִחַבְּלָא ְּוְעֵּלְ שְׁתֵּיִי הַמְּיִנּיְתִי וּפְּסָח יְהֹנְתְ הְּבֵין סִפּּיָא וְיֵיחוּס יִיָּ עַלְ בּ וֹבְאָב אָטַבַיַבְם הַּלְבַעַתְּשְׁלְּוֹךְ וִיְחָזִי יָט דְּמָא עַלְ שְׁקְפָּא וְעַּלִ

خقدهم خخقدحبا خظفتان וֹמְבַּר יְחְנְתְ לְנִינָּוֹב אָטַ מִאַבְוֹת וֹנִינִּלְ, וֹי לְמִמְּחַוּ זִט מִאָּבָאִי

your houses to smite you. suffer the destroyer to come in unto will pass over the door, and will not on the two side-posts, the LORD seeth the blood upon the lintel, and smite the Egyptians; and when He For the Lord will pass through to

⁺² וְהֵׁמְּבְׁיִם אָּעַ_תַגַּבָּר

לְּבְּיִלְבְּיִלְבְּיִ מִּבְ מִּלְמֵאִ: <u>ְּ הַיַּגְיַהַ וֹטַמֶּבוּו יִשׁ פּטַגַּמָא בַּבוּו כְלֵּיִם</u> an ordinance to thee and to thy sons And ye shall observe this thing for

†7

07

ישְׁמַרְהָם אָת־הְעַבְּרָה הַוְּאָת: بْلِيَّا بْدَئِد كُوْنَ فَهُشِّد لِحَقْد لِمِنْ بْرُدِيا فِقِم لِمَجْدِدِ

خُلَاكِ خُكُ نَخْطُدُكُ مِن مِنْجُاتِ:

this service. hath promised, that ye shall keep LORD will give you, according as He be come to the land which the And it shall come to pass, when ye

לסמכל בכל מושבות מלא בירושלים): ַמַצַּוּחַ. זּסְ בַּא ללמד שַמַּאַ רַאַוִיָּה ליאַכל בַּכל מושבמיכס, פרט למעשר שני וחלום חודה (מכילחא פ"י ע"ש) (שאינה ראויה (01) מחמצח לא האכלו. אוסרס על אכילמ שאור: כל מחמצח. לסביא אם מערובמו: בכל מושבחיכם האכלו

נְיִם פּוּלְטִוֹּא עַבֵּין:

(IS) משכו. מי שים לו למן ימשוך משלו: וקחו. מי שלין לו יקח מן סשוק: למשפחותיכם. שק לצים מצום:

(33) ופסח. וממל וי"ל ודלג: ולא יחן המשחיה. ולא ימן לו יכולמ לבא, כמו ז'לא נְמָנוֹ מֵלֹּהִיס לְהָרַע שָמֶדִי (בראַשים לא, לדיק לרשע, ולילה רשות למתבלים היא, שנאמר בו תרמש בֶּל תַימוּ יָעַר (תהלים קד, כ): מן סדס אשר בסף, על כל סגעס עבילס: ואחם לא חצאו וגרי. מגיד, שמאחר שנחנס רשום למשחים לחבל, אינו מבחין בין הדם אשר בסף. למס חזר ושנאר, שלא חאמר מבילה אחח לשלש המחנוח, לכך נאמר עוד אשר בסף. שחסא כל נחינה ונחינה (22) אווב. מין ירק שיש לו גבעולין: אגדה אווב. ג' קלמין קרויין לגודה: אשר בסף. בכלי, כמו ספום כסף: מן

(25) והיה כי חבאו. מלס סכמוב מלוס זו בבילוסם לארן, ולא נממייבו במדבר אלא פסח אחד שעשו בשנה השנית על פי 1):

סדבור: באשר דבר. וסיכן דבר, וְמַבַּמְמִי מֶּמְבֶס מֶל סְמֶבֶן וגוי (שמום ו, מ):

מא פּוּלְטִוֹא שַבּוּן לְכוּן:

עָה הְעָבְרָה הַוּאָת לָכֶם: ⁹² וֹבְיְנִ בֹּנְ..ִאְמִׁבִּנִּ אַבְנְכֵם בֹּנִוכֵם וּנִבּנִ אָבִּנִ הִמְבֵנוּ בַּנִּנְכִוּן

تنْهُنَاتُلْدُ: נאָט_בּשׁונו טַאַגַע נוּפָּע טַמַס אָנו_מֹגַּבוֹנִם ح الْجَمَّد فَمِل مَح حُقْد خُدْد نَمُلُمْح נאַנוְרַמְּם זֶבַח־פָּּסַח הֿיאַ לֵיהוָה

ווֹט בּטֹנֹא הָגוֹגֶב וכַבֹּת תֹּמָּא בּׁמִגֹּבוֹם כֹּב מִבֹא וֹנו מִגַּבֹאוֹ וֹן בְּעַסְ מַּכְ פַּשׁוּ בַּנוּ וֹמָּבַאָּכְ נמימרון דיבח חוס הוא קרם

ψψ: (σ) ענה יהנה את משה ואַהַרוֹ בֵּוֹ הַפַּפִּיר יִי, יָח משה וּאַהַרוֹ בּוֹ וּנֹבְבוּ וּנֹתְּמִוּ בֹּנוֹ, וֹמְבַאֹבְ בַאַמָּב וֹאַנִבוּ וֹתַּבוּ בֹנוּ, וֹמִבָּאבְ בַּמֹא

نَحُمْ خَدْبِد خَتَمُّك: בּבוֹע עַמִּבְי אָמָע בּבוֹע עַבּוֹע פּרְעֹּה הַיּשָׁב עַל־כָּסָאָוּ עָר عمر حُرُ خُدر لِ خُمُالًا لَا لَمْ لَيْ لَا لِمَا لَا لَهُ خُد اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي וַיְהַיו בַּחַצָּי הַלַּיְלָה וַיהוָה הבָּר

אַסׁנְבוּ וֹכָלְ בּוּכִּבָא צַבְּמִּנָבָא: מַר בּוּכְרָא דְּשֶׁבְיָא דְּבְבֵּית למשׁב מֹל כּוּבֶסׁו מֹלַכוּשׁוּשׁ מִכּוּכִבא בַּבּבוּמָנ בַּמִּטִי, ב כֿל פוכֹבא פֿאַבֹּאֹא בַּמָּבִוֹם וְנַוֹנִי בַּפַּלְינִינִ לַוּלָנֹאָ וֹוֹ לַמַּלְ

בַּנִת אֲשֶׁר אֵין־שֶׁם מֶת: אַמְלֵע יִּרְלָע בַּמִאָנִים בַּּרְאָּוֹן ٥٤ מְבְּדְיוֹ וְכְלִלְתֵּאְבְוֹם <u>ڏٺ'اڻ'</u> ניָבֶם פּוֹבְעַר כַּיְלָר הָוּא וְכָּלַ

בוניקא: לית ביקא פפון דלא הנה ביה אַנֹטַטא בּבּטא בּמִגּבום אָבוּ מַבְדּוֹהִי וְכָלְ מִצְּרָאֵי וַהָּוֹנִת וֹשׁׁם פּּוֹמָע בֹּלִילָוֹא עוּא וֹכֹלִ

מברי אַת־יְהוָה בְּדַבֶּרְכֶם: נּם אַטַּט נּם בֹּדָנ וֹאָבֹאַץ וּלְכָנּוּ י^ε וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְּאוּ מִתַּוֹד עַמָּי رَبْطُلُمْ خُطِيقُت بْجُهَلِينًا خَبْجُت

אַשוּו אַנּ בֿנוּ וֹאָבָאָכ וֹאָנוֹגִינּ וֹאַמֹר לומו פולו מוו גַּמִּי אַבּ بظله خميقت بخمتدا فخبخته

פֿבעו פֿבֿם װֹ כֿמֹאַ בּעוֹנעוָן

What mean ye by this service? your children shall say unto you: And it shall come to pass, when

the head and worshipped. our houses.' And the people bowed smote the Egyptians, and delivered children of Israel in Egypt, when He passed over the houses of the the LORD's passover, for that He that ye shall say: It is the sacrifice of

did they. commanded Moses and Aaron, so did so; as the LORD had And the children of Israel went and

and all the first-born of cattle. captive that was in the dungeon; his throne unto the first-born of the the first-born of Pharaoh that sat on firstborn in the land of Egypt, from that the LORD smote all the And it came to pass at midnight,

where there was not one dead. in Egypt; for there was not a house Egyptians; and there was a great cry he, and all his servants, and all the And Pharaoh rose up in the night,

э٥

97

Serve the LORD, as ye have said. ye and the children of Israel; and go, forth from among my people, both by night and said: 'Rise up, get you And he called for Moses and Aaron

(22) ויקד העם. על נשורת סגמולס, ובימת סמרן, ובשורת סבנים שיסיו לסס:

\$\$\\\\!\!

כאלו עבו (מכילמא פי"ב): - וילבו ויעשו. אף ססליכס מנס סכמוב, לימן שכר לסליכס ושכר לעשייס: - באשר צודו דו אח (82) וילבו ויעשו בני ישראל. וכי כבר עשו, והלא מראש חודש נאמר להם, אלא מכיון שקבלו עליהם, מעלה עליהם הכתוב

סשפחס בכלל סיס, שסרי מנס מן סחשוב שבכלן עד ספחות, ובכור סשפחס חשוב מבכור סשבי: (שמות מ, מו): עד בכור השבי. שהיו שמתין להידם של ישרהל, ועוד שלה יהמרו ירהמנו הביהה הפורענות זו. ובכור מחרם וסוא במלרים: - מבכור פרעה. אף פרעה בכור היה ונשמייר מן הבכורים, ועליו הוא אומר בַּעָבוּר וֹאֹם הָעֶתַדְהָיִּ (92) והי. כל מקום שנאמר וסי, סוא וצימ דינו, שסוי"ו לשון מוספם סוא, כמו פלוני ופלוני: - הכה כל בכור. אף של אומס משה ואהרן. להגיד שנמן של ישרחל שלה הפילו דבר מכל מנום משה וההרן, ומהו כן עשו, הף משה וההרן כן עשו:

לסס בכורות סרבס, פעמיס סס חמשס לאשה אחת, כל אחד בכור לאביו: בכור, שנאמר אף אָנִי בְּכוֹר אֶמְנֶסִיּ (מסליס פּמ, כח). דבר אחר, מלריוח מונוח חחם בעליסן ויולדוח מרווקיס פנוייס, וסיו סוא מחזר על בתי עבדיו ומעמידן: - כי אין ביח אשר אין שם מח. יש שם בכור, מם, אין שם בכור, גדול שבבים קרוי (98) ויקם פרעה. ממעמו: לילה. ולה כדרך המלכיס צבלם בעות ביוס: הוא. מהלה, וההר כך עצדיו, מלמד בהיס

(85) ערב רב. מערונות מומות של גרים: מבן עשרים שנה ומעלה:

וּבְקָר מִקְנָה כְּבֶּר מְאָר:

הַנְּבָרִים לְבָר מִמֶּף:

ದಸ್ಗೆದು (ಡ)

וּבְלֵּגְ זְבֵוֹב וּשִּׁמְלְנִי:

כַּלְנוּ מִעוֹים:

なかがしばロ

ומן סוסב, וסמלומר בפפוק חשוב (מכילמא שם):

- (35) בדבר משה. שלמרלסס במלריס, וִישְׁמַבוֹ מִשׁה בַשְׁבר משה. שלמרלסס במלריס, וִישְׁמַבוֹ מִשׁה בַשְׁבר משה. שלמרלסס במלריס, וִישְׁמַבוֹ מִשְׁה בַבר משה. שלמרלסס במלריס, וִישְׁמַבוֹ מִשְׁה בַשְׁבר משה. בהבר משה. שלמרלסס במלריס, וִישְׁמַבוֹ מַבְּים במשה.
- שבהמות הרבה הוליכו עמהם, מתבבים היו את המלות (שם):
- (45) שרם יחמץ. המלריים לא הנימום לשהום כדי מימוך: משארחם. שירי מלה ומרור (שם): על שכמם. אע"פ
- (33) כלנו מחים. אמרו, לא כגורם משה הוא, שהרי אמר ומם כל בכור, וכאן אף הפשומים מחים, ה' או י' בביח אחד (שם):
- אותי. המפללו עלי שלה המות, שהני בכור (מכילתה פי"ג):

אני וְנַם_מְּבֶר בַּבְר מִאָּר. אַנְם מְבָּר בַר מִאָּר. מְנִים וְצָּאוֹ וְאָּר נִיכְּרָאָוֹ סִּנִּיאִוֹ סְלִיקִּוּ

סְבְּׁעִׁר בְּשִׁשְׁבְּעִי אָלֶבְּ בַּלְּלֶּי לְסָבּוִת בָּשִׁית מִאָּר אַלְפִּין

מֹבְּבֹנִם וֹנְתְּאַבְנִים וֹנִינְבֹּבְנִי אָטַ מִבְּבֹאָ נֹאַהְאָנִבְנִינּוֹ וֹבוְלֵנִנִּי נֹטַ

^{9٤} נֵיהְנְׁה נְּתַּן אֵתְּ חֵוֹ הָעָם ְּבְּעֵינֵי וַיִּיְיִהְבִּיִה עַּמָּא לְרַחֲמִוֹ בְּעֵינִי

ַ זְּיִּהְאָּׁלְנְ מִמִּאַּרְוֹם כַּלְנִבְּמָם בַּתְּבְּים בְּלָנִבְּמָם בְּתְּמֵּט וּבְּנִי יִמְּנִאַלְ מְּמָנִּ כְּבְּנִים בְּלָנִבְ מִמְּטִּ וּבְנִי יִמְּנִאַלְ מְּמָנִּ כְּבְּנִים בְּלִנְיִם בְּלָנִבְ מִמְּטִּ וּבְנִי יִמְּנִּאַלְ מְּמָנִים בְּלִנְיִם בְּלִנְיִם בְּלִנְיִם בְּלָנִים בְּלְנִים בְּלְנִים בְּלִים בְּלְנִים בְּלִים בְּלִים בְּלְנִים בְּלִים בְּלְּים בְּלִים בְּלִּים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלְּים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּיִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּיִּים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּלִים בְּיִּים בְּים בְּלִים בְּיִּים בְּיִּים בְּבְּים בְּלְּים בְּבְּים בְּיבְים בְּבְּים בְּיבְּים בְּיבְּים בְּבְּים בְּיבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּיבְּים בְּבְּיבְים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּיבְים בְּבְּיבְים בּבְּים בְּבְּיבְים בְּבְּים בְּבְּיבְים בּיבְּים בְּיבְּים בְּבְיבְים בּבּיבְים בּיבְים בּיבְּים בּיבּים בּיבְּים בְּיבְּיבְים בְּבְּיבְים בְּבְּיבְים בְּבְּיבְים בּיבְּים בּיבְים בּיבְּיבְים בּיבּים בּיבְּיבְ

נישָא הְעָם אָר בְּצַקוֹ שָנֶם וּנְטַל עַפָּא יָה לֵישְׁהוֹן עַד לָא

لَثُلْكُذُ فَجُدُرُ مِ مَحٍ لِثَمِّتِ لِأَمْادِ لِثُمْرِهِ فَجُدُهُمْ مَحٍ مَقْعِ

خْمَةُنْ مَا لَكُمُّدُا خَد مُمْدُه خِينَهُد خِمَةُ لِينَا

נוֹסְׁמָּוּ בְּדְּוֹרֵוֹמְּבְׁאָבְ מִנְהַמְּטֵׁסְ וּנְּמָבְוּ בִּדְּוּ וְמְּבָאֵבְ מָנְהַמְּטֵׁסְ

- (28) גם צאנכם גם בקרכם קחו. מסו כאשר דלרמס, גַּס פַֿמָּס מָמַן בְּיָבִינוּ וְצָּמִיס וְעַלוֹמ (שמות י, כס): וברכתם גם
- אשלח, בעל מי ומי ההולכים, בעל רק לאנכם ובקרכם ילג:
- אחם. הגבריס: גם בני ישראל. העף: ולכו עבדו וגר בדברכם. הכל כמו שאמרחס, ולא כמו שאמרחי אני, בעל לא (12) ויקרא למשה ולאהרן לילה. מגיד שסיס מחור על פתחי סעיר ולועק, סיכן משס שרוי, סיכן מסרן שרוי: גם

herds, even very much cattle.

beside children.

Egyptians.

and raiment.

shoulders.

88

38

₽€

٤٤

78

also with them; and flocks, and

And a mixed multitude went up

hundred thousand men on foot,

asked. And they despoiled the

from Rameses to Succoth, about six

And the children of Israel journeyed

so that they let them have what they

favour in the sight of the Egyptians, And the Lord gave the people

jewels of silver, and jewels of gold,

and they asked of the Egyptians

according to the word of Moses; And the children of Israel did

in their clothes upon their kneading-troughs being bound up

before it was leavened, their

'We are all dead men.'

and bless me also.'

And the people took their dough

of the land in haste; for they said: upon the people, to send them out

And the Egyptians were urgent

אַלבא בוּלִאָשׁ פֿב מִּמּפֿלָא:

בּבְסַב יִמְאָנוֹן בַבְבַיב יַלְבוּמָוּן:

בּלְבוּשִׁיהוֹן עַּל כַּהָפִיהוֹן:

אַבוֹא אָבו אָמורו פוּלָנָא

DEL WALL - ELWR EX - WWY - IIX subox

בְּבְרָת הַמַמִּ מוְתַּר אָבְּוֹנְהָרוֹן צְּרִיר

حَلٰكِٰٰٰ×:

- (16) וישאלום. אף מה שלא היו שואלים מהם היו נוחנים להם, אחה אומר אחד עול שנים ולך: וונצלו. ורוקינו:
- (עב) מרעמסס סכחה. ק"ך מיל סיו, וכלו שם לפי שעה, שולמר נֶטֶׁשֶׁל טֶׁמֶבֶם עַל פַּנְפֵי נְשֶׁרִים (שמות יע, ד): הגברים:

- 点口 _ 次口 . : هَالِهُ شَرِّر: כַּאָמֶּׁר דַּבְּרְמָּם וְבֻּבְרִ וְבֶּרַבְמָשׁם בְּמָא דִּמִבְּילְמוּן וֹאֵיזִילְיִּ וֹבָּלְוִ
- herds, as ye have said, and be gone; נּם בּאַנֹכָם נּם בֹּלַנְבֹכֹם לַנֵינ אַן הֹּנִכוּן אַן עוָנוכוּן גַּבּנוּ Take both your flocks and your

באַ_הֹּהָוּ בַבְּיִם: הְהֵא בְּיִּ לְאֵ חֲמִּתְ אָבִר אִהְרִים וְלָא לִאְ חֲמִתְ אָבִר אִהָּרִכוּ מִמְּצְּבִים 66 ממגנום מנט מגוט כֿי לַא ממגנום נוגו פּמורן אַנו וַיּאַפּוּ אָת־תַּבְצֶּל אַשֶּׁר הוֹצָיאוּ וַאָפוּ יַת לֵישָא דְּאָפִּיקוּ

מאנע הַּנָה: בְּמִגְּנִים מְּבְמֵּנִם מְּנְּע וֹאַבְׁבֹּמ בַּמִגִּנִים אַבַבּמ מִאָּע וּטַבְטָּנוֹ נמוְאַב בּנוֹ וֹאָבֹאָב אַאָּה וֹאַבוּ נמוִעַב בּנוּ וֹאָבֹאַב בּוּעִיבוּ

מֹאָבֶא מֹאַבֶּוֹם: הַנְּהְׁה נְצְאָנִ כְּלִ־צְּבְאָנִת יְהְנָה הָדֵין נְפַּקוּ כְּלִ הֵילַנְאִ דִּייָ באות שְּנְה וַיְהִי בְּעָׂצֶם הַיַּוֹם יִהְלָהוֹ שִׁנִּוֹ וַהָּנָה בִּבְּרָן יוֹמָא يزبن מקץ שֶׁלשֶׁים שֶׁנְה וָאַרְבָּע וַהֵנָה

מִמֹנִנום לַכָּל_בֹנוֹ רְוּאַ־תַלַּיְלְה תַנָּּה äääl

לא־יָאבל בוּ:

Ÿヹ゙ヸヸ゚**ヹ**: (ॿ)

זַנְדִין לָא עַבְּדוּ לְהֹוֹן:

מסוף אַרְבַּע מָאָה

نَشِلُهُم كَرُح خُدْ، نَشِلُهُم كَلُدَ، سِيلًا: ליהנה הוא ליליא הבין קרם ין נטיר מֹבְּנִים לְאַפַּׁלִינִים וְאָפָּׁלִינִים וְאָבּּלִינִם הוא ליהוֹה לילי נמיר הוא קרַם יִיָּ

בישהמד לא ייכול ביה: ואָע עַפַּע עַפָּעָר בְּלְבֶּן־נָבֶר מְּיִנִית פּסְחָא כְּלְ בָּר יִשְּׁרָצֵל ניָאמֶר יָהוָת אֶל מֹשֶׁה וֹאַהַרוֹ נַאָּמָר יִיָּ לְמִשֶּׁה וִאַּהַרוֹ דָּא

> themselves any victual. neither had they prepared for out of Egypt, and could not tarry, leavened; because they were thrust forth out of Egypt, for it was not the dough which they brought And they baked unleavened cakes of

hundred and thirty years. Israel dwelt in Egypt was four Now the time that the children of

from the land of Egypt. all the host of the Lord went out the selfsame day it came to pass, that four hundred and thirty years, even And it came to pass at the end of

ΙÞ

throughout their generations. for all the children of Israel a night of watching unto the LORD the land of Egypt; this same night is LORD for bringing them out from It was a night of watching unto the

thereof; passover: there shall no alien eat Aaron: 'This is the ordinance of the And the LORD said unto Moses and

ַ פְּלוּלֹמִין לֶכְמֵּן מַתְּבַי בַּמֶּדְבָּר בְּמֶבֶן לֹח וְרוּעָה (ירמיה ב, ב), ומה שכר מפורש חמריו קֹדֶש יִשְׁרָמֵל לַה' וגו": שלא אמרו סאיך נלא למדבר בלא לדס, אלא סאמינו וסלבו (מכילמא פי"ד), סוא שמפורש בקבלס וַבַרְמִּי לֶךְ מָמֶד נְעוּבַיִךְ שַׁבַּצַמ (פצ) עגוה מצוח. מרכס של מלס. בלק שלם סממין קרוי מלס: - וגם צדה לא עשו להם. לדרך. מגיד שבמן של ישרסל,

(וד) ויהי מקץ שלשים שנה וגר ויהי בעצם היום הזה. מגיד, שכיין שהייע הקן, לא עכצן המקום כהרף עין, צמ"ו מרבע מאום שנה משנולד ילחק, המלא מביאחן למלרים עד יליאחן ר"י שנה, וזה אחד מן הדברים ששינו לחלמי המלך: ַלס, כו), ומומר מו מֶבֶן מְגַבִיסֶס מֲשֶׁר גָרוּ צָּיּ (שמומ ו, ד), לפיכך ממס לריך לומר כי גר יסיס ורעך, משסיס לו ורע, וכשממיס וסוזקקם לומר על כרחך שאף שאר הישיבות נקראו גרות, אפילו בחברון, כענין שנאמר שַּׁשֶׁר בָּר שָׁס אַבְּרֶהֶס וְיִיבְּמַק (בראשית משנות עמרס נצלעים בשנות קסת, וסרבה משמונים של משה נצלעים בשנות עמרס, סרי שלה מתלה חרבע מחות לציחת מלרים, שנומיו וכל שנות עמרס בנו ושמניס של משס, לא המלאס כל כך, ועל כרחך סרבס שניס סיו לקסם עד שלא ירד למלריס, וסרבס גוירם בין סבחרים עד שנולד ילחק. ואי אפשר לומר בארך מלרים לבדה, שהרי קהח מן הבאים עם יעקב היה, לא וחשוב כל משנולד ילמק עד עכשיו היו ארבע מאות שנה, משהיה לו זרע לאברהם נמקיים כי גר יהיה זרעך, ושלשים שנה היו משנגזרה (0+) אשר ישבו במצרים. אחר שלר סימינות שישנו גריס נארן לא לסס: שלשים שנה וארבע מאוח שנה. נין סכל,

מנשמב וֹלָשַ יִפּוֹ בַּעַּבְשׁנִים ורו: סלילם שאמר לאברסס בלילס סוס אני גואל את בניך: שמרים לכל בני ישראל לדרחם. מָשָׁמֶרוּבאַ מן סמויקין, כענין (ב+) ליל שמרים. שסיס סקפ"ס שומר ומלפס לו לקייס ספעחחו לסולים ממרך מלריס: הוא הלילה הזה לה'. סומ בניםן באו מלאכי השרם אלל אברהם לבשרו, בע"ו בניםן נולד ילחק, ובע"ו בניםן נגורה גוירה בין הבחרים (מכילחא פי"ד):

וּמַלְמָּה אֹהוֹ אָז יָאכַל בְּוֹ: †† וֹכֹלַ מֹֹבֵר אֹנְהַ מֹלַנִּעַ כַּסֹב וֹכֹל מַבַר נִּבַר וַבְּוֹ כַּסַבֹּא

ושלזר ימיה בבין ניכול ביה:

thereof. circumcised him, then shall he eat bought for money, when thou hast but every man's servant that is

A sojourner and a hired servant shall

s+ שוְאֶׁב וֹאָכֿיר לאָ־יִאָּכֿלְ בִּוֹּ:

שַּוְעַבְאַ נַאָּנִירָאַ לָאַ הִכוּלְ בָּיה:

flesh abroad out of the house; shalt not carry forth aught of the In one house shall it be eaten; thou

not eat thereof.

neither shall ye break a bone thereof.

וֹמֹּמֹם לַאָּ שַׁמִּבּׁבוּיַבַּוּי ٥٠٠ ما تجبّ ما تجهٰد בּבוֹע אַבוֹין וֹאַכְין קאַ-עוּגוֹא בּבּבוּנִא בַּבּא נַבּאָרין לָאַ

לב בְּלֵבְהֹבֹנִי וֹמְּבִׁצִּלְ וֹהְמִּהִי אָנוֹיִ:

לְבָּבָא וֹנְבְמָא לָא שִׁשְּׁבָּוּוּ עפלעון מן בולא מן בהבא

כֿל כַּנְאָשָׁא בַּנְאָרָאָל וֹמִבָּבוּוּן

لِثَمُّالًا لَحُدِ مُلَامٍ كُمِّ لِهِدِمِ فَإِنَّ نקرح לעַשֿהֹו וְהָוֶה جָּאֶוְרָה ** לַיהוָה הִמָּוֹל לַוֹּ בְּל־זָבָׁר וְאָזֹ וְבֶּי־נְגִּוּר אִקְּדְּ גַּר וְעְשְׁה פֶּסָח נַאֲבֵי נִתְּנִיר, עִּמָּכוּו גּּיוּרָא

ובל ער שר ביהול ביה: לְמִהְבַּׁבִישׁ וֹנִעוֹ בַּנֹהַּנִדׁו אַבַּהֹאַ ליה בל דְרוּרָא וּבְבוּן יִקְרַב ונקביר פּסְקא ברם יו מגור

הַנְּר בְתוֹכְבֶם: و+ מוֹנֵנ אַנְנ יֹנֵינ לְאוֹנִנ וֹנְקְצֹּנ אִנְנוֹמֹא נוֹנִא מִנִּי לְזִבּּיבּיָּא

جْل لِهُ اللهِ (م)

بخديدنه فنفتنديا فتتحيان

צְּנְהַ יְהְנָהַ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהַרְץ דְּפְּפֵיר יִיִ יָתֹ מֹשֶׁהֹ וְיָה צִּהַרִּץ בֵּן עְשְׁי: (ס) تَرْهُمُو خُدٍ خُدُرٌ نَمُكُمِّدٍ خَمِّمُكِ تَمُحُدٍ خُرُ خُدُرُ نَمُكُمْحٍ خُمُهُ

> keep it. All the congregation of Israel shall

thereof. uncircumcised person shall eat one that is born in the land; but no near and keep it; and he shall be as circumcised, and then let him come to the LORD, let all his males be with thee, and will keep the passover And when a stranger shall sojourn

'noy gnoms dramojos radr homeborn, and unto the stranger One law shall be to him that is

Aaron, so did they. тье Lord commanded Moses and Thus did all the children of Israel; as

٥S

84

4

++

- (5+) זאח חקח הפסה. בי"ד בנימן נאמרס לסס פרשס זו: כל בן גבר. שנמנכרו מעשיו לאביו שבשמיס (פסחיס זו.),
- אליעור אומר, אין מילם עבדיו מעכבתו מלאכול בפקח, א"ר מה חלמוד לומר או יאכל בו, העבד: (44) ומלחה אוחן אז יאכל בו. רבו, מגיד שמילה עבדיו מעכבתו מלאכול בפקה (יבמות ע:), דברי רבי יהושע. רבי ואחד נכרי ואחד ישראל מומר במשמע (מכילתא פע"ו):
- (S+) חושב. זה גר מושב: ושביר. זה הנכרי, ומה מלמוד לומר, והלא ערלים הם ונאמר וְכָל שְבֵל לֹה יֹאַלַל בֹּו, אלה כגון
- השברו בו. סראיי לאכילס, כגון שיש עליו כוימ בשר יש בו משוס שבירם ענס, אין עליו כוימ בשר או מוח, אין צו משוס שבירם ימכלו מומו בסס, מכמן שסמיכל, מוכל בשני מקומות (מכילמה פע"ו): - לא הוציא מן הביה. מן סמבורס: - ועצם לא . אלא בבים אחד כמשמעו, וללמד שאם המחילו והיו אוכלים בחזר וירדו גשמים שלא יכנסו לבים, חלמוד לומר על הבחים אשר (64) 🗷 בביה אחד יאכל. במבורס לממ, שלל יעשו סנמנין עליו שמי מבורום וימלקוסו, למס לומר במבורס למם לו לינו ערבי מסול וגבעוני מסול וסוא מושב או שכיר:
- של פסט דורום כן, מלמוד לומר כל עדם ישראל יעשו אומו: (קי) בל עדה ישראל יעשר אוחו. למס נאמר, לפי שסוא אומר בפסח מזריס שס לבית אבום, שנמנו עליו למשפחום, יכול
- ,456 21: בארבעה עשר: - וכל ערל לא יאכל בו. להביא אם שמתו אחיו מחמת מילה, שאינו מומר לערלות ואינו נלמד מבן נכר לא (8+) ועשה פסח. יכול כל סממגייר יעשה פסח מיד, מלמוד לומר וסיה כאורם הארץ, מה אורם בארצעה עשר אף גר
- (פ4) חורה אחת וגרי. לסטוות גר למורת מף לשמר מלות שבתורס (מכילתמ שם):

מֹבְבֹוֹם מַּלְבַבְּבֹּאָטֶם: (פּ) נְעַנְעַ אָּעַבְּׁלֵּנְ נְאָבְאָרְ מֵאָבֹא נֵנִ נִעַ בַּּנִּי נְאָבָאֵרְ מֵאָבֹאָא וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיַּוֹם הַנָּּהְ הוֹצִּיא וַהַנָּה בִּכְּרַן יוֹמָא הָדֵין צַּפִּיק

דמצרים על היליהון:

Egypt by their hosts. children of Israel out of the land of that the Lord did bring the And it came to pass the selfsame day

אַל־מֹשֶׁה לֵאמֶה: וּמַלֵּיל יִיְ עָם מֹשֶׁה לְמֵימַר:

And the LORD spoke unto Moses,

IIIX

18

'Sanctify unto Me all the first-born,

יבְבְּהַמְּה כִי הִיא: ثرثاص خختت نشئةك خلائات خررذئه خخترنشئة خلائمه كَلْيُمِ خِرْ خُرِ فَرِيدٍ قَمْدٍ خُرٍ مَخَلَّةٍ بِمَ كَلِّيْمِ كَلِيْدُ خُرِ فَنَخَلَهُ فَيَنِهِ

יִבְבְּעִירָא דִּילִי הוּאָ:

and of beast, it is Mine.' the children of Israel, both of man whatsoever opens the womb among

מּגַּע וֹלָאַ יִאַכֵּל חַמָּא: בְּחָנִק יָר הוֹצָיא יְהוָנָה אֶהְכֶם ממצְרַוֹם מבּוֹנע הַבְּיִנם בּי ַּ אָת־הַיִּוֹם הַזָּה אֲשֶׁר יְצְאָהָם ניאמר משה אַל־הַעַּם זַכֿור

מפא ולא וטאכוב שמות: לטלול זד אפול !! זהכון ממֹלְבוֹם מִבּוֹע הַבַּעוֹשׁא אָבוֹ נת ומא הדון דנפקחון נאַמַר מַמָּר לְעַּמָּא בַוֹנִ דְּכִּירִין

leavened bread be eaten. from this place; there shall no of hand the LORD brought you out house of bondage; for by strength came out from Egypt, out of the 'Remember this day, in which ye And Moses said unto the people:

ַבְאַבֶּיב:

下浴口「口谷: בַּעוֹבְת וְמִא בון אַטוּן וֹפַּלוּן בַּוֹנִעֹא This day ye go forth in the month

וְעָּלִי מָר הְעָבְרָה הַאָּת למׁט לֵב אָבוֹא זֹבָט טַלָב וּבַבַּהָ ئتأحبف هَمْد نمُحَم حَهَجَيْنِكِ י בְּבָּנְעֵּנְ, וְבִיהִיהִּ, וְבַאֵּמְרָ, וְבִיהִיּ, וְהְיָה בְּי־וְבִּיאַהַ יְהֹוֹה אֶל־אֶבֶּי

יובה וֹיפֹלַם וֹים פּוּלְטוֹיא למטן לַבְּ אָנַת הַּבְּבָא שַׁלִּב ווכוסאו באַלוים באַלויטַ כׁנֹהֹלֹאֵי וְשִׁשְׁאֵי וֹאֶמְוָרָאָי וְשִׁנֹאֵי וובו אבו ומוללב ול לאבמ

keep this service in this month. with milk and honey, that thou shalt fathers to give thee, a land flowing Jebusite, which He swore unto thy Amorite, and the Hivite, and the Canaanite, and the Hittite, and the bring thee into the land of the And it shall be when the LORD shall

بنهدين بر حربين: י מִּבְעָּה יִמִּין הֹאַכַּלְ מַצְּּה וּבַיּוֹם מִבְעָּא יוֹמִין הַיכוֹל פַּמִירָא seventh day shall be a feast to the unleavened bread, and in the Seven days thou shalt eat

יפממו שפמיס: לי הוא. לעלמי קנימיס, ע"י שסכימי בכורי מלריס: (2) פַּמַר כּל רחם. שפתת את הכתם תתלה, כתו פּוּמֵר מַיִם בַאֹשָׁית מֶדוֹן (משלי יו, יד). וכן יַפְּמֶירוּ בְּשֶׁבֶּה (תהלים כּנ, ת),

ולווְמֹא מֵּלוּמֹאִנו עַנֹּא בֿבָם וֹנִי:

- (3) זכור את היום הזה. למד, שמוכירין יליחת מלרים בכל יום:
- פָּשַׁר לנחֿמ, לחֿ ממה, ולחֿ לנה, ולחֿ גשמיס, וכן הוחֿ חֿומר מוֹנִּיחׁ חֲׁמִירִיט בַּפּוּשָׁרוֹת (מהליס מח, ו), חֹדֶשׁ שהוחֿ כשר לנחֿת: (+) בחדש האביב. וכי לא סיינו יודעין באיזה חדש ילאו, אלא כך אמר להם, ראו מסד שגמלכס, שרוציא אחנס בחדש שהוא
- שלת הלב: שסילים אם עלמו מן סכלל, וכאן וסגדם לבנך בבן שלינו יודע לשאול, וסכסוב מלמדך שספסם לו אסס בדברי אגדס המושכין שנתחדש בה, בפרשה ראשונה נאמר וְסְיָה פִּי יֹאֹמֶרוּ מַבְלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מֶה סְעֵבֹּדֶה סַוּאֹח לָכֶם (שמוח יב, כו), בצן רשע הכחוצ מדצר העבודה הזאח. של פסח (פסחים לו.), והלא כבר נאמר למעלה והיה כי מבאו אל הארץ וגוי, ולמה חור ושנאה, בשביל דבר עַלֶּיסָ וּגוי (שס כת, יג): − זבת חלב ודבש. תלב זב מן סטויס, וסדבש זב מן סממריס ומן סמלניס (רש"י מגילס ז.): − אח ם, סְׁמ סַּבְּבָׁם וּדוּ, (בכסֹשִים מוּ, ים), וביכֿמק סִיסׁ סוֹמכ גוּר בְּסָבֶן סַאַמ וּגוּ' (שם כו, ג), וביעקב סוֹס סוֹמכ סָסַבן סַשָּׁכ סַפָּס שֹבֵב סס, ואחח ממשפחח כנען סיחס שלא נקרא לס שס, אלא כנעני: - נשבע לאבחיך וגר. באברסס סוא אומר, צַיּוֹס סַסוּא פְרַח (E) אל ארץ הכגעני וגרי. אע"פ שלא מנס אלא ממשה עממין, כל שבעה גרים במשמע (מנחומא בא יב), שכולן בכלל כנעני

44 44 444 لَّذِي يَكُمُّ لَا كُلِّهِ لَيْمًا لَكِي يَكُمُّلُ الْمُنَا لَكُمْ يَقَنَانَ كُلِّهِ لِيُمْرَةً لَكُمْ ַ מַצּּיִת 'יִאְבֶּל אֵת שִׁבְעַעָּ הַנְּעָה הַבְּעָה הַבְּעָה הַבְּעָה הַבְּעָה הַבְּעָה הַבְּעָה הַבְּעָה הַ

، نقفة، چُك تَامُات خُدُم فَصَامُكَ:

לֵו בֹּגֹאנוֹו מִמֹּגַבוֹוֹם:

בַּמִפַּלוּ מִמָּגַבוֹם: לאַמְׁר בַּמְּבַוּר זֶּר מְּמֶּבו וְּדִוֹרְ לְמֵּנִמַר בָּדִילִ דָּא מְּבַּד וֹן לִי וְהַנּרְתָּ לְבְּנְףׁ בַּיִּלְם תַהָּנּא וּהְתַנִי לְבְּרֶףְ בְּיִּלְמָא תַהִנּא

אַפֿלע װְ מִמָּגָרִים:

יווֹלַע עוגאַל יעוֹע מפּגַּבוֹם: שובש יבוני בפיקר ביי ביי היי הפיקר צבי ביד הקיפא نْتَرْبِ خَانِ خُهْبِي مَحِـنْكَانِي نِيتِ خُكْ خُهُي مَحِ نُكُ يُخْدُلُ

לְמִוְמֵּנִה מִיְמֶּנִם יָמֶנִמֶּה: (פּ) מִּיְמֶּן לְיִמֶּן: עוֹאָט וֹטִמָּר יָנִי קְנְמָא הָדֵין בְּוֹמָנִיהּ **ダ**ローロロばい

וֹלְאֶׁבְנִינִי נִּינִילָנִי לָנִי: نَا لَكُ اللَّهُ اللَّ עַבְּנְאָהֶע נְאָבָּה לְנִי בְּנִהְנָאָ בּמָא גַּאַהָּע לְנִי בְּנִהְנָאָ בּמָא גַאַנִם לְנִי יי נְיַלְיֵּטְ בּּרְיִּבְאָּבְ יְהְנְיִנְ אָלְ־אָבֶען וּיִבִּי אָבִר יַמִּילְנָּף יִיָּ לְאָבַע

هُمُ نَازُنَ ذِلْ لَا يُحَدُرُهُ كَرِينًا * ذِلا يَحُدُرُا فَكُدُمُ كُلُو نَزْ: رَاٰدَأَيْهِ إِجِاءٍ هِوْدًا نِوِيْدَ جِيَفِٰهَا إِجِاءٌ هِوَنَا إِذَا جَفِرَتِهُ بَانَاأً حُر_قُمْد_ثِيْهِ لَيَمْدَد خُرِ فَمَا لَذِذُهُ كَلُهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

> borders. leaven seen with thee, in all thy seen with thee, neither shall there be there shall no leavened bread be throughout the seven days; and Unleavened bread shall be eaten

came forth out of Egypt. Which the Lord did for me when I day, saying: It is because of that And thou shalt tell thy son in that

brought thee out of Egypt. With a strong hand hath the LORD the LORD may be in thy mouth; for between thine eyes, that the law of upon thy hand, and for a memorial And it shall be for a sign unto thee

ordinance in its season from year to Thou shalt therefore keep this

and to thy fathers, and shall give it Canaanite, as He swore unto thee bring thee into the land of the And it shall be when the LORD shall

ΙI

ΟI

the LORD's. thou hast coming of a beast, shall be every firstling that is a male, which LORD all that openeth the womb; that thou shalt set apart unto the

(8) בעבור זה. בעביר שמקייס מלימיו, כגיון פסח מלס ומכור סללו: עשה ה׳ לי. רמו חשובס לבן רשע לומר, עשס ס'לי

שם מנמות לו.): ומקשרס בראש ובורוע: על ידך. יד שמאל, לפיכך ידכה מלא בפרשה שנייה (פסוק מו), לדרוש בה יד שהיא כהה (מכילמא (9) והיה לך לאות. יליאת מלכים מסים לך לאות: על ידך ולוברון בין עיניך. רולם לומר, שתכתוב פרשיות סללו ולא לך, שאלו סיים שם לא סיים כדאי ליגאל (מכילמא פי"ו):

(10) מימים ימימה. משנה לשנה (שם לו:):

שַׁשֶׁר נָשְׁמִמִּי וגוי (שמום ו, ה): - ונחנה לך. ההא בעיניך כאילו נהנה לך בו ביוס, ואל ההי בעיניך כירושה אבוה (מכילהא מקיימוסו במדבר, מוכו ליכנם לארץ ומקיימוסו שם (מכילמא שם): נשבע לך. וסיכן נשבע לך, וְמַבֵּאֹמִי אֶׁמְבֶם אֶל סְטֶבֶץ (11) והיה כי יבאך. יש מרצומינו שלמדו מכלן, שלל קדשו צכורות סנולדים במדבר, וסלומר קדשו מפרש בילם זו, לם

ופירש במקום אחר בְּבְּקְרֶךְ יִּבְיֹאֹנְךְ. לשון אחר יש לפרש וסעברם כל פער רחם, בבכור אדם סכחוב מדבר: שְׁבַּר שֲׁלְפֶּיף, חֹבל זה לחׁ בחׁ חֹלחׁ ללמד על הנפל, שהרי כבר כחב כל פער רחס, וחֹס חחׄמר חֹף בכור בהמה עמחֹה במשמע, בח̀ גַפֶּל, ששגרמו אמו ושלממו בלא עמו, ולמדך סכמוב שסוא קדוש בבכורס לפעור אם סבא אמריו, ואף שאינו נפל קרוי שגר, כמו (בו) והעברה. פין וסענים פלפ לשון ספרשה, וכן סופ פומר וַסִעַנַרְמָּס פָמ נַמַלְמוֹ לָנִמּוֹ (נמדנר כוּ, מ): שגר בהמה.

خذرد كثلت خختنك ينخين: נאָם לְאַ הִפְּהֶה וַעֲּרָפְּהָוֹיִ וְכָלִ בְּאִמְּרָא וָאָם לְאַ הִפְּרוּק و الْجِاهِ فِي الْجَامِ الْحَامِ الْمُلْمِ الْجَامِ الْجَامِ الْجَامِ الْجَامِ الْحَامِ الْجَامِ الْجَامِ الْحَامِ الْجَامِ الْجَامِ الْحَامِ الْح

בבנד הפרוק: וְטַלְפָּגְעַ וְכָלַ בַּוּכְבָא בַּאָנָהָא

ממגבום מבנע גַּבָּונם: גו בוציאָנוּ כאַבָּוּר מַּוּדּיַּאָּט וֹאַמַּבְנֵינֹ אֶבֶּוּוּ לְמִימָּר מֹא בֹא וֹנִימָּר כִּיִּי

מְבָּיה עַבְרִיהָא: בּטַלוף יַר אַפְּקנָא יִן מִמְצְרָוֹם וְטִיְטִ בּׁי יִּאָאָלְוֹי בֹּוֹנֵי מְטֵׁר וִיבִי אָבִי יִאָאָלְנָּוּ בַּבוֹנִ מְטַר

לכור בני אפהה: جَرَهُمُ لِيَامَ يَاذِبُنُ إِذِرَ عَبُم إِنْ خِرَ فِمَا أَذِلَهُ يَخِرَنُهُ בְּהַמְּה עַל־בּוֹ אֲנִי זֹבְתַ לִיהֹנָה דִּבְעִירָא עַל בַּוּ אֲנָא דָבַה מֹאֹנְוֹם מִלֹּכִּנְרַ אָבָם וֹתַּבַ-לַּכַּנְרַ י וּנְעַרְגְּ יְתְנְעַ כָּלְ־בְּכִוּרִ בָּאָבֶיִּלְ ניהי בי־הקשֶה פַרְעֹה לְשַׁלְהֵנוֹי

וֹכֹל ַ דוּכֹבֹא צַבְּנָ, אָפַּבוּטִ: מבוכבא בּאֹנֹמָא וֹמֹר בּוּכָבא בוכבא באבמא לְהַּלְּעוּעוֹגֹא וּלַמָּל וֹוֹ כַּל ダベネ GLAL

וֹיהַי לְאָת מָלְ יִדְּבָּ וֹלְעִפָּלִין

ជជុន្តដូរ្គីរ (០) للأثلا

And it shall be when thy son asketh shalt thou redeem. first-born of man among thy sons shalt break its neck; and all the thou wilt not redeem it, then thou shalt redeem with a lamb; and if And every firstling of an ass thou

the house of bondage; brought us out from Egypt, from By strength of hand the LORD is this? that thou shalt say unto him: thee in time to come, saying: What

sons I redeem. males; but all the first-born of my that openeth the womb, being therefore I sacrifice to the LORD all man, and the first-born of beast; land of Egypt, both the first-born of LORD slew all the firstborn in the would hardly let us go that the and it came to pass, when Pharaoh

Egypt.' the Lord brought us forth out of your eyes; for by strength of hand hand, and for frontlets between And it shall be for a sign upon thy

91

٤١

The Haftarah is Jevemiah 46:13 – 46:28 on page 209.

במקום למר: ספסיד ממונו של כקן לפיכך יפסיד ממונו (מכילחל פי"ח): וכל בכור אדם בבניך חפדה. חמש פלעים פדיונו, קלוצ בשה. נומן שם לכסן, ופער ממור מומר בסנאם וסשם חולין ביד כסן: - וערפחו. עורפו בקופין מאחוריו וסורגו, סוא ישראל ביליאמן ממלריס, (שאין לך אמד מישראל שלא נעל הרבה חמורים) טעונים מכספס ומוסבס של מלרים: 👚 חפרה (13) בשר חמור. ולה פער שהר בהמה עמהה, גורה הבחוד היה, לפי שנמשלו ברורי מלרים לחמוריה, ועוד שחייעו הת

כשת, ושמינו יודע לשמול, וסשומל דרך מכמס: הוא אומר עָס קְעַלַמ וְסַמְּקִיס וְסַמְּלֶפְעֵיס וגו' (דבריס ו, כ), הרי ואח שאלת בן חכם. דברה חורה כנגד ארבעה בניס, חס, כב, כו), דבני גד ובני כאובן: מה זאח. זה מינוק מפש שלינו יודע להעמיק שללמו, ומומס ושולל מה זאח. זה מינוק מפש (FI) בי ישאלך בגך מחר. יש ממר שסים עכשיו ויש ממר שסום לממר ומן, כגון וס, וכגון מָמָר יֹמֹמֶרוּ בְּגַנְיבֶס לְבָּגֵינוּ (יסושע

סאמורם בפרשה ראשונה, שהרואה אומה קשורים בין העינים, יזכור הנס וידבר צו: (סנהדרין ד:). ומנחם חברו עם וְהַשֵּׁף אֶל דְּרֹוֹם (יחוקאל כא, ב), אַל חַמִּיפוּ (מיכה ב, ו), לשון דבור, כמו ולוכרון בין עיניך (16) ולטוטפות בין עיניך. הפילין, ועל שם שהם ארצעה צחים קרוין ממפח, מט בְּנַהֶּפֵּי שחים, פח צאפריקי שחים

نخڙ دُنيَٰ ٢: בְּלֵם בְּרְאָנָם מִלְחַמֶּר וְאָבוּ ځکې⊏ י^{מנס} וְלֹאֻ נְּחָם אֶלְהַיִּם ׳בֶּבֶּרְ אֶבֶּיִּ ניְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אָת הַעָּם נִהָנְה כַּר שַּׁלַח פַּרְעֹה יָה

לַנְיַנְיִהְלָאָלְ מִאָּבֶּא מִאָּבָא מִאָּבָּא מִאָּבָּא עמושר ים סוף וחַמָּשָׁים עַלָּוּ رَرْفِح الْمُركِرُونِ الْمُعَالِمُونِ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلَّمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعَالِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِمِ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِم

מּגַמנוֹ. מוּב אַשַּׁכֶּם: אָלהים אָהָכֶם וְהַעַּלִיהָם אָת־ בני ישראל לאמר פַלָּד יפַּלָּד ווקח משֶׁר אָת־עַצְּמָוֹת יוֹסֶךּ

خَكَٰمُ لِا لَامَٰلُـٰ كُلِّـ: ° נּוֹטְמֹּנִ מִסְּבָּׁעַ נַנְּשְׁנָּנִי

לַלְבְּׁע וּנְמֶּם וֹלְגִּלְעִי וַלַוֹלַנו בַּמַּמִּוּר אָהַ לִנְאָיר לַנָוָם ته چوښت چړا کړناړت بيځپې آبدإب بزكك خودباه

> לְמָגֵּבוֹם: מַּמָא בַּמִטְוֹגִיהוֹ לַבְבָא וִיתִּיבוּוֹ אָבְנִים פּֿוֹנְנִים נֵיִאָ אָבִּרְ אָמָרַ נִיָּ גַּלְמָא נִוּנְתִּוּן ענא אָנה פֿלְהָשֹׁאָ, אָנָ, פֿנִילָא ממא ולא בּבונון וֹנ אִנִנע

لَـٰ لَٰ كُذُكُ لَٰ لَٰ كَا لَٰ كُنَّ كُنَّ لَٰ لَٰ كَا لَٰ كُنَّ كُنَّ لَٰ لَكُ لَا لَٰ كُنَّ كُنَّ كُنَّ كُن סליקו בני ושובאל מאועא מֹבְבָּרָא לְיַמָּא בְּסִוּךְ יִמְיָנְדִיוּן וֹאַסְׁעַר וֹן נְתְּ עַּמָּאַ אַנְרַע

ג' ג'טכע ועפלעו גע זובמי מכָּא וֹאָבֹאָג לַמִּימִר מִּגַּבׁר גַּבִיר ממוש אבו אומאב אומו זם כנו וַאַפַּיק מֹשֶה וַת גַּרָמֵי יוֹסָף

בֹּסְׁמַר מַגְבַבְּאַ: בְאֶטְם וּנְמַלוּ מִסּוּכוּת וּשָׁרוֹ בָאֵיתָם

למנול בוממא ובלולוא: לאוָבוֹא ולבנגוֹא למּמוּבֹא לממילא בהללא לבלביטטון וו מודבר בומיהון ביממא

> return to Egypt.' regret when they see war, and they near; for God said: 'Lest the people the Philistines, although that was them not by the way of the land of had let the people go, that God led And it came to pass, when Pharaoh

> up armed out of the land of Egypt. Sea; and the children of Israel went the way of the wilderness by the Red But God led the people about, by

> hence with you.' ye shall carry up my bones away God will surely remember you; and sworn the children of Israel, saying: Joseph with him; for he had surely And Moses took the bones of

in the edge of the wilderness. Succoth, and encamped in Etham, And they took their journey from

might go by day and by night: fire, to give them light; that they the way; and by night in a pillar of day in a pillar of cloud, to lead them And the Lord went before them by

17

07

61

81

Δı

מסופכים, ועיין ברא"ס ובג"א ובמ"י ישוב נכון ע"ו): פן ינחם. ימשבו ממשבס על שילאו, וימנו לב לשוב: ראש וְנְשׁוּבְּס מִנְּרֶיְמֶס, אס סוליכס בפשומס על אחם כמס וכמס (מכילחא פסחא פי"ח). (לפי סדר סכחוב נראס הרשימות ַבַּבֶּר בְשְׁמְלֶלֵי וְבַּפְּנַשְׁנִי וגוי (במדבר יד, מב), אם הלכו דרך ישר היו חוזרים, ומה אם כשהקיפם דרך מעוקם אמרו נִמְנָה ו, כג): כי קרוב הוא. ונוח לשוב באוחו סדרך למזריס. ומדרש אגדס יש סרבס: בראוחם מלחמה. כגון מלחמת (עב) ויהר בשלח פרעה וגר ולא נחם. ולה נסגם, כמו לף נִמַס בָּמַ (שמום לב, לד), בְּסִמְסַנֶּבֶף מַנָמָס הֹמָךְ (משלי

מחומשים, אחד מחמשה ילאו, וארבעה חלקים מחו בשלשח ימי אפילה: שַעַבְּרִי מַמֻשְׁיִס (יהושע חֹ, יד), וכן מרגס אונקלום מְזְרָזִין, כמו זַיָּרַק אָם מַנִיבִיו (בראשים יד, יד) ווריז. דבר אחר חמושים במלחמת עמלק ובמלחמת סיחון ועוג ומדין מסיכן סיו להם כלי זיין שהכו ישראל בחרב. ברש"י ישן) וכן הוא אומר, וַשַֿשָּ לקנים שם מה שילערך, הבל כשהיה פורש למדבר לריך לומן כל הלורך. וכחוב זה לה נכחב כי הם לשבר הם האיון, שלה ההמר, לסס שעלו ממושים, שאילו סיה דרך ישוב לא היו ממומשים להם כל מה שלריכין, אלא כאדם שעובר ממקום למקום ובדעמו ַ וַמְשֶׁס בַּפוּף (שמום בֹ, ג), קַנֶּס ְּלַפוּף קַמֵּלוּ (ישעיס ימ, ו): וחמשים. חֿין חמושיס חֿלח מווייניס, (לפי שסמיבתן במדבר גרס (18) ויסב. הפיצם מן הדרך הפשומה לדרך העקומה: ים סוף. כמו לים פוף. ופוף הוא לשון אגם שָגְדֵלִים בו קנים, כמו

עמסס, שנאמר אמכס: שישלוסו (מכילמל פי"מ): והעליחם את עצמותי מזה אחכם. ללמיו סשביע כן, למדנו שלף עלמות כל סשבמים סעלו יושף, אני שליש היימי במגריס והיה מפוק בידי לעשות, אבל בְּנַי לא יניחוס מגריס לעשות, לרך השבישם לכשיגאלו ויגאו משס, (91) השבע השביע. השביעם שישניעו לנייסס, למה לא השניע נייו שישאורו לארך כנען מיד, כמו שהשניע יעקנ, אמר

(02) ויסעו מסכות. ביוס השני, שהרי ברחשון בחו מרעמסם לסכות:

다셨다: (절) לאַ יִמְיִה הַּמִּיּר בְּיִבְּיָם לָאַ הָבִי עַמִּיּבָא בַּהַנָּנָא בִּימָמָא

ליי ניְדַבֶּר יְהַנְה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמִר:

נְבְּחָוֹ תַּחֲנוֹ עַלְ־הַיֶּם: منثير بقرا بيئت خفتر قمح لخجا ءِ نَيْلَتُرْ كُوْثِرْ قُدُ لَيْلَابِينَ كُمْ لَا בּבּׁרַ אָּלְבַלוֹּג וֹמִבָּאָלְ וֹנְמִּבוּ מִכִּילְ מִם בֹּנִוּ וֹמִבָּאַלְ וִיטוּבוּוֹ

IdL#L: לבלנם בם פאבא סנר מלים מעיר בליו אנון הארשא אַנור لْאُمُاك فَلَمْكِ ذِكْتُكَ نَشِكَةٍ لَيْمَكِ فَلَمْكَ مَرْ خَتَدَ نَشِكَةً حِ

לַּבְאָלָּגְ יְבִוֹנְעַ נַיֹּהֶּמִהְ כַּוֹ: انحُكْم للارك أنْلُمْا はれてにロ * אַחַרִיהָם וְאִּכְּבְרָה בְּפַּרְעֹה أنابَكُافَ، هُن كِد هَلَمِنِ أَلُكُلُه يَهُنَعَٰلُهُ ثَن كِفُع لِنَقَلَمِن

אָנו_וֹמְּבֹאַב מִמֹּבֹבוני: מַשְׁנוּ בֶּי־שִׁכַּחְנוּ ひにがと مدور لألأت إنائقك كُرِّت قَلَمْن لاَتَار هُالِم مَقْع لَعُنائِقِيكِ נוֹפּּגְ לְמֵּבְנִים בּוּ בֹנִים וֹאִטְׁטַנּאִ לְמַּלְכֹּאִ בַּמֹּגִנִים

> בּבְּגַלְגֹא מִן בַּבְם הַמָּא: לְיֵּלְנִי לְפֹּנִי וֹאַנֹּ לְא הֹפּוּנִא בֹאִימָּטֹא

וּמַבַּיל וְיָ עִם מִמֶּה לְמֵימַר:

ַטָּא: אַפּוּן לְמָבְלֵיה הִשְּׁרוּן עַל מלבוב יכול ומא פבם במוב נומבון פֿבֿם פום טובֿטֹאַ כֿוּן

מַבְיבוּוֹן מַבְבָּרָא:

נגדבעו כן: ווֹבַתוּן טֹבּבֹצִי צִבוּי צִּנֹצִי וֹזַ

שְׁלַעִוֹא זְת וֹשִׁבְאָל מִפּוּלְעַוֹנָא: נאַמרו מא דָא עַבּרוֹא אָרַי נּיְאָמִרוּ לְבָּא דְפּרְעֹה וְעַבְּרִוֹה בְּעַמָּא

> from before the people. pillar of fire by night, departed nor the pillar of cloud by day, and the

:Saiyss And the LORD spoke unto Moses,

 ΛIX

77

over against it shall ye encamp by and the sea, before Baal-zephon, before Pi-hahiroth, between Migdol that they turn back and encamp 'Speak unto the children of Israel,

wilderness hath shut them in. entangled in the land, the children of Israel: They are And Pharaoh will say of the

LORD.' And they did so. Egyptians shall know that I am the and upon all his host; and the will get Me honour upon Pharaoh, and he shall follow after them; and I And I will harden Pharaoh's heart,

serving us? done, that we have let Israel go from they said: 'What is this we have was turned towards the people, and heart of Pharaoh and of his servants that the people were fled; and the And it was told the king of Egypt

שענן סכין לסנחוסס על ידו, שסרי על ידי עמוד סענן סס סולכיס. עמוד סענן אינו לאורס אלא לסורומס סדרך: לסראומכס, אף כאן לסנמומס ע"י שליה, ומי סוא סשליה, עמוד סענן, וסקצ"ס בכבודו מוליכו לפניסס, ומכל מקוס אה עמוד (IS) לנחתם הדרך. נקוד פמח, שסים כמו לסנחומם, כמו לַרָּמֹמְבֶם צַּבֶּרֶךְ מֲשֶׁר מֵּלְכוּ צָּשִּ (דִּנִרִּים ה, לג), שסים כמו

לעמוד סענן, שעד שלה ישקע זה עולה זה (שבה כג:): (22) לא ימיש. סקנ"ס את עמוד סענן יומס ועמוד סאש לילס, מגיד שעמוד סענן משליס לעמוד סאש ועמוד סאש משליס

הדה (ברחשים כ, יג), חמרי עלי: נבבים הם. כלוחים ומשוקעים, ובלע"ו שיר"יר כמו בּעַמֶק הַבְּבָה (חהלים פד, ז), מִבְּרִי (3) ואמר פרעה. כשישמע שסס שָבִיס לחמוריסס: לבני ישראל. על בני ישראל. וכן ס' יַלְמַס לְבֶס, עליכס. חְמֶרִי לִי חְמִי יבשלר מכל אלסי מלריס, כדי להטעימן, שיאמרו קשה יראמן (שם), ועליו פירש איוב משָגִיא לַגּוּיָס וַיְּשָׁבָּבָס (איוב יב, כג): בני חורין (מכילחא בשלח פ"א), והם שני קלעים גבוסים זקופים, והגיא שביניהם קרוי פי הקלעים: לפני בעל צפון. הוא שנאמר ואמר פרעה לבני ישראל וגוי: ויחנו לפני פי החירות. הוא פימוס, ועכשיו נקרא פי המירות, על שם שנעשו שם (2) וישבו. לאמוריהם, ללד מלרים היו מקרצין כל יום השלישי, כדי להטעום את פרעה, שיאמר מועים הם צדרך, כמו

עו, דב), ואומר נודע ס' מִשְׁפְּע עָשְׁה (שׁס מ, יו): בפרעה ובכל חילו. הוא המחיל בעבירה וממנו המחילה הפורענות ַנְׁטְׁמַלְּגַּבְּׁמָּ נְׁטְׁמַׁלַבְּּבָּׁמָּ נְנְיַבַּהַּמֹּ נִידְוֹ, (ימוּקְמַלְ כַּבַּרָי), ומוּתר שָׁמָּי שָׁבַּר רָשָׁבָּי וַשְׁמַר בּךְ נִידָע בּּיִסְוּבָּט מַמָּבָים (מִסְלִים (+) ואכבדה בפרעה. כשקקנ"ה ממנקם ברשעים שמו ממגדל וממכבד, וכן הוא אומר וְנְשֶׁפְּעָמִי הַפֹּוּ וגו', ואמר כך ְבְּקְרֹוֹח (חֹיוֹב כח, יא), נְבְּבֵי יָס (שס לח, מו). נבכיס הס, כלוחיס הס במדבר, שחינן יודעין לנחח ממנו ולהיכן ילכו:

(מכילמת פ"ת): ויעשו בן. להגיד שבתן ששמעו לקול משה, ולת המכו היתך נתקרב תל רודפינו, הנו בריכים לברות, הלת

שמכו שין לנו שלם דברי בן עמרס (שם):

took his people with him. And he made ready his chariots, and

ذ با با لْكِمْ لَآثِد مَمُّلُنَّهُ لَهُمْهُمُ هَمْ لِنَحْدِ لِنَحْدِ مُمُّلِّهُ، لَاخْدِياً וּיַפְּט מָּמִת מָאָנִט בֶּבֶׁךְ בַּשְׁיִּנְר יּדְבָר שִׁיִּה מָאָה רָחִבִּין בְּחִירֶן

ממדן על כוקהון:

Egypt, and captains over all of them. chariots, and all the chariots of And he took six hundred chosen

ÇÇL: نَمْكَةُ لِمُ يَظْرُدُ نَمْكُةٍ لِيَحْهُ لِمَا خُذَكَ خَدْدُ نَمْكَةُ لِمُ خَدْدُ نَمْكَةً لِمُ دُخُورًا אַ מֹלְנִ מֹּגֹּנְיִם וֹיּנִבְנֵּב אֹשׁנֵי, בֹּלֹוֹ מַלְכֹּא בַּמֹּגֹנִם יּנִבנּ בַּעֹב וּנְחַצַּל יְחֹנְׁה אֶת־לֶב פּרְעֹה וְתַפֻּיף יִיָּ יָת לִבָּא דְפּרְעֹה

בונה גלו:

with a high hand. for the children of Israel went out pursued after the children of Israel; of Pharaoh king of Egypt, and he And the Lord hardened the heart

فريتنديد خفتا خمر لخفاء בב פּבְעה ופָּבְשָׁיו וְחֵילָוִ עַּלִ איקם הגים על־הַנָּם בָּל־סוּס ניְרְדְפׁוּ מִצְלִיִם אַחֲרֵיהָם נִישָּׁיגוּ יּרְדַפּוּ

טולטא צַלַבְם בַּמָּיל צָפּוּן: ופְּרָשׁוֹהִי וּמַשְּׁרְיָהִיה עַל פֹּם נְמָא כָּלְ סִוּסְנְת בְתָבֵּי פַּבְעָּב וֹאַבְבֹּיקוּ יָהְבוֹ עַּבְ הָבוֹ עַּבְ מֹאֹנְאֵּג בַּעַבוּגעון

Baal-zephon. Pi-hahiroth, in front of encamping by the sea, beside army, and overtook them Pharaoh, and his horsemen, and his them, all the horses and chariots of And the Egyptians pursued after

: בינוי מאָר וּיִּגְשְׁלֵנִי בְּנֵירִישְׁרָאֵלְ אָלְ- וּדְחִילִי לְחָבָּאִ וּוְשִׁיקוּ בְּנִי מְצְרָנִםוּ נְסֵעַ אַחֲרֵיהָם וַיִּירְאִי מִצְּרָאֵי от **і**ф**Г**ҚС %⊓_थ़:เ:'<u>⊓</u>□ ופּרְעָה הקרֶיב ווּשְׁאוֹ בְנֵי־ וּפּרְעֿה קרֵיב וּוְקפּוּ בְּנִי

למלין لْلَالْا نَهْدُهُمْ יָת עֵינֵיהון

Israel cried out unto the LORD. sore afraid; and the children of marching after them; and they were and, behold, the Egyptians were children of Israel lifted up their eyes, And when Pharaoh drew nigh, the

- מפוף עמי (שמוח יב, לא), ונהפך לבב עבדיו, שהרי לשעבר היו אומרים לו עד קטי יהיָה זֶה לָנוּ לָמוֹחָשׁ, ועכשיו נהפכו לרדוף שירס, וסוא יום שביעי של פסח, לכך אנו קורין השירה ביום השביעי: ויהפך. נהפך ממה שהיה, שהרי אמר להם קומו בְּאוֹ שלינן מרוכין למזכיס, באו וסגידו לפרעה ביום הרביעי, ובממישי ובששי רדפו אחריהם, וליל שביעי ירדו ליס, בשחרית אמרו (a) ויוגד למלך מצדים. פֿיקְמיּרִיןִשלה שמסס (מכילהה פ"ה), וכיון שסגיעו לשלשה ימיס שקצעו לילך ולשוב, וראו
- שנאמר פַֿפַּנְק שָׁלָנ: וּפַרְעֹס הַקְרִיבּ, הקריב עלמו מיהר לפני חיילוחיו, דרך שחר מלכים לימול ביוה ברחש כמו שיבחר, הני חשוה עמכם בחלק, בואו עמי, ואני לא אחנהג עמכס כשאר מלכיס, דרך שאר מלכיס עבדיו קודמין לו במלחמה, ואני אקדיס לפניכס, שנאמר (6) ויאסר את רכבו. סוח בעלמו (מכילחה פ"ה): ואת עמו לקח עמו. מְשֶׁבֶס בדבריס, לקינו ונעלו ממוננו ושלחנוס,
- הרוג, מוב שבנחשים רלוץ אח מוחו (מכילחא פ"א): ושלשים על כלו. שרי לבאום כחרגומו: וסלא נאמר וְגַם מִקְנֵנוּ יֵלֶךְ שְׁמֶנוּ (שׁם י, כו), מָשֶׁל מי סיו, מסירא אם דבר סי, מכאן סיס רבי שמעון אומר, כשר שבמלרים ומסיכן סיו סבסמום סללו, אם מאמר מָשֶׁל מצרים, סרי נאמר וַיְּמֶח כֹל מָקְנֵים (שמום ע, י), ואם מאמר מָשֶׁל ישראל, (ק) בחור. נפחרים, פחור לשון יחיד, כל רכב ורכב שבמנין זה היה פחור: ובל רכב מצרים. ועמהם כל שהר הרכב,
- (מכילמה פ"ה): (8) ויחוק הי את לב פרעה. שסיס מולס אס לרדוף אס לאו, ומוק אם לצולרדוף: ביד רמה. בגצורס גצוסס ומפורסמם
- (מנמומה בשלח יג): ויצעקו. מפשו הומנות הבותם (מכילתה פ"ב). בהברהם הוה הומל, הַלְ הַשְּׁקוֹם הַשָּׁבֶר עֲשַׁר שֶׁם (ברהשית בסע אחריחם. בלב אחד כאיש אחד. דבר אחר והנה מלרים נוסע אחריהם, ראו שר של מלרים נוסע מן השמים לעזור למלרים (10) ופרעה הקריב. היה לו לכתוצ ופרעה קרצ, מהו הקריג, הקריצ עלמו ונתאמן לקדה לפניהם, כמו שהתנה עמהם:

19

לקרוע להם הים (מכילמא פ"ג):

בני ישראל ויסעו. אין לסס אלא ליסע, שאין סיס עומד בפניסס, כדאי זכום אבומיסס, וסס, וסאמונס שהאמינו בי וילאי, בלרס. דבר אחר מה מלעק אלי, עלי הדבר מלוי ולא עליך, כמ"ש להלן, על בְּנִי וְעַל פֹעַל יָדִי מְלַנִּי (ישעיה מה, יא): דבר אל

- (EI) מה הצעק אלי. למדנו, שסיס משס עומד ומתפלל, אמר לו סקב"ס, לא עת עתס לסאריך בתפלס, שישראל נתונין שְׁעַשְׁמְ מְּבִיִּבוּוּן לְבַּעַל (שופּמיס ו, לֹח):
- (١٤) ١٦٠ بركا حكت ععد بأده بدر مربوا ود مربوا وم يُهم بدرا مُم يُهر فرد دار (مبعد بدر م) بدرا يفهد ود زد (عدم عبم دحر ١) بدرا
- (13) כי אשר ראיחם את מצרים וגור. מס שכלימס לומס לינו ללל סיוס, סיוס כול שכלימס לומס ולל מוקיפו עוד: שמשוב:

(שמואל־ב ימ, יש) דאבשלוס, שאמות. כמו לְיוֹס קוּמִי לְעַד (נפניה ג, ח), עַד שוּבִי בְּשָׁלוֹס (דברי הימיס־ב יח, כו) שאקוס פסוק פן יפרוץ) היה נבאר ממיחמנו, עכשיו שנקוד בשורק, נבאר מאשר נמוס. וכן מִי יִפָּן מוּמֵנו, שנמוס. וכן מִי יִפָּן מוּמִי נמוח, ואס היה נקוד מלאפו"ס, (ר"ל חול"ס, כנודע לבעלי דקדוק שקראו חול"ס מלאפו"ס, ועיין לקמן פרשח יחרו ברש"י

- (בו) אשר דברנו אליך במצרים. וסיכן דברו, יבֶח ס'עַבְיבֶס וְישְׁפּוֹע (שמות ס, כה מכילהה פ"ב): ממוחנו. מהשר בינו"ן פושי"ם:
- (11) המבלי אין קברים. וכי מחמח חסרון קצריס, שלין קצריס במלריס ליקצר שס, לקחמנו משס. שיפו"ר פלינלם"ה ימ, כו). בילחק, לְשׁוּת בַּשְׂבֶה (שם כד, פג). ביעקב, וַיְפְנַּע בַּמֶּקֹוֹם (שם כח, ימ):

וֹמְבֹאָל וֹוֹפַמוּי:

that they go forward. speak unto the children of Israel, Wherefore criest thou unto Me? And the LORD said unto Moses:

יא שֹלְּמֹל אֹלְוֹ, וַבְּבֶּר אָלְ בַּנוֹי הַלְנִים בּלְנִים בּלְנִים בּנוֹ וֹמָנִאָלְ ַ אַלישִי וַיָּאַמֶּר יְהֹנְהֹ אֶל־מֹשֶּׁה מַה וַאַמַר יִיָּ לְמִשֵּׁה קַבֵּילִית

نېڧٰځدا: ئېڨ⊐ ئر ئري ځ⊂با ځذ⊂ ئېسا څڅٰ□

shall hold your peace.' The Lord will fight for you, and ye

מוד עד־עוקם: מגעים היום לא הספו לךאמם עוֹנִם כֹּי אַמֶּר רְאִימָם אָתַ יְשִׁנְּמְׁעִ יְּחְנְּעִׁ אֲשֶׁרְיִנְשְׁשֶׁרְ לְבֶּם דְּנִשְּבִירָ לְכִּוֹן יִיִּמְאִ דֵּין צִּבִּי ני טּירְאַנְ בַּעְרָיבָּי וּרָאַנְ אָרַ אָּהָעַּעַרוּ נִהַוּיִ יָּה פּוּרְקְנָּאַ בּייָ

474%: לא היספון למחזיהון עוד עד בשוועון זע מאלאו וומא בון

more for ever. to-day, ye shall see them again no whereas ye have seen the Egyptians will work for you to-day; for salvation of the LORD, which He Fear ye not, stand still, and see the And Moses said unto the people:

رَبْهُوْد مِنْوُلَ هُمْ ـ بَامُلِي هُمْ _ يَهُوْد مِنْهُ لِأَمْ فَالْتُلْمِانِ الْمُودِ فَيْدُولِ الْمُودِ فَي

מֹצַלְמִנְעַ בַּמַּבַבְּי אָעַ מִּגְּבְוֹם מִבּ כַנֹּא בַּנִפַּבָע נִט מִגִּבָּאִי

should die in the wilderness.' to serve the Egyptians, than that we Egyptians? For it were better for us alone, that we may serve the unto thee in Egypt, saying: Let us Is not this the word that we spoke

71

11

ממשנו במבבר: מָוֹב לְנוֹ עֲבָּר ממונ וֹלֹמּבֹינַע אַטַמַבֹּנֹנִם כַּּ, מוּלֹא וֹלֹפַבַע זֹט מֹגַּנַאָּ, אַנַי, דּוּ אֶבֶּׁוֹשׁ בֹמֹאֹנְוֹםְ בָאִמֶּר שַׁבֹּל אֹפֹּל בֹמֹאֹנִוֹם לָמִוּמֹר אָבוִל הַלֹא זָה הַבְּבֶר אֲשֶׁר דִּבָּרָנוּ הַלָּא בּין פְּהָנְמָא דְּטַלֵּילָנָא

לאַפֿלוּעֿנֹאַ מִמָּגַבוֹע: בבועלא לממע

out of Egypt? dealt thus with us, to bring us forth wilderness? wherefore hast thou thou taken us away to die in the there were no graves in Egypt, hast

And they said unto Moses: 'Because

לַנוּ לַעוָגֹּיאָנוּ מִמָּגַבוֹים: לְלֵנוּנִי בּמִּבְבְּיִׁבְ מִנְבְיַאָּעִ מְמָּנִי בּּמִבְבִּיִא מָא בָא מַבְּבִּיִּ לָּאִ יי אין קברים בְּמִגְרִים לְבַּהְיָם בְּבַּהְיָּהָ 청८_대였다. ַ װַמִּבַּגַ, נּאַמָרוּ לִמְמָּב <u>הַמִּי</u>בָית קבָרין

GET WAIR - ETWR TWAR - OTT '% - VIX subox

لْنْجُهِ، خُرْدَ نَمْدُهُمْ خُنْبِكَ يَتَنْكَ خُرْدَ نَمْدُهُمْ خُرْدَ نَمْهُ خُنْفُمُنَهُ:

نخفَلَشَٰر: לפֿבקט יבכל־חילו בַרָּבָנוֹ 必旦に、口口 וֹאָנִי עֹנְנִי מִעַזִּלְ אָּעַ_לֶּד מִאָּנְיִם

نخٰچۡدُمُدن וֹנֹבְמֹנִ מִבְּבֹנִם כֹּנַאֵּנֹנִ וֹבַוֹנַבַ וֹנִבַּמוּן מִבּבֹאָנִ

מפּניהָם נוֹגַמָּע מִאַּטַבוּנטִם: מֹאַנוֹנוֹם נוֹפַּה הֹפֿוּגַ נוֹמֹהֹלוֹ ⁶¹ לְפָּנִי מִנְוַנֵּה יִשְּׂרְאֶל ربولا يرجيج بهرتبات بتدجة

ً ݣَلْ⊏ بُنْ هُم_بُن خُم_نَخْ لَا يُعْرَانُ خُمْ لِنَجْ لَٰذُ لِي الْعَالَةِ لَا يُعْرَانُهُ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةُ الْعَالَةُ الْعَالَةُ الْعَالَةُ الْعَالَةُ الْعَالِةُ الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ الْعَلِيقُ الْعَلِيدُ الْعَلِيدُ عَلَيْكُ اللّهُ عَلَيْكُ اللّهُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ اللّهُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ اللّهُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَى الْعَلْمُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلَيْكُ عَلَى الْعَلَالُةُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُولُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلَيْكُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَى الْعَلِيدُ عَلَيْكُ عَلَى الْعَلَيْكُ عَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلِيدُ عَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلِيمُ عَلَى عَلَيْكُمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعَلِيمُ عَلَى الْعِلَى عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلَى عَلَى الْعِلَى عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلَى عَلَى الْعِلْمُ عَلِيمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلِيمُ عَلَى الْعِلَى عَلَى الْعِلْمُ عَلِيمُ عَلِيمُ عَلِيمُ عَلِيمُ عَلَى الْعِلْمُ عَلِيمُ عَلَى عَلَيْكُوا عِل التبيهك تزهد هن يخززن لكه ٥٠ מֹנְנֵר יִשְׂרָאָׁל ניְבֹא בֵּיןו מִחָנַה מִצְרַיִם יבֵּין

ŪĊ. **☆**ロ_ヹ゚゙゙゚゚ロ לַבְים עַּנְּת בֶּלְ־תַלָּיִלְת וַיֶּשֶׂם יי וַיַּוֹלְבֶרְ יְהְוְנָה ו אָת־הַבְּּם בְּרוּיִה וַנְּט מֹשֶׁר אָת־יָדוֹ עַל־הַיָּם

> بخظمتان نئك مَم نقع بحَنَمُن، نتهُمِيا נאַט מול נת חוטָרָף נאָבים נת

ıĖĠĹ@LĽL: יבכל משריהוה ĊĖX בְּאַבֹּאַ

EGLAL

בּמְּנָלָא מִן בַּבְּמִיהון וּשְּׁרָא וֹאָטֹא מֹבֿטֹבׁירוֹן וּנִטַּל עַמוּדָא וּנֹמּל מֹלְאַכֹּא בּוּנִ דְּמִבַּרַ

۲،۷:۸: אַטַלַברי בון לַנָּט בון כַּכ بذنهٰكهٰج ثنيد څج جبځنې نځې נעלט מולא ופבלא למגראי はほじょばと וֹמֹאַלְ בַּוֹן מַמָּבווּטָא בַּמִגַּבָּאִי

לַנֹבּאָשֹׁא וֹאִטֹבּוֹמוּ תֹּנֹא: שַּׁמַלַּיף בָּלְ לֵילְנָא וְשָּׁוּיִי נָת נַמָּא וְנְבַבְּר יְיִ יְתְּיִׁ מִּמְא בְּרוּחַ קַּרוּטָא נאַרים מֹשֶׁה יָת יִדִיה עַל יַמָּא

> sea on dry ground. Israel shall go into the midst of the and divide it; and the children of stretch out thy hand over the sea, And lift thou up thy rod, and

and upon his horsemen. upon all his host, upon his chariots, Me honour upon Pharaoh, and shall go in after them; and I will get hearts of the Egyptians, and they And I, behold, I will harden the

chariots, and upon his horsemen.' Me honour upon Pharaoh, upon his am the Lord, when I have gotten And the Egyptians shall know that I

them, and stood behind them; pillar of cloud removed from before and went behind them; and the before the camp of Israel, removed And the angel of God, who went

near the other all the night. night there; and the one came not darkness here, yet gave it light by there was the cloud and the Egypt and the camp of Israel; and and it came between the camp of

divided. dry land, and the waters were wind all the night, and made the sea the sea to go back by a strong east over the sea; and the LORD caused And Moses stretched out his hand

17

07

81

۷ı

שסים רגיל לספחלק ערבים לגמרי, אלא נפע וסלך לו מאחריסט, לסחשיך למלרים: אם להאבד עם מלרים: – ויסע עמוד העון. כשחשיכה, והשלים עמוד העון את המחנה לעמוד האש, לא נשחלק העון כמו . אומר מלאך הי, וכאן מלאך האלהים, אין אלהים בכל מקום אלא דין, מלמד שהיי ישראל נחונין בדין באוחה שעה, אם להנצל (19) וילך מאחריחם. לסבדיל בין מחנס מלריס ובין מחנס ישראל, ולקבל חליס וּבְּלִישְׁעְבְאוֹח של מלריס. בכל מקוס סוח

כל סלילס, וסמשך של ערפל לצד מצרים: ולא קרב זה אל זה. ממנס אל ממנס (מכילמא פ"ד): יַלועקיו (סושע ילי, ג): - ויהי הענן והחשך. למלכיס: - ויאר. עמוד סלש למ סלילס לישרלל, וסלך לפניסס כדרכו ללכת ואב מאחריו, נחנו לפניו, באו לסטים לפניו וואבים מאחריו, נחנו על זרועו ונלחם בהם. כך וְאָלִכִּי מְּרְגַּלְמִי לְאֶפְרַיִם קְמָם עַל (02) ויבא בין מחנה מצרים. משל למסלך פדרך ופנו מסלך לפניו, באו לסטיס לשפוחו, נעלו מלפניו ונחנו לאחריו, בא

(וב) ברוח קדים עזה. לכוח קדים שסים עום שלכוחום, סום סכום שסקל"ס ופכע לס מן סלשנים, שנחמר בְּרַיַּח מְדִיֹם

מומונם ומשמאלם: جِنِجِשָׁת וְתַמָּיִם לְהָם חוֹמָּה جِنِجָשְׁמָא וּמִיָּא לְחוֹן שׁוּרִין וֹנְבְּאֵנְ בְּנֵרְ וֹמְבְאֵבְ בְּעַוְנֵבְ עַנְּם נִמְּאֵבְנִ בְּנִגְ וֹמָּאִ

מוּמוּלעון וּמִמּּמֹאַלַעון:

on their left. unto them on their right hand, and ground; and the waters were a wall the midst of the sea upon the dry And the children of Israel went into

\$4_0;t I:a: ַבּל סָוּס פַּרְעָּה רַכְּבָוֹ וּפְּרָשָׁיוּ בִּחָרֵיהוֹן כֹּל סוּסָוָת פַּרְעֹה נירְדְפִּי מִצְרַיִם נִיְבָאוּ אַחֲרֵיהָם יּרְדַפּוּ

בוסבוהי ופרשוהי לגו ימא: これ「ジィ نتهج

chariots, and his horsemen. the sea, all Pharaoh's horses, his went in after them into the midst of And the Egyptians pursued, and

٤7

77

מֹאַב'ום: אָה וֹלֵּגְוֹ וַנְּבֹבֶם אָנו מַבַּוֹנִים ** יְהֹנְהֹ אֶל־שַׁחֲנֵה מִצְּרַׁיִם בְּעַמִּוּד ווֹני, בֹאַמִּמְנִני ניקַפֿר ווּמִּפֿר

וְמִּנִּיְמֵ וֹע עַמְוֹבוּעִמִא בּעֹבֹּבְאָנִי ドロガーがい ונינע במטרת צפרא ואספכי

the Egyptians. cloud, and discomfited the host of through the pillar of fire and of upon the host of the Egyptians watch, that the Lord looked forth And it came to pass in the morning

زخُلْت جُلُاه خُمَيِّدُنُه: (ح) אַנוּסָה מִפְּנֵי וִשְּׁרָאָל בַּי וְהַנְּה יי זְיְנְיָהְוּ בְּּבְבְּרְֻתְּ וְיִּאֲמֶר מִצְּרִיִם נֵיִּאָמֶר מִצְּרִיִם XŒĹ תּוֹבִלִּגוֹ

בּגְּבַר לְעוּן לַבְרָן בְּמָגָּבוֹם: אָב, בא פֿראַ אָבוּרָקא פֿריָ مُجْلَعُ، نَمُلِكِ مَا كُلُهِ نَهُلَعُكِ ימִבּבּבוּן לְבוּוֹ בִּמָּלוּף וֹאָמָרוּ וֹאַהֹּגַי וֹט נּלִנָּלָי בַטַבּיבוּוָן

against the Egyptians. for the Lord fighteth for them 'Let us flee from the face of Israel; heavily; so that the Egyptians said: wheels, and made them to drive And He took off their chariot

مَجْرَبُو مَحْرِدَكُ لِمَحْرِ فَلَهُمْ فَلَهُمْ يَالِ الْمُحْرِفُ لِمُحْرِدًا فَلَا مُعْرِدًا فَلَا مُعْرِدًا فَالْمُعْرِدُ الْمُحْرِدُ فَلَا مُعْرِدًا فَالْمُعْرِدُ فِي فَالْمُعْرِدُ فِي فَالْمُعْرِدُ فَالْمُعْرِدُ فِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعْرِدُ فِي فَالْمُعِلِدُ فِي فَالْمُعِلَا لِلْمُعْرِدُ لِلْمُعْرِدُ فِي فَالْمُعِلَا لِمُعْرِدُ فِي فَالْمُعِلِدُ فِي فَالْمُعِلِدُ فِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِ فِي فَالْمُعِلِي فَال יוֹדְ עַלְ־הַנְיָם וְיִשְׁבֵּוּ הַמַּנִם עַלִּיך יִדְןּ עַלְּ יִמָּאַ וִיחִּבוּן עַנָּאַ

מכ מגלאי על התפיהון ועל נאַמר יוָ לְמִשָּׁה אַבִּים יָה

chariots, and upon their horsemen.' upon the Egyptians, upon their that the waters may come back Stretch out thy hand over the sea, And the LORD said unto Moses:

קַדְיס (ישעיס כו, מ): ויבקעו המים. כל מיס שנעולס (מכילמה פ"ד): ַ שַׁפִּינֻס (ירמי' ימ, יו), יְבֹח מְדְיִס רוּת ס' (סושע יג, מו), רוּת סַמְדִיס שְׁבֶּבְרְ בְּלָב יַמִּיס (ימוקחל כו, כו), סָגָס בְּרוּמֹו סַמֵּשְׁם בְּיֹוֹס

(23) כל סוס פרעה. וכי מום אחד היה, אלא מגיד שאין כולס חשובין לפני המקוס אלא כמום אחד:

(מכילמה פ"ה): ויהם. לשון מהומה, השמורד"ימון בלע"וערבבה, נעל בְּגְנִיוֹה שלהם. ושנינו בפרקי ר' הליעור בנו של יד), לְמַקַל מְבוּמָה: 🗈 בעמוד אש ועגן. עמוד ענן יורד ועושה הוחו כמימ, ועמוד אם מרחיחו, ומלפי סוסיהם משחממות מַמְרַמ: וישקף. ויצע, כלומר פנה אלניסם להשמימם. ומרגומו וְמְּםְּמְבֵי, אף הוא לשון הצמה, כמו שָׁדֵה צֿפִים (צמדצר כג, . אני, לפי שהלילה חלוק למשמרוח שיר של מלאכי השרח, כח אחר כם לשלשה חלקים, לכך קרוי אשמורם, וזהו שחרגם אונקלום (PS) באשמרת הבוקר. שלשת חלקי הלילה קרוין אשמורת, ואותה שלפני הבקר קורא אשמורת הבוקר (ברכות ג.). ואומר

בכבדומ: בלחם לחם במצרים. במלרייס. דבר אחר במלריס, בארן מלריס, שכשס שאלו לוקיס על סיס, כך לוקיס אומס וינהגהו בכבדות. בסנסגם שסים כבדם וקשם לסס, במדם שמדדו וַיַּכְבֵּד לָבֹּוֹ סוּם וַעֲבֶדְיוּ (שמוח ע, לד), אף כאן וינסגסו (פג) ויסר אח אופן מרכבוחיו. מכם האש ושרפו הגלגלים, והמרכבות נגררות, והיושבים בהם נעים ואבריהן מתפרקין: (¤αιάζ-à 1, '): ר' יוסי הגלילי, כל מקום שנאמר בו מהומה, הרעשם קול הוא, וזה אב לכלן, ויַרְשֵׁם ה' בְּּלִוֹל גָּדִיל וגו' עַל פְּלְשָׁמִים וַיְּהָשֵׁם

(62) וישובו המים. שוקופיס ועומדיס כחומה, ישונו למקומס ויכקו על מלריס: שנשקרו במלרים:

יְהְנֶה אָת־מִצְּרָיִם בְּתָּוֹךְ הַנֶּם: ומגבום לסום לקדאטו וונגר קי וַנְּשָׁב הַנְּם לְפָּנִוֹת בֹּקֶר לְאֵיּתְנִוֹ ريض ظرق المجربة وحاربه

מֹאַבְאֵי בַּוּנו נַמַּא: はなれたみい ומא וֹטֹר וֹמֹא לִמֹבַוֹ הַפַּבֹא נאָבים מֹשֶׁה יָת יָדִיה עַל

ַנְשְׁאָר בְּהָה עַר אָּהְר. עַבָּאָים אַחַרִיהָם בַּיָּהָ לְאַ רְאָבְעָ בַּּהָרָיוֹן בַּיִמָּא לָא 82 rantation quality וֹגְמֵּבוּ עַמָּגִם וֹגְכֹפֿוּ אָטַעַבַבְבֶבֶ וֹטִבוּ מִגֹּא וֹטִפּוּ גִי בִּטֹבּוֹא וֹנִי

פְּרִשְׁיָא לְכִלְ מִשְּׁרִיִּת פּרִעֹּת

מומולם ומממאלם: جِرِنَا بِ بِي إِيَرِينَ كِرَبُطُ بَاشِدَ جِنَ يَهِمُ انْفِهِ كِتَااَ فَارَا لِ

מיַמִינְהוֹן יִמִסְמָאִלְהוֹן: الختأر نَّمَلُمُّر لَّذُكُرُ حَافِمُك الحَدْ نَمَلُمُ لَاذِرِدَ فَنَقَمُكُمُ

ಡಿಕೆಆ ಪ್ಟಿದ: וֹמֵּבְאָב, אָּעַבַמִּגְּבְוֹם מֵעַ מִּלְ_ב וֹמָבָאָבְ זִעַ מִגִּבָאָ, מִנְעוּוּ מִּבְ וַיּוֹשָׁע יְהוָֹה בַּיִּוֹם הַהָּוֹא אָתַ־

ופּבל ווֹ בּוֹמָא בַרוּא וֹם

בְּיהְנְה וּבְמִשֶׁה עַבְּדְּוֹ: (פּ) נַיִּרְאָּי הַעָּם אָת־יְהְוָה נַיְאָמִינוּ [™] צַשָּׁר עַשָּׂר יָהוָה בְּמִצְרַיִם וַנְּבְא יִשְׂבְאָל אָת־הַיָּדְ הַגָּּדִלְה

in His servant Moses.

and they believed in the LORD, and and the people feared the LORD; the Lord did upon the Egyptians, And Israel saw the great work which

and Israel saw the Egyptians dead

out of the hand of the Egyptians;

them on their right hand, and on

But the children of Israel walked

into the sea; there remained not so

Pharaoh that went in after them

horsemen, even all the host of

covered the chariots, and the

And the waters returned, and

the Egyptians in the midst of the sea. against it; and the LORD overthrew

And Moses stretched forth his hand

appeared; and the Egyptians fled

its strength when the morning over the sea, and the sea returned to

much as one of them.

sea; and the waters were a wall unto upon dry land in the midst of the

Thus the LORD saved Israel that day

upon the sea-shore.

their left.

30

82

Foz əgad əəs 'əgassad For brevity, all notes of breaks in the Song of the Sea are omitted. For the proper formatting for this

יבְנְבָיאַנְעַ מְמֶּבַ מַבְּבַּינִי

は行び

בַבַּעֹא בַהַבַּב וֹנִ בַּעָהַבָּאַנ

וְחַוֹא וְשְׁרָאֵל וְתְ גְּבוּרָת וְדָא

arra: ומשמברין ביס, ונמן סקב"ס בסס מיות לקבל סיפורין: - וינער. וַשַּנִיק, וסות לשון ערוף בלשון תרמי. וסרבס יש במדרש ורלין לקראת סמיס: - ויגער הי. כאדס שמנער את הקדירה והופך סעליון למעס והתחתון למעלה, כך היו עולין ויורדין (22) לפנוח בקר. לעם שהנוקר פונה לגה: לאיחנו. למקפו הראשון: נסים לקראחו. שהיו מהוממים ומעורפים

בוי ד)י וכל לְכִן בֹּלְי סַמִּשְׁבֹּלִי בֹּכִן הֹדִבַעוּ (שִם ימ)י לישִּבְשָׁם וּמִימָב לְבָל בַּלִישָם ינאינה שָלְשַ שַלוּל לְשִוּלִ: (82) ויכסו אח הרכב וגרי לכל חיל פרעה. כך דרך סמקרלום לכמוז למ"ד ימירה, כמו לְכָל בֵּלֶיו מַעֲשֶׁה נְמִשֶׁה (שמום

מלד אמר רמוק ממנו, וירדפו אמרינו: (30) וירא ישראל אח מצרים מח. שפלמן סיס על שפחו, כדי שלה יהתרו ישרהל, כשם שהנו עולים מלד זה, כך סם עולין

פל, והמפרשו ימקן הלשון מתר ענין הדבור: (IE) את היד הגדולה. את סגבורס סגדולס שעשמס ידו של סקנ"ס. וסרבס לשונות נופלין על לשון יד, וכולן לשון יד ממש

אַז יִשִׁירִ־מֹשֶׁהֹ וּבְנֵּי יִשִּׁרָאֵׁל אָתִּדִּ יי× הַשִּׁירָה הַזּאָתֹ לֵיהֹנָה וַיּאַמֶּרָוּ לֵאמֶר אָשֶׁירָה לֵיהֹנָה בִּירֹנְאָה נְאֶה סָוֹס וְרֹכְבָוֹ רְמֶה בַיָּם:

וְנְבְּבְנֵיה רְמֶא בְּיִמֶּא: וְנִיאִנְטְא בִּילְיָה הַיִּא סִוּסְיָּא בוֹנִם :! אָנִי אִטְּנָּאִ מַּלְ זְּיִנְטְׁנִיּא וְאָמָרוּ לְמִימָר וְמָּבָּׁם וְנִיבִּי בוֹנִי טִוּמְבַּטִׁנִּא טִוֹנָא בוֹנִם !! בבן מַבַּט מָמֵּט יִבְנִי וֹמְנַאָל

Then sang Moses and the children of Israel this song unto the Lord, and spoke, saying: I will sing unto the Lord, for He is highly exalted; The horse and his rider hath He thrown into the sea.

 ΛX

וֹאָפֹלְטִ צַּבְׁמִנְטִּי.
 בְּיִשְׁ מַּלְנַהְ אֵלְטִׁא בַּאַּבְּטִׁי.
 גַּלְנִי נַאַבְּי.
 אָלְטִי נַאַבְּי.
 אָלְטִי נַאַבְּי.
 אָלְטִי נַאַבְּי.
 אָלְטִי נַאַבְּי.
 אָלְטִי נַאַבְּי.
 אָלְטִי נַאַבְּי.
 אַלְטִי נַאַבְּי.

The Lord is my strength and song, And He is become my salvation; This is my God, and I will glorify Him; My father's God, and I will exalt Him.

(2) עזי וימורח ידה אונקלום מרגס פוֹקְפִי וִמִּשְׁבֵּמְפִי, עזי כמו עזי בעור"ק, וזמרם כמו וזמרםי, ואני ממס על לצון המקרא, (2) עזי וימורח ידה אונקלום מרגס פוֹקְפִי וִמִשְׁבַּמְפִי, עזי כמו עזי בעור"ק, וזמרם כמו וזמרםי, ואני ממס על לצון המקרא, מלימים של ין לך כמיסי בנקודם, במקרא, אלה בעלשם מקימים לחימים ממד אלל וזמרם, וכל שלה מקומים נקוד צור"ק, ס' שָיִי יִּשְׁיִי (יכמים עזי, יע), שָיִּי שִׁנְּיִּ שְׁמָשִׁי (מסלים נמ, י), וכן כל מיבס בם צם מחי אומיום הנקודה מלאפו"ס, כצסיא מארכם באום מלישים ולין השנים (בצו"א) במעף, הראשונים נקודה בצור"ק, כגון עז עוי, כוק רוקי, מק מקי, על עולו, ימור עולו, כל כלי, וצלישים על כלו. ואלו צלשם עוי וזמרם, צל כאן דע ישיה וצל מסלים, נקודה במעף קמ"ן, ועוד אין באחד מסס כמוב וזמרםי, אלא וזמרם על כלו. ואלו צלש שוי וזמרם על כלן היי אמים למלימה לייצב לצון המקרא, צאלין עזי כמי עוי, ולא וזמרם כמו וזמרםי, לאל וזמרם, ומל מיו עם דבר סוא, כמו פִיּשְׁבִּי בַּשְׁמִים (צם קבג, א), צֹבְנִי בְּמָבְיִ שָּלְיִם (קסלום ג, ימ). ולצון וזמרם, לצון לה קומיר (ייקרא בס, ד), וְמִי שָּיִר שִּלְי מִשְׁבִי בּשְׁבִּי בְּשָׁבִי בְּשָׁבִי בְּשִׁבְי וִמְלִ שְׁבִּי בּשְׁבִי בְּשָׁבִי בְּשָׁבִי בְּשָׁבִי בְּשָׁבִי וֹמִר בּשׁב לנו למומה על לצון ניסי, של מון נותר מיד בל לני לישנים בל לנו לישנים בל לנו לישנים הל לצון וימי, של און ניסי, של הלה נות על הלפינו מיה לני לו לישנים ואל לביי בל מון ניסי, של הלה נותר שבה לל ולמר שיבי ולל מחמה על לצון ניסי, של הלו למר מי, ציש לני ומר עדס לנולו במום בי, וחי אלי בל הלו למר מי, מו בילים לחלים באל בעי, ראמה הלה לו למר שיבי ווד אלי. בכניה עולה על הלי מו בילי מור ביל לו לותר בילו, מיש בילו לימים בילו לותר בילול מות בילול מון בילול בילון ביל בילון בילול בילון בילול בילון בילול ב

מאבו נגטו פרבוא וו

- יְהַנְה אֲישׁ מִלְחַמְה יְהַנְה שְׁמִּוֹ:
- מַרְכְּבָת פַּרְעָּה וָהֵילִוֹ יָהֶה רָהִבֵּי פַּרְעָה וּמַשָׁרִיָהִיה שָׁרִי
- בַּיָּם וּמִבְּחַר שֶׁלְשֶׁיוּ שָבְּעָּוּ בִיַּמָא וּמֹבְחַר וִּּבְּרוֹהִי אִשְּבַעוּ בְיַם־סוּף:
- לְמִנְטְׁלַנְאׁ בַּאַבְּנָאִי הַּהַלְּת יְבַסְיְמֵּנ יְרְדְנ בִמְצוֹלְת הַּהִוֹמִנְא חֲפֹּו עֵלֵיהוֹן נְחַתּנּ
- יְהְנְה מְּרְעֵּלְ אִנְיֵב: מְּנְלְהְ מְּרְעֵּלְ אִנְיֵב:

בְּמִוַ אֶבֶּוֹ:

- ין קברת קוָאָה: تقرئك لأهديكم ختركم تقرئك
- שְׁמִבְעוּ תַּוֹרְנְוּ יֹאַכְבֶמוּ כַּקִּשׁ: ל יִבְרָב גָּאִוּנְדָּ מַהֲדֵים קַמֶּיִרְּ
- خنگي مَح مَقِك هَجَنْكَ دِيدُنْك いばき

מוצינון בְנוּרָא לְקַשְׁא:

- LORD is His name. The LORD is a man of war, The
- captains are sunk in the Red Sea. He cast into the sea, And his chosen Pharaoh's chariots and his host hath
- down into the depths like a stone. The deeps cover them— They went
- dasheth in pieces the enemy. in power, Thy right hand, O LORD, Thy right hand, O LorD, glorious
- consumeth them as stubble. sendest forth Thy wrath, it that rise up against Thee; Thou excellency Thou overthrowest them And in the greatness of Thine

gela: אלהר אבי. סוא זס, ואכוממנסו. אלסי אבי, לא אני מחלם סקדושס, אלא מוחזקם ועומדם לי סקדושס, ואלסוחו עלי מימי . אחר ואנוהו, לעון נוי, אספר נויו ועבחו לבאי עולס, כגון עה דודף מדוד, דודי צח וַאָדוֹס (עיר העירים ה, עי), וכל הענין:

- אם כל באי עולם, ולא כמדת מלכי אדמה, כשהוא עוסק במלחמה פונה עלמו מכל עסקים, ואין בו כח לעשות זו וזו: בְּבְּמֹוּם (שמואל־אַ יו, מס). דבר אחר ס' שמו, אף בשעס שסוא נלסס ונוקס מאויביו, אוחו סוא במדחו לרחס על ברואיו ולווך (מלכיס־ס ב, ב), לגבור: ד׳ שמו. מלחמוחיו לה בכלי זיין, הלה בשמו הוה נלחס, כמו שהמר דוד וְפָׁנִכִי בָּח בֻּלֶּיךְ בְּשֵׁם הי (3) ד' איש מלחמה. בעל מלחמה, כמו הֿישׁ נַשְׁמִי (רום הֹ, ג), וכל היש והישך מחורגמין בעל, וכן וְחַזַּקְמָ וְהַיִימַ לָהִישׁ
- בְּיוַן מְנִּוּלֶם (חַסְלִים סַמְ, ג), וַיְּמְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּמִיט (ירמיה לח, ו. מכילחה פ"ד). מלמד שנעשה הים טיט, לגמול להם כמדחם באלו במקום המפעל: ומבחר. שם דבר, כמו מרכב, משכב, מקרא קדש: שבעו. אין עביעה אלא במקום עיט, כמו עַבַעָּהָי (+) רהה בים. שַׁדִּי בְּיַמָּסֹ, שדי לשון ירייס. וכן סוס סומכ סוֹ יַכֹס יִיבֶס (שמוס ימ, יג), סוֹ סִשְׁמָדָסָ סִישְׁמָבַי, וסִסי"ו משממש
- וסכשרים כעופרם, שנמו מיד: אבן. ובמקום אחר ללנו כעופרה, ובמקום אחר יאכלמו כקש, הרשעים כקש, הולכים ומטורפין עולין ויורדין. בינונים כאצן, יכסיומו, אין דומה לו במקרא בנקודמו, ודרכו להיוח בנקודמו יכסיומו במלא"פוס (גם כאן מוכח להיום חולם כמ"ש): 🗈 כמו מָדֶּשֶׁן בֵּימֶך (מַסְלִיסְ לוּ, עו), וסיו"ד כחשונה שמשמעה לשון עמיד, כך פרשוהו, מצעו ביס מוף כדי שיחורו המיס ויכמו חוחן. (E) יכסימו. כמו יכסום, וסיו"ד האמלעים ימירה בו, ודרך מקראים ברך, כמו ובְּקָרֶךְ וְלֹפֹנְךְ יִרֶבָּיִן (דברים מ, יד), יִרְיִן ששענדו אם ישראל במומר ובלבנים:
- ודומס לו וַיִּכְעֲבֹּוּ וַיִּכְבְּבׁוּ מֹח בְּנֵי יִשְׁבְבֵּבֹל, בשופטיס (י, ח). (דבר חחר, ימינך סנחדרם בכח סיח משברם ומלקס חויב): כמו רַבְּמִי עַס, שְׁרָמִי בַּמִּדְינֹים (חֹיכס חֹ, חֹ, גְּנְבְּמִי יוֹס (ברחֹשׁימ לחֹ, לע): - חדעץ אויב. ממיד סיח רועלמו משברת החויב, שׁבְׁמִׁשְׁבֶּׁי בְּנִיְרְ הַלְּרָ, הֹלְגִי (יִשְׁתִּיִם בוי' ו)' וְנְמַן שְׁבְבָּׁי לְנְמַלְם לְמַלְם לְמַלְם לְמַלְם לְמַלְם לְמִלְם לְנִיּלְם לִינִיּלְם לְנִיּלְם לְנִילְם לְנִילְם לְנִילְם לְנִיּלְם לְנִילְם לְנִילִם לְנִילְם לְּיִּילְם לְנִילְם לְנִילְם לְנִילְם לְנִילְם לְנִילְם לְּיִּילְם לְּיִּילְם לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִּים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיבְּים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִּים לְּיִים לְּיוּים לְּיִים לְּיִים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיִים לְּיוּים לְּיִים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיִים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּייִים לְּיים לְּיים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיוּים לְּיים לְּיוּים לְּיוּים לְּיים לְּיוּים לְּיוּים לְּיים לְּיים ל ד) ' לְּבְלֵי שׁ, ודו, לְבְלֵי שׁ, אֲשְׁלִישׁ לְנִי בֹּשִׁישׁ הֹלְיִנוּ שְׁבַשׁ (משלים קרד, מוּלִי עוּדִי עוּדִי עוּדִי עוּדִי שַבִּי מוּלִי עוּדִי לוּבָי שׁירִי שַבָּי שׁבִּי שִׁירִ (שופּמים ש' יב) ' (שם לג, ג), לה לַני ה' ל ה לַני (שם קעו, ה), פֿשָנֶה נְאָם ה' פֿשָנֶה פֿת הַשְּׁמִיִם (הושע ב, כג), פֿגֹרִי לַה' פֿגֹרִי פְשִׁינְה (שופעים ה, פִּי הִפְּּה מֹיְבֶּיִף יֹחֹבֵּרִף (מהלים לבּ, י), עַד מְמַי רְשְׁעִים ה' עַד מְמַי רְשְׁעִים יַעַלוּף (שׁס לד, ג), נְשְׁחֹי יְּהֶרֹוֹת ה' נְשְׁחֹי יְהֶרֹוֹת קֹולָם . אםם. ופשומו של מקרא, ימייך סיאדרם בכח מס מלאכסס, ימייך, סיא חרשך אויב, וכמס מקראום דוגמסו, פִי הַבֶּס מֿיָבֶיך ס' . אם ישראל, וימינך השנית תרען אויב. ולי נראה, אומה ימין עלמה תרען אויב, מה שאי אפשר לאדם לעשות שתי מלאכות ביד (3) ימינך. ימינך. שני פעמיס, כשישראל עושין רלונו של מקוס השמאל נעשים ימין: ימינדך ה׳ נאדרי בכה. להליל
- נסרפיס, ק"ו כששלה גם הרון אף יאכלמו: ההרס. המיד אהס הורם קמיף סקמים נגדך, ומי סס סקמיס כנגדו, אלו סקמיס (ע) וברב גאונך. אם סיד צלבד רועלת סאויב, כשסוא מרימה ברוב גאונו אז יהרום קמיו, ואם ברוב גאונו לבד אויביו

בַבְיוֹם: בְמִוְרֵנִי נִוֹלְיִם בְּפְּאָנּ הְחִימִית קְמִנְ בְּשִׁנִּר אָוְלִיִא קְפּוֹ הְחִימֵי بجراب אַפּּיוּ גָטָרְ מִיָם נְצְּבָר יִבְּמִיטַר פּוּטָּוּ חַבִּימוּ עַיָּא

せんせん ドバロン:

deeps were congealed in the heart of floods stood upright as a heap; The the waters were piled up— The And with the blast of Thy nostrils

עובי הורישמו ידי: אָלֶגְ שׁמִּלְאָמוּ וָפַּמְּר אָנִיֶּב אָנִיֶּב אָנִיֶּב אַמְּג אַנִינְע אַנִיָּב אָנִיֶּב אַנְיָּב אַמְּג אַנוֹנְע אַנִיָּב אָנִיֶּב אַנְיָּב אַמְּג אַנִינָּם אַנִּיָּב אַנְיָּב אַמְּג אַנִינָּם אַנִּיָּב אַנְיָּב אַמְּג אַנִינָּם

שמיצינון יְדִי: מנביו נפּשׁי אַשָּׁלוּף חַרָבִי

destroy them. I will draw my sword, my hand shall My lust shall be satisfied upon them; will overtake, I will divide the spoil; The enemy said: 'I will pursue, I

בַּעופָרֶת בְּטָיִם צַּדִּירָים: סי לְשָּׁפְּׁעִ בְּרוּחֲדְּ כְּּמָּמִוּ יָחַ צֵּלְלְוּ צִּמֶרְהְ בַּמֵּימִרְדְּ חַפָּא צַּלִיהוֹן

تظرفرا: ιάχ χρύδαι δάτιχ ταιί

lead in the mighty waters. the sea covered them; They sank as Thou didst blow with Thy wind,

קורא אומס אויציו של מקוס: על ישראל, וכן הוא אומר, פי הגה אויגיף גקמיון (חהלים פג, ג), ומה היא ההמיה, על עמף יער ישר אור (שם שם, ד), ועל זה

ו), שסוקשו ונעשו כאבנים, וסמים זורקים את סמלרים על סאבן בכח וגלחמים בס בכל מיני קושי: 👚 בלב 🗀. בחוזק סיס, (מול"ס), כמו שַׁימֶס דָמֶשְׁמִי בְּנֹחְרֶךְּ (מּסְלִיס נו, מ), מֶׁם נֹחוֹד מֶםְלֶב (שופּמיס ד, כ): קפאו. כמו וְבַבְּבִינֶס מַּקְפִּימֵׁנִי (מֿיוֹב י, מו), וַיַשַּמְדוּ גֵד שֶׁסְד (שם יג), ומֿין לשון קימה ועמידה בנמדום חלה בחומות ולבוריה, ולח מלינו נחד נחד חלה במלחפו"ם כנאד, וכונם לשון הכנסה, היה לו לכחוד מכנים כצנאד מי היה, אלא כונם לשון אומף ולוצר הוא, וכן קמו גַד אָמָד (יהושע ג, בְּבּוּר וכנום, כמו גֵּד קְבְּיר בְּיוֹם נַתַּלְּם (ישעיה יו, יח), פֹנֵם פַנֵּד (מהלים לג, ו), לח כמב כונם כנחד חלח כנד, וחילו היה כנד כמו מאפך יבשו המיס, והם נעשו כמין גלים וכריום של ערימה שהם גבוהים: - כמו גד. כמרגומו בְשׁוּר, כחומה: - גד. לשון לשון ערמימות, ולשון לחות המקרה כמו עַרֵמַח הַשָּים (שיר השירים ז, ג), ונלצו כמו גד יורים: נערטו מים. ממוקד רוח שילה ממימום, על כן סוא אומר וַמַמְמֹוּ בְּעַבְס בֹוּ (אֿסְמר אֹ, יג), ובנוח החמה אומר, נמקררה דעמו: נערמו מים. אונקלום מרגס ל, ל), לשון שרפה ומוקד, שהנהירים מחחממים ונחרים בעם הקלף וחרון, מגורם חרה, כמו רלון מגורם רלה, וכן חמה לשון במעס, בממכם שבם (נס:), כך נרסס בעיני. וכל סף ומרון שבמקרס סני סומר כן, מרס סף, כמו וַעַּלְמִי מְרֶס מָנִּי מֹרֶב (סֿיוב אָמֶשֶׁס לֶךְּ (שס), ולמען מהלמי אשים מעם באפי, לסמוס נחירי בפני האף והרוח שלא ילאו. לך, בשבילך. אחעם, כמו נאקה "ד, ש), וזסו שממר לְמַשַן שְׁמִי מַּבַּיְרַיְךְ מַּפִּי (ישעיס ממ, ש), כשועפו נמס נשיממו מֿרוכס, וכשסו מֿרושם נשיממו קלרס. וקַבּלָּמִי ַכפּי ססוס, שיוכלו לסבין דבר. כשאדס כועם יולא רוח מנחיריו, וכן עָלֶם עָשֶׁן בְּחַפּׁו (חִסליס יח, מ), וכן ומֶרוּחַ חַפּׁו יִכְלוּ (אֿיוב (8) וברוח אפיך. סיולא משני נחירים של אף, דְּבֵּר סכמוב כביכול בשכינס דוגמח מלך בשר ודס, כדי לסשמיע אוון סבריוח

 $(a\alpha i d c - d c, 1)$: על היין, וכן וְהֵהִיקוּ מַרְצֹוֹמָס עַל יְפִי מְּרְמְמַהְ (ימוּקמֹל כמ, ו), דמירס: - חורישמו. לשון רישומ ודלומ, כמו מֹוּרִישׁ וּמַעֲשָׁיר ג), וְלֹה שִירַק מִפְּלִי (נְרְמִיִם מִח, יה). לה סורק סכלי הין כמיצ כחן, הלה לה סורק סיין מכלי הל כלי, מלינו סלשון מוסצ מרבי כלשון וַיְבֶק אָמ הַנִיבְיו (בראשית יד, יד), אודיין בתרבי, מלינו הלשון מופב אף על היולא, שָמֶן מוּרַק (שיר השירים א אין לשון ריקום נופל על היולה, אלה על המיק ועל השק ועל הכלי שילה ממנה, הבל לה על החרב ועל היין, ולדחוק ולפרש הריק בשליפסו ונשאר ריק, נופל בו לשון הרקה, כמו מריקים שַקַּיִּהֶם (בראשים מב, לה), וְבֵלִיוּ יֶרִיקוּ (ירמיה מח, יב). ואל מאמר, (איוב לא, לז), כמו אגיד לו. אף כאן ממלאמו, ממלא נפשי מהם: 🏿 אריק הרבי. אשלוף, ועל שם שהוא מריק אם המער במו נמח לי. וְלֹחׁ יְבְלוּ דַּבְּּרוֹ לְשְׁלֹם (ברחֹשׁים לו, ד), כמו דבר עמו. בָּנֵי יְנְחֻׁלִי (ירמיה י, כ), כמו יצחׁו ממני. מִמְפַּר לְעְדִי חַבִּּייָבְיִּרּ ורלוני, ואל מממס על מיצה המדצרת צשמים, ממלאמו ממלא מהם, יש הרצה כלשון הוה, פִּי שֶׁבֶן הַנֶּגֶב נְמַשָּנִי (שופמים א, מו), (9) אמר אויב. לעמו, כְּשֶׁפְּמֶס בֹּדְבַרִיס הֹרְדוף והמיגס והחלק שלל עם שרי ועבדי: המלאמו. המלה מהס נפשי. רוחי ודרך המקראות לדבר כן, עד גַב שַשְׁמַיִם (דברים ד, יאֹ), בְּגַב שָבַּבֶּה (שמואל־ב ית, יד), לשון עקרו ותקפו של דבר:

εςα..ι: (10) נשפח. לשון הפחה, וכן וְגַס נְשַׁף בְּהָס (ישעיה ת, כד): צללו. שקעו, עמקו לשון מלולה: בעופרח. הלבר, פלו"ס

89

तृत्रंत थ्यंत द्वद्रश्नः ַ מְּי־ְכְּמָּׁכְּה בְּאֵלִם יְהֹוֶה יי בייבי

בּ ַ לַּמְיַתְ יְמִינְלְּ מִבְּלָמֵמוּ אֲבֶץ:

يترزم جعبه هذ بير جها ١٤٠ ני לְחָיִםְ בְּחַסְרְּךָּ עַם־זַּי נְאֶלְהָּ

بهٰڐ، ڂڋۿٮڎ ⁺¹ שְּׁמְׁמֹּנִ הַּמִּנִם וֹבִּלְּנִוֹּן בַוֹּגַלְ אָבָוִוּ

ישְבֵּי בְּנָעוֹ: מוּאָב גאַנוֹנוֹמוְ נַנֹמּג לַמֵנוּ כַּב אַן נְבְּהַלְיִּלְ אַלְּוּפֵּי אֶבְוֹם אֵילֵי בְּבֵּן אִהְבָּהִילִּי רַבְּרָבֵי אֶבוֹם

מֹם_וֹנ בֿוֹלונוֹני: יְעְּלָר עַמְּףְ יְהְנֶה עַר־יַעְּכָר gr בגרל וְרוֹשְׁךָּ יִדְיִשְׁרָ יִדְיִּבְיִּ יִדְּיִבְיִּ יִדְּיִבְיִי יִדְּיִרְ יִדְּיִבְּיִי קפֿל עַליהָם אַיעָהָה וָפַֿחַר

مَكَالِيهِ لِمُدِدُ حِبِدُرُهِ نَدُرُكِ: مُحِنَا جُهَدِمَةِ هِعِجُمَ بِسَنِيَ י אָבְאָמִי וְהִשְּׁעֵתִן בְּתַרְ נַחֲלְטִּּ

> جَارِيًا: לַלוּגַאָּ גַּטוּכ טוּאָבָטוּ מָבִיג וֹל בְינו אֵלְנִי אֵלְא אַנֹּי אַבִּינו לית בָּר מִנָּף אַמָּ הוּא אֱלָהָא

יַּאָבְוֹלֵא: ※二、はは בלענוון

خترث يدكينية: ręrą refrir priąder בּבּבׁבי, בֹּמֹבׁוֹטִבּ לִתֹּמֹא בּנוֹ

בפקשת: **XULUCUL** ĠĪÏIJ מִּבְׁמַה מַּנְמָהָא נְוֹמִה בַּעַבְא

: الْمُأْثُ אשלבו כל דַנוו שַּׁלִיפֵּי מוֹאָב אֲחַדִּנוּן רְחֵיחָא

ממא בלו בפֿבלטא נע נבבלא: מּמֹב גֹוֹ נִע אַבְווּנֹא מִב בַּוֹמֹבַב והטטון כאבלא גר צוגבר لانظفك ĘĠĔĹ #Z-Tit ※には はと التولح

<u>: גַּיבְלְבִייִ גְבְּרַיִּ</u> מכונטב אַטַבונטא וו מַצַבּמאַ المُنْ فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُلِينَا فُل ÄŪL שהגלנון ועשבינון けるごと

> Fearful in praises, doing wonders? unto Thee, glorious in holiness, among the mighty? Who is like Who is like unto Thee, O LORD,

hand— The earth swallowed them. Thou stretchedst out Thy right

strength to Thy holy habitation. Thou hast guided them in Thy people that Thou hast redeemed; Thou in Thy love hast led the

the inhabitants of Philistia. tremble; Pangs have taken hold on The peoples have heard, they

are melted away. them; All the inhabitants of Canaan Moab, trembling taketh hold upon affrighted; The mighty men of Then were the chiefs of Edom

S١

٤і

71

pass over that Thou hast gotten. pass over, O LORD, Till the people are as still as a stone; Till Thy people By the greatness of Thine arm they Terror and dread falleth upon them;

which Thy hands have established. dwell in, The sanctuary, O Lord, which Thou hast made for Thee to inheritance, The place, O LORD, them in the mountain of Thine Thou bringest them in, and plantest

- יראוי מלהגיד מהלומיו פן ימעמו, כמ"ש לְּךְ דֻּמִיֶּה מְהַלֶּה (שם סה, צ): (11) באלים. נמוקיס, כמו וָמָׁם מִּילֵי סְמָבֶן לְמָח (ימוקמל יו, יג), מֻיְלוּמִי לְעָּוְרָמִי מוּשָׁס (מסליס כנ, כ): נורא תהלת.
- חבלעמו ארץ. מכאן שוכו לקבורס, בשכר שאמרו ס' סלדיק: ום. יַשֶּׁם יְלְי וְכְשַׁלְ מְוֹבְ וְנְשַׁלְ מְוֹבְ וְנִשְׁתְשִׁ בְּיִי וְנִיבְיִ מְשִׁלְ בְּלִי וְכִוּכִיִם הַנִּמוּנִים בִּיִדִּי מְעִם יִדוּ מעם והן נופלין ומשמברין: (בו) נשיח ימינך. כשהקב"ה נומה ידו, הרשעים כְּלִים ונופלים, לפי שהכל נחון בידו ונופלים בהמיימה, וכן הוא אומר,
- (13) בהלה. לשון מנסל. ומונקלום מרגם לשון נושל ומובל, ולל דקדק לפרש אמר לשון סעברים:
- וסכנום לושי גמ: (14) ירגוון. ממרגוין: ישבי בלשת. מפני שסרגו את בני אפריס, שמיסרו את סקן וילאו בתוקס, כמפורש בדברי סימיס,
- סם במיס, לכלומינו ולירש מת מרלנו: פ"מ), שהיו ממחוננים ומלמערים על כבודם של ישרחל: במוגו. נממו, כמו בְּרָבִיבִּים מְּמֹגְגָבֶּה (מהלים מה, יח). חמרו, עלינו (15) אלופי אדום אילי טואב. והלא לא היה להם לירא כלום, שהרי לא עליהם חולכים, אלא מפני אנינות (מכילתא שירה
- שמביב על האדם: ב, י. מכילמה שירה פ"מ): עד יעבור. עד יעבור. כהרגומו: קניה. הצצה משהר הומות, כהפן הקנוי צדמים יקרים (16) חפול עליהם אימחה. על הרמוקים: ופחד. על הקרונים, כענין שנאמר כִּי שָׁמַעְנוּ אָם מֻשֶׁר הֹוּצִישׁ וגוי (יהושע

81 יְהְוָה וּיִמְלְהְּ לְעַבְּם נְעֵּר:

Ţ<u>"</u>□: (₫) نَّهُدُ الْأَخْرُةُ حَيْقُهُد خُنْنِكُ פּוּ וּבְפְּבְשְׁיִלְ בַּיְּם וֹנְיָשֶׁב יְהְוָהְ בִּרְתִּכּוֹהִ וּבְפְּרָשׁוֹהִי בִּיִמְאִ

بجياباج ته: בֶּלְרַהַנְּשִׁים אַתַּבֶּיים oz אַבְּרָן אָת־תַּקְּף בְּיִנְדָה וַמִּצֶאן ָ נפקה מרוֶם הַנָּבִיאָה אַחָוֹת

בַּיָּם: (ס) בֶּי־נְאָׁה נְאָׁה סָוּס וָרֹכְבָוֹ רֶטֶׂה

וֹלאַבמֹּגֹאִ מָנֹם: تَنْكُرُدُ مُكِيمُكِ نُمْنِكَ فَطَلَقُكَ لَيُخْتَذِهِ فَكُمْ عَبِمَنَا خَمَلَحُنَهُ ינ סְנּל וֹנֹאֹאַנ אָלְמִוֹבַר הַנִּר דְסִנּל נִפָּלוּ לְמִּוֹבְרָא בְּנִוֹלֵא וַיַּסְׁעַ מִשְּׁר אָת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־ וָאַמֵּיל מֹשָׁר וָת יִשֹּׂרָאֵל מִיַּמָּא

בו קרא־שְמָה מָרֶה: מַנִם מִמְּבְׁע כֵּּי מְּנִים הַחַ עַּלִי- לְמִשְּׁהִי עַנָּא ִ מִמְּבָּת צֵּבִי

> מַלְמִנָּא: וֹן מַלְכוּנִינוּ לְהַּלְמָא וּלְהַּלְמָוּ

ילו וֹמְבֹאָן וַלָּיִכוּ בֹוֹבַאָּטֹא נאַטִיב וְיָ עֲלִיהוֹן יָח מֵי יַמָּא בֵּי בָא ֹ סֹוּס פַּרְעָּה בְּרִכְבָּוֹ אֲרֵי עָאֵלוּ סוּסְוָת פַּרְעֹה

באַברן יָת הופָא בִּידַה ונפַקא וּנְסִיבַת מְרָיִם נְבִיאָּתָא אֲחָתִיה

סַנְּסְנָא נְבַבְבַבִּיבַ בְּמָא בְּנַמָּא: צּגוֹשׁנֹגא וֹנגאַנשׁא בַּגַגע עֹגאַ נאנרו בדם ין אַרי אַהָּיָאִי עַל נתַען לְהָם מִרְיָם שִּירוּ לַיּהוָה יִּמְעַנִיִּא לְהוֹן מִרָיִם שַּבּחוּ

וֹלְא אַהְּכַּעוּ מִּוֹא:

מבובון אַנוּן מַלְ כַּן טַּבָּא מָמִעּ נַיְבְאַ מִּנְעִי וְלְאַ יְבְלְנִ לְמִּעִי וְאָּנִי לְמָּנִע וְלְאַ יִבִּילִנִּ

The LORD shall reign for ever and

midst of the sea. of Israel walked on dry land in the the sea upon them; but the children LORD brought back the waters of horsemen into the sea, and the with his chariots and with his For the horses of Pharaoh went in

dances. out after her with timbrels and with her hand; and all the women went sister of Aaron, took a timbrel in And Miriam the prophetess, the

hath He thrown into the sea. exalted: The horse and his rider ye to the LORD, for He is highly And Miriam sang unto them: Sing

and found no water. went three days in the wilderness, the wilderness of Shur; and they the Red Sea, and they went out into And Moses led Israel onward from

77

Therefore the name of it was called of Marah, for they were bitter. they could not drink of the waters And when they came to Marah,

מחח, שנאמר שַׁף יָדִי יְמְּדֶּס מֶׁבֶן (ישעיס מח, יג), ומקדש בשחי ידיס, ואימחי יבנס בשחי ידיס, בזמן שס' ימלוך לעולס ועד, שמעם עליו וקף גדול, לספרידו ממיבמ ששם שלאחריו, סמקדש אשר כונמי ידיך ס'. מביב בים סמקדש, שסעולם נברא ביד מקוס ניבא ולא ידע מס ניבא. מסרש"ל): מכון לשבחך. מקדש של מעס מכוון כנגד כפא של מעלה אשר פעלם: מקדש. יש נוחלין (בבא בחרא דף קי"ע:) ובמכילחא (שם פ"י), הבנים יכנסו ולא האבוח, אף שלא נגזרה גזירה מרגלים עדיין, מכל (עב) חביאמו. נמנבא משה שלא יכנם לארך, לכך לא נאמר מביאנו, (נראה שלא יכנםו לארך וכו', והכי אימא בהדיא פרק

בו שמוש, קמולה היא: (13) לעולם ועד. לשון עולמית סול, וסוי"ו זו ימוד, לפיכך סול פתוחה, לצל וְמְּנֹכִי סִיּוֹדֵע וְעֵד (ירמיה כמ, כג), שהוי"ו לעמיד לבא שכל המלוכה שלו:

(91) כי בא סוס פרעה. כמשר גמ:

- ומכ: בחופים ובמחולות. מוזמחות סיו לדקניות שזדור שסקז"ס עושס לסס נסיס, וסולילו מופיס ממלריס: כדאימא במומס (יב:). דבר אחר אחות אסרן, לפי שממר נפשו עליס כשנגמרעס, נקראת על שמו: אח החף. כלי של מיני (0s) וחקח גורים הגביצה. סיכן נמנצאס, כשסימס אמות אסרן קודס שנולד משס, אמרס עמידס אמי שמלד צן וכוי,
- (22) ויסע משה. הסיען בעל כרחס, שעמרו מלריס את סוסיהם בתכשימי זהב וכסף ואבנים מובות, והיו ישראל מולאין (IS) וחען להם מרים. משה אמר שירה לאנשים, הוא אומר והם עונין אמריו, ומרים אמרה שירה לנשים (מכילמא פ"י):

פמחה פוף פי"ג), לפיכך הולרך להמיען בעל כרחם: מומס ביס, וגדולה הימה ביות היס מביות מלריס, שנממר פוֹבֵי וְהָב נַעֲשֶׁה לָךְ עָס נָקֵלוֹת הַפָּמָף (שיר השיריס א, יא. מכילתא

÷ב וַיִּקְׂנִי הַעָּטְ עַל־מֹשֶׁה קֵאמִר וְאִהְרַעַּמִי עַמָּא עַל מֹשֶׁה

לְמִׁנְמַר מָא נָאָשַׁנִי:

تَقِيْتُ كُلُو كِلْ رَاحَ ادْبُقُوهُم اللَّهُ حَرْبُ عِنْتُ إِنَّا اللَّهُ الْمُعْلِقِينَ اللَّهِ الْمُعْلِقِينَ اللَّهُ اللَّهِ الْمُعْلِقِينَ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ اللّلْلِي اللَّهُ اللَّا الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا لَلَّهُ اللَّا لَا ا ¿כּ מֵּץ בַּיִּשְׁלֵךְ אֶלְ הַמָּיִם וְיִמְהַאַנִי וּרְמָא לְמִיָּא וּבְסִימוּ מִיָּא הַמָּן ניּצְעָּל אָל יְהְנְה נַיּוֹרֶהוּ יְהֹנְה וְצְלִי קְּנְם יְיִ וְאַלְפִּיה יְיִ אָעָא

「母談下: (0) אַמָּבַ מְּמִׁטִּי בְמִגְּבַוֹםְ לָאָב نهمَنُكُ خَمِينُكُ، خُمِيمَتُحُين ڂڟڴڹڮ۫ٮڔ بْتَيْنَ ݣُرْبُتِ بِتَنْهُد جُمْرِين נַּאָמֶר אָם_שָּׁמִוּה שַּׁשִּׁהַ לַלוּלוּ

לא אַתְּוּנוּנוּן מַלְבַב אָבוּנ אָנָא נֹזַ למומבא בוו אלבב ובלשר נאמר אם פבלא הפביל

فَمُكُنِ مِنْ لِنَالِدِ هُمُ مَمْ لِـ لَقُنْ اللَّهُ اللَّهُ فَيُعْلَمُ لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال מּמְבַינִע מּגַיָּע מַנִים וְמִבְּמֹנִם מִבּוּמִּגוֹ בַּמִּגוֹ וֹמִבֹמֹגוֹ בַּבַּנְגוֹ נְיָבְאַנ אֵילְמָר וְשָׁם ₩Q.O

יבון סוני בּחַמוּשִׁשׁ מַסְרָא خمَلَحُدُم لَوْمَا لَحَمَا مُرْبِهِ نشلةح ישְׁרוֹ תַּמָּן עַל עַיָּא:

וֹאַטוִ לַאָּילִים וֹטַמָּוֹ טַּבִּי הַּסַב

upon the Egyptians; for I am the diseases upon thee, which I have put His statutes, I will put none of the His commandments, and keep all right in His eyes, and wilt give ear to thy God, and wilt do that which is hearken to the voice of the LORD

and He said: 'If thou wilt diligently

ordinance, and there He proved made for them a statute and an

waters were made sweet. There He

the LORD showed him a tree, and he And he cried unto the LORD; and

cast it into the waters, and the

Moses, saying: 'What shall we

And the people murmured against

לְבָּאִטֶּם מִאֶּבֶא מִבֶּבוֹים: מאַבמא במהבום: יומא לַיַרְרָא פִּנְיָנָא לָמִפַּלַבוּוֹן בַּחַמִּשְּׁה עְשֶׂר יוֹם לַחָּהָשׁ הַשִּּנִי هَمْد قدا هنگا بقال فنلا ıax فَرِّرَ نَمُلِّهُمْ الْمُحْرِبِ الْمُحْرِبِينِ الْمُحْرِبِينِ الْمُحْرِبِينِ الْمُحْرِبِينِ الْمُحْرِبِينِ וּיִסְמוּ מֵאֵילָם וֹיִבְאוּ פֿבְ הַגַע וּיִהַבִּוּ מַאָּילִים וֹאָטוּ פַבְ

encamped there by the waters. score and ten palm-trees; and they twelve springs of water, and three And they came to Elim, where were

LORD that healeth thee.'

departing out of the land of Egypt. of the second month after their Elim and Sinai, on the fifteenth day wilderness of Sin, which is between the children of Israel came unto the Elim, and all the congregation of And they took their journey from

(מיוד לג, כ). בַּין מְרָמֶה (שופּמיס ד, ה), וּמָשְׁבָּמוֹ מְרָמֶמָה (שמומל־ה ז, יו): מפני שנפמכת אל הוא"ו הנוספת. וכן עבד ואמה, הנה אַמָּמִי בְּלְהָה (בראשית ל, ג). לְנֶפֶּשׁ מַיָּה (שם ב, ז), וְזְהַמֵּפֹּוֹ מַיָּמוֹ לָהֶם ממספך למי"ו בסמיכמס. כמו מַמֶס פֿין לִי (ישעיס כו, ד), וַמַמֶמוֹ צְּעַרֶס בֹו (אֿסמר א, יב), סרי ס"א של שורש נספכת למי"ו ובסמיכסה כשהיה ודבקס לה"ה שהיה מוסיף במקום הלמ"ד, מהפך הה"ה של שרש למי"ו, וכן כל ה"ה שהיה שרש במיבה (23) ויבאו מרחה. כמו למרם. ס"א בסוף חיבה במקום למ"ד בחחלחה, והחייו היא במקום ס"א הנשרשת בחיבת מרה,

ממכרועס, ולא אמר לונן, רועס, וכן יאמר הלועו דקומפ"ל ישנ"ק שי"י מוסב הדבור אליו באמכר שי"י: (24) וידנו. לשון נפעל הוא, וכן המרגוס לשון נפעל הוא, וָמִּקְבְּעָמוּ, וכן דרך לשון מלונה להפג הדבור אל האדם, ממלוקו,

בסהר. לעס, ורפה קשי ערפן, שלה נמלכו במשה בלשון יפה, בקש עלינו רחמים שיהיו לנו מים לשחוח, אלה נחלוננו: (as) שם שם לו. נמרס נמן לסס מקלם פרשיום של מורס שימעסקו בסס, שבם, ופרס אדומס, ודינין (סנסדרין נו:): ושם

מאכל דברים שממזירים אותך לידי מולי, וזכו איוון מלומ, וכן הוא אומר רפאום אָהי לְשֶׁבֶּךְ (משלי ג, מ): וישע פ"א), והו מדרשו. ולפי פשומו כי אני ה' רופאך, ומלמדך חורה ומלוח למען חנלל מהם, כרופא הוה האומר לאדם אל ואסילם חזיר ופרס אדומס וכיולא בסס: לא אשים עליך. ואס אשים, סרי סוא כלא סושמס, כי אני ס' רופאך (מכילתא דברים שאינן אלא גזירם מלך בלא שום טעס, וילר הרע מקנטר עליהם, מה איסור באלו, למה נאסרו, כגון לבישת כלאים (32) אם שמוע חשמע. זו קבלס שיקבלו עליסס: חעשה. סיל עשייס: והאונה. ממס לוניס לדקדק בסס: כל חקיו.

IΖ

(קב) שחים עשרה עינה מים. כנגדי"ג שנמיס וזרמנו לסס: וע׳ המרים. כנגד שנעיס וקניס:

IAX

Lτ

77

هَلَالًا خَمْلُكُد: בַּנֵי-יִשְּׁבְאַלְ מַּלְ-מִמְּשׁׁב וֹמַּלְ- יִשְּׁרָאֵלְ מַלְ מָמָּב וֹמַלְ אַבַּוֹן

עַנְּיִר בְּרְעְּבֵי: (סֹ) ַבַּנְּע לְנַמֶּית אָת־בָּל_תַּקְּתָּ בְּי־הוֹצֵאהָם אֹהְנוֹ אֶל־הַמִּדְבָּר עَבْמָּע בַּאַבְׁלָנִי كָטִם לָמָּבֹת מורימן מותנו בידריהולה באבין המיתוא בורם יו בארשא رَبِهِ فَرِبُ عَرَبُ فَدْرَ نَشِلُهُم لَهُمَادِ ذِلِيا خُدْرَ نَشِلُهُم ذُرَّا

בְּתְנְבְתֵי אִם_לְאִ: למהן אופו בובה בומוה נוֹגָא שַׁמְּם נַלְפַׁמִנְ שַׁבַּעַנִים מַפָּא נוֹלַפָּמוּן פּטִינִם נוָם يد مَمْشيد خُدُه كُيْه مَا يَنْهُمُنُه خُدِيا حَيْمُ» مَا هُمَنَّ انْفَعَيا וַיִּאַמֶּר יְחֹנְחֹ אֶל־מֹשֶׁה חַנְּנִי וַאֲמַר יִיְ לְמֹשֶׁה חָאַנְאַ מַחַית

אַמֶּבוּ יִלְבַּטְּה יָנִם ו יְנִם: אַמֶּבְיּלְבָּיִאִּיּ וְבְיְנְבַ מְמְּלְבִי מָלְ זָם בַּיִּנְטֵּוְ וְנִבֵּי מָלְ טַבְ מַבִּין וֹטֹוֹטִ בּוֹנִם טַמִּמָּג וֹטַכֹּתוּ אָט וּנִיבּ בּּוּנִמֹא מָטִיטֹאָט וּנִטַפֿתוּ

ني لا لا لا الله יְהְנֶה הוצָיא אֶהְכֶם מֵאֶרֶץ בּׁנֹג ׁ יִמְּבֹעׁ מְּבֵב וֹנגֹמַשֶּׁם בֹּג בּׁנֹג ֹמִבְּגִאַכְ בּּבֹמָהָא וֹטֹצַמֵּנִ וּיַאַמֶּר מֹשֶׁתֹ וְאַהַרֹן אֱל־כָּלַ וַאַמַר

בְּעַרְבְּרָא: (כ, וגלינו) [ל, נַיִּלְוְנוּן בָּלְבַתְּבָוֹנִי וֹאִהְרָבַתַּ בָּלְ בְּנִשְׁהָא דִּבְנָנִי

נע כַֿן פֿעַלָּא עַבוּן בַּכַּפָּנָא: נסלא למובליא טיוו לפמלא לְטַׁמֹא וֹסִבְׁמֹן אָבוּ אַפּּוּלִשׁוּן ביבו בֹמִבֹא פֿר הַנִינָא אָבְלוּן בְּמִבְּעִנוּ מַּלְ-סַוֹר בְּמִגְנוֹם כַּר עַנֵּינָא נִטְבִּין מַלְ

עַנְעַבוּן בָּאַנְבוֹעִי אָם לָאִי

מַלְ דְּיִלְלַמֵּוּן יוֹם יוֹם:

אָבוּ וֹנֹ אַפּֿוּל וֹטַׁכְוָן מָאַבֹּהֹאַ

wilderness; Moses and against Aaron in the children of Israel murmured against And the whole congregation of the

whole assembly with hunger.' into this wilderness, to kill this the full; for ye have brought us forth flesh-pots, when we did eat bread to Egypt, when we sat by the the hand of the LORD in the land of them: 'Would that we had died by and the children of Israel said unto

law, or not. them, whether they will walk in My portion every day, that I may prove shall go out and gather a day's from heaven for you; and the people 'Behold, I will cause to rain bread Then said the LORD unto Moses:

twice as much as they gather daily. which they bring in, and it shall be sixth day that they shall prepare that And it shall come to pass on the

Egypt; brought you out from the land of ye shall know that the Lord hath the children of Israel: 'At even, then And Moses and Aaron said unto all

- **बरत (दाः)**: שחכלו משירי הבנק (חו משירי המלה) ששים וחחת פטודות, וירד להם מן בפ"ו בחייר, ויוס ח' בשבת היה, כדחיתה במפכת (1) בחמשה עשר יום. נמפרש היום של מניים זו, לפי שבו ביום כלמה המרכה שהוליאו ממלרים והולרכו למן, למדנו,
- (2) וילונו. לפי שכלה הלחם:
- למות אנתנו. ותרגומו לְוַי דְמִימְנָאָ לו מתנו, הלואי והיינו מתים: (3) מי יהן מוחנו. שנמות, ולינו שם דבר כמו מותנו (בתולם), ללה כמו עשותנו, תנותנו, שובנו, לעשות הנתנו, לתנות הנתנו,
- בחורחי. אס ישמרו מנום המלויום בו, שלא יומירו ממנו, ולא יגאו בשבת ללקוע: (+) דבר יום ביימו. לורך אבילם יוס ילקטו ביימו, ולא ילקטו סייס ללורך מחר (מכילחא ויסע פ"ב): למען אנסנו הילך
- יומים: לחס משנה, וזהו על פון הוא לפון לבֶס בַּיּוֹס הַשְׁשִׁי לְמָס יוֹמְיִס, נומן לכס ברכה (פויש"ן) בבית, למלאות העומר פעמיס ללחס וסיס משנס, לאחר שיביאו ימלאו משנס במדידה, על אשר ילקטו וימדו יוס יוס, וזסו לקטו לֶהֶס מִשְׁנֶס, בלקיטחו סיס נמלא (a) והיה משנה. ליוס ולממרמ: משנה. על שהיו רגיליס ללקוע יוס יוס של שאר ימות השבוע. ואומר אני אשר יביאו
- אנחנו המוליאים, אלא הי הוליא אחכם שיגיז לכם את השליו: (a) ערב. כמו לערנ: וידעחם כי ה' הוציא אחכם מארץ מצרים. לפי שלמרמס לנו כי קוללמס לומנו, מדעו כי לל

עלונו) [לי עַּלָּינוּן מָּלִינוּ: על־יְהֹוָה וְנַחְנוּ מְּה בֵּי (כ׳

עַלְנְּעַגַּפָׁם כָּג מַּלְ_יָּהְוָּה: וֹנֹטַׁנוּ מְטַ אַאַמֹּבֻׂנוּוּ שׁבְנָּשׁיכָּם אַּמָּבַצִּשׁם מַבְּנִים حَجِكُالِ كِهُجِمَ خَهُمُمَ نَائِلٍ كُلا_ قُمْتُ تَا قُمْنَ تُهْجِم لَكُلْنَاتِ خَدَفِهُ * خَفْدُ * خُمْدَم لَمْنَاتُه * וַנְאָמֶר מֹשֶּׁה בְּתַּה יְהוֹה לְבֶּם וַאֲמַר מֹשֶׁה בְּדִימֵין יָן לְכוֹן

ڬڂڗؾڔڟ٥: לבו לפְּנֵי יְהְוָה בָּי שְׁמָת אָת الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالية
 الإلمالي ختزر ניּאַמֶר מִמֶּרוֹ אֱל־אַהַרוֹן אֱמֶר

נְרְצֶּר בָּעְנֶן: (פּ) הַמְּרְבָּר וְהְנֵּה ְבְּנִיד יְהְנְה וֹאִהְפִּנִיאוּ לְעַרְבָּרָא וִהָא יִקְּרָא هِ مُلَالِ فَالْدِينَ مُلِيِّحٍ لَيْظُلُ كُمْ حَدِم خَرْمُنْهُ يَخْدُرُ نَمُلُعُمْ וּוֹיהִי בְּדַבֶּר אַהַרֹן אֶל־כָּל־ וַהָּנָה כַּד מַלֵּיל אַהַרֹן שָם

ععر ٳڔڗڝؚڗڔڹڹڸ٦ ؼۣڂؖڟڛۣٚ٦ ڋ؉ۻڎ؞ۦ؈ڎڒ؇ڔڔ؈ڟڛ٦ڔۧڝٛۺڗڹ

יְתֹוֶת אֱלֹתֵיכֶם: שׁמִּבֹּמוּ בַוֹנִים ווֹגַבֹּמַיֵּם כֹּוּ אָדֹוֹ בות שאללו למֶר וּלַפָּצר ÄĞÜ□ ムダなに 71 LEL הְּמָּמֹשׁׁ אָּטַשְׁלְנִינֶ בְּׁנֹוֹ וֹהְבָאֵלְ, הָמִנִּמֹ בֹּנֹנוֹ יִם שִּנְבְּמֹמִי בֹּנִי

> אָבׁוּ מִטִבְעָּא: שובהמטכנו הב זו ונטוא מא ובעפרא והחזון ית יקרא

> מומבא בוו: הבלא שונהמטכון אבעון הב מטבמטו מבוטי ונטלא מא לא خمرفتم خليفندا

פֿבמוִנִי טּוּבְמְּמִנִינִי פֿבובו פֿבם נוֹ אָבִּו הֵמִנִּגּוֹ زشِلَهُم كِحُمْ خُرْشُفُهُ لِأَدِّرُ نَشِلُهُمْ וַאַמַר מֹשֶׁה לַאַּהַרֹן אֵימַר

בּוֹ אַטִוּלִי בַּמַּנֹנֹא:

וֹטֹבַתוּן אֶבוּו אָלָא וֹוֹ אֶבְבַבוּכוִן: בון שְּמִשְׁיַא הַיִּכְלוּן בּסְרָא ڇرا نڜڙهر מڍرم هڣتنا ڄُقاهِد

> that ye murmur against us?' against the LORD; and what are we, hath heard your murmurings the glory of the Lord; for that He and in the morning, then ye shall see

> against the LORD.' murmurings are not against us, but against Him; and what are we? your murmurings which ye murmur the Lord heareth your morning bread to the full; for that evening flesh to eat, and in the when the LORD shall give you in the And Moses said: 'This shall be,

'.egnirumrum ruoy Defore the LORD; for He hath heard children of Israel: Come near unto all the congregation of the And Moses said unto Aaron: 'Say

the cloud. the glory of the LORD appeared in toward the wilderness, and, behold, children of Israel, that they looked unto the whole congregation of the And it came to pass, as Aaron spoke

:gaiyse And the LORD spoke unto Moses,

am the LORD your God.' with bread; and ye shall know that I and in the morning ye shall be filled saying: At dusk ye shall eat flesh, children of Israel. Speak unto them, 'I have heard the murmurings of the

7 I

ΙI

ΟI

6

(9) קרבו. למקום שהענן ירד: בלה בשר, לפיכך נתן לסס בשעת מורת שלה כסוגן: אשר אחם מלינים עליו. הת ההחרים, השומעים החכם מתלוניים: שסלמס שאלו כסוגן, שאי אפשר לו לאדס בלא למס, אבל בשר שאלו שלא כסוגן, שסרבס בסמום סיו לסס, ועוד שסיס אפשר לסס (8) בשר לאכול. ולה לשובע, למדה מורה דרך הרך שלין הוכלין בשר לשובע. ומה רחה להוריד לחם בבקר ובשר בערב, לפי . מפרשו לשון ממלוננו, עכשיו סוא משמע מלינו את אמרים, כמו במרגלים <u>ויל</u>ינו עָלִיו אֶׁם כָּל סָעֵדֶה (במדבר יד, ב): רפה, הייתי מפרשו בלשון הפעילו, כמו וַיָּלֶן הָעֶם עַל משֶׁה (שמות יו, ג), או אֿס היה דגוש ואֿין בו יו"ד ונקרא מלונו, הייתי סכל, את בניכס ונשיכס ובנותיכס וערב רב. ועל כרתי אני וקוק לפרש תלינו בלשון תפעילו, מפני דגשותו וקרייתו, שאילו סיס בקופסא: הלנוחיכם על ה'. כמו אשר על ס': ונחנו מה. מס אומנו משובין: כי הלינו עלינו. שמרעימו עלינו אמ בירידמו, לבקר מראו את כבוד אור פניו, שיורידוהו לכס דרך מבה בבקר, שיש שעות להכינו, ועל מלמעלה ועל מלמעה כמונת לימן מאומכס, ובער ימן, אך לא בפניס מאירומ ימננה לכס, כי עלא כהוגן עאלמס אומו, ומכרם מלאה, והלמס עעאלמס לצורך (∀) ובקר וראיחם. לא על סכציד שנאמר וְהַנֶּס פְּצִיד סִי נְרְטְׁס בְּעְנֵן נאמר, אלא כך אמר לסס, ערצ וידעמס כי סיכולת צידו

שׁׁכְבָּת חַמַּל סְבָּיב לַמַּחַנֶּה: %ת⁻הַמַּהַנֻּ<u>ה</u> نحتظد וּנְתַּיְ בְּמְּבְר וַשַּׁמִּלְ תַּמְּלְו וַשְּׁכִּס

حَخْطِد مَحِـكَٰڴڎ٨٠ פּׁנֵי הַמִּדְבָּר בָק מְחָסְפָּס בַּק رَفَعَم שَٰذِجِرَت بَافِيم إِبَيُّت عِمْ _ _

₹₹₹₽ הוא הלֶהם צַּשֶּׁר נָתַּן יְהֹנֶה לָכֶם עַה־הָוּאַ וַיָּאָמֶר מֹשֶׁהֹ אֲבֹהֶם פּי אֶל־אָחִיוֹ מָן הֹוּא בֶּי לְא יָדְעָּוּ לְאַחוּהִי מַנָּא הוּא אַרֵי לָא آذِلُهُ خُرْدَنَهُلُهُمْ آدِيخُمُ لِهِ هُنِي آلَيْهِ خُرْدَ نَهُلُهُمْ الْقُلِهِ خُرْدَاهُمُ الْعُمَادِةَ فُكُدُ

לְאָהֶׁר בֹּאֹבֻלְוְ טֹפֿעוּ: حَلَاكِيْكِ لِمُفَالِ رَفَمُ لِنَارِكُ لِكُنَّ الْمُفَالِدِ الْمُفَالِدِ الْمُفْتِدِ اللَّهِ الْمُفْتِدِ الْمُفْتِدِ الْمُفْتِدِ الْمُفْتِدِ اللَّهِ الْمُفْتِيلِ اللَّهِ الْمُفْتِيلِ اللَّهِ الْمُفْتِدِ اللَّهِ اللَّهِ الْمُفْتِيلِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِي اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللّلْعِلَيْلِي اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ الْعِلْمِي اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ الللِّ ין מפּוּנוּ אָנְתָּ לְבּּנוּ אַּבְלַנְוּ הַּמָּר זָה הַדְּבֶר אֲשֶׁר צְּנְה יְהְנְה לְקְמָנִי בֵּיוֹ פְּתִּנְא דְפְּפֵיר יִיָּ לְקִּיטִיּ

הַמַּרְבָּה וְהַמַּמְעִּים: ַר ווּהְּמִּיַבוֹ בֹּדֹוֹ וֹמְבֹאֹבְ וֹוֹלְלַסְיּ וֹהֹבֹרִי בֹּוֹ בֹּוֹ וֹמִבֹּאִבְ וּלְלַמִּיּ

> לְמָּהְוֹרִיהָא: הַנְתּ נְחֲתַת שַּלְא סְחוֹר סְחוֹר נְשְׁפַּׁע נִע מָהָבוּעֹא נְבָאָפָּבָא וֹבְוֹנִי בְּנַמְּמָא וּסְלֵּילֵע מִּלָיוּ

> בּהֹבַע בַּנִיר בַנְלִיבָא הַּכַ אַפּּ. מֹוְבְּבֹא וַהְנִּבְל מִצְלָּנְ וּסְבֻּיקַת נְחֲתַת שַּבָּא וְהָא עַּב

> לְכוּן לְמֶּיכַל: לְחוֹן הוֹא לַחְמָא דִּיהַב יָיָ יַּדְשְׁלִי מָאַ הוּאִ נַאָּמַר מֹשֶּׁר

> נפשהכון גבר לדבמשפניה 44444444 מניה גָבר לְפוֹם מֵיכְלֵיה

דַאַסְגִי יִדְאַזְעַר:

a layer of dew round about the camp; and in the morning there was quails came up, and covered the And it came to pass at even, that the

fine as the hoar-frost on the ground. the wilderness a fine, scale-like thing, gone up, behold upon the face of And when the layer of dew was

given you to eat. is the bread which the LORD hath was. And Moses said unto them: 'It is it? -for they knew not what it it, they said one to another: a'What And when the children of Israel saw

in his tent.' take it, every man for them that are number of your persons, shall ye an omer a head, according to the every man according to his eating; hath commanded: Gather ye of it This is the thing which the LORD

and gathered some more, some less. And the children of Israel did so,

Δı

٤ı

שַּׁשַל וגוי (במדבר יח, ט), סעל יורד על סחרן, וסמן יורד עליי, וחוזר ויורד על עליי, וסרי הוח כמונח בקופסח (יומה עה: (13) השליו. מין עוף, ושמן מלד (יומל עס.:): היחה שכבה השל. סעל שוכב על סמן, ובמקום לחר סול לומר וּבְּבֶבֶת

שמרגס אונקלום, מוספת הוא על לשון העברית, ואין לו מיבה בפסוק: כקרם על הארץ, וכן פירושו דק ככפור, שמוח קלוש ומחובר כגליד. דק מינב"ש בלע"ו שהיה מגליד גלד דק מלמעלה, וכגיר גיר, וסוא מין לצע שחור, כדאמרינן גצי כסוי הדם, הגיר וְפַזְּרָנִיךְ. דַּשְּׁדַק פְּגִיר פְּגָלִידָאׁ עַל פֿרֶשָ במוכו בין שמי שכבום המל. ואונקלוס מהגם מקלף, לשון ממשוף הלבן: - ככפור. כפור גליד"א בלע"ו דַּעְדַק כגיר, כאביר לו במקרא, ויש לפרש מחוספס, לשון חפיסה ודְלוּמְקְמָא שבלשון משנה, כשנחגלה משכבה הטל, ראו שהיה דבר דק מחוספס באייר, וכעלות שכבת העל נתגלה המן, וראו והנה על פני המדבר וגוי: דק. דבר דק: מהוספה. מגולה, ואין דומה . המלא שפופרה של בילה על, ומסמוס את פיה ותניחה בחמה, היא עולה מאליה באויר. ורבותינו דרשו, שהעל עולה מן הארך (14) וחעל שכבה השל וגרי. כשהחמה וורחם, עולה העל שעל המן לקרחת החמה כדרך על עולה לקרחת החמה, אף אם מכילמא ויקע פ"ג):

(EI) בון הוא. סכנם מזון סום, כמו וַיְמַן לְכֶס סַמֶּלֶן (דניםל פֿ, ס): בי לא ידעו בה הוא. שיקרפוסו נשמו:

(16) עומר. שם מדה: מספר נפשוחיכם. כפי מנין נפשוח שיש להיש בההלו, מקחו עומר לכל גולגולם:

שנמשט בו: שהמרבה ללקוע לא העדיף על עומר לגולגולם אשר באהלו, והממעיע ללקוע לא מלא חסר מעומר לגולגולם, וזהו נס גדול (עב) המרבה והממעים. יש שלקעו הרבה ויש שלקעו מעע, וכשבלו לביחס, ומדדו בעומר ליש ליש מה שלקעו, ומללו

אָהְהַ לְפֶּוֹבְאָבְלְוִ לְלֵּחוּי הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעָיִים לְאַ הָהְסִיר דְּאַסְוּיִי וּדְאַנְעַר לְאַ הַטַּר וְּבָּר וֹנֹלְצוּ בֹּמְמִב וֹלַאָ מֹהֹצוּנּ וֹלִכְוּ בֹמוּמֹבֹא וֹלָא אִוּטֹב

יותר ממנו ער־בָּקר: و، رَبِّيْ مَنْ مَنْهُل يُحَرِّيُنَ غَنْهُ هِذَ يَهِمَا مَنْهَا خِلَالًا هِنِهَ خِهِ

は發下: הוֹלְמָּים נִיּבְאָשׁ נִיקִּצְּׁרְ עֲבְׂהָה בְּהָהֵא יִּסְרִי יִרְנִיז עֲלֵיהוֹן oz אַּנְאָנִם מִמְּנִנְ מַּגַּבְבֶּבֶנ וֹנְנִבם עַּבְּבַנִּא מִנִּנִי מַגַ הַפַּבָּא יַרְחַנִּישָּ نْرِيم مُثَمَّدُ الْأَحْرِيمُين آءِبَنِين نُرِّم كَخَيْرِهِ مَا مِمْنَ لَمَمْعَيْدُ

خَفْر لِمُحْزِر لَيْتِ يَاهُمُهُ لِأَمْنِهِ لِأَمْنِهِ لِأَمْنِهِ لِأَمْنِهِ لِأَمْنِهِ لِأَمْنِهِ ل יי וֹגְלְטַמֹּנ אָעוָ בַּבָּעָר בַּבָּעָר אָנִמִּ

וּנֹּבָאנְ כֹּלְ ַנֹּמִיאָּנִ עִוֹמֹּבָע וּנֹעַּיגענ הַעְּמֶר לְאָּחָגַר رَرْرَرَا هِرْنَا رَهَفُ" رِأَمِونَ كُيْلَطُ رَيَرِتَ جِنَوْءِ فِهِرَنَهُمَ كُمُونَ

र्पंप्रम:

הַעַּבְּלֵב הַנְּּיָחוּ לְכָּם לְמִאָּמֶבִית כָּל מִיִּהָרָא אַצְנַעּוּ לְכִיּן אַהְעִי בֹּהְעִי נֹאָעִ כֿעִ מְחָרְ אָת אֲשֶׁרְ־תּאִפֿוּ אָפֿוּ וְאָת יי יְהוְה שַּבְּתַּיוֹ שַבַּת קָבֶש לַיהוָה ניאָמֶר אַבְקָם הוא אַמֶּר דּבָּר

לפום מוללוה ללמו:

נשאַר מִנֵּיה עַּר צַפָּרָא:

גַּבָר כָפוֹם מֵיכָלֵיה וּמָא ולַלַמוּ וֹנוֹנִי בֹּגֹפּּר בַּגָּפַר

הַלְּלָא כַּר הַמָּא מַלְוָהִי שִׁמִּשָּא 下は役に対し

בְּנְאֶׁטַא וְחַוּיִאוּ לְמִאָּה: מימְנוּן לְטַב וֹאָטוּ כָּלְ נַבְּנִבָּי בְטַמֹּא מַבְ טַב טַבוּוֹ טַבוּוֹ

לְמַמְּבְא מַר צַפְּבָא: מֿטידין לְבַּשְּׁלָא בַּשִּׁילִי וָיָה למיפא איפו ויָה דְאַתּוּן ון מִנוּ יָנוּ בְּאַנוּנוּ הַנוּיִרִין הּבֹא הּבֹטֹא לוּוֹהֹא בֹוֹם נאַמַר לְרוֹן הוּא דְּמִבֶּיל יִי

> every man according to his eating. little had no lack; they gathered nothing over, and he that gathered omer, he that gathered much had And when they did mete it with an

man leave of it till the morning.' And Moses said unto them: 'Let no

was wroth with them. bred worms, and rotted; and Moses left of it until the morning, and it not unto Moses; but some of them Notwithstanding they hearkened

it melted. his eating; and as the sun waxed hot, morning, every man according to And they gathered it morning by

came and told Moses. all the rulers of the congregation bread, two omers for each one; and day they gathered twice as much And it came to pass that on the sixth

kept until the morning. remaineth over lay up for you to be which ye will seethe; and all that which ye will bake, and seethe that sabbath unto the LORD. Bake that To-morrow is a solemn rest, a holy which the LORD hath spoken: And he said unto them: 'This is that

٤٦

77

61

81

סבאיש ולבסוף סמליע, כענין שנאמר וַלֹּה הְבְּמִישׁ רָמֶּה לֹה הַיְמָם בּוּ, וכן דרך כל סממליעים: (OS) ויוחירו אנשים. דמן ולפירס (שמו"ר כס, י): וירם חולעים. לשון רמס: ויבאש. סרי זס מקרל ספוך, שבממלס

בסס מעס מן (מכילמא ויסע פ"ד), ויודעיס מה שבחן של ישראל. ונמס, פשר, לשון פושרים, ע"י השמש מחחמס ומפשיר: (12) וחם השמש וגמס. סנשלר בשדס נמוח ונששס נחליס, ושומין ממנו ליליס ולבליס, ולומוח קעולס לדין מסס ומועמיס

לומר לסס וְקְיָם בַּיּוֹס סַשְׁשָׁי וְהֵבִיניוּ וגוי, עד ששחלו הם והם המר להס הוה השר דבר ס' שנצעויםי לומר לכס, ולכך ענשו הכחוב, במעס ורימ): - ויגידו למשה. שאלוסו מה היום מיומים, ומכאן יש ללמוד שעדיין לא הגיד להם משה פרשת שבת, שנלמוה סיוס נשמנה לשבח ברימו ומעמו (מכילמא ויקע פ"ב), (שאס להגיד ששנים היו והלא כחיב שני העומר לאחד, אלא משונה (25) לקשו לחם משנח. כשמדרו את לקימתם באהליהם, מנאו כפלים שני העומר לאחד. ומדרש אגדה, להם משונה, אותו ונמס. דישמנ"פריר (לו גיין לו שמעללען), ודוגממו במנסדרין במוף ד' מימות (מז:):

(33) אח אשר האפר אפו. מס שממס רוליס למפות בתנור, מֻפּוּ סיוס סכל לשני ימיס, ומס שמס לריכיס לבשל ממנו במיס, ששמר לו עַד פְּנָס מֵפַנְּפָּס, ולה סוליהו מן הכלל:

honey. בְּצַפְּנְעָׁעַ בַּבְּבֶּמָי ומגמוע באפלוומון בדבש: of it was like wafers made with מָן וְהִוּא בְּזֶּרַע נַּדִ לְבְּן וְשַׁעְּמִוּ coriander seed, white; and the taste מַנְא וְהוּא כְּבָר זְרַע גְּדָא הִינֶר ıξ name thereof Manna; and it was like וּנֹבְּבֹּאַ בּׁנִעַ וֹמְבֹאֵבְ אָעַ אָמֹן נּבַּבוּ בִּיִע יֹמְבֹאֵבְ זֹע אָמִנִּצִּ And the house of Israel called the יְהְבַּעוּ הַמָּא בִּיוְמָא הָבִינִּאָּנִי: · נּיִמְבְּׁעִוּ עַבְּׁם בּוֹנִם עַמִּבְּלֵּגִי: So the people rested on the seventh בּוֹנם עַמִּבׁנִמֹנ: נפול אוֹלָה מֹאַנִוֹבוּע בּוּנמֹא on the seventh day. שַּׁבְינִהָּא אָנְהַ מִּמִּלְמִוְ ظلالطينا place, let no man go out of his place تَهُمُ كُلُو يَرُدُو مُحَدِّ لِأَنْ لِمُ الْمُخْدِلِ الْمُخْدِلِ الْمُخْدِلِ الْمُخْدِلِ الْمُخْدِلِ two days; abide ye every man in his אָטוּטִאָּר לְחֵים הָבוּן וּמִין you on the sixth day the bread of 67 מַלַבְבֶּן הַוּא נְתָן לָבֶּה בַּוּוֹם מַל בַּן הוא יָהִיב לְכוֹן בְּיוֹמָא the sabbath; therefore He giveth רְאַנְ ְּבְּירִיְהְנְתַן לְבֶּם תַשְּׁבְּתְ חֲנִי צָּבִי יִיְ יָהַב לְכִּוֹן שַּבְּתָא See that the LORD hath given you מְאַנְמֶם לְמִּלְר מִצְּוֹעָר וֹעִוּנְעָר: commandments and My laws? אַשוּן מְסְבְּבוֹן לְמִמָּב פֹּפִוְנַוּ How long refuse ye to keep My יג ויָאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַ*ר־אָ*נְהֹ וּאַמֹר וְיָּ לְמָמֵּר עַר אָמַּהִי And the LORD said unto Moses: בְּלְבְּׁמְ נְלָאָ מָּהֵאָנּי (סַ) מּמֹא לִמֹלְלַם וֹלָא אַהִּכּעוּ: people to gather, and they found day, that there went out some of the Lτ ב ַ וְיְהִי בַּיַּוֹם הַשְּׁבִישְׁי נְצְאָוּ מָן־ נִהֵּנְה בְּיִמָּא שְׁבִישְּאַה נָפַּקוּ מָן And it came to pass on the seventh עַּמְּבֹוּמֹוּ מֻּבְּשׁ לַאָּ 'וֹבִינִבַ בַּוֹיִ there shall be none.' שְׁבִיעָאָה שַׁבְּהָא לָא יְהֵי בֵיה: seventh day is the sabbath, in it 97 שַׁשְׁם יַבְּיִם שַּׁלְבְּשְׁבִי וּבַיַּוֹם שִׁפָא יוִמִין הַּלְקְּטִוּנִיה וּבְיוֹמָא Six days ye shall gather it; but on the בְּחַלְלְאֵ: נַלְּגַאָּבוּ בַּשְּׁבֵּוּי: the field. נְיָּנְ יִנְמֹּא בֵּנוֹ לָא שַּׁמְּבְּׁטִוּנִיה LORD; to-day ye shall not find it in שַבֶּת הַיָּוֹם לַיהוְוָה הַיּּוֹם לָאֵ אָבׁוּ הֻבַּבֹּטֹא וְנִמֹא בׁוּלִ בַּבַבֹם for to-day is a sabbath unto the וַיָּאִמֶּר מֹשֶׁׁהֹ אָבְּלֶּהוּ הַיּוֹם בֶּיִ נְאָמַר מִמֶּר אָכְלִיּהִי יוֹמָא דֵין And Moses said: 'Eat that to-day; לאַ הָיִהָר בְּוֹי צְנָה מֹשֶׁת וְלְאׁ הִבְאִּישׁ וְרְמֶּה דְּפְּקּיר מֹשֶׁהוְלְאִ סְרִי וְרִחְשָׁא neither was there any worm therein. as Moses bade; and it did not rot, ניניחו אתו ער הבקר כאַשֶּר נאגומי נמוה עד עפרא פָּמָא And they laid it up till the morning,

בשלו סיים. לשון אפייה נופל בלחם ולשון בישול בחבשיל: לימשמורת. לגנייה: (25) ויאמר משה אכלהו היום וגר. שחרים שהי רגילין לנאח וללקומ, באו לשאול אם ננא אם לאו, אמר להם את שבידכם אכלו. לערב חורו לפניו ושאלוהו מהו לנאח, אמר להם שבח היום, ראה אותם דואגים שמא פשק המן ולא ירד עוד, אמר להם

היים לא ממלאיהו, מה שלמוד לומר היום, היום לא ממלאיהו אבל מחר ממלאיהו (מכילמא וישע פ"ד): (15) וביום השביעי שבח. שבת הוא, המן לא יהיה בו. ולא בא הכחיב אלא לרבות יום הכפורים וימים מובים (מכילמא

שר אנה מאנחם. משל סדיום סום, בַּמַדִי סוּנְם לְמֵי כַּרְבָּם (ב"ק לב.), ע"י סרשעים ממגנין סכשרין: (28) עד אנה מאנחם. משל סדיום סום, בַּמַדִי סוּנְם לְמֵי כַּרְבָּם (ב"ק לב.), ע"י סרשעים ממגנין סכשרין:

(92) ראו. בעיניכס כי ס' בכבודו מוסיר אמכס על השבת, שהרי נס נעשה בכל ערב שבת, לחם לכם לחם יומים: שבו איש החחיוו. מכאן סמכו חכמים ד' אמום ליולא חוץ לחחום, ג' לגופו, וא' לפישוע ידים ורגלים: אל יצא איש ממקומו. אלו אלפים אמה של חחום שבח, ולא במפורש, שאין חחומין אלא מדברי סופרים, ועיקרו של מקרא על לוקעי המן נאמר:

מֹאָבֶא מֹאַבֶּוֹם: וַנְאַמֶּר מֹשֶּׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר נַאַמָּר

הְשָּׁמֶר מָן וְהַנַּה אַתוֹ לְפְּנֵי יְהוֹה עוּמְרָא עַנְּא וְאַצִּׁנַע יָהִיהׁ בֵּּוֹדֶם וַיּאַמֶּר מֹשֶּׁה אֱל־אַהֲרֹן קַח וַאַמַּר

رَفُرَتُكُ لَا كُولِا لَا يَرْفِيرُ لِيَعْدِينَ الْهِجْبُونَ الْهِجُبُونَ فِي أَنْ فَيَالِ الْهُجُبُونَ فِي أَنْ حَيُّاثُولَ عِبِلَ رِبَالِم هُرَّ مُنْهِمَ جِهِم جِوَمِي إِن رِنْشِهَ לַמְאָמְבִינ לַאַרְעַיכִּם:

ڋڟڟ۪ڷڷڎ

<u>הַרְבַּאָּם אָלְ לַהֵּרִ אָּרֶלְ כָּלְהַלִּי</u>

ַנְּגְּ אַרְבְּעָיִם שְׁנְּה עַּדְ־בַּאָם אֶלִּר עַּרְבְּעָיִן שְׁנִין עַר דְּעָאַלִּיּ

بختر بَهْدُ يُحْدُ يُعَالِ يَقَالُ بَجِيدَ بَهُدِيدُ يُولِي بِهِ يَعَالِ بَجِيدًا يَهُدُ يُعَالِ يَوْفِي

אָבֶּא נוּשָׁבֶּת אָת־תַמָּן אֶּכְּלִיּ

لإهرارا

בילים ומומש בילה, והוא שיעור למלה ולמנמות:

9,49):

אלא שנכתב כאן בפרשת המן:

מרגום של אונקלום:

下が: (回)

!! לְמַּמִּבֹא לְבַבוּכוּוֹ:

LL

(95) עשירית האיפה. סאיפס שלש סאין, וססאס ו' קבין, וסקב ד' לוגין, וסלוג ששה ביליס, נמלא עשירית סאיפס מ"ג

ונסחפקו ממן שלקטו בו ביוס, עד שהקריבו העומר בששה עשר בנימן, שנאמר נ'אקלו מעבור הַפָּבֶרן מִמְּמֵרַת הַפֶּבַח (יהושע שעברו אם סירדן והוא ערבות מואב, נמלאו מכחישין זה את זה, אלא בערבות מואב כשמת משה בז' באדר פתק המן מלירד, שַיַרְקְן (דבריס ג, כס), ומרגוס של נושבת יְמְבְּמָח, ר"ל מיושבת. רש"י ישן): אל קצה ארץ כנען. בתחלת סגבול, קודס סירדן (קידושין לס.). (מ"ס, שמומס שבעבר סירדן מיושבת ועובס, שנמתר שָׁעְּבְּרָס בָּמֹ רָשֶׁרָשֶׁס שָׁמַבֶּץ סַּעַבָּר בְּעַבֶּר (יסושע ה, יב), אלא מגיד שהעוגות שהוליאו ישראל ממלרים שעמו בהם שעם מן: -- אל ארץ נושבח. לאחר שעברו את (פּב) אַרבעים שנה. וסלא מסר ל'יוס, שסרי במ"ו באייר ירד לסס סמן ממלס, ובמ"ו בנימן פסק, שנאמר וַיִּשְׁבֹּוֹמ סַמֶּן מִמֶּמֶרָמ

(εε) צוצוח. ללומים של מרם כמרגומו: והנה אוחו לפני π'. לפני סמרון, ולם נממר מקרם וס עד שנצנס מסל מועד,

אומרים נגיח מלאכחנו ונעסוק בסורה מהיכן נחפרום, הוליא להם לנלנס המן, אמר להם אַפֶּס רֶאוּ דְצַר ה' (ירמיהו דּ, לא), (22) למשמרת. לגניוס: לדורותיכם. בימי ירמיסו. כשסיס ירמיסו מוכיחס למס אין אמס עוסקיס במורס, וסס

גד אלא לענין סעגול כזכע גד סיס, וסוא לצן: - כצפידות. בלק שמעגנין אומו בדבש, וקורין לו שַׁמְּקָרִימוּן בלשון משנה, וסוא (וב) והוא כזרע גד לבן. עשל ששמו קוליינד"רי (קאריאדער) וזרע שלו עגול ואינו לצן, והמן היה לצן, ואינו נמשל לזרע

שמעו לא נאמר, אלא ראו, בוה נמפרנסו אבומיכה, הרבה שלומין יש לו למקום להכין מוון ליראיו:

סָאַין הוּאַ:

בַּאָנפּב וֹמוּמִבֹא בַר מִן מַמְּבָא בַּטַבְעַ

בְאֶבה וֹטִיבְהָא וֹח הַנָּא אָבַבְנִּ

Now an omer is the tenth part of an

cphah.

35

the borders of the land of Canaan.

eat the manna, until they came unto came to a land inhabited; they did the manna forty years, until they And the children of Israel did eat

Testimony, to be kept. Aaron laid it up before the

As the LORD commanded Moses, so

senerations. LORD, to be kept throughout your therein, and lay it up before the

a jar, and put an omerful of manna

And Moses said unto Aaron: 'Take Egypt.' brought you forth from the land of

fed you in the wilderness, when I they may see the bread wherewith I throughout your generations; that Let an omerful of it be kept

which the Lord hath commanded: And Moses said: 'This is the thing

אַנוֹכֹם בַּמִּגְבָּר בְּרוֹגִיאָי אָנוֹכָם יְרְאָּנְ אֶשְׁיִרְ עַבְּקְטִׁם אַמְּרְ עַאֶּכֹּלְטִּי בְּיִּהַנְוֹן נִי לְטִמָּא בַּאִנְכִּילִים ﴿ خُرَامُ اللَّهُ اللّ בּ צְּנְּהְ יְהְנְּהְ מְלְאִ הְעָּמֶר מִמֶּנִה דְפְּפִּיד יִיְ מְלֵי עִּימֶרָא מִנִּיה

に没に

משָה לאַהַרוֹ

حَمُّونِ لِ لِهُمِّ : יְהְוֹתְ בִּוֹבְתִי בִּוֹבִירִם וָאָין מָיִם ממֹבַבַבַינוֹ לְמַסְמִּנִים מַּלְבַּּנּ וַנֹּסְׁמָנִ כַּלְבַמְּבָוֹנִ בַּנִגַנַמְבַאָּלְ

מַבַשְׁנַסִּנּן אָתַ־יָּהַנֶה: לָהֶם משֶׁר מַר־מָרִיבוּן עִמֶּדִי ַ שְׁנוּ בְּנוּ מִוֹם וֹנְהִשְׁיִי וּנֹאָמֶר הַבּוּ בַּנֹּאִ מִנֹּא וֹנְהָשׁוּ וֹאָמָר וַיָּבֶר הַעָּם עִם־מֹשֶּׁה וַיָּאַמְרוּ וּנְצָא עַמָּא עָם מֹשֶׁה וַאֲמַרוּ

لْمُنا خَرْرُ لْمُنا مُكَارًا خَمْمُهُ: בְּבְּלִינְהַ מִּפְּבְּרִוֹם לְבַבָּתִית אָנָיוּ ै एथ्रव षर्व वध्या रंश्रवा द्वार हत נוֹגֹלָא מֻּם בֹלִם לַמָּוֹם נוֹבֶוֹ

نفځڏن: בְּוֹר אֶשֶׁשֶׁר לְעָם תַזְּהָ עִּיֹד מְעַם אַצְבָרֵיד לְעַשָּׁא הָדֵין עּוֹד וְעֵיר ווּצְעַקר משָה אָל־יְהוָה לאמר

ڠִנַיהַנְאָר קָה בְּיִדְרָ וְהָלֶּבְהָי וּשְּׁבֹאָץ וּמִסֹּבּ אַׁמָּב עַכֿוּטַ בּוָ ् ८ देशी पेत्व थिप श्रेपेट वार्यी

*₩*Ċ₩**८**: נוֹמֹמַ כֹּוֹ עַמָּטִר לַמָּנוֹי נוֹגֹאו טמונו מום נמטע במס 9 באור בחרב והבית בצור بازر بنيا جوزب شِوا الإح

> לְמָׁמְשׁׁ, מַּמָּא: וּמָבוּ בֹבפֿידִים וֹלֵית מַיָּא לַמַּמַלְנִירוּוֹן מַּלְ מִימִרָא בַּייִ כֹנְמִשֹּׁא څ۲

מא מוסן אַשון בוב וו: להון משה מא נצו אַפון עמי

בְּעִירָי בְּצְרוּהָא: לַלַמּלָא וֹטֹי וֹנִי בֹּנָוּ וֹנִינַי עַמָּא עַל מֹשֶה וָאַמָרוּ לָמַא יגַּרוּי הַמָּן עַמָּא לְמַיָּא וְאָהָרַעַם

פון וְבַלְמִוּנִי: וֹגַּלִּ מָמֵּע צוֹבׁם וֹוֹ לַמִּימִּר מֹאַ

זְּנִינִא סַב בֹּנִגַּנְ וְמֵנִזִּנְ: הּמֹא וֹסִב הֹמֹּב עֹסִבוּ וֹמִּבֹאַב ניֹאַמֶּר יְהְנְוֹה אָל מֹשֶּׁה עַבֹר נַאֲמַר יִיָּ לְמִשֶּׁה עַבַר בַּוֹדְם

ומֹבֹר בּן מִמָּנו לִמִּנוּ סָבִּי נופטנו מנוע מוֹא נוֹהִשׁו הּמֹא מּנֹבא בּעובר וֹטִמְטַ, בֹּמּנֹבא בַּאָנֹא לַאִנִם בַּבְבַּבְּבַ עַמָּן הַכְ

> for the people to drink. Rephidim; and there was no water the LORD, and encamped in according to the commandment of the wilderness of Sin, by their stages, children of Israel journeyed from And all the congregation of the

wherefore do ye try the LORD?' unto them: 'Why strive ye with me? we may drink.' And Moses said Moses, and said: 'Give us water that Wherefore the people strove with

and our cattle with thirst?' Egypt, to kill us and our children hast thou brought us up out of against Moses, and said: 'Wherefore water; and the people murmured And the people thirsted there for

stone me. people? they are almost ready to sint otnu ob I llens tenW' : gniyes And Moses cried unto the LORD,

the river, take in thy hand, and go. thy rod, wherewith thou smotest with thee of the elders of Israel; and Pass on before the people, and take And the LORD said unto Moses:

so in the sight of the elders of Israel. people may drink.' And Moses did shall come water out of it, that the thou shalt smite the rock, and there there upon the rock in Horeb; and Behold, I will stand before thee

9

 $II\Lambda X$

- (ב) מה חנסון. לומר סיוכל לממ מיס בארך ליס:
- (a) עבור לפני העם. וכאס אס ימקלוך, למס סולאת לעו על צני: וקח אחך מוקני ישראל. לעדות, שיכאו שעל ידך (+) עוד מעט. מס מממץ, עוד מעט וסקלוני:
- במלרים ועל סים, לכך נאמר אשר סכים בו אם סיאור, יראו עמס שאף לעובס הוא מוכן: בכים בו אם סיאור, אלא שסיו ישראל אומרים על המטה, שאינו מוכן אלא לפורענום, בו לקה פרעה, ומזרים כמה מכום, המים יולהים מן הלור, ולה יהמרו מעינות היו שם מימי קדם: - ומשך אשר הכיח בו את היאור. מה הלמוד לומר השר
- (6) והכיה בצור. על הלור לא נאמר, אלא בלור, מכאן שהמעה היה של מין דבר הוק ושמו שַנַפִּירָינוֹן, והלור נבקע מפניו.

ä:[: (₫) Ÿ□_ נסקם אָת־יָהוָה לֵאמֶר ע וּמְבְּיבִי מַּקְבַנִיבוּ בְּנֵינִ יִמְּבִּיִּאָלְ יִמָּבִּיִּטְאֵ מַלְ צִּנְּבִּוּ בְּנֵי וֹמְּבִּאָלְ ロはれて

tla:La: ٥٠ اؤكه مُرَكِّ الْفَرْقِ الْمَرْقِ الْمُن مَا الشَّل عُكْم الْعُرام الْعُرام الْمُرام الْمُرام المُرام الما المارة

עּיִּבְעָּׁר יִשְׁמָּר קַאָּלְהָים בְּיָּדֶי: אָנְכֹּג נֹהֵּבְ הַּגְ_בַאָּחָ رِ بِهِ غِرْبِهِ لِهُم بِالْمِيْنِ فِيْرِيْنِ فِيْ فِي الْمِيْنِ فِي الْمِيْنِ فِي الْمِيْنِ فِي الْمِيْنِ فِي ניאמר משֶת אֶל־יָהוֹשִׁעַ בָּחַר־

אַבְּרָן וְחִוּר עְּלִוּ רָאָשָׁ תַּנָּבְעָר: طשِّل לִהְלָחֵם בַּעַּמָלֵל יִמשָׁר נינעש יְהוֹשְׁעַ בַּאָשֶׁר אָמָר־לוֹ

וֹלַבַר הַּמִבַב: וֹלּבָּׁר וֹמִּבֹאַץ וֹכֹאָמָּר זֹנִים זֹבִי וְהְיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדִיוֹ

אָמוּנָר עַר־בָּא הַשֶּׁמָש: אָקד וּמִזְּה אָקד נּאַבַבוּ וְחַוּר מְּמְבָּוּ בְּיָבְיוּ מִנָּר בּוּ וֹנֹמָּנְתוּ עַעַשׁׁנִּוּ וּנֹמָּב הֹבְינִע וידי משה פבדים ניקחר צבן

> עאַנע מַכֹּנוֹעֹא בַּנוֹ כּנוֹנֹא אַם ומק בנסיאי קדם ין למימר עַסָּר יקְרָא שְׁמֵיה דְּאַחָרָא נַסִיתָא

נאָמר מֹשֶׁה לִיהוֹשָׁעַ בְּחַר نشِلْهُم خلفندت:

באטהדירו ביה נפין מן קדם ביש במקא וחוטרא בּהַמִּבְל מִעַר אָנָא לַאָּים כְנֹא נּיבְרוֹן יפּוֹל אָנִים לַבְבֹא

לְבְיִהְ בַּמְׁעַבְאַ: ימשה אַהַרן וָחוּר סָלִיקוּ קמָע לְאִנֹטִא לַבְבָא בּהָּמָלַל נְעָבְר יְהוֹשְׁעַ כְּמָא בַּאָמָר לֵיה

لِمُرْدُر: מַנַּע ידוהי מִתְנַבָּרוֹן דְבַית מטולבוו בבים ושָבאַל וכד וְהְוֵי כַּד מְרֵים מֹשֶׁה יְדוֹהִי

ידוהי פריסן בצלו עד דעאל מכא עד ומכא עד והַנאָר נֹאַבַוֹנו טמּגבון בּגבוָנִי, וֹמֻוּיאוּ טַבוַנַנַנִי וּיהַיב מַּלַבַ נידי משה וַקרא וּנְסִיבוּ אַבְּנָא

> LORD among us, or not?' tried the LORD, saying: 'Is the children of Israel, and because they because of the striving of the called Massah, and Meribah, And the name of the place was

with Israel in Rephidim. Then came Amalek, and fought

rod of God in my hand.' stand on the top of the hill with the fight with Amalek; tomorrow I will Choose us out men, and go out, And Moses said unto Joshua:

the top of the hill. Moses, Aaron, and Hur went up to him, and fought with Amalek; and So Joshua did as Moses had said to

hand, Amalek prevailed. prevailed; and when he let down his held up his hand, that Israel And it came to pass, when Moses

11

the sun. To nwob gniog oth litnu ybsots otow on the other side; and his hands one on the one side, and the other and Hur stayed up his hands, the him, and he sat thereon; and Aaron they took a stone, and put it under But Moses' hands were heavy; and

כאים אם אבא, אמר לו אביו, אינך יודע סיכן אני, סשליכו מעליו ובא סכלב ונשכו: . אומו סבן כושם מפן ואומר, אבא עול מפן זס ומן לי, וסוא נומן לו, וכן שניים, וכן שלישים, פגעו באדס אמד, אמר לו אומו סבן . אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אמכס, ואמס לועקים לי ומדעו היכן אני. משל לאדם שהרכיב בנו על כמפו וילא לדרך, היה (8) ויבא עמלק וגוי. ממך פרשה זו למקרה זה לומר, המיד הני ביניכם ומוומן לכל לרכיכם, והמם הומרים היש ה' בקרבנו

ממא, שמהא זכומן מסייעמן. דבר אחר בחר לנו אנשים, שיודעין לבטל כשפים, לפי שבני עמלק מכשפים היו: הלחם. לא מן סענן וסלמס בו (מכילמא עמלק פ"א): מחר. בעם סמלממס, אנכי גלב: בחר לבו אבשים. גבוריס ויראי מנין, שנאמר אַלנִי מאָס פְּלָהַס (שס יא, כח), כלס מן סעולס, חייבין סס כלייס, סמורדיס דך כאילו מרדו בסקד"ה: דצא ַ צַּיּפֿמֶר פַּבַּלן אָל משֶׁס בִּי פַּלְיָנִי (במדבר יב, יא), וסלא אסרן גדול מאמיו סיס, ועושס את חברו כרבו. ומורא רבך כמורא שמיס (9) בחר לנו. לי ולך, סשוסו לו, מכאן אמרו, יסי כבוד מלמידך מביב עליך כשלך, וכבוד מברך כמורא רבך מנין, שנאמר

מיס, וכלב בעלה: (10) ומשה אהרן וחור. מכמן למענית שלריכיס שלשה לעצור לפני המיצה, שצמענית היו שרוים: - חור. בנה של מריס

(II) כאשר ירים משה ידו. וכי ידיו על מעס נולמות סיו סמלממס וכו', כדמיתם בר"ס (כע.):

עמוי קפי־קרב: (פ)

עַּמְלֵל מִתְּחָת הַשְּּמֶנִם: יְהוֹשֶׁעַ בְּי־מְחָה אָמְחָה אָמִחָה אָת־זַבֶּר מפמגנ וֹאָנו וֹכֹּבוּוֹן בַּפְפָּב וֹמִּוִם בֹּאִוֹנָ וַיּאמֶר יְהוְּה אֶל־מֹשֶׁה כָּתֹב וַאֲמַר יָיָ לְמֹשֶׁה כַּתוֹב דָא

יְהְנָה ו נְּסֶי:

אחת) מִלְחַמָּה לַיהֹוָה בְּעָּמֶלֶק ארם צובה היה כתוב פַּסְיָה בתיבה וַיּאָמֶר בַּי־יַד עַלַ־בַּס יַה (בכתר

עמיה קפקנם דַּקָרֶב: ני וֹנְעַלְהֵה וֹעִוּהְהָהֹת אֵעַבְהַמְלֵלֵל וֹאָעַב וֹעַבַּב וֹעִנְהַה זֹעַ הַמְלֵל וֹנִעַּ

\$\$ בוכְרָנִיה דַּעַּמְלֵל מִהְחוֹת נְהוֹשְׁמֹ אֲבֵוּ מִמְהַאַ אָמִהִי נִים דוכרנא' בְּסִפְרָא וְשֵׁוּ קֵּדְם

toll: הֹּלְנְינוּ לֹבֹם וֹלְ בַּהֹּבַב לַנִּע ני וַנְבֶּן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמִוֹ וּבְּנָא מֹשֶׁה מַרְבְּחָא וּפְּלֹח

לְהָּגֹּתִישִׁבוּוְ מִבַּבוּ הַּלְמִּאִ: לובא לום וו לובוע המכל כּוּרְסֵי יְקְרָא דַּעְּתִיר דְּיִתְּנִת בוולא דשקרונמיה על וֹאַמֹּב בֹּהֹבוּהֹב אָמִוֹבָא בַא מוֹ

> and his people with the edge of the And Joshua discomfred Amalek

under heaven.' the remembrance of Amalek from Joshua: for I will utterly blot out book, and rehearse it in the ears of Write this for a memorial in the And the LORD said unto Moses:

the name of it Adonai-nissi. And Moses built an altar, and called

generation to generation.' have war with Amalek from throne of the Lord: the Lord will And he said: 'The hand upon the

The Haftarah is Judges 4:4 - 5:31 on page 211. Sepharadim read Judges 5:1 - 5:31.

ದದಸ್ಥೆ ದಿ בְּירהוֹצְיֵא יְהְוְהָה אָת־יִשְׂרָאֵל אַפִּיק יָיָ יִיִּ יִשְׁרָאֵל מִמְּצְרָיִם: אָלְהִים לְמִמְּה וּלְיִמְּבֹאל מַמִּוֹ יִי לְמִמָּה וּלִימִּהָ וּלִי מַמִּיה אָביי تَنْهُمِّم نَضُرِدِ حِتَالَ صَلَّالًا بِإِنَّا لِهُمَّم نَضُدِيدِ لَقَع لَهُمُنَّا

אַת בְּלְאַשֶּׁר עְשֶׂה הַמוּהִי דְּמִשָּׁה יָת בָּלְ דַּעְּבָר

Egypt. LORD had brought Israel out of for Israel His people, how that the that God had done for Moses, and Moses' father-in-law, heard of all Now Jethro, the priest of Midian,

 $III\Lambda X$

٤ı

באיוו שעה הם נולמים, והעמיד להם משה חמה וערבב את השעות: באמונה, פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה: עד בא השמש. שהיו עמלקים מחשבין את השעות באילערו"לוגיאה, חחחיר. ולא ישב לו על כר וכסמ, אמר, ישראל שרויין בלער, אף אני אסיס עמסס בלער: ויהי ידיר אמונה. ויסי משס ידיו (12) וידי משה כבדים. נשניל שנתעלל במלוס ומנס אמר מחתיו, נתייקרו ידיו: ויקהו. אסרן וחור: אבן וישימו

למדיס, שעשו על פי הדבור של שכייה: (13) ויחלש יהושע. ממך כאשי גבוריו (מנמומא בשלח כ"מ) ולא השאיר אלא מלשים שבהם, ולא הרגם כולם, מכאן אנו

מחה אמחה. לכך פני מוסירך כן, כי מפך פני לממומו: (14) כחב זאח זכרון. שבא עמלק לסודווג לישראל קודס לכל סאומוח (מכילחא עמלק פ"ב): ושים באזני יהושע.

את סנס שעשה המקום, ה' הוא נס שלנו: (EI) ויקרא שמו. של מובה: ה' נסי. סקב"ס עשס לנו כאן נם גדול, לא שסמובה קרוי ס', אלא סמוכיר שמו של מובה, ווכר

פְּמְטָנִי מְרִי מְכִמְטָ שִנְם: גַּלַח (עמום חֿ, יחֿ), נְעָרִיס נָמַשְׁמָּ מְּצַד וְּכְּרֶס בַּמֶּה (תהליס שס), מהו מומר מתריו, וַס' לְעוֹלֶם יִשֵׁבּ, הרי השס שלס, פֿוֹגַן לַמִּשְׁפָּע וכשימחס שמו, יסיס סשס שלס וסכמח שלס, שנחמר קחוֹיג פַּמּוּ מֵּרְבֹּוֹח לְנֶצַׁח (חסליס מ, ו), וסו עמלק שכחוד צו וְעֶבְּרָחוֹ שְׁמֶרֶ סִ ומסו כם ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחליו, נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, (16) ויאמר. משם: כי יד על כס יה. ידו של סקב"ס סורמס לישבע בכספו, לסיום לו מלחמס ואיבס בעמלק עולמים,

بَمْذِنثَابِتَ: וַיִּקְּח יִתְרוֹ חֹמֵן מֹשֶׁה אָתַ־ יַּדְבָּר יִתְּרוֹ חֲמִיהִי דְּמֹשֶׁה

*म्*खंद्रांतः

had sent her away, took Zipporah, Moses' wife, after he And Jethro, Moses' father-in-law,

נְרָיָּיִבוֹיָבוֹ זיבאָם בֿי אַמָּר זיַר הָיִיהִי בָּאָבֶץ נאט הָלוֹ, כֹלוֹנִי אַהָּב הַּסֹם עַמִּטֹב וֹנִים טַבּון כֹּנִיבַא בַּהָּוָם עַב

בּאַבּע נוּכְרָאָר: עוֹם אָנוּ אָמָר בּוּיר הַנוּתִי

strange land; he said: 'I have been a stranger in a name of the one was Gershom; for and her two sons; of whom the

٩Ľ٨L: אַבו בֹמֹוֹנְוּ נוּגַּבְנוּ מִנֹוֹנִר וֹמֶם בַאָּטַב אֶּלְנמֹנֶר בֵּּנְאֶלְבנִינִ וֹמִּוִם חַב אֶּלְנמֹנִר אָבוּ אֶלְבנִינִ

מְעַרְבָּא דְפַּרְעֹה: בְאַפֹּא עַוֹע בַּסַהָּב, וָהָטִבּנֹי

came with his sons and his wife And Jethro, Moses' father-in-law, the sword of Pharach.' was my help, and delivered me from

Eliezer: 'for the God of my father

and the name of the other was

لِ ٪ ﴿ لِأِنْ اللَّهُ ﴿ لِأَنْ اللَّهُ ﴿ لَا اللَّهُ ﴿ لَا اللَّهُ ﴿ لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال ^{לוי} וּאִשִׁקּוֹ אֵל־מֹשֵׁה אֶל־הַמִּדְבַּׁר ניבא יתרו חמן משֶת ובניו

לַמוּבֹא בֹאַטוּלִי הַלְוָנִי וֹלַבֹּא נאָקא יִתְרוֹ חַמוּהִי דִּמֹשֶׁה father-in-law Jethro am coming and he said unto Moses: 'I thy mount of God;

> where he was encamped, at the unto Moses into the wilderness

unto thee, and thy wife, and her two

בְנֶיהַ עִּמֶּה: نككب لجه هكرك لهفيك بفتر ניאמר אַל־מֹשָׁה אַנָּי חֹמָּנְדְּ

בְּנָבְא עִמָה: אָטָּג בַוֹּטַב וֹאַטַּטַב וּטַבוּוּ נאַמַר לַמְמָּר אַנָא חַמוּד יִתְרֹוֹ

ינבר לחבריה לשלם ועאלו

came into the tent. other of their welfare; and they kissed him; and they asked each father-in-law, and bowed down and And Moses went out to meet his

sons with her.'

्रेवृत्श्वत तंतृरा एडव वंधत र्ववृत्यात त्वातात

خُرِيْمُ بِي خُرِيْمُ لِي الْأَجْلِيدِ بِي خُرِيْمُ لِي خُرِيرِي الْجُرِيرِي الْجُرِيرِي الْجُريرِي ودنهم المراح والمراج المراج المراجع الم

משס מולס סגדולס בממיו, שנאמר וַיָּשָׁבּ אֶל יֶמֶר מֹמְנִוּ (מכילמא שס): רמשה ולישראל. שֶׁקוּל משס כנגד כל ישראל: אח קורין לאבי אביסן אבא. בספרי (בסעלומך עמ): – חורון משה. כאן סיס ימרו ממכבד במשס, אני מומן סמלך, ולשעבר סיס (שופטים ד, ים). ויש אומרים רעואל אביו של ימרו היה, ומהו אומר וַמָּבֹאֹנָה שֶׁל רְעוּאֵל אֲבִיקָן (שמוח ב, יה), שההינוקות לכשנסגייר וקייס סמצום, סוסיפו לו אום אחם על שמו. חובב, שחבב אם סמורס, וחובב סוא יחרו שנאמר מְבְּנֵי חֹבֶּב חֹמֵן משֶׁס רעואל, ימר, ימרו, מוצב, מבר, קיני, פומיאל, (מכילמא ימרו פ"א). מר, ע"ב שֶׁיֶמֶר פרשה אחת במורה, ואמה מחזה. ימרו, (I) וישמע יחרו. מס שמיעס שמע ובל, קריעת יס פוף ומלחמת עמלק (ובחיס קטו.): יחרו. שבע שמות נקרלוו לו,

לקראמו ויפגשסו בסר סאלסיס, אמר לו מי סס סללו, אמר לו זו סיא אשמי שנשאמי במדין ואלו בני, אמר לו וסיכן אמס מוליכן, (ב) אחר שלוחיה. כשממר לו סקב"ס במדין, לף שַב מָלְרֶיס, וַיִּפַח משֶׁס מֶׁח מִׁשָׁל יָמֶם בְּנִיי וּגִי (שמוח ד, ישכ), וינים מסרן בל אשר עשה. לסס בירידם סמן, ובבמר, ובעמלק: בי הוציא הי וגרי וו גדולס על כולס (מכילמת שם):

וטלכט לס: אמר לו למלרים, אמר לו על סראשונים אנו מלטערים ואמה בא להוסיף עליהם, אמר לה לכי אל בית אביך, נעלה שני בניה

g'(l): (+) ויצלני מחרב פרעה. כשגילו דמן ואבירס על דבר המולרי, ובקש להרוג את משה, נעשה לוארו כעמוד של שיש (שמו"ר

ללאם אל המדבר מקום מהו, לשמוע דברי מורה: (פ) אל המדבר. אף אנו יודעים שבמדבר היה, אלא בשבתו על ימרו דְּבֵּר הַכְּמוּב, עַהִיה יושב בכבודו על עולה, ונדבו לבו

משמך למ בגין שני בניס (מכילמת שס): (6) ויאמר אל משה. ע"י שלים: אני החגך יהרו הרי. אם אין אחס יולא בגיני לא בגין אשק, ואס אין אחס יולא בגין

בּבְּבֶב וֹנַגַּבֶם וֹעוֹנִע: אָט פּֿלְ-הַהְּקְּאָר אָאָר מְצְאָנִם הְּקְּהָה וְמִּיִּנְכִּוּן יְנְּ: מְטְ בְּלִ-הַהְּקְּאָר אָאָר מְצְאָנִם הְקְּהָה בְּאָרְהָא ילְמֹגֹּרְוֹם מֹּלְ אִינִוֹנוּ וֹמִּבֹאֹלְ מַלְ מִנסַׁלּ וֹמִּבָּאֹלְ זָנוֹ כֹּלְ يروهِد משֶׁה לְחַוֹּהְנֵי אֵתְ בְּלְ וְאִשְׁתַּמִּי מִשֶּׁה לַחֲמִיהִי יָה בְּל

הצילו מיַד מצְרָוִם: אַשֶּׁרְ־עְּשָׁה יְהְנָה לְיִשְׂרָאֵלְ אַשֶּׁר בַּצְּבָר יִיְ לִישְׁרָאֵל דְשִׁינִיִּבִנּוּן וּנֹטֹב יעָרוֹ עָל בָּל הַמּוּבָּר י

משבת יד מצירים: פּוֹעָר אֲשֶׁר הִצִּיל אָת־הַעָּם עַבְּילְ אָנְבֶבֶם מִיּנְרַ מִצְּבְוֹם וּמִיּנַר נַאָמֶר ְ נִעָּרוֹ בְּרַוּף יְהֹנְה צַּשֶּׁר נַאֲמָר יִהָּרוֹ בְּרִיף יִי בְּשִׁינִיב

ئلا لآج،ڭ□: מבּל_בוֹאֶלְנִים בּי בּגַּבָּר אָּמֶה מּטַּר יַדַּמְּהָי בִּי־גָּדְוֹל יָדְוָר

עם־חֹתֵן מֹשֶׁה לְפָּנֵי הָאֶלֹהִים: لْجَمَا لَكُتُلَّا نَهُلَةِم كُمُّكُمْ كُنُولُمُ יי וּוְבְחָים לֵאלֹהָים נַיָּבֹא צַּהַרֹוֹ र्!कैंग !त्रर्ग मंद्रा धंधूंत धंट्र्रेंग

מּנְבַא בַּמָּגַבָּאנ: נחדי ותרו על כָל שָבְתָא

משבוע מבוע מגבא: נְעַכְעַן מִנְּבַא בַּמָאָבָאָן נְמָנָבָא

וּהְבֹּאַלְ בַּיה דְּנִינּוּן: בְּטַמִּיבוּ מִצְּבְאָי לְמִבְּן וָת אֶּלְעַ כַּר מִנּיה אָרֵי בְּפַּהְנָמָא בּתֹּן יְבַתְּלֵא אֲבֵוּ בִב יִי וְלָנִינִי

דמשה קדם ין: למוכל להמא עם המוהוי تَقَلَعُ عَلَالًا لَحِمْ فَدْ، نَشِلُعُمْ הֹלְנוֹ וֹנֹכִסְעַ עִּיּבְהָּגוֹ שְׁבִׁם וֹנִ וֹלַבִיב וֹתָרוֹ הַמוּהִי דִּמֹשֶּׁה

> how the LORD delivered them. come upon them by the way, and Israel's sake, all the travail that had Pharaoh and to the Egyptians for that the LORD had done unto And Moses told his father-in-law all

Egyptians. them out of the hand of the to Israel, in that He had delivered goodness which the LORD had done And Jethro rejoiced for all the

under the hand of the Egyptians. hath delivered the people from out of the hand of Pharach; who of the hand of the Egyptians, and LORD, who hath delivered you out And Jethro said: 'Blessed be the

they dealt proudly against them. greater than all gods; yea, for that Now I know that the Lord is

Moses' father-in-law before God. the elders of Israel, to eat bread with for God; and Aaron came, and all took a burnt-offering and sacrifices And Jethro, Moses' father-in-law,

7 I

ΤT

- משָׁטַ (מכילמח שס): ולה ילה: - וישתחו וישק לו. היני יודע מי סשממוס למי, כשסוה הומר היש לרעסו, מי סקרוי היש, וס משס, שנהמר וְסָהִישׁ (ק) ויצא משה. כבוד גדול נמכבד ימרו בלומס שעס, כיון שילל משס, ילל לסרן נדב ולביסול, ומי סול שרלס לת ללו יוללין
- acida: שם): החלאה. למ"ד אל"ף מן סימוד של מיבס, וסמי"ו סוא מיקון וימוד סנופל ממנו לפרקים, וכן מרומס, מנופס, מקומס, (8) ויספר משה לחוחנו. למשוך את לנו לקרנו למורס (מכילמא שס): אח כל החלאה. שעל סיס ושל עמלק (מכילמא
- שס), ועל כולן אשר סלילו מיד מלריס, עד עכשיו לא סיה עבד יכול לברוח ממלריס, שהיחה הארך מסוגרח, ואלו ילאו ששים . לינשי, גיורל עד עשרס דרי לל מבוי לרמלס בלפיס (מנסדרין לד.): על כל הטובה. מובמ סמן וסבלר וסמורס (מנילמל (פ) ויחד יחרו. וישמם ימכו, זמו פשומו. ומדכש אגדה, נעשה בשכו חדודין חדודין, מילר על אבוד מלכיה, היינו דאמרי
- רדוי ומרומ, סיד שסיו מכבידים עליסס, סיא סעבודס: (10) אשר הציל אחכם מיד מצרים. מומס קשס: ומיד פרעה. מלך קשס: מתחח יד מצרים. כמכגומו לשון רבוק (מכילמק שם):
- לאבדס והם נאבדו במים: אשר זדו. אשר הרצימית. ורבומינו דרשוהו (סומה יא.) לשון ויזד יעקב נזיד (בראשים כה, כמ), אלילים שבעולם, שלא הניה עבודם אלילים שלא עבדה (מכילתא שם): 🗈 בי בדבר אשר זדו עליהם. כמרגומו, במים דָּמּוּ (TI) עחד ידעתי. מכירו סיימי לשעבר, ועכשיו ביומר (מכילמה שס): מכל האלהים. מלמד שסיס מכיר בכל עבודת
- (21) עולה. כמשמעם, שסים כולס כליל: זבחים. שלמיס: ויבא אהרן הר. ומשס סיכן סלך, וסלם סום שילם לקרםםו בקדרה משר בשלו בה נמבשלו:

מְןְיַהַבְּמֶר עַּרִיקְעָהַיִּ אָר־הַעָּה וַיַּעַלָּר הַעָּם עַל־מֹשֶׁה عر, ניְהִיל מְמְּחֲבְׁת נַיִּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפַּׂט

וֹכַּٰלְ_חַמָּם וֹאֶּב מַּבְיוֹשׁ מִוֹ_הָבַּׁע לַמָּם מֹבְיִּמֹ אַטַּׁר יוֹמֶבְ לַבַבְּבַּ עַּבְבֶּר תַזָּר צַּשֶּׁר צַּתָּר עַיָּר עַשָּׁר ניַרְאַ חֹתַן מֹשֶׁה אָת בָּל־אַשָּׁר־

هَٰذِ، بَهُ عَالِيهِ هُٰذِيَاءً عَالَىٰ اللَّهُ عَالَىٰ اللَّهُ اللَّهُ عَالَىٰ اللَّهُ اللَّهُ عَالَىٰ اللَّهُ ני ניאַמֶר מֹשֶׁה לְחֹהְגִוֹ בֶּי־יָבָא נִאְמִר מֹשֶׁה לַחֲמִיהִי צַּבִי אָתַוֹ

וּאָט_טוָרַטָּגו: וְהוֹדִעְמָּי אָת חַמֵּי הַאָּלְהַים ין וֹמִבּמִטְיִּגְ בָּגוֹ אָנְתִּ וּבָּגוֹ בֹמִינִ לְנִיגִּוֹנִאִּבּנֹאִ בּגוֹ מִּבְבָּנֹאִ יִבּגוֹ לּיִינְהָיָר לְנִים בַּבָּר בָּא אָלַיִּ

עַבְּבֶר אֲמֶב אַמָּר עַמֶּה. קו ניֶאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁר אֵלְיִוּ לֹא שֹוֹבֹ נַאֲמַר חֲמוּהִי דִּמֹשֶׁה לֵיה לָא

ﯩﺘﯩﺠﯩﺪ ﻛﻪ᠆ﯨﺪﯨﺮﺩ ﭘﯜﺷﯩﺪ ﭼﯩﺠﯩﺪ: עזָר צַּעָּר עִמָּך בִּי־כְבָּר מִמָּך וְבָלְ עִּבְּלְ נִּם־אַמְּׁעִ נִּם־הַמֶּם

> בְּמֶתְא: עקווהי דַּמשָה מוְ צַפְּרָא עַר קַמָּע לִמְגַּן יָת עַּמָּא וְלָם עַּמָּא נְהַנְה בְּיוֹמָא דְבְּהָרוֹהי וִימִיב

> הֹלִנְעַ מִן צַּפַּרָא הַּעַ נַמִּהָא: לבעוגב וכב ממא לומון מַבוּג לַמַּפֹּא מִבוּגוֹ אַטַּ זִטוּב ئلقىڭ لىتىڭ בווא מבוד לעמא ואַמר נְחָזְא חֲמוּהִי דְּמֹשֶׁה יָת כָּל

> :£: ܩܠﺔ לְנִינִי. הֹמֵּא לְמִנִיבָּה אִּילְפָּׁן מִן

לְיִמְיָּא בַּיִי וְיִה אַנְרְיָהַיה: חַבְרֵיה וּמְהוֹדַעָּנָא לְהוֹן יַת בּע בַוֹנ לַבוּוֹ דִּינָא אָתַוֹ

שמון פּשׁלמֹא בַּאַשׁ הַבּיגב:

EÇULLE: פּטׁנֹמֹא לָא טִכּוּלְ לִמִּמֹבֹּדִיהִי ביבון בּמֹמֶנ אָבו וֹפֿור מִפָּנִי ַ מִלְאַר תַלְאֵי אַף אַהָּ אַף עַּהָּ

> from the morning unto the evening. and the people stood about Moses that Moses sat to judge the people; And it came to pass on the morrow,

> What is this thing that thou doest all that he did to the people, he said: And when Moses' father-in-law saw

unto even?' stand about thee from morning thyself alone, and all the people to the people? why sittest thou

come unto me to inquire of God; father-in-law: 'Because the people And Moses said unto his

".swal siH them know the statutes of God, and man and his neighbour, and I make unto me; and I judge between a when they have a matter, it cometh

not good. him: 'The thing that thou doest is And Moses' father-in-law said unto

Δī

SΙ

٤١

Thou wilt surely wear away, both

thyself alone. thee; thou art not able to perform it thee; for the thing is too heavy for thou, and this people that is with

מסובין בס, כאילו נסנס מזיו סשכינס (ברכוח סד.): וגרס לו את כל הכבוד, אלא שהיה עומד ומשמש לפניהם: - לפני האלהים. מכאן שהוהנה מתעודה שתלמידי חכמים

שנטמר בו וַיְּהִי עֶּבֶבּ וגוי (שבת י.): . אמם לאמימו אפילו שעה אמת, מעלה עליו הכמוב כאילו עוסק במורה כל היוס, וכאילו נעשה שומף להקב"ה במעשה בראשית, וסוכימו על כך, שנאמר מדוע אמס יושב לבדך וכלס נלביס: מן הבקר עד הערב. אפשר לומר כן, אלא כל דיין שדן דין ד, יא): רישב משה וגרי רישמוד השם. יושג כמלך וכולן עומדיס, וסוקשס סדבר לימרו שסיס מולול בכבודן של ישראל, ואס מאמר שם לא נאמר ימרו אלא מוצב ובנו של ימרו סיס, סוא מוצב הוא ימרו, שסרי כמיב מִבְּנִי מֹבֶב מֹמֵן משֶׁם (שופעים משה נקעים אַנַקְנוּ אֶל הַמֶּקֹוּס וגו' אַל נָחׁ מַעֲוֹּב אֹקְנוּ (במדבר י, לח), וחס וה קודס ממן מורה, מששלמו והלך היכן מלינו שחור. מורס בא, שילוחו אל ארצו לא סיס אלא עד שנס שנייס, שסרי נאמר כאן וישלח משס את חוחנו, ומנינו במסע סדגליס שאמר לו זיכד ביום הכפוכים. ואין פרשה זו כמובה כפדר, שלא נאמר זיהי ממחרת עד שנה שנייה, אף לדברי האומר יחרו קודם מתן יום סכפורים לא ישב משה לשפוע את העם, שהרי בי"ו בתמוז ירד ושבר את הלוחות, ולמתר עלה בהשכמה ושהה שמונים יום . אפשר לומר אלא ממחרת יום הכפורים, שהרי קודם מתן חורה אי אפשר לומר והודעתי את חוקי וגוי, ומשנתנה חורה עד (13) ויהי ממחרת. מוללי יוס סכפורים סיס, כך שנינו נספרי, ומסו ממחרם, למחרם רדחו מן ססר. ועל כרחך לי

- (EI) בי יבא. כי בל, לשון סווס: לדרש אלהים. כמרגומו לְמִמְבַּע מוּלְפַּן, לשמול מלמוד מפי סגבורס:
- (16) כי יהיה להם דבר בא. מי שסים לו סדבר בא מלי:
- (עו) ויאמר החן משה. דרך כבוד קורמו סכמוב מומנו של מלך:

אָנַרַ בַּבְּרָיִם אָלַ בַבְּאָלְיִים: מול האַלהום וָהבאת אַתָּה אָלְהָים עִּמְּוֹךְ הָיֵהָ אַמָּה לַעָּׂם

خَمْد تَمْمُنا: ַבַבֶּרְ בֶּלְכוּ בָּה וָאָת חַמַּעֲשָׂה וְאֶת־הַמּוֹרָת וְהוֹדַעְמָ לְהֶם אֶת־ וְהִוְּהַרְמָּה אֶמְהָם אָת־הַהָּקִים

וֹמִבׁוּ הֹמֹבׁני: אַלִפּים שָּׁבַיִּי מֵאָנִת שָּׁבַיִּי חֲמִשָּׁים מַּנֹאֵי בֹצֹגֹּת וֹמִּטִיטַ הַבֹּים מִבֹינ וְאַמָּר מָהָנֶר מִכְּל־דָׁעָּׁם אַנְשִׁי־

نَاتَاحَ مِنْ مُرْدِيكُ لَا ثُمْهُمُ هُنَّاكَ : וֹכַל הַבַּבְרָ הַפַּטִּן יִשְּׁפַּטוּ הַהָּ يو خُرِينَا خُرُ مَانُكُ لَا يَاذِيرِ زُكْرِي: خُرِ هَانُه لَدَ يَانِيا ذِرْنَا اذْخُرِ لْهُخُولَا هُلَا لِنَمْٰ فِكُمْ عَلِي لَكِيْلِ الْبَائِدَا بُلِ مَقَاءٌ خُكُمْ مَيًّا لَيْكَ،

בְּמֻּלְוִם: בְּלְ הְשָׁם הַנְּהְר עַלְ־מְּלְמֵוֹ יָבְאׁ בְּלְ עְּמָאׁ הָדֵיו עַלְ אַהְרֵיה יִהְרָּ دَّ لَمُلْكَ كُمْنِاتِ لَأَدْخُرُنَ لَمُرْبِ لَالَ الْخُطْلِقَادِ لِنَا لِنَحْبَرُ ذِمْكُ لَهَا אָם אָת־הַדְּבֶר הַנְּוֹה הַעַּעַשׁה אָם יָה פְּהָנָמָא הָדֵין הַעַּבִּיר

וֹלְ וּטִׁבְי, מִּנְים, אִטְּ זִּטְ פַּטִּיְמָנִּא לְמַּפָּא טַבַּת אִנְלָפָּן מִן צָבָם מֹּמֹבֹא בּוֹ בֹּסַהְּבַב בוֹנ אַטַ מַשְּׁר שְׁמַמְׁת בְּלַלְ, אִימְצֵּלְ וְיהָר בְּעַן שַבֵּיל מִנִּי אַמְלְכִּנָּף וִיהֵי

אוֹרְחָא דִּיתָכוּן בַּה וְיָת עוּבְּדָא אוְבֹוֹטֹא יִטִבוְבַה לִבוּוָן וֹטַ וֹטוֹביב וֹטִבוּנוֹ זֹט ב'נֹמּוֹא וֹנֹט

וֹבַלָּנִי הַּמִוּבוֹיִנִאַ: בבני מאומא בבני שמהו וטמנו מּלובון בבנו אַלפֿו בלמוס בסנן לַלַבָּלָא מִמוּן בְּנִילָא בַּנִוֹלָא בַּנִילָ צִּיּבְרָנוֹ ואַט טַבוו מַכַּל עַמַא װּבָרון

מַלָּב וּיסוּבְרוּן עַמָּד: פֹטׁלִם גֹמֹיב גֹבינוּן אַנּוּן נִינִלַבְוּן

خمٰرًם:

unto God. God, and bring thou the causes thee: be thou for the people before give thee counsel, and God be with Hearken now unto my voice, I will

must do. must walk, and the work that they show them the way wherein they statutes and the laws, and shalt And thou shalt teach them the

hundreds, rulers of fifties, and rulers be rulers of thousands, rulers of gain; and place such over them, to God, men of truth, hating unjust all the people able men, such as fear Moreover thou shalt provide out of

burden with thee. make it easier for thee and bear the shall judge themselves; so shall they thee, but every small matter they great matter they shall bring unto seasons; and it shall be, that every And let them judge the people at all

also shall go to their place in peace. be able to endure, and all this people command thee so, then thou shalt If thou shalt do this thing, and God

٤7

17

07

רב יומר מכמך: לד, ד), שסים כמוש ע"י ממס וע"י קרם, וכמו מש וגלפס: - גם אחה. לרצום פסרן ומור וע' וקניס: - כר כבד ממך. כוצדו (18) נבל חבול. כמרגומו. ולשונו לשון כמישה פלייש"מרה, כמו וֶהֶשְׁלֶה נְבֵּל (ירמיה ה, יג), פְּנְבֹל שֶׁלֶה מִבֶּפָן וגו' (ישעיה

(91) איעצר ויהי אלהים עמר. בעלס, אמר לו לא סמלך בגבורס (מכילמא פ"ב): היה אתה לעם מול האלהים.

פירושו שהזכיר ופרט סכום מנין השרים, לא וחשוב, וכשחדקדק במנינם ולגבייהו אתי שפיר, מספר המועט חחלה ואח"כ למטה, ר"ל המספר מרובה קודם מספר המועט, ולא הל"ל אלא מחחלה שרי עשרוח בראשונה, ואח"כ בהדרגה כולם, ולפי (מס שפירש"י על כל סשרים כמס סיו. וסוא לכאורס ללא לורך, וסנס באמת מיקן בזס ומירץ קושיא בפסוק, דקמשיב מלמעלס לשש מאות אלף (מנסדרין ית.): שרי מאות. ששת אלפיס סיו: שרי חמשים. י"ב אלף: שרי עשרות. ששים אלף. דאמרינן, כל דיינא דמפקין ממונא מיניס בדינא, לאו דיינא סוא (בבא בתרא נמ:): שרי אלפים. סס סיו שש מאות שריס בעלי הבעחה, שהם כדאי לממוך על דבריהם, שע"י כן יהיו דבריהם ושמעין: שנאי בצע. ששוואין אח ממוום בדין, כההיא (12) ואחה חחוה. ברוח סקדש שעליך: אנשי חיל. עשיריס, שאין לריכין לסחניף ולסכיר פניס: אנשי אמח. אלו שלים ומלין בינוסס למקוס, ושואל משפטיס מאמו: הדברים. דברי כיבוסס:

מופָב (מלכים־בּ ג, כד), לשון הווה: (22) ושפטו. וידונין, לשון לווי: והקל מעליך. דבר זה להקל מעליך. והקל, כמון הַבְּבָּד מָם לָבֹּו (שמום ה, ימ), וְהַבּוֹח מָת **EGTCLG, Cf ("2 (Cff 171"q):**

כַּבְ אַמֶּב אַמֶּב: _{שלישי} וַיִּשְּׁמָע מֹשֶׁה לְקַוֹּל חֹקְנָוֹ וַנִּעַשׁ וְקַבֵּיל מֹשֶׁה לְמֵימַר חֲמוּהִי

هٰڐ؞ ڶڟۿ؞ؗڡ ڶۿڐ؞ ڴۿڶٮ: בְּלְפִׁים מְּבִי אָּלָפִּים מְבִּי מֹאָוָע ¿¸¸ וֹהְבֹאָץ וֹוֹשׁוֹ אִשָּׁם בֹאאָהם מֹּלִ_ וּיִבְחַׁר מֹשֶׁת צַּנְשִׁי־חַיָּל מִכְּלַ־

וְכְלְ תַדְּבֶר תַקְּטִוּ וִשְּׁפּוּטִוּ הָם: تَهِ جِرَا يَوْشِلُ بِجَرِيْهِ لِمُحْاظَيْنَا هِرَبُوا مِنْ فِي شِرَا ذِنْهِ طَهْب

עַנְּע בַּאַנ מִבְבָּר סִינְי: וֹמְבֹאֹל מֹאֹנֹוֹם בֹּוֹנִם בַּנְנְבָתְ נַמְּלְיָמְּי לְגָּגִאָנו בַּנִין בִּנְנִנִאָּ טִלְיִטֹאָנו לְמִפַּט בַּנִי

אֶלְאַבֹּאֹנִי: (פּ)

نَّمُلُمُ لَيُدُ لِيُلِّ لِيَلِّالِ: סַנְּיִּ וֹיְּעַוֹנִי בַּמִּגְבַּנִג וֹיֶעוֹן מָשָׁם לַמַּגַבָּנִא ניסְעַּוּ מֶרְפִּידִים נִיְבָאוּ מֶדְבָּר

וְעַדּוֹג לִבְּדָנֹ וֹמִּבְאָל: לאמר בָּה תאמר לְבֵּית יַמְּלֶב מִימָר לְבִּית יַמְּלֶב וּתְּחָבּי לְבָּית رِ رَبْطُرُه هَجُرَا يُسَاثِنِ مَا سُلُال جَيْدِيْدُ مُا مَنْتِهِ خُمْنَمَا خُيَا

נעבר כל דאמר:

מַנוֹנוֹטָא: מאומא בפונ שמהו ובפונ מֹל עַמְּא רַבָּנוֹ, אַלְפָּוּ רַבָּנוֹ, ﴿ مُحْدٍ نَشِلُهُ حِيدَةِ، نُكْتِيا تَنشِياً וּבְחַר מֹשֶׁה גּוּבְרִין דְּחֵילָא

וכל פּטֹלִם זֹמִיר בַּוֹלִין אַנּוּן: וֹמִפֹּמוּ אָטַ עַמְׁם בַּכֹּלְ מִנֵּע אָטַ וֹבִּנְוֹנוּ וֹטַ מַּמָּא בַּכֹלְ מִבַּוֹ נִעַ

עַנְיִשְׁעַּלִח מֹשֶׁה אָת־הֹהְנְוֹ וַיֵּלֶךְ לִוֹ וְשִׁעַּח מֹשֶׁה יָת חֲמוּהִי וַאַזַל

בּׁוּמָא בַבוּן אָּנוּ לַמַּבַּבָּא וֹמְבֹאֹב מֹאַבֹּלֹא בַּמֹלֵּבוֹם

לַלְבוֹבוּגְ מִּוּבֹאִי בֹּמֹוֹבֹּרֹא וְהִוֹא טַמֹּן וֹהְרָאִכ 1 ML äŗġ'ŗ'□ INLI

<u>ְּבְּלֵיה אֶלְהְאֶלְהִים וּמִשֶּׁה סְלֵיל לְקְּדָם יִיְ וּקְּרָא</u>

his father-in-law, and did all that he So Moses hearkened to the voice of

and rulers of tens. rulers of hundreds, rulers of fifties, the people, rulers of thousands, all Israel, and made them heads over And Moses chose able men out of

small matter they judged themselves. brought unto Moses, but every seasons: the hard causes they And they judged the people at all

In the third month after the own land. depart; and he went his way into his And Moses let his father-in-law XIX

Lτ

77

day came they into the wilderness of out of the land of Egypt, the same children of Israel were gone forth

encamped before the mount. in the wilderness; and there Israel wilderness of Sinai, they encamped Rephidim, and were come to the And when they were departed from

tell the children of Israel: thou say to the house of Jacob, and the mountain, saying: 'Thus shalt the Lord called unto him out of And Moses went up unto God, and

(מכילמא פ"ב): וגם כל חעם חזה. אסרן נדב ואביסיא, ושבעיס וקניס סנלויס עמס עמך (מכילמא שס): (ES) וצוך אלהים ויכלה עמוד. המלך בגבורה, אם ילוה אומך לעשות כך מוכל עמוד, ואם יעכב על ידך לא מוכל לעמוד

מעברי. ומרגומו דְּיִינִין פֿינין. מקרפֿום סעליונים סיו לשון לווי, לכך ממורגמין וִידִּינוּן, יַימוּן, יִדִּינוּן, ומקרפֿום סללו לשון (62) ושפטו. וְדְיִינוּן יָמ עַמְּמֹ: יביאון. מְיִימִין: ישפוטו הם. כמו ישפטו (נמולס) וכן לֹה מַעַבּוּרִי (רות בּ, ת), כמו לֹה

(עבילמה פ"ב): (רב) וילך לו אל ארצו. לגייר בני משפחחו (מכילחה פ"ב):

(2) ויסעו מרפידים. למה הולרך לחור ולפרש מהיכן נסעו, והלה כבר כתב שברפידים היו חונים, בידוע שמשם נסעו, כלילו היום נימנו: (1) ביום הזה. ברמש מדש (שבת פו:). למ סיס לריך לכמוב מלמ ביוס ססות, מסו ביוס סוס, שיסיו דברי מורס מדשים עליך

. אלא לסקיש נסיעסן מרפידיס לביאמן למדבר סיני, מס ביאמן למדבר סיני במשובס, אף נסיעמן מרפידיס במשובס (מכילמא

ההר. למזרמו, וכל מקוס שממס מולמ נגד, פניס למזרמ (מכילממ שס): במדש פ"א): רידון שם ישראל. כאיש אמד בלב אמד, אבל שאר כל התניות בתרעומות ובמתלוקת (מכילתא שס): נגד

82

כּלִפָּׁג לָּמְבְּגִם נֹאַבָּא אָטַבֶּם אָלֶג: *awin*

立器[] : סְנְּלְּדִן מִפְּלְ_תָּמְּמִים כִּי_לֶי כֶּלְ_ ַ וְּמְּמְרַעִּׁם אָּעַרַ בּּרוּעָי וֹבְיְנִעָם בָּי בְמֵנִמָּרוּ וֹטִמְרוּן זֹעַ בַּוֹמִי וֹמַטְׁר אָם_מְּמִוּת טַמְּמִתוּ בַּׁלִלְי

كَلَّدُ \$ حِـ خُرْرُ نَهُلِّكُمْ: וְגָוּי קְדְוֹשׁ אֲכֶּה הַדְּבְרִים אֲשֶׁר נאַשָּׁם שַּׁבְּינִבְילֵג מַמְלֶכִּע כְּבַוֹנִם

דְאָבֶּר אֲמֶׁר צַּנְּרוּ יְרֹנְר: נְיֵמֶם לְפְּנִיהָם אֲת בְּלְ־תַדְּבְרָוֹם מַמָּא וְסַיֵּר בֶּרְמֵיהוֹן יָת כָּל וּנְבָא מִמֶּט וּנִקְרָא לְוּקְנֵי הְעָּה וַאָּהָא מִשָּׁה וּקְרָא לְסָבֵי

<u>. בלוב:</u> الْبُهُا لِيَهُا لِمُنْ لِي الْأَوْلِ لِلْمُنَا فُكِي لِيهُا لَى فَنَائِمَا مَقْعُ ذِكَانُنَا لِنَا בְּלְ אֲשֶׁר דְּבֶּר יְהְוָה נַצְּשֶׁה בֹלְ דְּמִלֵּילִ יְיְ נַעֲּבִיר נַאָּהַיב נימני כַל־הַעָּם יַהְדָּוֹ נַיַּאַמְרוּ

> זְטַבוּן לְפוּלְטַנֹּוּ: מג יושו ואבון ואבולים למגלא, וֹנֹמּילִית יָהָכוּן כָּד

מּמִׁמִּגֹּא אַבוּג צַּגַלְג בֿבַ אַבַּמֹאַ: וטבון פובירו מפל ולהן אם פֿבּלא שפֿבּקון

<u>: מְבֹאֵב</u> פֿטוֹמוֹא בַטַמַבַּיַב מַם כַּנָי ĹΩ נאַטון טַבון בַּבַמו מַלַכון

פּטוֹלמוֹא טַאַבֶּוֹ בַפּפֿבוּנִי וֹנֹ:

וֹאַטִּיבוּ כַּלְ מַּמָּא כַּוֹיִבָּא וֹאָמָרוּ

Myself. eagles' wings, and brought you unto Egyptians, and how I bore you on Ye have seen what I did unto the

peoples; for all the earth is Mine; own treasure from among all covenant, then ye shall be Mine unto My voice indeed, and keep My Now therefore, if ye will hearken

speak unto the children of Israel.' are the words which thou shalt of priests, and a holy nation. These and ye shall be unto Me a kingdom

Lord commanded him. them all these words which the elders of the people, and set before And Moses came and called for the

people unto the LORD. Moses reported the words of the LORD hath spoken we will do.' And together, and said: 'All that the And all the people answered

וכסדר סוס: - לביח יעקב. אלו סנטים, מאמר לסס צלטון ככס: - וחגיד לבני ישראל. עונטין ודקדוקין פירט לוכרים, (3) ומשה עלה. בייס סטני, וכל עליימיו בסטכמס סיו, שנאמר וַיַשְׁבֵּס משֶׁס צַבֹּקֶר (שמומ לד, ד): בה האמר. בלטון סוס

זורקים חלים ואבני בְּלִישְׁמְרֶאוֹת, והענן מקבלם: ואבא אחכם אלי. כחרגומו: יכנס סחן בי ולא בבני, אף אני עשימי כן, ויפע עללף סָבְּלְהַיס וגו' וַיְבֹּל בֵּין מַבַּנָס וגו' (שמות יד, ימכ), וסיו מלריס אבל סישר סום אינו ממירא אלא מן האדם שמא יורוק בו מך, לפי שאין עוף פורח על גביו, לכך נוסנו על כנפיו אומר מועב כנשר הנושה גווליו על כנפיו, שכל שהר העופות נומנים הת בניהם בין רגליהם, לפי שמתירהין מעוף החר שפורת על גביהם, פ"ב). ואונקלום מרגס ואשא, וַשַּׁמְלִים יְמְכוֹן, כמו ואסיע אחכס, מיקן אם הדבור דרך כבוד למעלה: על כנפי נשרים. שבאו ישראל לרעמסם, שהיו ישראל מפוזרין בכל ארץ גושן, ולשעה קלה כשבאו ליסע וללאח, נקבלו כלם לרעמסם (מכילתא עשימי למלריס, על כמה עבירות היו הייבין לי קודה שנודווגו לכה, ולה נפרעתי מהם הלה על ידכה: ואשא אחבם. זה יום (+) אַחַם ראַיחם. לא ממורת היא ביידכה, ולא בדברים אני מעגר לכה, לא בעדים אני מעיד עליכה, אלא אחם ראיתם אער דברים סקשין כגידין (שבת פו. מכילמה בחדש פ"ב):

גרנוים אומם, כך אמם מסיו לי קגולס משאר אומות, ולא מאמרו אמס לצדכס צלי ואין לי אחרים עמכס, ומס יש לי עוד שמסא שאכרות עמכס על שמירת התורה: - סגלה. אולר תביב, כמו וְּפְגָּלַה מְלָבִיס (קהלת ב, ת), כלי יקר ואבנים עובות שהמלכים (a) ועחה. אס עמס מקבלו עליכס, יערב לכס מכאן ואילך, שכל סממלומ קשומ (מכילמא פ"ב): ושמרחם אח בריחי.

לה פחות ולה יותר: (6) ואחם חהיו לי ממלכת כהנים. שריס, פְּמֶס דְפַׁפְּ מְׁמַר, וּבְּנֵי דָוִד פֹּבַנִיס בְּיוּ (שמומל־צ מ, ימ): אלה הדברים. מבמכם נכרמי כי לי כל סמרן, וסם בעיני ולפני לכלום:

בא הכחוב ללמדך דרך ארן ממשה, שלא אמר הואיל ויודע מי ששלחני, איני צריך להשיב: (8) וישב משה אה דברי העם וגר. ביום המחרת שסול יום שלישי, שסרי בסשכמם עלם. וכי לכיך סים משס לסשיב, ללל

98

نبات: וּיגַר מֹשֶׁר אָת־דִּבְרֵי הַעָּם אֶל־ ממּשׁ נִים בּשׁ נֹאַמֹנוּנ לְמִנְלְם מֹמּשׁ נֹאָב בּשׁ נִינִימִנוּן לְמֹּלְם בּהֹבֵוּנ וֹמְתֹּמֹ עֹהֹם בֹּבַבֹּנוֹ בַּבוּלְ בַּוֹמִתְּמִ הַּמַּא בַּתַּלְנִינוּ אַנְלָּג פֿאַ אַלֶּגוּלַ בַּמֹּב מַמֹּלֹן מִטַּנְלָג לַנַ בַּמִּבֹא גַּמֹּנֹיא וַיּאַמֶּר יָחַנְּח אֶל מֹשֶׁה חַבָּּח וַאֲמַר יִיְ לְמִשֶּׁה הָא אֲנָא

أخفأن شِمْرِينُه: הַלָּם וְקִבַּשְׁמָם הַיּוֹם יִמְּחָר ניאמר יְהוָה אָל־מֹשֶׁה ֹלֵךְ אָלַ־

בְּלְ_הָעֶם עַּלְ_הָר סִינְי: בּוֹים הַשְּׁלְשָׁי יֵהָד יְהְוָּה לְעֵּינִי וֹבְינִ לְכְּלִים לְנִּוִם בַּהָּלְנְהָּגֹּ בָּנִוּ

دنيّات: בְּקְבַבְינִגָּהַ בְּקַרַ מָנָת יי השְּמְרִוּ לְכָּם עַּלְוּט בָּהָר וּנְגַעַּ וְהִוְּבַלְמֵּ אָתַרְהַעְּםׁ סְבָּיִב לֵאִמֶּר

הַמְּר יַעֲּלִוּ בְּחֲר: אָישׁ לָאׁ יִחְיָה בִּמִשֹּׁדְּ תַּיּבֶּל ⁸¹ אּוֹ־יָרָה יִּיֶּהֶה אִם־בְּהֵמֶה אִם־ לא עלנע בו יָד בי־סְקוֹלוּל יִסְבֵלְ לֵא הַקְּרַב בּיה יַד צַבּי

וְחַוֹּי מֹשֶׁה יָח פִּהְנְמֵּי עַּמָא

نىتأندىا كحيقىديا: ממא יהומינפון יומא דין ימחור וּאַמֹּר וּן לִמְמָּר אִיזִיל לְנָת

עַמָא סָחוֹר וֹן לַמְוֹנוּ כֹּלְ מַּפֹּא מַלְ סִוּנֹא אָבׁוּ בּוּוֹמָא שַּׁלִיתָאָר יִתְּנָּלִי نبيبا نضننا كبيقه فكنفهد

אַטַבְּטְּבְאַ יִּטְבָּטְהַיִּ לסופוה כל דוקרב בטורא מבמפֿל במורָא ובמפֿרב סְחוֹר לְמֵימֵר אָסְהָמַרוּ לְכוֹן

אַנוּן מוּרְשׁוֹ לְמִסַׁל בַּמוּרָא: לא וטַקיים בְּמִינִר שׁוֹפָּרָא ומטבו אם למובא אם אלמא אַטַבוּלמא וטַבוּים או אַמִּטַבאַב

> unto the LORD. Moses told the words of the people also believe thee for ever.' And when I speak with thee, and may cloud, that the people may hear 'Lo, I come unto thee in a thick And the LORD said unto Moses:

them wash their garments, them to-day and to-morrow, and let Go unto the people, and sanctify And the LORD said unto Moses:

people upon mount Sinai. some down in the sight of all the for the third day the LORD will and be ready against the third day;

mount shall be surely put to death; of it; whosoever toucheth the into the mount, or touch the border heed to yourselves, that ye go not up people round about, saying: Take And thou shalt set bounds unto the

7 I

come up to the mount. horn soundeth long, they shall it shall not live; when the ram's through; whether it be beast or man, shall surely be stoned, or shot no hand shall touch him, but he

- לשומע מפי המלך, רלוננו לראות את מלכנו: רביעי למדש: - אח דברי העם וגוי. משובה על דבר זה שמעתי מהם, שרלונם לשמוע ממך, הינו דומה השומע מפי שלים (9) בעב הענן. צמעלס סענן, וזסו ערפל: הגם בך. גס לגליליס סלליס לחריך: היגד משה הור. ביוס סמחרת שסול
- (10) ויאמר הי אל משה. אם כן שמוקיקין לְדַבֵּר שמם, לך אל סעם: וקדשהם. ווימנמם, שיכינו עלמם סיום וממר:
- שהר ושמים עשרה מלבה (מכילמה שם), כל הענין ההמור בפרשת והלה המשפטים, והין מוקדם ומהוחר במורה: – לעיני כד (11) והיו נכונים. מוצדליס מאשה (מכילמא פ"ג): ליום השלישי. שסוא ששה צמדש, וצממישי צנה משה את המוצמ ממת
- וסלסס, ואמס מוסירס על כך: ונגע בקצהו. אפילו בקלסו: (12) והגבלה. קבע להם שחומין לסימן, שלא יקרבו מן הגבול והלאה: - לאטר. הגבול אומר להם השמרו מעלות מכאן
- ילמק סיס: שקרל, וכיון שנסמלק שם רשמין לעלומ: - היובל. הוא שופר של מיל, שכן צערציא קורין לָדְּכֶבָא יוֹבֶלָא. ושופר של מילו של למטה לארן, כמו גָרָה צַּיָּה (שמות טו, ד): 🗈 במשך היובר. כשימשוך היובל קול אכוך, הוא שימן שלוק שכינה והפשקת (13) ירה יירה. מכאן לנסקלין שסס גדמין לממס (סנסדרין מס.) מצימ ססקילס שסיס גצוס שמי קומום: יירה. יושלך

شِمٰدِ بِنُاتِ: בְּלְּבְׁ נִוֹפֹּגִתְ אָּטַ בְּלְבָּׁם נְוֹכִּבְּׁסִׁוּ הַּפָּׁא נִוֹמָוּן נִטַ הַפָּא נְׁבַוּנִרוּ נַבְּבֶר מְמָּב מֹן בַּנְבַיר אָבְ נִּנִבִּי מִמָּב מוֹ סִּנִבּא לְנִיב

₩₩: לְהְּלָתֵּע וֹמִים אֹלְ-שׁנְּתִּוּ אֶלְ- לִשְׁלִשׁא וִמִּוּן לַאִּ שִׁפַּׁרִבוּוּ וּיֹאמֶר' אֶלְ־הַלֶּם הָיִי נְכֹנִים נַאָמָר לְעַּמָּא

EGÜÜL: . מַאָּב וֹּיִּנְוֹבְרַ בַּלְרַנְתְּמֹם אַּמֶּב <u>הַפְּגָּ</u> בְּטִבָּא וֹזִה בָּלְ הַמָּא ختر مَر بثبات لَظِم مِقت بأنَّظ فَعْرَا مَذِ مِنْهُ لَظُمْ مِينَةً * or בַּבֶּער וֹגִייִ לְגָיַר יִבְּבַעְים וֹמִּלוֹ הַפָּבֹא וֹנִיוִ עַבְווּיבַרְקִים וֹמִּלוֹ הַפָּבֹא וַנִּיוִ עַבְווּיבַרְקִיוּ يزبر خذت بينوخائة جبزت يبين جانوه وذرمهد جمبيد

خَتَكُنُ لَا يُكُلُّلُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ הַאֵּלְהִים מִן־הַמַּהְנָה וַיְּהְיַצְּבִוּ מִימִרָא דַּייִ מִּן מַשְּׁרִיהָא יו וּיוֹצֵאָ מֹשֶׁה אָת־הָעָט לְקָרָאת וְאַפִּיק מֹשֶׁה יָת עַּמָא לְקַדְּמוּת

خَمْهُا لَحَدُهُا لَيْثَالَهُ خَمْ لِثَالَهِ خَمْ مِنْ مَا يَخَدُمُ فَذِيْكُ خَمَانُهُ §
ז יַרַ עַ עְּלְיִי יְרַזְּהַ בַּאֵשׁ זַיַּעַל עַּשְׁנוֹ שִׁן בַּדְם דַּאְּהָנְּלִי עַלֹּיהִי יִיְ
ז لْلَالِ مُدَرِ مُهَا كُذِرٍ بَرْفَرُر لِجَهُلِ لَمِيلَهِ لَـُمُدَرِ لِثَرَا دِيرَبِ

מְאָר מֹשֶׁה יְדַבֶּר וְהְאֶלֹהִים לַחְרָא מֹשֶׁה מְמַלֵּיל יִמִן בֵּיָם أَنْ لَا لَا لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ ÜŻL:

וֹאֹלנוּ בֹלוָג:

לַגַּר אָטִׁטָא:

דְבְנַשְׁרִיתָא:

וֹאִטְעִּיה בְּשִׁפּוְלֵי מוּרָא:

באַשוּלא נוֹמ כֹּלְ מוּנִא לַנוֹנִא:

God; and they stood at the nether

spoke, and God answered him by a waxed louder and louder, Moses And when the voice of the horn

the voice of a horn exceeding loud; thick cloud upon the mount, and were thunders and lightnings and a when it was morning, that there And it came to pass on the third day,

ready against the third day; come

And he said unto the people: 'Be

people out of the camp to meet And Moses brought forth the camp trembled. and all the people that were in the

part of the mount.

not near a woman.'

washed their garments. sanctified the people; and they

mount unto the people, and

And Moses went down from the

mount quaked greatly. smoke of a furnace, and the whole smoke thereof ascended as the descended upon it in fire; and the smoke, because the LORD Now mount Sinai was altogether on

81

(15) היו ובונים לשלשה ימים. לפוף שלשה ימים, סול יום רביעי, שהופיף משה יום לחד מדעחו, כדברי רבי יוםי (שבה (+1) מן ההר אל העם. מלמד שלה סיס משס פונס לעסקיו, הלה מן ססר הל סעס:

להוריע, ומהור מלממא את הפולמת: ימיס, שמא הפלוע האשה שכבה ורע לאחר עבילהה והחוור והעמא, אבל מששהחה שלשה ימים כבר הזרע מקריה ואינו ראוי אל אשה. כל שלשת ימים הללו, כדי שיהיו הנשים מובלות ליום השלישי ותהיינה עהורות לקבל תורה, שאם ישמש תוך ג' פו.), ולדברי האומר בששה בחדש נימנו עשרת הדברות, לא הומיף משה כלוה, ולשלשת ימים, כמו ליום השלישי: אל חגשו

וֹנ מִנוֹמָנוֹ בִנִי בֹּלַבְ:

(16) בהיות הבקר. מלמד שקקדים על ידם, מה שלין דרך בשר ודם לעשות כן שיהה קרב ממחין לחלמיד, וכן מלינו קום

מכילמא פ"ג), ולא נאמר לסיגי בא: – בחחחיה החר. לפי פשומו ברגלי ססר. ומדרשו, שנמלש ססר ממקומו ונכפס עליסס (17) לקראת האלהים. מגיד שסשכינס ילאס לקראתס כחמן סיולא לקראת כלס, ווס שנאמר ס' מָפֶינַי בָּא (דבריס לג, ב. בְּטְ מָרְ סִבּּלְשָּׁם וּדוּ, (ימוקאל ג, כב), וְמְקוּס וְמַבְּאַ מָל סַבּּקְשָּׁם וְסִבָּס שָׁס בְּבֹוּד ס' עֹמֶד (שס כג):

סום, ואמס מכנס אומו לדמומו לבריומיו כדי לַשַבַּר אֿמ סאוון: לבריומיו, כדי לַשַבַּר אַם האוון מה שיכולה לשמוע. ביולא בו וְקולוֹ פְּקוֹל מַיִּם רַבִּיִּם (יחוקאל מג, צ), וכי מי נמן קול למים והלא לסס. כיולא בו פְּעַּרְיֵּה יִשְׁאָג (הושע יא, י), וכי מי נמן כה בארי אלא הוא, והכחוב מושלו כאריה, אלא אנו מכנין ומדמין אומר לומר בוער באש עד לב השמים, ומה מלמוד לומר כבשן, לַשַּבֶּר אֹם האוזן מה שהיא יכולה לשמוע, נומן לבריות סימן הניכר ולא מרגס פְנְנָא, וכל עשן שבמקרא נקודיס קמ"ן, מפני שהס שם דבר: - הכבשן. של פיד, יכול ככבשן זה ולא יומר, מלמוד (18) עשן כלו. אין עשן זה שם דבר, שהרי נקוד השי"ן פח"ח, אלא לשון פעל, כמו אמר, שמר, שמע, לכך חרגומו פָגַן בָּנִיה כגיגית (שבתפת.):

ניַאַמֶּר יְהֹנְתֹ אֶלְ־מֹשֶׁה בֻד נַאֲמַר יִיְ לְמֹשֶׁה חוֹת צַּסְהֵיד אָל_רָאָהְ הַבְּוֹרָ וַנִּעָּלְ מָהָּרִי: رَعْض بَبَرَد رَبْطِنُم بَبَيْد جُطَهُد جُرَدَت صَبَبَه بَهَدِه بَبْ جُطَهُد ממי ניבר יהוֶה עַלְהַר סִינֵי אָלְ־ וְאָהְגְלִי יִיָּ עַלְ מוּרָא דְסִינֵי

+= וֹמֹלִים אַטִּר וֹאַבְוֹוֹ מִמִּיֹ

אָנַרַ בְּבָרָ וְּלֵבַהְשִּׁיִּ

آبېشد څځ، ندند څهـتــ

ننٰحَلَيْهِ، قَلَ نَقَلَهُ خَيْهِ نُعِيْدٍ:

🏡 إِيْكِ بَاقِبَيْتِ بَاذِيْكِانَ كِيْرَانِيَا اللَّهِ الْإِلَا الْمُعَالَّا اللَّهِ الْمُعَالَّا اللَّهُ الْمُعَالَّا اللَّهُ اللّلْلِيلُولُ اللَّهُ اللَّالِيلُولُ اللَّهُ اللَّاللَّالِيلَالَّالِيلَالِيلَالِيلَالِيلَالِيلَالِيلَاللَّالِيلَالَاللَّالِيلَالِيلَاللَّالِيلَالَاللَّالِيلَالِيلَاللَّالِيلَالَالَاللَّالِيلَالَالِيلَالِيلَالَّالِيلَاللَّالَالِلْلِلْلِلْلِيلَاللَّالِيلَالِيلَاللَّالِيلَالِلْمِلْلِلْلِلْلِلْلِلْلِلْلِلْلِلْل

לְבְאָנִע וֹלָפַּלְ מִמֶּנִנּ בֶּב:

לְבִׁישׁ מִּינְאׁ יִּסְלִיל מִשָּׁבִי:

.qu insw to the top of the mount; and Moses mount; and the Lord called Moses mount Sinai, to the top of the And the Lord came down upon

למחזי ויפול מנהון סגי: בְּעָבְ בְּעָבְ פַּוֹרֵנֶהְ בְּעָבְ בְּעָבְ בַּעָבְ בְּעָבְ בִּעָבְ בַּעָבְ בַּעָבְ בַּעָבְ בַּעָבְ בַּעָבְ בַּ

ולמול בהון יו: שבר וו ושפוימו בלמא ial čitia lälitil jadax

שבום זם מולא ושבושבו: אַהְּה הַעֵּרְהָה בְּנִיּ לֵאמֹר הַנְּבֶּל אַרֵּי אַהְ אַהְיַהְיָהְ בָּנָא לָמִיעַר ב הְעָּם לַעַּלְת אָלְ־תַר סִינְיִ בְּיִ עַמָּא לְמִפַּק לְשִּירָא דְּסִינִי ניאמר משה אַל־יְהְוֹה לא־ייבָל נאַמר משה בֶּדָם יִי לְא יפּוֹל

נְאֶמֶר לֵיה יְיָ אָיזִיל חוֹת וְתְּפַּל

ַלְעָלָת אֶלְיִרְיְהָה פָּן־יִפְּרָץֹּ בְּלְמֹא נְלַמִּנְלְ בַּעוּנְוֹ: لْلَحِلْتَالَ لَلْمُو هَذِيْنَكُونَ حُمْ نَقَوْدِوا خُمُوَطَ خِطْنُو نَتُ אַט נאַבורן אַפָּר נְכִּבַּנִיאָ נַעַּפָּאַ

people, and told them. ⁵⁵ וַיֵּבֶר מֹשֶׁר אֶלְבְעַהְעָם וּלְאָמֶר וּנְחַת מִשֶּׁר לְנָת עַּמֶּא וַאֲמַר So Moses went down unto the

LORD, lest He break forth upon

let not the priests and the people

break through to come up unto the

up, thou, and Aaron with thee; but

get thee down, and thou shalt come

And the LORD said unto him: 'Go,

us, saying: Set bounds about the

And Moses said unto the LORD:

themselves, lest the LORD break

And let the priests also, that come

to gaze, and many of them perish. they break through unto the LORD

Go down, charge the people, lest

And the LORD said unto Moses:

near to the LORD, sanctify

mount Sinai; for thou didst charge The people cannot come up to

mount, and sanctify it.'

forth upon them.'

57

†7

٤٦

17

07

(02) וירד הי על הר סיני. יכול ירד עליו ממש, מלמוד לומר פִּי מָן בַשְּׁמַיָּס דְּבַּרְפִּי שָמֶבֶס (שמות כ, יע), למד שֶׁבְּרָפִין דבר סקול, כמו שַׁשֶׁר יַשְׁנֶס בְּמִׁשׁ (מלכיס־ח יח, כד), על דבר סחׁש לסורידו: שגבורה אלא אנכי ולא יהיה לך, והקדוש ברוך הוא מסייעו למח בו כח להיוח קולו מגביר ונשמע: - יעננו בקול. יעננו על מממלה לַשַׁבֵּר חוניסם מה שיכולין לשמוע: – משה ידבר. כשהיה משה מדבר ומשמיע הדברום לישרחל, שהרי לח שמעו מפי (19) הולך וחוק מאד. מנסג סדיוע כל ומן שסוא מאריך למקוע קולו ממליש וכוסס, אבל כאן סולך ומוק מאד, ולמס כך,

ויקרבו ללד ססר: ונפל ממנו רב. כל מס שיפול מסס, ואפילו סוא ימידי חשוב לפני רב (מכילתא שס): יהרסו. כל (וב) חעד בעם. המרה נהם שלא לעלות נהר: פן יהרסו וגרי. שלא יהרמן את מלנס, על ידי שֶׁפַּאַנָס אל ה' לראות, שמיס עליוניס ומחמוניס, וסליען על גבי ההר כמלע על הממה, וירד כקא הכבוד עליהס (מכילחא פ"ד):

(22) וגם הכהנים. אף הצכורות שהעפודה בהם (ובתים קמו:): - הגנשים אל ה׳. להקריב קרבנות, אף הם אל יממכו על סריפה מפרדה אפיפה הבנין, אף הנפרדין ממלב אנשים הורפים את המלב:

(23) לא יובל העם. איני לריך לסעיד בסס, שסרי מומרין ועומדין סס סיוס שלשם ימיס, ולא יוכלו לעלום, שאין לסס רשום: משיבוסם לעלוס: - יחקדשו. יהיו מוומנים להחילב על עמדן: - פן יפרץ. לשון פרלה, יהרוג בהם ויעשה בהם פרלה:

אל סי: פן יפרץ בם. אף על פי שסיא נקוד העף קמ"ן, אינו זו מגורמו, כך דרך כל מיצה שנקודהה מלאפו"ס, כשהיא צאה לעלמו, והכהנים מחילה לעלמה, משה נגש יוחר מההרן, וההרן יוחר מן הכהנים, והעם כל עיקר הל יהרשו הח מלבה לעלות אחה ואהרך עמך והכהנים. יכול אף סס עמך, מלמיד לומר ועלים אסס, אמור מעמס, אסס ממילס לעלמך, ואסרן ממילס (24) לך רד. ופעד בסס שנים, שמוכוין אם סאדס קודס מעשס, ומורין ומוכוין אומו בשעם מעשס (מכילמאשס): - ועלית

במקף, משמנה הנקוד למטף קמ"ן:

¾८८८ (०)

₽=:

DEL WOLL - ELWR 'RIX - WWY - XIX SUBOXE

עַדְּבְרֵים הָאֵלְהַ מְעִיר: (ס) הָאָלֵּיוֹ לְמִימָר: XX וִיְרַבַּר אֵלְהָיִם אֵנִ כְּלִ וּמִלִּילִ יִּיָ יְּהָ פִּהְוֹנִמִּיָא

And God spoke all these words,

XX

The Ten Commandments are presented here in Ta'am Tahton. For the Ten Commandments in Ta'am Elyon, see page 204.

מְּבְרִים: הוֹצֵאְתֵּיךְ מֵאֶהֶץ מִצְּרָוִם מִבֵּית מֵאַרָעָא דָּמִצְּרַוֹם מִבֵּית אַנְבָּי יְתְנָּהְ אֶבְתָּיִי

I am the Lord thy God, who brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage.

Thou shalt have no other gods

- מַּלְ-פְּּנְי: מָנִּי: מְנִּי: מְנִּי: מְנִּי: מְנִּי:

Thou shalt not make unto thee a graven image, nor any manner of likeness, of any thing that is in the earth beneath, or that is in the water under the earth;

before Me.

- (32) ויאמר אליהם. סמרמס זו:
- (1) וידבר אלחים. אין אלסיס אלא דיין, וכן סוא אומר אֱלֹסִיס לֹא מְקַלֵּל (שמות כב, כו) ותרגותו דַּיֶּינְאָל, לפּי שיש פרשיות במורס שאס עשאן אדס מקבל שכר ואס לאו אינו מקבל עליסס פורעניות, יכול אף עשכת סדבכות כן, מלמוד לומר וידבר אלסיס, דיין לספרע: אח כל הדברים האלה. מלמד שאמר סקדוש ברוך סוא עשכת סדבכות כן, מלמוד לומר וידבר אסיל. מס שאי לסיס, דיין לספרע: אח כל הדברים האלה. מלמד שאמר סקדוש ברוך סוא עשכת סדבכות בדבור אחד, מס שאי אסיל לבי הלחלים להינו להינו להמר כן, אס כן מס מלמוד לומר עוד אנכי ולא יסיס לך, שחור ופירש על כל דבור ודבור בפני עלמו. (קושיית אס כן כרי, פירוש, לפי וס שמוכת מאת כל סדבכיס סאלס, שגם שאר עשכת סדבכות כולס אמר סקב"ס בלצון אס בן מס מלמוד לומר אנכי וגרי, כצינו לומר מס בא לסודיענו במס שפרע לצון בי דברות אלו מסשאר, מדסוליאס בלצון אס שמתמעות הנלות לומר למוד להינו להומס החורס, לא סחור ללמד על סכלל ילא על ספרע אלו שתי דברות ראשונות ביחיד ודו"ק): לאמר. מלמד שסיו עוני של הן קו על קו על ספרע אלו שתי דברות ראשונות ביחיד ודו"ק): לאמר. מלמד שסיו עוני שליו להו לח לו לח להו להו למו למל של הפרע אלו שתי דברות ראשונות ביחיד ודו"ק): לאמר.
- (2) אשר הוצאחדר מארץ מצרים. כרמי סיל ססולסס, שמסיו משועבריס לי. דבר אחר, לפי שנגלס ביס כגבור מלחמס ונגלס כאן כוקן מלא רחמיס, שנאמר וְמַשַׁם בְּגָלִי בְּמַשֲׁם לִבְּנָת סַפַּפִּיר (שמתם כד, י), זו סימס לפניו בשעת סשעבוד, וכעלס כאן כוקן מלא רחמיס, שנאמר וְמַשַׁם בְגָלִי בְּמַשֲׁם לִבְּנָת סַפַּפִּיר (שמתם כד, י), זו סימס לפניו בשעת סשעבוד, וכעלס סשמיס משנגאלו, סימיל ואני משמיס במכאת, אל מאמרו שמי רשויות סן (מכילמא פ"ס), אכני סוא אשר סילאקין ממליים ועל סיס. דבר אחר, לפי שסיו שומעין קולות סרבס, שנאמר אם סקולות, קולות באין מד' כומות מען סשמיס ומן סארן, אל מחשר לעמד פניגוריא במעשה סעגל, ווס סוא שאתי מאמר לביים למר לשון ימיד אלסיך, לימן פתחון פס למשס ללמד מניגוריא במעשה סעגל, ווס סוא שאתי בעים שבייתם עבדים לו, או אינו אומר אלא מבים עבדים שהיו עבדים למסיר מלמוד לומר ויפדן מבית עבדים מיד פרעס שלייתם עבדים לו, או אינו אומר אלא מבים עבדים לשביים לעבדים, מלמוד לומר ויפדן מבים עבדים מיי ולא עבדים לעבדים לעבדים, מביו עבדים, מלמוד לומר ויפדן מבים עבדים מיי ולא עבדים לעבדים.
- (3) א יהיה לך. למס נאמר, לפי שנאמר לא מעשס לך, אין לי אלא שלא יעשס, סעשיי כבר מנין שלא יקיים, מלמיד לימר לא ימיס לך (מכילמא פ"ו): אלהים אחרים. שאינן אלאימ, אלא אחרים עשאים אליסים אלסים אלסיס שליסים עליסים (מכילמא שם). ולא ימכן לפרש אלסיס אחרים וולמי, שגנאי סיוא כלפי מעלס לקרימס אלסים אללים אחרים, ודמה שהרים לעובדייסס, בנעקים אליסים ואינן עוניס אומס, ודומס כאילו סיוא אחרים אלינו מכירו מעולם: על פני. כל זמן שאני קייס, שלא מאמר לא נצעוו על עבודת אליליס אלא אומו הדור (מכילמא שס):
- (+) פסל. על שם שנפקל: וכל חמונה. המונה כל דבר אשר נשמים:

נקל־רבעים קשנאי: くみ_びふびごにに

بَرْمِثَكَ، تَعَٰرُكُ، (2) י וֹמְמְּע מֹסֹב כַאֵּלְפָּׁנִם לַאָּעַׁדֹּו וֹמִּדִּנִב מִּוְדֵּוּ לְאַלְפָּּוּ בַּנִוּן

אַמֶּר־יִשְּׁא אָת־שְׁטָוֹ לַשְּׁוָא:(פּ) לְמֵּנִא בַּר לְאִ וֹנַפַּׁעְ וֹעוֹנֵע אָנו לְמִּנִּנֹא אָבו לָא וֹנַכּו וֹוֹ וֹע رُجُ بَاشِمٌ جُنا يُبَالًا يُحْرِثُنك رُحُ فَانَوْدَ فَهُمُ لَانَا يُخْرَفُكُ وَلَا يُعْرَفُكُ لَا يُعْرَفُكُ

זְבֶוֹר אֶת־יִוֹם תַשְּׁבֶּת לְקַדְשְׁוֹ:

±&&C.L: تغظنك بخثظيك لتكك غشد الالتالة · אָלְהֻיִּף לְאִ־תַּעֲשֶּׁה בָל־מָלָאַלָּה שַבָּת ליהוָה

> מַהַּלְמִוּן בַּנוֹאַ לַמִּטִׁהָּוּ בַּעַר וֹמֹלְ בַּׁר בַבִּימֹאִ, לַסִּוֹאָ, כַּב בֿר הַלָּינוֹאִי מַסְמָּר חוֹבֵי אֲבְּחָן עַלְ בְּנִין אָנוּ אָלֹא וֹנֹ אֶּלְטַוֹּ אָלְ לַנֹּאַ رُم نفريد كِديا نُرُم نفكِنينيا

לְבְוֹשְׁמָּה וּלְנְמֶבה פּפוּבָה:

בונמו בשמוה לשקרא:

בְּכִיר וָת יוֹמָא דַשְּׁבָּתָא

देवंद्रेक्षावरायः

ـ נֹמִנִםְ שַׂמְּבֵע וֹמְמִּנִי מִּשִּׁא יִנִמִּנוֹ שִּׂפַלְעוּ וַעַּהְּבִיג בַּלִ

نافا الماحة

מֹלובא אַט וּלבב וּלבטב וֹ אֶלְנִינִ לֵא עַהַּבָּנִינִ וווְמֹא מִבֹוּמֹאִנו מִבֹּטֹא בֹבַם

hate Me; and fourth generation of them that upon the children unto the third visiting the iniquity of the fathers LORD thy God am a jealous God, them, nor serve them; for I the thou shalt not bow down unto

commandments. love Me and keep My thousandth generation of them that and showing mercy unto the

that taketh His name in vain. LORD will not hold him guiltless LORD thy God in vain; for the Thou shalt not take the name of the

it holy. Remember the sabbath day, to keep

all thy work; Six days shalt thou labour, and do

6

stranger that is within thy gates; maid-servant, nor thy cattle, nor thy nor thy man-servant, nor thy thou, nor thy son, nor thy daughter, shalt not do any manner of work, unto the LORD thy God, in it thou but the seventh day is a sabbath

(5) אר קנא. מקנא לספרע, ואינו עובר על מדחו למחול על עון עבודם אליליס. כל לצון קנא איפרי"מנע בלע"ו (אייפערוד)

(a) נוצר חסד. שמדס עושה, לשלס שכר עד למלפיס דור, נמלמת מדס מובה ימירה על מדת פורעניות מתת על מתש ממות, נומן לב ליפרע: לשנאי. כמרגומו, כשמומוין מעשה אבומיהם בידיהם (פנהדרין כז:):

שוו לארבעה דורות, ווו לאלפים (מוקפתא קומה ד, א):

(ד) לשוא. (סשני לשון שקר, כמרגומו) פְמֶס דְּמֵימַר מי זהו שבועת שוח, נשבע לשנות חת סידוע, על עמוד של אבן שהוא של

ההא שנאמר שַׁמַּמ דְּבֶּר הֱנֹהִים שְׁמַּיִם זוּ שְׁמֶעְמִּי (מהלים פב, יב). זכור לשון פעול הוא, כמו הְבוֹל וְשָׁמֹו (ישעיה כב, יג), הְלוֹךְ ١٢٦ (١٤ مَرْجَعَ عَلِمِينَ الْجَرْبَ وَهِلِهُم رُادٌ (דَحَرْبُ حَدَرْ مَحَرْبُ بَرَدُ لِهُرَالًا لِهُرَا مَ غُورَةٍ (لانراحة نمر ١٤) بِعِرْبِ بِعَرْبُ (تَحَرَّبُ حَدَرِهُ حَدَّرَ مَا مِنْ اللهُ الْمَارِيةِ اللهُ ال (8) זכור. זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וכן מְחַלְלֵיה מוֹח יוּמָח (שמוח לא, יד) וּבְיוֹח הַשַּׁבְּח שְׁנֵי כְבָשְׁיִט (במדבר כח, ע), וסב, (סכאשון לשון מגן, כמכגומו) וס הנשבע למנס ולסבל על של עץ עץ, ועל אבן אבן (שבועות כמ.):

(10) אמס ובנך ובמך. אלו סקעניס, או אינו אלא גדוליס, אמרמ, סרי כבר מווסרין סס, אלא לא בא אלא להוסיר גדוליס על (9) ועשיה כל מלאכחך. כשמנה שנה, יסה בעיניך כהילו כל מלהכהך עשויה, שלה מהרהר החר מלהכה (מכילמה פ"ו): ובְּכֹס (שמואל־בּג, מו), וכן פמרונו מנו לבּ לוכור ממיד אֹם יוס השבת, שאס נודמן לך מפץ יפס, מהא מומינו לשבת (בילה מו):

16

שבימם הקטנים, ווה ששנינו (שבת קכה.)קטן שבה לכבום, הין שומעים לו, מפני ששבימהו עליך:

[.] [.] [.] [.] [.] בּבַרְ יְהְנֶהַ אָת־וִּם הַשַּּבָּת ווֹנִע בּוֹנִם עַמִּבוֹמֹּג מֹלַ בָּנִ וֹאָעַבַלַּגְאַמָּגַבַּיַם ıı אֶרַרדִשְּׁעַנִיִם בּׁ מֻמֻּעַוֹנִים מַמָּעַ

رقا ځك:(٥) הַאָּבַלָּה אֲשֶׁרַיְהְוָה אֶלֶהֶיף ئىڭلا_كىۋائ

åå∟: (a) לא טינוב לא עמונה בומו בומו מר טינוב לא עסטור בעברו נּ לְאֵ עֹוֹבְאֵּע (ס) לְאַ עֹוֹלִאָּב (ס) לְאַ עֹלִמִּגְ וֹפֹּמִ לְאִ עֹוּוּב לְאִ

לא עַּהְלָּה בֵּיה בַעֶּף לָאַ־תַּהְמָּד

تَلَمَدِ لَأَجُم لِأَمُّكُ خُلَمُّكُ :(בَ) אָמִּט בַמָּב וֹמּבֹבוּו וֹאָמִטוַ וֹמִוּבוּן

تَنْهَٰكُن تَالُكُك: וֹאָט_בַבַבוּ הַהָּוֹן נּגַּבְא בַהַּם נַנֹּנָהוּ ן אָת־הַלַפִּידִם וְאָת קַוֹל הַשַּׁפָּר إَكِمْ بَيْهِ لَا يُمَا يَوَادُنُ مِوْمٌ مِيَا إِنَّا مِكَانِهُ إِنَّا اللَّهِ مِكَانِهُ إِنْهِ

אָל'הָים פָּן־נָמִיּת: מֹפֿוני וֹנְאַמְׁמֹחִ וֹאַכְ_וֹבַבֹּב מֹפֿוני וּוֹפֿבּיבְ וֹלָאִ וֹטִמּבְּבְ מֹפּוֹאִ מוֹ וַיְאַמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֶּר־אַמָָה וַאֲמַרוּ לְמֹשֶׁה מַלֵּיל אַהְּ עִּמַנְא

> ىر بايك لا يُحَالِم الْكِلَامُ بِينَا لِهِ بِينَا لِهِ بِينَامُ الْكِلَامُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل מּמֹנִא וֹנִע אַבְמֹא נִע נַמֹּא אָבוּ שָׁשַׁאַ וְעָנוֹ הַבַּב נוֹ וֹעַ

> ביירכון יומף על אַרְעָא דַייָ ופֿר וָת אַבוּף וְיָת אַמֶּף בְּדִיל

סְבַּרוּהָא דְשִׁקְרָא:

ĿĠIJĊĹĿ: נּאַמִּטִיה וְתּוֹבִיה וּחְמָּבִיה וְכֹּל סטמגר אַסט טלבה וַמּלְבִיה לא עוומיד בית חברה לא

ולמו מבעול: מולא בעלל נעוא מפא וומו למוְנִגֹּא וֹנִע לַכְ מִוְפֹּנֹא וֹנִע

בְּבְם יִיְ דִּלְמָא נְמוּת:

hallowed it. blessed the sabbath day, and seventh day; wherefore the LORD that in them is, and rested on the heaven and earth, the sea, and all for in six days the LORD made

giveth thee. land which the Lord thy God that thy days may be long upon the Honour thy father and thy mother,

witness against thy neighbour. not steal. Thou shalt not bear false not commit adultery. Thou shalt Thou shalt not murder. Thou shalt

that is thy neighbour's. nor his ox, nor his ass, nor any thing man-servant, nor his maid-servant, covet thy neighbour's wife, nor his neighbour's house; thou shalt not Thou shalt not covet thy

stood afar off. people saw it, they trembled, and mountain smoking; and when the and the voice of the horn, and the thunderings, and the lightnings, And all the people perceived the

let not God speak with us, lest we thou with us, and we will hear; but And they said unto Moses: 'Speak

91

בשבם: _ ברך. ויקדשהו. ברכו במן לכופלו בשבי לחס משנס, וקדשו במן שלה סיס יורד בו: (11) וינה ביום השביעי. כניכול סכמיב נעלמו מנוחס, ללמד סימנו קל וחומר לאדס שמלאכחו נעמל וניגיעס שיסא נוח

ומכלל לאו הן (מכילמא פ"מ): (21) למען יאריכון ימיך. אם מכבד יאריכון ימיך, ואם לאו יקלרון, שדברי חורם נועריקון הם נדרשים, מכלל הן לאו

לא מגנוב דבר שמייב עליו מימח ביח דין (סנהדרין פו.): ממון ולהלן בגונב נפשום, אמרם, דבר הלמד מענינו, מה לא הרלה לא הנאף מדבר בדבר שהייבין עליהם מיחה ביה דין, אף . אַישָׁסְ מְּקַם אֶם זְרִיס (ימוקאל עו, לב): - לא חגנוב. בגונב נפשות סכמוב מדבר, לא מגנובו בגונב ממון, או אינו אלא וס בגונב (13) א הגאף. פֿין ניפֿוף פֿלפֿ בפֿשַמ פֿיש, שנפֿמר מוֹם ייַמַמ כַּנֹפָף וְכַּנֹפֶפֶּמ (ויקרפֿ ב, ו), ופֿומר כְפָשָׁשְׁ כַּמְנָפֶפֶּמ פַּמַמ

(מסלים פח, יג. מכילחה שם): לאחרריסם שנים עשר מיל, כאורך מחניסם, ומלאכי השרח באין ומסייעין אוחן להחזירס, שנאמר עַלְבֵי לְבָּאֹוֹח יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן במקום אחר (שם): - אח הקורות. היולאין מפי הגבורה: - ויגעו. אין נוע אלל זיע (שם): - ויגעהרו מרחוק. היו נרמעין סיס בסס מרש, מלמוד לומר נעשס ונשמע (מכילמא פ"ע): רואים אח הקולות. רואין את סנשמע, שאי אפשר לראות (EI) וכל העם רואים. מלמד שלה סיס בסס החד קומה, ומנין שלה סיס בסס הלס, חלמוד לומר ויענו כל סעס, ומנין שלה

װְמֶשֶׁמֵי: בא האלהים ובעבור ההנה אהנלי לכון יקרא דין וקדיל בּ שׁילָאנֶ כִּּי לְּלֹמֹּדנּירְ וֹפַּוִּע אָּטַׁכְּם אָבִי בּּבִּילִ לְוֹפֹאִׁנִ יִּטִׁכִּוּן

בדיל דלא החובון: מּלְ בְּּנִינֶם לְבֹלְעָׁי בַּיִּנִינִ בַּנִילְמָי מּלְ אָפּּיכִין ַנּיֹאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הַעָּם אַל־נַאַמַר מֹשֶׁה לָעַמָּא לָא תַּדְהַלִּוּן

you, that ye sin not.' you, and that His fear may be before Fear not; for God is come to prove And Moses said unto the people:

וּנֹהְּמִב בַּהְם מִבְבַבַל וּמָמֵב וֹלִם הַפֹּא מִבַנוּל וּמָמֵב לַבַּיב

אָבַ_עַהְעָבַּבְ אָּהֶעַבַהַהָּם לַבָּע אָמָהִטֹאַ בַּטַהָּן נַלָּבַאַ

darkness where God was. Moses drew near unto the thick And the people stood afar off; but

בַּבְּבֶּׁבֶּבְי لَّهُرَبُّت كُر مَالِ تَهْمِرَت يَكُلُنَر مَا هُمَنَّهُ مَجْرَدِن مَفْدِيا: מפמיר האַנוֹר אָלְבַּלָּוֹ יִמְּבַאָּלְ אַנוֹם לְבַּנִּוּ יִמְּבַאָּלְ אָנוּו שׁזִּיִנוּו אָבּי וַיָּאַמֶּר יְהוָהֹ אֱל־מֹשֶׁה כָּה

נאַמר ין למשה פדנו הימר

לא עהבון פֿבמו בּטַבן

from heaven. seen that I have talked with you children of Israel: Ye yourselves have Thus thou shalt say unto the

And the LORD said unto Moses:

silver, or gods of gold, ye shall not

Ye shall not make with Me—gods of

make unto you.

81

נאל'הַי זְהְב לְא תַעַּשִׁי לָבֶם:

ימו שוְבוֹב בֹּכֹל אָעַר בַּאָּמָבי ונת ולפת מוגאב מו אלנ יטָבי בַּבַע בַּגוָנִי, יָת בַּלִוֹטָבּ מֹוַבַּע אַנַמִּטֹא שַּהַבָּיג צַבַּנַת, تخجدا حربا: rçor iznçi rrac çx

הַבּׁנִלְטִי, לְעַפָּׁן אָהָלַע בּוֹבְטִי,

come unto thee and bless thee. My name to be mentioned I will oxen; in every place where I cause peace-offerings, thy sheep, and thine thy burnt-offerings, and thy unto Me, and shalt sacrifice thereon An altar of earth thou shalt make

אַבָּוּא אֵבֶירָ יִבַרַבְּחָירָ: עַמְּלִים אֲמֶּר אַנְבָּיר אָת־שְׁמָי אַנַ גאָלנַ וֹאָנַ לַכֿנִנַ לַכַּב יי קליו אָח־עלטֶיף וְאָח־שָׁלְמֶיף مَاٰكِمَ كَالْمُرِي فَلَمُمِد فِي لَاٰحَاٰفُ

יראחו. על ידי שכלימס אומו גַכאוי וּמְאָנָס, מדעו כי אין וולמו, ומיכאו מפניו: וגדולס, כמו סָרִימוּ גַם (ישעים פב, י), סָרִיס גַפַּי (שס מט, כצ), וַכַנַּס עַל סַגְּבְּעָס (שס ל, יו), שסוח וקוף: 👚 ובעבור ההיה (דו) לבעבור נסוח אחכם. לגדל אתכס בעולס, שילא לכס שס באומות שהוא בכבודו נגלה עליכה: נסוח. לשון הרמה

(18) נגש אל הערפל. לפניס משלש מחילוח, חושך, עון, וערפל, שנאמר וְקָּקָר בּעֵר בְּמָשׁ עַד לֵב קּשָׁמֵיִס חֹשֶׁךְ עָגָן וְעַרְפֶּל

כנקיות ובבתי מדרשות כדרך שלני עושה בבית עולמים, לכך נאמר לא מעשו לכם: בא לסוסיר שלא יומיף על צי, שאס עשית די, סרי קן לפני כאלסי וסב: לא חעשר לכם. לא מאמר, סריני עושס כרוביס בבמי הכרובים, שאמה עושה לעמוד אחי, שלא יהיו של כסף, שאם שניתם לעשותם של כסף, הרי הן לפני כאלהות: ואלחר זחב. (02) לא חעשון אחי. לא מעשון דמום שמשי המשמשים לפני במרום (מכילתא פ"י): אלחי בסף. בא להזסיר על המרך. דבר מחר, הרפין השמים ושמי השמים, והלימן על ההר, וכן הוא אומר <u>וי</u>מ שְמִים וַיֵּבְד (חהלים יח, ו. מכילחא פ"ט): ביניסס, מן סַשְּׁמַיִס סִשְׁמִישַ בְּמִיס, וֹמְשׁ הַנִּי לְיַשְׁכֶּךְ וְשַׁלְ סְמְבֶּן סֶרְבָּוֹלְ מָתְמִשְׁ הַ לו פעמיס שלצו חלוק מלסאמין: - בי מן השמים דברתי. וכמוב אחר אומר, וַיֵּבֶד ס'עַל אַר מִינִי, בא אכמוב השלישיו אכריע (פו) כה האמר. גלשון סוס: - אחם ראיחם. יש ספרש גין מס שלדס רולס למס שלחרים משימין לו, שמס שלחרים משימין (דבריס ד, יא). ערפל סוא עב סעון, שאמר לו סנס אָנֹכִי בָּא הַבֶּירְ בְּעַב הָעָבֶן (שמות ימ, ע):

יב, כו), ואין שחיעה בראש המובח (מכילחא פי"א ובחים נח.): אח עולחיך ואח שלמיך. אשר מלאיך ומבקרך. אם לאיך עליו. מֿצֿלו, כמו וְשָּלְיו מַשֵּׁס מְנַשֶּׁס (במדבר בּ, כ), ו מֿינו מֿלמֿ עליי ממש, מלמוד לומר סַבְּשָׁר וְסַדְּס עַל מִוְבַּמ סִ' מֻלֹּסֶייְדּ (דבריס שקיק ממלף אם פלל מובם קנפושם הדמק בשעם הניימן (מכילםף שם): - העשה לי. שמקף ממלם עשייפו לשמי: - ודבחת (וב) מזבה אדמה. ממוצר באדמה, שלא יבננו על גבי עמודים או על גבי כיפין (נ"א בסיס) (מכילמא פי"א). דבר אחר,

تتظف ھٰڈ، ב تفتاخ ڴِب: נאם מובָח אַבְנִים מִעַּשָּׁה־לִּי إليَّلِيَّ حُرِيِّتِي:

tool upon it, thou hast profaned it. hewn stones; for if thou lift up thy stone, thou shalt not build it of And if thou make Me an altar of

עַּקְיווּ (פּ) طَاخَتُ، هُمُّدَ جُهِ صَوْرُكِ مُدَانِكُ لَهُ جُمْهِ صَابَوْجَ، مَدَنْتُكَ مُجَبِينَ،: וֹלְאִ_עֹהֹּלְע

מָלְ וֹלְאַ טִפַּל בְּדֵרְנִּגוֹ מָלְ מָּבְבָּטִי

be not uncovered thereon. unto Mine altar, that thy nakedness Neither shalt thou go up by steps

The Haftarah is Isaiah 6:1 – 7:6 & 9:5 – 9:6 on page 2.1 6. Sepharadim read Isaiah 6:1 – 6:13.

مر خودیتات: معومره لَجْذُلِ لَاقِمُهُمُ مِن كَيْمُكُ لَا يُعْذِلُ الْمُعْرِلُ لَا يُعْدِلًا لَيْمُ لَا يُعْدِلًا

thou shalt set before them. Now these are the ordinances which

IXX

ഥ[[교: نَمُّدُ٢ لِرَهُٰخَمِٰنَ يَمَّع كِٰلَافَهُل هَلِنَ هُٰذِلَ لَحُكِنَا لِحَهْجَلَمَٰنَهُ בּׁנִ טַבְּלְנִעְ הַּבְּבַע הַבְּבַנְ, הַּהָה הָּוֹנִם אָבוּ, טַוֹּבוּן הַבְּבַא בַּב וֹהָבָאַכְ

יפוק לבר חוריו מגו:

nothing. seventh he shall go out free for years he shall serve; and in the If thou buy a Hebrew servant, six

באס שס, ווסו בית סבתירס, שס ניתן רשות לכסניס לסוכיר שס סמפורש בנשיאת כפיס לברך את סעס: שלי, שם אבוא אליך וברכמיך, אשרה שביינתי עליך, מכאן אתה למד, שלא ניתן רשות להזכיר שם המפורש אלא במקום שהשביינה ואם בקרך. ירוש לאם עולמיך ואם שלמיך: - בכל המקום אשר אזכיר את שמו. אשר אם לפן לך רשום לסוכיר שם סמפורש

איש לאשמו, בין משפחה למשפחה, בין אדם לחבירו, על אחח כמה וכמה שלא חבואהו פורענות: . אבנים שאינם רואות ולא שומעות ולא מדברות, על ידי שממילות שלוס אמרה תורה לא תניף עליהם ברול, הממיל שלום בין מ"ד). ועוד, שהמובח מטיל שלום בין ישראל לאביסם שבשמים, לפיכך לא יבא עליו כורם ומחבל, והרי דברים קל וחומר, ומה שהמובח נברא להאכיך ימיו של אדם, והברול נברא לקלר ימיו של אדם, אין זה בדין שיונף המקלר על המאכיך (מדוח פ"ג עליה. סרי כי זס משמש בלשון פן, שסום דילמם, פן מניף מרבך עליס: ותחללה. סם למדם, שם סנפם עליס ברול מללם אין אס סללו מלוין, אלא ודאין, וצלצון כאצר סס מצמציס: - גזיה. לצון גויים, צפופלן ומכממן צברול: - בי הרבך הנפת משמש צלשון כאשר. וכן וְאָס מַּקְרִיצּ מִנְמַת בְּפּוּרִיס (ויקרא ב, יד), זו מנחת סעומר שסיא חודה (מכילתא פי"א), ועל כרחך אָלַמֹּוֹת מִּבְּנֶס (דבריס כו, ו). וכן מְס בֶּמָף מַּלְנֶס (שמות כב, כד), תובס סוח, שנחמר וְסַעַבֵּע מַעַבִּיעָנּוּ (דבריס מו, ת), וחף וס משמש בלשון כאשר, וכאשר מעשה לי מובת אבנים לא מבנה אחהן גוית, שהרי חובה עליך לבנות מובת אבנים, שנאמר שַׁבְּנִיס (22) ואם מזבח אבנים. רבי ישמעלל לומר, כל לס ולס שבתורס רשות, תוץ מג', ולס מובת לבניס תעשה לי, הרי לס וה

בסס מנסג בזיון, מבירך שסוא בדמות יולרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמס וכמס: בזיון, וסרי דברים קל ומומר, ומס מבנים סללו שמין בסס דעת לסקפיד על בזיוגן, ממרס מורס סומיל ויש בסס נורך לא מנסג ערוס ממש, שהרי כמיב ועשה להם מכנמי בד, מכל מקום הרחבת הפסיעות קרוב לגלוי ערוה הוא, ואתה נוהג בהם מנהג אשר לא הגלה ערוחך. שעל ידי המעלות אסס לריך לסרמיב פסיעומיך, ואף על פי שאינו גלוי (33) ולא חעלה במעלות. כשלמס בונס כבש למובח, לא מעשסו מעלוח מעלוח, אשקנו"ש בלע"ו (שמופען שמאפלען)

להחשיבה), שנאמר כי לא כלורנו לורה ואויבינו פליליה (דבריה לב, לא), כשאויבינו פליליה זהו עדות לעלוי יראחם: ישראל, אל מביאסו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני ארמים, מחלל את השם ומיקר שם האלילים להשביחם (מ"א ומוכן לאכול לפני האדס: - לפניהם. ולא לפני עובדי אליליס (גימין פת:), ואפילו ידעת בדין אחד שהס דנין אותו כדיני שדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עלמי להבינם מעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר חשים לפניהם, כשלחן הערוך חשים לפניהם. אמר לו סקצ"ס למשס, לא מעלס על דעמך לומר, אשנס לסס ספרק וססלכס צ' או ג' פעמיס, עד שמסא מסיני אף אלו מסיני. ולמה נסמכה פרשה דינין לפרשה מובה, לומר לך שהשים סנהדרין אלל המקדש (מ"א המובה): אשר (I) ואלה המשפטים. כל מקוס שנהמת הלה, פפל הה הרהשונים, והלה, מופיף על הרהשונים (שמו"ר ל, צ), מה הרהשונים

אַם־בְּנַפָּוֹ יָבָא בָּנַפַּוֹ יֵצֵא אָם־ בָּעַל אִשְׁרֹ הוֹא וְיָצְאָר אִשְׁהָוֹ עְמְוֹ:

אִם־אַדֹנְיוֹ יִמָּן־לֵּוֹ אִשֶּׁה וְיָלְדָה־ לִוֹ בְּנִים אַוֹ בְּנִוֹת הָאִשֶּׁה וִילְנֵיה מִהְיָהׁ לֵאדֹנֶיהְ וְהָוּא יֵצָא בְנַפְּוֹ:

ַ אָמַבְאָלְוֹר אָמַר אַשְׁמִּי וְאָמִר בְּנָיִ אַנראַדְּוֹי אָנראִשְׁמִי וְאָנר בְּנָיִ אָנראַלְוֹי אַנְר אָשְׁמִי יִ

וְהִגִּישִׁיׁ אֲדֹנִיוֹ אָל־תְאֱלֹהִים יְהִגִּישׁוֹ אָל־תַגְּלָת אָוֹ אָל־ הַמָּזִּיזְה וְרָצַׁע אֲדֹנָי אָת־אָזְנִוֹ בַּמַּרְצֵּעַ נַעֲבְרָוֹ לְעַלֶם: (ס)

> אַם בָּלְחוֹדוֹהִי יִשֹּׁלִ בַּלְחוֹדוֹהִי יִפּוֹק אָם בְּעֵילִ אָהְקָא הוּא וְחָפּוֹק אָהְחֵיה עַמֵּיה:

> אם רבוניה ימין ליה אקקא יקליד ליה בְּנִין אוֹ בָנָן אִתְּקא יבְנַקא תְּהֵי לְרְבּוֹנָה וְהִיּא יפּוֹק בְּלְחוֹדוֹהִי:

> וֹנְט בְּנֵגְ לְא אֶפּוָל בַּר שוְנָרֵנְ: בְשֵׁנְתְּלֵא נְט בִּבְנָגְ, נְט אָטְטָּג נְאָם מִנְמָר "נִמָּר מַבְּנָּא

ניהי ליה עבר פלח לעלם: הביניה יח אירניה בערצעא דייניא ויקרבניה לוח דישא ויקרבניה רבוניה לקט

> If he come in by himself, he shall go out by himself; if he be married, then his wife shall go out with him.

If his master give him a wife, and she bear him sons or daughters; the wife and her children shall be her master's, and he shall go out by himself.

But if the servant shall plainly say: I love my mastet, my wife, and my childten; I will not go out free;

otnu mid griind llade retem vin meto

God, and shall bring him to the door-post; and his door, or unto the door-post; and his master shall bore his ear through with an awl; and he shall serve him for ever.

(2) כי חקנה עבר עברי. עבר שסים עברי, מו מינו מלם עברו של עברי, עבר כנעני שלקחח מישרמל, ועליו סום מותר שש שניס יעבוד, ומס מני מקייס וְסִמְנַמַלְמָּס מֹמָס (ויקרה כס, מו), בלקוח מן סכנעניס, הבל בלקוח מישרהל יצה בשש, מלמוד לומר כי ימכר לך המיך סעברי (דבריס עו, יב), לה המרחי הלה בהמיך: כי חקנה. מיד בים דין שמכרוסו בגנבחו, כמו שנהמר הָסְ מֵּין לוּ וְנִמְפַּר בְּגְנְבֶּמֹו (שמוח כב, ה), הו הלה במוכר עצמו מפני דחקו, הבל מכרוסו בים דין לה יצה בשש, כשסיה הומי הין: לחפשי. למירוח:

 אם בגפו יבא. עלה סיס נעוי אשה, כמרגומו אס בלמודוסי. ולעון בגפו, בכנפו, עלה בה הלה כמות שסוה, ימידי במוך לבועו, בכנף בגדו: בגפו יצא. מגיד, עלס לה סיס נעוי מתמלס, הין רבו מוער לו עפחס כנענית לסוליד ממנס עבדיס (קידועין כ.): אם בעל אשה הוא. יערהלית (מכילמה פ"ב): ויצאה אשהו עמו. וכי מי סכניעס עתלה, הלה מגיד סכמוב, עסקונס עבד עבלי הייב במזונות העתו ובניו (קידועין כב.):

 אם אדניר יחן לי אשה. מכלן, שסרשות פיד כבו למסור לו שפחס כנענים לסוליד ממנס עבדיס. לו לינו אלל בישראלים, מלמוד לומר סאשס וילדיס מסיס לאדוניס, סא אינו מדבר אלא בכנענים, שסרי סעבריס אף סיא יוצאס בשש, ואפילו לפני שש
אס סביאס מימנין יוצאס, שנאמר אָמִיְּךְ סְעַבְּרִי אֹוֹ סְעַבְּרִיְסְ (דבריס מו, יב) מלמד שאף סעבריס יוצאס בשש:

(5) את אשתי. משפמה:

(a) אל האלהים. לבים דין, לריך שימלך במוכריי שמכריסי לו (מכילםה פ"ב): אל ההלה או אל המווחה. יכול שהסה המווח כשכה לכלוע עליה, מלמהד לומר וְנַשַּמָּה בְּטְוֹנִי וּצַצְּנֶׁם (דבריס מו, יו), בדלם ולה במווח, הה מה הם מלמוד לומר הו הל המווחה, הקיש דלם למווח, מה מווח מעומד להף דלם מעומד (קידושין כב:): ורצע אדוניו את אזנו במרצע. הימנים, הו הינו הלה של של שמהל, מלמוד לומר הון הון לגוירה שה, נהמר כהן ורלע הדריני הם הונו, ונהמר במנורע בְּנִיךְ הֹנֵוֹ הַמְּנֵי הִימִי הֹם הינו להל של שמהל, מלמוד לומר הון הון לגוירה שדה, נהמר כהן ורלע הדריני הם הונו, ונהמר במנורע בְּנִיךְ הֹנֵוֹ הַלֵּן בִּמִּעַהֵר וֹמִה להון הלה של של במלל המנים הף כהן הימנים. ומה כהה הון להרגע מכל שלה הברים שבגוף, המר כי יומן בן וכהי, הון והם ששמש על הר מיני לה מגנוב, והלך וגוב, מכלע (מכילםה פ"ב), והם מוכר עלמו, הון ששמש על הר מיני לה בניי במנון היה דורש מקרה והכר עלמו, הון ששמש על הר מיני לה בניי במנון היה דורש מקרה והכל וברים, והלך וקנה הדון לעצמו, מרלע בדיים, מבר הקני הרוב מקרה וה במינים לאון לעלמו, ירלע בברים, עבדים, וכלי והלך וה הקנה הדון לעלמו, ירלע בברים, מבדים, מלמוד לומר החידים היי לחודה, והלך וה הקנה הדון לעלמו, ירלע במונוה הלה למול ברים במונים.

לְאִ עֹגֹא בֹּגֹאַט עַהַּבַּעִים: ﴿ لَٰ إِذِ رَفَٰ فِل هُنِهِ هُلِ خَلِهُ لَٰ لِهُ فَلَا لَا مُؤْلِدًا

בְבְּלֶרוֹ בְּהַ: לְעָם נְּבְרֶר לֹאַ־יִמְשָׁל לְמְבְרֶה אָחֲרָן, בֹיה בֹיה רְשׁי לִזְבּוֹנִה אִם_בֹמֹּנִ בַּמֹנֵגֹּ אַבְנָגֹנִ אַמָּבַ אִם

הבְּנְוֹת יַעֲשֶׂת קָה: ٥ لَאִם كِخُرُبُ الْمُكُذُبِ خُمُمُهُمُ لَهُم كِخُدُنِكِ نُطَائِهُ فَنَكِجُفُهُ * فَالْجُفُلِ اللَّهُ اللّ

בְּסִוּעָה וְעָּלְהַיִּ לְאָ וֹלְבֶּה: ··· אִם אַנוֹנִע וֹלֵּעַ בְיָּנְ הָאֵבֶנִע אִם אִנּעַבְנִילִא נַפַּר בָנִע זִּינִּע

וּנִבְּאָר חִנָּם אָין בְּסֶר: (ס)

לאַמִעוּ לאַ טפּוָל כֿמֹפֿלונע וֹאָבׁוּ וֹזַבּוּן עַּבַר וֹטַ בַּבַעַינִי

בִּמִמְלַמֶּיה בַּה: בושה בעינו

בְּנָתְ וְשְׁבֶּאֵלְ וְעֵּבֶוֹתְ לְעִי:

ניפוק מגן דְלָא בְּסָר: ײַ וָאָם הְלְתְּאֶלֶתְ לְאִ נְעֲמֶוֹר לְוִה וָאָם הְּלְת אָבֶּין לָא יַעֲבֵיד לַה

בְּסִוּתַה וְעְּנְתָּה לָא וְמְנָע:

as the men-servants do. a maid-servant, she shall not go out And if a man sell his daughter to be

deceitfully with her. have no power, seeing he hath dealt her unto a foreign people he shall shall he let her be redeemed; to sell hath espoused her to himself, then If she please not her master, who

manner of daughters. he shall deal with her after the And if he espouse her unto his son,

rights, shall he not diminish. food, her raiment, and her conjugal If he take him another wife, her

nothing, without money. her, then shall she go out for And if he do not these three unto

יולסס ברסשי מיבריס, אף סוא מינו יולא בראשי מיבריס: כעבדים כנענים, יכול סעברי יולה ברהשי היברים, מלמוד לומר סעברי הו סעבריה, מקיש עברי לעבריה, מה סעבריה הינה יליאומיו, מס עברי יולא בשש וביובל, אף עבריס יולאס בשש וביובל, ומסו לא מלא כלאת סעבריס, לא מלא בראשי איבריס או אינו אלא לא מלא כלאת סעבדים בשש וביובל, מלמוד לומר כי ימכר לך אחיך סעברי או סעברים, מקיש עבריה לעברי לכל בשן ועין, אלא עובדת שש, או עד היובל, או עד שתביא תימנין, וכל הקודס קודס למירותה, ונותן לה דמי עינה או דמי שינה, אינו דין שלא ממכר (ערכין כע:): - לא חצא כצאח העבדים. כיליאת עבדים כנענים שיולאים בשן ועין, אבל זו לא מלא ומס מכורס קודס לכן יולאס בסימנין, כמו שכסוב וילאס חנס אין כסף, שאנו דורשים אומו לסימני נערום, שאינס מכורס (ד) וכי ימבר איש אח בחו לאמה. בקמים סכמוב מדבר (מכילמל פ"ג), יכול לפילו סבילם סימים, למרח קל וחומר, שנה קרוים עולם, ולה שיהה עובדו כל המשים שנה, הלה עובדו עד היובל, בין במוך בין מופלג:

מאללך: לעם נכרי לא ימשל למכרה. שאינו רשאי למכר לאחר, לא האדון ולא האב (קידושין יה:): בבגדו בה. שנה, נמולה שקנית עבודת כל שנה ושנה בששית המנה, ועשתה אללך כ' שנים, הרי שלישית המנה, עול שני שלישיות המנה ותלה אללו כאילו היא שבורה אללו, כילד, הרי שקנאה במנה ועשמה אללו צ' שנים, אומרים לו, יודע היית שעמידה ללאת למוף שש ימן לה מקום להפדום ולנאמ, שאף הוא מסייע בפדיונה, ומה הוא מקום שנומן לה, שמגרע מפדיונה במספר השנים שעשמה לאשס, וכמף קניימס סוא כמף קדושים. וכאן רמו לך סכמוב שמלוס ביעוד, ורמו לך שאינס לריכס קדושין אמריס: והפדה. (8) אם רעה בעיני אדניה. שלה נשהה הן בעיניו לכנסה (מכילהה פ"ג): אשר לא יעדה. שהיה לו ליעדה ולהכניקה לו

(9) ואם לבנו ייעדנה. סאדון, מלמד שאף בנו קס מחחיו ליעדס אס ירלס אביו, ואינו לריך לקדושין אחריס, אלא אומר שם בא לבגוד בה, שלא לקיים בה מלום יעוד, וכן אביה, מאחר שבגד בה ומכרה לוה:

(10) אם אחרת יקח לו. עליס: שארה כסוחה ועונחה לא יגרע. מן סממס שייעד לו כבר: שארה. מזונות (כמובות לס, סרי אם מיועדה לי בכמף שקיבל אביך בדמיך: במשפש הבנוח. שאר כמות ועונה:

שאם קדמו סימנים לשש שנים מלא בקן (מכילמא פ"ג), או אינו אומר שמלא אלא בבגרום (קידושין ד.), מלמוד לומר אין כסף, קודס מימנין, כבר למדנו שמלה, שנהמר קעבְרִי מוֹ קעבְרִיָּה וַעַבְּרָיְ שֵׁשׁ שְׁנִיִּס (דבריס מו, יב), ומסו ההמור כהן וילהה הנס, ממס שריבה לעבדים, ומס היה היליהה, ללמדך שחלה בסימוין, וחשהה עמו עוד עד שחביה סימוין, והם הגיעו שש שנים מפדיונס ומלק, וזס לא יעדס לא לו, ולא לבנו, וסיא לא סיס בידס לפדומ את עלמס: - ויצאה חום. כיבס לס יליאס לזו יומר (II) ואם שלש אלה לא יעשה לה. מס ממת מעלע מלס למ יעעס לס, ומס סן סעלע, ייעדנס לו, מו לבנו, מו יגרע מו:): כסוחה. כמשמעו: ענחה. משמיש:

לרבות יציאת בגרות, ואם לא נאמרו שניסס, סייתי אומר ויצאס מנס זו בגרות, לכך נאמרו שניסס שלא ליתן פתחון פס לבעל

5×10

ויקטלניה

91	ְוְגְּנֶׁב אֲיִשׁ וּמְכְרָוֹ וְנִמְצֵאׁ בְיָרָוֹ מְוֹח יוּמֶח: (ס)	אַטְקְטְטְּאַ יִהְקְטְטְרָ וּיִנְקְנְנִיה וְיִשְׁהְרָב וּדְיְנְתְר נִפְּשְׁאַ מִבְּנֵי יִשְׁרָאֵלְ	And he that stealeth a man, and selleth him, or if he be found in his hand, he shall surely be put to death.	Ş
۲ کا	וּמַבָּה אָבֶיו וְאִמָּוֹ מָוֹת יימֶת: (ס)	אַטַלְּמְלָא וִטְּלְמִּוּנְ: װְבְיִמְׁטִּוּ כְאָּבִוּטִּוּ וּלְאִמָּוִיִּ	And he that smiteth his father, or his mother, shall be surely put to death	
† I	לְמִּנִּת: (ס) בְּעְּרְת: (ס)	שׁבְבְּרְנֵיה לְמִקְשָּׁתְ: לְמִקְשְׁלְּמִרְ בִּנְבִילִּנְ מִּן מִבְבְּיִה נְאָבִרִּ יַבְשְׁתְּ	And if a man come presumptuously upon his neighbour, to slay him from with guile; thou shalt take him from Mine altar, that he may die.	1
٤١	נאַשֶׁר לֵא צִידְה וְהָאֵלֹהָים אִנָּה לְיָדִוֹ וְשִׂמְתֵּי לְדְּ מָלִוֹם אֲשֶׁר יָנִיּס שְׁמְה: (ס)	בְּיִלְא בְּמֵן לֵיה יִמִן בֵּוָדְ אֲתַּר הְּתְּשְׁכִּר לִיְבִיה וַאֲשׁׁנִי לְּדְּ אֲתַר הְרְלָא בְמֵן לֵיה יִמִן בֵּוֶדִם יִיִּ	And if a man lie not in wait, but God cause it to come to hand; then I will appoint thee a place whither he may flee.	\$
ישרחל	מַבֶּר אָשׁ וָמָת מָוָת יוּמֶת:	אַטַבְּלְּמְּ וְטַבְּׁמִּנְ : בּוֹבְּטִּיִ בְאָּרָּמִ וְנִבְּׁמָּבְרָּנִיִּ	He that smiteth a man, so that he dieth, shall surely be put to death.	7

91

S١

ÞΙ

٤і

He that smiteth a man, so that he

אדס אפילו נפליס במשמע, מלמוד לומר מכס איש, שאינו מייב עד שיכס בן קיימא, סראוי לסיום איש (מכילמא פ"ד): מכס איש, שומע אני אפילו קען שסכס וסרג יסא חייב, מלמוד לומר ואיש כי יכס (שס), ולא קען שסכס. ועוד, כי יכס כל נפש עד שיכה היש, הכה את האשה ואת הקמן מנין, חלמוד לומר כי יכה כל נפש אדם, אפילו קמן ואפילו אשה. ועוד, אילו נאמר . איש וממ, אינו חייב אלא בסכאה של מימה (סנהדריץ פד:). ואם נאמר מכה איש ולא נאמר ואיש בי יכה, היימי אומר אינו חייב למס נאמר, לפי שנאמר וְאִישׁ פִּי יַפֶּס פְּל נֶפֶשׁ אָדֶס מֹוֹם יוּמֶח (ויקרא כד, יו), שומע אני סכאס צלא מימס, מלמוד לומר מכס (21) מכה איש ומה. כמס כתוביס ולמכו בפרשת רולמין, ומס שבידי לפרש למס בלו כולס, לפרש: מכה איש ומה. בגין למלוק:

(13) ואשר לא צדה. לה הרב לו ולה נהכוין. לדה לשון הרב, וכן הוה הומר וְפַּמָּה נֻבֶּשָׁ בָּמָהְ לָבַהְמָּהַ (שמוהל-ה כד,

- ווס שסרג במויד נסרג: ושמחי לך מקום. אף במדבר שינום שמס. ואי וס מקוס קולטו, וס ממנס לויס (מכום יב:): שוגג עולה בסולס ונופל על זה שהרג במזיד והורגו, ועדים מעידים עליו ומחייבים אוחו לגלוח, נמלא זה שהרג בשוגג גולה, סיו עדים בדבר שיעידו, זה לא נסרג וזה לא גלה, והקב"ה מומנן לפונדק אחד, זה שהרג במויד יושב חחח השולם, וזה שהרג אמרס מורס מרשעים ילא רשע, וסאלסים אנק לידו, במס סכמוב מדבר, בשני בני אדם, אחד סרג שוגג ואחד קרג מזיד, ולא ַ בַּקַדְּמֹנִי מֵרְשָׁשִים יֵצֵׁחְ בְשַׁשׁ (שמוחלה בד, יג), ומשל סקדמוני סיח סמורס, שסיח משל סקצ"ס שסוח קדמונו של עולס, וסיכן לַי (מלכיס־ב ס, ו), מודמן למנים לי עלס: - והאלהים אנה לידו. ולמס מנם וחם מלפניו, סוח שחמר דוד, פַּחֲשֶׁר יֹחֹמַר מָשַׁל והאלהים אנה לידו. זמן לידי, לשון לה מְאַנֶּס בּלֶיךְ בְשָׁס (מסליס בֹח, י), לה יָאָנֶס לַפַּדִּיק בָּלְ אָגָן (משלי יב, כה), מִמְשַׁנֵּס הוּה יַמַלָּל (דניחל ו, כס), אף כחן אשר לה לדס, לה לדד למלוה לו שום לד מיסה, ואף וס יש להרהר עליו, מכל מקום לשון אורב הוה: יש לחברו בחחח ממחלוקח של לד, נחברנו בחלק על לַד מִנְשֵׁחוּ (ישעיה סו, יב), לְדָּה מֹוֹרֶה (שמוחל־ה כ, כ), וּמִנְּין לְבַד עִנְּחָה שלו לודס, וזסו פועל שלו לד. ואומר אני פסרונו כסרגומו ודלא כמן ליס. ומנחס חברו בחלק לד ליד, ואין אני מודס לו, ואס יא). ולא ימכן לומר לדה לעון הלד ליד, שלידת חיות אין נופל ה"א בפועל עלה, ועם דבר בה ליד, ווה עם דבר בו לדייה ופועל
- מקמנו למומ (פנסדרין לס:, יומא פס.): וסרופא וסרודה בנו ומלמידו, שאף על פי שהם מזידין, אין מערימין: – מעם מזבחי. אם היה כהן ורולה לעבוד עבודה, וסאב סמכם את בנו, וסרב סרודה את מלמידו, וסשוגג, מלמוד לומר וכי יזיד ולא שוגג, לסרגו בערמה ולא שלים בית דיץ (+1) וכי יזיד. למס נאמר, לפי שנאמר מכס איש וגוי, שומע אני אפילו רופא שסמים, ושלים בים דין שסמים במלקום ארבעיס,
- במימס. ואינו חייב אלא בסכאס ציצ בס מבורס (פנסדריץ פד:): אברו ואמו. אוז א הוס אוזס: מווח יומוח. במנק: (15) ומכה אביו ואמו. לפי שלמדנו על החובל בחבירו שהוא בחשלומין ולא במיחה, הולרך לומר על החובל באביו שהוא

''ជូក: (a) לז ולוללל**ן אַב**וו

וֹמִינוּ וֹנִפַּל לַמִּהַבֹּר: אָת־רַעָּהוּ בְּאָבֶן אַוֹ בְאָנֶרְף וְלְא מְבִירְעֵינְא וְלָא יִמוּת וְיִפּוּל

نقا ألفي ألقي (٥) מְאָּגִּוֹשׁיִ וֹלְפַע עַפּּבָּע עַל אָבָעוֹן

::20: אַמִּטוַ בַּשָּבָם ומָט מַחַט יָדְוֹ נָלִם

יַשָׁם בָּי כַסְפַּוֹּ הְוּא: (ס) יי אָר אָם־װָם אָו װִמָּיִם יַעְּמָּד לָא

> אַנוֹלַמֹּלָא וִנוֹלַמִּוּלִי: ムダロボルバ 一次はこに

לבוּמָלָן: לּבֿר וָת חַבְּבוּיה בְּאַבְּנָא או اخد ندخا אֹלְמְּיִם וֹנִיבְּנִר אִימִּ נְאָנֵר נִלְּבֵּוְן יִּיבְּרֵין וְנִמְּנֵי

בוּמַלְנֵיה וְמֵין נַאָּנָר אַסְיָא בְּרְיֵיה וִיהֵי זְכָא מָחָיָא לְחוֹר אִם לְלֵּנִם וְעִיטְעַבְּלֶּבְ בַּעָנֵּא מַּלְ- אָם נִלִּנִם וְעִיבְּיָבְ בַּבְּבָרָא מַלְ

קחוֹת יְדִיה אִמְדְנָא יִמְדְן: או יָת אַמִמֵיה בִּשִּילִטֶּן וִימוּת איי וְבְירֹנְהָהְאַיִּשׁ אֶתִּדְעַבְּדְּיֹוּ אָוֹ אֶתִּדְ נַאֲבֵי יִמְתֵּי נְּבָר יְתִּ עַבְּדֵּיה

יקקיים לא יקדן אַבי כּסְפּיה בַּבַם אַם יוֹמָא אַוְ מָבֵין יוֹמִין

> mother, shall surely be put to death. And he that curseth his father or his

fist, and he die not, but keep his bed; the other with a stone, or with his And if men contend, and one smite

cause him to be thoroughly healed. for the loss of his time, and shall smote him be quit; only he shall pay upon his staff, then shall he that if he rise again, and walk abroad

be punished. die under his hand, he shall surely his bondwoman, with a rod, and he And if a man smite his bondman, or

punished; for he is his money. day or two, he shall not be Notwithstanding if he continue a

17

לקללה, ומר סבר לא מקשינן (שם): סיא. והפסיק הענין וכחב וגונב איש בין מכה אביו ואמו למקלל אביו ואמו, ונכאה לי היינו פלוגחא, דמר סבר מקשינן הכאה עדים שגופו ומכרו, וומלא פידו כפר קודס מכירס (פוסדרין פס:): – מוח יומח. פסוק. כל מיסס סאמורס בסורס פסס, סוק אשס מנין, מלמוד לומר וגונג נפש (שס), לכך סולרכו שניסס, מס שחסר זס גלס זס (מכילחא פ"ס): ונמצא בידו. שראוסר או טומטוס או אידרוגינוס שגנבו מנין, חלמוד לומר וגונב איש ומכרו. ולפי שנאמר כאן וגונב איש, אין לי אלא גונב איש, גונב

(שם כ, כו), ובמקלל מביו וממו נממר דְמִיו בּו (מ"כ פי קדושים קידושין ל:): לסוליא אם הקען: - מודו יומה. בסקילה. וכל מקוס שנאמר דמיו בו, בסקילה, ובנין אב לכולם, בָּאֶבֶן יִרְנְּמוּ אֹמָם דְּמֵימֶם בָּס . אביר, אשה שקללה אם אביה מניץ, מלמרד לומר ומקלל אביר ואמר, שחם, בין איש וביץ אשה, אם כן למה נאמר איש אשר יקלל (עב) ומקלל אביו ואמו. למס נאמר, לפי שסוא אומר איש אָישׁ מָשׁל יִקְלַל אָם אָבִיו (ויקרא כ, ע), אין לי אלא איש שקלל את

(18) וכי יריבון אנשים. למס נאמר, לפי שנאמר עין מחם עין, לא למדנו אלא דמי איבריו, אבל שבה ורפוי לא למדנו, לכך

יד רגל מחם רגל: ורפא ירפא. כמרגומו, ישלם שכר סרופה (צבה קמה פס:): שומר קשופין, שסרי פף לפטר סמולי פינו רפוי למלפכס יד ורגל, וסופ כבר נמן לו מסמס נוקו דמי ידו ורגלו, שנפמר יד מסמ נקס סמכס: - רק שבחו. בעול מלאכמו מממס החולי, אם קעע ידו או רגלו, רואין בעול מלאכמו מחמס החולי, כאילו הוא שמובשים אומו עד שנראה אם ימרפא זה, וכן משמעו, כשקם זה והלך על משענמו, אז ונקה המכה, אבל עד שלא יקום זה, לא (91) על משעוחו. על צוריי וכחו (מכילחה שם): ונקה המכה. וכי חעלה על דעתך שיסרג וה שלה סרג, הלה ללמדך כהן, נאמרה פרשה זו (מכילמא פ"ו): ונפל למשכב. כמרגומו ויפל לצועלן, למולי שמבעלו ממלאכמו:

אבר שסוא כדי למוח בסכאס זו, עבד סקל לא כל שכן: - נקם ינקם. מיחח סייף (סנסדרין נב: מכילחא פ"ו), וכן סוא אומר גירשם כא"ש) הכהו, והלא דברים קל וחומר, מה ישראל חמור אין חייב עליו אלא אם כן הכהו בדבר שיש בו כדי להמים, ועל מפילו אין בו כדי להמים, מלמוד לומר בישראל, וְאָם בְּאָבֶן יֶד מֲשֶׁר יָמוּם בָּה (במדבר לה, יו) (או בכלי עך יד אשר ימום בו. גדון בדין יוס לו יומיס, שלס גל מת תחת ידו ושקק מעת לעת פעור: − בשבש. כשיש בו כדי לקמית קכתוב מדבר, לו לינו מס כספו קנוי לו עולמים, אף עבד סקנוי לו עולמים, וסרי סיס בכלל מכס איש ומם, אלא בא סכמוב וסוציאו מן סכלל, לסיום (20) וכי יכה איש אח עבדו או אח אמחן. בענד כנעני סכמוב מדבר, לו לינו ללל בעברי, מלמוד לומר כי כמפו סול,

(IS) אך אם יום או יומים יעמוד לא יוקם. אס על יוס אחד הוא פעור על יומיס לא כל שכן, אלא יוס שהוא כיומיס, מַבְבּ נְמַמֶּטְ נְקַסְ בְּרִיִם (ויקרה בו, כה):

إجْدَافِوْ هُوْضُات اِلْبُخُهُ هُضِّت يَهِدَا الْبِعَالِ وَبَرْدَا الْبَرْبَالِ

97	וְבֶּי־יַבֶּה אִׁישׁ אָת־עֵין עַבְּדָּוֹ אִּוֹ־ אָת־עֵין אֲמָהָוֹ וְשְׁהָהָה לִחָפְּשִׁי יְשַׁלְּהָנּי תַּחַת עֵינְוֹ:	וּאַבִּי וִמְחֵי גְּבָּר יָת עִּינָא הְעַבְּבִּיה אֹי וָת עִּינָא הְאַמְחֵיה וִיחַבְּלְנָה לְבָר חוֹרִין	And if a man smite the eye of his bondman, or the eye of his bondwoman, and destroy it, he shall let him go free for his eye's sake.	9
Şτ	פְּוּיְּהֹ מַּטַת פְּוֹיְּה פֵּצִע מַחַת פָצַע חַבּוּרֶּה מַחַת חַבּוּרֶה: (ס)	פִּרְעָא מַשְׁלּוֹפִי חֲלֶּךְ מַשְׁלּוֹפִי: בְּרַעָּא מַשְׁלִּוֹפִי חֲלֶּךְ מַשְׁלִּיפִי:	burning for burning, wound for wound, stripe for stripe.	ç
† 7	מַּחַת יְר בֻגֶּל מַחַת בֻגֶּל: מַחַת יְר בֻגֶּל מָחַת בֻגֶּל:	֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֡֝֝֝	eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot,	ŧ
٤٦	מַחַת נָפֶשׁ: נְאָם־אָסִוֹן יִהְנֶה וְנְתַמָּה נָפָשׁ	וְאָם מִנְמָא יְהֵי וְתִּמֵּין נָפְּשָׁא הַיְיִי מְנְמָא יְהֵי וְתְּמָּין נָפְּשָׁא	But if any harm follow, then thou shalt give life for life,	٤
77	خۈخرات: نشرى مُخْرا خَرَد تَهْمُ انْتَا نىڭ بەخبا مُدْرى تىخمُە نىڭ ئىلى ئىلى ئىلى ئىلى ئىلى ئىلى	בְּאִטְּטְא וְיִםֵּין מִפֵּימָר דַּיִּינִיָּא פְּטָא דִּישָׁוֹי עַלְאִי בִּעָּלְה וְלָא יְתִי מִיְטָא אָטְּוָּבְאָר יִהְנְּר אָסְּטָא מְעַרְיָּא	a woman with child, so that net fruit depart, and yet no harm follow, he shall be surely fined, according as the woman's husband shall lay upon him; and he shall pay as the judges determine.	7

57

74

٤7

a woman with child, so that her

And if men strive together, and hurt

וליוס, וה מעם לעם (מכילמה פ"ו): לא יוקם כי כספו הוא. הה המר שהכהו, אף על פי ששהה מעם לעם קודם שמת,

מינב:

(22) וכר ינצו אנשים. זס עס זה, ונמכוון להכומ הם הביכו, והכה הם ההשה (מכילתה פ"ח): ונגפו. הין נגיפה הלה לח המינד אנשים. זה עם זה, ונמכוון להכומ הם הביכו, והכה הם ההשה (מכילתה פ"ח): ונגפו. הין נגיפה הלה לשון דמיפה והכהה, כמו פון הגף בֶּהֶבֶן רַגֶּלֶךְ (מהלים לה, יב), יבְּמֶרֶם יִמְנַגְּפּוּ רַגְּלֵיכֶם (יכתיה יג, עז), ילְהָבֶן נֵגֶף (ישעיה ה, יד): ולא יהיה אסון בהשה: ענוש יענש. לשלם דמי ולדום לבעל, שמין החיה הסיו בהשה ימיה להמכר בשוק, להעלים בדמים בהביל הריוה: באשר ישיה עליו וגר. בדמיה בשל בבים דין להשים עליו עונש על כך: ונהן. המכה דמי ולדות: בפלל רם. על פי הדיינים:

(25) ואם אסרן יהיה. באשם: - ונחה נפשי ההה נפשי. רבומינו מולקין בדבר (מנסדרין עמ.), יש אומריס נפש ממש, ויש אחת יהיה באשם: - ונחה נפשי ההה נפשי הבימינו מולקין בדבר (מנסדרין עמ.), יש אומריס נפש ממש, ויש אומריס ממון אבל לא נפש ממש, שסממרוין לסרוג אם זס וסרג אם זס פעור ממימה, ומשלס ליורשיו דמיו כמו שסיס נמכר

בשוק: (24) עין תחת עין. סימל עין מבירו, נומן לו דמי עינו כמה שפחחו דמיו למכור בשוק, וכן כולם, ולה נטילה הבר ממש, כמו

שרכשו רבותינו בפרק המובל (בבא קמא פד.):

(32) בויה תחח בויה. מכומ אש. ועד עכשיו דבר במבלה שיש בה פממ דמים, ועכשיו בשאין בה פממ דמים אלא לער, כגון כווא החח בויה. מכומ אש. ועד עכשיו דבר במבלה שיש בה פממ דמים, ועכשיו בשאין בה פממ דמים אלא לער, כגון כוואו בשפוד על לפרניו, אומדים כמה אדם כיולא בוה רולה לימול להיום מלטער כך: פצע. היא מכה המוליאה דם, שבלע את בשבוד על לפרניו, אומדים כמה אדם כיולא בוה רולה להיום מלטער כך: פצע. היא מכה המוליאה דם, בפלע המ בשרו, נפר"דור בלע"ו (אפענע וואונדע) הכל לפי מה שהוא, אם יש בו פמם דמים נוחן, ואם נפל למשכב נוחן שבת ורפור ובשחולער. ומקרא זה ימר הוא, ובהחובל הרשוח רבורה לימי מלטער אפילו במקום נוח, שאף על פי שנימן לו שלינו מצעער כל כך, וזה מתכה בברול ולערו: חבורה. היא מכה שהדם נלרו בה ואינו יולא, אלא שמאדים הצשר כנגדו, ולשון מבורה באינו (פפלעקון) כמו וְנְמֵר הַבְּלְהֹיִי (ירמיה יג, כג), ומרגומו משקופי, לשון מבעה, בעדור "מ בלע"ו (צלאג) וכן שְּיָבְּוֹח הְּרִים, שקיפו קייה, מבומות ברות. וכן וְעַל הַמַשְׁיִּיף (שמות יג, ו), על שם שהדלת נוקש עליו:

(62) אח עין עבדו. כנטני, אבל עברי אינו יולא בשן ועין, כמו שאמרנו אלל לא הלא כלאת העבדים: החח עינו. וכן בכ"ד ראשי אברים, אלבעות הידים והרגלים, ושמי אונים, והחועם, וראש הגויה שהוא גיד האמה. ולמה נאמר שן ועין, שאם נאמר

Wir: (e) رَهُم كِالْحُهُم يُهَمْ لِيُقَافِد فَالَالِ لِيَهَمُقِيبَ يَهْمُ خُرِد الْأَدَا لَا נאם הול הלבנ אנהו אלטין נאם הולא בהלבנע או הולא

بيهرر زير: וֹלַאִ יֹאַכֹּלְ אָנוַ בֹּתִּבְוּ וּבֹתֹּל 85 אַשֶּׁה נְמֶת סָלִּוֹל יִסְבֵּל הַשֹּׁוֹר

עַמּוָרְ יִפְּבֶלְ וְנִם_בַּעָּלְיוּ יוּמֶת: וְאָמִׁלְנִי וְעִוֹמִית אָיִשׁ אַוֹּ אָשָּׁר ⁶² שׁלְשָּׁם וְהִיעָּד בְּבְּעָּלְיוֹ וְלָאֵ וְאָם שׁוֹרְ נַנְּה הוֹגא מִהְמִלְ וָאָם חּוֹר נַנָּח הוֹא מֵאָהְמָלִי

נַפְשׁוּ כְּכָל אָשָׁרַיוּשָׁת עַלְיוּ: יּ אִם_כִּפָּר יוּשָׁת מְּלֻיִּוּ וָנְתַּוֹ פִּדִּיוֹן

חַזָּה יַעֲשָׂה קוֹ: ינ או־בון יגוּה אוֹ־בָת יגִּה כַמִּשְׁבָּט

לאַבְּנָּנְנְ נְבַּמֵּנָב נִפַּלֵב: (סִ) בَّوْلًا שִׁלְשָׁים שְׁפַלְיִם יִמֵּלְ לְאַמְטֵא כַּסְפָּא טִּלְטִין סִלְמִין אָם מַבֶּר וֹנָח הַמִּוֹר צָּוֹ צְּבָּוֹר

יפְּטְרְנֵיה חֲלֶךְ שׁנֵיה:

נת בסביה ומביה דתוךא יהי ימרגים הורא ולא יתאכיל אַן וֹט אַטַּטֹא וומוּט אַטַבּוֹלָא וְבֶּיִר יַּצְּׁח שְׁוֹר אֶת־אֶישׁ אָוֹ אֶתְר יַצְּבֵּר יַצָּּח תּוֹרָא יָת הּבְּרָא

نظميح אַטאַ טוַבא וֹטַבוּים וֹאַב מָבוּיה ולא נטביה ווקטול גבר או ימְדַקַמוּהִי וֹאָתַסָהַד בָּמֶבִיה

بتحابك פוןקן נפְשִׁיה כָכֹל דִישִׁיוֹן אָם מַמוּן וְאָנוּן צֵּלְוָנִי וְנִשֵּׁין

نلالة ביה ביה: לַבֿע וֹמָבֹאָל וֹנַע כַּבוּלָא עַבוּוֹ או לְבַר וֹשֶׁרָאֵל וֹנַח תּוֹרָא אוֹ

ימון לְוַבוּנִיה וְתוֹבָא יִמְרָנִים: אָם לְהַבְּיִא נַנָּט שַנְרָא אָנָ

> tooth's sake. he shall let him go free for his tooth, or his bondwoman's tooth, And if he smite out his bondman's

shall be quit. be eaten; but the owner of the ox surely stoned, and its flesh shall not woman, that they die, the ox shall be And if an ox gore a man or a

its owner also shall be put to death. a woman; the ox shall be stoned, and kept it in, but it hath killed a man or given to its owner, and he hath not time past, and warning hath been But if the ox was wont to gore in

.mid noqu bisl redemption of his life whatsoever is then he shall give for the э٥ If there be laid on him a ransom,

judgment shall it be done unto him. gored a daughter, according to this Whether it have gored a son, or have

ıε

and the ox shall be stoned. their master thirty shekels of silver, bondwoman, he shall give unto If the ox gore a bondman or a

מיימי אומר, אפילו שן מינוק שיש לה חליפין, לכך נאמר עין (מכילמא פ"ע): שין ולא נאמר שן, הייתי אומר, מה שין שנברא שמו אף כל שנברא שמו, והרי שן לא נברא שמו. ואם נאמר שן ולא נאמר שין,

בעליו יומת, סולרך לומר בתם ובעל סשור נקי: נקי מנכשיו ואין לו בהם הנאה של כלום, זהו מדרשו (פשחים כב:, בבא קמא מא). ופשומו כמשמעו, לפי שנאמר במועד, וגם שלפילו שחמו לאחר שנגמר דינו אסור באכילה, בהנאה מנין, חלמוד לומר ובעל השור נקי, כאדם האומר לחברו יצא פלוני ממשמע שנאמר סקול יסקל השור, איני יודע שהוא נצלה, ונצלה אסורה באכילה, אלא מה מלמוד לומר ולא יאכל את בשרו, (82) וכי יגח שור. אחד שורואחד כל בסמסוחיס ועוף, אלא שדבר סכחוב בסווס (בבא קמא נד:): ולא יאכל אח בשרו.

מניין, מלמוד לומר והמימ: - וגם בעליו יומה. בידי שמיס, יכול בידי אדס, מלמוד לומר מומ יומם המקה הצה (במדבר (בראשים מג, ג): והמיום איש וגוי. לפי שנאמר כי יגח, אין לי אלא שהמיחו בנגיחה, המיחו בנשיכה, דחיפה, ובעיעה, (92) מחמל שלשום. סרי שלש נגיחות (תכילתא פ"י): והועד בבעליו. לשון התראה צעדים, כמו קעד בעד בָּנוּ קָאִישׁ

כופר: ונחן פדיון נפשו. דמי ניוק, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, דמי מזיק (בבא קמא כז.): (30) אם כופר יושה עליו. אם זה אינו מלוי, והרי הוא כמו אם כמף מלוה, לשון אשר, זה משפעו, שישימו עליו בים דין לס, מו), על כליחחו אחם סורגו, ואי אחם סורגו על כליחח שורו (קנסדרין מו:):

מלמוד לומר או בן יגח וגוי, לחייב על הקטנים כגדולים (מכילחא נויקין פי"א): (15) או בן יגח. כן שסים קמן: או בח. שסים קמנה, לפי שנהמר והמים היש הו השה, יכול הינו חייב הלה על הגדולים,

(28) אם עבד או אנוה. כנעניים (מכילחא שם): - שלשים שקלים יחן. גוירם הכחוד הול, דין שהוא שוף אלף זוו, דין

שְׁמְּׁה שִּׁוֹר אָוֹ חֲמִוֹר: يْخْتُكُ هُنِهُ فَكِ لَكِهِ يُحَفِّقِهِ لِيُقَطِّ _ يَخْتَدَ يُخْطَدُ يَبِحَ لَكِهِ يُحَفَّرَتِنِكُ נְּגְּ וְבְיִרִיִפְּתָּח אָישׁ בֹּוֹר אֹוֹ בֶּיִר נַאֲרֵי יִפְתַּח גְּבָר גּוּב אוֹ אֲרֵי

⁺² בְּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם בֶּסָף יְשָׁיַב שָּׁרֵיה דָּגִיבָּא יִשַּׁלֵּים כַּסְפָּא

កថ្លាក ;;ដូឌុក្រះ הַחַי וְחָצַי אָת־כַּסְפֹּוֹ וְגָם אָת־ יני בעה נמת ימְכָרוּ אָת־הַשְּׁוֹר لْكْرِيزِكُ الْمِيْدِ هُنِي هُنِ مُيْدِ نَهُدَا نَابِيْدُ عَبِدَ يُنْ عَبِدُ هُنِي عَبِدُ لِمُنْ عَبِدُ هُ

תַשִּׁיר וְהַמֶּת יֶהְיָה־לְּוֹּ: (ס) בְּעְּלְיִו שַׁכֶּם יִשַּׁכֶּם שוֹר מַחַתַּ ود منافريم هُجُهُم يَجُهُ بِهُمُلِيِّةِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ אַן נוֹדַע כִּי שָׁוֹר נַגָּח הוּאַ

> نابكبك זְמִיב לְמַבוְנִיוּ וּמִיתַא יָבִי ונפוב שמו שובא או שמבא:

שוָבֹא עַנִא וִיפְּלְוּוּן יָת כַּסְפָּיה בולבוצ וומוט ווזלמו לט owner of them, and the dead beast

the live ox, and divide the price of it; so that it dieth; then they shall sell And if one man's ox hurt another's,

good; he shall give money unto the the owner of the pit shall make it

and an ox or an ass fall therein,

man shall dig a pit and not cover it,

shall be his.

Or if it be known that the ox was and the dead also they shall divide.

beast shall be his own. surely pay ox for ox, and the dead owner hath not kept it in; he shall wont to gore in time past, and its

סכמוב (שס ג.): שור או חמור. סול סדין לכל בסמס ומיס, שבכל מקוס שנלמר שור וממור, לנו למדין לומו שור מור משבם, שכן, אלא להביא כורה אחר כורה שהוא חייב (בבא קמא נא.): ולא יכסנו. הא אם כסהו פעור, ובחופר ברשות הרבים דבר (33) וכי יפחח איש בוד. שהיה מנוקה וגלהו: או כי יכרה. למה נאמר, אם על הפתימה הייצ על הכרייה לא כל שמינו שוס מלמ דינר. וסשקל משקלו ד' וסוביס, שסס מלי מונקימ למשקל סישר של קלוני"מ:

שוְבֹא שַׁלָב שוָבֹא וּמִוּטֹא וֹבִי

נְטְרֵיה מָרֵיה שַׁלְמָא יִשַּׁלִים

בוא מאטמלי ומדקמודי ולא

או אַנוֹנַג אַני עור נַגָּר

וֹאַב וֹט בַמוּ מִוּטָא וֹפַּבְעוּן:

ندرين

(48) בעל הבוד. בעל המקלה, אף על פי שאין הבור שלו, שעשאו ברשות הרבים, עשאו הרמוב בעליו להתחייב עליו בנוקיו: כשור, ולה נהמר שור והמור הלה שור ולה הדם המור ולה כלים (שם נג:): שנאמר למען ינוח שורך וחמורך, מה להלן כל בהמה וחיה כשור, שהרי נאמר במקום אחר וכל בהמחך, אף כאן כל בהמה וחיה

לא מודבן סכא מודבן סכא): - והמת יהיה לו. לניוק, שמין את סנבלס וניטלס בדמיס, ומשלס לו סמויק עליס משלומי נוקר מירך בגמ' בפרק קמא דבבא קמא רב סוגא בריס דרב יסושע, דוסו אם בא לגבות קרקע, אבל מעלעלי כל מילי מיעב סוא, דאי בסף ישיב לבעליו. ישיב, לרצוח שום כסף ואפילו סוצין (שם ז.), (וסא דכחיצ מיעצ שדסו וכחב רש"י שהניוקין מן סעידים,

מכה: שַור איש. שור של מיש: ומכרו את השור וגוי. בשוים הכמוב מדבר, שור שום ממתים שהמים שור שום ממתים, (35) וכר יגוף. ידמוף, בין בקרניו, בין בגופו, בין ברגליו, בין שנשכו בשיניו, כולן בכלל נגיפה הם, שאין נגיפה אלא לשון (מכילמה פי"ה בבה קמה י:):

שור שוה מנה שנגם שור שוה המש מאום זוו, אינו נוטל אלא את השור, שלא נתחייב החם לחייב את בעליו לשלם מן העליה (בבא ללמד שאין החם משלם אלא מגופו, ואם נגח ומח אח"כ, אין הניוק נועל אלא הנצלה, ואם אינה מגעח לחלי נוקו יפסיד. או שמין לו אם הנבלה, ומה שפחחו דמיו בשביל המיחה נועל חלי הפחח והולך. ולמה אמר הכחוב בלשון הוה ולא אמר ישלם חליו, ממועד. על כרחך לא דבר סכחוב אלא בשוין, ולמדך שסחם משלם חלי נוק, ומן סשוין חלמוד לשאינן שוין, שסמשחלם חלי נוקו, שהניוק נועל הרבה יותר מדמי נוק שלם, שחלי דמי שור המויק שוה יותר מכל דמי שור הניוק, ואם אמרת כן הרי חם חמור כשהנצלה שוה לימכר לעוצד כוכצים הרצה יוחר מדמי שור המזיק, ואי אפשר שיאמר הכחוצ שיהא המזיק נשכר, או פעמים יומר. או יכול אף בשאינן שוינן בדמיקן כשקן מייס אמר סכמוב וחלו את שניסס, אס אמרת כן, פעמיס שהמויק משמכר סרבס, כוק שהזיקה המימה, למדנו, שהמה משלם הלי נוק, שמן השוין המה למד לשהינן שוין, כי דין המה לשלם הלי נוק לה פחות ולה בין שסובלס שום סרבם בין שסים שום מעמ, כשנומל זס חלי סחי וחלי סמח וזס חלי סחי וחלי סמח, נמלח כל חחד מפסיד חלי

IOI

(18) או גודע. או לא היה מה, אלא נודע כי עור נגח הוא, היום ומחמול עלעוה, הכי עלש נגיחוה: שלם ישלם שור. נוק

שלס: והמת יהיה לו. לניוק, ועליו ישלים המזיק עד שישמלס ניוק כל נוקו:

dαd αι:):

ಥ್ರಗ ಗಳ್ಳಗ: إَنَّامُ مِنَامَ مَشَادُ إِيهُ لِهِدُولًا فِيهُ إِنَّامًا لِينَّامًا لِيَهُ إِنَّامًا لِيَهُ إِنَّا اللَّهُ إِن וּטְבְּחָוֹ אֵּוֹ מְכְרָוֹ חֲמִשָּׁת בָּקְר בּי וְגִנְבַ־אָישׁ שָׁוֹר

וְהְבָּה נְמֶת אֵין לוֹ דְּמִים: IIXX X□-ĒĢĽÜÜLU

נומבר בגובתו: לו שַּבֶּם ישִׁבֶּם אָם־אָּנן לְוִ

אָנוֹם וֹאַבֶּם: (ס) מְשָּׁוֹר עַד־חֲמָוֹר עַד־שָּׁה חַיֵּיִם אָם־הִמְּצֵאׁ הִמְּצֵאׁ בְיָדִוֹ הַמְּבֶּה

لْشَكْات: (۵) אַבוֹר מִיטָב שְׁבַרוּ ימִיטָב כַּרְאָוֹ בַּחָקל אָחָרוֹ שִׁפַר חַקְּלֵיה מ_{לים}, וְמִּלְעְ אָּעַ־בְּׁמִּיבְעַ וּבִמֹּב בֹּמִבְעַ וֹנִמּלָע זֹע בֹּמִיבוּע וֹנִיכִּוּלְ בּׁנִ וֹבֹמֹּב אִנְתְ מִּבֹּב אַנַבְבְּבָב אַבּוּ וִיבֹּנק וּבֹּב עַבֹלָ אָנְ בֹבִם

> וֹאַבְׁתַּ מֹּלֹא שַׁלָב אִמֶּבוֹא: עוְבִין וְמָּבִים שַׁבָּלָב שוָבָא וְיִבְּטְנֵיה אַוְ יְזְבְּנְנֵיה חַמִּשָּׁא אַן־שָּׁר אַרִי יִנִנוֹב גָּבַר תּוֹר אוֹ אָמַר

ווֹעַמְחֵי וִימוּת לֵית לִיה דַם: עַנָּנֹר אָם בֹּמִטְמַבְמָא נְאָטַכִּט נַּנִּבְא

בְּגְנוּבְתֵּיה: ישׁלֵים אָם לֵית לִיה וְיוֹדְבַּן מַלְנְהָי דְּמָא לֵיה שַׁלְמָא אָם זְרְחָה הַשְּׁמָשׁ עַלְיוֹ דְּעָים אָם עִינָא דְּסְהַדָּיָא נִפְּלִה

نهج.۵: אַפּֿר אַפּון חַיִּין עַל חַד הָבון אוולטא משור עד חמר עד אָם אָמִטְכַּחָא תָעָּמָכַר בָּירֵיה

ישְׁפַּר כַּרְמֵיה יִשְּׁלִים:

for an ox, and four sheep for a sheep. kill it, or sell it, he shall pay five oxen If a man steal an ox, or a sheep, and

shall be no bloodguiltiness for him. be smitten so that he dieth, there If a thief be found breaking in, and

IIXX

nothing, then he shall be sold for his shall make restitution; if he have shall be bloodguiltiness for him—he If the sun be risen upon him, there

sheep, he shall pay double. alive, whether it be ox, or ass, or If the theft be found in his hand

make restitution. Dest of his own vineyard, shall he the best of his own field, and of the and it feed in another man's field; of be eaten, and shall let his beast loose, If a man cause a field or vineyard to

שחין מדם משלומי ד'וס' נוסגם חלח בשור ושס בלבד (שם סו:): מלאכה, עור עבעלו ממלאכמו, ממעה, עה עלא בעלו ממלאכמו, ארבעה: - תחת השור תחת השה. עלאן הכמוצ לומר, של במפו, משלם ממשה, שה שנושהו על במפו, משלם הרבעה, הוחיל ונמבוה בו. המר רבי מהיר, בה ורהה במה גדולה בקה של (פ) חמשה בקר וגרי. אמר ר'יומנן צן וכאי, מם סמקוס על כצודן של צריים, שור שסילך צרגליי, ולא נמצוס צו סגנצ לנושאו

על מנח כן בא, שאם יעמוד בעל הממון כנגדו, יהרגנו (קנהדרין עב.): בא לסרגך סשכס לסרגו, וזס לסרגך בא, שסרי יודע סוא שאין אדס מעמיד עלמו ורואס שנוטלין ממונו בפניו ושומק, לפיכך, (1) אם במחחרה. כשסיס מומר אם סבים: אין לו דמים. אין וו רלימס, סרי סוא כמת מעיקרו. כאן למדתך מורס, אם

כואים לו, אין הגוב הוה בא על עסקי נפשוח, ולא יהרוג אח בעל הממון: מנאוסו עדים קודם שבא בעל הבית, וכשבא בעל הבית נגדו המכו בו שלא יהרגהו, דמים לו, חייב עליו אם הרגו, שמאחר שיש ישלם. סגוב ממון שגוב, ואינו חייב מיחה. ואונקלום שחרגס אס עיוא דססדיא נפלח עלוסי, לקח לו שמס אחרם, לומר שאס בא על עסקי נפשוח (מכילחא פי"ג, סנהדרין עב.): דמים לו. כחי הוא חשוב, ורליחה היא אם יהרגנו בעל הביח: שלם פשוט לך שאינו בא להרוג אפילו יעמוד בעל הממון כנגדו, כגון אב החוחר לגנוב ממון הבן, בידוע שרחמי האב על הבן ואינו (2) אם זרחה השמש עליו. אין זה אלה כמין משל, הם ברור לך הדבר שיש לו שלום עמך, כשמש הזה שהיה שלום בעולם, כך

ישלם. ולה ישלם לו מתים, הלה חיים הו דמי חיים: רוח חיים בין שאין בו רוח חיים, שהרי נאמר במקום אחר על שֶׁה עַל שַׁלְמֶה עַל כָּלְ אֲבַדָּה וגו' יָשׁבֶּם שְׁנַיִם לְרֵעֶהוּ: היים שנים (3) אם המצא חמצא בידו. ברשומו, שלא עבה ולא מכר: משור עד חמור. כל דבר בכלל השלומי כפל, בין שיש בו

הכתוב, שהנוקין שמין להם בעידית (שם ו:): . אם הכוק, ואם בא לשלם לו קרקע דמי נוקר, ישלם לו ממימב שדומיו, אם היה נוקו פלע, ימן לו שוה פלע מעידיה שיש לו. למדך נוקי מדרך כף כגל, ובער סום נוקי סשן סמוכלם ומבערם: בשדה אחר. בשדה של מיש מתכ: מישב שדהו ישלם. שמין בשדם וכרס של מבירו, ויזיק אומו באמת משתי אלו, או בשלות בעירה, או בביעור, ופירשו רבותינו (בבא קמא ב:), ושלת סוא (+) כי יבער. אח בעירה. ובער. כולס למון נסמס, כמו שְׁנַמְנוּ וּבְּעִיכנוּ (נמדנר כ, ד): כי יבער. יוליך נסמומיו

אָת־הַבְּעֵרֶה: (ס) رَשْپَيَر שَجْل إِنْ ذِلَ لَا يَقِدُونَ لَوَادِيْ لِ مَا مَا فِي الْعَادِرِةِ لِيَّادِرِةِ ֻ נְנָאֶבָּלְ גְּּדִׁישׁ אָוִ הַפְּּמָה אַנֹּ

אָם ַנֹמָּגָא עַנּּלָּב וְהַבָּם הָּלִּוֹם: כלים לשְׁמֶר וְנָנָב מִבֵּית הָאָישׁ چי־יִמַן אָישׁ אָל־בַעָּהוּ בֶּסֶף אָוֹ־

לא שְּׁלָם גֹבוּ בּמִלְאַכִּט בּמִבוּי: למגעלנט אָגעבואָאָגעַנות אָם... אָם_לָאָ וֹמֵּהָאָ עַזּּנָּּר וֹנֹלֵעַב

נרשיען אָלהום ישקם שנום בַבַר־שְּנֵיהָם ⋢╬Ҁӷ҅ӷ□ 4T מַלְ־כַּלְ־אֵבֶרָה אֲשֶׁר עַל־חַמוֹר עַל־שָּה עַל־שַׂלְמָה \$\dagger\$\dag

בֶּי־יִמֵן אָישׁ אֵל־רֵעָהוּ חַמֹּוֹר אֲרֵי יִמֵין נְּבָר לְחַבְּרֵיה חֲמֶר ځ۵۲ (۵)

※17 「※11: לְשְׁמְרְ וּמֶתְ אִוֹּדְשְׁבֶּרְ אִוֹּדְשְׁבֶּה לְמִשֵּׁר וּמָית אוֹ אִחְבַר אוֹ אַרִישָּׁוֹר אַוֹ־שָּׂה וְכָלְ־בָּהֵמָה אוֹ חּוֹר אוֹ אָמַר וְכָלְ בְּעִירָא

נו דַלִּקְיקָׁוֹא: לנוכול גדישון או קמא או בְּרְחַצְּא אֵשׁ וּמְצְאָה קצִים אָרֵי יִחַפַּק נוּר וַיַשְׁכַּח פּוּפִין

וְאָבֶּים עַל חַד הָבִין: יובר אם וְמַשַּׁבַע יוּוּבֹא או ענין למער ויהנגבון מבית אָב, ימין וְּבָר לְחַבָּבִיה בְּסַר

דְּמְטַר לֵיה חַבְרֵיה: אָם לָא אוֹשֶׁיט וְדֵיה בָּמָא מְבֵיה דְּבֵיהָא לְקְּדֶם דַּיִּינָיָא אָם לָא וֹמִשׁכֹּט וּוֹּבֹא וֹוֹטֹלַוֹב

מל כָל פַּהָנָם דְּחוֹב עַל תּוֹר

ישׁבֵּים עַל חַד הָבֵין לְחַבָּבִיה: בין תַּרְנִיהוֹן דִיתַנְּבוּן דַּנְינַנְּאַ ענא בון לקדם בייניא ייעול מֹל כָּלְ אֲבֵּידִיהָא דְּיִימָר אַבִּי מַלְ שַׁמַּר מַלְ אָמַּר מַלְ כַּׁמִּי

shall surely make restitution. consumed; he that kindled the fire or the standing corn, or the field are thorns, so that the shocks of corn, If fire break out, and catch in

thief be found, he shall pay double. stolen out of the man's house; if the money or stuff to keep, and it be If a man deliver unto his neighbour

9

neighbour's goods. not put his hand unto his unto God, to see whether he have master of the house shall come near If the thief be not found, then the

double unto his neighbour. whom God shall condemn shall pay parties shall come before God; he saith: 'This is it,' the cause of both manner of lost thing, whereof one sheep, for raiment, or for any whether it be for ox, for ass, for For every matter of trespass,

or driven away, no man seeing it; beast, to keep, and it die, or be hurt, an ass, or an ox, or a sheep, or any If a man deliver unto his neighbour

(a) דגוב מביח האיש. לפי דנריו (שם קג:): אם ימצא הגוב. ישלם הגננ שנים לנעלים: אף על פי שהדליק במוך שלו, והיא יצאה מעצמה על ידי קוצים שמצאה, חייב לשלם, לפי שלא שמר את גמלמו שלא מצא ומזיק: לגדיש או לקמס סממוברם בקרקע: או השדה. שלימכס אם נירו, וזריך לניר אומס פעס שניס: שלם ישלם המבעיר. (פ) כי הצא אש. אפילו מעלמס: ומצאה קוצים. קרדו"וש בלע"ו: ונאכל גדיש. שלימכס בקוליס, עד שסגיעס

אָמִטֹלִי בִינוֹ בַּנוֹזִי:

(ק) אם לא ימצא הגוב. ובא השומר הוה שהוא בעל הבימ: - ונקרב. אל הדיינין, לדון עם וה, ולישבע לו שלא שלח ידו

בי סום זם, ללמד שלין מחייבין לוחו שבועם אלה אם כן סודה במקלח, לומר כך וכך אני חייב לך, והמוחר נגנב ממני (שם קו:): הם וירשיעוהו לשומר זה, ישלם שנים, ואם ירשיעו אם העדים שנמלאו זוממין, ישלמו הם שנים לשומר. ורפומינו ז"ל דרשו, פשומו, אשר יאמר סעד כי סוא זם שנשפעת עליו סרי סוא אללך, עד סדיינין יפא דפר שניסס וימקרו את סעדות, ואס כשריס למעה שליחות יד שָׁבַּעַת ה' מַּהְיֶּה בֵּין שְׁנִיּהֶם מָּם לִה שָׁלַת יָדוֹ, מה להלן שבועה אף כחן שבועה: – אשר יאמר כי הוא זה. לפי אַינו אֿלאַ לדין, שכיון שבא לדין וכפר לומר נגנבה, מיד ימחייב בכפל אם באו עדים שהוא בידו, נאמר כאן שליחוח יד, ונאמר שנשבע ואחר כך באו עדים. שכך דרשו רבוחינו, ונקרב בעל הביח אל האלהים, קריבה זו שבועה היא, אחה אומר לשבועה או שנים לרעהו. למדך סכמוב, שסמוען בפקדון לומר נגנב סימני, ונמלא שסוא עלמו גנבו, משלס משלומי כפל, ואיממי, בומן (8) על כל דבר פשע. שימנה שקרן נשבועחו, שיעידו עדים שהוה עלמו גובו, וירשיעוהו הלהים על פי העדים: ישלם בבנו:

במט נלטו למלו נלא נמלם: אָם_לְאָ הֻּלָּטִ גָּרָוּ בַּמְלָאַכָּט שְׁבֻעַת יְהוֹה הִהְיָה בֵּין שְׁנִיהָם

نهذرت מָבִיה מְנֵיה מוֹמָקָא וְלָא בּגמסר ליה חַבְריה ויקביל אָם לָא אָנְהָנֹה נִדְיה בַּהָא מוְמִׁטֹא בּוֹג שַׁבִּי בּוֹן שַּׂבוֹנִיבוָן

יְמָּבִים לְמֶּרוִנִי: יי נאָם ַלָּרַ נַלָּרַ מַמְמַנִּ נְמָּבְם נַאָּם אָטַלָּלָבא נִטַּלָּרַ מָמְמָנִעּ

ַ הַמְּבַפְּה לָאִ יְשַׁלֵם: (a) בְּעְבִיר לְאֵ יְשִּׁלִים: אַם שָּׁרֶף יִשְּׁרֵף יִבְאָרוּ עֵּדְ אִם אִמְּבָרָא יִתְּבֶר יִיִמִי סְּחָדִין

הַבֶּם וֹהַבָּם: וֹנֹמִּבַּׁר אִיַבְמִיׁט בֹּמֹּלְנִו אִנוֹ_מֹמִוּ וֹנִטַּבַר אִי נִמִּנִט מִבְנִינִי כְנִינִי ני לבר מן חַבְּרֵיה מישָל אָישׁ מִעָּם רַעָּה יַאָּרִי יִאָּרֵי יִשְׁאַל גָּבָר מוֹ חַבְּרֵיה

עמיה שַלְמָא יִשַּלִים:

שְׁבֶּיר הֹוּא בָּא בִשְּׁבֶרוֹ: (ס) אַנִירָא הוּא עָאל בְאַנְּרִיה: ** אִם בֹּהֹלֵיו הֹמִוּ לַאִ יֹהֻנִים אִם אִם מִבוּיה הִמִּיה לָא יֹהַנִים אִם

بېږږد ځا ځېښد: לא־אֹרֶשְׂה וְשְׁכַב עַּמְּה מְהָר דְּלָא מְאָרְסָא וְיִשְׁכּוֹב עַמַּה ני וְבֶּירִיִּפְמָּה אָישׁ בְּתּוּלְה אֲשֶׁר וַאֲבֶיי יִשְׁבֵּיל גְּבַר בְּתּוּלְתָא

בּוֹנִתֹא וֹבּוֹנִתוּנִי בִינִי לְאִשוּי:

עַבְּתוּלְת: (ס) ישְׁלֵל בְּמָהַר לְמִהְנַה לִיה בַּסְפָּא יִהְקוּל אָם מָאָלוּ וֹמָאָּן אַבְּינִים לְטַטָּׁה אָם מִאָּבָּא לָא וֹאָבּוּ אָבוּיִבָּא

If her father utterly refuse to give

not make restitution. thereof shall accept it, and he shall neighbour's goods; and the owner he have not put his hand unto his between them both, to see whether the oath of the Lord shall be

thereof. make restitution unto the owner But if it be stolen from him, he shall

good that which was torn. it for witness; he shall not make If it be torn in pieces, let him bring

sid to adgus worrod asm s ti baA

If the owner thereof be with it, he he shall surely make restitution. the owner thereof not being with it, neighbour, and it be hurt, or die,

hireling, he loseth his hire. shall not make it good; if it be a

٤ı

be his wife. shall surely pay a dowry for her to not betrothed, and lie with her, he And if a man entice a virgin that is

according to the dowry of virgins. her unto him, he shall pay money

או נשבה בחוקה על ידי לקמים, ואין רואה יעיד בדבר: בשומר שכר, לפיכך אינו פטור אם נגובה, כמו שכחוב אם גנוב יגוב מעמו ישלם, אבל על האונם, כמו מת מעלמו, או נשבר, כמו שכחוב וגונב מבים סאיש אם לא ימלא סגנב ונקרב בעל סבים, לשבועה, למדם שפוטר עלמו בשבועה זו, ופרשה זו אמורה (9) בי יחן איש אל רעהו חמור או שור. פרשה ראשונה נאמרה בשומר מנס (בבא מליעא לד:) לפיכך פער בו את הגובה,

במובבי במולמא:

מייב באונקים: ולקח בעליו. השבועה: ולא ישלם. לו השומר כלום: (10) שבעה הי ההיה. ישבע שכן סים כרבכייו, וסים לם שלם בס יד לסשממש בס לעלמו, שם שלם בס יד ולחר כך ולונסס,

ושבים שלין יכול להליל: ואב ארי ודוב ונחש אינו משלם, ומי לחשך לדון כן, שהרי כחיב ומח או נשבר או נשבה, מה מיחה שאין יכול להליל, אף שבר אומר טרפה לא ישלס, אלא הטרפה, יש טרפה שהוא משלס ויש טרפה שאינו משלס, טרפם חחול ושועל ונמיה משלס, טרפח (12) אם טרף יטרף. על ידי מיס רעס: יבאהו עד. יביא עדים אנערפס באונס ופעור: הטרפה לא ישלם. אינו

ustad 20): (EI) וכי ישאל. בא ללמדך על השואל שחייב באינסין: בעליו אין עמו. אם בעליו של שור אינו עם השואל במלאכחו (בבא

(15) וכי יפחה. מדבר על לבה עד ששומעת לו, וכן תרגומו וארי ישדל. שדול בלשון ארמי כפחוי בלשון עברי: מהר שכר, לפיכך נחלקו בו חכמי ישראל, שוכר כילד משלס, רבי מאיר אומר כשומר חנס, רבי יהודס אומר כשומר שכר: כל הנאה שלו, שהרי על ידי שכרו נשממש, ואין לו משפט שואל להמחייב באונסין. ולא פירש מה דינו אם כשומר הנה או כשומר בשעת שבורס ומתס (שס לס:): - אם שכיר הוא. אס סשור אינו שאול אלא שכור, בא בשכרו ליד סשוכר סוס ולא בשאלם, ואין (14) אם בעליו עמו. בין שהוא באוחה מלאכה בין שהוא במולהכה אחרת, היה עמו בשעת שאלה, אינו לריך להיות עמו

ימהרנה. יפקוק לה מוהר כמשפע היש להשמו, שכומב לה כמובה וישהנה:

יוֹרְאָא לֹא עַנוּג:

(16) במהר הבחולות. שסיא קלוד המשים כמף אלל המופס אם הצמולה ושוכב עמה באונם, שנאמר וְנָמַן הָאִישׁ הַשֹבֵב עִמֶּה וּבְנֵיכֶם יְתְמִים: (פּ) children fatherless. ילניכון זַהְמָּין: wives shall be widows, and your בּבוֹנֹב וֹבֹנֹי וֹהַכֹּם אַלְמִׁנְוִע בּבּוֹבֹבֹּא וֹגִינוֹל וֹהָכִוּו אַבֹּמֹלָוּ kill you with the sword; and your נְטַבַנִי אַפָּוּ, נְטַבַנִּעָּי, אָטַבֶּם נִיטַבּנּ בוּנִּיִוּ נֹאַפֿמּנִץ יָטַבוּן My wrath shall wax hot, and I will אַלבּגל לַבִּגלָנוני: וֹאַתֹּל אָלְוּ הֻּמְׁתָּה אָהְתָּת הַתְּלִילִינִי: surely hear their cry— אם מלבל ולפל פובת פבלא if they cry at all unto Me, I will אם מַנָּה הְעַנְּה אָתְוֹ הֵּי אִם־צְּעָׂל אָם הֹפֹאָע שַׁהָּנוֹ זְטִיש אָבוּי If thou afflict them in any wise—for fatherless child. ·· בְּלְאַלְמִּלְנִי וֹנְעִיִם לָאָ עַׁמִּנִּוֹ: כֿל אַבְמָלָא וֹוִינַם לָא שַׁמַּנָּוֹ: Ye shall not afflict any widow, or land of Egypt. יננם בונפס לאָנֶל מֹגַבוֹם: him; for ye were strangers in the אָבוּ בּהוֹנוֹ בַּוֹינוּוֹ בַּאַנֹּא wrong, neither shalt thou oppress °° וֹצֶׁר לאַ תוֹנֶת וְלָאִ תִּלְחַבֶּּנָה בֶּיִר ילייירא לא שונון ולא שהיכון And a stranger shalt thou not さくロドアドウ: <u> ۲۰۲۱٬۲۲ کو ۲۰۲۲</u> utterly destroyed. نظفرم څخترا خهٔفه ترز save unto the Lord only, shall be ⁶¹ יְבָּחַ לְאֶלְנִים יְחֲנִים בָּלְטָּי רִינַבָּח, ٢٥٩٤١٦ **ははばご** He that sacrificeth unto the gods, רמָת: (ס) אַטַבּאַ נִטַבּאַ נִטַבּאַנּ surely be put to death. 81 44-74 לונט פֿל דוֹשְׁכּוֹב עם בְּעִירָא マロードログト Whosoever lieth with a beast shall

٤7

17

07

61

Thou shalt not suffer a sorceress to

- מכשפות (פנהדרין מז:): (דו) מכשפה לא חחיה. אלא מומת בנית דין, ואחד וכריס ואחד נקבות, אלא שדבר סכמוב בסווס, שסנשים מלויות לַקְבֹּי הַלַּתְּבָׁה הַמִּבְיִם הַמְּבָים לַמָּף (דברים כב, כמ):
- (18) (מ"א כל שוכב עם בהמה מוח יומה. נמקילה, רוצע כנרצעת, שכתוג נקן דמיסס נס:)
- בפניס, וחייבין עליסס לכל עבודת אליליס, בין שדרכס לעבדס בכך בין שאין דרכס לעבדס בכך, אבל שאר עבודות, כגון סמכבד כאן זובח לאלסים יחרם, לומר לך, מה וביחה עבודה הנעשיח בפנים לשמים, אף אני מרבה המקעיר והמנסך שהם עבודות קַמְשֶׁה סַהִיח וגוי (דבריס יו, ה), חׁלחׁ לפי שלחׁ פירש על חֿיוו עבודה חייב מיחה, שלחׁ חחמר כל עבודוח במיחה, בחׄ ופירש לך לינקד פמ"מ: - יחרם. יומם. ולמס נאמר יחרס, וסלא כבר נאמרס בו מיחס במקוס אחר וְסֹוֹצָאׁ אָם סָאִישׁ הַסִּוּאׁ אוֹ אָם מדבר, וכן לאלסים לאומן שסווסרמם עליסם במקוס אמר. כיולא בו אין בְּמִוּף בְּמֵלְהִים (מסלים פו, מ), לפי שלא פירש, סולרך שניין אחד בעניין זה, וגס יש לומר בדרך אחר כמ"ש בדקדוקי רש"י ישריין בו) נודע באיזה מלך מדבר, וכן לעיר נודע באיזה עיר מלכיס במשמע, וכן לאלסיס כל אלסיס במשמע, אפילו קודש, אבל כשסיא נקודס פחח, כמו למלך, למדבר, לעיר, (פח"ח וקמ"ך לריך לפרש לאיוה מלך, לאיוה מדבר, לאיוה עיר, וכן למלכים, ולרגלים, בחיר"ק, לריך לפרש לאיוה, ואם אינו מפרש, כל לאלסיס, אין זריך לפרש אחריס, שכל למ"ד ובי"ח וס"א סמשמשוח בראש סחיבס, אס נקודס בחמף, כגון למלך, למדבר, לעיר, (91) לאלחים. לעצודת גילולים. אילו סיס נקוד לאלסיס (סלמ"ד בליר"י), סיס לריך לפרש ולכתוב אתרים, עכשיו שאתר
- שבך אל מאמר למברך. כל לשון גר, אדס שלא נולד באומה מדינה, אלא בא ממדינה אחרם לגור שם: ולא חלחצנו. בגוילם ממון: - בי גרים חייחם. אם סונימו, אף סוא יכול לסונותך, ולומר לך אף אתה מגרים באת, מוס (20) וגר לא חונה. אונאת דברים, קונטרליאר"ר בלע"ו (העהנען) כמו וְסַּאֲבַנְאָי אָם מֹנגיַךְ אָת בְּשֶׁרִם (ישעיה מט, כו): וסמרבן וסמגפף וסמנשק, לינו במימס ללל בלוסרם:
- דוום בנומר מופך לימול את שלך, למה, כי אם לעק ילעק אלי וגוי: באס לא יצעק לא פירש, וק"ל) כמו לבן כֶּל הֹבֶג קין (בראשית ד, מו), גוס ולא פירש ענשר, אף כאן אס ענה מענה אומר, לשון (22) אם ענה חענה אחו. הרי וה מקרה קלר, גום ולה פירם ענשו, (והה דרהיב והיו נשיכה וגוי, והו הם לעוק ילעק, הבל (וב) כל אלמנה ויחום לא חענון. סול סדין לכל לדס, ללל שדבר סכתוב נסווס, לפי שסס משושי כת ודבר מלוי לענומס:

לאַ שׁמִּימִיוֹ מֹּלִיו דָּמִּב: הַעְּנִי עַמָּּןך לֹא תַּהְנֶה לוֹ בְּנֹשֶׁת דְּעִּמָּך לָא תָהֵי לֵיה בְּרָשְׁיָא אָם_כַּסָלוּו מַלְנֵוֹר אָת־עַמָּי אָת־ אָם כַּסָפָא תּוֹזיף בְּעַמִּי לְעַנְיָא

¿¿ אָם_חָבָל תַּחָבָל שַּׂלְמָת בֵעָּךְ

%t.: (a) לי־וֹצְעַלָּ אֶלָוּ וְאֶתַהְתָּיִ בָּי בַּוֹנָוּוֹ مُ שְּׁמְלְתַּוֹ לְעַרֵוֹ בַּמֵּח יִשְׁבְּב וְתִיִּת בֵּי הַוּא כְסוּתֹה לְבַבְּה הֵוּא

ζ¾ ΰ¾L: ددره، אُرְנִינִם לָאִ טִׁפֿנְץְ וֹלְמָּגִא בֹמֹפֹּנֵ בּיּנִגֹּא לָאִ טַפֿנִץְ וֹנְבָּא בֹמַפֹּנֵ

خذرد خثرك نفا خر: ⁸⁷ מִבְאָשׁׁבּׁ נְבַמְּהַבּׁ בָּאִ שַׂאַבּוֹרַ בּּכּנִּבָּבּ נְבַמָּהָבּ בָּאִ שֹאַבּוֹרַ

לְא הְשִׁוּוֹן עֲלוֹהִי הִיבוּלְיָא:

بهراجونا جرباء בְּחַבְּרָהְ עַר מֵיעַל שָׁמָשָׁאַ אָם מָמֻכּוּנָא טַסַב כֹּסִוּטַא

וֹאַלבּגַע לַבֹּגַעָנִי אָנִג עַוּּגֹא ואָכוִד וונו אָנו ופֿבּץ פֿבֹמוּ היא תוקביה לַמַשְׁבֵיה בְּמָא אָבי היא בְסוּמִיה בִּלְחוֹרַה

לְאַ שַׂלְנִּמִּ:

בוכבא גבלנ שפביש בולמי:

him interest. creditor; neither shall ye lay upon thou shalt not be to him as a people, even to the poor with thee, If thou lend money to any of My

goeth down; restore it unto him by that the sun garment to pledge, thou shalt If thou at all take thy neighbour's

hear; for I am gracious. when he crieth unto Me, that I will he sleep? and it shall come to pass, garment for his skin; wherein shall for that is his only covering, it is his

curse a ruler of thy people. Thou shalt not revile God, nor 82

Lτ

57

unto Me. first-born of thy sons shalt thou give outflow of thy presses. The fulness of thy harvest, and of the Thou shalt not delay to offer of the

שלא ינימוס בימ דין לירד לנכסי אביהם, לפי שאין יודעים אם ממו אם נשבו: מחרמ, שיסיו סנשים לרורות כאלמנות חיות, שלא יסיו עדים למיחת בעליקן וחסיינה אסורות להנשא, והבנים יסיו יחומים, (25) והיו נשיכם אלטגות. ממשמע שנאמר וסרגמי אמכס, איני יודע שנשיכס אלמנות וצניכס ימומיס, אלא סרי זו קללס

מרגיש ואינו ניכר עד שהרבים עולה ומחקרו ממון הרבה: רבים, שסוא כנשיכם נמש, שנמש נושך מבורס קענס ברגלו ואינו מרגיש, ופחאוס סוא מבלבך ונופח עד קדקדו, כך רבים, אינו ממבענו במוקס, אס אמס יודע שאין לו, אל מסי דומס עליו כאילו סלוימו, אלא כאילו לא סלוימו, כלומר, לא מכלימסו: בשך. מנסוג בו מנסג בזיון בסלוסס שסוס שמי. את העני עמך, סוי מסמכל בעלמך כסילו סמס עני): - לא תהיה לו כנשה. לס שם כשף מלוה, אם עמי מלוהו קודם לעובד גילולים, ולאיזה מעמי, אם העני, ולאיזה עני, לאומו שעמך. (ד"א את העני, שלא ונכרי, עמי קודס. עני ועשיר, עני קודס. עניי עירך ועניי עיר אחרח, עניי עירך קודמין (בבא מליעא עא.). וזה משמעו, (24) אם כסף חלוה את עמי. רבי ישמעלל לומר, כל אס ואס שבתורס רשות, מוץ מגי, ווס אחד מסן: את עמי. עמי

G("a): לו עד בא השמש, וכבוא השמש החוור והמלנו עד שיבא בקר של מהר, ובכסום יום הכחוב מדבר שאין לריך לה בלילה (מכילהא דין ומשבון וממחייבם לפני, ואני מחזירה לך, אף אחה עול והשב עול והשב): עד בא השמש חשיבנו לו. כל היום משיבנו (חבול מחבול כפל לך בחבלה עד כמה פעמים, אמר הקב"ה, כמה אחה חייב לי, והרי נפעך עולה אללי כל אמע ואמע ונותנת (25) אם חבול חחבל. כל לשון מצלה מינו משכון צשעת הלומה, אלם שממשכנין את הלוה כשמגיע הזמן ומינו פורע.

- (62) כי הוא בסוחה. זו עלימ: שמלחו. זו מלוק: במה ישכב. לרצות אם המוע:
- (קב) אלהים לא הקלל. סרי זו מוסרס לגרכם סטס, ומוסרס לקללם דיין (מנסדרין מו.):
- בו ל, יום יושער כך נושנו לכסן: מעשה לשורך, מה בכור הדם להחר ל' יום פודהו, שנהמר ופְדוּנִיי מִבֶּן חֹדֶשׁ מְפְבֶּה (במדבר יח, מו), הף בכור בהמה דקה ממפל למרומס: - בבור בניך חחן לי. לפדומו נחמש פלעים מן סכסן, וסלא כבר לוס עליו במקום אמר, אלא כדי לפמוך לו כן דמע: לא חאחר. לא משנה פדר הפרשמן, לאמר אם המוקדה ולהקדים את המאומר, שלא יקדים מרומה לבכורים, ומעשר (82) בולאחך. מונס המועלה עליך כשמהמולה הנוחהך להחבשל, והם בכורים: ודבועך. ההרומה, והיני יודע מהו לשוך

בּוֹנֶם בַּאֵמֹנוֹנ טִשְׁנַיַבְי: שׁבְעַת יָמִים יִהָיָה עִם־אָמּוֹי **42827**

ַבְבֵּבְבְ עַהָּגִלְבִוּן אָטִוּ: (a) בַשְּׁבֶּה מְבַפְּה לַאַ תאַבֶּלוּ יִּבְשָׁר מָלִישׁ מָן הֵינְאַ חַנָּאַ לָא וֹאַּנֹמִּג עַבְּמָת שִׁבְּנִוּן כִי יִבְּמָּר

יַּלְהְ מִם_בְשָּׁמ כִבְיָה מָד חָמֶס: אַר קאָ הַשָּׁא שָׁנִיע שָׁנִיע עָּלָא הַעָּר שָׁנִיע אַל אַר הַעָּיִיע אַנע אַל אַנע אַל אַנע אַנע אַנע אַנע אַ

בקים להמה: ולא העננה על וֹב לנמֶת אַחַבֵּי

> كَلُور: בוומא שמולאב שפומניב מֹבֹתֹא וומון וֹבוּו מֹם אֹמִוּצוּ בן הַצְּבוּיד לְתוּרַהְ לְעוּרַ

> <u>יולקון לכללא שלמון ושיש:</u> رَهُزُمِرا كَلَّهُ مِنْ فَكِيا كَلُمُر

رْبَة وَبَرْهِ هُوَّدٍ: שׁמִּנִּ גֹבֵע מִם שַנִּגִּבֹא לְמִעִינִ לא טַׁפֿבּיל שִׁימִת דִשְׁפַר לָא

שַּׁבְים בִּינָא: בבהולף על הינא בתר סגיאי וֹלָא טַטַמָּנָה מִלְאַלָּפָא מֹאַ לְאֵׁשְׁנִינִי אַנְוֹנִי, וּבְּנִים לְּבְׁמְּנִי לְאֵּ נִינִי, בְּנִירִ סִּנִּיאָ, לְאַבְאָהֵא

> eighth day thou shalt give it Me. it shall be with its dam; on the oxen, and with thy sheep; seven days Likewise shalt thou do with thine

shall cast it to the dogs. that is torn of beasts in the field; ye therefore ye shall not eat any flesh And ye shall be holy men unto Me;

be an unrighteous witness. put not thy hand with the wicked to Thou shalt not utter a false report;

IIIXX

30

67

a multitude to pervert justice; witness in a cause to turn aside after to do evil; neither shalt thou bear Thou shalt not follow a multitude

וביום סשמיני אמה רשאי לימנו לי: מה שמיני האמור להלן להכשיר משמיני ולהלן, אף שמיני האמור כאן להכשיר משמיני ולהלן (מכילתא פי"ט), וכן משמעו, ביום השמיני חחנו לי. יכול יסא מובס לבו ביוס, נאמר כאן שמיני וגאמר לסלן ומיוס שַשְׁמִינִי וְסְלְאָס יֵכֶבֶּס (ויקרא כב, כו), (92) שבעה ימים יהיה עם אמו. זו אוסרס לכסן, שאס בא למסר את קרצנו, לא ימסר קודס שמונס, לפי שסוא מתוסר זמן:

בכל סנאום א"כ מס מלוד לומר לכלב למדך סכמוב שאין סקב"ס מקפח שכר כל בריס, שנאמר ולָכל בָּגִי יִשְׁרָאֵל לֹא יֶמֶבַץ כֶּלֶב לָשׁנֹוּ במיים: - לכלב חשליכון אחו. אף הוא כו' או אינו אלא כלב כמשמעו בנבלה או מכור לנכרי קל ומומר לערפה שמומרת (ואונקלום מרגם) ובשר דמליש מן מיוא מימא, בשר שנמלש על ידי ערפת ואב או ארי (או) מן מיה כשרה או מבהמה כשרה מְּלְשְׁשׁ (דברים כב, כו), וכן אַשֶׁר לֹחׁ יִמְיֶס עֲמֹרר מִקְּרֵם לְיָלֶח (שם כג, יחׁ), סוח סדיין למקרה יום, חׁלחׁ שדבר הכמוצ בהווה. ובשר בשרה שרפה. אף צנים כן, אלא שדבר סכמוצ נסווס (מכילמא פ"כ), מקוס שדרך נסמות לימרף, וכן פִי צַּשָׁדֶס (30) ואנשי קודש חהיון לי. אס אמס קדושיס ופרושיס משקולי נגלות ומרפות, סרי אמס שלי, ואס לאו אינכס שלי:

בעל דין מבירו: אל חשח ידך עם רשע. סמוען את מבירו מביעת שקר, שסבעיתהו לסיות לו עד ממם: (I) לא חשא שמע שוא. כמרגומו לא מקבל שמע דשקר, אוסרס למקבל לשון סרע, ולדיין שלא ישמע דברי בעל דין עד שיבא (שמות יל, ו), למר הקצ"ה תנו לו שכרו (מכילתה פ"כ):

המשפט מאמימו, אלא אמור את המשפט כאשר הוא, וקולר יהא חלוי בלואר הרבים: חענה על ריב לנמוח וגר. ואס ישאלך הנדון על אומו המשפט, אל מעננו על הריב דבר הנומה אמך רבים להמום אם לא חהיה אחרי רבים לרעות. אס כאית כשעיס ממין משפמ, לא תאמר סואיל וכביס סס סנני נועס אתריסס: - ולא מענה לנעום לגד אחד ולסלק עלמך מן הריב, אלא הוי דן אוחו לאמימו. ואני אומר לישבו על אופניו כפשועו וכך פחרונו. מס דבעינך על דינה, ולשון סעברי לפי סמרגוס כך סוה נדרש: לא חענה על דיב לנטוח, הס ישהלך דבר למשפע, לה היה עמהם לעובה, מכאן אמרו דיני נפשוח מעין על פי אחד לוכוח ועל פי שנים לחובה. ואונקלום חרגם לא חחמנע מלאלפא יאימסי, בומן שהן שנים המכריעין במחייבין יוחר מן המוכין. וממשמע שנאמר לא חהיה אחרי רבים לרעוח, שומע אני אבל ולא חענה על רב. לנמות מדבריו, ולפי שסול מסר יו"ד דרשו בו כן. אחרי רבים להטח. ויש רבים שלמס נומס למריסס, דברי רבומינו כך פמרון סמקרל: לא חדוד אחדי דבים לדעת. למייב מימס בשביל דיין למד שירבו ממייבין על סמוכין. שקין חולקין על מופלה שבבים דין, לפיכך מחחילין בדיני נפשוח מן סלד, לקעניס שבקן שוהלין חחלס שיהמכו הח דעחס. ולפי יוחר על המוכין, העה הדין על פיהם לחודה, ובדיני נפשוח הכחוב מדבר. ואמלע המקרא דרשו, ולא חענה על ריב, על רב, דרשו שלין מעין לחובה בהכרעת דיין אחד (מנהדרין ב.), וסוף המקרא דרשו, אחרי רבים להטום, שאם יש שנים מחייבין (ב) לא חהיה אחרי רבים לרעות. יש נמקרם זם מדרשי מכמי ישרםל, סבל פין לשון המקרם מיושב בקו על פופניו. מכפן

٤ וֹבְׁלְ לְאָ שُٰנִיבַּׁר בָּנִיבְוּיִ (Q)

ומק מספולא לא עובשום

man in his cause. neither shalt thou favour a poor

עמָר הְשָׁב הָשִׁיבֶנּי לְוּ: (ס) בְּי תִפְּנֵּע שִׁוֹר אִיבְרְּ אִי חֲמֹרִוֹ

نابات בַּמְבוּיה דְּטְעֵי אָהָבָא הָהִיבִּוּיה אָב, טֹפּוֹת טובא בּמֹוֹאַב או

bring it back to him again. ass going astray, thou shalt surely If thou meet thine enemy's ox or his

עַּלְב תַעַּלָב עִמְּוֹ: (ס) שַּׁטִּע מַמָּאָן וְטִבְלַטַּ מִהֹּוָּד לַוָּ קי־תְרְאֶה חֲמָוֹר שׁנַצִּּדְּ רֹבֵץ'

ಭರ್ಷ: מא דבלפף עלוהי והפביק מלמאַלַל ליה משְבָּק השׁבוּק בולגה שבונו סוגוני וטטמוה אָב, טַטַוּ, טַמָּבא בַּסָנֹאַב

shalt surely release it with him. shalt forbear to pass by him; thou thee lying under its burden, thou If thou see the ass of him that hateth

مردعد كلا بيون بالإنون هجائز إل جاراجان

לא עֿגֿלָי דִין

of thy poor in his cause. Thou shalt not wrest the judgment

אַלַ עַּעַרָּ בָּי לא אַצַּצָּרָיק רָשֶׁע: ל מוּבר_מָפֿר מִרְחָלָ וֹלָם וֹלָם, וֹבּהַיִּלְ

שׁלַמוּגְ אָבוּ לָא אָזַכּוּ שַוּּבֹא: וֹבוֹכֹּי וֹבוֹפַל בַבִי מוֹ בִּינֹא לָא מפּטׁנֹמֹא בַּמִּלֹבֹא בוו, בטוע

thou not; for I will not justify the and the innocent and righteous slay Keep thee far from a false matter;

خَكْنِيهِ يُرمَدُكُ لِـ خُدُرُ مِنْ يَعْدِيكُم : יוּ וְשִׁבַר לַאִ נִקְקָר כָּי הַשָּּהַר יְעַנֵּר

מוטבא ממנר מיני הכימין וֹמִוּטֹבֹא לֹא טַׁלַבֿוּגְ אָבוּ

righteous. and perverteth the words of the gift blindeth them that have sight, And thou shalt take no gift; for a

באבא מאבום: אַנוַנְפָּׁמְ וַנְּנְר בִּירָנִם נֵינִנִם וֹצֶר לַאִ טַלְחָוֹא וֹאַמֶּם וֹבַהֹמָם

בהשנו נע נפהא בניונא ילְנִיּוְבֹא לְא שֹׁמִּנִלוּוּ וֹאַשוּוּ ימפלפול פּטִּנְמִין שָּׁרִיצִּין:

אָבוּ בּהוֹנוֹ בַּוֹינוֹן בַּאַנֹּמִא

the land of Egypt. stranger, seeing ye were strangers in oppress; for ye know the heart of a And a stranger shalt thou not

(E) א חהדר. לא ממלוק לו כבוד לוכומו בדין ולומר, דל סוא אוכנו ואכבדנו:

- פעמים שאחה חודל ופעמים שאחה עוזר, הא כילד, זקן ואינו לפי כבודו, וחדלם, או בהמח עובד כוכבים ומשאו של ישראל שַּבּוֹיִס סְמַבֶּׁק מִמֶּנִי וגו' (דבריס ז, יו), שמח מחמר כן, בממיס, לח מִירֶח מֵהֶס. ומדרשו כך דרשו רבומינו, כי מרחס ומדלם, י), וכן וַיַּעַוְבִּי יְרוּשְׁלַיִס עַד סַמֹוּמֶס (נממיס ג, מ), מלמוס עפר לעווב ולקייע מֿס מווק סמומס. כיולמ בו, פִי מֹמֹתַר בִּלְבָּבָּךְ רַבִּיס ממוכו כוצן ממס משלו: וחדלת מעזוב לו. בממיס: - עזב חעזב עמו. עזיבס זו לשון עזרס, וכן עַנֿיכן עַזיב (מלכיס־אֿ יד, (a) כי חראה חמור שינאך יגוי. סרי כי משמש צלשון דלמא, שסוא מדי לשינים של שמושי כי, וכס פתרונו, שמא תראס
- (בבא מליעה לב:), וחדלת: עוב חעוב עמו. לפרק המשה, מלמשקל ליה, מלימול משאוי ממנו:

(a) אבינך. לשון מובס, שסום מדולדל ומחב לכל מובס (שס קים:):

- סרבס לסמימו במימס שנממייב בס: שנפעדק בבים דין: בי לא אצדיק דשע. אין עליך להחזירו, כי אני לא אצדיק ובאי, יש לי שלוחים מבים דין וכאי, ואמר אחד יש לי ללמד עליו חובה שאין מחזירין אוחו לבים דין, חלמוד לומר ולדיק אל חסרג, ווס לדיק הוא אל מסכוג, ואף על פי שאינו לדיק, שלא נלעדק בבים דין, מכל מקום נקי הוא מדין מימה, שהרי יש לך לזכומו. ומנין ליולא (ד) ונקי וצדיק אל חהרג. מנין ליולא מבים דין מייב, ואמר אחד יש לי ללמד עליו וכום, שמחירין אומו, מלמוד לומר ונקי
- ויסלף. כמכגומו ומקלקל: דברי צדיקים. דבריס המלודקים, משפטי אמת, וכן מכגומו פמגמין מרילין, ישריס: יעור פקחים. ואפילו מכס במורס ונומל שומד, פוף שממרף דעמו עליי, וישמכת מלמודו, ויכסס מאור עיניו (מכילמא פ"כ): (8) ושחד לא חקח. אפילו לשפוט אמת, וכל שכן כדי להטוח את הדין, שהרי כדי להטוח אם הדין ואתר כבר לה מטה משפט:
- (פ) וגר לא חלחץ. בסרבס מקומות סוסירס תורס על סגר, מפני שמורו רע (בבא מליעא נע:): אח נפש הגר. כמס

ַנְאַסַבְּּהָ אָת־הָבוּאָהָה: וֹמֵמ מְּלִים שִׁוֹבֹּת אֵט אַבֹאֹב וֹמִיט מִּנוּו שִּוֹבֹת יִשׁ אַבֹּלֹב

خدلظك خترثك: مغجح بير بهثيد چا ميه יי וְאָכְלוֹ אֶבְיֹנֵי עַמֶּף إتهدين مهديون الوهوا

אַמְיִבְיּ וְבִינִּב: לנים שורך נחמלה וונפש בו בי ובוום השבועי השבת לעען

رِّهِ بَارْجِيدِ، رِهِ نِهُمُمْ مَدِ فِيكَ: שַׁמַבּוּ וֹמָם אָבְעַנִם אַּעוֹנִים بخُرْد אָמֶג אָלֶגני אָנִגפֿם

÷፣ שֶׁלָשׁ רְגַלִּים מִּחָג לֵי בַּשָּׁנְֽה:

נבאנ פֿוּג בנטם: כֹּוַ בְּוֹ וֹאֵאַם מִמִּאָבוֹים וֹבְאָ_ עויהָד למוער חָדֶשׁ הַאָּבִיר נו ומום שאלַל gźin אָר־תַּג הַמַּצּוֹת הִשְּׁמִר שָׁבְעָּת

וְמִבְּנִימִ זְתְ הַּלְלְמַצִי:

: خالانا، ت בֿרָא בּוֹ תַּמְבֵּיִר לְכַרָּמָרְ עמף ושׁאָרְהוֹן הַיכוֹל חַיַּת נטבממנט נווכבוו מספונו ŖŸĊĠţŖ

בֿר אַמְמָדְ וְגִיּורָא: בינים שירף יהטרף וישקים יבְיוֹמָא שְׁבִיעָּאָר הְּנִיחַ בָּדִיל הַמּטֹא יוָמִין טַהַבִּיד תּוּבַבַרַ

והשמת הכ פוטכון: מַמְמָנֹא לָא עַדְּכָרוּן تنفيتيردا מְצְׁנִנִים 504 下没位に「

בְּשָּׁהַבְּא: שלע זמנין שיחנון

تركافرا: ממאבום ולא ושטוון שבתי בּאָבוּבֹא אָבוּ בוּע וֹפֹלַטֹא בְּמָא הַפַּקּירָהָף לִוֹמָן יַרְהָא מְבֹלֵא ווְמִוֹן שַׁוֹכוָלְ פַּמִוֹנִא עַנָּא דְפַּמִירַיָּא תִשָּר

> thereof; land, and gather in the increase And six years thou shalt sow thy

thy vineyard, and with thy oliveyard. In like manner thou shalt deal with leave the beast of the field shall eat. thy people may eat; and what they rest and lie fallow, that the poor of but the seventh year thou shalt let it

and the stranger, may be refreshed. rest, and the son of thy handmaid, that thine ox and thine ass may have on the seventh day thou shalt rest; Six days thou shalt do thy work, but

month.. neither let it be heard out of thy mention of the name of other gods, unto you take ye heed; and make no And in all things that I have said

unto Me in the year. Three times thou shalt keep a feast

appear before Me empty; out from Egypt; and none shall month Abib—for in it thou camest thee, at the time appointed in the unleavened bread, as I commanded thou keep; seven days thou shalt eat The feast of unleavened bread shalt

S١

þΙ

٤і

τ I

11

ΟI

קשה לו כשלומלים אומו:

(10) ואספה אה הבואהה. לשון סכנקס לבית, כמו וַמְּשַׁפְּמֹו שֶׁל מֹוּךְ בֵּימֶךְ (דבריס כב, ב):

בשדה הלבן, כמו שאמר למעלה הימנו חורע את ארלך: אביוניס אוכליס בלא מעשר, מכאן אמרו אין מעשר בשביעית (מכילמא פ"כ): בן העשה לברמך. ומחלם המקרא מדבר ונטשמס, מלוצל ומלקשקש: ויחרם האבל היה השדה. לסקיש מאכל אציון למאכל מיס, מס מיס אוכלמ צלא מעשר, אף (11) חשמטנה. מענודס: - ונששחה. מלכילס לחר ומן סביעור. דבר לחר חשמטנה, מענודס גמורס, כגון חרישס ווריעס.

ודגר. זק גר מושנ: שקרקע, או אינו אלא יחבשנו בחוך הבים, אמרם, אין זה נייח אלא לער: בן אמחך. בעבד הערל הכחוב מדבר (שם): קרוים שבת, לה תנהג בה שבת ברחשית: - למען ינוח שורך וחמורך. תן לו ניית, להתיר שיסה תולש וחוכל עשבים מן (21) וביום השביעי חשבה. אף נשנה השניעים לא מעקר שנת נראשית ממקומה (שם), שלא תאמר, הואיל וכל השנה

מובדי כוכביס, וישבע לך בעבודה אלילים שלו, נמלאה שאתה גורם שיוכיר על ידך: שבודת אליליס כנגד כל המלות כולס, והנוסר בה כשומר את כולן: - לא ישמע. מן הנכרי: על פיך. עלא תעשה שותפות עם שמי ביום עבודם אלילים פלונים. דבר אחר ובכל אשר אמרחי אליכם משמרו ושם אלסים אחרים לא חוכירו, ללמדך, ששקולס (יל"ש שנה, בשם המכילמא): לא הזכירו. שלא יאמר לי, שמור לי בלד עבודת אלילים פלונית (קנהדרין סג:), או מעמוד (13) ובכל אשר אמרחי אליכם חשמרו. לעשות כל מנות עשה באוסרה, שכל שמירה שבתורה אוסרה היא במקום לאו

(דב) דגלים. פעמיס, וכן פִי הָבִּימָנִי זֶה שׁלֹם רְנֶלִיס (במדבר כב, כת):

מַגַּמֶּנְ מִוְ־תַּשְּׁבֶּה: בְּצָאָת הַמֶּנְת בְּאָסְפְּּוֹרְ אֶתְ י אַשֶּׁר הִּוְרֵע בַּשְּׁבֶּר וְחַג הָאָסִר דְּחִוּכִע בְּחַקְּלֵא וְחַנָּא דְּבְּנָשְׂא

إَرِّرَابُ هُرَّ قِيرٌ بَهِٰرًا ١ إِبَالِنَ: لا مُكِيم فَمُثَارَت فَهَٰزُكَ تَلَهُمُ فَحِي فَكِنَا نَفْتِنا فَهَفَهِ نَفَنَانِنا فَحِ

וֹלְאֻ וֹלָוֹן שֹלֶּד שׁנִּׁי מַּע בַּפֿנ: sı לא הוְבָּח עַל הָמֵץ דַם־וְבָּחָיִ

נָּגַר אָמֶּנִ: (פּ) בית יְהְוָה אֶּלְהַיִּוֹשׁ לָאִיהְבָּאָה מַפַּוּאָא זַּיִייָ אֶלְהָוּ לָאִ הַיִּבְלִיוּ

עַמְּלִום אָמֶר הַכִּלְתִי: الله خيران المناف المناف المناف المناف المنافع ששי הבּה אַנֹלִי שַׁלֻחַ מַלְאַרְ לְפָּנָירִ הַא אַנָא שָׁלַח מַלְאַכָא מָדָשָרָ

בָּ מְּטֵׁ, בַּעַבְּבָּי: שַּׁמֶּר בָּוֹ כָּוֹ לָאִ וֹמָּאָ לָפַׁמִּהֹּכְּם

מולבד מו הקלא: tata kaix tatak וְנוֹנִי נוּפֹּגֹנוְ כֹפוּנוֹ. מַהֹּמֶּוֹב וְנוֹנָא בַנוֹבֹּגֹא כֹכוּנו, הוּבֹנִב

בכיבו שבים בבין הלמא :::

עַּרְבֵּי נְכְסָת עַנְּאָ עַּר צַפְּרָא: וֹלָא וֹבֹינוּוֹ בָּר מִמָּגַבּׁנוֹא לא עכוס על המיע דם פּסָחי

בְּשָּׁר בַּחַלְב: تهمِين خصتر هَلَمُنَاكِ فَجُرِه تَيمَ خصت هَلَمُكَ فَنُنَا ذُحْنَا

לאַטְרָא דְאַהָּהָהָינִית:

ځلابدربا څد، خېم، مرمدين: לללליה אבי לא ושבול نهُمُد مَفْتُد نِهُمْمَ خَطِرُ، لِآجِ يُخْفَمَد مَا كَثُمَيْنِ نَكَجَرِ

> labours out of the field. the year, when thou gatherest in thy feast of ingathering, at the end of thou sowest in the field; and the first-fruits of thy labours, which and the feast of harvest, the

> shall appear before the Lord GoD. Three times in the year all thy males

remain all night until the morning. neither shall the fat of My feast My sacrifice with leavened bread; Thou shalt not offer the blood of

81

seethe a kid in its mother's milk. the LORD thy God. Thou shalt not To seuod and offing into the house of The choicest first-fruits of thy land

have prepared. I daidw sald anto the place which I to keep thee by the way, and to Behold, I send an angel before thee,

transgression; for My name is in him; for he will not pardon your his voice; be not rebellious against Take heed of him, and hearken unto

- כשמבאו לראות פני ברגלים, הביאו לי עולות (תגיגה ז.): (ai) חדש האביב. שהמנומה מהמלמה נו במביה. מניג לשון מנ, בכור ורמשון לנשל פירות: ולא יראו פני ריקם.
- באספך אח מעשיך. שכל ימום החמה החבואה מחייבשה בשדוח, ובחג אוקפים אוחה אל הביח מפני הגשמים: שמדש למנחוח ולסביא בכורים למקדש, שנאמר וּבְיֹוֹם שַבְּפּוּרִיס וגו' (במדבר כח, כו): והג האסיף. סוא חג סחורוח: (16) וחג הקציר. סום מג שנועות: בכורי מעשיך. שסום ומן סבלם בכוכים, ששמי סלםם סבפין בעלרם, סיו ממירין
- זכורך. סוכרים שבך: (TI) שלש פעמים וגוי. לפי שקענין מדבר בשביעים, הולרך לומר שלה יחעקרו שלש רגליס ממקומן (מכילחה פ"כ): בל
- מקומום במוכס שכמוב גדי וסולרך לפרש אמריו עויס, כגון שְׁנֹכִי שֲׁשַׁלַּמ בְּדִי שִׁנִּים (בראשים לה, יו), שֶׁמ בְּדִי סְשִׁוֹים (שם כ), שָׁנֵי ישׁעַבֶּס וגוי (דבריס מ, מ): לא חבשל גדי. אף עגל וכצש בכלל גדי, שאין גדי אלא לשון ולד רך, ממס שאמס מולא בכמס שדיבו, רואה חאנה שבכרה, כורך עליה גמי למימן ומקדישה. ואין בכורים אלא משבעת המינין האמורין במקרא אֶבֶן הִשָּׁה (19) ראשיה בכורי אדמהך. אף סשניעיה היינה בבכורים, לכך נאמר אף כאן בכורי אדמהך. כילד, אדם נכום למוך (ויקרא ו, ב): ולא ילין. אין לינה אלא בעמוד השחר, שנאמר עד בקר, אבל כל הלילה יכול להעלוחו מן הרלפה למובח: חלב חגי וגוי. מוץ למוזמ: - עד בקר. יכול אף על המערכה יפסל צלייה, מלמוד לומר על מוקדה על המוצמ בל הבלילה (18) א חזבח על חמץ וגוי. לא משמע את הפסח בי"ד בניסן עד שמבער הממץ (מכילמא שם פסחים סג): ולא ילין
- שאומרים שבים המקדש של מעלה, מכוון כנגד בים המקדש של מעה: הכגוחי. אשר ומנמי לשם לכס, זפו פשומו. ומדרשו, אל המקום אשר הכינותי כצר, מקומי ניכר כנגדו, וזה אחד מן המקראות (OS) הנה אנכי שולה מלאך. כאן נמצערי שעמידין למעוא ושכיינה אומרת להס פִי לֹה אָשֶנֶלֶה בְּקַרְ בָּךְ (שמות לג, ג): אשר מכילה, ומחד למימור הנמה, ומחד למימור בשול (חולין קמו:):

בְּבְיֵי שַּוּיס (שס כו, ע). ללמדך שכל מקוס שנחמר גדי מחס, חף עגל וכבש במשמע. ובג' מקומום נכחב בחורס, חחד לחימור

מע אַּגֹבּגנּ וֹבּגני. מע בָּגניגנּ: لَمْشِينَ فَحِ هُشَدِ هُلَقَدَ لَهُنَفَعَرَ خَمْرَشُرَيَا בָּר אָם־שְׁמָוֹעַ הָשִׁמָעַ בָּקלוֹ צָּרֵי

נגמים לדמטיקין לף: בּאֹמִבִּיל וֹאָסְנִי

unto thine adversaries. thine enemies, and an adversary speak; then I will be an enemy unto unto his voice, and do all that I But if thou shalt indeed hearken

أباختاككر: : ĽЦЦ LÜCTÄL قع څِݣ-ڀَڲ۪ڟڗڒ ڔڗۣڹۻؙڔ حْد ـ تكلُّهُ مَرْهُجُر خُطَيُّر لِهِ ثُلُكُمْ يُعَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

ופֹבוֹאֵ וכֹנֹאֹלָאֵ שׁנֹאֵ וֹנִדנֹסְאָּ النفنان انمرفك كثم همبثها ننفها الله الله はんがひょ

their doings; but thou shalt utterly gods, nor serve them, nor do after Thou shalt not bow down to their the Jebusite; and I will cut them off.

and the Canaanite, the Hivite, and

and bring thee in unto the Amorite,

For Mine angel shall go before thee,

and the Hittite, and the Perizzite,

overthrow them, and break in pieces

ל. בְבַׁם שְׁבַּבַׁם נְהַבָּב שַּׁהַבָּב לא מעבר בעעשיה בעעשיה ולא מעביר לאַ עֹמִּטֹנוֹנוֹע כֹאלְנִינִיםְ וֹלֹאָ לַאַ

كَالْمُكَانُكِ لِللَّهُ الْمُعَانُدُ لِللَّهُ الْمُعَانُدُ لِللَّهُ السَّالِي اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالِمُ اللَّاللَّالِيلَا اللَّهُ الللَّا لَا اللَّا اللَّهُ الل וֹעֹבֹּבֹא

sickness away from the midst of and thy water; and I will take God, and He will bless thy bread, And ye shall serve the LORD your

their pillars.

رَتُورِيْ، مَتَاذُك مَخَلَطُك: (٥) بحَّنَك مُن حِنْمُكَ لَمُن مُرَمِّنك بَرَدُنَك بْن مُرْحَزِّك بْنَن مُمْنَك

نَهَمُك، مَلَمَ، ا خَيْمَ، ا مُحْدَثُك: رَدُ لَا يُعِدِ الْمُوا يُعَمِ الْمَالِدُ يُعَرِّ لَمَا الْمَعِرَّاءَ الْمِعِرَّاءَ الْمِعْرَاءَ الْ in thy land; the number of thy days None shall miscarry, nor be barren,

ষ্ট্রের্থ্ন হ ※に_ならばし לאַ טֹבְיָה מִׁמְּכֵּלָב וֹהְּלֵבֶב לְאִ

الكاللة الكاللة

هِنْدُنكُ هَكُنكُ مِثلُكُ: ^{קב} וְהַמְּּהִי אָּת־כָּלְ־הְעָּׂם Ġţ₁Ŀ tư

נט פֿל פֿמַלָּי בַּבָּבָר בַּבַּבַר בַּבַבַּ לאָלִטְאַ בַּעוּן לַנְב וֹאָמֶסָר אַהַר נְאָהְוּנְהְ נִׁע כָּלְ הַמָּא בְאַטַ אָּטַנִּ אַגמָטוּ אַמִּבַּט פֿבַמַּע

backs unto thee. make all thine enemies turn their whom thou shalt come, and I will and will discomfit all the people to I will send My terror before thee,

Lτ

57

٤7

כי שמי משומף בו. ורבומינו למרו, זה מטטרו"ן, ששמו כשם רבו, מטטרו"ן בגימטרים שדי: מן סכם שפין מומפין, ועוד, שהופ שלימ, ופינו עושה פלפ שלימומו: - כי שמי בקרבו. ממוצר לרפש המקרפ, השמר מפניו (12) אל חמר בו. לשון המכחה, כמו שַׁשָׁר יִמְבֶה אָמִפִּיךְ (יהושע ה, יח): בי לא ישא לפשעכם. הינו מלומד נכך, שהוה

(בב) וצרחי. כמרגומו ולעיק:

(42) הדס חהדסם. לאומס אלסומ: מצבוחיהם. אננים שסס מלינין לסשממוות לסס:

(62) לא חהיה משכלה. אם מעשה רלוני: משכלה. מפלח נפלים או קוברת את בניה, קרויה משכלה:

בלא מי"ו, וסאחרת משמשת כמו אמרתי, ממאחי, עשיתי. וכן ונתתי, התי"ו מודגשת, שהיא באה במקום שתים, לפי שהיה (פֿלירי) כגון וְהַעַּמָּה אָם בְּעֶּה (במדבר יד, מו), והחי"ו מודגשם לפי שמבא במקוס ב' חוי"ן, האחם ושרשה לפי שאין מיחה ו הקעל, מועה הוה, שהלו מגורה מיהה היהה, הין ה"ה שלה בפה"ה, ולה מ"ה שלה מודגשה, ולה נקודה מלהפו"ה. הלה וְהַעַפִּי מגורם הְקְבֵי לֵב (שופטים ה, מו). הֶה מִי רַפֿוֹהִי (שמוחל-ה יב, ג), מגורה רָפַּן שָוַב דַּלָּיִם (חֹיוּב ב, יש). והמתרגם והמוחי, וְשַבּוֹמִי, מגורס וְשָבַּב בֵּיח אַל (שמואל־א ז, מז). דַּלוּמִי, מגורח דְּלְלוּ וְמָרְבוּ (ישעיה יע, ו). עַל בַפַּיִס מַלְמִיךְ (שס מע, מו), מקומום שנוטל אום הכפולה ומדגיש אם האום ונוקדו במלאפו"ה, כגון והמומי, מגורם וְהָמַם גְּלְבַּל עֶבְלָמֹו (ישעיה כח, כח). (TS) והמוחי. כמו וסמממי, ומרגומו ואשגש. וכן כל מיצס שפועל שלס צכפל אום אמרונס, כשמספוך לדצר צלשון פעלמי, יש

نَّهُدُمُّكُمْ لَنِهُنَالَانُكُم مُّذَبُكِ: Tho rate by qinterow ומבמים מَنْظُرِّدُ لَهُدُمْنَا مُؤْدِنَهُدُهُمْ لَنَوْدُنِيا seventy of the elders of Israel; and Aaron, Nadab, and Abihu, and לב אַט נאַבון לבר נאַביענאַ هِمِت إهِيَالًا ΛIXX up unto the LORD, thou, and ן אָל מֹשֶׁה אָמָר צַּבֶר אָל וּלִמּשָׁה אַמָר סַק לָקָדֶם יִיָּ And unto Moses He said: 'Come **ਵੇਧਾਂਵਿਧ: (e)** देव्देदंश्वः בּייִהְנָה לְךְּ נְהְ שְׁמִּנְהִיוֹן אָבִייִ יְהִוּן לְנִּ אָת־אֶלַ'הַיהָם gods—for they will be a snare unto against Me, for thou wilt serve their ្នុ זְנֵוֹמָגאִי אָטִׁוּבְׁ לְגִׁי כֵּי, עַהְּבְּרָ וְנִהְיִּבְּוּן זְטִּוּ בֵּּוֹבְמִּי אָנִוּ הִפְּלְּחַ land—lest they make thee sin ĖÄĹŔĿ פֿן לָא וֹטִׁבוּן בַּאַבְעָּבּ הַלָמָא They shall not dwell in thy בּ לְאִ־תִּבְרָת לְהָם וְלֵאלְהֵיהָם לָא תִּנִיר לְחִוֹן וּלְשְׁעֵּוְתִּחוֹן
ברית: them, nor with their gods. 7€ Thou shalt make no covenant with them out before thee. בְאָבֶא וְגִרַהִּטְּמִו מִפּּוֹנִב: بنئت نحتبا ما گلمك: your hand; and thou shalt drive אמסר בידכון יח יהבי ארשא the inhabitants of the land into עַּלְּנְרָ בָּיוּ אָמַן בְּנֶרְכֶם אָת יִשְׁבֵּי unto athe River; for I will deliver יִמְמָּגַבְּבֹּגְא מָגַ פַּּבְנַע אָבוּ ינ ים פְּלִשְׁהִים וּמִמּרְבֶּר עַר דְּסוּף וְעַר יַמָּא דִפְּלְשְׁהָאֵי Philistines, and from the wilderness Red Sea even unto the sea of the لْهَنَّ، אُن لِأَكَّاكِ مُنْت صلاح لُمْت الْخَهْرَ، And I will set thy border from the אַרְעָּא: מְּרְעָּא: אַּמָּר הִפְּרֶה וְנְחַלְהָּ אָת־הָאֶרֶץ: increased, and inherit the land. out from before thee, until thou be עמט אַלבאָנו מפּנגב עַבּ By little and little I will drive them בובא: بر البيرة بالإلا بالإلانة المرابعة الم the field multiply against thee. אַבְעָּא אַבְיָא וְיִסְבָּי, הַּלְבַ עַנָּע become desolate, and the beasts of ھِا مَبِيْنَ بَعْدٌلاً שُمْمِنَ لِيجِبَ בְּשָּׁהַא בַּלְתָא עַבַרָּ before thee in one year, lest the land לِهِ هُٰڑֶרְמֶׁנִּנִ מִפְּנֵירִ בְּמֻׁנָּרַ אָּטָרַ לא אַטבולפון מן פֿבַמַּשַ I will not drive them out from إهِم تبيور فرخورا: Hittite, from before thee. ונת הקצי מו בדמף: Hivite, the Canaanite, and the וֹנִגְשָׁע אָט הַטִּוֹּג אָט הַלְּכָּוֹגַנָּגִּ וּטַטְבוּב נָט טַנָּאָן נָט בָּנָאַנָאָן thee, which shall drive out the لهُمْ يُعْلِي اللهُ لَمُنْ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ וֹאָהְלַע וֹנו מֹנַמִּיתַאַ עַרַמִּנַ And I will send the hornet before

' בריך שלשה חוי"ן, שחים לימוד כתו בְּיוֹם מַח ה' (יהושע י, יב), עַמַח שֵׁלְהִים הִיח (קהלח ג, יג), והשלישים לשתוש: עורך.

(82) הצרעה. מין שרך סעוף, וסימס מכס אומס בעיניסס, וממילס בסס אכם וסס ממיס. וסלרעס לא עברס אם סירדן שינוסו מלפניך ויספכו לך ערפס:

הירדן והלאה, שנו רבומינו במסכת סומה (שם), על שפת הירדן עמדה וזרקה בהם מרה: (סומה לו.): והחחי והכנעני. הם ארך מימון ועוג, לפירך מכל ז' אומום לא מנה כאן אלא אלו. ומוי, אף על פי שהוא מעצר

(92) שממה. ריקנים מבני אדס, לפי שאמס מעע ואין בכס כדי למלאים אומס: ורבה עליך. ומרבה עליך:

(98) עד אשר הפרה. מרנס, לשון פרי, כמו פרו ורנו:

וגרשתמו. ומגרשס: (18) ושחי. לשון סשמס, וסמי"ו מודגשמ מפני שבאס מממ שמיס, שאין שימס בלא מי"ו, וסאמם לשמוש: – עד הנהר. פרמ:

וגס מלינו בסרבס מקומום אס משמש בלשון אשר, כמו וָאָס פַּקְרָיב מִנְפַח בְּפּוּרָיס (ויקרא ב, יד), שסיא חובס: (33) בי חעבד וגרי. סרי אלו כי משמשין במקוס אשר, וכן בכמס מקומום, רוסו לשון אי, שסוא אחד מדי לשונים שסכי משמש,

(I) ואל משה אמר. פרשה זו נחתרה קודה עשרת הדברוח, ובד' בקיון נחתרה לו עלה:

לְאִ יֹנְיְׁמֵּנְ וְבִוֹקְּם לְאִ וֹהְלְנִ הֹפִּוֹיִ: ַ וְנִגַּשׁ מֹשֶׁר לְבַ*דּוֹ אֶ*ל־יְרוֹּדֶר וְהָם

וְעַמְא לָא וִסְקוּן עַמֵּיה: לפֿבם וֹן וֹאַנוּן לָאִ וֹשׁפֿברוּן משה בלחודוהי

אָטִר וּיָאִמֶּרְיּ כָּלְתַדְּבָּרֶים המשפטים ניַען כָּל־הַעָּם קוֹל ¿ בְּלְיִבְיִנְיִּ יְהְנְוֹנִי וְאֵנִי בְּלִי נְיָבָאָ מְמֶּע נִיִּסְפָּר לְמָּם אָנו נִאָּטָא מִמָּע וֹאָמִשׁמֹּג לְמַמֵּא יָר

נְעָּבֶיר: וֹאַמִרוּ כֹּלְ פֹּטִׁלְמִוֹּא בַּמַלָּיִלְ וֹיִ וֹאֲטֵּגֶר כַּלְ הַמַּא לַלְא טַר כֿל פֿטִלְמָנֹא בַּגוֹ וֹנִט כֿלְ בַּנִנֹּא

:  מַבְּּבֶּע לְמִּנִים מַּמָּר מִבְּמָנ קַּחַת הַהָּר ישְּהַים עַשְּרֵה + יְהְנֶה וַיִּשְׁבֶּם בַּבַּקֶר וַיָּבֶן מִוְבֶּח ניְבְתַּב מִמָּנו אָנו בָּלְדְּבְרֵי

אַמֶּר דְבָּר יְהַנְת נְעַנָה נְעַנָּה יִי

למא לשני ההר הבהיא לְּמִפּוְלָ, מוּנִאׁ וֹעֹנִעֹאִ מֹמִנִּי נאלבים בעפרא ובנא מרבהא יְלְתַב מִמֶּע נִע כָּל פִּהְנְמִיָּא דַּיִי

שְׁלְמֶים לַיהוָה פָּרִים: נוֹהֹלְנִ הַלְנַי וֹוּוֹבֹּעַנִּ וֹבְעַוֹנִם וֹאַסֹּנִלנִּ הַלְּנָוֹ וֹנַכֹּנִסִוּ וַבְּסַעַ ַ וּנֹאָלַטַ אָּטַ וֹּאָבׁי, בֹּדֹנֹ נֹאָבֹאָלְ וּאָלַט זֹט בֹּכוִבוּ בֹדֹנ נֹאָבֹאָלְ

לובהו לבם גל שונון:

Tailu: בּאַנֹּנְע נִעְּהָ עַבְּּם זְנֵע מַלְ בּמִוֹנִעזּג וּפּלְיִנִע בַּמֹא זָנַע ניקח משֶׁה חַצַּי הַדְּם נַיֶשֶׂם וּנְסִיב משָׁה פַּלְגוּת דְּמָא וְשַּוּי

מַל מַדְבָּהָא:

יובוב נעשה ונשמי וישו בְּעָּׁם נַגְּאָמִרְנִּ כָּלְ אְּמֶּבְ בַּבָּרְ בֵּבָׁם מַּמָּא נַאָּמָרִנִּ כַּלְ בַּמִּנְיִלְ ר ניפַּת מַפֶּר הַבְּרִית נִיקְרָא בְּאָוְנֵי יִנְסִיב סִפְּרָא דִּקְנְמָא יִקְרָא

וֹ נֹהֹבוֹג וּלִלַבֿוּג:

<u>הַדְּרֶים הָאֵּלֶה:</u> אַשֶּׁר פָּרָח יְהוֹה עַמְּבֶׁם עַלְ כְּלִ- וַאֵּמִר הָאִ דַּם קֹנְמָא דְּנְזִרְ יִיִּ ין עָסְ וַיּאַמֶּר הַנֵּה דַם־הַבְּרִית על מִדְבְּהָא לְכַפְּרָא על עַמָּא דְּעָה וַיּאַמֶּר הַנַּה דַם־הַבְּרִית על מַדְבְּהָא לִכַפְּרָא עַל עַמָּא ניקח מֹשֶׁהֹ אָת־הַדְּׁם נִיּוֹרְל עַלְ - וּנְסִיב מֹשֶׁה יָת דְּמָא וּוְרַל

- מַּמְּכִוּן מַּלְ כָּלְ פַּטְּנְמִיּגִא הַאָּבֶּוּן:

so up with him. come near; neither shall the people unto the LORD; but they shall not and Moses alone shall come near

Lord hath spoken will we do.' and said: 'All the words which the people answered with one voice, and all the ordinances; and all the people all the words of the LORD, And Moses came and told the

according to the twelve tribes of under the mount, and twelve pillars, morning, and builded an altar the LORD, and rose up early in the

And Moses wrote all the words of

peace-offerings of oxen unto the burnt-offerings, and sacrificed children of Israel, who offered And he sent the young men of the

blood he dashed against the altar. and put it in basins; and half of the And Moses took half of the blood,

and obey.' the LORD hath spoken will we do, the people; and they said: 'All that covenant, and read in the hearing of And he took the book of the

words. you in agreement with all these which the Lord hath made with Behold the blood of the covenant, sprinkled it on the people, and said: And Moses took the blood, and

(ג) ונגש משה לבדו. אל הערפל:

- שנלמוו בני נח, ושבח, וכבוד אב ואס, ופרה אדומה, ודיניון, שנימנו להס במרה (מכילחא בחדש פ"ג): (3) ויבא משה ויספר לעם. נו ניוס: אח כל דברי ה' מנות, פרישק, ומגנלס: ואח כל המשפמים. ז'מנות
- (5) את נערי. סנכולומ: (+) ויכחוב משה. מבללשים ועד ממן מולס, וכמב מלום שגלמוו במלס (שס): וישכם בבקר. בממעס במיון:
- לסוום אוםם על סעס. ומכאן למדו רבוחינו, שנכנסו אבוחינו לברים במילס ומבילס וסואם דמיס, שאין סואס בלא עבילס: (6) ויקח משה חצי הדם. מי מלקו, מלאך בא ומלקו: באנוח. שמי אגנום, אמד למלי דס עולה, ואמד למלי דס שלמיס,
- (ד) ספר הברית. מגרמשימ ועד ממן מורס, ומלומ שנלמוו נמרס:

וֹמִבְמֹנִם מִוּלֵנָוֹ וֹמִבְאָבִי נִיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהַרְן נָדְבֹ וַאֲבִיהוֹא

الجريون تنتهدات حضتا: בּנְלָּיו בְּמִנְשָׁהֹ לְבְנָתְ הַפַּפִּיר וּוֹבְאֵי אָר אֶלְבָיוֹ, וֹמִּבְאָלְ וֹנַעַר

ניאַבְלוּ נִיּשְׁהָּוּ: (ס) שְׁלַח יָדִוֹ וַנְּחֲוּוֹ אָת־הָאֶלֹהִים لْعُمْ عَجْدَمْ، خُدْلَ نَشِلَعِمْ مِهِ يَزْلَحُلُكَ خَدْ نَشِلَعُمْ مِهِ لَأَنْ

خ∟ببتٰם: ئتىيئى ئىمغزى غَمْد خَنَحُن. تِهِم بِهِمِدُم جَابُ هِم جَرَامَ مِهُدِا 71 AZL XZ. ※4」は沿口

يرتوح ظهِم هِكَ بَرَد بِهُكَ بَرَهِ : ני ניקם משָה ויהושָע משָרתוֹי

להל בברים ונש אַלהם: וְהַנְּה צַהַרְן וְחוּר עִּמְּכֶם מִי־ ±¹ בְּזָה עַר אֲשֶׁר־נְשִׁוּב אֲבֵיהָם נֹאֶּלְ עַנִּיּׁלְנֹּיִם אָמָּעְ הֻּבְּיַבְּלֵנִי וּלְסָבֹּיֹּא אָמָּע אִנִּגִיכִי לְנֹא

> : AKT ושבעין

ڂڴڶؠڶڹ הַחְחוֹת בּוּרְסִי יְקְבִּיה בְּעִּיבָּר אָבֶן מְבָא וּכְמִחְזֵי שְׁעַיָּא וּנֹטַוּוְ וֹנִי וֹלֵב אֶּלְבִא בְּוֹמִּבֹאִל

באבו אבבו וֹמִנוּ: טבן באובבויון האטפבלי לוֹלֹא וֹשׁוּן וֹט וֹלוֹלָא בּוֹגֹ וֹשׁוּן

جٰهٰجانو٠٦٢٢: لأفظيلينه זַט לְוָטֵוּ אַבְּנָא וְאִוְבְוֹטְאַ לַמּוּבֹא וֹבִוֹי עַמָּוֹ וֹאָטֵין לַבַּ נאַמר ין לְמִשֶּׁה סַק לְקְּדָׁמֵי

הֹּלְנְעִׁי וֹלֵבֶא בַּינִי: יסְלֵיק מֹשֶׁה לְמּוּרָא דְּאָּהְנְּלִי וְקְם מֹשֶׁה וִיהוֹשָׁעַ מִשׁוּמִשָּׁנֵיה

ליה דינא יקקרב לקדמיהון: אַברן וְחוּר עִמְּכוֹן מַן דְאָית עלא עד דנתוב לנקכון וָהָא

> the elders of Israel; Nadab, and Abihu, and seventy of Then went up Moses, and Aaron,

clearness. the like of the very heaven for paved work of sapphire stone, and there was under His feet the like of a and they saw the God of Israel; and

OI

eat and drink. hand; and they beheld God, and did children of Israel He laid not His And upon the nobles of the

them.' written, that thou mayest teach commandment, which I have tables of stone, and the law and the and be there; and I will give thee the Come up to Me into the mount And the LORD said unto Moses:

the mount of God. minister; and Moses went up into And Moses rose up, and Joshua his

them.' cause, let him come near unto Hur are with you; whosoever hath a unto you; and, behold, Aaron and ye here for us, until we come back And unto the elders he said: 'Tarry

(8) ויורוק. ענין סומס, ומרגומו וזרק על מדבחם לכפרה על עמה:

סיו מסמכלין בו בלב גם, ממוך אכילס ושמייס, כך מדרש מנמומא (בסעלומך מ"ו). ואונקלום לא מרגס כן, אלילי, לשון גדוליס, (II) ואל אצילי. סס נדבו מביסו מוסוקנים: לא שלח ידו. מכלל שסיו כמויים לסשמל מבסס יד: ויחוו אח האלהים. וכשצם השמים לשהר. משנגאלו סיס אור וחדוס לפניו: וכשצם. כתרגומו לשון מראס: לשהר. לשון ברור וללול: שבממנס: _ במעשה לבנת הספיר. סיא סימס לפניו גשעת השעבוד, לוכור גרמן של ישראל שסיו משועבדים במעשה לבנים: לנדב ואביסוא עד יוס מנוכת סמשכן, ולוקניס עד וַיְּסִי סְשָׁס פְּמִמְּאֹנְנֵיס וגו'וַמִּבְּעַר בָּס אָש ס'וַמֹּאַכַל בָּקְגַס סַעַּמֵנֶנֶס, בקליניס (10) ויראו אח אלהי ישראל. נסמכלו וסלילו ונחמייבו מימס, אלא שלא כלס סקצ"ס לערבצ שמחת סמורס, וסממין

(בו) ויאמר ה׳ אל משה. לאמר ממן מורס: - עלה אלי ההרה והיה שם. מ'יוס: - אח לחת האבן והתורה והמצוה כמו ומַפַּגילֶב לַבְסְמִיךְ (ישעים מס, ט), וַיִּסֹגֶל מִן בְּרִים (במדבר יס, כה), שֵׁשׁ חַמִּוֹם חַבְּילָה (ימוקחל מס, ח):

דבור ודבור מלום המלויום בו: אשר בחבחי להורוחם. כל שש ממומ ושלש עשרה מנים בכלל עשרם הדברום הן. ורבינו קעדיה פירש במוסרום שיםד, לכל

יוס, שכן מלינו כשירד משה, וישמע יהושע אח קול העם ברעה, למדנו שלא היה יהושע עמהם: מחומי ההר, שאינו רשאי לילך משם והלאה, ומשם ויעל משה לבדו אל הר האלהים, ויהושע נמה שה אהלו ונחעכב שם כל מי (₹!) ויקם משה ויהושע משרחו. לל ידעתי מס מיצו של יסושע כלן, ולומר לני שסיס סמלמיד מלוס לרב עד מקוס סגבלת

(14) ואל הזקנים אמר. צלאמו מן הממנה: שבו לנו בזה. והמעכצו כאן עם שאר העם צממנה, להיות נכונים לשפוע

څاپ باتات : מפעיר נינעל משטה אַל־הְהְרְיִר נִיכָס הַעָּגָן יִסְלֵיק משָה לְשִּירָא נַהְפָּא

מַלָּא נָת שוּרָא:

and the cloud covered the mount. And Moses went up into the mount, Ş١

אֶל־מֹשֶׁה בַּיִּוֹם הַשְּׁבִיעֵי מִחָּוֹךְ יַקְּרָא לְמִשֶּה בִּיוֹמָא שְׁבִיעָּאָה יי ווְכַסָּהוּ הָעְּגָן שֵׁשֶׁת יָמִים ווּקְרֶא דְּסִינִי וַהַפְּהִי עַּנְגָּא שִׁהָא יוֹמִין

לונו מֹללא: וּנִּאְבַּן כִּבוִּע_נִעוָּעְ מַּלְעַר סִינָּוּ יִאָּרָא נִקָרָא צַּיִּנְ מַּלְ מִיּרָא

midst of the cloud. day He called unto Moses out of the covered it six days; and the seventh upon mount Sinai, and the cloud And the glory of the Lord abode

יו וּטַרְאֵהׁ פְּבָּוֹד יְהְנְּה פְּאֵשׁ אִכֶּלֶת וְחֵיוּוּ יְקִּרָא דַּיִיִּ ְ פְּאִישְׁאִ

the children of Israel. The top of the mount in the eyes of the LORD was like devouring fire on And the appearance of the glory of

בּבָאָהֻ בִּיבִי בְּהֵנוֹ בּדֹנ וֹמְבִאָּבְ: יִמְּבֹאָבְ: אַבְלָאִ בִּבוּהָ מִּוּבָא לְהֵנוֹ בִּדֹנ

משֶׁה לְמוּרָא וַהֲנָה משֶׁה בְּמוּרָא וְעָאַל מֹשֶׁה בְּגוֹ עֲנְנָא וּסְבֵיק

mount forty days and forty nights. mount; and Moses was in the of the cloud, and went up into the And Moses entered into the midst

בּּעָר אַרְבָּעָים וֹאַרְבָּעָים

S & z 28vd uo v.v1fvH Mafiir and Haftara are on page 232. On Erev Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 232. On Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, the Sbekalim is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the Exodus 30:11 - 16 on page 150, and the Haftara is the special Haftara on page 237. When Shabbat The Haftarah is Jevemiah 34:8 - 34:25 - 33:26 on page 218. On Shabbat Shekalim, Maftir is

מרומס וַיְדַבֶּר יְהֹזֶה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמָר: ימַבְּיל יִיְ עִם מִשָּׁה לְמֵימַר:

And the Lord spoke unto Moses,

 ΛXX

יְבַבָּנִי בַבְּנִי שַׁבְּטוֹ אָעַבַשַּׁרוּמָטִיי: ַ בְּׁי שֹׁבוּמִּׁעׁ מֵאֵּעׁ בַּּלְאִיִהְ אֵהָּׁר עֵּבְׁרִהִי אָפֹּרְהִּוּטִׂא מֹו בֹּלְ יִּבַר

דיקרעי לביה הפבון יָת צַפְּרֶשׁוּתִי: لَـ قَدر هُم ـ فَدَّر نَهُدُهُم النَّالِ مَرْدِم مَو فَدْ نَهُدُهُم النَّفُ لِهِا

willing ye shall take My offering. every man whose heart maketh him that they take for Me an offering; of 'Speak unto the children of Israel,

לכל איש ריבו: – חור. בנס של מריס סיה, ואביו כלב בן יפנס, שנאמר וַיַּקַמ לו כָלָב אָמ אָפָרָמ וַמֶּלָד לו אָמ חור (דברי סימיס־אֿ

יוס שעלה משה לקבל הלוחות, ולמדך שכל הנכנק למחנה שכינה מעון פרישה ששה ימים (שם): עומדים, אלא שחלק הכחוב כבוד למשה. ויש אומרים, ויכשהו הענץ למשה ו' ימים, לאחר עשרם הדברוח, והם היו בחחלת מ' מורס. רש"י ישן): דיכסהו העגן. לסר: דיקרא אל משה ביום השביעי. לומר עשרת סדברות, ומשס וכל בני ישראל (16) ויכסהו העגן. רצומינו מולקים בדבר (יומא ד.:), יש מסס אומרים אלו ששה ימים שמראש מדש (עד עלרת יוס ממן ב, יע), אפרה זו מריס, כדאיהא בקומה (יא:): מי בעל דברים. מי שיש לו דין:

(13) בחוך הענן. ענן זה כמין עשן הוא, ועשה לו הקב"ה למשה שביל (נ"א מופה)במוכו:

כשמדקדק בסס: מרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו. י"ג דברים האמורים בענין, כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה שנעשו מסס סאדנים, כמו שמפורש באלה פקודי, ואחם חרומם המובח בקע לגלגלם, לקופום, לקנוח מהן קרבנוח לבור, ואחם מוב, פיישנ"ט בלע"ו (געשענק) – חקחו אח חרומחי. אמכו רבומינו, ג' מרומות אמורות כאן, אתם מרומת בקע לגלגלת (2) ויקחו לי חרומה. לי, לשמי: חרומה. ספרשם, יפרישו לי מממונס נדבס: ידבנו לבו. לשון נדבס, וסוא לשון רלון

בּלְיוּ וְבֵּוֹ תַּעְּׁמִי: (ס) thereof, even so shall ye make it. וכן הַגְּבָּרוּן: the pattern of all the furniture قَحُدُّرُ لَا لَا فَهُمُوا لَا يُعْلَ فَحُدُّ لَا فَحِي مَهُونُهُ لَيْنَ لِحَمْنَ خَرَ مُبْرِنَا. the pattern of the tabernacle, and جَحَرَ هُنْ لَا يُعْذِرُ فَلَا هُذِرُ فَلَا هُنِيَا ۗ هُمَ الْحَرِدِ يَهُمُهُ فَلِيْدَ زُمَاءً يُم يُعَادِدُ According to all that I show thee, בְתוֹקם: מְּכִּוֹטִּוּ בּּנְגִּינְוּ: וְמְּבִּוֹטֵּוּ נְגִּמְּבֵׁרֵוּ צִּבְׁמִּוּ מִּלִּבַּהְ וֹאָמֶבֵּוּ that I may dwell among them. ظظئيه 8 kan 2. And let them make Me a sanctuary, جُمُجُد نِحَانِهُا: كِمَقَامَة كَيْرَونِكُم يَثُلِينِمُثُمُ: the ephod, and for the breastplate. ∠ ¾Ç[. 'ѾŢ□ מֹכֹאָנִם אַבוֹנוּ בוּוֹבלָא וֹאַבוֹנוּ אַהָּלָמוּטֹאַ ĹŔĊĬĹ onyx stones, and stones to be set, for בוסְמַיָּא: הַמִּשְׁהָה וְלִקְשָׁרֶת הַסַּמְּים: incense; לְמְׁמָּטְ בְּרִיטָאׁ נְלְלַמְבָּטִי anointing oil, and for the sweet ر، שُمْا كَفِيْد جَשْمِن كَيْصُمْا ದ್ದು ಕ್ಷಮ್ಮ ಕ್ಷಾಪ್ತ್ರಿಸ್ಟರ್ಗಳ oil for the light, spices for the שַׁבַּהְאָבוֹם וֹלֵּגָה אָמָּוִם: סְסִגוֹנָא נִאָמָי שִׁמָּין: sealskins, and acacia-wood; י וֹמְנְע אֵילֶם מֹאֹבׁמֹנֶם וֹמָנִע וּמִהֵּכֵּי בַּבַבְינִ מִסוּמָבִי וּמִהָּכִּי and rams' skins dyed red, and نظم نظياء: יבוץ ומַעְּזֵי: and fine linen, and goats' hair; י ישׁכֹּלִט וֹאַבׁנֹמֹן וֹשְנַלַמַּט מָּזֹג וִשַּבֹלָא וֹאַבֹנֹוֹלָא יַּאָבַה וַבִּיְנַגַּי and blue, and purple, and scarlet, מאַטַּם זְהָב נְבֶּסֶר וּנְחְשֶׁת: בּבַבְא וְכַסְפָּא וּנְחַמָּא: shall take of them: gold, and silver, ث لَيْهُم لَا يُعْدَرُهُم كُيُّهُم يَظُلُهُ لَيْهُ خَذُهُ نَبْعُ لِمُؤْدُهِ لَا يُؤْدِلُ لَا يُعْرَفُ لَا يُعْدَلُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرِفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَمْ يُعْرَفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرِفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرِفُهُ لَا يُعْرِفُهُ لَا يُعْرَفُهُ لَا يُعْرِفُهُ لَا يُعْرِفُوا لِمُعْلِقًا لِمِعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمِنْ لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِقًا لِمُعْلِ And this is the offering which ye

 (5) זהב וכסף ונחשת וגוי. כלס באו בנרבס איש איש מה שנרבו לבי, חוץ מן סכמף שבא בשוס, מחלים השקל לכל אחד. ולא מלינו בכל מלאכח המשכן שהוצרך שם כסף יוחר, שנאמר וֶכֶמֶף פְּקּוּדֵי הְשֵּבְּה וּגו' בֶּקַע לַגְּלָגֹּלְח וּגו' (שמוח לח, כוכו), ושאר הכסף הבא שם בנרבה, עשאיה לכלי שרח:

(+) וחבלה. למר לביע בדס מליון (מנמות מד.), ולבעו ירוק: וארגמן. למר לביע ממין לבע ששמו מרגמן: ישש. סומ
 פשמן (יבמות ד:): יעיה. נולס של עויס, לכך מרגס מונקלום ומִעַיִּר, סבמ מן סעויס, ולמ עויס עלמן, שמרגוס של עויס

עונה:
(a) מאדמים. לבועות היו אדוס לאתר עבודן: החשים. מין מיה, ולא היתה אלא לשעה (שבת כת:), והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגה קקגוֹנָה, שֲשׁ ומתפאר בגוונין שלו (שס): יעצי שטים. ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנמומא (תכומה ע), יעקב אבינו לפה ברות הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארוים למלרים ונמעם, ולוה לבניו ליעלם עמהם

כשינאר ממזרים: (a) שמן למצור. שמן זימ זך לסעלות נר ממיד: בשמים לשמן המשחה. שנעשה למשות כלי המשכן והמשכן לקדשו, והוצרכו לי בשמים, כמו שמפורש בכי משא: ולקשורת הסמים. שהיו מקעירין בכל ערב ובקר, כמו שמפורש בואחה תניה.

ולשון קטרס, סעלאת קיטור וממרות עשן: (ע) אבני שהם. שמים סולרכו שם, ללורך האפוד האמור בואחה מלוה: - מלאים. על שם שעושין להם בוהב מושב כמין גומא, ונומנין האבן של מל מלמות הגומא, קרויים אבני מלואים, ומקום המושב קרוי משבלום: - לאפוד ולחושן. אבני השהם

לאפוד ואבני המלואים למשן. ומשן ואפוד מפורשים בואמה מלוה, והם מיני מכשימ: (8) ועשו לי מקדש. ועשו לשמי בית קדושה:

(9) כבל אשר אני מראה אוחך. כאן, אם מבנים המשכן (מנסות כע.). המקרא הזה מחובר למקרא שלמעלה הימו, ועשו לי מקדש ככל אשר אני מראה אוחך. וכן חעשו. לדורות (מנסדרין מו:, שבועות יד:), אם יאבד אחד מן הכלים או כשמעשו לי כלי בית עולמים, כגון שולחנות ומנורות וכיורות ומכונות שעשה שלמה, כתבנית אלו תעשו אומס. ואם לא היה המקרא מחובר למקרא שלמעלה הימו, לא היה לו לכתוב וכן מעשו, אלא כן מעשו, וסיה מדבר על עשיים אהל מועד וכליו:

נאַמָּע נִבוֹג. למִטִּנ: ישראל וְעָשְׁי אַרְּבֹּוֹ וְאַמֶּה וְהַבֹּי אַמְּלַיִם וְיִעְּבְּרוֹן אַבּוֹן צְּבִּין עֲצִי שִׁפִּין וְעָבִּי אַרְבַּיה

יי וְצְפִּיהָ אָתוֹ זְהֶב טְהֹוֹר מִבָּיִת

بظانا فهَ فَقَد لَمُشَانَ مُكِّرًا لَال

מּבֹמִנו מֹּלְ_גַּלְמֹּוְ נַמְּּוֹנִנוּי שַּבְעָּת עַּל־צַּלְעוֹ הָאָהָת וּשָׁהֵי יו וְנְתַּשְׁׁב מָלְ אַבְּבָּע פַּעָּמִינְיִוּ וֹשְׁמַּיִ וְנְצְּקְהָהְ מְבְעָה זְהָב בִּי

זְהָב סְבֵּיב:

יי נְאָמֶם זְטֶב: נְטִיהָבּ, זְטָבְוּן בַּהְבָּא: מְטֶם זְטֶב: מְאָנִי מִאָּנִי מִשְּׁנִם נְאָפּּיִתְ וְתִּקְבִּיר אָרִיחִי דְּאָעִי שִׁפִּין

צַלְעָּׁת הָאָרִוֹּ לְשָׁאַת אָת־הָאָרִוּ עַל סִמְרֵי אֲרוֹנָא לְמִשָּל יָתּ אַרוֹנָא בְּהוֹוֹ: ^{*} װְבְּאָעָ אָט הַפַּוּים בַּטַּבְּער עַל וְחַעֵּיל יָח אַרִיחַיָּא בְּעִיקְרָא

್ಡೆರ್ಗ ದರ್ಜ: י בְּשַׁבְּעִי הַאָּבְן יְהְיִי הַבַּבְּיִם לְאִ בְּעִּוֹפִׁי אָרְיִנָאִ יְהוֹן אָרִיחַיָּאִ

יי וֹלְתַּטֵּ אֶבְ_הַאָּבְוֹ אֲתַ הַמֵּבְׁם וִמִּמֵּו בַּאָבוָלָא יָח סְהַבוּהָא

هَمْد هُنَا هَرْنك:

יפּלְנָא רומִיה: נאַמָּטָא ופַּלְנָא פּוּטָווִי נאַמָּטָא נוֹמְבָּרוּן אֲרוֹנָא דָאָטִי שִׁטִּין

זיר דִדְהַב סְחוֹר ומבּבא טוביניה וחַעַביר וְמִנְים יְבֵיב דְבֵי מִגְּיוֹ

סטְרֵיה הָנְיָנְאַ: סמבוש עד ותרמין עוקן על זוניבי ועוביו הואו הכ בבב למפון מֹלְ אָבְבַּמ نتتيك בוני אובה הולו

לא ועדון מניה:

لهقرا ځك:

thereof. and a cubit and a half the height cubit and a half the breadth thereof, shall be the length thereof, and a acacia-wood: two cubits and a half And they shall make an ark of

crown of gold round about. overlay it, and shalt make upon it a gold, within and without shalt thou And thou shalt overlay it with pure

on the other side of it. on the one side of it, and two rings feet thereof; and two rings shall be gold for it, and put them in the four And thou shalt cast four rings of

acacia-wood, and overlay them with And thou shalt make staves of

wherewith to bear the ark. the rings on the sides of the ark, And thou shalt put the staves into

ark; they shall not be taken from it. The staves shall be in the rings of the

S١

٤т

testimony which I shall give thee. 91 And thou shalt put into the ark the

(10) רעשר ארון. כמין ארומת שעושים בלא הגלים, עשוים כמין ארגו שקורין אישקרי"ן (שריין שראנק) יושב על שוליו:

אדס סגושאין אם הארון מהלכין ביניהם, וכן מפורש במנחות (למ:) בפרק שתי הלחם: ושחי טבעות על צלעו האחת. ושמים מכאן לרמבו של ארון, והצדים נמונים בהם, וארכו של ארון מפסיק בין הצדים אממים וחלי בין בד לבד, שיהיו שני בני (12) ויצקה. לצון סמכס כמכגומו: פעמוחיו. כמכגומו ווֶנְמֵיס. ובוויוח סעליונום ממוך לכפורם סיו נמוניס, שמיס מכאן משסו, וכשסכפורת שוכג על עוצי סכמליס, עולס סור למעלס מכל עוצי סכפורת כל שסוח, וסוח קימן לכתר תורס: כמין כמר מוקף לו שביב, למעלה משפמו, שעשה הארון החילון גבוה מן הפנימי, עד שעלה למול עובי הכפורת ולמעלה הימנו מלמעלה, נמן של עץ במוך של והב, ושל והב במוך של עץ, וָמָפֶּה שפמו העליינה בוהב, נמלה מלופה מבים וממוץ: זור זורב. (II) מבית ומחוץ חצפנו. שלשה אכונות עשה בללאל, צ'של והבוא' של ען (יומא עב:), וד' כמלים ושולים לכל אחד, ופתותים

מן העבעות האלו על גלעו האחת: צלעו. לדו: סן סן ד' עצעום שבמחלם המקרה, ופירש לך היכן היו, והוי"ו זו ימירה היה, ופמרונו כמו שמי עצעות, ויש לך לישבה כן, ושמי

(13) בדי מוטות:

(15) לא יסורו ממנו לעולס (יומאענ.):

(10) ונחת אל האדן. כמו בלרון: - העדת. סמולס, שסיל לעדות ביני וביניכס שלוימי למכס מלות סכמובות בס:

אַמְּתָיִם וָהַצִּיּל אַרְבְּה וְאַמָּה תּרְמֵּין אַמִּין וּפּלְגָּא אוּרְכַּה

נאַמְטָא ופַּלְגָּא פּוּחָיַה: שָּׁבְוּר וְתַּצְבֵּיר כְּפּוּרְתָּא דִּרְתַב דְּכֵי

cubit and a half the breadth thereof. shall be the length thereof, and a of pure gold: two cubits and a half And thou shalt make an ark-cover

TÇÇÇLY: מקשה העשיר אֹהָם משָּנֵי קצָוֹת וֹמֹמֹים בוֹאַה בּוֹמֹמִים

סמבי כפירקא: לניד פעביר יהההון מקביו ַ בַּבְבָּים זְּבָרָ וֹטַהְּבִּיִג טַבוּן בְּבוּבִין בַּדְּ<u>הַ</u>

make them, at the two ends of the of gold; of beaten work shalt thou And thou shalt make two cherubim

מַּלַ מְּנֵנִ לַּצִּוְעָינִי: עַכּפָּרֶת שַּׁגַּמִּוּ אָּטַעַבַּלְּרָים ⁶¹ וּכְרוּב־אֶחֲד מִקְצָּה מִזָּה מִן־ וַעֲשֶׁה כְּרוּב אֶחֶד מִקְצְהֹ מִזְּה וַעֲבֵּיר כְּרוּבָא חַד מִסְמְרָא

בְרוּבַיָּאִ עַל הָבֵין סְמְרוֹהִי: מכא מו כפונטא שהבעו נע מֹכֹּא וּכֹרוּבָא חַד מִסְּמִרָּא

two ends thereof. shall ye make the cherubim of the end; of one piece with the ark-cover end, and one cherub at the other And make one cherub at the one

אָּלְ_תַכַּפְּנֵתְ וְהְיִוֹ פְּנֵוֹ תַבְּנִוֹלִים: לְלֵלֵבִוּלְ כִּפּוּרְתָּא יְהֹוֹ אַפִּי עַכַּפָּבַע יפָּנִינִים אָּיִה אָלַ־אָּנִייִ °° לִמִּעְלְּה סֹכְבֶּים בְּכַנְפֵיהָם עַּלִ-لْكُلِّهِ لَاقْلُكُمُ لَا قِلْهُمْ خُزُقِنَا لِيَالِهُمْ خُزُقِنَا

בובוֹא: ÇŁŢĠſĸĬſſ ÇGILŪX

cherubim be. the ark-cover shall the faces of the their faces one to another; toward ark-cover with their wings, with their wings on high, screening the And the cherubim shall spread out

בְּעִבְיִב אַמָּר אַמָּן אַלֶּירָ: מַלְמָאֹלְע וֹאָבְעַנְאַבֶּן שַׂשַׁן אָעַבַ מַלְּמִגלָא וּבֹאַבוָוֹא שַשׁוּוֹ זִעַ أَرْثُكُ \$ُن لِدَخْفِيْن مَر لِهُذَا إِنْهَا يُن خَصَابِهُ مَر كَالِيَهُ

סְהַרוּהָא דְּאָהֵין לְרָּ:

shall give thee. thou shalt put the testimony that I above upon the ark; and in the ark And thou shalt put the ark-cover

17

81

ורחבה כרחבו של ארון, ומונחת על עובי הכחלים ארבעתם, ואף על פי שלא נתן שיעור לעוביה, פירשו רבותינו שהיה עוביה (עו) כפורה. כמיי על האכיון, שהיה פתוח מלמעלה, ומניחו עליו כמין דף: אמהים וחצי ארכה. כארכו של אכון,

ראשי הכפורת: בולמין למעלה, ולייר הכרובים בבלימם קלומיו: - מקשה. במדי"ן בלע"ו כמו דָּחֹ לְדָחֹ נָקַשָׁן (דניחֹל ה,ו): - קצות הכפורת. כמעשה לורפים שקורין שולדירי"ן, אלא העיל והב הרבה במחלת עשיית הכפורת, והכה בפעיש ובקורנם באמלע, וראשין (18) ברבים. דמום פרלוף מינוק לסס: מקשה חעשה. שלה מעשם בפני עלמס וממברס ברהשי סכפורה להחר עשיימס, **aea (arca a.):**

(91) ועשה ברוב אחד מקצה. שלה ההמר שנים כרובים לכל קלם וקלם, לכך הולרך לפרש כרוב החד מקצה מוס:

הכנפים לכפורת, כדליתה בקוכה (ה:): (0.5) פורשי כופים. שלא מעשה כנפיסם שוכביס, אלא פרושים וגבוסים למעלה אלל ראשיסם, שיהא יי עפחים בחלל שביץ הכפורה. עלמס מעשס את סכרוביס, זהו פירושו של מקשה מעשה אותם, שלא מעשם בפני עלמס ומחברם לכפרת:

ر برقا عُم جَعِدُم عُرْ جَعُدٍا (عمره مر ح), نفود در ربقا عُم جَوَدُم فِر جَعُدًا مِزْمِ فِرْتَ שבעודו אכון לבדו בלא כפורם, ימן ממלה העדום למוכו, ואמר כך ימן את הכפורם עליו, וכן מלינו כשהקים את המבן, נאמר (וב) ואל הארון תתן את העדת. לל ידעמי למס נכפל, שסרי כבר נלמר ונסם לל סלרון לם סעדום, ויש לומר, שבל ללמד

خْلَابَ: غُلُـهِ لِهُوْلَا لِأَلَاقِةِ لِهُوْلَا لِيَامُ نَّ لَمُشْرِثُ شُكِٰلًا لِأَلَّالِ لِيَعْدِ لِهُوْلًا لِيَامُ

לְוִ זֹֹב זֹנִיר סַבְּיִר: ** וֹגִפּּיתָ אָתִוֹ זִנְיֵר שִׁנְיִוּ וֹמְשָׁיִם

ְּיֵבְ וְּמְּטִּׁיִםְ לְוִ מִסְנָּרֵת טִפָּח סְבָּיִב יַּיְ נְּשְׁיָּהְ לְנִיסְנָּרְתִּי סביב:

ײַפֿאָט אַמֶּר לְאַרְבָּע הַלְּלֶּיִנ: װְנְחַיִּלְ אָטַרְהַשְּׁבָּע מַלְ אַרְבָּע װְנְחַיִּלְ אָטַרְהַשְּׁבָּע מַבְּעָּה וַהָּבָּע הַלְּאָט אָמָר הַאַרְבָּע הַבְּעָּר הַלְּיִינִי

正學学事[:

נְאָנְפֶּלֵי מִימְרִי לְּוָה פְּנֵי בְּאָפַפֵּיר יָהָף לְּוָה בְּנֵי מְבֵּין הְבִין בְּרוּבָיָא דְּעַל נְאָנִלְּא דְּטְהָרוֹא נְאָנַלְילִ עְּמֶּךְ בְּיִרְ בְּפִוּרְתָּא נְאָנְנְילִי מִימְרִי לְּדְּ חַמָּוֹ

פּנטְנִיה וְאַמְּטָא נּפּלְנָּא בּנְמָנִיה יבְרְהֵין אַמִּין אִנְרְבָּיִה וְאַמְּטָא וְטַמְּבֵיר פְּטִירָא צִאָמִי מִּמִּין

וְתִּשְׁבֵּי יָתֵיה דְּתַב דְּכֵי וְתַשְּׁבֵיר לֵיה וִיר דִּדְתַב סְתוֹר סְתוֹר:

וְתַעֲבֵיד לֵיה גְּדָנְפָא רוּמִיה פּוּשְׁכָּא סְחוֹר סְחוֹר וְתַעֲבֵיד זְיר דְּדְתַב לְגְדָנְפֵיה סְחוֹר סְחוֹר:

בּלְּבְוִנִי: מַּבְ אַּבְׁבַּׁת זְוֹנִיטָא צַּלְאַבְּבָּת צַבְּנִים וְטִיטֵּוּן נִינִ מִּוֹפִּׁטָא וְטַמְּבָּרִת מְוֹפִׁן

לְבְּתֵּיִׁם לְבַּיִּׁיִם לְשֵׂאַת אָתַ־ אַהְרָא לַאֲרִיחַיָּא לְמִשֵּל יָת מחירא.

And there I will meet with thee, and I speak with thee from above the ark-cover, from between the two cherubim which are upon the ark of will give thee in commandment unto the children of Israel.

And thou shalt make a table of acacia-wood: two cubits shall be the length thereof, and a cubit the breadth thereof, and a cubit and a half the height thereof.

And thou shalt overlay it with pure gold, and make thereto a crown of gold round about.

And thou shalt make unto it a border of a handbreadth round about, and thou shalt make a golden crown to the border thereof round about.

57

٤٦

And thou shalt make for it four tings in rings of gold, and put the tings in the four corners that are on the four feet thereof.

Close by the border shall the rings be, for places for the staves to bear the table.

(22) וגועדתי. כשאקצע מועד לך לדבר עמך, אומו מקוס אקצע למועד, שאבא שם לדבר אליך: ודברתי אחך מעל הבפורת. ובמקוס אמר סוא לומר, גייַצַבַּר ס' אָלֶי מֵאֿקֶל מִוּעֵד לֵחֹכּת (ויקרא אֿ, א), וס סמשכן ממוץ לפרכת, ומגא שני מניד במבורת. ובמקוס אמר סוא לומר, גיַיַבַבָּר ס' אָלֶי מֵאַל מֹנִי לֵּמֹכִּל (ויקרא אֿ, א), וס סמשכן ממוץ לפרכת, ומגא במידיס מכמישיס וס את וס, בא סכתוב סשלישי וסכריע ביניסס, וּבְּבֹּח מֹשֶל מִּשֶׁל מִּשֶׁל מִיבְּבָּר הַלְּי מִשְׁל סִים נכום למשכן, ורכיון שבא במוך ספתת, קול יורד מן סשמים לבין סכרוביס, ומשס יוצא במוך שפתה, ולמים באסל מועד: ואת כל אשר אצור אותך אל בני ישראל. סריוי"ו ווימירס ומפלס, וכמוסו הרבס במקרא, מל בני ישראל. מריוי"ו ווימירס ומפלס, וכמוסו הרבס במקרא, מיב מפתר, ואת השר אדבר עמך שם את כל אבר אנים אותך, אל בני ישראל.

(33) קומחו. גובה רגליו עם עובי השלחן (פסחים קמ: ובחום' שם ד"ק המחה):

(42) זר זהב. מימן לכמר מלכום, שהשולמן שם עושר וגדולה, כמו שמומרים שלמן מלכים:

(25) מסגרה. כמכגומו גְּדַנְפְּמֹ, וימלקו מכמי ישראל בדבר, יש אומריס למעלס סימס פביב לשולמן, כמו לבובוין שבשפת שולמן שריס, ויש אומריס למעס סימס מקועס, מכגל לכגל בארבע רומום סשולמן, ודף סשולמן שוכב על אומס מפגרם: ועשיה זה זהב למסגרתו. סיא זר סאמור למעלס, ופירש לך כאן שעל סמפגרם סימס:

(מג) לשמח המסגרה חהיין השבעות. ברגליס מקועות כנגד ראשי סממגרת: - לבחים לבדים. אומן מבעות יסיו במיס לסכנים בק סבדיס: - לבחים. לנורך במיס: לבדים. כמרגומו לְחַׁמְרֶחׁ לְחֲׁרִימַיָּה:

正學学品: נְאָפָׁם זְּעִר נְיִּמְאִ בְּכֵּם אָּעִר מִּמָּוּן נִינִים בַּעִּבֶּלָם אָעַר מַמָּוּן נִינִים בַּעִּבָּאָ וֹמֹמִּיטַ אָּטַ עַבַּבּבוּים מַּגֵּי מִּסְּים וַעַּגַּבִיר יָט אָבוּיַטַּגָּא בַּאָמִי

מַבור פַעַּעָה אַמָם: יְלְנְלַיְלְיִוּ אָּמֶבְ יִפְּרִ בְּבִוֹן זְבָרַ لْمُهُمْ فَا ظَمْدِبُدِ لُوَةِبُدِ يَكُمُبِنُدرِ لِ_{اللَّهُةِ ل}َي

ਵੇਵੇਂ(ਪੈਹੈ**(L: (**G) ٥٠٠ أَرْنَكُ مَّرٍ بَهُذُكُمُ كُنُوا هُرُوا لَيْنَاء لَمُنْ لَا مُرَافِيهُ خُلِيْتِ لِمُعَنِّع الْمُنْ الْمُنْ

प्रवृद्द्य र् एए हि بزكريزرك مَرْ فِي اللَّهُ لَا يُرْدُلُ لِي إِي إِن الرَّالِةِ الرَّالِةِ الرَّالِةِ الرَّالِةِ الرَّالِةِ الرَّالِةِ ال אַנְאַי שַׁמְּשֵׁעַ (בספרי ספרד ואַשכנו נגיד הָחָהַבּי מָנָרָהָא שָׁרַהַ וַעְשָׁיתָ מְנֹרָת זְתָב מְהָוֹר מִקְשָׁה וִתַעַבֵּיד מִנָרָתָא דִּדְתַב דִּכֵי

ויהון נְשְלִין בְּהוֹן יָת פְּתוּרֶא:

<u>וְטְעוּל</u>: לעון בוער בכי הענביר إظمرير الإجاجية بابريوة

בובלי הידירא:

with them. gold, that the table may be borne acacia-wood, and overlay them with And thou shalt make the staves of

pure gold shalt thou make them. thereof, wherewith to pour out; of the jars thereof, and the bowls thereof, and the pans thereof, and And thou shalt make the dishes

showbread before Me always. And thou shalt set upon the table

one piece with it. knops, and its flowers, shall be of base, and its shaft; its cups, its the candlestick be made, even its of pure gold: of beaten work shall And thou shalt make a candlestick

(82) ונשא בם. לשון ופעל, יסיס ושה בס הה השלחן:

מכל וכמוי מם: שלר יוםך, שהיו עליו כמין סרך וכסוי, ורן במקוס אחר הוא אומר וַאָּם קְשׁוֹת הַנָּמֶךְ (במרבר ד, 1), ווה ווה, יוםך והיסך, לצוך שמרגם מְכִילְמֵישּ, סיס שונס כדברי סמומר מנקיום סן פניפין: אשר יסך בהן. אשר יכופס בסן, ועל קשומיו סוא אומר קשומיו אלו סניפין, שמקשין אומו ומסויקים אומו שלא ישבר. ומנקיומיו. לו הקנים שמנקין אומו שלא ימעפש, אבל אונקלוס במו גַלְפֵּימִי בְּבִיל (ירמיה ו, יא). אבל לשון מנקיות איני יודע איך נופל על בניפין, ויש מחבמי ישראל אומריס (מנחות לו.), לחם ללחם פתוכין על אוחן פצולין, כדי שלא יכבד משא הלחם העליונים על החחחונים וישברו, ולשון מְבִילְמִיהּ, חובלוחיו, מן סשלחן סרבה כנגד גובה מערכת הלחס, ומפוללים ששה (הרא"ם גורם חמשה) פלולים זה למעלה מוה, וראשי הקנים שבין כל דבר מלול קרוי קסו"מ: - ומנקיוחיו. מרגומו ומֶכִילְמֵיפּ, סן סניפּיס, כמין ימדום וסב עומדין במרך, וגבוסיס עד למעלס כל למס, שישב למס האמד על גבי אומן הקנים, ומבדילין בין למס ללמס, כדי שמכנם הכוח ביניהס ולא ימעפשו, ובלשון ערבי לְּבֹנֶס זַבֶּס (ויקרחׁ כד, ז): - וקשוחיו. סן כמין חנחי קנים חלולים הנסדקין לחרכן, דוגמחן עשה של זהב, ומסדר ג' על רחש וכפוחיו. סן גויכין שנומנין בסס לצונס, ושמיס סיו לשני קומלי לצונס שנומנין על שמי סמערכום, שנאמר וְנָמַמָּ עַל סַמַּעַבֶּבֶה ברול, בשל ברול סוא נאפס, ורשמוליאו מן המנור נומנו בשל והב עד לממר בשבם שמפדרו על השולמן, ואומו דפום קרוי קערה: ולכאן, לגדי סבים מוס ומוס, נומן ארכו לרחבו של שולחן, וכחליו וקופיס כנגד שפח סשולחן. וסיס עשוי לו דפום וסב ודפום כרחומיה, שולים לו למטה, וקופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כמין כוחלים, ולכך קרוי לחם הפנים, שיש לו פנים רואין לכאן (92) ועשיה קערוחיו וכפוחיו. קערומיו זס סדפום, שסיס עשוי כדפום סלמס, וסלמס סיס עשוי כתין מינס פרולס תשמי

(30) לחם פנים. שיש לו פניס, כמו שפירשמי, ומנין הלחס וקדר מערכומיו, מפורשיס באמור אל הכהניס:

ולא סיו בה אלא לנוי: - כפחריה. כמין מפומים היו, עגולין סביב, בולטין סביבום הקנה האמלעי, כדרך שעושין למנורות מוכוכים, אכוכים וקלכים, וקורין להם מדיכנ"ם, ואלו עשויין מוהב, ובולטין ויולאין מכל קנה וקנה כמנין שנתן בהם הכמוב, וקוף כלפי מעלה, ועליו נר האמצעי עשוי כמין בוך, לצוק השמן למוכו ולחם הפחילה: - גביעיה. הן כמין כוסום שעושין סרגל של מעס סעשוי כמין מיצס, ושלשס רגליס יולאין סימנס ולמעס: - וקנה. סקנס סאמלעי שלס סעולס צאמלע סירך, (מנמום כע.), אמר לו סקב"ס, סשלך אם סככר לאור וסיא נעשים מאליס, לכך לא נכחב מעשס (מנמומא שס): ירבה. סוא במדי"ן בלע"ו כמו דְּסְלְדֶטׁנְקַשֶׁן (דנימֿלס, ו): רויעשה המנורה. ממליס (מנמומת בסעלומך ג), לפי שסיס משס ממקשס בס מקשה. מכגומו נָגִיד, לשון סמשכס, שממשיך אֿמ סאֿיבריס מן סעשמ לכאֿן ולכאֿן בסקשם סקורנס, ולשון מקשס מכת קורנס, סלורפיס שקורין שולדיר"ן, אלא כולס באס מחמיכס אחח, ומקיש בקורנס וחוחך בכלי סאומנום, ומפריד סקניס אילך ואילך: (IE) מקשה חיעשה המנורה. עלמ יעענס מוליות, ולמ יעעס קניס ונרומיס מיבריס מיבריס, וממר כך ידביקס כדרך

מַצְּרָה הַשָּּרִי:

היצאים מו־המנהה: כּפְּׁעָׁר וָפָּרַח בַּן לְמִּמְמִי הַפַּוֹיִם הַוּיר וְשִׁישִׁן בַּן לְשִׁהָא פָּוִין גְּבָעִים מְשֶׁקְבֵים בַּקְנָה הָאָחֶר בּנּ הְאֶהְדְ בַפְּהַּר וְפֶּבוֹה וּשְׁלְשְׁה חַדְ חַוּוּר וְשׁוֹשֶׁן וּהְלְהָא שְׁלְמֵּע יְּבְמָּנִם מְשְׁמְּבֶינִם בּּפְּנָנִי שִׁלְטָא כַּלְּיִדִין מְצְּיָנִיוֹ בְּמַנָּנָא

بالمراجعة المراجعة ال _{∔٤} الإظِلَالَ\ ÄLĖÄL

עַלָּוֹנְבֶּע: לְמָּמֶשׁׁנַ נַלֹּנִים נַנְגַּאָנִם מִּוֹ_ וְכַפְּמֵר מַחַת־שָׁנֵי הַפָּנִים מִמֶּנְה כּנּ וְכַפְּּמִר מַחַת שָׁנֵי הַקְּנִים מִמֶּנְה إحوِمَّا مَعِيمٌ שِٰذِ يَجِذُهُ مِنْ فِيدِ اِعِنَا الْعِبَا الْعِبَارِ الْعِبَارِ الْعِبَارِ الْع

מְנַרֶּע מְצְּבַּעְ מְּלְמָא אָנֵי מְנָרְמָא מִפְּטְרַה וְמִּמְּהַע לַנְּוֹם יִגְּאָנִם מִצִּבְּיוֹי וְמִּהָא לַנִּוֹ וֹפַלֵּוֹ מִסַּמְבַיִּא

בופלגו מו מובעא: כּבּידיו מְצְיָהוֹ בְּקַנְיָא חַד

מֹבּגוֹבוֹן ווַאַנוֹיַא וֹמוּמַנּוֹיַא: بزكيرت بكينائه عباجيه حزبارا

מְלָבְרָיִא: במנה לשמא קניו דנפקיו מו בְּמִנְּע נְתַאִּר מָתוֹת מָבֵין קנִין במזע נוואר החות הבין קנין שבוע שבול קנין

> the other side thereof; branches of the candle-stick out of the one side thereof, and three branches of the candlestick out of going out of the sides thereof: three And there shall be six branches

the candlestick. so for the six branches going out of other branch, a knop and a flower; made like almond-blossoms in the knop and a flower; and three cups almond-blossoms in one branch, a three cups made like

thereof. knops thereof, and the flowers made like almond-blossoms, the And in the candlestick four cups

candlestick. branches going out of the one piece with it, for the six and a knop under two branches of two branches of one piece with it, one piece with it, and a knop under And a knop under two branches of

קנה האמלעי זה למעלה מוה, ההחבון ארוך, ושל מעלה קלר הימנו, והעליון קלר הימנו, לפי שהיה גוצה ראשיהן שוה לגוצהו (22) יוצאים מצדיה. לכאן ולכאן, באלכמון נמשכים ועולין עד כנגד גובסס של מנורס, שסוא קנס סאמלעי, ויולאין ממוך ופרחיה. ליורין עשוין גס כמין פרמין: - ממנה יהיו. סכל מקשס יולא ממוך ממיכת סעשם, ולא יעשס לנדס וידגיקס: שלפני השריס, וקורין להס פימל"ש, ומנין שלהס כמוב בפרשה כמה כפמוריס בולמין ממנה וכמה מלק שבין כפמור לכפמור:

(33) משקדים. כמרגומו, מזייירים סיו, כדרך שעושין לכלי כמף ווסב שקורין נימל"ל: דשלשה גבעים. בולמין מכל קנס של קנס סאמלעי סשביעי שממנו יולאים סששס קנים:

יליאם הקנים היולאין מלדיה: - משקדים בפחוריה ופרחיה. זה אחד מחמשה מקראות שאין להם הכרע (יומא נב:), אין (44) ובמגרה ארבעה גבעים. בגופס של מנורס סיו ארבעס גביעים, אחד בולט בס למטס מן סקנים, וסג' למעלס מן וקנס: כפתור ופרח. סיס לכל קנס וקנס:

בסעלומך, עד ירכה עד פרחה. ואם מדקדק במשנה זו הכחובה למעלה, המלאם כמנינם איש המקומו: בקנס סאחד כפחר ופרח, וג' למנורס, שנאמר משוקדים כפחרים ופרחים, ומיעוע פרחים שנים, ואחד סאמור צפרשת שנים, האחד למעה אלל הירך, והאחד בג' מפחים העליונים עם ג' הגביעים, ומשעה פרחים היו לה, ו'לששח הקנים, שנאמר סקניס, וג' בגופס של מנורס שסקניס יולאיס מסס, ושניס עוד נאמרו במנורס, שנאמר משוקדיס כפמוריס, ומיעוט כפמוריס נמנאו גביעים כ"ב, י"ח לששה קנים ג' לכל אחד ואחד, וארבעה בגופה של מנורה הרי כ"ב, ואחד עשר כפחורים, ו' בששח יולאים ממנו ונמשכים ועולין כנגד גובסס של מנורס, ומפחיים חלק, נשחיירו שם ג' עפחים, שבסס ג' גביעים וכפחור ופרח, נמשכים ועולים כנגד גובקה של מנורה, טפח חלק, וטפח כפחור ושני קנים יולאים ממנו, וטפח חלק, וטפח כפחור ושני קנים שהקנים נמשכין ממוכן, שנאמר וכפמור מחח שני הקנים וגו', ומפחיים חלק, ומפח כפחור ושני קנים יולאים ממנו אילך ואילך במנורה עלמה, שנאמר משוקדים כפחוריה ופרחיה, למדנו שהיו בקנה שני כפחורים ושני פרחים לגד מן הג' כפחורים (במדבר מ, ד), ומפחיים חלק, ומפח שבו גביע מהחרבעה גביעים, וכפחור ופרח משני כפחורים ושני פרחים החמורים (מנמום כמ:), גוצסס של מנורס י"ח מפחיס, סרגליס וספרח ג' מפחיס, סוח ספרח סממור צירך, שנחמר עַד יֶבֶכֶּש עַד פִּרְחָש (35) וכפחור חחח שני חקנים. ממוץ הכפמור היו הקנים ומשכים משני לדיה אילך ואילך. כך שנינו במלאכת המשכן ידוע אס גביעיס משוקדיס, או משוקדיס כפתורים ופרחיה:

	(אד) אח גרוחיה. כמין צויכין שממנין צנ סקניס סיולאיס מלדיס, מוסביס כלפי האמ			
7	עָּבָרוּ הַיְרִימָּה הֵאַחַׁת שִׁמֹנָה וְעָשְׂרִיםׁ בָּאַמְּה וְרָחַבֹ אַרְבָּע בְּאַמְּה הַיְרִימָה הָאָחָת מִדֶּה אַחָת לְבְל [ַ] הַיְרִימְה:	שְׁבֵא לְכָּלְ וְנֵוּמִּטִא: אַמּוּן בִּוּנִוּמִטֹא שַּׁבָא מִמְּשִׁטֹא וְטַמְּהָ, אַמָּוּן וְפִּוּטִוֹא אַנְבָּת אִנְבְכָא בִּונִהִּטֹא שַׁבָא מִמְּנִוּן	The length of each curtain shall be eight and twenty cubits, and the breadth of each curtain four cubits; all the curtains shall have one measure.	τ
' a	וְאָת־תַמִּשְׁבֵּן תַּעֲשָׁה עֵשֶׂר יְרִיעָּת שֵׁשׁ מָשִׁיִּר יּתְבָּלֶת יְצִרְנְּטְוֹ וְתִלְעַת שָּנִּי בְּרָבֶים מַעֲשֶׁר חֹשֶׁב תַּעֲשָׁר אַחֲם:	ְיָהְהְיּלְיִא הַעְּבְיִא הַעְּבְיִּה עֲשְׁהָרִי בְּרִיבְין עוֹבְר אִימָּן תַּעֲבִּי הְרִיבְין עִיבְר אִימָּן תַעְבְלָא הְיִר הַעַּבְּלָא הְיִה תַּשְּׁבְּנִי	Moreover thou shalt make the tabernacle with ten curtains: of fine twined linen, and blue, and purple, and scarlet, with cherubim the work of the skilful workman shalt thou make them.	IAXX
ot	יְרָאָה וַעַּשָׂה בְּתַּבְנִיחָם אֲשֶׁר־ אַמָּה מְרָאָה בְּהֵר: (ס)	משטוו למונא: נטו נגבור ברמוטהון דאף	And see that thou make them after their pattern, which is being shown thee in the mount.	0†
68	ݼݯݖ זְהָב שָהָוֹר יַשְּשָׁׂה אָתָה אֵת פְל־הַבֶּלִים הְאֵלֶה:	נְתַה נְתְ בְּלְ מְנֵּנְא הַאָּבְּּנְן: כַּבְּרָא בְּרַהְבָּא בְּכִּנְא נַהְבִּיר	Of a talent of pure gold shall it be made, with all these vessels.	68
88	ψ ېښتنې بېتې ψ ېښتنې ψ	בְּכֵּנ: בְּנֵינִיםְׁאַ נְמָטִשְּׁנִמָּטִאַ צִּבְרָטַב	And the tongs thereof, and the snuffdishes thereof, shall be of pure gold.	88
۷ ٤	וְמְשָׁיִׁתְ אָת־נֵרֹמָיִהְ שִׁבְּעָּת וְהֶשְּׁלְתֹ אָת־נֵרֹמָיִהְ וְהֵאָיר עַל־עַבֶּר פְּנֶיהָ:	מְּנְחֲבֵוּתְ לְּמֵבֵוּתְ אַפּּחָא: וְתַּבְּלָתְ יָתְ בּוָצִּינְהָא וִיהֹוּ וְתַּצְּבָרִתְ יָתְ בּוָצִינִהָא מִּבְעָא	And thou shalt make the lamps thereof, seven; and they shall light the lamps thereof, to give light over against it.	Δ ξ
98	כַפְּּתֹרֵיהֵם וּקְנֹהָם מִמֵּנָּה יִהְיֵּוּ כְּּלְּה מִקְשֶׁׁה אַחָת זָהֶב שְהְוֹר:		Their knops and their branches shall be of one piece with it; the whole of it one beaten work of pure gold.	98

סקנס סלמלעי שסול גוף סמנוכס:

אם האפר שבנר בבקר בבקר, כשהוא מעיב את הנרות מאפר הפתילות שדלקו הלילה וכבו, ולשון מתתה פויישד"א בלע"ו כמו קרויים מלקחים. וְצְבְּיְמְבָּחׁ שִׁמְרְגִם חְונקלום, לשון צבח, מוליי"ש בלע"ו – ומחחוחיה. הם כמין בזיכין קענים, שחוחה בהן (85) ומלקחיה. הם הלבמים העשויין ליקח בהם הפחילה מחוך השמן, לישבן ולמושכן בפי הנרוח, ועל שם שלוקחים בהם

מנורס של אשר 🛪 שר אחה מראה. כמכגומו דְּשַׁקְּ מִמְּמָוַיִּ בְּמִירְנִי סִיכֹּ נַמְרָ מִרסֹס בפת"מ, סיס פמרונו אמס מרסס (0+) וראה ועשה. כלס כלן בסר מבנים שלני מכלס לומך. מגיד שנמקשם משס במעשם סמנורס, עד שסרלס לו סקב"ס כפול, ק"ך מנס, והמנה הוא ליערא ששוקלין בה כמף למשקל קולוני"א, והם ק' והובים, כ"ה פלעים, והפלע ארבעה והובים: (92) ככר זהב מהור. שלמיסיס משקלס עם כל כליס מלמ ככר, למ פמומול מיומר, וסככר של מול ששים מנס, ושל קדש סיס לַמְמִוּמ מֻבְּ מִיְּקוּד (ישעיה ל, יד):

שלרי מלד זה ונשר מלד זה, כמו שמורגין הגורות של משי שקורין בלע"ו פיישים"מ מלויירין בסס באריגמן, ולא ברקימס שסוא מעשס ממט, אלא באריגס בשני כומליס, פרלוף אמד מכאן ופרלוף אחד מכאן, כפול ו', סרי ד' מינין כשסן שוורין יחד כ"ד כפליס לחוע (ברייחל דמללכת סמשכן): ברובים מעשה חשב. כרוביס סיו שש משזר וחכלה וארגמן וחולעה שני. הרי ארבע מינין יחד בכל מוע ומוע, אחד של פשמים, וג'של למר, וכל מוע ומוע (1) ואח המשכן חעשה עשר יריעות. לסיום לו לגג, ולמחילום מחוץ לקרשים, שסיריעום מלויום מלחוריסן לכסומן: לאחרים, עכשיו שנקוד חמף קמן, פחרונו דאח מחחוי, שאחרים מראים לך (שהנקוד מפריד בין עושה לנעשה):

<u> הְבְרֹת אַשֶּׁה צֵּל־צֵחֹהָה:</u> אַשֶּׁר אֶל־אַַרוֹתָה וְחָמֵשׁ יִרִיעֹר הַדָּא עִם הַדָּא וַהַמֵּישׁ יָרִיעָּן חַמֵשׁ הַיְרִיעֹת מָהְיֶּיןְ הְּבְּרֵת

וֹכֹּו שֹהֹמִּעִ בֹמִפֿע עַוֹנִוּמָע היריעה האַחָת מקצה בַּחַבָּרֶת וֹמֹמְּיִם לֵלְאָׁת חְּבָּלֶת עַלָּ שְׁפָּת

٠٠ بېپېم زېرښو چېڅېد مېپښت חַמִּשָּׁים לֶלְאָת מַעֲּשֶׁת בּּיָרִיעָּת توالالإلا فقابها بالتهاالة:

تهَدُن مَكْدَدِينِ تَكْرَجُهِن هُهُن בּלַבָּע עַיְרִילָּה אָמֶר בַּמַּחָבָּרָת

لْمُشِينَ لِتَظِهْرُهِ كَلَّكُر لِيَثَرَ لِمُمَّتِي لِمُشْمِيا هِيلُهَا لِلَّهِ لَيْ لَيْ لَا لَيْكِ \$**4**_\$HQE:

ÄÜL: אַחקה בַּקְּרְסִים וְהָיָה הַמִּשְּׁבֶּן ⁹ וְחִבְּרְהָּ אֶת־דַּיְרִיעֹת אִשְּׁר אֶלְ־ יִהְלְפִּיף יָה יְרִיעִּהָא חֲדָא עִם

פַּבְּשָׁב אַנְיִם: עَفِهُ ﴿ مَهُٰتٍ. مُهُٰتِ لَٰذِيمُ لَا مُر مَهُٰذِتُ لَٰذِهُ مُهُدِر لَٰذِهُ لَا لَهُ مُهُدِر لَٰذِهُ لَا لْمُشِينُ نُكِيمُ لَا مُؤِينًا خُهُلُامٌ مَمْ لِيَامُتِيكُ نُكِيمُ لَا يُعَمِّنَا خُوْلُوٰهِ

> מְלָפַפּׁן שַׁבְא מִם שַבָּא: חמיש יריעו יהוין מלפפו

> نبدرنه: בונוגלטא לסמבא כונו כופו בית לופי וכן העבר בספקא ספיםא דיריעים הדא מסטרא וטמבור עובין דינכלא על

> מֿנופֿוֹא שֹבֹא לַלַבוֹנְ שַבַא: בּוֹנוֹמֹא שַׁבֹא וֹשַמָּמֵו הֹנוּבִּוּ מנובול

> קרָא בְפוּרְפּיָא וֹיהֵי טִשְׁבְּנָא הַר:

יולביר יההיהו:

second set. of the curtain that is outmost in the likewise shalt thou make in the edge that is outmost in the first set; and upon the edge of the one curtain

And thou shalt make loops of blue

other five curtains shall be coupled

together one to another; and the

Five curtains shall be coupled

one to another.

shall be opposite one to another. that is in the second set; the loops thou make in the edge of the curtain one curtain, and fifty loops shalt Fifty loops shalt thou make in the

tabernacle may be one whole. another with the clasps, that the gold, and couple the curtains one to And thou shalt make fifty clasps of

thou make them. tabernacle; eleven curtains shalt goats' hair for a tent over the And thou shalt make curtains of

לשון נקבס, ובדבר שסוא לשון זכר אומר איש אל אחיו כמו שנאמר בכרובים, ופְגַיֶּטֶס אִיש אֶל אָחִיו (שמוח כס, כ): (ε) חדרין חוברוח. מופרן נממט זו גלד זו, ממט לגד וממט לגד: אשה אל אחוחה. כך דרך סמקרם לדבר בדבר טסום

קנולם ממשם סיכיעום קכויס מונכם: - וכן העשה בשפה הירועה הקיצונה במחברה השניה. נלומס יכיעס שסיל (+) לולאות. לזי"לש בלע"ו וכן מרגס מונקלום עַנוּבְין, לשון עניבּס: מקצה בחוברת. במומס יריעס שבסוף סמבור.

שבם (פרק הזורק לם:), אין היריעום מכסום את עמודי המזרח, ומ' אמום סלויות אחורי המשכן, והכסוב בפרשה זו מסייענו, מ' אמום המלויין על אמורי המשכן שבמערב, ושמי אמום המחמונות מגולות. זו מלאמי בבריימא דמסכם מדות, אבל במסכם שבמורח, שלה סיו קרשים במורח הלה ד' (ברש"י ישן המשס) עמודים, שסמשך פרוש וחלוי בווין שבהן כמין וילון, נשחיירו . אמה לחוברת, שלשים מהן לגג חלל המשכן לארכו, ואמה כנגד עובי ראשי הקרשים שבמערב, ואמה לכסוח עובי העמודים קומם הקרשים שגבהן עשר, נמנאו שמי אמום המחמונות מגולות. רחבן של יריעות ארבעים אמה כשהן מחוברות, עשרים מלל רומב המשכן, והמה מכהן והמה מכהן לעובי רחשי הקרשים שעוביים המה, נשמיירו מ"ו המה, מ' ללפון ומ' לדרוס מכסות קרשים למקלעום הרי עשר, ובמקומם אפרשם למקראום הללו. נותן היריעות ארכן לרחבו של משכן, עשר אמות אמלעיות לגג האמה, הרי שלשים מן המזרח למערב. רוחב המשכן מן הלפון לדרום עשר אמוח, שנאמר ולירבחי המשכן ימה וגוי, ושני השנים. והמשכן ארכו שלשים מן המורח למערב, שנאמר עשרים קרשים לפאח נגבה חימנה, וכן ללפון, וכל קרש אמה וחלי יו כנגד זו, מכגומו של כנגד, לקבל. היריעום ארכן כ"ח ורחבן ארבע, וכשחבר חמש יריעום יחד נמלא רחבן כי, וכן החוברת זו כן יסא במברמס, כשמפרוש מוברם אלל מוברם יסיו סלולאום של יריעס זו מכוונום כנגד לולאום של זו, וזסו לשון מקבילום, (a) מקבילות הלולאות אשה אל אחותה. שמור שמעשס סלולמות במדס מתם, מכוונות סבדלתן זו מזו, וכמדתן ביריעס קילונס, לשון קלס, כלומר לפוף המוברמ:

(6) קרסי זהב. פיכמיל"ם בלע"ו ומכנימין כאבן אחד בלולאום שבחוברם וו, וכאשן אחד בלולאום שבחוברם וו, ומחברן בסן:

ונחח אח הפרוכח חחח הקרסים, ואם כדברי הבריימא הואח, נמלאח פרוכח מעוכה מן הקרסים ולמערב אמה:

לַתַּמְשׁׁי מַמְבַר יָרִילְּת: הַנְרִיעָה הָאָהָת מִהָּה צַּהַת รู ซั่งลุ่ม เบบบุ หับฮัด ซั่งลุ่ม หล่น เอเบ่น หับฮัด หล่น אַבוּו הַנִּינִיעָה הַאַהַת שָּׁלְשִׁים אוּרְכָּא דִּיִנִיעָהָה הַבָּא הַלְּהִין

فرز بالأبار: אָם בּוֹנְיִמְּנִי בַּמְּמִים אָלְ־מִּוּלְ זִּם וְבִּוֹגַמֹא מְּטִינִיטָא לְפַבִּילִ و لهُن يَهُم بَازُدَهُن خُجُد لَخُطَرُفُ لَيْن هِين يُدِهَا خِنيد لْتُيمِيكُ لْنَاجَلُنَّ \$نَاتِلُمُ مِنْلُامِنِ كُذِّلًا اللَّهُ لَا يُلْكُلُمُ لَا يُلْكُلُمُ لَا يُلْكُلُوا ال

מְּפָּׁנִ עַיְּרִישְׁהַ עַתְבֶּבֶרָת תַשְּּוֹנִת: בּעַלָּבָע נַעַמָּהָנָם לָלַאָּע הַּכִ י שְׁפַּת הַיְרִיעָה הָאֶהְת הַקִּיצֹּנֶה لْمُهُنِكُ لِتَوْهُنِكُ خَرِجُهِنَ مَرَ

اناحَلَقْ هُلِ لِهُكِذِ النَّالِ هُتَالِ: וְנִיבָאנֹ אָנַרַנַפְּרָסִים בַּלָּלָאָנַ لْمُهْرِثُ كَلَّكُمْ ثُلِيهُمْ لِتَمْهُرُهُ

על אַדורַי הַמִּשְׁבָּן: חַצַּי הַיְרִישָּׁה הִעֹּבֶׁפָּת הִסְרַה וְמֶבַעְ הַמִּדְּלִּ בִּירִישִׂת הָאָהֵל

ומוור לבסקו: סְרְוּטִ מַּלְ־צָּבֵי תַמִּשְׁבָּן מִזָּת ני בּאָרַךּ יִרִיעָת הָאָהֶל יִהְיָה וְהַאַמְּׁה מַזְּהן וְהַאַמְּה מַזָּה בְּעַבְר וְאַמְּהָא מִכָּא וְאַמְּהָא מִכָּא

> לְנִוֹבְא מֹמְבוּ וֹנִוּמֹן: אוֹנוֹ אטׁנוֹמָט אוֹנוֹ אטׁזֹּג

יוטלפוף נת חמיש וריעו לחוד

שׁנְינֶלָא: ספיםא דיריעקהא דבית לופי בנט קופו וֹטַמְּמָוֹ הֹנוּבוֹן הַּכְ ספּטא ביריענקקא חַדָא בָּסִטְּרָא ונומבוג בומטו עוובון על

יטַלפּיף יָת מַשְּׁבְּנָא וִיהַי תַד: וֹטֹמֹג, וֹט פּוּבֹפּוֹא פֿמֿװפֿוֹא נטגביר פורפין דנקש חמשין

מַמַכֹּנֹא: בְּיִנְיִבֹּא שַׁסְבַע מַּכְ אָּעוָבִי

מְבָא וּמִבָּא לְכַפַּוּוּמֵיה: יהי סריה על סטרי משקנא בּבוֹשׁיר בָּאַבֶּךְ יְרִישְׁת מַשְּׁבְּנָא

> curtains shall have one measure. each curtain four cubits; the eleven thirty cubits, and the breadth of The length of each curtain shall be

the tent. the sixth curtain in the forefront of themselves, and shalt double over by themselves, and six curtains by And thou shalt couple five curtains

which is outmost in the second set. loops upon the edge of the curtain outmost in the first set, and fifty the edge of the one curtain that is And thou shalt make fifty loops on

that it may be one. loops, and couple the tent together, brass, and put the clasps into the And thou shalt make fifty clasps of

11

tabernacle. over shall hang over the back of the tent, the half curtain that remaineth remaineth of the curtains of the And as for the overhanging part that

cover it. on this side and on that side, to hang over the sides of the tabernacle of the curtains of the tent, shall which remaineth over in the length the cubit on the other side, of that And the cubit on the one side, and

- (ד) יריעות עזים. ממלס של עזיס: לאחל על חמשכן. לפרוש מומן על סיריעות המחמונות:
- לכסום אחם מהשחי אמום שנשארו מגולום מן הקרשים, והאמה החחחונה של קרש שאין היריעה מכסה אוחו, היא האמה (8) שלשים באמה. שכשניםן ארכן לרוחז המשכן כמו שנתן אם הראשונים, נמלאו אלו עודפוח אמה מכאן ואמה מכאן,

(פ) וכפלה אה היריעה הששיה. סעודפת באלו סעליונות יותר מן סמתמונות: אל נוול פני האהל. מלי לתבס סיס המחובה בנקב האדן, שהאדנים גבהן אמה:

- על המחמונות חלי היריעה למערב, שהחלי של יריעה החת עשרה היחירה, היה נכפל הל מול פני הההל, נשהרו שחי המוח שנאמר בקן לאסל על המשכן, וכל אסל האמור בקן אינו אלא לשון גג, שמאהילום ומסככות על המחחונות, וקן היו עודפות (21) וסרח העודף ביריעות האהל. על יריעות המשכן. יריעות האהל כן העליונות של עוים, שקרוים אהל, כמו מלוי, וכפול על סממך שבמורח כנגד ספחח, דומס לכלס לנועס סמכוסס בלעיף על פניס:
- (13) והאמה מזה והאמה מזה. ללפון ולדכוס: בערך באורך יריעות האהל. שסן עודפות על מוכך יכיעות סמשכן המשכן. סום לד מערבי, לפי שספחם במורם שקן פניו, ולפון ודרוס קרויין לדדין, לימין ולשמםל:

כומב מליס, עודף על כומב המממונים: - הסרה על אחורי המשכן. לכסום ב' אמום שהיו מגולום בקרשים: - אחורי

₽7.T

81	رىرىنى ئىت-تېرىپىت كۈشۈچا يىشىرىت ئىرى كۈچىت يېچىت مىرىنىد:	בְּרוֹמָא: מְשְׁרִין הַפִּין לְרוּחַ מִיבַּר וְחַעֲבְּיִי	And thou shalt make the boards for the tabernacle, twenty boards for the south side southward:	81
Δı	שְׁתֵּי יָדִוֹת לַפֶּׁבֶשׁ הָאָהְׁד מִשְּׁלְבֵּת אִשֶּׁה אָל־אַחֹתָה בֵּו תַּעֲשֶּׁה לְלָל קּרְשֵׁי הַמִּשְׁבֵּו:	מַעְבֵּיר לְכֹל דַּפֵּי מַשְׁבָּנְא חַד מְשִׁיּלְבִין חַד לָקְבֵּיל חַד בֵּן מְשִׁיּלְבִין חַד לְקְבֵּיל	Two tenons shall there be in each board, joined one to another; thus shalt thou make for all the boards of the tabernacle.	Δī
91	עַשֶּׁר צַּמִּוֹת צַּבְּרְ תַּקְּבָשׁ וָצַּמָּתֹ נְחֲצֵּי הֲצַּמְּה רָחַב תַהֶּבָשׁ הְצֶּחֶר:	עַשָּׁר אַמִּין אוּרְכָּא דְּרַפָּא וְאַמְּחָא יפַּלְגוּח אַמְּחָא פּוּחָיָא דְּרַפְּא חַר:	Ten cubits shall be the length of a board, and a cubit and a half the breadth of each board.	91
רבימי	مَّۃْ، مَصْرَت مِثِدُرت: نَمْمُرِث جُن بَوْدُرُمُرت كِفِمُدًّا	בְּאָהֵוְ הָּמָּוֹן לַנְמָוֹנִי נְתַּהְבָּיִגִּ נִינִ בַּבּּיִאְ לְתָּהְבִּּיִּאִ	And thou shalt make the boards for the tabernacle of acacia-wood, standing up.	\$1
† 1	הְּחִשְׁים מִלְמֶּעְלְה: (פ) אֵילִם מְאָבְּמִים וּמִכְסָּה עֹרִת הְיִהְשָׁים מִלְמֶּעְלְה: (פ)	מִלְמִּגְא: וְחִוּפְאָׁר דְּעַשְׁבֵּי סְסְגוֹנְא דְּמַשְׁבֵּי דְּכְּרֵי מְסִוּמְּקֵי וְחַנְּשְׁבָּי דְּמָשְׁבָּיִא	And thou shalt make a covering for the tent of rams' skins dyed red and a covering of sealskins above.	† I

שמי אמום: יהיה סרוח על צדי המשכן. ללפון ולדרוס, כמו שפירשמי למעלם. למדס מורס דרך ארן, שיסא אדם מם

על היפה:

تارڭلأك:

מחד היה חליו של עורות מילים ממדמים וחליו של עורות מחשים: שורות תחשים, ואותן מכשאות לא היו מכשין אלא את הגג, ארכן ל' ורחצן י', אלו דצרי רצי נחמים. ולדצרי רצי יסודה, מכשה (14) מכסה לאהל. לאיחיגג של יריעות עזיס, עשה עוד מכסה אחד של עורות אילים מאדמיס, ועוד למעלה ממנו מכסה

- מל קרש: אורך הקרשים וקוף למעלה בקירום המשכן, ולא מעשה הכחלים בקרשים שוכבים, להיוח רוחב הקרשים לגובה הכחלים קרש מְזֹיבְזִיס קורום במינו אֿרזיס, שנודרוו לסיום מוכניס בידס מקודס לכן: - עצי שטים עומדים. אישמנבי"ש בלע"ו שיסא הקב"ה ללוות חותן לעשות משכן במדבר מעלי שמים, ראו שיהיו מוומנים בידכם, הוא שיחד הבבלי בפיוע שלו, עם משע ומיוחדין לכך. יעקב אבינו נעע ארזיס במלריס, וכשמח, לוה לבניו להעלוחם עמהם כשילאו ממלרים, ואמר להם שעחיד (EI) ועשיה אה הקרשים. סיס לו לומר ועשים קרשים, כמו שנאמר בכל דבר ודבר, מסו סקרשים, מאומן סעומדין
- לכי קרשים שיהיו בלפון ובדרום מן המורח למערב, ל' אמה: (16) עשר אמות אורך הקרש. למדנו, גלסו של משכן עשר ממומ: ואמה וחצי האמה רוחב. למדנו, מרכו של משכן
- ומכגוס של ידומ לירין, לפי שדומומ ללירי סדלת סנכנמיס במורי סמפמן: וו, שיסיו מריליסם שויס וו כמדם וו, כדי שלא יסיו שמי ידום וו משוכס ללד פניס רוו משוכס ללד מוץ בעובי סקרש שסוא אתס, וו מוו, ומשופין כאשיסס ליכום במוך מלל סאדן, כשליבס סוכוסת בוקב עמודי סמולס: אשה אל אחחה. מכוונות וו כנגד <u> מֹשְׁמִיס מִלְּמַשְּׁס, שימרון אַמ לדי סידומ כדי שיממזכרו סקרשיס זס אלל זס:</u> משול בות. עשויות כמין שליצות מולס, מוצדלות שקרש את כל כאש האדן, שאם לא כן נמלא כיות בין קרש לקרש כעובי שפת שני האדנים שיפסיקו ביניהם, וזהו שנאמר ן יָהִירּ רלופיס מי זה אלל זה, וידות הקרש הנכנסות בחלל האדנים חרולות משלשה לדיהן, רוחד החריך כעובי שפת האדן, שיכסה סיעב ואו שרה מלונת הרמצ"ן וחמיהמו מתולקת) ואותן הידות מכנית באדנים שהיו חלולים, והאדנים גבהן אמה, ויושבים במב מלי למס, וסיס מורך רביעים למס מכל לד, וכל יד סיס רומב רביעים למס, וכן כל שפת לדן סיס רומב רביעים למס. ודוק כוחב אמס, נמלא חלי כוחב סקרש שבאמלע סוא חלי אמס. וכן פירש רש"י בסדיא בפי סוורק (שבת דף ל"ה:) שסחריץ באמלע מכאן, וסן סן סידום, וסמרין חלי רוחב סקרש באמלע, (רלונו לומר, קרש נקרא מס שנשאר לאחר שחרן מכאן ומכאן, ואונשאר (עב) שחיר ידוח לקרש האחד. סיס מורן את סקרש מלמעס באמלעו בגובס אמס, ומנים רביע רמבו מכאן ורביע רמבו

خِبَرْتُ مِوْلَا لَيْهِالِي الْخُبَالِةِ خُبُرُتُ لِمُولِياً لِيَقْلِيانِا لِمُعْلِياتِ אָבונים מַחַת הַפָּרָש הָאָרָי ישְׁנַיַּ iālēdio ālīido čol dīl בְּפְּוֹן עֵּשְׁרֵים בְּרָשׁ: يَّذُ يُتَّرِم يَاهِمُقُلُّ يَهِمُنُ لَا خُطِّمُ لَا يُخْمُمِن مُهُولُهُ فَائِلُهُ خُنِينَ בְאָבוֹר לִאָּהַנִי יִדְּקָיוּ: יִדְלָיו יַּאָׁדָיָ אָבוֹנִים טַּחַעַרַבַּאָּרָשׁ תַּחַת־הַקּרֶשׁ 口袋口厂 خۿڟۥ or ថ្ងៃការ មួយ ប្រុក្សា មាន ស្រុក អ្នក មាន 🕫 וֹאַבְבָּמִים אַבְנִי־בֶּמֶפָּ

יי וְלְיַנְרְבְּתֵּי תַּמְּאֲבֵּן יָמָּה תַּצְּאָה וְלְסִיִפִּי

עמהבו בירבתום: יי יְהְׁנֹגְ עַבְּהְאָבְ עַבְּּהְבָּתְ עַבְּבְעַבְּבְּבְּתְּ עַבְּבָּגִן בַּבָּגוּ עַהְּבָּגִג בְּזָוֹנִע

خِمُتَنْ لِهُ خِمُتُ لِيَعْظُمُ يَكُنُكُ יִהוּי תַמִּים עַל־ראָשָּׁוֹ אָל־ וַנְהְנַיִּנְ הְאֲמִּסְ מִלְמַּמָּנִ וְיַהְדְּׁוֹ וִיהוֹן מַבְּוָנִין מִלְּרַעּ וְכַחָדָּא

غَلَرُتُ فَاللَّهُ لَا يُعْلُمُ لَا يُعْلُدُ אָבונים תַּהַה הַקָּבָּה הַאָּהָר וּשְּׁנִי كم چُوا שَهِر مِهِر كِيَرِيَ هِرِيَ هِرِيَ וֹבִיוּ שְׁמִלֹנִי לַבְשָׁים וְאַרְנִיהֶם

> בובנבי: סמכון שַּׁבונת בַּפּא עַב לַטִבוּוּ לעבון בירוהי

בפונא ממרון דפון:

יהבין סְמְכִין הְחוֹת דַּפָּא חַד: שַׁבוּגוֹ סְמְּכִגוֹ שַּׁשִוּע בַּפֹּא עַב נאַבבהו סמכיהוו דִּכִסַר

הַעַע דַפּין: מַמַבוֹא

מַמִּכֹּנֹא בֹסוִפַּעוּן:

ゴニス יהון מכונין על הישיהון

סְמִכְין מַחות דַּפָּא חַד: סְמְכִין מָחות דַּפָּא חַד וּתָרֵין בכסב שתת צשר סמכין תבי ויהון העניא דפין וסמכיהון

> another board for its two tenons; two tenons, and two sockets under two sockets under one board for its of silver under the twenty boards: And thou shalt make forty sockets

twenty boards. tabernacle, on the north side, and for the second side of the

07

two sockets under another board. two sockets under one board, and And their forty sockets of silver:

make six boards. tabernacle westward thou shalt And for the hinder part of the

hinder part. the corners of the tabernacle in the And two boards shalt thou make for

them both; they shall be for the two the first ring; thus shall it be for complete unto the top thereof unto and in like manner they shall be And they shall be double beneath,

another board. board, and two sockets under sockets: two sockets under one and their sockets of silver, sixteen Thus there shall be eight boards,

(18) לפאח נגבה חימנה. אין פאס זו לשון מקלוע, אלא כל הרוח קרוים פאס, כמרגומו לְרוּחַ מֵיצַר דְּרוֹמֶא:

קרשים. קרשים. כרי מ' אמות רותב: (22) ולירבחי. לשון מוף, כמרגומו וֶלְמְיָפֵי. ולפי שהפחח במורח קרוי מורח פנים והמערב אחורים, וזהו סוף, שהפנים

וסלמס מוס, בלום כנגד למום עובי קרשי סמשכן סלפון וסדכום, כדי שיסל סמקלוע מבפוץ שוס: . אמד הן, אלא שאלו השמים אינן במלל המשכן, אלא חלי אמה מוו וחלי אמה מוו נראום במלל להשלים רחבו לעשר, והאמה מוה (ES) ושני קרשים תעשה למקצעה. אחד למקלוע לפונית מערבית ואחד למערבים דרומית, כל שמנה קרשים בסדר

סכמליס ממובריס: בן יהיה לשניהם. לשני סקרשים שבמקלוע, לקרש שבפוף לפון ולקרש המערבי, וכן לשני המקלועות: קרש, רולס לומר בעובי קרש המערבי. ודו"ק) הדרומי והלפוני, וראש קרש המקלוע שבפדר מערב נכנם למוכו, נמלאו שני מלום הדרומי והלפוני אלמטה קאי, ורולה לומר שהדרומי והלפוני וראש קרש כו' נכנש לפוכו, ומה שכמב היה טבעת בעובי לקרש שאללו. אבל אותן מבעות לא ידעתי אם קבועות הן אם ממולמלות. ובקרש שבמקלוע היה מבעת בעובי הקרש (נראה בי האחח. כל קרש וקרש סיס חרוץ מלמעלס ברחבו שני חרילין בשני לדיי כמו עובי מבעת, ומכניםו במבעת החת, נמלה מתהיס וסדרומי, כדי שלא יפרידו סאדנים ביניסם: ויחדו יהיו חמים. כמו מאומיס: על ראשו. של קרש: אל חטבעה יכן סקרש שאללי, ונמלאי מואמים זה לוה, וקרש המקלוע שבמדר המערב, חרוך לרחבו בעביו כנגד חריך של לד קרש הלפוני מוו, וסו שפרשמי, שיסיו לירי סידות מרוליס מלדיסן, שיסה רוחב סקרש בולט ללדיו חון לידי סקרש, לכשות הם שפח סהדן, (24) ויהיו הואמים מלמטה. כל הקרשים מולמים זה לזה מלמעה, שלא יפסיק עוצי שפח שני האדנים ציניהם להרחיקן זו

立袋口に: لَامْشِك خُرَالُشْ يُجْرَم لِفَيْمُولَا لِمَنْشِع خُلَقِ فَمَل مَشْخَتْع

הְּמִּהְ וֹעַהְבֹּיִר הַבְּבוֹי בַּאָהו הָמִּסִוּן

the one side of the tabernacle, acacia-wood: five for the boards of And thou shalt make bars of

87

Lτ

خْطَلْهُمْ يَقْهُمُ لَمْ يَلُكُمُ مِنْ عَلَيْكُمْ مِنْ فَيْدُمُ خُونِفُكِياً ك ترضيَّةٍ بيضيره يَهِم جِدِنْهِ حَدِيْهِ عِنْهِ عِنْهُ اللَّهِ عِنْهُ اللَّهِ عِنْهُ اللَّهِ عِنْهُ اللَّهِ ع

מהבלא שלולא נשמהא הבעו رَلَمُهُم خُرَبُه كُمَالِهُ. جُمَرِه نَهُمُ هُدُرًا كِنَةً، فَمَا

westward; tabernacle, for the hinder part bars for the boards of the side of the other side of the tabernacle, and five and five bars for the boards of the

82 إيجران يمرجا جونة يهرنيات <u>"</u>₫Ľ:

מהפר מן סְיָפּי לְסְיָפִי: וֹמֹבֹרָא מֹגִימְאָר בָּגוֹ דַפּּנָא

through from end to end. the boards, which shall pass and the middle bar in the midst of

לְבָּרִיחָם וֹאָפִּיתָ אָת־הַבָּרִיחָם פּ ַ שַבְּּשְׁהֵיהֶם הַעַּשָּׂה זָהְב בְּחָים װאָת־הַקְּרְשִׁים הְצַפָָּה זָהָב וָאָת־

עַבְרָהַ מִּן־הַקּצֶּה צֶּלְהַקַצֶּה:

בְּיִהְבָּא: לְמְבְרֵיֵּא וְתִּחְפֵּר יָת עְבְּרֵיֵּא ונת דַפּוֹא מִוֹפָּנ דַּוִבָּא וּנִת

thou shalt overlay the bars with gold for holders for the bars; and with gold, and make their rings of And thou shalt overlay the boards

هُمَّا لِللَّهُ لِمَا خُلَّادٍ: (٥) נַביּ

דְאָתַקוֹיִקְאַ בְּטוּרֶא: וּטַׁלִּים יָת מַשְּׁכָּנָא כְּהַלְכָּתִיה

thee in the mount. thereof which hath been shown tabernacle according to the fashion And thou shalt rear up the

מלמעה וגוי, כך היא המשנה, והפירוש שלה הלעתי למעלה בקדר המקראות: מלמעלה אלבע מכאן ואלבע מכאן, ונומנן למוך עבעת אחם של והב, כדי שלא יהיו נפרדין זה מוה, שנאמר ויהיו תואמים לשון משולצום, עשויים כמין שליצה, ומכניםן למוך שני אדנים, שנאמר שְנֵי שֵׁדְנִים שְנֵי שֵׁדְנִיס (שמום לו, ל), וחורך אם הקרש מווקין) כמין שני שליבוח סולם המובדלוח זו מזו, ומשופוח להכנס בחלל האדן כשליבה הנכנסח בנקב עמודי הסולה, והוא מלמטה רביע מכאן ורביע מכאן, והחריץ חליו באמלע, ועשה לו שחי ידוח כמיץ שני חמוקין (ולי נראה שהגרשא כמיץ שני בסדר מערבי. כך שנוים במשנם מעשם סדר הקרשים במלאכת המשכן. היה עושה את האדנים חלולים, וחורך את הקרש (as) והיו שמנה קרשים. הן האמורות למעלה מעשה ששה קרשים ושני קרשים מעשה למקולעות, נמלאו שמנה קרשים

רוסו מן סקלס אל סקלס, מן סמורם ועד סמערב, וס' צרימיס שבמערב אורך סעליונים וסמסמונים ו' אמוס, וסמיכון ארכו שנאמר במוך הקרשים. הברימים העליונים והחחחונים שבלפון ושבדרום, אורך כל אחח מ"ו אמה, והחיכון ארכו ל' אמה, זו, לפל לברים המיכון אין מבעות, אלא הקרשים נקובין בעובים, והוא נכנס בהם דרך הנקבים שהם מכוונין זה מול זה, וזהו מן המחמונה ולמטה, וכל חלק הוא רביש אורך הקרש, ושני חלקים בין טבעת לטבעת, כדי שיהיו כל הטבעות מכוונות זו כנגד למוכן, שמי עבעות לכל קרש, משולשים במוך עשר אמום של גובה הקרש, חלק אחד מן העבעת העליונה ולמעלה, וחלק אחד יעד קלסו, שנאמר וסברים המיכון וגו' מברים מן הקלה אל הקלה, שהעליונים והמחחונים היו להן מבעום בקרשים להכנם מלד זס, עד שמגיעין זס לזס, נמלא שעליין ומחמון שניס שסן ארבע, אבל סאמלעי ארכו כנגד כל סכומל, ומברים מקלס סכומל וסמחמון עשוי משחי חחיכוח, וס מברים עד חלי סכוחל ווס מבריח עד חלי סכוחל, וס נכנם בטבעת מלד וס ווס נכנם בטבעת (62) בריחם. כמכגומו עַבְּרִין, ובלע"ו מֹשפרי"ם חמשה לקרשי צלע המשבן. מלו ס', ג' סן, מלמ שסברים סעליון

וספיפיום לא היו נראום במוך המשכן, אלא כל הכוחל חלק מבפנים: ומן סטבעם לפס סטני, נמלאו סברימיס מלופיס וסב כשקן מחובין בקרשים, וסברימיס סללו מבחוך סיו בולטום. סטבעות אלל העבעות לכאן ולכאן, ארכן ממלא את רוחב הקרש מן העבעת לכאן וממנה לכאן, והבריח נכנם לתוכו, וממנו לעבעת, הוחב מדובק על הברימים, שמין עליהם שום לפוי, מלמ בקרש היה קובע כמין ב'פיפיום של וחב כמין ב'פדקי קנה מלול, וקובען (פג) בחים לבריחם. סמנעום שמעשם נסן יסיו נמים לסכנים נסן סנרימים: וצפיח את הבריחים זהב. לא שסיס י"ב, כנגד רוחב מ' קרשיס, כך סים מפורשה במלחכה המשכן (שבה לה:):

(30) והקמה את המשכן. לממר שיגמור, סקימסו: הראית בהר. קודס לכן, שמני עמיד ללמדך ולסרמיםך מדר סקממו:

חשב יעשר אקה פָרֶבֶים: שמים, וֹמְשָׁוֹעׁ פֿעַכָּט שַׁכַּבָּט וֹאַבֹּנָמָוֹ

مَر عَلَٰ خُمُكُ مَلُدًا خُمُكُ اللَّهُ عَلَٰ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ מִּמְּיִם מְצְּפְּיִם זְהָב נְוֵיהָם זְהָב

تؤثم بكرا كِثم تَعْلَمُنَا: וֹטִלְגַּילָט תַּפְּׁנֶכֶמִ לָכָּם בַּיּוֹ לפַּרֹבֶת אָת אֲרַוֹן הַעַּרִוּת הַקְּרְסִים וְהֵבָאַתְ שְׂמָּה מִבְּיַת בַּעוֹדַנַ نثقثك אֶת־הַפַּהְבֶת

הְעָהֶת בְּקֹרֶשׁ הַבְּּדִישִׁים: ÷÷ וֹנִטִשַּׁ אֶשְרַעַכַּפַּבָּע מֹכְ אֶבַוּוֹ וֹטִשֵּׁוֹ זִע כָּפוּנִטָּא מַכְ אָבוּנִגָּא

र्द्रदेश: مَا يُرَالُ لِنَهُمُ لِمَا مَمَا مَمَا مُمَا يُحَالِمُهِ الْعَالَى اللَّهُ الْعَالَى اللَّهُ الْعَالَى اللَّهُ TääÇl וֹאָט<u>ַ</u> עַמִּלֶבַע se JāĻĈĽ

וְשָׁשׁ מִּאֹוֹר מִאָּשִׁר בַשְׁם: שׁכֹּבְט וֹאַבֹּוֹלוֹן וֹטִיבְלָהַט חָּלִי. שַּׁבְלָא וֹאַבְוּלֵוֹא וּאָבַה וֹטִיִנִי. لْمُشَرِبُ مُولِدٍ كُوْنَا لِيُهْكِم لِنَفَدَيَا فَلُوٰءٌ كِنْدَم مَشَفَتُه

> מובע כבולו! מוור מובר אומן וַמַבּיר וָתַה נאּבעוֹלא ואַבֿה זַבובו ובוּא פֿרוּכִתָא דַתַּכָלא

> בעלא מֿל אַרְבָּעָא סָמָכִין מִּמִּגוּ מִבוּפַּוּ בַּבַּבָּא וֹנִיהוֹוֹ וִטְהַין יַמַה עַל אַרְבָּעָא עַמוּדִי

לכון בון קודשא יבון לדש בְסְבַוּנִמְא וְתַפְּבֵּנִת פָּבוּכִמָּא מֹנֹּנו לַפַּׁבוּכֹשֹא זֹט אָבוָנֹא יָת פַּרוּכְהָא הַחוֹת

בְּסְבְּרוֹא בְּלְבָה מִנְרְשָׁיִא:

ã۷ לְבַּע לְפַּבוּכְשָׁא וֹנִע מִּלְנִבְעָא לְצִׁבִּגִּ מְשִׁיאַ יִּהְמָּוֹנִ זְתְ פַּּתִּירָאַ מִבָּרָאַ

ובוא שוור עובר צניר:

be made. work of the skilful workman shall it twined linen; with cherubim the and purple, and scarlet, and fine And thou shalt make a veil of blue,

four sockets of silver. their hooks being of gold, upon pillars of acacia overlaid with gold, And thou shalt hang it upon four

and the most holy. unto you between the holy place testimony; and the veil shall divide thither within the veil the ark of the under the clasps, and shalt bring in And thou shalt hang up the veil

most holy place. upon the ark of the testimony in the And thou shalt put the ark-cover

ŧξ

٤٤

ıε

north side. thou shalt put the table on the tabernacle toward the south; and against the table on the side of the the veil, and the candlestick over And thou shalt set the table without

colours. linen, the work of the weaver in purple, and scarlet, and fine twined the door of the Tent, of blue, and And thou shalt make a screen for

דומין זה לוה: ברבים. ליורין של בריות יעשה בה. סיס כפול, בכל מומ ומומ ו' מומין: מעשה חושב. כבר פרשמי שוו סיל לריגס של שמי קירות, וסליורין שמשני עבריס לינן (וצ) פרוכח. לשון מחילה הוא, וצלשון חכמים פרגוד, דצר המצדיל צין המלך וצין העם: חבלה וארגמן. כל מין ומין

של משכן, והמוחר חלוי לאחוריו לכסוח את הקרשים: ורומב המוברת כ' אמה, וכשפרשם על גג המשכן מן הפתח למערב, כלמה בשני שלישי המשכן, והתוברת השנית כתמה שלישו בית קדשי הקדשים עשר על עשר, שנאמר ונְתּמָה שֶׁת הַפְּרֹבֶת מַתַת הַקְּרֶבֶת, המתברים את שתי תוברות של יריעות המשכן, ורחבה יי המוח כגבהן של קרשים, פרוסה בשליש של משכן, שיהה הימנה ולפנים עשר המוח, והימנה ולחוץ כי המה, נמלה כלוגם שכחש הפרוכם כרוך בה, והחונקליום הן הווין, שהרי כמין ווין הן עשוים, והפרוכם חרכה י' אמוח לרחבו של משכן, (22) ארבעה עמודי שמים. ד'עמודיס מקועיס בחוך ד' אדניס, ואונקליות קבועין בקן, עקומין למעלה להואיב עליקן

dara: ולפנים. כילד, אורך המשכן מן הפתח לפרוכת עשרים אמה, המובת והשלתן והמנורה משוכים מן הפתח ללד מערב עשר שמי אמות ומחלה, ומובח הוהב נתון כנגד אויר שבין שלחן למנורה, משוך קמעא כלפי המורח, וכולם נתונים מן חלי המשכן (פצ) ושמח אח השלחן. שלמן בלפון, משוך מן סכומל סלפוני שמי למומ וממלס, ומנורס בדרוס, משוכס מן סכומל סדרומי

t្ដាំ (a) זְהָב וְיִצְקְהָם בַּמִּשֶּׁה אַרְנֵי ענ מְּמְנִם וֹאַפּּנִע׳ אָטִׁם זְּלְיִר וֹנִינִים لْمُشْرِبُ كَقَوْكُ يَتَظِهْنِ مَعِيدٌ, لْنَفَتَرْد كِفَدُوْمُ يَظِهُمُ مَعِيدًا,

עַמְשָׁאַ סְמָכִין דִּנְחַשָּׁא: לוגעון בּעַבָּא נַסְמֵּגַב ממון וְטִוּפָי יְמָהוֹ דַּהְבָּא

sockets of brass for them. of gold; and thou shalt cast five them with gold; their hooks shall be five pillars of acacia, and overlay And thou shalt make for the screen

אַמוע למָטו: كَيَادَ بِجُدِيِّ بَنِيْلِ يَقِيْفُنَ إِهُمُ فَي لَمُشِينَ كُن لِكَانَةِ لَكُنَا مُعَلِّي مُفَاتِ

۲۲۵٬۲۲: מַבְבָּחַא יִתְלָת אַמֶּין נטמנת אמון פוטוא מבופֿת מהון שבות אהול אובלא וֹטֹהְבֹּיג וֹט מֹוֹבַבֹּטֹא וַאָהוֹ

shall be three cubits. four-square; and the height thereof five cubits broad; the altar shall be acacia-wood, five cubits long, and And thou shalt make the altar of

زلاهُلا: خقد فكثرا ككرند لخفرة بهكبر וֹמְמָּוֹים בּוֹנְיָנוּו מַּבְ אַבְּבָּה פִּנְיָנוּו

וְתִּחְפֵּי יָתֵיה נְחָשָׁא: זוניבי מניה יהוון קרניהי ונומדיר קרווהי על אַרבַע

with brass. with it; and thou shalt overlay it horns thereof shall be of one piece upon the four corners thereof; the And thou shalt make the horns of it

نظألطِبْد نظأطُرتُد نظاطِتُد نمَشِينَ فيبنير خُلِهُبِ نُنْمُير

מַנובו פַמַבור נַוַשְּאַ: וּאַנוְבוֹטוּע וּמִטוֹטֹוֹטִים לַכָּל קטְמֵיה וּמַגְרוֹפְּיָחֵיה וּמִזְרְקוֹהִי التلاجية فوجهدانتيد خطفها

thou shalt make of brass. its fire-pans; all the vessels thereof its basins, and its flesh-hooks, and away its ashes, and its shovels, and And thou shalt make its pots to take

וְעְּבֶּרְ מִעְּשָׁר בַּעְּמִבְּרָ בַּעְּמָבָּר בַּעְּמָבָּר בַּעְּמָבָּר בַּעָּמָבָּר בַּעָּמָבָּר לְכְּלְ_בַּלְּגִו עַּעִּׁמִּטִי נְּטְמֵּט:

ַ עַּלְ־הָּטֶׁת מְצְּרְהָא דְּנָחָשָׁא וָתַעַבֵּיִד עַל וְתַּמְבָּיִר לֵיה סְרָדָא עּוֹבָר

rings in the four corners thereof. net shalt thou make four brazen of network of brass; and upon the And thou shalt make for it a grating

לַגנונונו: מַל אַרְבְּעָא סְמֶרוֹהָי: אַנְבַּתְ מַבְּקָּע וְּעָמֵּע מֹלְ אַנְבָּת מִבּּנְעִיאָ אַנְבָּת מִוֹלֵן גַּוֹטְמָא ڗڎۺڗڽ

עובד ליור. מדם המסך כמדם הפרוכם י' המוח על י' המוח: בו מעשה מחע, כפרלוף של עבר זה כך פרלוף של עבר זה: דוקם. שם האומן ולא שם האומנות, וחרגומו עוֹצַד לַיֶּיר, ולא (35) ועשיה מסך. וילון, סול ממך כנגד הפתח, כמו שַׁכְּמָּ צַעַלוּ (מֿיוּב ה, י), לשון מגין: - מעשה רוקם. הלוכות עשויות

ונאמר בפנימי רבוע, מס לסלן גבסו פי שנים כארכו, אף כאן גבסו פי שנים כארכו, ומס אני מקיים ושלש אמום קומפו, משפת (1) ועשיח אח חמזבח וגר. ושלש אמוח קומחו. דבריס ככמנן, דברי רבי יסודס, רבי יוסי מומר, נממר כמן רבוע

(ב) ממנו חהיין קרנוחיו. שלא יעשס לצדס וימצרס צו: וצפיח אוחו נחושח. לכפר על שוום מלמ, שואמר ומְצָׁמַךְ נָמוּשָׁר קובב ולמעלה (זבחים נמ:):

לשאמס על מובח הפנימי לקערח, ועל שם חחייחן קרויים מחחוח, כמו לֶהְפּוֹח אָשׁ מִיְקוּד (ישעיה ל, יד), לשון שאיבח אש שיסא ממסר שריפאן, ובלע"ו קרולינ"ש ובלשון חכמיס לנוריות: - ומחחוחיו. ביא קבול יש לסס, לימול בקן גחליס מן סמובה בסס דס סובמים: - ומזלגוחיו. כמין אונקליום כפופיס, ומכס בסס בבשר ונמחביס בו, ומחספכין בסן על גחלי סמערכס כמרגומו, מגרפום שנועל נסס סדשן, וסן כמין כפוי קדרס של ממכם דק, ולו פים יד, ופלפ"ו וידי"ל – ומזרקוחיו. לקבל . מַמֶּבֶן (ישעי' פב, י), הסירו אַבניה, וכן וַיְשַוְקֵהוּ וַשָּקְנְהוּ (שם ה, ב). אף כאן לדשנו להסיר דשנו, ובלע"ו אַדשלדר"יר ויעיוו. שעיפיה. וכמוסו וָזֶם סְפַׁמֵּלוּן שָבְּמֹו (ירמיה נ, יו), שבר עלמיו. וכמוסו וַיְמְּקְלָהוּ בְּמַבְּנִיס (מלכים־ה כה, יג), וחלופו מַקְלוּ ג), ומלופו, וּבְּבֶל מְּבּוּסְׁמִי מְּשְׁבֵּשׁ (שֹס לֹחֹ, יב). וכמוסו בִּמְעָפֶיטָ פֹרִיָּס (ישעיס יז, ו), ומלופו מְמָעֵף פָּחֹרֶס (שֹס י, לג), מפשמ מלום בלשון עברים מלס אחח מחחלפת בפתרון, לשמש בניין וסחירה כמו וַפַּשְׁרֵשׁ שְׁרָשֶׁיִם (תֹהלים פּ, י), פֻוִיל מַשְׁרִישׁ (אֿיוּב ה, (E) סירוחיו. כמין יורום: לדשנו. לספיר דשנו למוכס, וסוח שמרגס הונקלום לָמָמְפֵּי קַמְמֵיּשׁ, לפפום הדשן למוכס, כי יש (ישמיה מה, ד):

(+) מכבר. לשון כברה שקורין קריבל"ש (זיעב) כמין לבוש עשוי לו למובח, עשוי חורין חורין כמין רשח, ומקרא זה מסורם, ממקומס, וכן בַּיַםְמָס מִישׁ מֵשׁ בְּמִיקו (משליו, כו): לכל כליו. כמו כל כליו:

67 I

٧٤

מֹע שַׁבֹּג עַמִּוֹבִּעִי: त्वाद्या यद्युव्य । त्वाद्य प्रदेष । त्वाद्य । व्याद्य । व्याद्य ।

מֹגַוֹעֹא מֹג פֿלַנוּנו מֹוַבֹּעוֹא: פַּרְפָּב וְתִּמֵּין יָתַה מְּחִוֹת סוֹבֵיבָא

the net may reach halfway up the ledge round the altar beneath, that

And thou shalt put it under the

מָמָנִם נֹאַפּׁנִל אָנִם נִּעְמָּנִי:

יַהְרוֹן נְחַשְׁא: אַבותי דְאָעִי שִׁפִּין וָטִהָפּי

overlay them with brass. altar, staves of acacia-wood, and And thou shalt make staves for the

into the rings, and the staves shall be

And the staves thereof shall be pur

はななに なびに עַבּבְּיִם עַּלְ שְׁעֵּיִ צַּלְעָה תַמִּוְבֶּח וּיִהוֹ אֲרִיחַיָּא עַלְ הְּרֵין סְמָרֵי וֹטַנְלֵא אָטַ בַּנְיוֹנִ בַּמַבַּמְטַ וָטַנִּנְ נִוֹמָנְ זִי אָנִיטַנְיִנִי בַּמַּנְלֵטַ וָטַנָּנְ נִוֹמָנְ זִי אָנִיטַנְיִנִי בַּמַּנְלַטַאַ

מַדְבְּהָא בְּמִשָּל יָהֵיה:

Hollow with planks shalt thou bearing it. upon the two sides of the altar, in

ŪÄÄĽ

בַּבוֹר בְּמָא בַאַנוּוּ יָנוֹר בְּמִוּרָאְ כַּוֹ אָטַוְ חַבְּיכִ כְוּחִין תַּעָּבִיד יָתַיה in the mount, so shall they make it. make it; as it hath been shown thee

מְשְּׁזְרְ מֵאֶה בְאַמְּהֹ אַבֶּךְ לְפֵּאָה לְדְרְהָא דְּבוּץ שִׁזִּיר מְאָה پرد-مَرمَدِه مِرَفِيه كِامِيْه يَوْس جَرْدي فِرجِد يَدانِهِم مَرِيد، لْمُشِينَ אُن لَامِّدَ بَاهِٰمُخُلَّا لِأَخْفَلَ لِنَمُحَدِي ثَن يُدَن مَمْخَتُهُ

جرا يَقِظِهِ: (٥)

hundred cubits long for one side. for the court of fine twined linen a southward there shall be hangings the tabernacle: for the south side And thou shalt make the court of

نېڭلا:

וֹאַבְנִיהָם וֹמַמּוּבוְיִנִי עַּסְרִין וְסְמְבֵיהוֹן אַמָּגוֹ אַנְרְכָּא לְרַנְּחָא חֲבָא:

brass; the hooks of the pillars and And the pillars thereof shall be

OI

ממבות לשמע לונ וֹתְנִילֵיהַוֹ

تَلَمُكَانَاتِ حُمُلًا:

≟ن×

וֹכְבוּשִׁיהוֹן כָּסָף: הְעַמְהָים עַּסְרִין הְנְחָשָׁא נְנֵי עַמּוּדִיָּאֹ

their fillets shall be of silver. twenty, and their sockets twenty, of

וכה פתרונו, ועשית לו מכבר נחושת מעשה רשת:

- רוס שסיס מובדל מן סמובח מלא סחום, במסכח ובחים (סב:) למדנוס מן סמקרא: . אמים קומסו. ולדברי האומר דברים ככסבן, ג' אמום קומסו, לא היה אורך הכבע אלא י' אמום, כך מלאסי במענה מ"ט מדום, בדרום סמובת, מובדל מן סמובת מלא חוע סשערה, ורגליו מגיעין עד אמה סמוך לקלעי החלר שבדרום, כדברי האומר יי כך שנינו במכילפה (בחדש פי"ה). ומובה הדמה הוא מובה הנחשה, שהיו ממלהין חללו הדמה במקום הנייהן, והכבש היה שמענו בפרשת מובת הדמה מעשה לי, ולה העלה במעלות, לה העשה לו מעלות בכבש שלו הלה כבש הלק, למדנו שהיה לו כבש. וכנגדו עשו למובה ביה עולמים, דוגמה הוט הסקרה בהמלעו. וכבש שהיו עולין בו, אף על פי שלה פירשו בענין זה, כבר רחבו עד חלי המובח, נמלא שהמכבר רחב אמה, והוא היה סימן לחלי גבהו, להבדיל בין דמים העליונים לדמים החחחונים, מחמיו, וחירך סמחרך, חרי הוי, חד לנוי, וחד לכהנים דלא ישחרגו, זה שבדופן לנוי היה, ומחחמיו הלבישו המכבר, והגיע שמי אמות סללו קרויים כרכוב. ודקדקנו שם, וסכמיג תחת כרכוב סמובת מלמעס, למדנו שסכרכוב בדפנו סוא ולבוש סמכבר מקרנומיו, וכן שנינו בובחים (סב.), איזסו כרכוב, בין קרן לקרן, וסיס רוחב אמס ולפנים מסן אמס של סלוך רגלי סכסנים, אני מקיים ושלש אמות קומתו, משפח סובב ולמעלה, אבל סובב להלוך הכהנים, לא היה למובת הנחשת, אלא על ראשו לפנים שביבו, וסים רחבו אמס בדפנו לנוי, וסוא למוף שלש (מ"א שש) אמות של גבסו, כדברי סאומר גבסו פי שנים כארכו, סא מס כלי ען, כל שעמיד לשוף ולכרכב, וסוא כמו שעושין חרילין עגולין בקרשי דפני סמיבוח וספסלי סען, אף למובח עשה חריך (5) ברכב חמזבח. מוצג, כל דצר סמקיף סגיב צעגול קרוי כרכב, כמו ששנינו בסכל שוחמין (מולין כס.), אלו הן גולמי
- (√) בשבעות. במרבע מבעות שנעשו למכבר:
- (8) גבוב לוחות. כמכגומו פַּלִיל לוּמִין, לומות עלי שמיס מכל לד והמלל באמלע, ולא יהא כולו עך אמד, שיהא עביו ה'אמות
- (9) קלעים. עשריין כמין קלעי ספינה נקבים נקבים, מעשה קליעה ולה מעשה הורג, והרגומו קרָדין כהרגומו של מכבר על ס' אמות, כמין פדן:
- סממורגס פְּרֶדְם לפּי שהן מנוקבין ככברה: רפאה האחת. כל הרוח קרוי פאה:

تَامَفَكُ، ◘ رَكَمُكَ، ثَالِهُ حَرِينًا ◘ خُولًا: וַאַרְנִיהָם עָּשְׂרִים נְחֹשָׁת נְנֵי لإلإن ا וֹמֹמֹבׁוֹ וֹכָּן כִפֹּאַט גַּפוּון בַּאֲבוֹשׁ עַלַמֹּוֹם וֹכוּ לַבוּנִם גַפּוּנָא בַּאִנַבַּיִּא

: ياهَ ځ בּנֹבוֹמֹא נֹנִ, הֹפִּנְבַנֹּא נֹכִבּנּמֹ, עַנוֹ סְבְּבֵי מָאָב אִיּרְכָּא וַעַּמִּיּדְוָבִיי

pillars and their fillets of silver. twenty, of brass; the hooks of the thereof twenty, and their sockets hundred cubits long, and the pillars length there shall be hangings a And likewise for the north side in

נאַלנים עַּשְּׁיבּי הַמִּמָּים אַמָּה עַמָּדִיהָם עַשְּׁרָה וְלְחַב מִחְצֵּר לְפְּאַת־יָּם קְלָעָים וּפּוּהָיָא

ממודיהון משקא וְסְמְבִיהון מֹגֹוּבֹא סֹבֹבוּ שַׁמֹאַוֹ אַטֹּוּ

their sockets ten. fifty cubits: their pillars ten, and the west side shall be hangings of And for the breadth of the court on

מְּיָרָהַר הַמִּשִּׁים צַּמֶּר: נּי וְרַחַב הֶחְצֶּר לְפְאָת קַרְמָּה ופּוּחָיָא דְּדָרְהָא לְרוּחַ קַדּוּמָא

מֹבְנָהָא הַמִּאָרוּ אַמִּין:

the gate] shall be fifteen cubits: The hangings for the one side [of cubits. east side eastward shall be fifty

And the breadth of the court on the

their pillars three, and their sockets

þΙ

٤т

7 I

ַלְפְּׁנִקְּׁבְּ עַּמְּבְּרֵים אַמְּבְ לְלְּמְּרֵם נְחֲמֵהֵא מָמְּבֵּר אַמָּוּן סְּבְּרֵא בּי נְחֲמָא מָשְׁבֵּר אַמָּר קְלְמָּר לְמִּבְּרָא עַמִּיּבִירהוֹן הְּלְחָּא

إلاَّ لِينَاتِ فِحَالِمُ اللَّهُ الْعَلَادُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

וֹסֹמֶכֵּיהוֹן הַלְקָא:

hangings of fifteen cubits: their And for the other side shall be

إلاَّ لِينَالًا لِمُكِيُّلًا: ڬڂ؉؞ڡ

וַסְמְבֵּיהוֹן הָּלְתָא: שְׁלַשְּׁר סְרָדִין עַמִּיִּדִיהוֹן וֹלַכַּּטֹלַ עַמָּוֹנִע עַוֹמָמָ הֹמָבֹע ילַהֹּבֹרָא שׁנֹוֹלָא עַמִּיָּם הֹמָבִי pillars three, and their sockets three.

ىلىڭ شان אַבְבְּעָה וְאַבְנִיהָם ۩ڷڐ؞۩ڡ שְׁנֵי וְשִׁשְׁ מִשְׁנִי בַעָּם זְהְוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר עֹנְבָּר צַּיִּיר 91 אַמַּע טַבְּבֶע וֹאַבֹּנֹמָן וֹעוְכַזְּמִע אַמּגוֹ בַעַבַלָּא וֹאַבַּנֹוֹלָא יַּאָבַת يَرْمِمَد تَاتَةِد طَوْلًا، مُمْدُرَت يُرْتُدُم يُدُنُهُ فَدُوٰء مُمُدِرًا

ממודיהון אַרְבְּעָא וְסְמְבֵיהוֹן

and their sockets four. weaver in colours: their pillars four, twined linen, the work of the and purple, and scarlet, and fine be a screen of twenty cubits, of blue, And for the gate of the court shall

מַצוּשָׁים (שופּמים ימ, י), מרגומו השוקים: אס על פני כולן, אס בראשס, ואס באמצעס, אך יודע אני שחשוק לשון חגורה, שכך מצינו בפילגש בגבעה, וְעָמֹו גֶמֶד קַמֹוּרָיס קומם מחילום סחלר: - ווי העמודים. סס סחונקליום: - וחשוקיהם. מוקפום סיו סעמודיס בחומי כמף סביב, וחיני יודע כאשו וקוף למעלה וכאשו אחד חקוע בעמוד, כאומן שעושין להליב דלחום שקורין גונוי"ש, ורחב הקלע חלוי מלמעה, והיא וכוכך שפח הקלע סביביו במימרים כנגד כל עמוד ועמוד, ומולה הקוודם דרך מבעתו באונקליות שבעמוד העשוי כמין וי"ו, וסעמודים מקועין למוכן, סיס עושה כמין קונדסין שקורין פלח"ם, מרכן ו' מפחים ורחצן ג', ומצעת נחשת קצוע צו צאמלעו, (10) ועמודיו עשרים. חמש המוח בין עמוד לעמוד: ואדניהם. של העמודים נחשה, ההדנים יושבים על ההרך,

בנמיס כ' אמה, וזהו שנאמר וּלְשַׁעַר הֶמָבֶר מֶמֶךְ עֶשְׁרִיס מַמֶּה, וילון לממך כנגד הפתח, כ' אמה ארך כרוחב הפתח: ממומיס כולס בקלעיס, לפי ששס הפמח, אלא ע"ו אמה קלעיס לכתף הפמח מכאן, וכן לכתף השניח, נשאר רחד חלל הפתח ומערב קרוי אמור, כמו דמרגס אונקלום בינם קאַמַבון (דברים יא, כד), ימא מערבא: חמשים אמה. אומן נ' אמה לא היו (13) לפאח קדמה מזרחה. פני סמזרם קרוי קדס, לשון פניס, ממור, לשון מוריס, לפיכך סמזרם קרוי קדס שסום פניס,

למסך, סרי י' עמודים למזרח כנגד י' למערב: שהוא מן הג' שבמורח ה' אמוח, וממנו לשני חמש אמוח, ומן השני לשלישי חמש אמוח, וכן לכחף השניח, וארבעה עמודים (14 שמדי הם שלשה. ממש ממות בין עמוד לעמוד, בין עמוד שברמש הדרוס העומד במקלוע דרומית מורחית, עד עמוד

מפטיר

וֹאַבׁוֹנִים נֹשֹמֵני: מְחַשְּׁקֵים בְּסֶּוּ נְנִיהָם בְּסֵוּ מְרֵיבִּשִׁין בְּסֵוּ נְנִיהוֹן בְּסֵוּ

וְסְמְבֵיהוֹ דְּנְחְשָׁא: סְבִיבֹ כַּלְ עַמִּוּדֵי דַּרְתַא סְחוֹר סְחוֹר

sockets of brass. their hooks of silver, and their about shall be filleted with silver; All the pillars of the court round

אַמוּנו מַשְׁ מִשְׁ וֹאַבוֹנוֹם ಗ್ರಥತ್ಯಗ ತಗ್ಗಳತ್ತುಗ ಭಿದ್ದಗಳು אַבֶּךְ הֶחְצֵּרְ מֵאָה בֶאַמֶּה וְרָחַבוּ איּרְכָּא דְּיָרְחָא מָאָה אַמִּין

שִּוּיר וְסְמְבֵיהוֹן דְּנְחְשְׁא: מא שמוש אַמון דבוץ

their sockets of brass. cubits, of fine twined linen, and fity every where, and the height five hundred cubits, and the breadth The length of the court shall be a

[កុំប៉ូកូក: (០) لْخُحِـنُتَكِنِّد لْخُحِـنَكْكِن يَكُمُّك حَبْخُنَاتِك لَحْمُ مُحَبِكِ، لَحُم مُحَدِ לְכִלְ בַּלְ, עַפִּאָהְבָּן בַּכִּלְ הַבְּעִיוּ לְכִלְ מִּנִּ

pins of the court, shall be of brass. and all the pins thereof, and all the tabernacle in all the service thereof, All the instruments of the

Hodesh that is not Shabbat Shekalim, the Maftir and Haftara are on page 23 2. Rosh Hodesh on page 232. For Shabbat Lachor the mastir and Hastara are on page 239. On Rosh read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat page 150, and the Haftara is the special Haftara on page 237. When Shabbat Shekalim is Rosh Ḥodesh, The Hafiarah is I Kings 5:26 - 6:13 on page 220. On Shabbat Shekalim, Mafiir is Exodus 30:11 - 16 on

לְמָאִוּר לְעַתְּלְעִ זֶּר מְמָּיִר: כא וְיַקְּחָוּ אֵבֶּיוֹדְ שָׁמֵּוֹ זָיָת זָּדְ בְּתָית منه إياضًا مِعِيْرًا عِمَاجِيْرِ بَهُرَاءُكُمْ إيْمِ مِعَهِّلًا بِمَ جِيْدٍ بَهُرِيهُمْ

כֿטׁנַמַא לַאַּנֹעַנא לַאַּגַלַלא וופבון לף משח זומא דביא

continually. the light, to cause a lamp to burn unto thee pure olive oil beaten for children of Israel, that they bring And thou shalt command the

- נאמר ווין ומשוקיס ואדני נמשמ, לכך בא ולמד כאן: (דו) כל עמודי החצר סביב וגוי. לפי שלא פירש ווין ומשוקים ואדני נמשת אלא ללפון ולדרום, אבל למורת ולמערב לא
- היו. כך נכלה בעיני שלכך חור ושנלן: ואדניהם נחושה. להביא אדני המסך, שלא מאמר לא נאמרו אדני נחושת אלא לעמודי הקלעים, אבל אדני המסך של מין אחר למערב, והמשים על המשים חלר לפניו (עירובין כג:): וקומה חמש אמות. גובה מחילות החל, וחוא לוחב הקלעים: ורחב המשכן עשר אמוח באמלע רוחב החלר, נמלאו לו עשרים אמה ריוח ללפון ולדרום מן קלעי החלר ליריעוח המשכן, וכן בְּלוּ בּממשׁים ספּנימיס, וכלס אַרכו למוף ל', נמנאו כ' אמס ריוח לאחוריו בין סקלעיס שבמערב ליריעות של אחורי סמשכן, מכובעת ממשים על ממשים, שהמשכן הכבו שלשים ורמבו עשר, העמיד מורח פתחו בשפת נ' החילונים של הורך החלר, נמלחו (18) ארך החצר. סלפון וסדרוס שמן סמורה למערב מלס בלמס: ורחב חמשים בחמשים. הלר שבמורה סיחס
- שהם מקועין בארץ, לכך נקראו ימדומ, ומקרא זה מסייעני, אֹבֶל צַּל יִבְּעָן צַּל יִפַע יְמֵדִּמָיו לֶגֶנַא (ישעיה לג, כ): יודע אס מחובין בארך, או קשורין ומלויין וכובדן מכביד שפולי סיריעות שלא ינועו ברוח, ואומר אני, ששמן מוכיח עליסס נמושת עשויין ליריעות האהל ולקלעי החלר, קשורים במיתרים פביב פביב בשפוליהן, כדי שלא מהא הרוח מגביהתן, ואיני (19) לכל כלי המשכן. שסיו לריכין לסקמסו ולסורדסו, כגון מקצוס לסקוע יסדום ועמודיס: יחדוח. כמין נגרי
- alg: מבימין נאמר ממיד (ויקרא ו, יג), ואינה אלא עַמַלִימָּה צַּבֹּקֶר וּמַמַלִימָּה בְּעָרֶב, אבל ממיד האמור בלחם הפנים, משבח לשבח כא.): - חבויד. כל לילה ולילה קרוי המיד, כמו שאהה אומר עֹלַה מְּמִיד (במדבר כה, ו), ואינה אלא מיום ליום. וכן במנחת וכשר למנסום, שנאמר כמים למאור, ולא כמים למנסום: להעלוח גר חמיד. מדליק עד שמסא שלסצם עולס מאליס (שצם מומנן ברימיס, כדי שלא יסא בו שמריס, ואחר שהוליא מפה ראשונה, מכנימן לרימים ומומנן, והשמן השני פסול למנורה (02) וך. בלי שמרים, כמו ששנינו במנחום (פו.), מגרגרו בראש הזים וכוי: - בחיח. הזיחים הים רוחש במכחשת ואינו

 קַאַהֶל מוֹעֵד מְחוּיץ לַפְּרֹבֶת

 אַשֶּר עַל־הְעַיֻה יַעֲרֹך אַתֹּי

 אַהַרָּן וּבְנֶיוֹ מִעֶּרַ עַד־פַּקֶר

 לְפָּנֵי יְהְיָה הֻקַּת עוֹלֶם לְרַרֹהָם

 מַאָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)

سەxx ئۆنىڭ ئېمى ئۆزىڭ ئېمى ئۆنىڭ ئۆتىڭ ئۆتىنىڭ ئۆتىنىڭ ئۆتىڭ نىڭ ئۆتىڭ ئۆتىگىڭ ئۆتىڭ ئۆتىگىنىڭ ئۆتىگىنىگىنىڭ ئۆتىگىنىگىنىگىنىگىنىڭ ئۆتىگىنىگىنىگىنىڭ ئۆتىگىنىگىنىڭ ئىلىنىڭ ئىلىنىڭ ئۆتىگىنىڭ ئىلىنى

אַנוֹגַבּ לְכָּבֹנְגַ נּלְטִפּאָנֵט: * וֹמְמָּגִים בֹּנִבגַבַלְבָּמָה לַאִּנִינָן

ְּאַמְּׁה מְּרַבֶּרִ אָל־כְּלִ־חַכְמֵּי יְעָשׁׁי אָת־בִּגְּבֵי אַהַרָּן לְקַדְּשִׁי לְכַהֲנִי־לֵי:

> בְּמִמְכֵּן וַמְּנָא מִבָּרָא מַרְמִּשְׁא עַר צַּבְּרִיהְוֹן מֵן בְּנֵי מַרְמִשְׁא עַר צַבְּרָא מָרָם יִּי קְפָריְהְהָא יִדְעַל פְּרָהִהָּא יִשְׂרָאֵל:

בְּנֵי אַנֵּרוֹ: נְדְרֵ נְאֵבְינִיהְא אֶלְמָּזָר וְאִיחָמֶר נְשְׁרָאֵלְ לְמְּמִּמְא אֶלְמָזָר וְאִיחָמֶר אַחוּף וְיָתְ בְּנִיתִּי עִמֵּיה מָנֵיה מָנֵּי בְּנֵי הַאָּה קְנִיתְ לְנְתָּךְ יִתְ אַנֵּרוֹן

ּילְטּיִּהְּבְּּטִׁא: לְאַנִּירֶוֹ אָטִיּוֹיַ לְיִלֵּיך נְטַהְּבִיהְ לִרִיהָּוֹ טִּיִּרָהָׁא

פֿבְּתְי: אַבְּיִרְ לְלַבְּתִּינִינִי לְתָּמִּתְּא בְבְּא נְיִּעְלְילִינִי הִמְּבִינִּ לְבָּא נְאַמְּלְיִמִים הִמְּבִוּן בִּיִם נְאָנִי הְמִּבְיִלִי הָם בָּלְ בַבִּתְּיִ

لْحُدْرِيْنِ، كُمْشَمْهُ كَلْمُنِ: طِيْنَا لَيْمُوْدِيا كُدِيْمِ، لِيَضْرَبُنَا لِيَمُوْدِيا كُدِيْمِ، لِحَسْرَبُا مُنْفَعًا مَعْرَفًا لِحَسْرُبُا مُنْفَعًا مَعْرَفًا لِحَسْرُبُا مُنْفَعًا مِعْرَفًا لِعُمْرِياً كُدِيْمُوْءِ كَالْمُوْدِياً

In the tent of meeting, without the veil which is before the testimony, Aaron and his sons shall set it in order, to burn from evening to morning before the Lord; it shall be a statute for ever throughout their generations on the behalf of the children of Israel.

And bring thou near unto thee Aaron thy brother, and his sons with him, from among the children of Israel, that they may minister unto Me in the priest's office, even Aaron, Madab and Abihu, Eleazar and Ithamat, Aaron's sons.

ΙΙΙΛΧΧ

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother, for splendour and for beauty.

And thou shalt speak unto all that are wise-hearted, whom I have filled with the spirit of wisdom, that they make Aaron's garments to sanctify him, that he may minister unto Me in the priest's office.

And these are the garments which they shall make: a breastplate, and an ephod, and a robe, and a tunic of chequer work, a mitre, and a girdle; and they shall make holy garments for Aaron thy brother, and his sons, that he may minister unto Me in the priest's office.

(21) מערב עד בוקר. מן לה מדמה שמהה דולקת מערב ועד בוקר, ושיערו הכמים הלי לוג ללילי עבת ההרוכין, וכן לכל הלילות, והם יותר הין בכך כלום:

- (ז) ואחה הקרב אליך. לאמר שמגמור מלאכם המשכן:
- (5) לקדשו לכהנו לי. לקדשו לסכנימו בנסונס על ידי סבגדיס, שיסח כסן לי, ולשון כסונס שיכות סוח, שנעריח"ס בלע"ו
 (4) חושן. תכשיע כנגד סלב: ואפוד. לח שמעמי (שסוח לבוש)ולח מלחמי בברייתה פירוש הבניתו, ולבי חומר לי שסוח
- מגור לו מלמוריו, רמבו כרומב גב ליש, כמין מינר שקורין פורלי"ים שחוגרות הַשָּׁרוֹת כשרובנות על המומים, כך מעשה מגור לו מלמוריו, רמבו כרומב גב ליש, כמין מינר שקורין פורלי"ים שחוגרות הַשָּׁרוֹת כשרובנות על המומים, כך מעשה מלמטה, שנאמר וְבָּוִד מָגוּר מֻפּוֹד צָּד (שמואל-בו, יד), למדנו שהאפוד מגורה היה. ואי הפשר לומר שלין בו הלה מגורה לבדה, שהרי נאמר וַיִּמֵּן עָלִיו שָׁם הַשְׁפֹּד (וִיקְרֹת תֹ, ו) ואמר כך וַיַּמֵּגֹר אָהׁוֹ בְּמַבְּי בְּחָבֹּר (שס), ומרגם הונקלום בְּסְמִינִ בְּפִׁינִי בְּמִבְּי לִמִינִ שִׁהְמִבּ בְּחֹ הַמִּנִ לְבְּדִי. וֹהְי הפשר לומר שעל שם שמי הכתפות שנו הוה קרוי הפוד, שהרי נהמר שמי שהמשב הוא החגור, והאפוד שם מכשיע לבדו. ואי הפשר לומר שעל שם שמי הכתפות שנו הוא קרוי הפוד, שהרי נהתר שמי במפות האפוד, למדנו שהאפוד שם לבד, והכתפות שם לבד, והחצב שה לבד. לכך הני אותר שעל שם המינר של מעה קרוי הפוד, מוד הווי הווי לומר מל של ביל שני של המצור של היו לביש, שרוב הווי לומר ביני לפוד בד, בַּרְדִיּע בְּבֵּי, ומרגם כמו כן מעילין, בַּרְדִימִין, במעשה מתר התות הבשלות, כִּי בְּן מִּלְבַּשְׁן בְּנִית הַשְּׁבֶּי בְּיִבְּימִים הְשִּילִים (שִׁמִילִים (שמילים הנין הנין הנון, וכן הכתונת,

תוַלְמַּע תַּמֵּנוֹ, וֹצֶּע_תַמֶּמָ: (G) עַשְׁכֵּלְע וֹאָעַרְעַאָּרִנְּלְּגִוֹ וֹאָעַר עַּכְּלָא וֹנִע אַרַנְּוֹלָא וֹנִע אָבַנִּ וְהַם יִקְּחָוּ אָת־תַּנְּהָב וְאָת־ וֹאַנוּן יִפְבוּן יָת צַהְבָּא וְיָת

זְהורי וְיָה בּוּצָא:

scarlet, and the fine linen. the blue, and the purple, and the And they shall take the gold, and

ದ್ದೆದ್ದ ಗರ್ಭ: لَعَلَّا فَا مَا يُرْمَنَ مِنْ لَهُم فَمِنَاكَ فَحَرَّهُ لَعَلَّالُهُ عَجْمَ الْبَلِدِ، וְעְּשׁׁ אָטַר הָאָפְּׁר זְּהְבַר הְּבֶּבֶלְת וִיִּעְּבָּרוּן יָה אֵיפּוֹדָא דַּהְבָּא

ובוץ שְׁוִר עוֹבֶר אִימָן:

the skilful workman. and fine twined linen, the work of gold, of blue, and purple, scarlet,

And they shall make the ephod of

It shall have two shoulder-pieces

joined to the two ends thereof, that

it may be joined together.

אָבַ אָנֹו לַגִּוּטָוּוּ וֹטַבַּר: ק שְׁמֵּיִי בְתַפְּׁת חְבְרֹבת יְהְנָה לָנִי קְנִין פִּחָפִין מְלְפְפָּן יְהוֹן לֵיה

مَح فترا فمُدين أنفخُها:

אלמו בְּפַבְּנֵמ וַיַּלְבֵּשׁ אׁמוּ פֻׁמּ בַּמִּעִיל וַיִּמֵן עְבְיוּ פֻׁמ בְפֵּפִיד: בגרי קרש. מחרומה המקודשת לשמי יעשו חוחם: כס.): אבוש. סיא חגורה על הכחונת, והאפוד חגורה על המעיל, כמו שמלינו בסדר לבישחן, וַיָּמָן עָלָיו אֶם הַבְּמֹנֶת וַיַמַּגַּר קשמונ"ש - מצופה. כמין כיפה כוצע שקורין קופי"ה, שהרי במקום אחר קורה להם מגצעוה, ומהרגמיון פוּבֶּעין (עיין יומה במכשימי זהב למושב קביעת אבנים עובות ומרגליות, כמו שנאמר באבני האפוד מָשַבּׁמ מִשָּבָּלות זְהָבּ, ובלע"ז קוראין אותו . אלא שהכסונם סמוך לבשרו, ומעיל קרוי חלוק העליון: חשבץ. עשויין משבצום לנוי, והמשבלום הם כמין גומום העשויום

(2) והם יקחו. מומס מכמי לב שיעשו סבגדיס, יקבלו מן סממנדביס מם סוסב ומם סמכלמ, לעשום מסן מם סבגדיס:

וקלץ פמילים לעשום (אם פמילי סוסב) במוך סמכלם ובמוך סאכגמן וגוי, למדנו שמוע של וסב שוור עס כל מין ומין: מעשה ו המר כך שוור אם כולם כאמד, נמלא מומן כפול כ"מ, וכן מפורש במם' יומא (עב.), ולמד מן המקרא הוה וירקעו אם פמי הוהב ומומ של והב עם שש מומין של הרגמן, וכן במולעת שני, וכן בשש, שכל המינין מומן כפול ששה ומומ של והב עם כל המד והמד, מוט וחוט. היו מרדדין את הוהב כמין טסים דקין, וקוללין פחילים מהם, וטווין אוחן חוט של והב עם שש חוטין של חבלם, סלפוד, ולא יסא נד ונגדל, סולך ומוזכ: - זהב הכלה וארגמן והולעה שני ושש משזר. ממשס מיניס סללו שוזרין בכל . אל מול מבעות האפוד שוכביס זה על זה, ומרכמן בפתיל מכלת תחוב במבעות האפוד והחשן, שיהא תחתית החשן דבוק לחשב בשני קלום המשן במחמימו, וכנגדס שמי מבעוח בשמי כחפוח האפוד מלמעה, בראשו המחמון המחובר בחשב, מבעוח החשן השרשרות השתחלית תקועין בתשבלות שבכתף שתחל, נתלה החשן חלוי בתשבלות החפוד על לבו תלפניו, ועוד שתי עבעות מבעים שבמשן בשני קלים רחבי סעליון, חוח לימין וחחם לשמחל, ושני רחשי השרשרום מקועים במשבלים לימין, וכן שני רחשי בסס, אחם על כחף ימין ואחם על כחף שמאל, והמשבלום נחונים בראשיהם לפני כחפיו, ושחי עבוחות הוהב חחובות בשמי ממין האפוד, אכרכום כדי שיעור לוקפן אלל לואכו מכאן ומכאן, ונקפלום לפניו למעה מכספיו מעע, ואבני השהם קבועום לימין ואחם לשמאל, מאחרי הכהן לשני קצום רחבו של מינר, וכשווקפן עומדום לו על שני כחפיו, והן כמין שחי רגועום עשויום וסמשב ממובר בראשו על פני רמבו מעשה אורג, ומאריך לכאן ולכאן כדי להקיף ולמגור בו, והכמפום ממוברות במשב, אמת נשיס רוכבות קוקיס, ומוגר אומו מאמוריו כנגד לבו למעק מאליליו, רמבו כמדת רומב גבו של אדס ויותר, ומגיע עד עקביו, לכך אני כומב מעשיסם כמום שהוא, למען ירוך הקורא בו, ואחר כך אפרש על סדר המקראות. האפוד עשוי כמין סינר של (6) ועשר אח האפוד. אם באמי לפרש מעשה האפוד והמשן על סדר המקראות, הרי פירושן פרקים וישגם הקורה בלרופן,

מומס במחע למעה בחשב, ולה יהרגם עמו, הלה הורגם לבד והחר כך מחברם: זישה, לא למעלה מאליליהם ולא למעה ממחניהם, אלא כנגד אליליהם: 👚 וחבר. האפוד עם אותן שחי כחפות האפוד יחבר . אלא כנגד גבו של כהן, וגבהו עד כנגד האלילים שקורין קודי"ש, שנאמר לא יַמְבְּרוּ בַּיָּוַע (ימוקאל מד, יה), אין הוגרין במקום וסולכות כנגד כתפיו, ושתי אבני שהם קבועות בהן, אתת בכל אתה: אל שני קצוחיו. אל רתבו של אפוד, שלא היה רתבו לפניו כנגד החוה, ועל ידי חבורן לעבעות החשן נאחוין מלפניו כנגד לבו שאין נופלת, כמו שמפורש בענין, והיו וקופות סיו ממוברום במשב שמי ממיכום כמין שמי רלועום רמבום, אמת כנגד כל כמף וכמף, וזוקפן על שמי כמפומיו עד שנקפלום (ד) שחי בחפוח וגוי. סקינר מלמעס, ומשב סלפוד סיל סתגורס, ולמודס לו מלמעלס דוגמת קינר סנשים, ומגבו של כסן חושב. כבר פרשמי שקום מריגם שמי קירום שמין נורם שני עבריקס דומום זו לוו:

שַׁכַּבְּע וֹאַבַּנֹמוֹ וֹעוִבַּמִּע מָּנֹי.

i@LX4: ಸಿಗ-ಅಗ್ಗ

מַל הַאָּבוּן הַמָּנִית כְּתּוּלְדְתָּם: ישראל בּ בְּיִי בְּיִּמִילִית בִּשִּׁשְּׁה הַנּוֹהְרֶים נאָת־שְׁמֹוֹת הַשִּׁשְּׁה הַנּוֹהְרֶים المُعْدِ مُعْدِرُهُ مَرْكُ مَرُدُ لَا يُعْدُلُ لَا يُعْدُلُكُ اللَّهِ اللَّهُ مُلْكُمُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ ال

משְּׁבְּצְוֹת זְבָוֹב שַּׁגַּשֶּׁר אָטָם: מַּגַ מִּמְעַ בּוֹנֹ וֹמִּבְאַגַ מִסְבָּעַ חֹקִם הְפַּתַּחֹ אָת־שְׁתֵּי הְאַבְנִים ΠŢĊŰ äΞľ فلانتار

۲۰۲۲: (a) כפול יהונה על־שְׁתַּי כְּתַפָּיוּ نَشِلَةُ لِأَشْهِ هَتَالِا هُنِ شَمَانِتُهِ בי כֹּטְפָּׁט בַּאָפָּר אַבְנָיִ זְכָּרָן לִבְנָיַ וֹאַּלִיטַּ אָע_אָשׁׁי בּאַבוֹנים גַּגַ

אי וֹמֹמֹוֹטֹ מֹמִבְּצֹע זַבִּי

שַכֹּלָא וֹאַבְעַּוֹלָא יִגְּבָת וַבְיָבִי

iφĽ%ς: הְּבְיִנִיִם הָּמִנִע בֹּנָ, וֹטַנְּבְנָב הַבְּיִבוּנִן הָּמִנִע בֹּנָ, אַב'נּיַ מְּעַם וֹטַפַּר זִט עַּבַעוֹן אַב'נּי בוּדַלָּא

خىبىئىنىنى: באַהְטַאַרוּ מַלְ אַבָּוֹא טַוֹנִינִאַ ؆۪ڟ۪ڔٙ٦ מְּטָא מְשְּׁמְיִנִיעִרוּן עַּל אַבְּנָא

ייה ביר יהוהון: نشلهم فشظمًا فلفمًا يَلْتِد שֹבׁשׁנוֹ אַבְוֹנֹא מַבְ מֻּמְבַעַע בַּנִי מפובה כילבו בהולא טיבונו ונו מולע אומו אלו סלא כשב

כֹעַפּוּהַי לְדוּכְרָנָא: הְּמִבְינִינִן בוֹבם וֹן הַכְ שִּׁבוּוֹן خطت نشلةح أنهبح هَلَابا ثلا כֹטַפּֿג אָנפּגבא אַבְּנָג צַּנְכָּבוֹבא יניאָני זֹני שֹבְתֵּין אַבְּנָיָא מַכְ

וֹנַהְבָּיִר מְנַמְּצְן צַבְּנִיב:

fine twined linen. blue, and purple, and scarlet, and and of the same piece: of gold, of it on, shall be like the work thereof which is upon it, wherewith to gird And the skilfully woven band,

names of the children of Israel: stones, and grave on them the And thou shalt take two onyx

their birth. on the other stone, according to and the names of the six that remain six of their names on the one stone,

them to be inclosed in settings of children of Israel; thou shalt make according to the names of the shalt thou engrave the two stones, stone, like the engravings of a signet, With the work of an engraver in

memorial. LORD upon his two shoulders for a shall bear their names before the the children of Israel; and Aaron ephod, to be stones of memorial for upon the shoulder-pieces of the And thou shalt put the two stones

gold; And thou shalt make settings of

٤ı

ΟI

- יסים אכוג, ולא יאכגנו לבד וימבכנו: במעשהו. כלכיגת ססייר מעשס חושב ומחמשת מייין, כך לכיגת סחשב מעשס חושב ומחמשת סמיייס: – ממנו יהיה. עמו (8) וחשב אפדחו. ומגור שעל ידו, סול מלפדו וממקנסו לכק ומקשמו: אשר עליו. למעלס בשפם ספינר סיל סמגורס:
- ובנימין מלא, שכן סוא כמוב במקוס מולדומו, כ"ס אומיות בכל אחם ואחם: (10) בחולדוחם. כסדל שנולדו, ראוצן שמעון לוי יהודה דן ונפחלי, על האחת, ועל השניה, גד אשר יששכר וצולן יוסף,
- כמין גומא למדת סאבן, ומשקעה במשבלות, נמלאת המשבלת תובבת את האבן תביב, ומחבר המשבלות בכחפות האפוד: ניכר ומפורש: על שמוח. כמו בשמום: מסבוח משבצוח. מוקפום הסבנים במשבלום וסב, שעושה מושב הסבן בוסב הוחם. כמכגומו פְּמַב מְפְּבֶשׁ בְּגֶלְף דְּשִׁוְקֵמֹ, מכולום האומיים במוכן, כמו שמוכלין מוסמי מצעום שהם לחמום אנרום, כמב וכן מְרַשׁ עַלִּיס נְעָה קַו (ישעיה מד, יג), מרש של עלים. וכן מְרַשׁ בַּרְטֶל עַעַבְּר (שם יצ), כל מלה דבוקים ופמומים: פחוחי (11) מעשה חרש אבן. מעשה הותן של הבנים. מרש זה, דבוק הוה למיבה שלהחריו, ולפירך הוה נקוד פתח בסופו,
- (שב) לוכרון. שיהא רואה הקב"ה את השבמים כתובים לפניו, ויוכור לדקתם:
- (13) ועשיה משבצוה. מיעוע משבלום שמיס, ולה פיכיש לך עמס בפרשס זו הללה מקלה לרכן, ובפרשה המשן גומר לך פיכושן:

ְוְיָשְׁפָּּת 'מְשְׁבְצִים זְהָב 'הָיָוּ וִבוּרְלָא ופּנְמִירִי onyx, and a jasper; they shall be וְהַמּוּרְ הָרְבְיִּעִּי תַּרְשָׁיִמִּ וְשִׁהַם וְסִרְרָא רְבִיעְּאָר כְּרוּם יַמָּא and the fourth row a beryl, and an וֹאַטִבְּׁלֶת: מֹבְלֵגֹא וֹמֵּגוֹ מִּנְלָא: and an amethyst; ⁶¹ וְנַסְּוּר תַּשְּׁלִישָּׁוּ לֶשֶׁם שָּׁבָוּ וְסְּדְּרָא הָלִיהָאָר كأذكدك and the third row a jacinth, an agate, נַסְבְּהַלְיִם: sapphire, and an emerald; 81 رتوند ت<u>نهر زو</u>ه وود رې<u>ت</u>ې: וסבבא שלולא אומבלבנו מבונו and the second row a carbuncle, a יִבְרְקוֹ סְרְרָאִ תַּר: نجُدُكُن يَهُنِد يَهُنِد: be the first row; סְרְרָאִ מַרְמְאָרִ סְמְקוּ יָרְקוּ carnelian, topaz, and smaragd shall שורַים אָבֶן שור אָדֶם פִּטְדְהֹ אַבְבָּעָא סְדְרִין דְאָבֶן שָּבָא stones, four rows of stones: a row of וּמִבְאַנִי כוּ מִבְּאָנ אָבוֹ אַבְּבָּגַי וֹעַהָּבְים בוֹע אַהָּבְמִוּט אַבֹוֹא To sgnittes ii ni tes tlade uodt baA וֹנְבַיב בַּעַבַיבּי and a span the breadth thereof. וֹזְרְקְאַ פּוּקְיֵיהוּ: a span shall be the length thereof, י בְבָוּעַ יְהְיָה בְּפָּוּלִ זֶבֶה אָרְבָּוֹ מְרוּבָּעַ יְהָרוּ אָרְבָּיוֹ הָרִיִּעַ יְהִינִי אָרְבָּיוֹ Four-square it shall be and double: : نارانا: ដែក ជុំកុំរុំ៤ ចុះក្នុងការ ស្ត្រះ fine twined linen, shalt thou make of blue, and purple, and scarlet, and שַׁכְּבִּע וֹאַבְלֹמָן וֹטוָבַלֹּמָּט חָלֹי. ephod thou shalt make it: of gold, בעלא שכלא נאביננא יצבע ²¹ השב קטעשה אפר העשני זְהְב workman; like the work of the %.GLLX GÁÉLELY of judgment, the work of the skilful لْمُهُمْ يَاهُلُا يَهُمُ مِي مُقَمِّ يَامُهُمُ لِيَعْمَلِ يَاهُلُا يُنْهُمُ مَاجُدٍ هَيْفًا And thou shalt make a breastplate ַבְּעָה עַלְרַ הַלְרַ הַּלְרַבְּיִם הַלְּרֵבְיִם הַלְּבְּיִם הַלְּבְּיִם הַלְּבְּיִם הַלְּבְּיִם הַלְּבְּיִם ה the settings. מַל מִרַמִּצְתַאַ: shalt put the wreathen chains on %u_āLāLu לבוקו וטשון זט שפֿוּא לבוקעא them, of wreathen work; and thou מופלע שממע אַטַם מממע plaited thread shalt thou make שכין דדדב and two chains of pure gold; of

(+1) שרשרות זהב. שלשלמים: מגבלות. למוף גבול המשן מעשה מומס: מעשה עבות. מעשה קליעם מומין, ולמ מעשה נקבים וכפלים כמומן שעושין לבורות, מלמ כמומן שעושין לְעַרְצַּמְּמֵחֹמִים שקורין מינשיר עבות. מעשה קליעם מומין, (ביצה כב:): ונחתה את שרשרות. של עבומות העשויית מעשה עבות על משבלות הללו. ולמ זה הוא מקום לוומת פריעות של שביימן של שרשרות מעשה ביות על משבלות הללו. ולמ זה הוא מקום לווץ עמיד, כי בפרשת המשן מוזר ומלוהו על עשיימן ועל קביעותן, ולה נכתב כמן מלה להודיעך מקלת לורך המשבלות שליה לעשות עם המפודו, וכתב לך ומת, לומר לך המשבלות הללו יוזקקו לך, לכשמעה שרשרות מגבלות על החשן, מתנה על המשבלות הללו:

בּדְהַב יְהוֹן בְּצִּשֶׁלְמוּהָהוֹן:

inclosed in gold in their settings.

07

כיווי כן המשכנות הכני יוקקו כן , נכשמשטים שרשר ות מגבנות שני החשן, ממנס שני המשכנות הכנו. (15) - חושן משפש. שמכפר על קלקול הדיק. דבר החר משפע, שמברר דבריו והבעחתו המת, דרישומ"ע בלע"ו שהמשפע משמש ג'לשונות, דברי מענות בעלי הדין, וגמר הדין, ועוגש הדין, הם עוגש מיתה הם עוגש מכות הם עוגש ממון, וזה משמש לשון בירור דברים, שמפרש ומברר דבריו: - במעשה אפוד. מעשה מושב ומחמשת מינין:

(16) זרח ארבו וזרח רחבו. כפול, ומומל לו לפניו כנגד לבו, שנאמר וְסָיוּ עַל לֵב חַׁמַבֹּלוּ, מלוי בכמפות האפוד הבאות מאחריו על כמפיו, ונקפלות ויורדות לפניו מעמ, והחשן מלוי בהן בשרשרות ועבעות, כמו שמפורש בענין:

(דו) ומלאח בו. על שם שהמבנים ממלמות גומות המשבלות המתוקנות להן, קורם מותן בלשון מלומים:

בָּמָלוּאָמָם:

(02) בושבצים זהב. יסיו סמורים במלוחוחם, מוקפים משכלוח וחב בעומק שיעור שיחמלה בעובי האבן, זחו לשון במלוחוחם, כשיעור מלוי עביין של אבנים יהיה עומק המשכלוח, לא פחוח ולא יוחר:

مُصِدِ فَكَيْدِا ذِهُدَ مُهُد مُخُدِهِ: שְׁמִעָם פִּמּוּהֵי חוֹקם אֵישׁ עַל־ الم براية المرابع المر וְנִבְאָּבֹנְיִם שַּׁבִינְיוֹ מַּגְ_מָּמִנִי בַּדִּיִּ

ַ מַגְּמֵּׁנִ גַּבְׁנִי זָּנִוֹר מָנִונִי: ··· نَعْشَنَ مَحِ_تَنِهُا هَلِهُن فَحَكُن اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ

مَحْ ضِيْرٌ جَعِبْ بَاشِهُا: וְנְתְים נְנְתִים אָנר־שָׁהֵי הַשַּבְּעִית

: اشنت יַּ נְנְתְּשְׁׁע אָת שְׁמֵּי עֲבֹתָת תַּנְּהֶׁב וְהִחֵּין יָה חַרְמֵין גְּדִילֵן דִּדְתַב

אָבַבְנוּבְ פַּנְוּנִי: اثنان ءء נאָט אָטֿג פֿגוען אָטֿג טַהֿדָעָט וֹגט טַנָטָגו צָּגִילָן בַּהַּלְ טַבָּגוּ

> לְטְבֵי מַשְּׁב שִׁבְּטִּין: במולא לכב מכן המנע וטונו אָמְבִינִיבוּן כְּמָב מְפָּבַאָּ כִּיָּלָב וֹהְבֹאָב עַבַעָּא הַּהְבוּ הַב נאַלוֹא יבוֹנוֹן מּכְ מִּמִּבִינִי לּוֹנ

ئے۔: מִטְחַמֵּן עּוֹבֶר גָּרִילוּ דְּדְחַב וֹטֹהְבָּיִר עַלְ חוּשְׁנָא הַכִּין

דושָנָא: הולעא הכ שבוו סהבי אולו גבער וטטוו זט סבטון וַתַעַבֶּיד עַל הושָׁנָא תַּרִתּין

עַמּבּׁמְּטַ אָבְעַבּאוֹנָע מַבְ עַּבְעָהוּ מִּוֹלֵעָא בַּסַמֶּבוּ

אַיפוּדָא לְקָבֵיל אַפּוּהִי: מַּלְבְּטִּׁשְׁנִי עַאֲשְׁרְ מִנְמֵּגְטָא וָטִמֵּוֹ מַלְ כִּטִּבּי בְּשְׁמְּמִּבְּאַנְעַ סִמְרְנָבִי שִׁשֵּׁוֹ עַּכְ עַּרְמֵּוֹ

> one according to his name, they like the engravings of a signet, every twelve, according to their names; the names of the children of Israel, And the stones shall be according to

And thou shalt make upon the shall be for the twelve tribes.

wreathen work of pure gold. breastplate plaited chains of

ends of the breastplate. shalt put the two rings on the two breastplate two rings of gold, and And thou shalt make upon the

rings at the ends of the breastplate. wreathen chains of gold on the two And thou shalt put the two

the forepart thereof. the shoulder-pieces of the ephod, in the two settings, and put them on wreathen chains thou shalt put on And the other two ends of the two

57

†7.

٤٦

(IS) איש על שמו. כמדר מולדומס מדר האבנים, אודס לראובן, פעדה לשמעון, וכן כלם:

כואס את דבריו, אלא שכשכת בלשון עברית כשלשלת בלשון משנה: - גבלה. הוא מגבלות האמור למעלה, שתתקעם במבעות המשבלות, ואף שרשרות פתר מנחס בן תרוק לשון שרשים, ואמר שהרי"ש ימירה, כמו מ"ס שבשלשום, ומ"ס שבריקם, ואיני לאילן לסאח ולסמקע בארך, אף אלו יהיו מאחיוין למשן, שבהם יהיה חלוי באפוד, והן שחי שרשרום האמורוח למעלה בענין (22) על החושן. בשביל החשן, לקבעם במבעותיו, כמו שמפורש למעה בענין: שרשה. לשון שרשי הילן, המחתיוין

אם שמי המבעות, והלא כבר נמונים בו, היה לו לכמוב במחלם המקרא, ועשים על קלום החשן שמי מבעות והב, ואף בשרשרות (33) על החושן. לנורך המושן, כדי לקבעם בו. ולל ימכן לומר שמהל ממלמ עשיימן עליו, שלם כן מה הול שמוזר ולומר ונמת שיסיו בגבול סמשן, וכל גבול לשון קלס, משומי"ל בלע"ו – מעשה עבוח. מעשס קליעס:

(24) ונחחה אח שחי עבוחות הזהב. כן כן שרשות גלות סכמונות למעלס, ולה פירש מקום קנוען נחשן, עכשיו מפרש לכיך אחם לפחור כן: על שני קצות החושן. לשחי פאוח שכנגד סלואר לימנים ולשמאלים הבאים מול כחפוח האפוד:

שכלפי המון, והוא קרוי מול פניו של אפוד, כי אומו עבר שאינו נראה אינו קרוי פנים: למחחיחו, כמו שמפרש וסולך: אל מול פניו. של אפוד, שלא יחן המשבלוח בעבר הכחפוח שכלפי המעיל, אלא בעבר העליון ובקן הוא מלוי, ועדייון שפת המשן המתמונה הולכת ובאה, ונוקשת על כרימו ואינה דבוקה לו יפה, לכך הולכך עוד ב' עבעות השמאלים: - ונהחה. המשבלום על כמפום האפוד, אחם בוו ואחם בוו, נמלאו כחפום האפוד מחויקין אם החשן שלא יפול במבערם החשן לימין ולשמחל חול הליחר, שני רחשי שרשרום הימנים פרקע במשבלום של ימין, וכן בשל שמחל שני רחשי שרשרום למעלה בין פרשה החשן ופרשה האפוד, ולא פירש אה לרכן ואה מקומן, עכשיו מפרש שימקע בהן ראשי העבוחות החחובות (es) ואת שתי קצות. על עמי סענומות, נ' כאעיסס על כל אמת ואמת: - תחן על שתי המשבצות. קו קו סכמונות לך שיסא מוחד אותן בעבעות, ומדע לך שהן הן הראשונית, שהרי בפרשת אלה פקודי לא הורפלו:

: עלו בּי (בספרי ספרד ואשכנז הָאָפִּוֹד) הְאֵיפּוֹדָא לְגִיוּ: שְׁפְּתְוּ אֲמֶה אֶלַ־עַבֶּר הָאֵפְּד הוּשְׁנָא עַל סְפְּתֵיה דָּלְעָבָרָא אִלִם מֹלַ מִהֹנֹי לֵבֹּנִים עַעַׂמֵּוֹ מֹלַ יִּיִםְׁמִּוּ יִנִישְׁהֵּי יִנְיִּמִּוּ יִנְיִם מִלְ מַבְּיוֹ סִמְבִי, וֹמֹמָוּטִ מִּשׁׁן מַּבּׁמֹּוָטַ זַּטְׁרַ וֹמִּמִּטֵּׁי וֹטַמְּבֵּוּ. טַבְּטֵּוֹ מִּוֹפֿוֹ צַבְּבַרַ

立る母にて: לְאָמֶת מִוְבָּרְתִּי מִמָּמָל לְחֵשֶׁב ב וְנְתְּמָהָ אָלְם מַּלְ-שָׁמֵי כִּתְפָּוּת וְתִּמֵין יָתְהוֹ עַּלְ הָרוֹ בִּתְפָּ نظفين بالأر

زَرِي رَيْنِ بَانِشًا مُعْرَ بِهُوٰنِہ: שַׁכְּבִּע בְעַיִּנְע הַּבְ_עַהָּב עַאָּפֿוָע 82 אֵל־שַבִּעָה TXGIT ווֹבַכֹּסוּ אָע_בַעַמָּגוּ מִּמַּבֹּתְעַוּ

<u> , יילור</u> קליר: ختي بالإحراظيم خنجبا خفتا نَّهُلُهُم خُلِيهُا لَاقِهُظُّم مَم كُنُ نَهُلُهُم خُلِهُا يَنِهُ مَم كَجَنَّا וֹנֹאָא אַבֹבֶן אָנַ אָמָנָנִ דֹנֹגַ

מהלוו לשמול אופולא: אַפּוָנוֹי לַצַבוֹיל בַית לוֹפּי CL CL 44244 וְבְּבַ וְתַּגְּבֵיִג תַּבְּמֵן בִּוֹלֵן בַּדְתַב

מִמְלַנוֹ אֵיפּוֹרָא: אַפּוָבַא וֹלַא וֹטַפּּבַל עוּהָּגָא בטכולסא למטוו הכ טמון לְהְוֹלֵע אָנפוּגָא בַּעוּסָא וֹנְטַׁבוּן נִינְ טוּמָּלָא מָמָוֹלַטִּיה

בְּמִינְּבַיה לְקוּדְשָׁא לְדוּכְרָנָא לומול אַהַרו יָת שְׁמָהָה בָּנֵי

> inward. toward the side of the ephod upon the edge thereof, which is the two ends of the breastplate, gold, and thou shalt put them upon And thou shalt make two rings of

ebpod. the skilfully woven band of the close by the coupling thereof, above underneath, in the forepart thereof, shoulder-pieces of the ephod gold, and shalt put them on the two And thou shalt make two rings of

the ephod. the breastplate be not loosed from woven band of the ephod, and that that it may be upon the skilfully of the ephod with a thread of blue, by the rings thereof unto the rings And they shall bind the breastplate

the LORD continually. . holy place, for a memorial before heart, when he goeth in unto the breastplate of judgment upon his the children of Israel in the And Aaron shall bear the names of

67

סעבר הוא ללד האפוד, שמשב האפוד מוגרו לכהן, ונקפל הפינר לפני הכהן על ממניו, וקלם כריפו מכאן ומכאן עד כנגד קלומ וסאפוד נמון על ממניו, ועוד נמן מימן, שלא יקבעס בעבר סמושן שכלפי סמוץ, אלא בעבר שכלפי פניס, שנאמר בימס, ואומו לך שני סימנין, סאחד שימנס בשני קנוח של חחמיחו, שסוא כנגד סאפוד, שעליונו אינו כנגד סאפוד, שסרי סמוך לנואר סוא, (62) על שני קצוח החושן. קו שמי פלומיו סמממונות לימין ולשמלל: על שפחו אשר אל עבר האפוד ביחה. סרי

ולשמאל, שלא יהא מחמית החשן הולך לפנים וחוזר לאחור ונוקש על כריסו, ונמלא מיושב על המעיל יפה: ממודל פניו. בעבר שנאמר ממעל למשב האפוד, והן כנגד מוף המשן, ונומן פמיל מכלה באומן העבעות ובעבעות המשן, ורוכמן באומו פמיל לימין למקום חבורן באפוד למעלה מן החגורה מעמ, שהמחברם לעומת החגורה, ואלו נתונים מעט בגובה וקיפת הכתפות, הוא גרונו ונקפלום ויורדום לפניו, וסמצעום לוס לימן בראשן סשני שסוא ממוצר לאפוד, וסוא שנאמר לעומם ממצרמו, סמוך (TS) על שחי כחפות האפוד מלמטה. שהמשגלות ותונות ברחשי כתפוק החפוד העליונים, הבחים על כתפיו כנגד סמשל, וקלומיו שוכבין עליו:

גונם בל לברם: ונומס לילך: להיות על חשב האפוד. לסיומ סמשן דבוק אל משב סאפוד: ולא יות. לשון נימוק, ולשון ערבי סוא כדברי הסמורנים זה לוה, שאי אפשר לירד לגיא שביניהם אלא בקושי גדול, שממוך סמיכתן הגיא זקופה ועמוקה, יהיו לבקעם מישור (82) וירבסו. לשון חצור, וכן מֵרֶכְמֵי מִישׁ (חֹסליס לחֹ, כח), חצורי חצרי רשעיס. וכן וְסְרָכָמִיס לְּבָּקְעָה (ישעיה מ, ד), הריס

138

ಗ್<u>ರ</u>ಭ್ಗ∵ (೦) بَشْدِيْرُ مِرْ حَجْدٍ، جَجْدٍ، بِحَيْدٍ، بِعَيْدٍ، بِعَدْدِيْ וְנְשָׁא אַבְרֹן אָח־מִשְׁפַּט בְּנֵי־ וִיִּשֹּׁיִל אָבַרֹן יָת לַב אַנְדְן בְּבְאָוֹ לְפְּנֵי יְהְוָהְהְ דִּאַנְרָן בְּמִינְּלִיה לְקְּדָם °° בְאוּרִים ְוֹאֶת־הַהַּמְּיִם וְהָיוּ עַלִּ - וְיָה הּשִּּיָּא וִיהוֹן עַלֹּ לִבָּא ְנְנְתַהְּ אֶל־תַּשֶׁן תַמִּשְׁבְּּט אֶת־ וְתִּחֵין בְּחֹשֶׁן דִּינָא יָת אִירַיָּא

^{אנים,} וְעְשְׁהְיִּהְ אָת־מְעָעִיל הָאֵפְּוֹד בְּלִיל וְתַעֲבֵר יָת מְעִיל אֵיפוֹדָא

בְּבָּי תַּחְרָא יְהְיָה לַגְּ לָאִ יִּקְרָה ַּנְ וְהְנְהַ פְּירִאֹשִׁוֹ בְּתִּוֹכְוֹ שִׁפְּה וִיהֵי פּוּמִיה כְּפִילִ לְנֵנִיה תּוּרֶאׁ יִהְיָה לְפִׁיִּר סְבִּיב מַעֲשֵׂה אַבֹּג יְהֵי שַּקּךְ לְפּוּמֵיה סְחוֹר סְחוֹר בְּבִּי תַחרא יהיה לּוֹ לֹא יקרע: עִּיְבְר מְּחֵי בְּפּוֹם שִׁרְיָן יְהֵי

ڼ≒ړ⊏: סביר ופּעַמני זְהָב בְּתוּכָם בּבּ וֹאַבְּנְּמֶׁן וְעוּכִלְּמִע מִּּנְי מַּלְ-מִּוּלְיִוּ نَمْشَبَكُ مَنِ مِنذُبِر لَحِدْرِ لِكَحْرُكِ

أنفيا مَح مِنجَ، يَفَمُرح فَدُند: ** פּגַּמָן זָהָב וְרִפּוֹן פְּצַמָּלוֹ זָהֶב

יְהְנֶה וּבְצֵאָהוֹ וְלָאִ יָמִוּה: (סֹ)

גְּמָיר תַּכְּלְא:

ליה דְלְא יִהְבְּוַע:

בְּרְהַב בֵּינֵיהוֹן סְחוֹר סְחוֹר: عرك توهنكنت، وعند وعند زيبرا שַּׁבְּלֵא נֹאַבְנִּוֹלָא נַאָּבָת זְּבִינָבִי וְתַּגְבִיד עַל שָׁפּוּלוּהִי רַמּוֹנֵי

מְמִּילְאַ סְחוֹר סְחוֹר: בובבא ובפולא מל שפולי זַנְא דְּדַרְהְבָּא וָרִמּוֹנָא זַנָּא

וְלָא יִמוּנה: ځطيلې خځله ۱۰ بخطفظيد ללוני למומלוני על אַהַרוּ לִשְׁמִּשְׁאַ

> before the LORD continually. the children of Israel upon his heart Aaron shall bear the judgment of goeth in before the LORD; and be upon Aaron's heart, when he and the Thummim; and they shall breastplate of judgment the Urim And thou shalt put in the

ephod all of blue. And thou shalt make the robe of the

hole of a coat of mail that it be not about the hole of it, as it were the binding of woven work round in the midst thereof; it shall have a And it shall have a hole for the head

between them round about: the skirts thereof; and bells of gold purple, and of scarlet, round about make pomegranates of blue, and of And upon the skirts of it thou shalt

upon the skirts of the robe round golden bell and a pomegranate, a golden bell and a pomegranate, a

that he die not. LORD, and when he cometh out, unto the holy place before the shall be heard when he goeth in minister; and the sound thereof And it shall be upon Aaron to

58

₽€

78

ıξ

שם פליחת המשפע: נשפטים ונוכחים על ידו אם לעשוח דבר או לא לעשוח. ולפי המדרש אגדה, שהחשן מכפר על מעווחי הדין נקרא משפט, על שם אומו הכמג הוא קרוי משפט, שנאמר וְשָׁמַּל לוּ בְּמִשְׁפַט הַאּרִיס (במדבר כו, כא): אח משפט בני ישראל. דבר שהס דבריו (יומא עג:). ובמקדש שני סיס סמשן, שאי אפשר לכסן גדול לסיות מחופר בגדים, אבל אותו סשס לא סיס בחורו, ועל (10) האורים ואת החמים. סוא כמג עם המפורע עסיה נותנו בתוך כפלי החשן, שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמס את

(וצ) אח מעיל האפוד. שלפיד נימן עליו למגורס: כליל חכלה. כולו מכלם, שלין מין למר מעורב בו:

عوديا: שלם יקרע, והקורעו עובר בלמו, שוה ממנין למיין שבמורה, וכן לם יזַת הַמֹשֶׁן, וכן לם יַמָבוּ מִמֶּנוּ (שמות כה, עו), הנממר בבדי לשפה כפילמו, והיה מעשה אורג ולא במחמ: – כפי תחרא. למדנו שהשריונים שלהם פיהם כפול למוכן: – לא יקרע. כדי (23) והיה פי ראשו. פי המעיל בגבהו, הוא פהיחת בית הלואר: 🗈 בחוכו. כתרגומו קפיל לגוַיה, כפול לחוכו, להיות לו

בחוכם סביב. ביניסס סביב, בין שני רמוניס פעמון אחד, דבוק וחלוי בשולי המעיל: (33) רמוני. עגוליס וחלוליס סיו, כמין רמוניס סעשוייס כבלת חרנגולה: ופעמוני זהב. זגין עס שְנְבֶּלִין שבחוכס:

(12) פעמון זהב ורמון וגוי. פעמון וסב ורמון מללו:

لإجراز فمبيرا تاؤه جريت جرائب: לַלְּמָיהָ צָּיץ זְהָב טָהָוֹר וּפִּתַּהָהָ

פַּנִי־הַמִּצְנָפָת יִהְנֶה: וֹתִּּלִטֹּ אָעוַ מֹּלְ-פֹּטֹּילְ טַכְּבָע יַנַיּהָוֹיִ

خُلُمُنِا خَتُو خَفَرْ نُعِيْنِ: קְּדְשֵׁיהֶם וְהָנֶה עַל־מִצְּחוֹ מָמִיד تظايرها فتر نهد بجر ذِخْط منائلا لينظلها فقد نهد بجر ذِحر se אַהַרוֹן אָת־עַּנִוֹ הַקְּּדְשִׁים אֲשֶׁר וִיִּשׁוֹל אַהַרוֹ יָת עַּנְיָת קּוּדְשׁיָּב ְּנְקְיֵׁתְ מַּלְבְּמֵצְּת אַנִּרְלְ וָנֶשְּׁא וִינֵי עַלְ בֶּיִת עִּינוֹיִי דְּאַנְרֹל

ರೆಡೆಡೆಗ ೭೩೦: ואבוה تخظا نظشنك

> خليم حَددُ: וֹטוֹלְגוָנוּ הֹגוָנוּ, כֹטֹד מֹפֹנָהָ אַיצָא דְדְתַב דְּכֵי

לַלְבַבוּגְ אַפּׁוּ מָאַנֹפּשׁאַ וֹבוּי: הַּגְ-עַּמְּגִּוֹשָׁע אָגְ-מִוּגְ צַּטִּבִּילָטָא וִינִי הַּגְ מָגִּוֹפַטַא ئلايلا 47

::. a أيَّا מּנוִני. שַּׁבִּילָא לְבַהַּלָּא לְבַיָּוֹ מְשְׁנְת מִידְשׁיהוֹן וִיהֵי עַל בַּית

וֹטִמְיוֹ שַּׁהְבִּיִג מִוּבָב בּּוֹוָב: بلألقابا ĊULŢX. ドロロジス

نڬ۪ڬڂڴڷٮ: خرطد بخطيه فأهد يضير من المنافع المنظم ڶڟٙۺٮڟ نزختر אַנַירן הַעַּשֶּׁה בְּהָנֹה וָלְבָנֵי אַנַרוֹ הַעַּבָּיִר בִּחִינִין

> ТНЕ Говр. engravings of a signet: HOLY TO gold, and engrave upon it, like the And thou shalt make a plate of pure

shall be. upon the forefront of the mitre it blue, and it shall be upon the mitre; And thou shalt put it on a thread of

before the LORD. forehead, that they may be accepted gifts; and it shall be always upon his shall hallow, even in all their holy things, which the children of Israel iniquity committed in the holy forehead, and Aaron shall bear the s'norsA noqu od Ilsale ti baA

the work of the weaver in colours. linen, and thou shalt make a girdle, thou shalt make a mitre of fine chequer work of fine linen, and And thou shalt weave the tunic in

68

and for beauty. thou make for them, for splendour for them girdles, and head-tires shalt make tunics, and thou shalt make And for Aaron's sons thou shalt

מימק בידי שמים: (פצ) ולא ימוח. מכלל לאו אמה שומע הן, אם יהיו לו לא ימחייב מיחה, הא אם יכנם מחופר אחד מן הבגדים הללו, חייב

(35) ציץ. כמין עם של והד היה, רוחד ד' אלדעוח, מקיף על המלח מאוון לאוון (סוכה ה:):

המלנפת, והיה נותן הליץ על ראשו כמין כובע על המלנפת, והפתיל האמלעי מחזיקו שאינו נופל, והעם חלוי כנגד מלחו, קשור עם ראשי השנים, והולך על פני רוחב הראש מלמעלה, נמלא עשוי כמין כובע, ועל פחיל האמלעי הוא אומר והיה על כאשי הפסילים מאחורי העורף שלשחן, ונמלאו בין אורך העס ופחילי ראשיו מקיפין את הקדקד, ופחיל האמלעי שבראשו בנקבים, ומלויין בו בשני כאשים ובאמלעו, ששה בג' מקומות הללו, פחיל מלמעלה אחד מבחוץ ואחד מבפנים כנגדו, וקושר . מפלין, למדנו שהמלנפת למעלה בגובה הראש, ואינה עמוקה להכנם בה כל הראש עד המלח, והליץ מלמטה, והפתילים היו ולמעס סוא אומר וסיס על מנח אסרן, ובשחיעת קדשים שנינו (זבחים יע.:), שערו סיס נראס בין ניך למנופח ששם מניח (γε) על פחיל חבלה. וצמקוס אחר הוא אומר, ויִמְני שְנְיוּ מְּמִיל מְבֵנְמׁ (שמוח לע, לא), ועוד, כחיד כאן והיה על המלופח,

מלמו, שלמ יפים דעמו ממנו: שטה, ולדצרי האומר עודהו על מלחו מכפר ומרלה, ואם לאו אינו מרלה, נדרש על מלחו תמיד, מלמד שממשמש צו צעודו על . ממיד, שהרי אינו עליו אלא בשעת העבודה, אלא ממיד לרצות להס, אפילו אינו על מצחו, שלא היה כהן גדול עובד באותה נאמר, ולא עון המקריבים, הא אינו מרלה אלא להכשיר הקרבן: - והיה על מצחו חמיד. אי אפשר לומר שיהא על מלמו סרי כבר נאמר לא ירלס, ואס עון נומר סרי נאמר לא ימצג, ואין לומר שיכפר על עון סכסן שסקריב עמא, שסרי עון סקדשים אח עון הקדשים. לרלום על סדס ועל סמלב שקרבו במומאס, כמו ששנינו (מנמום כס.), אי זס עון סוא נושא, אס עון פגול (85) ונשא אהרך. לשון פליסס, ואף על פי כן אינו זו ממשמעו, אסרן נושא אהרך. לשון מלי מפולק סעון מן סקדשים: ונמקיימו כל המקראות, פתיל על הליד, וליך על הפתיל, ופתיל על המלנפת מלמעלה:

(95) ושבצה. עשה אותם משגלות משגלות, וכולם של שש:

(0+) ולבני אחרן חששה כחנה. מרצעה צגדים סללו ולה יומר, כמוומ, והצנע, ומגצעות היה מלופת, ומכומים הכתובים

لَحُكُرُانُ كُرِهُ: ימכאל אָנוַבוֹנִם וֹלַבַּאָנוֹ אָנוֹם יֹּ וְאֶתְ־בָּנָיִוֹ אִתְּוֹ וּמִשְׁחַוְמָׁ אִלְם וְנֶתְ בִּנִיתִי עִּמֵּיה וּחָרָבֵּי יְהָהוֹ النظرة أوالم المرابعة المرابطة
וְנִיבְוּן וְיִהְּמִּׁהָתוּן בֹּבַבֹּת: יטַלביב וָת קירְבָּנְתוּ יהַלַבַּיִיש וְנַבְלְבֶּישׁ יָמִדוֹן יָת אַבַּרוֹ אַדוּוּ

ئلگنا نكائد: וַעֲשָׂה לֶהֶם מְכָּנְסֵי־בָּד לְכַסָּוֹת וַעֲּבִיד לְהוֹן מִכְּנְסִין דְּבוּץ

ומג ובלו יווו: ה מְבוֹנִע מִמְּטַׁדָּנִם וַמַּגַ לְכַפַּאָּע בַּמָּג מָבוֹגֹא מִבוֹבֹגוּן

ダ戸口に (Φ) בּּמְבַה נְלָאַ וֹמְאַנִ מְּנִוֹ וֹנְעִינִי בּמִנוֹמָאִ נֹלָאִ מַבּּלְנוֹ טוּבָּאִ خنشُفُت אָלַבְינִמּוֹבֶּעִ לְהַנֵע خמפׁנבּטוּן לְמָּגַבּטֹא לְהַמּמֹּאֵא ני בְּבֹאָםו אֶל־אָהֶל מוֹעַֹר אַוֹ בְּמִיעַלְהוֹן לְמַשְׁכַּן וִמָּנָא אוֹ

וּלְזֹרְעָּוּ וֹלָא יִמוּחוּן קִיִם עָּלִם לִיה נמכ בּלָנו ויהון על אַבורן וְעל בְּנוֹהִי

بَثِرَيْتِ: פַּר אָחָד בָּן־בְּקֵר וְאֵילִם שְׁנֵיִם סַב חּוֹר חָד בַּר חּוֹבִי וְדִּכְּרִיֹן כב לַפֿבֹה אָטָם לַכִּבֹוֹן לָ, לֻפַע לִפֹּבָהֹא וֹטִעוּן לָהַמֹּהֵא פֿבֹמָּי جورس، إنِات تَوَجُّد هِنْ صَعِيْنِ مَعِيْنِ رَأِيِنَ إِنِا هِمِينِهُ وَمَهِدِيهَ جُمَانِة

שׁבוּגוֹ מֻּלִמָּגוֹ:

לבנבע בַּמָּמוֹ נוֹשׁנִים מֹגַּנִים בַּפֹּגַלוֹ עקע ילְעום פּֿמּור וּגָריצָן פַּמִּירָן

> minister unto Me in the priest's sanctify them, that they may them, and consecrate them, and sons with him; and shalt anoint Aaron thy brother, and upon his And thou shalt put them upon

the thighs they shall reach. nakedness; from the loins even unto breeches to cover the flesh of their And thou shalt make them linen

his seed after him. a statute for ever unto him and unto bear not iniquity, and die; it shall be minister in the holy place; that they they come near unto the altar to unto the tent of meeting, or when upon his sons, when they go in And they shall be upon Aaron, and

two rams without blemish, ottice: take one young bullock and minister unto Me in the priest's do unto them to hallow them, to And this is the thing that thou shalt

XIXX

make them. of fine wheaten flour shalt thou wafers unleavened spread with oil; unleavened mingled with oil, and and unleavened bread, and cakes

פּגַעֶּה אַבֶּם: בהשיו העביר יההון: המים פמירין דמשיהין במשה סלת

לממה בפרשה:

מסירה וויר"סטיר, והוא מלוי ידים: כשממנין אדם על פקודה דבר, נותן השליע בידו בים יד של עור שקורין גוואנ"מו, ועל ידו הוא מחזיקו בדבר, וקורין לאותו סמשמס: - ומלאח אח ידם. כל מלוי ידים לשון מנוך, כשסוח נכנם לדבר לסיום מוחוק בו מחומו יום והלחה, ובלשון לע"ו, ומכופיס, הכמוביס למעה בכולם: - ואח בגיו אחו. לומס הכמובים בהם: - ומשחח אוחם. למ להכן ולמ בניו בעמן (ד+) והלבשת אותם את אהרן. מומס סממורין במסרן, משן, ומפוד, ומעיל, וכמונם משבן, מנופם, ומבנט, וניך,

(ב+) ועשה לחם. לאסרן ולצניו: מכנסי בד. סרי מ' בגדיס לכסן גדול וארבעס לכסן סדיום:

לסיכל וכן למשכן: ומחו. סא למדת, שסמשמש מחוקר בגדיס, במימס: חקח עולם לו. כל מקוס שנאמר חקם עולס, (34) והיו על אהרן. כל סבגדים סללם, על מסרן סרמייין לו: ועל בניו. סממורין בסס: בבואם אל אהל מועד.

מוט גוירה מיד ולדורות לעכב בו:

שמוקפר: (1) לקח. כמו קח, ושחי גוכוח הן, אחם של קיחה ואחם של לקיחה, ולהן פחרון אחד: פר אחד. לכפר על מעשה העגל

בשמן. כשסן קמס, יולק בסן שמן ובוללן (שם עס.): - משחים בשמן. אמל שפיימן מושמן כמין כ"ף יונים שסיל עשויס כמ"ן למעה בענין חלם לחם שמן, על שם שנותן שמן ברבוכה כנגד החלות והרקיקין, וכל המינין באים עשר עשר חלות (מנחות עו.): (ב) ולחם מצוח וחלח מצח ורקיקי מצוח. סרי אלו ג' מינין, רצוכס, ומלום, ורקיקין. למס מנום סיא סקרויס

וֹאֵט מִהוֹ בַאִגלִם: لْيَاكُلُدُكُمْ هُمُّكُ خَفَرٌ لَهُمْ يَنْظُدُرُ مُنْكُلُدُ مُنْكُلُدُ خُفَرُهُ لَيْنَ ַנְנְתַתְּ אַנְתְּםְ מַּלְ־סָלְ אֶּנְיִר וְתָּמֵין נְתָּהוֹן עַּלְ סַלְּא תַר

אטם בֿמָנם: אֶל־פֶּתַח אָהֶל מוֹעֶד וְרְחַצְּתְּ לְחָרֵע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְתַסְּהֵי

口袋停下: וֹאָטַ עַעְהָאָה וֹאָפַּגִּטָּ כָוָ בַּעַהָּב ŢŵĠr אָת־אַהַרֹן אֶת־הַכְּהֹנֶת וְאֵתֹ

י וְשִׁלְהָ הַפִּגְּוֹפֵׁע מַלְ־רֹאָאָוֹ וְנָתַהַּ

نْنَمَّكُ ثَمْ لِيهُمْ يَثَمِّلُونَ هُنَانِ: <u>r</u>qÿŸŢr

خَكَٰذِلا: الثم خثر قطر العالم المعالم الم

ימבאַנוֹ זֹע_אַבוֹנִן וֹזע<u>ַבּלּוֹ</u>ו: خِيْت جَيَةِه جَائِةِه ַ וֹטַבַּאָשׁ לַטַׁםְ מִּוֹּבֹּגָּשׁ וֹטַוֹּעָּע וְחָנְרְהָּ אָטְם אַבְּנָה אַנִּבָוֹ וּבְּנָיי

ئترثاء مَح لٰאָהַ עَقْد: מוְמֹּג וֹסְמַּנ אַנְיַנְן וּבָּלָוּו אָנַרַ أنكرتك لأمك توفد كوفي الأبرك

שוְבֹא וֹנִי שַבוּגוֹ צַבְּנוֹנוּ

וֹאָט_אַנְוֹן וֹאָטַבּלֹנִין עַפֿוְּיִב וֹנִט אַנִּירִן וֹנִט בּׁנִיִנִי טַפֿבִּיב

※「ほ「アンド חושְׁנָא וְתַּהְבֵּון לֵיה בְּהִמְיַן ממג אופולא ווט אופולא ווט נת אַבַרן נת כִּתּנָא נִיָּת لْجُمَانِيٌّ هُمَ سَجِيْنَاتُ البَرَافِقِينَ إِيمَوَدَ يِمَ جَلَانِهِيْهِ إِيرَافِينَهِ

מַבְנַפַּטַא: וֹטשׁוּן וֹט בֹלִילָא בַּלוּבַהָּא הֹלִ וּשֹׁמִוּ מֹגֹּוֹפֹשֹא מֹלְ בוּמָּוִשׁ

מַל הַישִׁיה וּתָרַבִּי נוסב נו ממָבא בובונא

خانانادا :

וֹלוּוֹבְנֹא צִבְנוְנִוּי: מַבְם וּטַבְּוֹבִי בּוּבְבָּוֹא בַּאַנַבְן יטִבי לְבוּוֹ בְּבוּנִּמָא לְלֵנֶם بختبند أنتفقدا كبيا عبخما دېپيت، پېتاا جېپېرا بېتا

ילַנוְנִי זְנִי יְבִינִוֹ מַּלְ בִימָּ וטלביב זה מורא לקדם

> with the bullock and the two rams. basket, and bring them in the basket, And thou shalt put them into one

meeting, and shalt wash them with dring unto the door of the tent of And Aaron and his sons thou shalt

of the ephod. him with the skilfully woven band ephod, and the breastplate, and gird the robe of the ephod, and the and put upon Aaron the tunic, and And thou shalt take the garments,

upon the mitre. his head, and put the holy crown And thou shalt set the mitre upon

anoint him. oil, and pour it upon his head, and Then shalt thou take the anointing

put tunics upon them. And thou shalt bring his sons, and

consecrate Aaron and his sons. perpetual statute; and thou shalt shall have the priesthood by a bind head-tires on them; and they girdles, Aaron and his sons, and And thou shalt gird them with

hands upon the head of the bullock. Aaron and his sons shall lay their before the tent of meeting; and And thou shalt bring the bullock

बर्टरा (ब्रव):

(3) והקרבת אותם. אל מלר סמשכן ציוס סקממו:

(+) ורחצה. וו מנילה כל סגוף:

(3) ואפדת. קשמ ומקן המגורה והפינר פגינומיו:

שלשמן מאמורי העורף, הוא נומנו על המלנפת כמין כובע: (6) גזר הקדש. זס סלין: על המצנפה. כמו שפירשמי למעלס, על ידי ספמיל סאמלעי ושני פמילין שבראשו סקשורין

(ד) ומשחת אותו אף משיחה זו כמין כ"ף יונים, נומן שמן על כלשו, ובין ריםי עיניו, וממברן בללבעו:

סכסונס: (9) והיחה לחם. מלוי ידים ום לכסונת עולם: ומלאח. על ידי סדברים סאלם: יד אהרן ויד בניו. במילוי ופקודת

פַּתַח אָהֶל מוֹעֵּד: יי וְשְׁעַמְתָּ אֶת־תַפֶּר לְפָּנֵי יְהְוֶֹדְ וְתְּכִּיִס יָתְ מִּיְרָא בֶּרֶם יִיְ בִּתְרַע

tent of meeting. Defore the LORD, at the door of the And thou shalt kill the bullock

ĪĊĴËŪ: الهد حِذَ بَيْنِ مِنْ فَلَا هِذَ إِنَا جِذَ إِنْ مِنْ مَهُ فَالَّا ذِنْ أَنْ الْمُ בּ מַלְ קַרְנְת הַמִּוְבָּח בְּאָצְבְּנֶךְ עַלְ קַרְנָת מַרְבָּחָא בְּאָצִבְנֶרְ וְלֶלְמַטְׁמְ מִצַּם תַּפֶּּר וְנְתַמָּה וְהָסַב מִדְּשָּׁא דְתוֹרֶא וְתִּמֵין

remaining blood at the base of the and thou shalt pour out all the horns of the altar with thy finger; the bullock, and put it upon the And thou shalt take of the blood of

لاحريرا إنجواج معاجرت וֹאֶט_עַנוֹעַב הַיּמְנֶת מַּלְ־הַבְּבֶּר וֹאֵת שְׁמֵּי וְיָה הַרְמֵּין בִּילְיָן וְיָה הַרְבָּא ₹¹ ĽĠĊĢĽ لظظلية

אָאָה בּגַּלִיהוֹן וְתַּסִּיק לְמָּדְבָּחָא: ַ נְאָט װֹא וֹנִט טַבּּבֹא בַּהַכְ כַּבְּבַא אֶטַ פֶּלְ עַ עֵּלֶבְ וֹטִפַּר זִט פָּלְ עַּוֹבָּא צַּׁטִפָּ, זִט

make them smoke upon the altar. and the fat that is upon them, and above the liver, and the two kidneys, covereth the inwards, and the lobe And thou shalt take all the fat that

לַמַּעַנְה תַמָּאַת הָוּאַ: וֹאָע פּבׁוֹחָוִ שֹׁהָבוֹ בַּאָה מטוּגוֹ עַפּֿר וָאָת־עַרוֹ

מִבּנֹא לְמַמִּבונים בּוֹמֹאִנֹא וֹנִים אוּכְלְיה הוֹקִיד בְּנוּרָא ונים בשר הורא ונת משביה

yal llade snoe sid bna norah bna Thou shalt also take the one ram;

with fire without the camp; it is a

skin, and its dung, shalt thou burn

But the flesh of the bullock, and its

sin-offering.

þΙ

٤١

11

لَكِم لَكُٰذَح: אַבְּיָן וּבְּנְיֵּר אָת־יְבִיהָם עַּלְ־ אַבְּיִר יְבְּנִיהִי יָת יְבִיהוֹן עַּלְ

ביש דקרא: ּ נְאָטַ עַאָּנִץ עַאָּטַב עַפְּׁטַ נְסְמְּכְנִי נִיָּט צַּבְּנָאַ עַבַ עַפַּב נִיִּסְמָבנוֹ their hands upon the head of the

במיה והורוק על מדבחא לטפום זט בלבא לטפד זט

round about against the altar. thou shalt take its blood, and dash it And thou shalt slay the ram, and

בַּמְוּ נִוֹבַלֵּשׁׁ מַּלְ_עַמִּוֹבִּעׁ סִבְּיִב: ᠈፣ ἰΦΦΦΦ જે૫ ὑικίς ἰζδὑΦ κι ...

ַ <ַלְיַבְּיֹנְיוֹ, וֹנִינִי גַּבְּבֹרָא שַּׁפַּבָּוִג לַאָּבַוְנְיַנִי

מל אָבְרוֹהִי וְעַל הַישִׁיה:

and with its head. legs, and put them with its pieces, pieces, and wash its inwards, and its And thou shalt cut the ram into its

מַלְ־נְתְּחָיוּ וְעַלִּירֹאִשִּׁוּ: וֹבְטַאֹּטֹּ עַבְׁבֵּוְ וּכְבֹבֹּאָנוּ וֹלְטַטֵּׁ וּטִׁנַכָּיִלְ זָּוֹיִבִי וּכְבַבֹּאָנִי וֹטִיטֵּוּ

(21) על קרנוח. למעלס, בקרנוס ממש (זבחיס נג.): ואח כל הדם. שירי סדס: אל יסוד המזבח. כמין בליעם בים (11) פתח אהל מועד. נחלר סמשכן שלפני ספחח:

(13) החלב המכסה את הקרב. סול סקרוס שעל סכרם שקורין עיל"ל: ואת היתרת. סול עַרְפְּשָׁל דְנַבְּדֶל שקורין קבול עשוי לו סביב סביב לאחר שעלה אתה מן הארך (מדוח פ"ג מ"א):

(14) השרף באש. לא מלינו מעאם חילונה נשרפת אלא זו: איבר"ש (ראטספלייש): על הכבד. אף מן סכבד יטול עמס (מ"כ ג, ד):

שכנגדה באלכמון, וכל ממנה נכאים בשני לדי הקרן אילך ואילך, נמלא הדם נמון בד' רומום סביב, לכך קרוי סביב: סביב. כך מפורש בשמימם קדשים (ובמים נג:), שלין סביב ללל ב' ממנים שהן לרבע, הלחם בקרן זוים זו, והלחם בקרן אבל שאר ובחים אינן טעונין קרן ולא אלבע, שמחן דמס מחלי המובח ולמטה, ואינו עולה בכבש, אלא עומד בארך ווורק: (10) וורקת. בכלי, לוחו במורק ווורק כנגד הקרן, כדי שירלה לכלן ולכלן, ולין קרבן טעון ממנה בלובע ללל העלה בלבד,

(ען) על נחחיו. עס נממיו, ומף על שאר הנממים:

143

ניהות אַשֶּׁה לַיהוָה הָוּא: ـ הַפּוְבֶּחָה עֹלֶה הָוּא לִיהוֹגָה בֵיחַ - עַלְהָא הוּא קֵדֶם יִיָּ לְאִהְקַבְּלָא ווילמני

רָאָהַ בֹּאֹנִ אַבְּלֶן וּבְּנְיֵנִ אָּטַ יְּבֵינָהָם מַּלְ אַנְּרֵן וּבְּנִיהִי יָה יְבִיהוֹן עַּלְ لْݣُرْكَانْاتْ ݣُلْكَ يْكْمَا يْكْمْرْدْ لْخُولْك الْمُوْد يْن يَجْدُنْ * فَائْلُمْ لْنَصْمِيك

אָט_עַבְּיָם הַּגְ_עַמִּוְבֶּטַ סְבָּיִב: لْمَحِ_خِثِا لَائِكُم بَائِثَاثِهِ لَيْلَكُكُ בוֹמֹנִינו וֹמַלַ בַּבְּבוֹ יִדְם בּוֹמֹנִינו os מִדְּמוֹ וְנְתַמְּה עַל חָנוּךְ אֹגוֹן אַנוֹ ガローロダバム

יללבו יללו יללו ללו אטו: וֹמּכַ בֹּלִינַוּ בֹּלוֹו אִשַּׁוְ וֹלַבַּמָ עוּאָ مَّذِ هَلُّ لِللَّهُ لِمَرْ خُلاَلُهِ لِمَرْ خُلاَلًا لِمَرْ خُلاَلًا -- ក្នុមុឌីក្ សេម្តីជ្យុ ក្នុម៉ាក្ក ក្រុះក្នុ וֹלְלַטַטְׁטָּ מוֹעַבִּם אָּהָגר הֹלַעַ

אָרל מִלְאָים הָוּא: אַמָּר צַּלִיהָוֹ נַצִּים שָּׁנִל הַיִּמְוֹ בָּי וֹאָטו הִשֹּׁי. וַכֹּלְיָט וֹאָט_וַנִוֹלֶכְ אָט_עַפֿר וֹאָט יָטָרָט עַכָּבָר יי וְהְאַלְיָה וְאָת הַהַלֶּבוּ הַמָּכַפָּה نظطنانة

> לבהוא טובלוא טבם גו בוא: هُن خُرِ نَهِزِرٍ لَنَوْدَا ثَن قُرِ يَخْتُه ذِٰمَا خُنَه

QUIL: בְּמָא מַלְ מַבְּבָּהָא סְחוֹר בּנְלְעִוּן בְּיַמִּינָא וְתִּזְּרוֹק יָת ינדהון הימינא ועל אַליוֹן בלווני בומולא ומכ אלוון トドロ %ドアバタ מֹבַמֹיה וְהָמֵין עַל רוּם אוּדָנָא בבבא וניפב

יבניהי ילבושי בנוהי עמיה: אמיה וְיִהְקַבַישׁ הוּא וּלְבוּשׁוֹהִי וממֹמִמֹשׁ בּבוּבוּטֹא וֹנַבּוּ. הֹכַ וניסב מו במא במל מדבהא

לבוישי בנוהי ומק לבומוניו ומק

ŁĊĹ% ŬĹĆ%

blood against the altar round about. toe of their right foot, and dash the their right hand, and upon the great his sons, and upon the thumb of and upon the tip of the right ear of the tip of the right ear of Aaron,

take of its blood, and put it upon

Then shalt thou kill the ram, and

their hands upon the head of the yal Ilade sone sid bas norah bas

And thou shalt take the other ram;

a sweet savour, an offering made by

burnt-offering unto the LORD; it is smoke upon the altar; it is a

And thou shalt make the whole ram

fire unto the LORD.

garments with him. hallowed, and his sons and his sons? he and his garments shall be garments of his sons with him; and upon his sons, and upon the Aaron, and upon his garments, and anointing oil, and sprinkle it upon that is upon the altar, and of the And thou shalt take of the blood

consecration; the right thigh; for it is a ram of and the fat that is upon them, and of the liver, and the two kidneys, covereth the inwards, and the lobe fat, and the fat tail, and the fat that Also thou shalt take of the ram the

- (18) דיח ניחוח. נחת רות לפני, שלתרתי ונעשה רלוני: אשה. לשון אש, וסיא הקערת איצרים שעל האש:
- האמלעי: (OS) חנוך. סוא שְּמְחִים (מ"כ מילואיס כ"א), גדר סאמלעי שבמוך סאוזן, שקורין מנדרו"ם: בהן ידם. סגודל, ובפרק
- כמפוכם במנין: לכך אני מזריכו החוה, להיוח לו לעובד העבודה למנה, ווה משה ששימש במלואים, והשאר אכלו אהרן ובניו, שהם בעלים, הוא. שלמים לשון שלמום, שהושלם בכל. מגיד הכמוב שהמלוחים שלמים, שמשימים שלום למובח, ולעובד העבודה, ולבעלים שור ועו אין עעוניס אליס: ואח שוק הימין. לא מלינו הקערה בשוק הימין עם האמורים, אלא זו בלבד: בי איל מלואים ַלְשָׁמַּׁם בֶּשְׁבֶּׁה יָמִירֶפֶּּה, מקום שהכליום יועלום, ובאמורי הפר לא נאמר אליה, שאין אליה קריבה אלא בכבש וכבשה ואיל, אבל (בב) החלב. זס מלב סדקיס או סקיבס (מולין ממ:): והאליה. מן סכליים ולמטס, כמו שמפורש בויקרא (ג, ט) שנאמר

<u> ಗಡಚಿಗ ಸ್ಥರ್</u> ನಡ್ಡೇ 'ಗ್ರೆಗ: שְׁמֵּלֵ אַנִוֹע וְרְבָּלֵיִל אָנְוֹץ מִפַּלְ דִּלְיִנִים מִשְּׁטִ חַדְא וָאָסְפּוּג חַדּ וְכִבַּר לֶטָם צַּחַׁת וְחַלֵּת לֶטָם וּפִּהְא דִּלְחֵים חֲדָא וּוְרִיצְּחָא

خظتر نيايا:

۲۰۳۲: रातीं प्रदूर प्रदूर अञ्चार प्रस् रू एष्ट्रंद्वंप مَح لَم كُلُك مِن لَا لَم لَا خُمْلُ خُلُكُ مِن اللَّه مِن اللَّه مِن اللَّه مِن اللَّه مِن اللَّه مِن اللَّه م וֹלַלַטְהְקָּ אָטִׁםְ מִיּגְהַם וֹנִילַמָּוֹנִי וֹנִסַּר יָהָרוֹן מִיּגַרוֹן וִתַּסֵּיק

אֹתִוֹ תְּוּפְּה לְפְּנֵי יְהְנְה וְהְנֶה ³⁵ הַמְּלְאִים אֲשֶׁר לְאַהַרְן וְהַנִּפְתָּ نځځننځ

خَعَتَدُا نِمْغُمُّد خَحُثُر: עוננם מאַגל הַפּּלְאָּים מאָשֶׁר حَدَّ نِوْنَا رَهِدَيْنَا يُجْهِدَ بَيْدِلُ يَجْهُرُدُ וְקְבַּשְׁהְּ צָתוּ חְזֵנְר הַהְּנִיפְּר וְצֵּתְ וּהְקַבִּישׁ יָת חֶדְיָא בַּצִּרְמוּהָא

קרומָמַם לַיהוָה: בַּנֵי־וִשְׁרָאֵל מִוּבָהֵי שַּׁלְמֵיהָם קרומָה הָוּא וּהְרוּמָה יִהְיָה מֵאָת sz מוֹלָם מֹאָעַ בֹּנוֹ וֹמִּבֹאָכִ בֹּוֹ لْلَانُمِ كُمِّكُمِا بَكْخُرُنَا كُلُاكِ نَيْتَ، كُمِّكُمِا لَكِخْتِينَ، كِكُنُه

מפּלָא בּפּמּירַיָּא דּקָרָם יָיָ:

!! לוּבְבָּנְא בוּא בֶּבָם !!: ĊĸĊ₫ŧĊĸ

לְטַׁלְם: יִנְינִי אָּבְמָא פֻבִּם :; וּיִנִי לְּבִּ ظهر لنوح

מבלאַבורן ימבלבנוניי: LIXUGIA CILCL CLLETIX liu ażx Łxelatux Łxūlo

ליוְשְׁיחוּתוּ אַפְּרָשִׁיתְּעוֹ בַּבְּים וֹבוּ מֹן בֹּנוּ וֹמִּבֹאָכ מֹנֹכֹסַע אַפֿרְשוּיַא הוא וָאַפָּרָשׁוּיַא הֹלִם מוֹ בֹּנִי וֹמִּבָאֵלְ אָבִי

> is before the LORD. the basket of unleavened bread that of oiled bread, and one wafer, out of and one loaf of bread, and one cake

them for a wave-offering before the hands of his sons; and shalt wave the hands of Aaron, and upon the And thou shalt put the whole upon

before the LORD; it is an offering burnt-offering, for a sweet savour on the altar upon the their hands, and make them smoke And thou shalt take them from

made by fire unto the LORD.

LORD; and it shall be thy portion. wave it for a wave-offering before the Aaron's ram of consecration, and And thou shalt take the breast of

97

†7

٤٦

which is his sons'. that which is Aaron's, and of that the ram of consecration, even of waved, and which is heaved up, of of the heave-offering, which is of the wave-offering, and the thigh And thou shalt sanctify the breast

heave-offering unto the LORD. peace-offerings, even their Israel of their sacrifices of heave-offering from the children of heave-offering; and it shall be a children of Israel; for it is a sons as a due for ever from the And it shall be for Aaron and his

היה למשה למנה, אלא חזה בלבד: מלינו מרוממ לחס הבא עס ובח נקטרם, אלא זו בלבד, שמרוממ לחמי מודה ואיל נזיר נמונה לכהנים עס חזה ושוק, ומזה לא (ES) וכבר לחם. מן סמלומ: וחלח לחם שמן. ממין סרצוכס: ורקיק. מן סרקיקין אמד, מעשר שבכל מין ומין. ולא

פורעניות ורומות רעות. תרומה, מעלה ומוריד למי שהשמים והחרך שלו, ומעכבת עללים רעים (מנתות קב.): ובוס סיו אסרן ובניו בעלים ומשס כסן: – חגופה. מוליך ומביא למי שארבע רוחות סעולס שלו, ומנופס מעכבת ומבעלת (24) על כפי אהרן וגר והגפה. שניסס עמוקין במנופס, סבעלים וסכסן, סא כילד, כסן מניח ידו מחח יד סבעלים ומניף,

לה׳. לשמו של מקוס: (as) על העולה. על ספיל סרפשון שסעלית עולס: - לריח ניחוח. לנחת כות למי שפתרונעשס רלונו: - אשה. לפש נתן:

מעלה ומוריד: שלמיס, אבל לא להקטרה, אלא והיה לאהרן ולבניו לארול: חנופה. לשון הולכה והבאה, וינטלי"ר בלע"ו: הורם. לשון (קב) וקדשת את חזה התנפה ואת שוק החרומה וגרי. קדשס לדוכום, לסיום נוסגם מכוממס וסנפמס במוס ושוק של

ילִמֹלָאַבֶּם אָּטַבְּוֹבֶם: خْطُرُن هَلَاكُن خْرَةُهُلُات كَبُّك خِطُرِن خُنْدِين خِرَدُهُد خَدِيا

אָבַל מוֹעָר לְשָׁבָת בַּּלְּבָשׁ: שֹׁבְשְׁלֵּיִנִ אָּמֶּר בְּבָּאִ אָּלְ בְּיִּנְעִנְיִנִינִ

אָנַרְבְּשֶּׁרָוֹ בְּמָלָם קָּרִשׁ: יּ נְאָה אָיל הַמִּלְאָים הָקָּח וּבְשַּׁלְתָּ

פַּתַח אָהֶל מוֹמֶר: בְאָגֹל וְאֶת־תַלֶּחֶם אֵּמֶּר בַּסָּלְא וְנְתַ לְחָמָא דִּבְּסַלָּא لْهُجُم هَتَالًا يَخْتُنِ هُلَا خُشِّل لُنْدَيْمِ هَتَابًا يَخْتِبُن ثَلَّ خُشِل

לא־יאכל בי־לָדֶשׁ הַם: ﴿مُمَارِّهُ هُنِ لَئِكُ مِ خُطَالُهُ هُنُكُمْ لَئِلًا נֹאַכֹלְנּ אָטַׁם אָהָוֹר כַּפַּר בַּנִים

خرخية بانه: אָנוַ וַנּוּטָר בְּאָה לָאִ יֹאַבֶּל

וֹמִום שַׁמִּבַא וֹבֶם: בְּבְלְ אֶמֶּבְ־צְּוֶיִהְי אְנְבְּבְּ שְׁבְּעָּ שְׁבְעָּ הְבְּעָּ הְבְעָּאַ בְּעָּ ¿¿ וֹמֹמֻׁנְעַ לְאַנִּבְוֹ וּלְבֹּנִינִ בְּבִינ וְעַזְּבִינִ רְאַנִּירוּ וְלְבִּנִינִי בְּּבִין

برٰ كَالَـٰלِي خَسِيا يُن كِينَـٰ خَيْلِ: يخلائا بالأي الأي الإين الإين الإين الإين الإين المرابع المراب

ċ₫₽₽₩: خيشخا 江江で **小型は母女** ĊĊŢŢŢŢŢ מְבְעָּהְ יְמִים יִלְבְּשָׁבְּם תַכְּתֵוֹ שְּבְעָא יִימִין יִלְבְּשִׁנוּן בְּתָּנִּא

كك.ه: ינוֹבָּמֶּילְ נִנִי בַּמְבִּינִי בַּאָּנִיר ĿĒL לוּבְבַּנוֹּא שַׁסַב

בְּעַבַע מַשְּׁכַּן זְמָנָא:

לידשא אנין: ئڭدبا ئندربت څې تردېح څخه לְפֿבֹרָא זֹנו טִינְבְּלִּנִינִן לְפַבְּהָא להכלנו זטטון באטפפר פטון

וְנִאָּכִילְ אֲבֵי קּוּדְשְׁאַ הוּא: נו באַמִּשׁאַר בְּנוּרָא לָא ומן לַשְׁמָא עַר צַפְּרָא וְתּוֹקֵיר עַמִּלְאָנֶם וֹאָם וֹהֵטֹאַר מִבָּהָר מוּוֹבְּנִוֹא

ııdıl فغتاح عيلفئيا:

consecrated in them. anointed in them, and to be shall be for his sons after him, to be And the holy garments of Aaron

place. meeting to minister in the holy who cometh into the tent of in his stead put them on, even he Seven days shall the son that is priest

a holy place. consecration, and seethe its flesh in And thou shalt take the ram of

tent of meeting. is in the basket, at the door of the flesh of the ram, and the bread that And Aaron and his sons shall eat the

because they are holy. a stranger shall not eat thereof, consecrate and to sanctify them; but wherewith atonement was made, to And they shall eat those things

fire; it shall not be eaten, because it thou shalt burn the remainder with remain unto the morning, then consecration, or of the bread, And if aught of the flesh of the

shalt thou consecrate them. I have commanded thee; seven days and to his sons, according to all that And thus shalt thou do unto Aaron,

38

ŧ٤

٤٤

78

ıε

30

67

010: (82) לחק עולם מאח בני ישראל. שסשלמיס לצעליס, ואת סמוס ואת סשוק יתנו לכסן: - כי חרומה הוא. סמוס ושוק

14190: ְלְמֶשְׁמֶס (במדבר יח, ח), פֿל מְגְעוּ בִּמְשִׁימִי (מסליס קס, מו): ולמלא בם אח ידם. על ידי סבגדיס סוא מחלבש בכסונס (92) לבניו אחריו. למי שבה בגדולה המריו: למשחה. להמגדל בהם, שיש משימה שהיה לשון שררה, כמו לְּךְּ נְּמַמִּיס

הכהן החתיו מבניו. מכאן כאיה, כל לשון כהן, לשון פועל עובד ממש, לפיכך ניגון הָבִיר נמשך לפניו: אלא בו (יומא עג.): החחיר מבניר. מלמד, שאס יש לו לכסן גדול בן ממלא אם מקומו, ימנוסו כסן גדול מהחיי (ח"כ ו, עו): יבא אל אהל מועד. אומו כקן המוכן להכנם לפני ולפנים ביום הכפורים, וזהו כקן גדול, שאין עבודת יום הכפורים כשרה (30) שבעה ימים. ללופין: "לבשם הכהן. אשל יקוס מבניו מממיו לכסונס גדולס, כשימנוסו לסיומ כסן גדול: אשר

(IE) במקום קדש. בחלר מסל מועד, שסשלמיס סללו קדשי קדשיס סיו:

(28) פחח אהל מועד. כל סמלר קרוי כן:

למדנו אוסרס לור סאוכל קדשי קדשים, שנמן סמקרא מעם לדבר משום דקדש סם: ולחס סללו: לקדש אחם. שעל ידי סמלואיס סללו נחמלאו ידיסס ונחקדשו לכסונס: כי קדש חם. קדשי קדשים, ומכאן (33) ואבלו אחם. אסרן ובניו, לפי שסס בעליסס: אשר כפר בהם. לסס כל זרות ותיעוב: למלא אח ידם. באיל

جَرِهِ إِنَّ الْمُشَاثِ يُجَالُ قِرُ مِهُ جِرَةِ الْمُا يَرِينِ فِي خِرِهِ الْمُا يَرِينِهِ فِي خِرِهِ الْمُاكِينِ فِي الْمُ רַכּׁפּּׁרָּיִם וְחִמֵּאִעַּ עַלְ-הַמִּוֹבְּחַ לְיִנְמָא עַלְ כָּפּּוּרָיָּא וּהְרָבַיּג וּפַּר חַשָּׂאַת תַּעַשָּׁה לַיּוֹם עַלְ־ וְתוֹרֶאַ

יתְרַבֵּי יְתֵיה לְלַדְשׁיתֵיה: ドロダメロメ

anoint it, to sanctify it. atonement for it; and thou shalt the altar when thou makest thou shalt do the purification upon other offerings of atonement; and bullock of sin-offering, beside the And every day shalt thou offer the

(ס) לַבְהָה עוֹבְהָּנִם בֹּלְ עַנְיָהֹ בּמּוֹבּעֹ מָרְבָּעֹא עַבָּה עוּבְהָנוֹ בֹּלִ ר ְנְקְרְשְׁמְּ אָתְוֹ וְהְנֶהְ הַמְּוְבֶּהְ עִּיְבְּהָא וּהְקִּרִישׁ יָהִיה וִיהִי אַבְעָּרְהַ הְּבָּעֵּרְ עַלְרַ הַעָּוְבָּהַ שָּבָעָּאַ יוֹמִין הָכָבַּר

altar shall be holy. most holy; whatsoever toucheth the sanctify it; thus shall the altar be atonement for the altar, and Seven days thou shalt make

ناتارك: בְּבְשָׁיִם בְּנֵי שְׁנָיִם שְׁנָיִם אַמָּרִין בְּנִי שְׁנָא תְּבֵין לְיוֹמָא ממי וְנֶוֹה אֲשֶׁר תַּעְשֶׁה עַלְ הַמִּוְבֶּחַ וְדֵין דְּתַּעֲבֵיד עַל עַרְבְּחָא

shalt offer at dusk. morning; and the other lamb thou The one lamb thou shalt offer in the

the first year day by day continually. offer upon the altar: two lambs of

Now this is that which thou shalt

68

88

<u> خرا بهٔ اجازه:</u> حَجْكَادِ لَهُمْ لِيَوْجُمُ لِيَهْذِ، فَلَمُهُد 口袋口口 העשמה

מְּמֶׁהְאֵיּ וֹנִי אִמְּנִאְ טִּלְּנִלָּאְ טַּמְּבָּיָרִ בְּּנִּוֹ נו אמבא עד העבריד בצפרא

belgnim ruoft enft to dadqe na to And with the one lamb a tenth part

بيرا حَجْدُهُ بِهُلِهِ: בבע ההיון ובפף רביעת ההיון مه إيوسُدا סُچُم ڇَלُنَّ جِשُيْ إِ جِمِينَ الْعِهِدَانِةِ مَنْ مِنْ هِ هِ جَوَاكُ مِنْ فِي هِ مِنْ فِي مِنْ مِن

hin of wine for a drink-offering. beaten oil; and the fourth part of a בבעות הוגא חַמָּרָא לְאָמָּרָא With the fourth part of a hin of בְּתִישׁ דַבְּעוֹה הִינָא וְנָסְבָּא

(פצ) ועשית לאהרן ולבניו ככה. שנה הכתוצ וכפל לעכב, שאם מפר דבר אחד מכל האמור בענין, לא נממלאו ידיהם

וחשאת. וקדבי, לשון ממנמ דמיס סנמוניס באלבע קרוי מעוי: ומשחת אותו. בשמן סמשמס, וכל סמשימום כמין כ"ף וס. ומדרש מורח כסנים (מילואים מ"ו) אומר, כפרח המובח הולרך, שמא החנדב איש דבר גוול במלאכח המשכן והמובח: דבר הבא בשבילם, כגון האילים והלחם, אבל הבא בשביל המובח, כגון פר שהוא למפויי המובח, לא שמענו, לכך הולרך מקרא (35) על הכפורים. בשביל הכפורים, לכפר על המובח מכל זרוח וחיעוב, ולפי שנאמר שבעח ימים חמלא ידם, אין לי אלא לסיום כסניס, ועבודהם פקולס: אחבה. כמו הומך: שבעה ימים המלא וגור. בענין הוה ובקרבנות הללו בכל יום:

(מ"כ ו, ב. זבחים פג:), שנראה לו כבר ונפסל משבא לעזרה, כגון הלן, והיולא, והעמא, ושנשחע במחשבת חוץ לזמנו וחוץ וסנרבע, ומוקלס, ונעבד, וסעריפס, וכיולא בסן, מלמוד לומר ווס אשר מעשם, סממוך אחריו, מס עולס ראויס אף כל ראויס שלא יכד, ממוך שנאמכ כל הנוגע וגו' יקדש, שומע אני בין כאוי בין שאינו כאוי, כגון דבר שלא היה פסולו בקדש, כגון הכובע (פ) והיה המובח קדש. ומס סיא קדושמו, כל סנוגע במובח יקדש, אפילו קרבן פסול שעלס עליו, קדשו סמובח לסכשירו

sycl: וסוא מקלה ויולא דרך החושס, ונופל על גג המובה, ומשם יורד לשיהין במובה ביה עולמים, ובמובה הנהשה יורד מן המובה כמו ששנינו במסכח סוכה (מח.), שני ספלים של כסף היו בראש המזבח, ומנוקבים כמין שני חוממין דקים, נוחן היין למוכו, למעט מנסום שאין לריך כסים, שאף הטסון ברסיים כשר בהן (מנסום פו.): רבע ההין. שלשה לוגין: ונסך. לספלים, שנאמר כמים למאור, ומשמע למאור ולא למנסום, יכול לפסלו למנסום, סלמוד לומר כאן כסים, ולא נאמר כסים למאור אלא (0+) ועשרון סולח. עשירים הליפה, מ"ג בילים ומומש בילה: בשמן כחיח. לה למובה נהמר כמים, הלה להכשיר, לפי למקומו, וכיולה בהן:

ניחֿחַ אַשֶּׁה לַיהוָה:

וֹנִט אֹמֶבֹא טַנְנֵנֹא טַמְּבָיג בַּגוּ

It shall be a continual burnt-offering unto the LORD. savour, an offering made by fire drink-offering thereof, for a sweet the morning, and according to the to gariforlesm and of garibrosse at dusk, and shalt do thereto

And the other lamb thou shalt offer

₩□: هُلْمُد حُدُم هُفِد خُدَوْد هَجُنك شُمْدِي א אָהֶל־מוּעָּד לְפְּנֵי יְהְוָה אֲשֶׁר מִשְׁכּו וִּנְיָּא בֵּרָם יִיְ דְּאַנְָּנִיןֹ מּלְט שַׁמִּיִּר לְדְרָתִיבֶּם פַּתַח צָּלְט מְדִירָא לְדָרִיכוּן בִּתְּרָ

לכון שמו למללא

shall be sanctified by My glory. children of Israel; and [the Tent] And there I will meet with the

you, to speak there unto thee.

the Lord, where I will meet with

door of the tent of meeting before

throughout your generations at the

هُمَتُم ذُحَتًا ذُن עמּוֹבַּע וֹמִע־אַעַרָּן וֹמִעּ־בָּנְיִנִי מַבַּבָּעֹא נִיִּט אַעַרָּן וֹיִעְ בִּנְעָנִי וֹלבּהְשֹׁי. אָטַ אָטִר מוְהֹר וֹאָטַ וֹאָלבּוּהְ זֹט מַהָּכֹּוֹ וֹמִּנֹא וֹנִי

וֹנֹלַנַתְ בֹּכִבֹינֵי:

אַלבּוּה לְהַּמָּהָא לֹבַבָּיה:

וֹמְבֹאָן וֹאֵטַלוּהַ בּוּלֵבוּי:

minister to Me in the priest's office. and his sons will I sanctify, to meeting, and the altar; Aaron also And I will sanctify the tent of

St

٤4

וֹבְיֹנִינִי לַבֵּם לַאָּלְבַיִּום: ٢٠ لَمُحَدُّنِ، خُنُبِكَ خُدَّرَ نَمُلُعُّحِ لَعَمُدَ، مُحْدَئِن، خَبِر خَدَّر نَمُلُعُح

لَّهُكُادُ خُلِياً كُهُّكُكِ:

of Israel, and will be their God. And I will dwell among the children

יְהְוָה אֱלֹהֵיהֶם: (פּ) מֹאָנוֹם לַמֻּבְינוֹ, בַּעוַבְים אָנוֹ, ⁶ אַשֶּׁר הוֹצָאָתִי אַתָּם מַאָּרֶץ וְיָרְעִּי בָּי אֲנָי יְהוֹה אֱלַהַיהָם

בּננען אַלא נֹ אֶלַבַען: Łażcia Zwatwa wcitar וובתו אבו אלא ני אלנדיון

the Lord their God. that I may dwell among them. I am them forth out of the land of Egypt, LORD their God, that brought And they shall know that I am the

್ದ ಇಥ್ಯದ ಗ್ರಾಥ್ನೆ ಸರ್ಗ: מבימי וְעְּשְׁיִם מִיְקְשָׁתְּיִם מְלְאַלְמָּרָ בְּאַלְמָּרָא בְאַלְמָּרָא

שטין הַעְּבֵיד יָהַיה: מֿבוָנו. לַמְנִנו בּוּסמון בַּאָמוּ

shalt thou make it. burn incense upon; of acacia-wood XXX And thou shalt make an altar to

(ו +) לריח ניחוח. על סמנחס נאמר, שמנחם נקכיס כולס כליל, וקדר סקרצחס, סאיצריס צחחלס ואחר כך סמנחס, שנאמר

סנוכר במקרם: שנאמר וְדְּבַּרְמִּי אָפִּוּ מֵעַל הַבַּפַּרֶמ (שמות כה, כב). ואשר אועד לכם האמור כאן אינו אמור על המובח, אלא על אהל מועד מרבוחינו למדים מכאן, שמעל מובח הנחשם היה הקב"ה מדבר עם משה משהוקם המשכן, ויש אומרים מעל הכפורת כמו (S+) חמיד. מיוס אל יוס, ולא יפסיק יוס בנחייס: אשר אועד לכם. כשאקבע מועד לדבר אליך, שס אקבענו לבא. ויש מַלְטִ וּמִנְמַטְ (וּיִקְרִם בג, לוֹ):

רוסו שממר משס סוים שַׁשֶׁר דְּבֶּר ס' לַמֹמר בְּקֵרבִי שֶׁקְרֵבׁ (ויקרם י, ג), וסיכן דְּבֶּר, ויקדש בכבודי: שמשרה שכינתי בו. ומדרש אגדה, אל מקרי בכבודי אלא במכובדי, במכובדים שלי, כאן רמז לו מימם בני אהרן ביום הקממו, (34) ונועדתי שמה. אמועד עמס בדבור, כמלך סקובע מקוס מועד לדבר עס עבדיו שם: ונקדש. סמשכן: בכבודי.

(אי) לשכני בחוכם. על מנח לשכון אני בחוכם:

(I) מלשר לשורה. לסעלות עליו קימור עשן ממיס:

كَلُـدَكُرِد: אַמְּׁע אַרְכֹּוֹ וְאַמֶּׁת בַּחָבוֹ בַבְּוּעַ אַמְּסָא אוּרְכֵּיה וְאַמְּסָא פּוּחָיִיה

מבולה ובי וטבטון אַמון

קַבֶּיב: בונלוו וֹהֹהָול בֹן זֹר ¿ זּנּנִי נְאָטַ לַּיִרְעָיִיוּ סְבָּיִב נְאָטַ אַנְּרֵיִה וְיָהְ בּוּהַלְנְיִהִי סְחוֹר וַעְפַּילָ אַלְוּ זְהֶבַ טַּהְוֹר אָת־ וִתְּחָפֵּי יָתִיה דְּהַב דְּבֵּי יָת

ליה זיר דדהב סחור סחור: סְחור וְיָת קרניהי וְתַּעְּבֵּיד

ţÜĠL: לְבָּעָיִם לְבַּיִּיִם לָמָּאָט אָטִוּ مَعْمُ مَا مُحْرِمُتُ جَيْرًا لَٰتِرَبَالِ + מששור לוורו על שְּתַּי צַּלְמַלָּיוּ ישָׁמִי שַבְּעָּת זָהָב מַצְשָּׁה־לָּוּו

לאַריחוָא לְמִשַּׁל יָתִיה בְּהוֹן: ע סטרוהי ויהי לאַהָּא וטבטו אולו צבער טאביב

נְצְפָּיהָ אָהָם זְהֶב: י וֹמֹמִים אָבר הַבּרִים הַצֵּיִ מִּמִּים هَمْرًا لْنَكُوَّدُ تُكْدِياً لَاكُوٰجُهُ: וֹטֹהְבֹּיִג וֹט אֲבוּנוֹנֹא בַאָהִי

थुष्टाः ַ עַל־אַרַן הַעַּהָת לְפָּנֵי הַכַּפַּהָת וְנְתַמְּה אֹתוֹ לְפְּנֵינִ תַפְּרֹכֶת אֲשֶׁר

١٩٢ בעל אַרוֹנָא דְּסְהַרוּהָא בַּרָם נימין ימיה קדם פרוקמא

ל וְהַקְּמִיר עְּבְּיִׁר צִּהְרָן קְּטָּהָת هُمُر مَح ـ ثَامَةُ لا هُمُد هُنُمْد خُلَا

בוסמול ĖŔĞL ניקטר עלוהי אַברו קטרת

ڠْلا_لَةَكُل رَكَٰمُ رَكُمُ لِأَوْلِ סמום פּבַּער פַבַער בָּהַיִּטּר בָּהַיִּטִיבָּוֹ

XIIL

אָנו_עַנָּנְעַ

تظشكتك: בְאַנִיקְנוּהָרה یان ではんだん

ځئدردېل: טַבורָא פֿבַם בון שמשנא נקטרנה קטרת יְבַאַבְלַלוּת אַנַוֹרָן יָת בּוָאַנוֹּאַ

> piece with it. the horns thereof shall be of one cubits shall be the height thereof; foursquare shall it be; and two and a cubit the breadth thereof; A cubit shall be the length thereof,

a crown of gold round about. thereof; and thou shalt make unto it thereof round about, and the horns gold, the top thereof, and the sides And thou shalt overlay it with pure

for staves wherewith to bear it. them; and they shall be for places two sides of it shalt thou make upon the two ribs thereof, upon the make for it under the crown thereof, And two golden rings shalt thou

acacia-wood, and overlay them with And thou shalt make the staves of

testimony, where I will meet with before the ark-cover that is over the that is by the ark of the testimony, And thou shalt put it before the veil

lamps, he shall burn it. morning, when he dresseth the incense of sweet spices; every And Aaron shall burn thereon

throughout your generations. incense before the Lord at dusk, he shall burn it, a perpetual And when Aaron lighteth the lamps

١٩٦٨

بهري خور بدؤه جنائية جالميجوه:

לכמר כסונס: (5) אח גגו. זה היה לו גג, אל ל מזבח העולה לא היה לו גג, אלא ממלאים חללו אדמה בכל חנייחם: זר זהב. סימן הוא

סאלס: לבחים לבדים. לכל בית מסיס סמבעת לבד: (+) צלעוחיו. כאן היא לשון זויית כתרגומו, לפי שנאתר על שני לדיי, על שתי זוייתיו שבשני לדיו: וחיד. מעשה העבעות

(ע) בהימיבו. לעון נקוי סבויכין על סמנורס מדען ספמילות ענערפו בלילס, וסיס ממיבן בכל בקר ובקר: הגרווח. לולי"ע (6) לפני הפרכת. שמא האמר משוך מכנגד האכון ללפון או לדרום, הלמוד לומר לפני הכפרה, מכוון כנגד האכון מבחיך:

(8) ובהעלות. כשידליקס לסעלות לסבתן: יקטירנה. בכל יוס, פרם מקטיר שחרית, ופרם מקטיר בין סערביס: בלע"ו, וכן כל נכום האמורות במנורה, חוץ ממקום שנאמר שם העלאה, שהוא לשון הדלקה:

څځږ: וְעַבְר וּמִנְחָה וְנֵּסֶךְ לְאִ תִּסְּכִוּ

بترالار: ומֹנֹעַמֹא נֹנֹסַבֹּא לָא עַנַּסַבוּן לאַ תַשְּׁלֵי עְּבֶּיִי קְשְׁבֶּה זְרֶה לְאִ תַּסְּקוּ עַּלְיִה קְשֹׁבֶּה

drink-offering thereon. meal-offering; and ye shall pour no thereon, nor burnt-offering, nor Ye shall offer no strange incense

ליהוֶה: (פ) לְּעְנִינְיִם לְּנִיתְם לַּנִאָּם בַּעָּ ק"א בַשְּׁנְה מִדַּם חַמַאַת הַכְּפָּרִים בְּשִׁמָּא מִדַּם חַמַּאָה כְּפּּוֹרַיָּא

יכון לבש קודשין הוא מַּלְיּלְ שַׁבְאַ בְּאָשִׁאֵ וְכַפָּּר מַלְוָעִי زخظد אַנִירוֹ עַל־קרנֹלִיוּ אַנוּת וִיכַפָּר אַנַרוֹ עַלְקרָנְיֵנִיה נִידָא

it is most holy unto the LORD.' for it throughout your generations; the year shall he make atonement sin-offering of atonement once in year; with the blood of the upon the horns of it once in the And Aaron shall make atonement

·6 & z 28vd The Haftarah is Ezekiel 43:10 - 43:27 on page 222. On Shabbat Zachor, Maftir and Haftara are on

درمعة ١إبِ بِدَرِ بِينِ ١ هِجُ مَنْهِدَ جُهُدُد: الْعَذِرِ بِرَ عِنَا مَنْهِدَ جُوْدِيدَ:

בְבָבָם נָגָרְ בִפְּקָר אָנָם: ליהנה בפְקַּד אֹמָם וְלֹאֹ־יִהְנֶה ت ﴿ خَارِ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّاللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالَّ الللَّا الللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّا الللَّا الللَّا خْدَ نَاهُم אُنِ لَهِم خُتَدَاهُكُمْ يُعَدِّدُ نَاعَفُرِ بَنَ اللَّهُ فَا خُتَدَ

מוסא פַר הִמְנֵי יָהָהוֹ: שׁמֶּנִג וֹטַבוּנוֹ וֹלֵא וֹבִיג לַבוּנוֹ פולטן נפשיה קדם יי פר نَشِلُهُم كِمُثَلِّتُنَالِا لَنْفَالِا لَأَتَ

ַ מַחֲצָית חַשֶּׁקֵל הְרוּמָה לֵיחֹוֶה: פֿלַנוּט סַלְּמֹא אַפֿרַמִוּטֹא צֿבַם לוב מישור עַפְּקְיִּיִם מַעַּצְיִים עַשְׁמָלֵלְ בְּשָׁמֵלְ מִנְיָנִיִא פּּלְיִּיִּת סְלְמָּא בִּסְלְמָּי זַרו יִהְנֹי כְּלְ־הַשְּׁבֵרִ עַּלִּ־ דֵּין יִהְנִין כְּלְ דִּעְּבָר עַל

> When thou takest the sum of the :Sarives

And the LORD spoke unto Moses,

ΙI

them, when thou numberest them. that there be no plague among LORD, when thou numberest them; man a ransom for his soul unto the number, then shall they give every children of Israel, according to their

an offering to the LORD. is twenty gerahs—half a shekel for shekel of the sanctuary—the shekel numbered, half a shekel after the passeth among them that are This they shall give, every one that

ומנחס. עולס של בסמס ועוף, ומנחס סיא של לחס: (9) לא חעלו עליו. על מוזמוס: קשרח זרה. שוס קעורם של נדבס, כולן זרום לו מוץ מוו: ועולה ומנחה. ולא עולס

שְּבְּיִי (ויקרה מו, יח): חשאה הכפרים. הם פר ושעיר של יום הכפורים, המכפרים על מומהם מקדש וקדשיו: קדש (10) וכפר אהרן. ממן דמיס: - אחת בשנה. ביוס סכפוריס, סוא שנאמר באמרי מות וָיָלָה אֶל סָמִוְבַּת אַשֶׁר לָבְנֵי ס'וָכְבֶּר

מחלים השקל, וחמנה אם השקלים וחדע מנינם: - ולא יהיה בהם נגף. שהמנין שולט בו עין הרע, וְסַבֶּבֶּר בֹּה עליהם, כמו (בו) בי חשא. לשון קבלה כמרגומו, כשמחפוץ לקבל מכוס מניים לדעת כמה הם, אל תמום לגלגולת, אלא ימנו כל אחד קדשים. סמובם מקודש לדברים סללו בלבד, ולה לעבודה המרת:

אמרוס: עשרים גרה השקל. עכשיו פירש לך כמס סום: גרה. לשון מעס, וכן בשמואל (א ב, לו) יָבּוֹא לְסִשְׁמַּנִוֹת לוֹ מחצית השקל בשקל הקדש. במשקל סשקל שקלבמי לך לשקול בי שקלי סקדש, כגון שקלים סאמורין בפרשת ערכין ושדם מעבירין אם הנמנין זה אחר זה, וכן פֿל מַשֶׁר יַעֲבֹר יַעֲבֹר יַעֲבֹר מַתַּח הַשְׁבֶּע (ויקרא כו, לב), וכן מַעֲבֹרְיָה הַפֹּא על יָדִי מוֹנֶה (ירמיה לג, יג): (13) זה יחנו. סכלס לו כמין מעצע של לש ומשקלס ממלים סשקל, ולומר לו כוס ימנו: העובר על הפקודים. דרך סמונין שמלינו בימי דוד:

לַמַּגֹוּרַת פָּמָף וְכִּבַּר לְמָס: עשרים גרה השקל. שהשקל השלס די ווויס, והווו מתחלתו חמש מעות, חלה באו והושיפו עליו

ندرون أباله: וֹבֹ*וֹ*מֹֹלִבוּ בַּבְ עַמְבָּעְ מַבְעַעַפַּׁעַעְיִם מִבּּן כִּבְ גַּמְבַע מַבְ מִוֹנְנָנֹא מִבַּע

نظا مُصْدِيا بَعْدِيا بَرْمَيْرِي نَصَيَا

offering of the LORD. years old and upward, shall give the that are numbered, from twenty Every one that passeth among them

the poor shall not give less, than the

The rich shall not give more, and

אָּעַ שַׁרוּמָּע יְּרְלֶבְ לְכַפֹּר מַּלְ - אַפָּרְשִׁיִּטְאַ צַּרָם וֹן לְכַפּּרָאִ מַלְ י ַ יַּמְּמְּיַם מְמַּהַצְּיִית הַשְּׁמֶלֵל לְמַת יִוְעָּר מִפּּלְיִנִּית סִלְמָּא לְמִעּוּ וָתְ ַ עַשְׁתְּשָׁנִי בְאָ יַנְבְּשָׁי וְתַבַּעְ לַאְ בַּמִּטִיר לָאִ יַסְנִּי וּדְמִסְבֵּין לָאִ

וֹלַלַנוֹשֵׁ אָעַבַכָּסְׁבְ עַכִּפּבְנִם מִאָּעַ וֹעַפַּב נִעַ כָּסַב כַּפּוּבוֹאָ מִוּ בַּנִי نَظْمَالِٰدُوّٰتِ :

﴿ <َقَالَ مَلِ لَقَمِينَاتُونَ (طَ) نشَلَةُم كُنْجُدِيلِ كَفَيْرَ نُعِيْدً עַברַר צָּהֶל מוֹעֶד וְהָיָה לִבְנָי שִּ בִּלֵּוֹ. יִמְּבִאֶּלְ וֹנְטַעַּ אַנְוּ מַּלְ - יִמְּבֹאֵלְ וֹטִמֵּוּ יִמִינִּ מַלְ פּוּלְטַוֹ

וכבלא צוב וו לכפלא מר מֹמְבּוֹ וֹמִלֹא וֹנִינִ לְבֹנָוֹ וֹמְנַאֵּלְ

TST

הממחילין ממשרי, נמלאו שני המנינים בשנה אחם, המנין הראשון היה במשרי לאחר יום הכפורים, שנחרלה המקום לישראל השנס (ב:), ונבנס המשכן בראשונה וסוקם בשנייה, שנמחדשה שנה באחד בנימן, אבל שנוח האנשים מנויין למנין שנוח עולם האנשים בשנה אחח נמנו, אבל למניץ יציאח מלרים היו שחי שנים, לפי שליציאח מלרים מוניץ מניסן, כמו ששנינו במסכח ראש בשמי שנים סיו, ואי אפשר שלא סיו בשעת מנין הראשון בני י"מ שנס שלא נמנו, ובשניים נעשו בני כ'. משובה לדבר, אלל שנות ו במומש הפקודים אף בו נאמר כן, וַיִּהִיוּ כָּל הַפְּקְדִיס שֵׁשׁ מֵמֹוֹת שֶׁלֶף וּשְׁלֹשֶׁת מַלְבִּיס וַמֵּמִשׁ מֵמֹוֹת וַמַמִּשׁים (במדבר הֹ, מו), והלא ואס שאמר, וכי אפשר שבשניסס היו ישראל שויס, ו' מאות אלף וג' אלפיס וד' מאות ונ', שהרי בכסף פקודי העדה נאמר כן, כו), סא למדמ, ששמים סיו, אחם בחחלת נדבתן אחר יום סכפורים בשנה ראשונה, ואחת בשנה שנייה באייר משהוקם המשכן. בְּמֶׁמֶּדְ לַמֹּדֶׁשְׁ מְּקִיסׁ וגוי' (שמוח מ, ז), ומסמנין הוה נעשו האדריס משקליס שלו, שנאמר וַיָּהִי מְטַׁת פַּבַּר הַבֶּמֶּף לָגֶׁהֶת וגוי' (שם לח, ספקידים, שהרי נאמר בו בְּאָמֶד לַמֹדֶשׁ סַשֵׁנִי (במדבר א, א), והמשכן הוקם באחד לחדש הראשון, שנאמר בְּיוֹס הַמֹדֶש הָרִאשׁוֹן בבקשס ממך, מנס אם גאני ודע כמס נומרו בסס, לסודיע שסיא אביבס עליו. ואי אפשר לומר שסמנין סוס סוא סאמר במומש בסס מגפס, כמו שנאמר וַיִּגְּיף ס' אָמ סְשָט (שמוח לב, לס), משל ללאן סחביבס על בעליס שנפל בס דבר, ומשפסק, אמר לו לרועס (16) ונחח אוחו על עבודה אהל מועד. למדמ, שנלמוו למנוחס בחחלם נדבח סמשכן חחר מעשס סעגל, מפני שנכנק

כמו שנאמר כָּל מֵרִיס מְּרוּמַם כָּמֶף וּנְחֹשֶׁת (שמות לס, כד), ולא סימס יד כלס שוס בס, אלא איש איש מה שנדבו לבו:

ענייס ועשיריס, ועל אוחס חרומס נאמר לכפר על נפשוחיכס, שהקרצנוח לכפרה הם באים. והשלישיח היא חרומח המשכן, שַבְּנִי בַּשְׁנִים (במדבר ה, ה), וימנו כל המד מהליה השקל, והן לקנות מהן קרבנית לבור של כל שנה ושנה, והשוו בהם (שם שם, כו). וסשנים אף סיא על ידי מנין, שמנאן משהוקם המשכן, הוא המנין האמור במחלת חומש הפקודים, בְּשֶׁמֶד לַמֹדֶשׁ למחׁם הככר, שנחׁמר וֶכֶּשֶׁף פְּקוּדֵי הְעַבְּיִה מְטַׁם כִּכֶּר (שמוח לח, כה), ומהם נעשו החדנים שנחמר וַיְהִי מָחַׁם כִּכֶּר הַבֶּשָׁף וגוי כאן מרומת ס' ג' פעמיס, אחם מרומת אדנים, שמנאן כשהתחילו בנדבת המשכן, ונתנו כל אחד ואחד מחלית השקל, ועלה (EI) לכפר על נפשוחיכם. שלא מנגפו על ידי מנין. דבר אחר לכפר על נפשומיכס, לפי שרמז לסס כאן ג' מרומוח, שנכחב

לקלוח לסס וולמוו על סמשכן, וסשני באחד באייר: על עבודה אהל מועד. סן אדנים שנעשו בו:

נפֹמִניכנו:

(▶1) מבן עשרים שנה ומעלה. למדך כלן, שלין פתות מגן עשריס יולל ללגל, ונמנס גכלל לושיס:

And the LORD spoke unto Moses,

of the tent of meeting, that it may

and shalt appoint it for the service

money from the children of Israel,

And thou shalt take the atonement

atonement for your souls.

offering of the LORD, to make

half shekel, when they give the

ישראל וַיְדַבֶּר יְהַוְה אֶל־מֹשֶׁה קֹאמְר: "מַלֵּיל יִיְ עָם מֹשֶׁה לְמֵימַר:

שמום, וסעלוסו לשש מעס כסף, ומחלית סשקל סוס שחמרתי לך, יחנו חרומס לס":

:Suives

atonement for your souls.' Israel before the LORD, to make be a memorial for the children of

91

Ş١

þΙ

באמון – פרשה כי השא – ראשון – XXX – Exodus

מועד יבון המוְבָּח וְנָתַהָ שֶׁמָּה ⁸¹ לְרְחְצְֻּת וְנְתַּתְּ אֹתֹו בֵּין־אָֹהֶל וּבְּסִיםִיה וּמְּמֶּיתָ כִּיְוֹר נִתְּשֶׁת וְכַנָּוֹ נְתַשֶׁת וְתַּצְּבֵיר

<u>וֹבוּבׁם וֹאֵט_בֿלִבְּוּבֹם:</u> פו וְרָהַצְּׁה צַּהַלְן יּבְנֶיוֹ מִמֶּנֵה צָּתֹר וִיקַדְשׁוּוְצַּהַלְוּיְבְנוֹהִי מִנֵּיה יָת.

ځ،۷۲۲: بتظبير לשلاء جنجود يخهد oz מוֹם וֹלָאִ נֹמִׁעוּ אַוִּ בֹּינִהִּשִּׁם אָלִ_ בְּבִאֶּם אָלְ־אַָהָלְ מוֹעֵגְ יִרְחַצִּיִ בְּמִיעַלְחוֹן לְמִשָּׁכּוֹ

וּלְזַרְעָם: (פּ) יְמֶּתְיּ וְהְיְמְיִב לְמָיַם חַלַ־עּוֹלֶם לְוֹ ִימִּיתִּין יִּחָבִי לְהַוֹן קִיָם עָלִם וֹבְשֹׁהֵּנּ יִבִּישִׁם וֹבַלְּכְיִשֵּׁם וֹלָאֵ וּיִפֹּבְּהָנּוּ יִבִּיבִוּוּוֹבִלְאִ

בב <u>וְיְדְבֶּר יְהוְהְ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמִר:</u>

نظتب حُمُّت لَيْمُنْ مِن يُعْتُنُت: בּמֹם מִנֹבֹגננו נוֹמִמֹּנִם נִמֹאַנֹנִם ⁵² מֶּר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאִׁוֹת וְקִנְּמֶן

> יבון מַרְבְּהָא וְהָהֵין הַמָּן מַנָּא: ניםון ימיה בין משפן ומנא

> לְהַּעַּהָא לְאַפַּלֹא לוּוֹבְבַּוֹא בְמִלְרַבְּחִוּן לְמַּדְבָּחָא ולבישון מוָא ולָא ומותון 江江以 יביהון וְיָה בַּגְּלֵיהוֹן:

رد اخدران، خئت، ابا:

건**...**:

וּמַבֶּיל יְיָ עִם מִמֶּה לְמֵימַר:

מִטְקַל מָאַטַן וְעַמְּהָּוֹ: מאטן וֹשֹמֹמוֹן וּלַנִּוֹ דוּסֹמֹא أظثما خمو هذريتي منظح מִירָא בַּבְיָא מִנְקַלַ חֲמִישׁ מָאָר וְאַתְּה קַח־לְּדְּ בְּשְׁמָים ראָשׁ וְאַתְּ סַב לָדְּ בּוּסְמִין בִישְׂא

> therein. the altar, and thou shalt put water it between the tent of meeting and whereat to wash; and thou shalt put brass, and the base thereof of brass, Thou shalt also make a laver of

their hands and their feet thereat; Askw llade sone sid bas norsh bah

smoke unto the LORD; to cause an offering made by fire to come near to the altar to minister, that they die not; or when they meeting, they shall wash with water, when they go into the tent of

throughout their generations.' even to him and to his seed shall be a statute for ever to them, their feet, that they die not; and it so they shall wash their hands and

Moses, saying: Moreover the LORD spoke unto

77

calamus two hundred and fifty, hundred and fifty, and of sweet cinnamon half so much, even two hundred shekels, and of sweet spices, of flowing myrrh five Take thou also unto thee the chief

ידו סימנים על גבי רגלו סימנים, וידו סשמאלית על גבי רגלו סשמאלים, ומקדשן: (91) אח ידיהם ואח הגליהם. בבמ אחת סיס מקדש ידיו ורגליו, וכך שנינו בובחיס (ימ:), כילד קדוש ידיס ורגליס, מניח כש), כלומר מובה לפני אסל מועד, ואין כיור לפני אסל מועד, סא כילד, מעוך קמעא כלפי סדרוס, כך ענויס בובהים (נע.): כנגד אויר שבין המובח והמשכן ואינו מפסיק כלל בנסיים, משום שנאמר וָאָם מוָבַּח הָעַלָּה שָׁם בֶּּתַּח מִשְׁבַן אֹהֶל מֹוְעַד (שמוח מ, מוסג על סכיור: - ובין המזבח. מזנה סעולה, שכתוצ בו שהוח לפני פתה משכן חהל מועד, והיה הכיור מָשׁוּךְּ קמעה, ועומד (19) כיור. כמין דירגדולה, ולה דרים המריקים צפיהם מים: וכנו. כמרגומו בְּמַימַיִּה, מושב ממוקן לכיור: - לרחצה.

ביאם אהל מועד אלא בחלר: ולא ימוחו. סא אס לא ירמנו ימומו, שבמורס נאמרו כללות, ומכלל לאו אסם שומע קו: אל המובח. המינון, שאין כאן (20) בבואם אל אהל מועד. להקעיר שחרית ובין הערבים קערת, מו להוות מדס פר כהן המשיח ושעירי עבודת מלילים:

(IS) ולא ימוחו. לחייב מיחה על המשמש במובח ואינו רחוץ ידים ורגלים, שממיחה הראשונה לא שמענו אלא על הנכנס

בשס: חמשים ומאחים. פך משקל כולו: שאין שוקלין עין בעין, וכך שנויס בכרימות (ס.): וקנה בושם. קנס של בשס, לפי שיש קניס שאינן של בשס, סולרך לומר כלו ממש מאום, כמו שיעור מר דרור, אם כן למס נאמר בו מלאין, גורם סכמוב סיא לסביאו למלאין, לסרבום בו ב' סכרעום, אלא כען, לכך סוצרך לומר קנמן בשס, מן סמוב: מחציחו חמשים ומאחים. מחלים סבאחו הסא המשים ומאחים, ומלא (23) בשמים ראש. משוביס: וקנמן בשם. לפי שהקנמון קליפה ען הוה, יש שהוה עוב ויש בו ריה עוב ועעם, ויש שהינו $\zeta C_1 C_2$:

¿۲۲۵٬۵۵: נבי ביו בדמי לדביכון: throughout your generations. ْשِْטِן מִשְׁחַת־לֹּבֶשׁ יִהְיֶה זֶהְ לֵי לְמִימִר מִשָּׁח דְְבִּוּת ִמּוּדִשְׁאִ be a holy anointing oil unto Me children of Israel, saying: This shall ¹⁶ ให้ק_פֿדּר הֹחָבְאֹק שַּׁבַפָּב בְאַמְּבִ וֹמִּם פַּדּר הֹחָבָאָק שַׂתּכִּיק ıε And thou shalt speak unto the priest's office. كَلُور: اظتمٰقٰ אָטֹם לְכֹּבוֹן לֶי: they may minister unto Me in the بنظيره ムるはると °° נְאֶטְאַבְּרֶן נְאֶטְ בְּּנְיִנְ טִמְּאֲטִ נְיָטְ אַנְּרָן נִיָּטְ בְּּנְנִינִ טִּׁנְאָנִי נִיָּטְ his sons, and sanctify them, that 30 And thou shalt anoint Aaron and בְּלְ תַנְּגָעַ בְּהָם יִקְּדְשׁ: toucheth them shall be holy. מיגמו לא בולנד לביון τηςλ шαλ ρε ποετ holy; whatsoever ود اجتنب مناه المناب ال וְיִקְבַּיִּשׁ יְּהְהוֹן וִיהוֹן לִדֶשׁ And thou shalt sanctify them, that כּבְיוּ וֹאָטַ עַכּיְּרַ וֹאָטַ כּּוֹּוִ: and the base thereof. מְנְגְיֵגְ וֹנִע בֹּנְגָבְא וֹנִע בֹסִיםִיה: all the vessels thereof, and the laver ⁸² וֹאָטַ מִוֹּבָּטִ נִאָנַר וֹאָטַ־בְּלַר 82 וני מוביא המליא וני כל and the altar of burnt-offering with מוְבָּח הַקְּטְרֶת: ,əsnəəni בּקטהָת בּוּסְטַיָּא: וּאָט_הַמִּוֹנִבר וֹאָט_בּבֶּיִנִ וֹאָט vessels thereof, and the altar of מְּנְרְהָא וֹיִת מְנִהָא וִיִּת מִרְבְּהָא thereof, and the candlestick and the رع بهم تن الإجابار ڶۿ۬ڵڂڂۦڂڂ۪؞ڔ ווֹט פֿטובא ווֹט כֿל מָנוִבוּ וּוֹט and the table and all the vessels testimony, אָרון הַמָּדֶה: אָרונָא דְּסְהָדוּוּהָא: tent of meeting, and the ark of the ³² וְמְאֲנֵע בִּוֹ אָנִע אָנִיל מוֹעֵּגִר וְאָנִע 97 וטֹבבּי בּיה וָת מַשְּׁכַּן זִמָּנָא וָיָת And thou shalt anoint therewith the anointing oil. : يالًا، מְמְחַת לַבְשׁ יִהְנֶת: perfumer; it shall be a holy בוסמנו ממט בבוט פובמא בַלַּם מִבְּלַם מִגְּמָהַ בַעָם מָמֶּמֶוֹ compounded after the art of the לוּבְשָּׁא בּוּסֶם מְבוּסַם מוּבַב 57 anointing oil, a perfume וֹטֹהְבֹיג וֹטִיה מִשָּׁם רַבוּנוּ And thou shalt make it a holy מָלֵג טִוּלָּא׃ نَّهُمُا الله نارا: בָּסְלְמֵּי קוּדִשְׁא וִמִשְׁח זֵיתָא shekel of the sanctuary, and of olive ולַּגוֹהְעָא מִעָּלַן עַמִּוְהָ מִאָּע and of cassia five hundred, after the

סשמן, עד שקלע סרים וקפחו לשמן שעל סעקרין: - העקרין, אמר לו ר' יהודה, והלא לפוך את העקרין אינו סיפק, אלא שראום במים שלא יבלעו את השמן, ואחר כך הליף עליהם (24) וקדה. שם שורש עשב, ובלשון מכמים קליעה: הין. י"ב לוגין, ונמלקו בו מכמי ישראל, ר' מאיר אומר, בו שלקו את

מכקמם: רקח מרקחת. כקם סעשוי על ידי מומנים וקעכן צום: מעשה רוקה. שם סמומן צדבר: . כא, עו), וכמו לוקע סְמָּבֶץ (שס מב, ס), שסמעס לממס, וכל דבר סמעורב בחבירו, עד שוס קופח מוס או רים או מעס, קרוי (32) רוקח מרקחת. כוקמשס דבר סול, וסמעס מוכימשסול למעלה, וסרי סול כמו רקע, רגע, ולינו כמו לגע סַיָּס (ישעיס

(32) ומשחח בו. כל המשימות כמין כ"ף יונית, מון משל מלכים שהן כמין נור:

ו), לשון ארמים בהן כלשון עברים: משימתן אלא לגדולה, כי כן ימד המלך שוה מנוך גדולתן, ושאר משימות, כמו רקיקין משומין ובאשית שְׁמָנִים יִמֶשְׁמוּ (עמום ו, מלמוד לומר כבשים, מס כבשים ראויים אף כל ראויים. כל משיחת משכן וכסנים ומלכים מחורגם לשון רבוי, לפי שאין לורך ושנויס סיא משנס שלימס אלל מובח, מחוך שנאמר פל סַנֹגֵע בַּמִּוְבַח יִקְדֶּשׁ (שמוח כע, לו), שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי, למוכו קדוש קדושת הגוף, להפשל ביוצא, ולינה, ומבול יוס, ואינו נפדה לצאת למולין, אבל דבר שאינו ראוי להם אין מקדשין. (פב) וקדשה אוחם. משימה וומקדשמה להיום קדש קדשים, ומה היה קדושמה, כל הנוגע וגוי, כל הראוי לכלי שרה, משוכנם

﴿ كِلُّ لَا لَا يُعْ كُلُّ لِهِ نِهِ رِبُرُ لَا كُرُفُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ نْجِيْرَبُحِدُنْ لَيْ يَرَيِّا فِي رَبِّينَ فِي رَبِّينَ فِي رَبِّ فِي رَبِّ فِي رَبِّ فِي رَبِّ فِي رَبِّ فِي 4%

ದಭ್ಷಗ: (ರ) **ÜÜ**EL אָנשׁ אַשֶּׁר וֹרְקַח כְּמֹחוּ וַאַשֶּׁר וּבּר דִּיבַסָּים דַּבְּנְמִיה וֹדִימִין

: بايْنان סַמּים וּלְבֹנָה זַכָּה בָּר בְּבָר ١٠٠٠ وفرت بوراء ١٠٠٠ نائي تراج براج المراج الم ַנ^{*}ਲ਼ਖ਼ੵਜ਼ ;ਜ਼ੑਜ਼ ਲ਼ੑੑੑੑੑੑੑਜ਼ਜ਼ਖ਼ੵਜ਼ ਗ਼ਜ਼੶ੑਜ਼ੵ

רוֹקַחַ מְמָלָח שָׁרָוֹר לְדֶשׁ:

קדשים הקנה לכם: אַמֶּב אַנְעָר לְרָ שְׁעָּר עָרָ שִׁ ا ﴿ מִמְּנָה לְפָּנֵי הְעֵּהַ בְּצְּהֶל מוֹעַּר إَنُّ لِمَارِمٍ فَقُولًا بَيَامٌ الْإِلَافُاتِ ا

> לין אַ בוא לין שָׁאַ יָבוּי לְכוּן: ייסְף עַל בִשְּׁרָא דַאֲנִשָּׁא לָא יִתַּפַּף

נְנְבְרָת מְנֵיה עַל חִילֹנִנִי וְיִשְׁחֵיצֵי

בְּכִיקְא מִהְקַלַל בְּמִהְקַלָּלְ יְבִייִ נמלבונמא בוסמון ולבונמא נְטופָא נאַמַר זן למשָה סַב לָדָּ

ئىڭ، خىلائىلىنى: בוסם מוְבַּר בוּסִמָנוּ מִמָּבַר וֹטֹהַבֹּיִג וֹטַעּ צַמִּבָּע בּוּסִמָּוֹן

حِيُّم طِيلُهُمْ لِ فِيرَ خُرِيا: ומוא באומון מומנו לו שמו מוּנע בוֹבם סִנוֹבוּנִיאַ בּמֹהַכּוֹ ומשחוק מנה ותביק ותמין

> holy unto you. thereof; it is holy, and it shall be like it, according to the composition be poured, neither shall ye make any Upon the flesh of man shall it not

from his people.' upon a stranger, he shall be cut off it, or whosoever putteth any of it Whosoever compounderh any like

each shall there be a like weight. spices with pure frankincense; of and onycha, and galbanum; sweet Take unto thee sweet spices, stacte, And the LORD said unto Moses:

and holy. perfumer, seasoned with salt, pure perfume after the art of the And thou shalt make of it incense, a

38

٤٤

78

be unto you most holy. where I will meet with thee; it shall testimony in the tent of meeting, small, and put of it before the And thou shalt beat some of it very

- (ופ) לדרחיכם. מכאן למדו רצומינו לומר שכולו קייס לעמיד לבא (סוריום יא:): וה. בגימעריא מריקר לוגין סוו:
- שם פחם או רבה שממנין לפי מדם הין שמן, מושר, ואף העשוי במחכונתו של זה, אין השך ממנו חייב, אלא הרוקחו (כרימות עלמו: ובמחכנחו לא חעשו כמוחו. זמכוס מממניו, לא מעשו אחר כמוסו זמשקל מממנין הללו, לפי מדת הין שמן, אזל (2E) לא "סך. צעני יודי"ן, לעון לה יפעל, כמו לְמַעַן יִימַבּ לָךְ (דבריס ו, יה): על בשר אדם לא "סך. מן סעמן סוס
- הבמחכנחו. לשון משצון, כמו ממכנת סלצניס, וכן צממכונמס, של קעורמ:
- (33) ואשר יהן ממנו. מלומו של משס: על זר. שלינו לוכך כסונס ומלכומ:
- למד בלמד יסים, זס כמו זס: משקלו של זה, וכן שנינו, הלכי והלפורן והחלביה והלבויה משקל שבעים שבעים מנה. ולשון בד, נראה בעיני שהוא לשון יחיד, אם הלפורן ללבנה שמהא נאה: – בד בבד יהיה. אלו הארבעה הנוכרים כאן יהיו שוין משקל במשקל, כמשקלו של וה רך שהשבולם ונרד אחד שהנרד דומה לשבולה, הקושמ, והקילופה, והקנמון, הרי י"א. בורים כרשינה אינו נקמר, אלא בו שפין שלו, סרי עשר, ולצונס, סרי י"ש. ואלו סן, סלרי, וסלפורן, סמלצנס, וסלצונס, מור, וקליעס, שצולם נרד, וכרכוס, סרי מ' (כרימות ו:) י"ה שממנין נאמרו לו למשה בסיני, מעוט שמים שנים, נעף ושחלת וחלבנה ג', הרי ה', שמים, לרבות עוד כמו באגודם מעניומינו ומפלמנו אם פושעי ישראל שיסיו נמנין עמנו: סמים. אחריס: ול'בונה זכה. מכאן למדו רבומינו וחלבנה. בשם שרימו רע, וקורין לו גלב"ים (גמלבמן) ומנמה הרמוב בין סממני הקטורם, ללמדנו שלם יקל בעינינו ללרף עמנו (מסעריאק): ושחלת. שורש בשס, חלק ומנסיר כלפורן, ובלשון סמשנס קרוי לפורן, וזסו שחרגם אויקלום וְמוּפְּבָּמ: (48) בשף. הוא לרי, ועל שאינו אלא שרף הנומף מעלי הקמף קרוי נמף, וצלע"ו גומ"א (גוממיא), והלרי קורין לו מרי"אקה
- יסיס, וקדש יסים: לערבן עם המיס, וכל דבר שאדם רולה לערב יפה יפה, מהפכו באלבע או בבוך: ממולח שהור קדש. ממולח יהיה, ומהור וַמֹבְּלֵיוַךְ (ימוקאל כו, כו), על שם שמספכין אֹת המיס במשומות כשמנהיגים את הספינה, כאדם המספך בכף בילים מכופות (35) במלח. כמרגומו מעורב, שיערב שמיקמן יפה יפה זה עם זה, ואומר אני שדומה לו וַיִּרְאוּ הַמַּלְמִים (יונה א, ה), מַלְמִיָּך
- (18) ונחחה ממנה וגרי. סיא קמרת שבכל יוס ויוס שעל מונת ספנימי שסוא באסל מועד: אשר אועד לך שמה. כל

خِيْتُ مِنْدِيْتُ كِلِهُ كِنْدِيْتِ: בְּעָּעִיבְּנִינְיִּעִי לְאִ עַמְּמִׁמִּנִי לְבָּעִוּ בְּרָעִוּתַנִי לָאִ עַמְּבָּרֵנוּ לְכִוּן שַּׁמְּבְי וּקְטַבֶּת בּוּסְמִין דַּתַעַבֵּיד

حياضة مور حل كالم بن:

Whosoever shall make like unto for the LORD. yourselves; it shall be unto thee holy thereof ye shall not make for make, according to the composition And the incense which thou shalt

٧٤

د אָישׁ אַשֶּׁרִינִשְׁמִינִּי (ס) בַּה וִישְׁמִיצִּי מַעַּמִּיה: \$5 אָישׁ אַשֶּׁרִינַעְשְׁיִּבְיִלְאָרָחָא

IXXX And the Lord spoke unto Moses, off from his people.' that, to smell thereof, he shall be cut

כב נֹגַבַבַּב גַבַּוֹע אָבְ מָאָב בָאַמָב: יִמַבָּגַב גָּ הַם מָאָב לַמָנמַב:

the tribe of Judah; the son of Uri, the son of Hur, of See, I have called by name Bezalel

אורי בֶּן־חָוּר לְמַמָּה יָהוּדֶה: تَ لَكُنَا كُلُّكُمُنَا خُيُّكُم خَمْرُكُمْ خُلًا ثَانَا لَيْلَخَانَا، خُمِيَا خُمْرُكُمْ

Ŀ、ĽţĹĽ: בו אונו בו שור לְמִּבֹמֹא and in all manner of workmanship, understanding, and in knowledge, of God, in wisdom, and in and I have filled him with the spirit

בְּטְׁבְעָּׁנִי וּבְּטִּבְנְּנָי וּבְעַבְעָּנִי וּבְעַבַעַ יִי בְּטְבְעָּנִי וּבְעַבַעַ וֹאַמֹּבֹא אָטִוּ בוּיִם אָּבְיַנִים וֹאַהְבְימִית מִּמִּיה רוּחַ מִּן בֶּדְם

نْݣُݣُر لْمُحْدَلُهُ:

gold, and in silver, and in brass, to devise skilful works, to work in

יבַבֶּפֶר יבַנְּחְשֶׁת: ל כַשְׁמְב מִשְׁמְבִיע כַמְּמָּנִע בּוֹּעֵב לְאַלְפֹּא אַנּמִּנִוֹן לְמִמֶּבַר

בְּרַהְבָּא יִבְכַּסְפָּא יִבְנְחָשָׁא:

and in carving of wood, to work in and in cutting of stones for setting,

äάļ

なけいける: לַמַּלַאָּט יִּבְאִימָּוּנִט אָבוֹ מִבָּא לַאַּמִּלְמָא all manner of workmanship.

נאַנִי הַנְּהְ נְתַּחִי אָחֹוֹ אֲתְ נאֵנְא הָא יָהַבִּית מְלֵאֶכֶּׁנוּ: וּבַעַוֹרָאָט מֹא כַמֹּאָנִט בַּבֹב, וּבַנוּרוּט אָמָא לַמִּמָבַר בַּבַל

that they may make all that I have wise-hearted I have put wisdom, in the hearts of all that are Ahisamach, of the tribe of Dan; and with him Oholiab, the son of And I, behold, I have appointed

خنرتك: הְּבְּמֶר וְעִּשֶׁוּ אָת בְּלְ־אֲשֶׁר חַכִּימֵי לְבָּא יַהַבִית חָבְמֶּהְא אַניהד. בו יבְלֵב בּלְ-שַׁכֹּם-בֶּב דָּעַשׁי לְמִבֹּמֹא ' בַּבוֹ יבְלָב בָּלְ אַבְלִיאֶּר בּּוֹ אַנִוֹּסְמְּוֹיַ לְמַמֵּעַ זְיַנְ אַבְּלִיאָר בּּר אָנִיּסְמְּוֹיַ

furniture of the Tent; that is thereupon, and all the the testimony, and the ark-cover the tent of meeting, and the ark of

וֹאָע פּֿלְ-פֿלָ, עַאָּעַלְ:

בּהֹבוְנִי. וֹנִע כֹב מִנִּי מַהָּכֹּוֹא: לְמֹנִיְעוּ וֹאָעַרַעַפַּפְּנֵע אַׁאָּנִר עַלְּיִנִי לְסִנִיִּנִיא וֹנִי פַפּוּנִיִּא אַנו אַניב מוְמָּב וֹאָנַבַנוֹאָבוֹן זִיָּ מַמָּכּן וֹמִיֹא וֹנִנ אַבוּוֹאַ

(88) להריח בה. אנל עושה אתה נמתכנתה משלך כדי למכרה ללנור:

commanded thee:

מועדי דבור שאקבע לך, אני קובעם לאומו מקוס:

(פ) במחכנחה. במנין סממניס: קדש חהיה לך לה׳ שלא מעשנה אלא לשמי:

(ב) קראתי בשם. לעשות מלחכתי, חת בנלחל:

סקדם: (3) בחכמה. מס שאדס שומע דבריס מאמריס ולמד: ובחבונה. מבין דבר מלבו ממוך דברים שלמד: ובדעה. רוח

(5) ובחרשת. לשון מומנים, כמו מְכָשׁ מְכָס (ישעיס מ, כ). ומונקלום פירש, ושנה בפירושן, שמומן מבנים קרוי מומן, ומרש (+) לחשוב מחשבות. מליגמ מעשק משנ:

ען קרוי נגר: למלאח. לסושיבס במשכלות שלס במלוחס, לעשות סמשכלת למדת מושב סמבן ועוביס:

(6) ובלב כל חכם לב וגוי. ועוד שמר מכמי לג שגכס, וכל משר נממי צו מכמס, ועשו ממ כל משר לוימיך:

حَكْرَبَ لِيُل مَاخِل لَاظَمْرُك: הְמְּנְרֶהְ הַמְּּחְרֶהְ וְאָתְ־כְּלִ- מְּנְרְתָּא דְּכִיתָא וְיָתְ כְּלְ מְנָהָא

בֹלְיוּ וֹאָטַרַבֹּלּיִּוּ וֹאָטַרַבַּנִּיּיִ וֹמִט מִוֹלֵּט בֹמְלְט וֹמִט בֹּלַ וֹנִט מַנִבֹּטֹא נַמֹּלְטֹא וֹנִט כֹּלְ

خژر خمتا: تظتلا جَعَيَانًا مَحَيْا لِهُمَا جَنِيرٌ، حَيْاتُهُم جُعَيَنًا حَيْبُهُ أَنْمَ زيجُن خَزَرٌ. بَيْهَٰزُنِ لِجُن خَزُلٌ, لَيْنَا خُرِدَهُ، هُمَاهُمُ لَيْنَا خُرِدَهُ،

בווטב וַהַּהָּוּ: (פּ) עַפַּמִּים לַאַבְשָׁה פַּבָל אַמֶּרַ קְמַבֶּה בּוּסְמָּיָא לְתִּדְשָׁא כִּבִל וֹאָט מֻּמֹלו עַפֹּמְשַׁנִי וֹאָטַ לַמְבָּט וֹנִט מָמָטַא צַּבְּנִטַא וֹנִט

בּוּ וַיְּאַמֶּר יְהַוְּה אֶל־מֹשֶׁה לֵאִמְר:

لْهَيُّك لَـَوْد هُر خُرْدُ نَشِلُهُمْ لَهُنَا مَرْدِم مَنَ خُرْدُ نَشِلُهُمْ

باكائمكات: לְדְרְהֵיבֶׁם לְדֵּעַת בֶּי אֲנֵי יְהְוָה בֵּין מִימָרִי יִבִּינִיכוֹן לְדָרַיכוֹן בּׁ, אָנִע נְיָנֹא בּגוֹּג וּבְּגוֹנִכֶּםְ צַּגְלָג עַּהָּבְנּן אָבָּג אַע נַגאַ בּוּ לַאִּמֶר אַּבְּ אָּעַ־שַּׁבְּּׁעִנְיַנִי שַּׁשְּׁמִרוּ לְמֵימֵר בְּרַם יָה יוֹמֵי שַּׁבַּיָּא

نَيْنِينَ: וְנְכְּרְתָּה הַנָּפָשׁ הַהָּוֹא מָמָּרֶב בּּי בְּלְ הַעַּמְהָׁה בָּהְ מְלְאַבְּה וַתְּקְמִוּלְ אָרֵוּ כְּלְ דְּנִעְּבִּיִר בּּה דַ הָוֹא לֶבֶּטְ מְּחַלְלֶבֶיה מְּחַלְלֶבֶיה מִיחַלְנֵּה אַהְקְּשְׁלֵא וְהַמְּנִנִים אַנוּ נַיַּהְבָּׁנִי כֹּי לַבְּהָ וֹנִימִּבוּ זִי הַבָּּנִיא אַנִי לוּבְּהָא

ונית מַבְבְּהָא בַקמַרָת בּוּסְמַנָּא: וּמִּט בַאָּבְבְוֹן וֹמִט בּבְּיֵנו וֹמִט וֹנִט פֹטוּבֹא וֹנִט מִנִינִי וֹנִט

מְנוְעִי, וֹנִע כּיּנְרָא וֹנִע בַּסִיסֵיה:

לְבוּהֵׁ בְּנוְנִי לְהַּפֹּהֹא:

يوظري المن الإجاراء

נֹאַמֹּר וֹן לִמְמָּר לִמִּימָר:

למבה אבו אלא ג' מפבאכון:

קגו עַמֵּיה: הְבִּוֹבְעֹא וֹוֹמִשְׁוֹבָּוֹ אָנְמֹא עַבוּנִא

> and the altar of incense; pure candlestick with all its vessels, and the table and its vessels, and the

all its vessels, and the laver and its and the altar of burnt-offering with

minister in the priest's office; and the garments of his sons, to holy garments for Aaron the priest, and the plaited garments, and the

commanded thee shall they do.' place; according to all that I have incense of sweet spices for the holy and the anointing oil, and the

ΙI

:Saiyss And the LORD spoke unto Moses,

I am the LORD who sanctify you. generations, that ye may know that Me and you throughout your My sabbaths, for it is a sign between of Israel, saying: Verily ye shall keep Speak thou also unto the children

off from among his people. work therein, that soul shall be cut to death; for whosoever doeth any that profaneth it shall surely be put for it is holy unto you; every one Ye shall keep the sabbath therefore,

(ק) ואת הארון לעדות. לנוכך לומומ סעדומ:

(8) המהורה. על שם והל מהור:

משויים נקבים נקבים, ללי"דין בלע"ו (שלינגווערק): לְבּוּשֵׁי שַׁמּוּשָׁה, וחֿין לו דמיון במקרח, וחֿני חומר שהוחֿ לשון חֿרמי, כמרגוס של קלעים ומרגוס של מכבר, שהיו חֿרוגיס בממט, בסונס מדבר, לא מלינו באחד מסס ארגמן או חולעם שני בלא שש: 🏻 בגדי השרד. יש מפרשים לשון עבודס ושירום, כחרגומו ַ דברי, שימתר יתן סַמְּבַלֶּמּ וְסַמְרָבֶּעָן וְמוּלַעַת סַשְׁנִי עָשׁוּ בְּגָבֵי שְׁרֶדְלְשָׁבֵת בַּקֹּדֶשׁ (שתוח למ, מ), ולמ סרוכר שש עתסס, ומס בבגדי בגדי סקדש לאסרן סכסן ואת בגדי בניו לכסן, אלא אלו בגדי סשרד סס, בגדי סמכלת וסאכגמן ותולעת שני סאמוריס בפרשת (10) ואח בגדי השרד. אומר אני לפי פשומו של מקרא, שאי אפשר לומר שבנגדי כהונה מדבר, לפי שנאמר אללס ואת

בסנמילי לכס את יוס מנוחתי למנוחה: לדעת. סאומות בס, כי אני ס'מקדשכס: כל אכין ורקין מעומין, למעט שבת ממלאכת המשכן: - בי אוח היא ביני וביניכם. אות גדולה היא ביניו שבתרתי בכס, מפני אומס מלאכס: – אך את שבחותי תשמורו. אף על פי שמסיו כדופין ווכיזין בוכיוום סמלאכס, שבמ אל מדמס מפניס. (13) ואחה דבר אל בני ישראל. ואחה, אף על פי שהפקדמיך לנוומה על מלאכם המשכן, אל יקל בעיניך לדמוח את השבת (11) ואח קטורה הסמים לקדש. ללורך הקערת ההיכל שהוא קרש:

‹اثال: らん ごはほご נּ עְבַּנְעָם עַמְּבְיִגִּיִּגְ מִּפְּבַעָּ מִּבְּנִנְאַ מִּבְּנִגָּא מִבְּנִגָּאִ מִּבְּנִאָּ שַׁשָּׁת יָמִים יַעַּשֶּׁר מִלָאכָר שִׁהָא יוֹמִין הַהְעַבְיִר עַבִּירְהָא

לוּדִשְׁאַ בַּרָם יִיַ כַּלְ דִיַעְבִיד

to death. sabbath day, he shall surely be put whosoever doeth any work in the solemn rest, holy to the LORD; the seventh day is a sabbath of Six days shall work be done; but on

בובית מוקם: לְהַׁמְּנִי אָּעַ־תַּמְּבָּׁנִי לְאַנִינִם לְמָמֵּבִּר יָה מַּבָּהָא לְגַבִייהוֹן וֹמְּמִבוּנ בֹדֹנ וֹמְבַאָּב אָט עַמָּבֹּט ווֹמִבוּנ בֹדנ וֹמְבַאָּב וֹט מִבַּטֹא

410 440:

generations, for a perpetual the sabbath throughout their shall keep the sabbath, to observe

Wherefore the children of Israel

[[[년요: (a) בַאָּבֶא יבַיום הַשִּבִיעִי עַשְׁר יְהוֹה אָת־הַשְּׁעַיִים וָאָת־ בּ בּוֹא לִמְלִם כּוֹבְמָּמָם זֹמִים פֿינִי וּבֵּין פָּנֵי יִשְּׁרָאָר אָוִת

ילומא מבומאי מבע ונון: מוֹל בוֹ וֹנו מִמוֹא ווֹנו אַבמֹא אָת הִיאַ לִעְּלַם אֲרֵי שִׁהָא יוֹמִין בון מומבו ובון בנו ואָבאַג

ceased from work and rested.' earth, and on the seventh day He days the LORD made heaven and children of Israel for ever; for in six It is a sign between Me and the

ڲٛڔ۩؞ڡ؞ בְּנַנִי אָבוֹ בַּנִיבות בַּאָגַבּה אָתְּוֹ בְּתַרַ סִינֵּי שְׁנֵי לְחָתְ הַעֵּהָת עִּמֵּיה בְּשׁיּרֶא דְּסִינִי מְּבֵין וּימַן אָלַ מִמָּע כָּכַלִעוּ לְדַבָּר

ליהי סהדיתא ליהי אַבָּנַא ויהב למשה כד שיצי למללא

stone, written with the finger of tables of the testimony, tables of him upon mount Sinai, the two had made an end of speaking with And He gave unto Moses, when He

- (+1) מוח יומח. אס יש עדיס וסמראס: ונכרחה. צלא סמראס: מחלליה. סנוסג צס מול צקדושמס:
- אס בַּיּוֹס קַרָּחְשׁוֹן שַׁבְּּמוֹן וּבַּיּוֹס סַשְׁמִינִי שַׁבְּמוֹן (שֹס, למ), חמריס בכל מלחכת עבודס, ומומריס במלחכת חוכל נפש:) קדש אוכל נפש, וכן יום הכפורים שנאמר בו שַבַּמ שַבְּמִוּן הוּאַ לְבֶם (ויקרא כג, לב), אפור בכל מלאכה, אבל יום עוב לא נאמר בו כי (15) שבח שבחון. מנוחח מרגוע ולא מנוחח עראי: (שבח שבחון. לכך כפלו הכחוב, לומר שאחר בכל מלאכה, אפילו
- יישף ולה ייגַע (ישעיה מ, כה), וכל פעלו במהמר הכהיב מנוחה לעלמו, לשַבֵּר ההוזן מה שהיה יכולה לשמוע: (קו) וינבש. כמרגומו ונמ, וכל לשון נופש סוח לשון נפש, שמשיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מעורת המלחבה, ומי שכתוב בו לח לה׳. שמירם קדושמס לשמי ובמנומי:
- שפיו שמיפן שוום: המשפטיס: - לדבר אחו. מלמדשהיה משה שומע מפי הגבורה, ומוזרין ושונין את ההלכה שניהה יחד. להחת למת כתיב, האמורים בספר ישעיה (ג, חרד), אף חלמיד חכם לריך להיוח בקי בכ"ד ספרים: - לדבר אחו. החקים והמשפמים שבואלה לו מורס בממנס ככלס לחחן, שלא סיס יכול ללמוד כולס בומן מועט כוס. דבר אחר, מס כלס מחקשטח בכ"ד קשוטין, סן בליווי אמר לישראל, קחו מאחבם דייקא, ולא מערב רב, לפי שהם גרמו בנוקין וק"ל): - בכלחו. ככלמו, כחיב חחר, שנמחרה ויקסל, אשר על כן בלווי סקב"ס כמיב מאת כל איש, דסיינו גם ערב רב, כמו שדרשו רבותינו ז"ל, איש איש, מלמד וכוי, ומשס שעגל, ומשה לא הגיד לישראל לווי המשכן עד למחרת יום הכפורים, שהיו ישראל מרולים להקב"ה, וכן הוא בהדיא בווהר מובא, דילמא הכל כסדר, ולווי הקב"ה למשה היה בארבעים ימים הראשונים, טרם עשומם העגל, וקודם רדמו מההר עשו בממוז נשמברו סלומום, וביוס סכפורים נמרלס סקב"ס לישראל, ולממרת סממילו בנדבת סמשכן וסוקס באחד בנימן. (ל"ע (18) ויהן אל משה וגר. אין מוקדס ומאוחר בחורה, מעשה העגל קודס ללווי מלאכח המשכן ימיס רבים היה, שהרי בי"ו

IIXXX

מֶּת־הָיָה לְוֹּ: בומלנו מאבא מאבום לא ידעור לְפְּנֵינוּ כִּי־זָרוּ מֹשֶׁר הְאִּישׁ אֲשֶׁר עַשְּׁהְ־קְנֵנּ אֱלְהָיִם אֲשֶׁר יֵלְכוּ קּוֹם עֲבִּיִר לַנָּא דַחֲלָן דִּיהְכָּן מַלְ אַנְוֹנְן וֹיּאָמֶרְוּ אַלְּגִן לַנִּםוּ מַמָּא מַלְ אַנִוֹנְן וֹאָמָרוּ כִּיִּנִי לַבָבֶר מִן הַנַּלַר נַיּקְבָיב הַקָּם לְמִיחַת מִן מּוּרָא וֹאִטְּבְּנִישִׁ ניַרְא הַעָּׁם בְּירבֹשָׁשׁ מֹשֶׁה נַחָזָא עַמָּא צָּרֵי אֹיחַר מֹשֶׁה

לנוכם ילונוכם ובלואי אלו:

נוֹמָ, עַוֹּטְׁב אַמֶּעְ בֹּאִוֹיָ, נָמִּגְּפָם

ب المراب المراب المرب ا

\$4_\$<u>I</u>L!:

יַבְעָנְאַ מָאַ בַּוֹנִר לֵיה: באַפֿעֿלא מאַבֹּאֹצ בַּמֹאָבוֹם לָא בובענא אַביי בין משה מיבְרָא

رربه لاكتام المتال الماحاء المرتبور خبالا يختبا فندده

למוכנו לנוכנו וללטכנו לאוטו

خزى يختيا: עַוֹעִר אָאָר בֹאִנוֹנִעִם נוֹבִּגאִ עַנְעַבּאַ עַבָּאָנְדְנִעַן וֹאָנִיגאָנּ וּוֹטַפּּוֹבְעוּ כַּבְעַתַּמָּם אָטַנוֹמָ, וּפּּנוּעוּ כַּבְ מַמָּא זֹטַ עַּבְּמָּ

באַפֿליף מאַרְעָא דָּמִצְרָים: هَٰذُك هُٰذِيْنِ نَشِلَهُمْ هُشِّد يَهُمُدُ هُذِنا يَنَاذِنَكَ نَشِلَهُمْ ַ וְיַּעְשְׁרֵוּ עַנֶּגֶל עַפַּבְּרָוּ וַיְאָמִרְוּ בְּוִיפָא וְעַבְּרֵיה עַינֶל עַהְּבָּא ניקַח מִיְּדְם נִיְצַר אַתוֹ בַּהָבֶם תְּסִיב מִיַּדְהוֹן

> know not what is become of him.' up out of the land of Egypt, we this Moses, the man that brought us god who shall go before us; for as for and said unto him: 'Up, make us a themselves together unto Aaron, the mount, the people gathered Moses delayed to come down from And when the people saw that

IIXXX

7

them unto me.' and of your daughters, and bring the ears of your wives, of your sons, off the golden rings, which are in And Aaron said unto them: 'Break

ears, and brought them unto Aaron. golden rings which were in their And all the people broke off the

Egypt. brought thee up out of the land of This is thy god, O Israel, which made it a molten calf; and they said: fashioned it with a graving tool, and And he received it at their hand, and

- מארץ מצרים. וסיס מורס לנו דרך אשר נעלם בס, עמס לריכין אנו לאלסום אשר ילבו לפנינו: איוו לסס: - כי זה משה האיש. כמין דמום משס סראס לסס סשמן, שנושאים אותו באויר רקיע סשמיס: - אשר העלגו לאחר חלוח, שהרי לא ירד משה עד יום המחרח, שנאמר וַיַּשְׁבִּימוּ מְמְּמֵבֶת וַיַּשְׁלוּ עֹלוֹח: אשר ילבו לפורוו. אלהוח הרבה שכבר באו שש שעות ולא בא וכוי, כדאיתא במסכת שבת (פע.), ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ביוס המעונן, בין קודס חלות בין וערבב את העולס, והראה דמות חשך ואפלה וערבוביא, לומר ודאי מת משה לכך בא ערבוביא לעולה, אמר להם מת משה . ארבעים יום ולילו עמו, ויום עליימו אין לילו עמו, שהרי בו' במיון עלה, נמלא יום ארבעים בשבעה עשר בתמוז, בי"ו בא השמן . אמר להם, לפוף ארבעים יום אני בא בפוך ו' שעום, כסבורים הם שאופו יום שעלה מן המנין הוא, והוא אמר להם שלימים, (I) בי בשש משה. כמרגומו לשון מימור, וכן ז שֵׁשׁ רְכְּצוֹ (שופּמיס ה, כח), וַיְּמִילוּ עַד צוֹשׁ (שס ג, כה), כי כשעלה משה להר
- (ב) באזרי בשיכם. אמר אהרן בלבו, הנשים והילדים מסים במכשימיהן, שמא ימעכב הדבר, ובמוך כך יבא משה, והם לא
- (ε) ויחפרקו. לשון פריקה משה, כשנעלוס מהזניסס נמלה סס מפורקיס מנזמיסס, דישקריי"ר בלע"ז (ענעלהזעעע): הממינו ופרקו מעל עלמן: פרקו. לשון לווי, מגורם פרק לימיד, כמו ברכו מגורם ברך:
- (4) ויצר אותו בחרש. יש למרגמו נשני פנים, האחד וילר לשון קשירה, נמרע לשון מודר, כמו וַסִּמִּשְׁפְּׁחֹת וַסְמַרִישִיס אח נזמי. כמו מנומי, כמו כְּגַמְׁמִי מֶׁמ סְעִיר (שמום ע, כע), מן סעיר:
- . אמר, קכ"ס קנטרין וסב סיו בו, כגיומטרים של מסכס: אלה אלהיך. ולם נסמר פלס פלסינו, מכאן שערב רב שעלו ממזריס בו משם עלם שור עלם שור לסעלות ארונו של יוסף מתוך נילות, והשליכו לתוך קפור, וילא העגל: – מסכה. לשון מתכת. דבר בכשפים, ויש אומרים מיכה היה שם, שילא ממוך דמומי בנין שוממעך בו במלרים (פנהדרין קא:), והיה בידו שם ומם, שכמב ומוייפין על ידו חוחמוח: - עגל' מסכה. כיון שהשליכו לָחֹיר צַבּוּר, בחו מכשפי ערב רב שעלו עמהם ממלרים ועשחוחו אונקלוס וַצַר יָמַיּשּ בְּוִיפָּח, לשון ויוף סוח, כלי אומנות שחורלין בו בוסב אותיות ושקדיס שקורין בלע"ו ניי"ל (גרהבשמיכל), וחורטין בו לורוח בוהב, כעט סופר החורט אוחיוח בלוחוח ופנקסין, כמו וכְּמֹב עַבְּיוּ בְּמֶבֶע בֻּמֹרִשׁ (ישעיה ה, 6), ווהו שחרגם (ישעיה ג, כצ), וַיַּנַל כְּבְּרַיִם בֶּשֶׁף בְּשְׁנֵי מַרִימֵים (מלכים־ב ה, כג). והצ' וילר לשון לורה, נמרט כלי מומנות הלורפין שמורלין

ניקָבֶא אַהַרֹּן ניאַמָּר חָג לַיהוָה י ננ"בא אַניבֶן בַּלֹנוֹ מּוֹפֹנוֹ לְפֹּלְנִוּ

עַנְאַ צַבְרַם יִיָּ מְתַר: בובתוניו ופרא אַנורן נאָמָר וַחַזָּא אַהַרֹן וּבָנָא מָדַבָּחַא

וֹאֶשׁנִי וֹנֹשׁמוּ לַגַּעֹב: (פּ) ניניתו הֹלְעָנִם ניֹמֶׁב בֹּמִׁם לְאָבֶּלְ וֹאָסִּנְטִּוּ הֹלְנִוּ וֹפֹבוֹבוּ וֹכִּסִׁוּ

וֹלַמִוּ לִעוֹּוֹכֹא: לאַסְטַר עַּמָא לְמֶיכַל יּלְמָשָׁמִי رَّ فِهُ حَرْدٍ لِهُ فِي أَنْ مِنْ لِهُ فِي الْهُجَاءِ بَعْدُ لِمَا الْهُجَاءُ بَالِهُ الْجَاءُ لِيَالِيَا الْمُ

מֹאָבוֹ מֹגַבוֹם: בֿר שָׁבַוֹּט עַמְּלִי אֲבֶׁר הַמֶּלֵיהָ אָבוּר הַבֵּיל עַמְּיִר דְּאַפִּיקְהָא ַ נִיָּדְבֶּר יְהְוָה אֶלְ־מֹשֶׁה לֶּךְּ־הֵּד וּמַלֵּיל יִיְ עִם מֹשֶׁה אִיזִיל חוֹת

מאַבמא במהבום:

تُمُرِيك مُعُدًا مُعُدّات: هَٰذُكُ هُٰزُكُ نَصْلُهُمْ هُمُّكُ تَهُمُّكُ مَا يَعُمُّكُ مَا يَعُمُّكُ مُمْكُالًا مُمْلُعُمْ أذهُلاَلُالدِ كِلِ أَذَا خُلك كِلِ أَذَهِ كَمَالِك مَنْ كُمْ فَصُرْبِه خُرِيدٌ لِلْكَلِيدِ خُرِيدٍ
 גוּגִּישָׁם מֹמַּה לְטָם מֹלֵּל מַפַלְע בַּפַּלַבְּעַנּוּן מַּבַרְנִּ לְטַוּן מֵּנַלְ קַרוּ מַהַר מִן־הַבֶּרֶךְ אֲשֶׁר סְמוּ

באַפַעוּר מַאַרְעָא דָמִצְרָים: בַפַבוּיעַ מון אוֹרַהַא

אָת־הְעָם הַּנְּה וְהַנָּה עַם־קִשָּה־ , ויאטר יהוָהְ אָל־מֹשָׁה רָאִיתִי

עבון וָהָא עַם קשׁי קַדָל הוא: ַנְאָמַר וְיָ לְמָמָּר וּלֶן. לַבְּנָ מַלַבַּמִי עַּמָּא

אַרָר הָוּא:

וֹאַהְבוֹע וֹטִב לַתַּם סַנּוּ: حِتِهُ لِهُورَيْ لِهُمِّيِّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال לוטפו בעו נאָמגגוון ין וְעַמְּה הַנְּיְחָה לִּי וְיְחַר־אַפָּי וְּכְעַן אָנַח בָּענּחָך מוְ הֵּדְמִי

> To-morrow shall be a feast to the proclamation, and said: an altar before it; and Aaron made And when Aaron saw this, he built

up to make merry. down to eat and to drink, and rose peace-offerings; and the people sat burnt-offerings, and brought morrow, and offered And they rose up early on the

land of Egypt, have dealt corruptly; that thou broughtest up out of the Go, get thee down; for thy people, And the LORD spoke unto Moses:

Egypt. Drought thee up out of the land of This is thy god, O Israel, which and have sacrificed unto it, and said: molten calf, and have worshipped it, them; they have made them a of the way which I commanded they have turned aside quickly out

is a stiffnecked people. have seen this people, and, behold, it And the LORD said unto Moses: 'I

'.noitsn them; and I will make of thee a great them, and that I may consume My wrath may wax hot against Now therefore let Me alone, that

חג לח׳. בלבו סיס לשמיס, במוח סיס שיבה משס ויעבדו הח סמקוס: . מביא לכרכ רוס מביא אבן ונמלאם מלאכמן עשריס בבם אחם, מסוך שאני בונס אוחו ומסעלל במלאכסי, בין כך ובין כך משס בא לפניו, ויבן מובוח לפניו, ועוד ראה ואמר מוטב שיחלה בי הסרחון ולא בהה, ועוד ראה ואמר, אה הה בונים את המובח, וה ומדרשו בויקרא רבה (י, ג), דברים סרבס ראס אסרן, ראס חור בן אחוחו שסים מוכיחם וסרגוסו, וזסו ויבן (לשון בינס)מובח לדמומס לגמרי: ריבן מזבח. לדמומס: ריצמר חג לה' מחר. ולא סיוס, שמא יצא משה קודס שיעצדוסו, זהו פשומו. (5) וירא אהרן. שסיס בו רוח חייס, שנמתר בְּמַבְנִיח שׁוֹר מֹבֵל עַשֶׁב (חסליס קו, כ), ורמס שסלליח מעשס שען, ולמ סיס לו פס סס שנקסלו על אסרן וסס שעשאוסו, ואמר כך סמעו את ישראל אמריו:

ושפיכום דמים, כמו שנהמר יַקוּמוּ נָה בַּנְּעָרִים וִישַׁבַּקוּ לְפָּגִינוּ (שמוחל־ב ב, יד), חף כהן נהרג חור: (6) וישכימו. סשמן זרוס כדי שיחמלו: לצחק. יש במשמע סוס גלוי עריות, כמו שנלמר לְצַמֶּק בִּי (בּרחֹשִית למ, יו),

רב שקבלם מעלמך וגיירסס, ולא נמלכת בי, ואמרת עוב שידבקו גריס בשכינה, סס שחתו וסשתיתו: בשבילס (ברכוח לב.), באוחס שעה נחנדה משה מפי ביח דין של מעלה: שהה עמך. שחה סעה לא נאמר, אלא עמך, ערב (ד) וידבר. לשון קושי סום, כמו וַיְדַבֵּר מְּמֶס מְשׁוֹח (ברמשים מב, ז): לך רד. כד מגדולסך, למ נסמי לך גדולס מלמ

(9) קשה עורף. מחזירין קשי ערפס לנגד מוכיחיסם וממחנים לשמוע:

(10) הגיחה לי. עדיין לא שמענו שהמפלל משה עליהה והוא אומר הניתה לי, אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר חלוי

מְצְּבְוֹם בְּלָנַוֹ נִּגְוֹגְ וּבְוֹגָג נַנְיָנְ נַנְיָנְ בְּעַּהְ אֲשֶׁר הוֹצֵאָהָ מָאָנֶרִי אַ يأبخوا خون بمنم يهرب لاجه رزبرك ظهِّت هِنه هِن إِمَرُن هِكَ بَهِرَ إِن إِن

أناؤتاه لإحرائلها كِلَمْقِكِ: בְּאַבְעָה שִיב מִחַרִוּן פֿבֿיִרִים וּלְכַּלְיִם מִמֹּלְ בּ בְּרְעָה הְוֹצִיאָם לַתַּלִּג אָטַם לַמַּּה יאָמִרוּ מִצְּרַוֹם לֵאמֹר

هُمُنَّا خُيْلَةُجُهُ لَائِلَكُ، خُمْخُهُ: וֹכֹבְ_בַאָּבְאוֹ בַּנְאָנ אָהָוֹב אַתָּבִני. אָּנו_וֹבְעְּכֶם כְּכוּכְבֵּי הַאָּמָיִם كِيْنِ فِلْ رَفِيدِدُ يُحَرِثُهُ هَلُوْنِ ق بالأنشِلَةِ لِمَكْلِيكِ لِمُقَلِّمُ لِمُقَلِّمُ لِمُقَلِّمُ لِمُقَلِّمُ لِمُقَلِّمُ لِمُعَلِّمُ لِمُ 八式立く

משְׁנֵי עָבְרֵיהָם מִזָּה וּמִזָּה הַם כה לַחָׁת הְעָּהֶת בְּיָדְוֹ לְחָת בְּתָבִים יּהָבִין ליחִי סְהַדִּיִהְא בִּידִיה يبُوا ييرت ظهِما جالَبَات بَهِيرِ ا

ַבְּבֶּר לַעֲשְׁוֹח לְעַמְוֹי: (G)

: ◘ نْأَلْتُ

교실(**급**% : נֹאַמֹּר לַמֹּא וֹז וֹעַלַּוֹּ רַוּנִזָּוֹיַ וַצַּלִי מֹשֶׁה קָרָם יָיָ אֶלְהֵיה

בשה דעלילקא למענדר שוכ משכול רוגוף ואַמיב מו ילשׁיצַייוּקהוֹן מִעָּל אַפּי אַרְעָאַ לקשלא וַהְהוֹן בֶּינֵי שוּרַיָּא ڂڟؠڟۮ **X**G.Ctl $\dot{\zeta}\dot{\zeta}$ X ترخا كإ はれたぶし

ווטסוול לעלם: בְּבָא בַאַמָּבוּית אָמֵין לְבָנִיכּוֹן ילושְבֹאַל מַבַּדְרָ דְּקַיִּינִישָּׁאַ

לממבר לעמיה: ti (יְּנְּחָם יְהְנְּהַ עַּלְבְהָרֶלְה אֲשֶׁר וְהָב יִיְ מִּוֹ בִּשְׁמָא דְּעַבֵּילֹ

מכא ומכא אוון בינובון: קים, בייירון מטבון גבביהון ואָטִפָּנִי וּנָחַת מֹשֶׁה מָן שּוּרֶא

> great power and with a mighty forth out of the land of Egypt with people, that Thou hast brought Thy wrath wax hot against Thy God, and said: 'LORD, why doth And Moses besought the LORD his

of this evil against Thy people. from Thy fierce wrath, and repent from the face of the earth? Turn mountains, and to consume them them forth, to slay them in the speak, saying: For evil did He bring Wherefore should the Egyptians

shall inherit it for ever.' will I give unto your seed, and they all this land that I have spoken of your seed as the stars of heaven, and saidst unto them: I will multiply didst swear by Thine own self, and Israel, Thy servants, to whom Thou Remember Abraham, Isaac, and

His people. which He said He would do unto And the Lord repented of the evil

ŧт

the other were they written. their sides; on the one side and on tables that were written on both tables of the testimony in his hand; from the mount, with the two And Moses turned, and went down

(11) למה ה׳ יחרה אפך. כלוס ממקנא אלא מכס במכס, גבור בגבור: בו, שאם ימפלל עליקס לא יכלס (שמו"ר מב, י):

- (12) וחנחם. סמעשמ ממשנס ממרת לסימינ לסס: על חרעה. משר משנת לסס:
- (13) זכור לאברהם. אם עזרו על עשרת הדזרות, אזרהם אזיהם וחופה צעשר ופיונות ועדיין לא קזל שכרו, חוהו לו
- (15) משני עבריהם. היו המומיות נקרלות, ומעשה נסים היה (שנת קד.): שַׁשֶׁר נִשְׁבַּּעְּמִי לְמַבְּרֶסֶׁם מָבִיּךְ (שׁם כו, ג), ולישקב נחמר שָׁנִי מֵל שַדַּי פְּרֵס וּרְבֵּס (שם לה, יח), נשבע לו בחל שדי: בּדְ, שׁחְמִסְ קִייִם ושבועמך קיימִמ לעולס, שנחֹמר בִּי נִשׁבַּעְמִי נָחָׁס סִ' (ברחֹשִימ כב, עו), ולינחק נחׄתר, וַהַּקִימִיתִּי הֶח בַּעְבָּעָם (פרכות לב.): אשר נשבעה להם בך. לה נשפעת לסס פרפר שסוה כלה, לה פשמים ולה פהרן, לה פסרים ולה פגפעות, הלה מס אחס אומר לי ואעשס אותך לגוי גדול, ואס כפא של שלש כגליס אינו עומד לפניך בשעת כעפך, קל וחמר לכפא של רגל אחד . אם להריגה, זכור ליצמק שפשט צוארו לעקידה, אם לגלומ, זכור ליעקב שגלה למרן (שמו"ר מד, ה), ואם אינן נצולין בזכומן וילאו עשר בעשר: - לאברהם ליצחק ולישראל. אס לשרפס סס, וכור לאברסס שמפר עלמו לסשרף עליך באור כשדים,

חַרות על־הַלְּחָת: וְהַמְּכְהָּב מִכְתַּב אֱלְהִים הֹוּא וּכְהָבָא בְּחָבָא צַיין הוּא מְפָּרַשׁ إثرجأته מַעַּשָׂה אֱלֹהָים הֻמָּה וְלִּיהַיָּא עּיבְדָא דַּייִ

مْرَامُل جَمْلَيْت. בְּבַעָּׁה וַיּאַמֶּר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל בַּד מִיבְּבִין וַאֲמַר לְמֹשֶׁה קַל וּיִּמְׁכֹּוֹת יִבּיוְמִהְׁתֹּ אֵבִי לַוְכִ בַבֹּלֶם יִמְּבֹת יַבוּתְהֹה יִב לַכִ הַפָּא

ענות אָנֹכֶי שַּמִעַיּ: נאגן קול ענל שניים הקישה קול בקרבא ואף לא קל הלשין ניאמר אַין קול שְנַין וְאַמִּר לְאִ קּלְ וְּבְּרִין דְּנְצְּחִין

בּכְּמִנִי הַּמְּבָּר אָטָם עַּמַנִי בְּנִינִי: אַר משָה וַיַּשְׁכֵּךְ מִיּנְדִוֹ אָתַ־ ⁶¹ וַיַּרְא אָת־הְעָגֶל יִּמְּחֹלְת וַיֶּחַר־ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קְרַבֹ אֶל־הַמַּהְנָה וַהַנִּה כַּד קָרֵיב לְמַשָּׁרִיהָא

אָנוַ בַּדָנָ וֹאָבָאַן: בול ניוָב מגשלו בפום נוּאָל יי וּיִשְׁרֶן בְּאָשׁ וּיִשְׁתוֹן עַרְ אֲשֶׁרְ בְּנִירָא וְשֶׁף עַר דַּהַנָּה דַּקִיק נּיפֶּט אָטַ טַמְּלֶגְ אָאָב הֹמָהְ וּוֹסִיב יָט מִּלֶּלְאִ בַּמְּבַרוּ וֹאִיבוּר

עַּלְיוֹ חֲשְׁאָה גִּדֹלְה: הֹהֶע לְנִּ עִהָּט עַנִּיִע כֹּנִ עִדְּאַט לְנַ הַמָּא עַדֵּין אָבִי, אָנִינִיטָא וּלְאַמֶּר מִמֶּתְ אֶלְאַדֶּרֶן מֶּעַ וֹאָמָר מִמָּע לְאַדֶּרֶן מָא צָּבָר

לבלא למהבוטאי

במשלבון אל במטוכון אלא

ربتنة نتقد نندبا فهوبزر רוגיא דמשה ורמא מירוהי יח וְשׁוֹא וֹט מֹנֹלָא וְשׁנֹנִיוֹ וְטַבֿוּ

לנג נמָבאָב: ובבא הכ אפו מוֹא וֹאַהְּטוֹ וֹנוּ

הְּלְוְנִי, עוְלֹא נַלֹּא:

writing of God, graven upon the God, and the writing was the And the tables were the work of

in the camp.' unto Moses: 'There is a noise of war the people as they shouted, he said And when Joshua heard the noise of

them that sing do I hear.' being overcome, but the noise of is it the voice of them that cry for them that shout for mastery, neither And he said: 'It is not the voice of

81

Δı

91

broke them beneath the mount. the tables out of his hands, and Moses' anger waxed hot, and he cast saw the calf and the dancing; and came nigh unto the camp, that he And it came to pass, as soon as he

children of Israel drink of it. upon the water, and made the ground it to powder, and strewed it made, and burnt it with fire, and And he took the calf which they had

them?' hast brought a great sin upon did this people unto thee, that thou And Moses said unto Aaron: 'What

(פיינשניידען): פלונים, כך כל שעשועיו של סקב"ס במורס: - הרוח. לשון מרם ומרע אמד סוא, שניסס לשון מיקוק, אנעליי"ר בלע"ו (16) מעשה אלהים המה. כמשמעו, סוא בכבודו עשאן. דבר אחר, כאדם האומר לחברו כל עסקיו של פלוני במלאכה

(עו) ברעה. בהריעו, שהיו מריעים ושמחים ולוחקים:

- (18) אין קול ענוח גבורה. אין קול הוה נכאה קול עניים גבורים הלועקים נלחון, ולא קול חלשים שלועקים וי, או ניסה:
- ישראל מומריס ואמננס לסס: חחת ההר. לרגלי ססר: (19) וישלך מידו וגר. אמר, מס פמח שסוא אחד מן סמנות, אמרס מורס כל כן נכר לא יאכל בו, סמורס כולס כאן, וכל קול ענות. קול מרופין וגדופין, סמענין למ נפש שומען כשנלמרין לו:
- שבדקום המים ולבן במניהם: הירחח שהן מרובין, עדים בלא החראה, במגפה, שנאמר וַיִּגֹף ה' אָח בְּעָה, לא עדים ולא החראה, בהדרוקן (יומא מו:), וישק אח בני ישראל. נמכוין לצדקם כפומות, שלש מימות נדונו שם, אם יש עדים והתראה, צפייף, כמשפע אנש ייר (20) דיוד. לשון נפוץ, וכן יוורס על נוסו גפרית (מיוב ית, מו), וכן פִי מִנֶּס מֶוֹבֶס בֶּבְשֶׁת (משלי מֿ, יו), שוורין בס דגן וקמניות:
- (12) מה עשה לך העם. כמס יקוריס קבלת שיקרוך עד שלה תביה עליסס העה וס:

LI:X: אַשְׁעְ זְּבְּהְשָׁ אָטִרְ הַלְּמֶם כָּנִ בְּבָרָתְ בְּבַּיְנָן אָטַ זְבַהְּטָּ זָטִ תְּמָּא אָבָן. וּנִאְמֶר אַבַּין אַבְינִיר אַב אַבּוֹנִי וֹאַמִּר אַבַּין לָא וֹבַפֿוּ בוּנִוֹא

מֹצְרַנִם לְאִ יָבְעְּנִי מֶעַבְעַנִינִע לְנִי לִיבִּיּ ביאות אַמָּר בַבְּלֵנוּ בַּאָבוֹן قع هِنْ تَرْجُهُ رَفِيْنِهِ فِي يَانِ مَنْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الل וַיַּאִמְרוּ לִי עַשְׁר לְנֵנּ אֶלְהֹים וַאֲמָרוּ לִי עַבִּיד לַנָּא דַּחָלָן

لنظثم لنياب: וּשְׁנוּ בְ, וֹאַמִּלְכֵּבוּוּ בֹאָמִ וּיֹגֹא פֹּבוּפוּ ווּטִבוּ בֹּ, וּבְמִינוּנִי زېمَد ځېتو ځېږ، ئېد بنځڅګره نېمدره ځېدا ځما تېڅه

خَطَيْريُات: הוא בִּי־פְּרָעַׂה אַהַרֹּן לִשְׁמְצָה יַּ נַיָּרְאַ מְמֶּעְ אָטַ עַּלְּם כָּי פְּרֵעַ

هَجُر، خُح_خُدْر جَارْ: آيېشد ٿر حريائد هخرر آيهُونود رريون منهتا جنوبو بوبوزت

<u>ځاـ ځ</u>د: אַבוּג וּאָישׁ אָת־בעה וּאָישׁ אַתּר לְּמִּׁמָׁרַ בַּׁמַּטַׁנְיִר וְיִבְיַבְּיִּ אָנִמְ_אָנַרַ מַּלְ_וֹבְלוּ מִבְּרוּ וֹמָוּבוּ מִמָּמַב ح الأحريات نشلةح شرص لابم_بالكر וַיַּאַמֶּר לְהָם בְּּה־אָמֶר יְהוָהֹ וַאֲמֵּר , לְהוֹן

כְּהְלָמֵּט אַלָפֿו אָיִה: וַיִּפְּל מִן־הְעְםׁ בַּיַּוֹם הַהֹוּא דְּמֹשֶׁה וּנִפָּל מִן עַמָּא בְּיוֹמָא וַיְּעְשְׁיִּי בְּנִי כְּוְרָ כִּוְבָרַר מִמְּנִר וַמְבָּרוּ בְנֵי כְּוִי כְּפִּהְנְמָא

במהבום לא ובהלא מא בוני ٣٥٥٥١ ロダーなど ביקקן קדענא אַרי בין משה

בוובא וופל מולא בבון:

خئات، ٢٠١٤: אַהַרֹן לְאַסְבוּתְּהוֹן שׁוֹם בִּישׁ בֹּמִּילְ הוֹא אַבִּי בַּמִּילְנוּוֹ וַחַזָּא מֹשֶׁה יָת עַמָּא צָּרֵי

څڼړ: לְנִינוּ וֹאִינְבֹּנוּמְוּ לַנִּינוּ בַּלְ בַּנוּ נֹאַמֹּר מּן בְּחַבְּיָּא בַּיִי יִיחַוּן נְקְם מֹשֶׁה בִּתְרַע מַשָּׁרִיתָא

אַנוני, וּלְבַר יָת חַבְּבַוּה נָאָנָשׁ בַּמַמָּבוּיקא יקטולו גבר יַת 47

עווא כּטַלְטָא אַלְפָּגן װּבָּבָא:

the people, that they are set on evil. of my lord wax hot; thou knowest And Aaron said: 'Let not the anger

Egypt, we know not what is become brought us up out of the land of for this Moses, the man that god, which shall go before us; for as So they said unto me: Make us a

the fire, and there came out this so they gave it me; and I cast it into hath any gold, let them break it off; And I said unto them: Whosoever

derision among their enemies— Aaron had let them loose for a people were broken loose—for And when Moses saw that the

gathered themselves together unto me.' And all the sons of Levi LORD'S side, let him come unto camp, and said: 'Whoso is on the then Moses stood in the gate of the

97

77

.neddgiən companion, and every man his man his brother, and every man his throughout the camp, and slay every and go to and fro from gate to gate every man his sword upon his thigh, the LORD, the God of Israel: Put ye And he said unto them: 'Thus saith

thousand men. of the people that day about three to the word of Moses; and there fell And the sons of Levi did according

(שב) בי בדע הוא. בדרך רע סס סולכין ממיד, ובימיונים לפני סמקום:

1454: (24) ואמר להם. דבר אחד, למי והב לבד, והם מהרו והחפרקו וימנו לי: ואשלבהו באש. ולא ידעתי שילא העגל הוה,

שרבר הזה לגנות בפי כל הקמים עליהם: (אב) פרוע. מגולס, נמגלס שמנו וקלונו, כמו ופְּרַע מָׁמ רֹחֹשׁ סְחָשָׁס (צמדצר ס, ימ): לשמצה בקמיהם. לסיות לסס

(32) מי לה׳ אלי. יבא אלי: בני לוי. מכאן שכל השבע כשר (יומא שם):

ישרטל: (TS) בה אמר וגרי. וסיכן למכ, וֹבֵּת לְמֵלְסִיס יָמֵרֶס (שמות כב, ימ), כך שנויס במכילמת (פתחת פי"ב): אחיו. מלמו, וסות

וֹלִנוֹּט גֹּלִיכָּם עַּיּוְם בַּוֹבַלָּע: נְיֵאמֶר מֹשֶׁה מִלְאֹּי יֶדְכֶם הַיּוֹם לְיְהְנְה כְּי אֵישׁ בְּבְנִוֹ יִּבְאְחֻיִּר

ולאַיתאַר עַליכון יומאַ דִין וֹאַמֹר משָה קריבוּ יַדִיכוּן

blessing this day.' may also destow upon you a and against his brother; that He every man hath been against his son yourselves to-day to the LORD, for And Moses said: 'Consecrate

And it came to pass on the morrow,

אנלו אַכּפַּבנע בַּעָּר חַשַּאַהָּבָּב ַּגְּדְלְגַה וְשַּׁמְּה אֲמֶבֶּה אֶל־יָהנְה ° एष्ट ४०० प्रवेच प्रवेश וַיְהִי מְמְּחֲבְה וַיְּאִמֶּר מֹשֶׁה צֶּלְ־ נֵי מֵאָם אֶּכַפָּר עַל חוֹבֵיכוֹן: עוָבָא וַבָּא יַכְעַן אָסַל לְקָּדָם विक्रा देवक्षेत्र ख्वार विद्वार וֹנִינֹע בּׁיוֹמֹא גַּבַּעַרוֹעִי וֹאָמָר

And Moses returned unto the atonement for your sin.' peradventure I shall make will go up unto the LORD, have sinned a great sin; and now I that Moses said unto the people: Ye

ַּגַּבְעַ הּגְּהֵהָּ לְטִׁם אָּלְ<u>הַי</u>ּ זְּהֶבִּי אָנָא חַטָּא הַעָּם הַזָּה הַטָּאַר ניַשְׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה נִיאִמָּר

בלא וֹהֹבֹרוּ לִנוֹן בַּנוֹלַן בְּבְעוּ חָב עַּמְאַ הָדֵין הוֹבָא וְמָב מִמָּנו לְקְדָם יָן וֹאָמַר

made them a god of gold. have sinned a great sin, and have LORD, and said: 'Oh, this people

ıξ

: ئَاتُاتُاتُ هِذَا طُلْلَدُ فِي صُوفِٰلِكَ يُجَمَّدُ لَهُم كُمْ طُلْدَدُ خُمَّا مُوفِٰلُكَ וְמַמָּה אָם־הָשָּׁא הַשָּאָה אָם־הָאָ

نېڭىڭىنى: ילמן אם מְבַלִּטִּ לְעוִבִּיעוָן

hast written. Thee, out of Thy book which Thou sin—; and if not, blot me, I pray Yet now, if Thou wilt forgive their

קְמָאַ־לִי אֶמְהָהִנּ מִסְפְּרֵי: נוּ נוּאִמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מֵי אֲשֶׁר נִאַמִר יִיְ לְמֹשֶׁה מֵן דְּחָב קֵדְמִי

אָמְבוּנִיה מִסָפָרי:

the place of which I have spoken And now go, lead the people unto him will I blot out of My book. Whosoever hath sinned against Me,

And the LORD said unto Moses:

ופֿלַבַעָּי עַבַּבַבַּ dátil tália ** אַשֶּׁר־דִּבַּרְהִּי[ָ] לֶּדְּ הִנָּה עַלְאָּבֶיּ וְעַהְּה בֻרְוּ נְחֲה אָת־הָעָּׁם אֶל

TIE'TI ואַסמַר **XOULTION** לאּטֹרֹא בַּמַכִּילִית לָבַ הָא ולַתן אַנוגר דַבַּר וָת עַּמָּא

upon them. day when I visit, I will visit their sin go before thee; nevertheless in the unto thee; behold, Mine angel shall

אַבורן: (ס) ּ מְּמַנִי אָטַ עַבְּמִּנְלֵץ אַמָּוֹע מַמָּטִע דַּאָמָטַמַבּרַנוּ לַמִּנְלָא בַּמַבַּע ³⁵ נִיּגָּר יְהַנָה אָת־הָעָם עַל אַשֶּׁר וּמְהָא

Aaron made. because they made the calf, which And the LORD smote the people,

- (פב) גולאו יד⊂ם. אמס ססורגים אומס, בדבר זה מממנכו להיות כהנים למקוס: בי איש. מכס ימלא ידו בבנו ובאחיו:
- (30) אכפרה בעד חמאחכם. אליס נופר וקנות וקתיתה לנגד המאחכס, להצדיל ביניכס ובין התמא:
- 10): למלך, שסיס מחביל ומשקס חת בנו ומקשמו, ותולס לו כים בלוחרו ומעמידו בפתח בית וונות, מס יעשס סבן שלה יחעה (ברכות (וצ) אלחר זחב. אמס סוא שגרמת לסס, שסשפעת לסס וסב וכל תפלס, מס יעשר שלא יתעאר (יומא פו: ברכות לב.). משל
- סמורס כולס, שלא יאמרו עלי שלא סיימי כדאי לבקש עליסס רממיס: (25) ועחה אם השא המאחם. סרי עוב, ליני לומר לך מתני: ואם אין מהני. ווס מקכל קלר, וכן סרבס: - מספרך. מכל
- מעט מן סעון סוס עס שאר סעונים, ואין פורענים באס על ישראל שאין בס קלה מפרעון עון סעגל: ולא אני: - וביום פקדי וגרי. ממה שמעמי אליך מלכלומס ימד, וממיד ממיד כשאפקוד עליהם עונומיהם, ופקדמי עליהם (+ε) אל אשר דברתי לך. ים כאן לך אלל דבור במקוס אליך, וכן לדבר לו על אדוניסו (מלכיס־א ב, יע): הנה מלאבי.
- (35) ויגוף ה׳ אח העם. מימס נידי שמיס, לעדיס בלה סמרהס:

\$كۈڭد: לוגעל ולועל לאמר לזרעה בַאָּבוֹע אָאָה וָאַבְּאָטִּג לַאַּדֹנִינְם גַּאַנִּמִיט לַאַּדֹנִים לַנִּגִּטַׁ עמולים אַלַ מּאַנוֹא מַלְּנִים אַלַ מַאַּנֹּאַ אַמָּר נִהָּטָּר אַמָּר וָהָעָּם אַשָּׁר יִהְעָּר אַמָּר יִהְעָּר אַמָּר <u>ווְדַבֶּר יְהוְיָה אָל־מֹשֶׁהוֹ קַף</u>

ドロギー מכא אַטַּ וֹמַמָּא בַּאַסָּגַלַטַאַ ומַלָּיל יוַ מִם מִמֶּה אָיוַיל סַל

mi əvig I lliw bəəs yht otnU :gaiys Abraham, to Isaac, and to Jacob, land of which I swore unto out of the land of Egypt, unto the people that thou hast brought up Depart, go up hence, thou and the And the Lord spoke unto Moses:

IIIXXX

בוואמן בי نهْمَنت، خُطْنُك مَخَمُكُ لَتُرَهُنِ.

וְטִטְאָ, וּפְּׁבוֹאָ, טִוֹאָ, וִּרַוּסְאָּן: נְבְּיִבְיִבְיִּבְיִנְ נִיִּ כִּנְהַנְאָ, אֶמְיָרָאָ,

וְתַפְּרוּיִי תַחָוִּי וְתַּיְבוּסִי:

אַמִּגגונע באוָבוא:

midst of thee; for thou art a honey; for I will not go up in the unto a land flowing with milk and —ərisudə[the Perizzite, the Hivite, and the

the Amorite, and the Hittite, and and I will drive out the Canaanite,

and I will send an angel before thee;

stiffnecked people; lest I consume

ētt: و مِنْ مَا اللَّهُ مِنْ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ اللَّ בְ כֹּגְ לָאִ אֶּמְלְעִר בֹּלוֹבֹרְ בֹּג לָא אָסַלָּגִל חָּכִּגִּינוֹ, מִבּּגֹוֹנִ אָבְאָנֹא זַבְּינ עַבְּר יוֹבְיָה בְאָנה הֹבָּנִא עַלְר יוֹבָה אָני

וּוֹמְמֹת בֹקַּם אָנַרַבַּבְּבָר בִוֹנָת וּמְתַת מַמָּא נִנַ פּּטַינֹמָא בוּמָא

man did put on him his ornaments. evil tidings, they mourned; and no And when the people heard these

thee in the way.'

څلاب څځايه: עַנְּיִר וּיִהְאַבְּלְיִּי וֹלְאָ הֹּוֹיִי אִיהְ בִּרוֹ וֹאִיִאָּבֹּלְיִּ וֹלְאַ הֵּוּיִ יִּבֹר

מַם_ וֹמִבֹאָן אַטוּן מַם לַמָּוּ לַבַּר נאַמָּר וֹן לַמְמָּר אִנמָר לַבֹּנִי, הקון זיניה עַלוֹהִי:

know what to do unto thee.' ornaments from thee, that I may therefore now put off thy moment, I shall consume thee; into the midst of thee for one are a stiffnecked people; if I go up 'Say unto the children of Israel: Ye And the LORD said unto Moses:

מֹבוֹב מֹמֹכֹנב וֹצִבּמֹני ظهد هذاه الأنم الأثاث الأثراب هُمُاب ليَانِه الأَمْرَاط هُدَائِنَا \$ \$4_200.000 يشخور إمزأم خاحنتهم بهضاء

שפון זולף מִּנָּף נְּבִי שַׁבְּמִי מִא מבולב ואַמוּגולב ולמן אַלּג

mount Horeb onward. themselves of their ornaments from 9 And the children of Israel stripped

- מַהַר חורַב: זינהון משורא דְחוֹרֵב: ว เมื่นโล้เรีย ตัวแล้ว ลับ ลับได้ โล้สัญ ตัวแล้ว เลียง ของป
- בשעת כלון לך עלס: אחה והשם. כלון לה למר ועמך: (ו) אך עאה נוזה. ארץ ישראל גבוה מכל הארלות, לכך נאמר עלה. דבר אחר, כלפי שאמר לו בשעת הכעם לך רד, אמר לו
- (2) וגרשתי את הכנעני וגוי. ששס לומום סן, וסגרגשי עמד ופנס מפניסס מלליו:
- בי עם קשה עורף אחה. וכששכינמי בקרבכס ואמס ממריס בי, מרבס אני עליכס ועס: אבלך. לשון כליון: (ε) אל ארץ זבת חלב ורבש. מני מומר לך לסעלומס: בי לא אעלה בקרבך. לכן מני מומר לך ועלממי לפניך מלמך:
- (a) רגע אחד אעלה בקרבך וכליחיך. אם אעלה בקרבך ואמס ממריס בי בקשיות ערפכס, אועוס עליכס רגע אחד, (+) הדבר הרע. שלין השכינה שורה ומהלכת עמה: איש עדיו. כתרים שניתנו להם בתורב כשלמרו נעשה ונשמע (שבת
- שבלבי לששות לך: ועחה. פורענום זו מלקו מיד, שמורידו עדיכס מעליכס: ואדעה מה אעשה לך. בפקודם שלר סעון, לני יודע מס שהוא שיעור זעמי, שנאמר הַבִּי בְמְעַע בֶנַע עַד יַעַבְר זְעַס (ישעיה כו, כ), ואַכלה אחכם, לפיכך עוצ לכס שאשלח מלאך:

श्रृंद्रेद दांष्ट्रंट श्रृंद्धेट दाताः १ देववृंद्वाटः וֹטֹנִע כֹּלְ מִבְעַבַּׁמָת נְעַנָּע נִגֵּא אָלְן בּנִע אִנְלְפַּּנֹא וֹטַנִּג כֹּלְ גַּטִבֹּת קַמַּחֲנֶּת וְבֶּוֹרָא לוֹ צַּהֶל מוֹעֵּד לַוֹ מִהַוּץ לַמַּהַנֶּה הַרְהַל מִּן־ ומשָׁה יַפַּה אָת־הָאָהֶל וְנָמָה־

עַר־בּאָוֹ הָאָהֶלָה: פַּתַח אָהַלְוּ וְהִבִּיטוּ אַהַרֵי מֹשֶּׁר ⁸ נְלוּמוּ בָּל_הַמָּם וָנָבָּּרָוּ אָנִהַ וְהַוְה כְּצֵאָת מִשֶּׁה אֵל־הַאָהֵל

וֹבבר מִם מָמֶּבי: המוּג בהלן וֹמֹלָג פֿנע באַבע

لْتُمُنَايُنِ لِأَنْمُ قُنَا لِمُتَالِدُ لِنَامُنَا لِمُنْكِانِا لِمُنْكِانِا لِمُنْكِانِا لِمُنْكِ مَيْدِ هِٰنَہ بَهٰبُرَح زِجُه خِح بَهٰمَ إَلَيْهُم جُحْ تَهِمَا هُمَا تُولِينَا لِيَعِيْدًا

מתְיךְ הְאָהֶל: (פּ) וֹבוְהֵאֹה בֹּלְבוּלְ וָּהַב לָאִ וֹמִיהִ <u> ٣٤٦ نون څح تره ټرټ د دې څار خې</u> די פּּלָנִם כֹּאֹמֶהׁ נֹבַבֹּר אָנְחַ אָבְ מַמִּלָבְ כַּמֹא צַּנִמַבָּנִבְ וּנִבֹרָא إبَاثِد إبائِد هُمُ مُسِّة فِرِنَّهُ هُرُاء

> לְמַמֻּבׁוּנִיםְאֵי: לַמַּמְּכּוֹ בִּית אִילְפָּנֹא בַּמִבַּרָא אולפן מן בום ון נפוס ダレロん は正しゃ (GLQ'R עַשְׁכַּנָא

מַר דְּעָּלֵיל לְתַּשְׁכָּנָא: ימסתַבּלין CIWIT לַנְמָין כָּל עַמָּא וּמָהַעַּהָירוּ וְהְוֵי כַּר נְפֵּיק מִשֶּׁה לְמַשְּׁכְּנָא

בֹטַבֹת מַמִּבֹלא נִמִטַמַבַּץ מִם לְבוֹנִע הַמִּוּבֹא בַּהְּלֵלָא וֹלַאָּנִם וְהְיָה בְּבָא מֹשֶׁה הְאֲהֵלְה יֵבֵד יַּהְיֵר בַּד עְּלֵיל מֹשֶׁה לְמַשְׁבְּנְא

בקרע משקבורה: וֹבֿוֹמִוֹ כֹּכְ הַפֹּא וֹבֹּיבוֹ וֹבַּב בּהְנֹיֹא לַאִּים בִּטְרַע מַשְּׁבָּיֹא וְחַוֹן כַּלְ מַמָּא וָר עַמִּוּדָא

מולולא לא מדו טון טַמָּכּוֹא: ימשומשניה יהושע בר נון מם טלביש נטאיב למשריתא וְיִםְׁמַבְּיַלְ יִיְ מִם מִמָּע מַמָּלַלְ מִם

> the camp. tent of meeting, which was without sought the Lord went out unto the came to pass, that every one that called it The tent of meeting. And it afar off from the camp; and he and to pitch it without the camp, Now Moses used to take the tent

the Tent. after Moses, until he was gone into man at his tent door, and looked people rose up, and stood, every went out unto the Tent, that all the And it came to pass, when Moses

spoke with Moses. door of the Tent; and [the LORD] cloud descended, and stood at the entered into the Tent, the pillar of And it came to pass, when Moses

door. worshipped, every man at his tent the Tent, all the people rose up and pillar of cloud stand at the door of And when all the people saw the

man, departed not out of the Tent. Joshua, the son of Mun, a young into the camp; but his minister his friend. And he would return face to face, as a man speaketh unto And the LORD spoke unto Moses

- (6) את עדים מהר חורב. לת קְעֶּדִי שַׁסִיס נִידִּס מסר מורנ:
- לסס סרי סוא באסלו של משס: אל אהל מועד. כמו יולא. דבר אחר וסיס כל מבקש סי, אפילו מלאכי סשרת כשסיו שואלים מקום שכינס, חבריסם אומרים וסים קורם לו אסל מועד, סוא בים ועד למבקשי מורס: כל מבקש הי. מכאן למבקש פני וקן, כמקבל פני שכינם: יצא למלמיד: הרחק. מלפיס ממס, כענין שנמתר שַן: בְמוֹק יִסְיָם בֵּינֵיבֶס וּבֵּינֶו בְּשַׁלְפַיִס מַּמֶס בַּמִּדְּס (יסושעג, ד): וקרא לו. (ע) ומשה. מפופו עון וסלפס: יקה את האהל. לשון סווס סופ, לוקם פסלו ונועסו מפון למפנס, פמר, מנודס לרצ מנודס
- שנמכקס מסס: והביטו אחרי משה. לשנת, משכי ילוד משס שכך מונעת שסשכיים מכנק ממריו לפתת מסלו: (8) והיה. לשנן סווס: 🗆 כצאה משה מן המחנה. ללכת אל סאסל: יקומו כל העם. עומדיס מפניו, ואין יושבין עד
- ַ שַׁלְּיִי (במדבר ז, פּמ), ומֿינו קורמֿ מֶדבר מֿליו, כשסומֿ קורמֿ מֶדבר פּמרונו סקול מדבר בינו לביץ עלמו, וססדיוע שומע ממליו, (9) ודבר עם משה. כמו ומַדַּבֵּר עס משה. חרגומו וּמִקְעַגֹּל עס משה, שהוא כבוד השכינה, כמו וַיִּשְׁמַע הָפֹ הַקּוֹל מָדַבַּר
- (10) והשתחוו. למכינק: וכשסוא קורא מְדבר, משמע שהמלך מדבר עם ההדיומ:
- (II) ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים. ומְמְמַנֵּנֹל עס משֹס: ושב אל המחנה. לממר שנדבר עמו, סיס שב משס

וּלֹאמֶר מֹשֶׁׁה אָל־יְהֹוָה יְרֵאֵׁה מּנִּמּי אַמְּה אַמֶּר אַלֵּי הַעַל אָת־הָעָם הַנְּה וְאַמָּה לָא הְוֹדִעְּמַּנִי אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלָה עִמֵּי וְאַמֶּה אָמַרְתָּ יַדְעְּתֵּיךְּ בְשֶׁׁם וְגַם־מָצָאָה הֵן בְּעֵינֵי:

װְעִמְּה אִם־נָא מִּצְׂאִהִי חֵוֹ בְּעִינִּיִרִּ י הוֹדעֵנִי נָאׁ אָת־דְּרָבֶּׁהְ וָאֵדֶעֵּלִּי לְמֵעַן אָמְצָא־חֵן בְּעֵינֵיִף וּרְאֵׁה בִּי עַמְּךְ הַגְּוֹי תַזֶּה:

+1 [יאַמַוֹר פַּדָּר בַּבַר וַבַּדְרָיִה בָּרָב:

זַ נַיִּאִמֶּר אֵלְיִו אָם־אֵין פְּנֶּיִרְּ נַאֲמֵר הֹלְלִים אַלְ־חַּצְּלְוּ אָם־אֵין פְּנֶירְּ נַאֲמֵר הקלים אַל־חַצְּלִיה

װָבְמֵּחוּ וִנְּדָע אֵפֿוֹא בִּי־מָצָאִתִּי 10 - הַן בְּעִינִיףׁ אֲנָי וִנִפְּלִינוּ אֲנָי 12 - הָלְבְחָף עִמְּנִי וְנִפְּלִינוּ אֲנָי 12 - הְשָׁרִי (פּ)

> נאָר אַשְּׁכּיִיטָּא נִיטְמָּנִן לֵּבְמָּנִי מְּמֵּנְ נְאָטִּ אֲמָּנְרְטִּ נְבְּנְטִּׁרְ בְּתְּיִם נְאָטִּ לְא אִנְדְמְּטָּנִי זְּטְ בְּנִישָּׁרְ אָמָרַ לְנְ אַסֵּנְלֵ זְטְ מִּמָּא טִבְּנִן נִאָמָרַ מָמֵּע לֵבִים זְיִ טִוֹנִ בַּאָטִּ

> בולה אני עקר שה שה ההא הנין: האשפח בשמין בולה יגלי מיבף ואניע בשמף בייל בולה אוניני לען ית אונח ילען אם לען אשפטית בשמין

> נֹאַמֹּר מֻּכֹּנִינִי שַׁבַּׁבּ נֹאָנִים לָבּ:

עַסְקְנָנְאַ מָכְּא: שְׁכְיְנְקְּבְּאַ בְּינָנְאַ לְאִ נְאָמָר קֵּדְמוֹלָאִ בִּינָנְאַ לְאִ

אַפּּ, אַנְלְּא:

ַּּלְמְּמֵּנְ ְּטְׁמֵּנְּ, מִכָּלְ מְּמֵּא בַּתְּלְ

ַּלְמְּמֵּנְ ְּטְׁמֵּנְּ, מִכָּלְ מְּמָּא בַּתְּלְ

בְּלְּא בִּטְטְבְ ְּהְבִּיהָ לְיִנְ

בְּלֵּא בַּטְטְבְ ְהְבִּיהָ בְּלֵּא בַּנְיִטְבְּ אֲכִינְטָבְּ

בְּלֵמְא יִטְיְנְהַ חָבָּא אַבִּי,

בְּלֵמָא יִטְיְנְהַת חַבָּא אַבַּי,

And Moses said unto the LORD:

'See, Thou sayest unto me: Bring up
this people; and Thou hast not let
me know whom Thou wilt send
with me. Yet Thou hast said: I
know thee by name, and thou hast
also found grace in My sight.

Now therefore, I pray Thee, if I have found grace in Thy sight, show me now Thy ways, that I may know Thee, to the end that I may find grace in Thy sight; and consider that this nation is Thy people.'

And He said: 'My presence shall go with thee, and I will give thee rest.'

And he said unto Him: 'If Thy presence go not with me, carry us not up hence.

For wherein now shall it be known that I have found grace in Thy sight, I and Thy people? is it not in that distinguished, I and Thy people, from all the people that are upon the face of the earth?

אל הממנה, ומלמד לוקנים מה שלמד, והדבר הזה נהג משה מיום הכפורים עד שהוקם המשכן ולה יוחר, שהרי בשבעה עשר בממוז נשמברו הלומות (מענית כת:), ובי"ח שרף את העגל ודן את החומאים, ובי"ע עלה, שנאמר וַיְּהִי מִמְּמֵבְתּוֹימֹמֶר מֹשֶׁה אָל הְשָׁם וגוי (שמות לב, ל), ועשה שם ארבעים יום ובקש רחמים, שנאמר וַשְׁמָבְעַל לְפְּנֵי ה' וגוי (דברים ע, ימ), ובראש חדש אלול נאמר לו ועלית בבקר אל הר מיני, לקבל לוחות האחרונית, ועשה שם מ' יוס, שנאמר בהם וְמָּלִכִּי שְׁמֵּדְמִּיִּ בְּבְּתָ הַלְּהַ בִּיְמִים הְּלִבֹּל וֹמִת החבר, ממנה בכסן וְמָלְכִי שְׁמֵּדְ בִּיְבְּי בְּיִמִים הְרִבוֹ אְם החברונים ברלון, אמור מעתה, למצעיים היו בכעם. בי' במשרי נמרלה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם, ואמר לו למשה שַלְּהְמִּי בְּדְבֶּבֶין, ומשר לו לוחות אחרונית, וירד והחתה. מרגומון על מלאכת המשכן, ועשהוה לוון ביוה, וכן כל הענין, וראה כל העם וחון, ונלבו וקיימין. והבימו, ומשמכלין. והשתחור, וְמְבְּבְּיִין. ומדרשו, ודבר ה' אל משה בישוב אל המתנה, אמר לו אני בכעם וחחק בכעם, אם כן מי יקרבס:

שימו בי הי היות היי היי בי בעם המה ביבעק הם כן מייקר בס. (12) - ראה אחה אומה אלי. כאס, מן עייקר ולבך על דבריך, אמס אומר אלי וגר ואמס לא הודע מני וגרי, ואשר אמרם לי הגס אַנְכִי שְׁלֵמַ מַּלְאָךְ (שמום כג, כ), אין זו הודעס, שאין אני מפן בס: - ואחה אמרח ידעחיך בשם. הכרמיך משאר בני

אדם בשם משיבות, שהרי אתרת לי הגה אַליִר בְּאַ הֵלֵיְךְ בְּעַב הָעָּנָן וּגו' וּגִס בְּךְ יַשְׁמִינִי לְעֹוּלָס (שם ימ, ע):

(13) ועחה. אם אתת שמנאתי מן בעיניך, הידיעני נא את דרכיך, תה שכר אתה ניתן למוצאי מן בעיניך: ואדעך למען אמצא חן בעיניך. ואדע בוו מדת הגמוליך, תה היא מציא חן בעיניך. ואדע בוו מדת הגמוליך, תה היא מציא חן בעיניך. ופתרון למען אמנא און בעיניך. והאה בי עמך הגוי הזה. שלא מאמר ואעשה אותן לגוי גדול, ואת אלה מעוב, ראה בי עמך המי מקדס, ואם ממלח ממלח השכר שלי בעם הוה מודיעני. ורבומינו דרשוה במקרת ממלח מתללי שימקיימו, ואת משלום השכר שלי בעם הוה מודיעני. ורבומינו דרשוה במקרת

ברכום (1.), ואנור פני ילבו. כמרגומו, לא אשלמ עוד מלאך, אני בעלמי אלך, כמו ופְנֵיךְ הֹלְכִיס בַּקְרָב (שמואל־ב יו, יא):

(15) ויאמר אליו. בוו לני מפן, כי על ידי מלאך אל מעלנו מוס:

Ľ₩D: בּׁוֹבַמֹּלֹאִטֹ עוֹן בַּהְוֹנָוֹ נִאָּבֹהֹנֹ ניַאִּמֶר יְהוְּהֹ אֵלְ־מֹשֶׁה גַּם אָתִּ נִאַמֵר יִיְ לְמֹשֶׁה אַף יָה פּהְנָמִא

81 ניאַמָּר הַרְאֵנִי נָאַ אָּתַ כְּבְּבֶּרָב:

וְבְחַמְטִיּ, אָנַבְאָהֶב אָבַבַּם: خُطُرُكُ لِمَارِضٍ هُلِ هُمُهُدَ هُبِالْ ⁶¹ עַל־פְּנֶיף וְקְרֶאָהִי בְשֶׁם יִהֹוֶה נַּאָמֶׁר אַנִּי אַמְּבֹיר כַּלַמוּבִי

בּׁ, לְאֵ_וֹבְאָּנִ, בִּאַבׁם וֹבֵּוֹ.: °° נְּאָמֶׁר לָאָ טִוּכֹלְ לָבְׁאָׁטַ אָטַ פַּׂנְיָׁ

יי וֹנְיִנְעְ בּמְּלָּנְ בְּלְנְיְ, וְמְּמִמֵּיִף וֹנִינִי בְמִמְבַּּר יְקְּרִי נְאָמִּוּיִנְּדִּ ונגּבט גל־הציר:

יַּגַ נַיַּאַמֶּר יְהְנָה הַבָּּה מָקִים אָתַּיִּ

וֹבַלִּיקָרְ בְּשִׁים: אָבׁו אַהַכּטַטֹּא בַטַבּון צַבָּבּוּ

נּאַמֹר אַטִוּנוּ כְּעוֹ יָת יְקְבַּיִּ

מַן דַאֲרַהַים: נאַטוּן לַמּן בּאַטוּן נאַנטים הַּכ xál láði, tháx i, ðiðl וֹאַמֹּב אַנֹא אַמֹּבַּב כַּלְ חַוּבֹּו מַּלְ

הַכׁנִוֹטִי אָבוּ לָא וֹטִוֹנוֹנוֹ אָּוֹהָא וֹאַמֹּר לָא טִכּוִלְ לָמִעוֹוּ, וָת אַפּׁי

וְטִינְעַמַּתַ עַלְ שָּנְּרֶא: נְאָמֶר וֹן הַא אָמַר מְּחִיפוֹ בֶּדְמֶׁי

הְלְנִי מִר הְאָמְבָּר: בְּנְקְרָת תַּצְּיִר וְשִׂכֹתִי כַבֶּּי עֶלֵיהְ בִּמְעָרַת שִּנָרְא וְצִּגִּין בְּמִימְרֵי

> My sight, and I know thee by name.' spoken, for thou hast found grace in will do this thing also that thou hast I's seeM ornu biss and LoA binA

Thy glory.' And he said: 'Show me, I pray Thee,

mercy.' show mercy on whom I will show whom I will be gracious, and will before thee; and I will be gracious to proclaim the name of the LORD goodness pass before thee, and will And He said: 'I will make all My

and live.' My face, for man shall not see Me And He said: 'Thou canst not see

stand upon the rock. is a place by Me, and thou shalt And the LORD said: 'Behold, there

17

81

passed by. thee with My hand until I have in a cleft of the rock, and will cover glory passeth by, that I will put thee And it shall come to pass, while My

. אַנימות עובדי אליליס: – ונפּלינו אַני ועמך. ונסיס מובדליס בדבר סוס מכל סעס, כמון הְפְּנְּס ס'בֵּין מָקְנֵס יִשְׁרָבֻוֹלוּגוי (שמות (16) ובמה יודע אפוא. יודע מליאת התן, הלא בלכתך עמנו, ועוד דבר אתר אני צואל ממך, שלא מצרה צכינתך עוד על

שלא נופל וגלוי עיניס, כגון וַאַלַי דָּבֶר יִנְנָבָ (אֿיוב ד, ב), שומעין על ידי שליח: (TI) גם אח הדבר הזה. עלה מערם עליינים יער על עוצדי הלילים העעם, וחין דבריי על צלעם הרעע על ידי ערייה עריים,

(18) ויאמר הראני גא אה כבודך. כאס משס שסיס עם כלון ודבריו מקובליס, וסופיף לשאול לסכאוםו מכאים כבודר:

סבטימו שלינן מוזכום כיקס (שס): שם שאחפרן לרחם. עד כאן לא הבטיחו אלא עמים אענה ועמיס לא אענה, אבל בשעת מעשה אמר לו הגַה אָנִי בַּרָם בְּרִים, שיוכירו לפני רמוס ומנון, יסיו נענין, כי רממי לא בֶלִיס: וחנותי את אשר אחון. אומן פעמיס שארלס למון: ורחמתי. וכום אבום. וכפדר זה שאמה כואה אומי מעומף וקורא י"ג מדוח (ראש השנה יו:), הוי מלמד את ישראל לעשום כן, ועל ידי כל מדם עובי לפניך על סלור, ואמס לפון במערס: וקראחי בשם ה' לפניך. ללמדך מדר בקשם החמים, אף אם מכלס . מפלס, שכשנגרכת לפקש רחמים על ישראל, הזכרת לי זכות אבות, כספור אתה שאם חמה זכות אבות איץ עוד תקוה, אני אעציר (19) ויאמר אני אעביר וגוי. סגיעס שעם שחראס בכנודי מס שארשס אותך לראות, לפי שאני רולס ולריך ללמדך קדר

(20) ויאמר לא חוכל וגוי. אף כשאעפיר כל עופי על פניך, איני נומן לך כשוח לכאום את פני:

מולס ואין עולמו מקומו: שמראס, זו פשומו. ומדרשו, על מקוס שהשכינה שם מדבר, ואומר המקום אמי ואינו אומר אני במקום, שהקב"ה מקומו של (12) הגה מקום אחי. בסר אשר אני מדבר עמך המיד, יש מקוס מוכן לי לגרכך שאממינך שם שלא מווק, ומשם הראה מה

שנמנה רשום למחבלים לחבל (מ"כ פ' ויקרה), וחרגומו וְפְּגֵיון בְּמֵימְרִי, כנוי הוח לדרך כבוד של מעלה, שלינו לריך למוכך עליו נַמַל (מעליל, יו), פֻֿנִי קַרְמִּי וְשֶׁמִימִי מֶיִס (ישעיה לו, כה), גורה המת להס: נקרת הצור. כריית הלור: שבותי כפי. מכאַן (שב) בעבור כבודי. כשאעניר לפניך: בנקרח הצור. כמו קעיני קפֶּנְשָׁיס קָסָס פְּנַּקֶר (נמדנר מו, יד), יַּקְרוּק עֹרֶבֵי

था⊏□) (ספל פרשה סתומה בכתר ארם ימַחָּזוּן: לא יבאנ: (פ) יט בַבְּטָבַי נְנְיִסְׁנְעִי, אָטַ כַּפְּּיִ, וְנְאָנִים אָטַ וֹאָמָבִי, יִט צַּבְרָט וֹפָרִי וְנִינִינִי

shall not be seen.' thou shalt see My back; but My face And I will take away My hand, and

בובאמנים אומר מברק: עּבְּבְיִּים אָּמֶּר הְיָיִי עַלְ־הַלְּהָוֹת עַלְ לִיּחִיָּא קּרְמָאִי דְּחַבּּרְתָּאִי וֹבְתַבְּתִי לְנִ מְּנִי_לַטְׁטַ אַּבֹנִים כַּנִאָמָנִים رربحير بدزد چל משָה פְּסָל־

عِرَ ـ تَرَبُلُم ﴿ هُم عِرْ رَابِيهِ بِم هِمِيْنِيْهِ يَـ يَانَا ענט. אֹלוֹנֹא פֿעֹבׁעֹאָג וֹאָכַעַנָּד تَجْمَد لَدُ خُمِمُك هُمُح كُلَّا فَتِدَا

break. the first tables, which thou didst the tables the words that were on unto the first; and I will write upon Hew thee two tables of stone like And the LORD said unto Moses:

 $\Lambda IXXX$

٤7

רָאַמְ הַבְּרָ: الأم الله في المحلق عن المحلم

וֹטטֹמּטֹב בוֹבַמִּי טַפָּוֹ מַבְ בִּיָּמָ ثَلَيْكِ ثَكِيا كَفِكُد لَمُكْرِينَ حَقِكَادِ نِنَارِ غَمْدًا كَمِعْدُم انوَهَا

וֹאִישׁ לְאִינַעָּלְיִי עִּמְּוֹרְ וִנִּם אָנְשִׁ נַאַּנְשִׁ בַּאִ יִפַּל עִּמְּרִ נִאָּר אָנָשִּ

that mount.' let the flocks nor herds feed before throughout all the mount; neither thee, neither let any man be seen And no man shall come up with

there to Me on the top of the

mount Sinai, and present thyself come up in the morning unto

And be ready by the morning, and

آنظوے <u> Г</u>_Г_Г_Г_К נְׁעַבְּׁלֵּרְ אָּכְ-יִּרְמְּנִ אָּכְ-מִנּבְ עַבְּיִר נִּעָבִר לָא יִבְמִנְ לְעֵבֵּרִ מְנִבָּא אַל־ײַרָא בְּבְלִ־הָהָהָר גַּם־הַצָּאַן לָא יִפַּהָוֹי בְּבָל מוּרָא אַר עָנָא

בּידיה הָרוֹן לוֹחֵי צַּבְנַיָּא: בְּמָא בְפַבֵּיד ְיָן יְמָיה וּנְסִיב בְּצַפְּרָא וּסְלֵיק לְמוּרָא דִּסִינִי אַבֹנָים ופַסַל מַבין לוּהֵי

his hand two tables of stone. had commanded him, and took in up unto mount Sinai, as the LORD up early in the morning, and went like unto the first; and Moses rose And he hewed two tables of stone

بْدَيْرَة אُمِّة נِبْجِيّة چَيْدَة שָׁנֵי كِبَرَة וּנְּמַּלְ אֶבְעַבַּוֹר סִינְּוּ כַּאָּמֶּוֹר צִּנְּוֹר + בְּרְאִשׁנִים וַיַּשְׁבֶּם מֹשֶׁר בַבַּקֵר ִיּקּקִילִימִּי

שָׁם נִיקְרָא בְשָׁם יְהַנֶּה:

עמיה המן יקרא בשמא דין: ٥ أَرْدُبُ لِيَالِ قُمْزًا لَيْكُرَجُّكُ مَقَالِ لَعُكَاثِرًا لِذَا فَمُثَلَّا لَعُكَامَكَ لِهِ لَا

Гокр. and proclaimed the name of the cloud, and stood with him there, And the LORD descended in the

אחורי. סראסו קשר של מפילין: (33) והסרוחי אח כפי. וַשַּׁעְדֵי יַמ דְּבְּרַמ יֶמֶרִי, כשמממלק הנהגם כצידי מכנגד פּניך, ללכם משס ולהלן: וראיח אח

משס, ארוסמו של הקב"ה אלו ישראל, לכך נאמר פסל לך: שמם קרעם אומס, אמס קנם לס נייר אמר ואני אכמוב לס בכחב ידי, כן סמלך זס סקב"ם, סשפחום אלו ערב רב, וסשושבין זס שלא היה הקלקול אלא מן השפחות, ומרלה לה, אמר לו שושבינה, כמוב לה כמובה אחרת שנקרעה הראשונה, אמר לו המלך, ילא עליס שם רע, עמד שושבינה וקרע כמובמה, אמר, אם יאמר המלך להורגה, אומר לו עדיין אינה אשתך, בדק המלך ומלא . אמה שברם הראשונים, אמה פסל לך אמרוח, משל למלך שהלך למדינם הים והניח ארוסמו עם השפחום, ממוך קלקול השפחות (I) פסל לך. סראסו מחלב קופירינון מחוך אסלו, ואמר לו ספקולח יסים שלך, ומשס נחעשר משה הרבה: פסל לך.

(s) terf, anal:

(3) ואיש לא יעלה עמך. סכאשונות על ידי שסיו בתשואות וקולות וקסלות, שלעס בקן עין רעס, אין לך יפס מן סלניעות:

(a) ויקרא בשם ה׳. ממרגמין וּקְרָמֹ בִּשְׁמַל דִם׳:

äll vēja jītīdā iädu: بميّد ١ بمرّد ١٣٦ حربه بمودا ַנַיַּמְבֶּר יְחוָה וַ עַּלְ־פָּנִיוֹ נַיִּקְרָא

ن تظرات: בינו ביום מכשמלמום ומכ פַּערו מַּוֹן אָבוֹת עַּל־בָּנִים וָעַלַ־ נפּאַג וֹשַּׁאַב וֹנפַעַ לַאָּ נַנְפַּע רגילה) הֶסֶד לְאֲלָפִּים נַשָּׁא עָּנָוֹן (בספרי תימן וֹצֶר בנו״ן

נַיִּשְׁמַּדְיּיִ: ヹ゚゙゚゚゚゚゚゚゚゚゙゙゙゙゙゚゙゙゙゙゙゙゚゙゙゚゙゙ヹ゚ヹ

ינְוֹבַלְטֵּבוּ: ענא וֹסַבְטִים בְּהַּוָלָנוּ וּלְטַהַּאִטִינוּ ھٰں_ظھٰں_ھِت אָם נאַ עֿגָּאָטוּ

ಇಜ್ಞ⊓ ಇಲ್ಲ: יָהוָה בִּי־נוֹהָא הוֹא אֲשֶׁר אֲנִי אַמָּב אַטַּב דַבוֹבָן אָטַבמּהֹמָב יּבְכְלְ־תַּגּוֹיָם וְרָאָָת כְּלִ־הַגְּטְם هُمُلِد لِهِ إِنْ لِكُمْ لِأَرْدِ لِلْهُلُمُ ממי גגר קַלְ־עַמְּוּ אָעֵטֵה וָפִּלְאָה כָּל עַמָּוּ אַעַבֵּיִר פְּרִישָׁוּ דְּלָא ניאמר הנה אַנכי פבת בְּרִיתֹ

> למגבר סבון יקשום: וֹעַלָּגְא מַבְעִיבְ בְּנָזְ וּמְסְנִּיגְ מוֹנִיגָּ בְּיִבְּיִבְּיִּגִּי בִּיִּיִּבְּיִּבְּיִנְ וּלֵבֹא וֹן וֹן אֶלְבַא בּשְׁמָּלִא נאַהְבָּר וְיִ שְׁכִינְתִיה עַל אַפּוְהָי

בו בוליעאי: מבוון מכן בו שליתאי ועל אַבְּבוֹן מַלְ בְּנִין וְמַלְ בְּנִין בְּנִין שׁנְבִין לָא מִוֹכֵּי מַסְעַּר עוָבִי לְבְׁטִּוֹבְיוֹ לְאִיְבִוֹמִישִׁ וֹלְבַלָאִ حَمَّانًا لَخَمُّدِيد يَخْتِيجَنَا فَحَيَّا למור מוכו לַאַּלָפֿו בֿבון מָבוּע

rợgrt: לאוחי משה וכְרַע על אַרְעָא

كِالِحَدُمُ لَكِانُمُمُتُمُ لَتَالُوٰدُتُمُهُ: מם למה לבק עוא נטמהול מְבְינִים בְּינִ בְּינִים אָבִּי בְּשְׁמִין צְּבְּקְׁוּ נֹאַמָּב אָם כֹּגַּן אַמֻּכַּטִינִי

בְּחִיל הוּא הַאָּנָא עָבִיד עַמָּה: בּנגיהון וָת עוּבְדָא דַינִ אָּרֵי הממלא וושוו כב המא באש אַטַּבּוּגאַ בַּבְל אַנְאָא יַבְבָּל נאמר הא אָנָא מָר קנִם בַּרָם

> abundant in goodness and truth; gracious, long-suffering, and the Lord, merciful and him, and proclaimed: 'The LORD, And the LORD passed by before

the fourth generation.' children, unto the third and unto children, and upon the children's the iniquity of the fathers upon the by no means clear the guilty; visiting transgression and sin; and that will generation, forgiving iniquity and keeping mercy unto the thousandth

worshipped. his head toward the earth, and And Moses made haste, and bowed

and take us for Thine inheritance.' pardon our iniquity and our sin, us; for it is a stiffnecked people; and Lord, I pray Thee, go in the midst of grace in Thy sight, O Lord, let the And he said: 'If now I have found

with thee, that it is tremendous. the Lord that I am about to do which thou art shall see the work of nation; and all the people among wrought in all the earth, nor in any do matvels, such as have not been covenant; before all thy people I will And He said: 'Behold, I make a

אפים. מסריך ספו, וסינו ממסר ליפרע, שמס יעשס משובס: וורב חסד. לגריכיס מסד, שסין לסס זכיומ כל כך: ואמח. סוא אומר, אַלִּי בֻּלָּי בֻּלָּי בֻּעָבְ עַּוַבְּפָּנִי (מסליס כּב, בֹ), ואין לומר למדם סדין למס עוצמני, כך מנאמי במכילמא (שירס פ"ג): ארך (a) יה יה. מדם רממים סים, למם קודם שימעל, ולמם למכר שימעל וישוב (רלש סשנס יו:): אל. לף זו מדם רממים, וכן

לממש מאוח, שבמדה טובה הוא אומר נולר חקד לאלפים: בידיסס, שכבר פירש במקרא אחר לשונאי: - ועל רבעים. דור רביעי, נמלאם מדס טובס מרובס על מדח פורענות אחת דרשו (יומא פו.), מנקס הוא לשבים ולא ינקס לשאינן שבים: - פוקד עון אבוח על בנים. כשאוחזים מעשה אנומיהם עושה להכעים: - ונקה לא ינקה. לפי פשומו משמע, שהינו מווחר על העון לגמרי, אלה נפרע ממנו מעט מעט. ורצוחינו (ד) נוצר חסד. שהאדם עושה לפניו: - לאלפים. לשני הלפים דורות. עונות, הלו הזדונות. פשעים, הלו המרדים שהדם לשלם שכר מוב למושי רלונו:

(8) וימהר משה. כשכלס משס שכינס עוברם ושמע קול סקרילס, מיד וישמחו:

בקשת ונפלינו אני ועמך, שלא השרה שכינתך על האומות עובדי אלילים: שלכלך בדרך, אם השלמ לעונינו וגוי. יש כי במקום אם: - ונחלחנו. וממננו לך לנמלה (מ"א שממן לנו נמלה) מיומדמ, זו היא (9) ילך גא ה׳ בקרבנו. כמו שהצמחמנו, מאחר שאחה נושא עון, ואם עם קשה עורף הוא וימרו בך, ואמרם על ואם פן

69T

וְתַחָוּיִ וְתַיְבוּסֶי: كُمُّرِكِ لَكَخَلَمُتِ لَكِنْ فَرَاكِ لِللَّهِ لَكِنْ فَلَهُ إِنْ فَاللَّهُ لِللَّهُ لَكُونَا فِي اللَّهُ فَال הַנְיָר גֹהֵשׁ מִפְּנָיִרְ אָתִר בֵּיוֹ הַאָּנָא מָתָבִיוֹ מִוֹ קֵנְ مُثِد خُلِّ هُن هُمُد هُرَدُ، طُمُنْكَ مَد خُكَ بُن يَعْدُهُ مُوَظِّلًا يَرْمُهُ

יפְּרְיָאֵי וְחִוֹאֵי וִיבוּסָאֵי:

the Hivite, and the Jebusite. the Hittite, and the Perizzite, and Amorite, and the Canaanite, and I am driving out before thee the commanding thee this day; behold, Observe thou that which I am

לא הֹבְגִים פּוֹן וֹנִינִים לַמִוְשׁה בּלְמֹא וֹנִי לִטַפֿלָא בּוֹנִנַ: ÄÄL ىنشىر خە ھالىنجىد چىدىر

ַ לַּוְתִיב אַבְעָּא בְּאַטִּ מְּלֵיל עָּבְי אַסְהְעָתר לְדְּ דִּלְמָא תִּנְיִנר קְיָּ

they be for a snare in the midst of the land whither thou goest, lest a covenant with the inhabitants of Take heed to thyself, lest thou make

: لمانا الله מּגּבטֿם שַׁמּבּעוֹ וֹאָטַ־אָּמֶבוֹוּ בַּי אָת־מִוְבָּחֹתָם הִתֹּצִין וֹאֵת־

ונים שמיבון המפברון ונים אַבי נָת אַיגוֹבִיהוֹן הָתְּּדְעַיּוֹ

ye shall cut down their Asherim. and dash in pieces their pillars, and But ye shall break down their altars,

name is Jealous, is a jealous God; other god; for the LORD, whose

For thou shalt bow down to no

יְהְוֹהְ קַנְּאַ שְׁמִוֹ אֵלְ קַנָּאַ הְוּאֵ: יי פּֿ. לָאִ טְּמְּשַׁבְּוֹנִי לְאָּלָ אַנִוֹר פּֿ. אָנִי לָאִ טִּפְׁנִיָּר לְמִּתְּנִי תַּמְתִּנֹּאִ

אַרִי יִי קּנָא שְׁמֵיה אֵל קּנָּא הוא:

خمٰۃۤئفسرا أنفسرا خك أتدريم נוממנו בסב מגוטענו נובבעון בּלְמָא שׁלִּוֹב לַנִם לְנִשִּׁנִב אַבֹּמֹא

call thee, and thou eat of their sacrifice unto their gods, and they astray after their gods, and do inhabitants of the land, and they go lest thou make a covenant with the

خَبْرك هَلَادٌ، هُرِيرتُل: جنفر هيت ۾ هُڏِ تِدِيثًا نِمَارِ هُن_ نظمان مخرئد خخثنك نئتر

לאלהיהם וקרא לה ואַכַלה

וְזְנָנוּ אַחֲבֵי אֶלְהֵיהָם וְזָּבְחוּ

פּּוֹשׁכְרָת בְּרִית לְיוֹשֶׁב הָאָבֶין

CIFÇȚI:

נע בּלַבְ בַּעַר מְצֵּנְהָיִבוּ: בּוֹטִבעוֹ בַּטַב מִהְוֹטַבעוֹ וֹנִמָהָוֹוֹ ننقح مخنفسيا خخنك ننضميا

thy sons go astray after their gods. go astray after their gods, and make unto thy sons, and their daughters and thou take of their daughters

בַּטַבְּלְ בְּמִטַּבְא לָא עַהַּבִּיגַ

gods. Thou shalt make thee no molten

81

91

71

застійсе;

בּאַבוֹב וֹגֹאַטַ מִמָּגַבוֹם: למוּצֶר חָבֶשׁ הַאָּבָיב בָּי בְּחַבָּשׁ יִּמִים האַכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוּיהָדִּ אָר־תַוּ הַמַּצּוֹת הִשְּׁמִר שָׁבְעַּת

בּאַבׁוּבֹא נֹפֹלַטַא מִמָּגַבוֹם: **Ŀ**滋亡、亡× שְׁבְעָא יוֹמִין הַיכוֹל פַּטִּירָא ŪĖΧ

thou camest out from Egypt. month Abib, for in the month Abib thee, at the time appointed in the unleavened bread, as I commanded thou keep. Seven days thou shalt eat The feast of unleavened bread shalt

שכיומי עליקס: (10) בורח בריח. על ואמ: אעשה ופלאוח. לצון ונפליי, שמסיו מוצדליס צוו מכל האומות עוצדי אלילים, שלא משרה

(11) אה האמורי וגוי. ו' לומות יש כלן, כי הגרגשי עמד ופנה מפניהם:

(13) אשריו. סול לילן שעובדים לומו:

(14) קנא שמו. מקום להפרע ופינו מוומר. ווהו כל לשון קופה, פוחו בנלחונו ופורע מעווביו:

לבניך (עבודה זרה ת.): (15) ואכלה מובחו. כספור אמה שלין עונש בלכילמו, ולני מעלה עליך כמודה בעבודמו, שממוך כך אמה בלולוקח מבנומיו

(18) אדש האביב. מדש קבְּפוּר, שהמבוחה מתבכרת בבישולה:

0LI

مَبْخِد قِهِد تِبْند نِهُد:

تركات: בַּנְיִבְ טַפַּבְיַר וְלַאָרַיָּרָאָוּ פַּנִי os לא הפהה וערפהו כל בקור באמרא ואם לא הפרוק וּפְּטֶר חֲמוֹר הִפְּדֵּה בְשֶׁה וְאָם־ וּבוּכְרָא

ובַקציר השִשְׁבָּת: מַמָּט יִמִּים הַמַּבֶּר וּבַיִּוֹם שִׁמָּא יוֹמִין הִפְּלַח וּבְיוֹמָא

تِهُٰڐُں: לַבְּיִר חְמָּיִם וְחַלְ הָאַסְׁיִף הְּקוּפָּת בְּבּוּרֵי חֲצָּר חְמָין וְחַנְּאַ יַ ְּנְתַּגְּ שְׁבְּעָּתְ תַּעְּשֶׁׁת לְּדְּ בִּכּוּהֵי וְחַגָּא דְּשָׁבוּעַיָּא תַעֲבִיד לָדְּ

ڰٛڔ۩؞ڹۿ۪ڶڰٚڔ؞ וְבַּוּרְךְּ אֶתְ פְּנֵיְ הֵאָרָן ו יְהֹנֶה דְכִּיּרֶךְ מֵדָם רְבּוֹן עְלְמָא יִי يَّ שُرِّت פְּעָקִים בַּשְׁנְה יֵרְאָה כְּלִ הְּלָה וִמְּנִין בְּשִׁהָא יִתַּהְוֹוֹ כָּל

שור וְאָמַר: להגלב עלביש דקרון בכור قَ خُر َ فَمَد ثَامَ كُرْ، لَكُمْ مُكَالًا خَرْ هَمَا لَجُنَا لِيهَ لَحُمْ

שפרום ולא ישהוו בדמי וטלפור כל בוכָרָא דַבָּנָרָ

יִבְהְצָּרְא הְנִיהַ:

דְּכְנְשָׁא בְּמִפְּקַה דְשְׁמָא:

אָלְבֹא בְּוֹמֶּבֹאִי:

ox and sheep. sanctify the males, the firstlings of and of all thy cattle thou shalt All that openeth the womb is Mine;

shall appear before Me empty. sons thou shalt redeem. And none its neck. All the first-born of thy not redeem it, then thou shalt break redeem with a lamb; and if thou wilt And the firstling of an ass thou shalt

shalt rest. plowing time and in harvest thou seventh day thou shalt rest; in Six days thou shalt work, but on the

ingathering at the turn of the year. wheat harvest, and the feast of weeks, even of the first-fruits of And thou shalt observe the feast of

the God of Israel. males appear before the Lord GoD, Three times in the year shall all thy

87

17

(19) כל פשר רחם לי. צאדם: - וכל מקוך הזכר וור. וכל מקוך אשר חוכר צפטר שור ושם, אשר יפטור וכר את רחמה.

עברי שסוא המשה פלעים מכל מין ומין, כפדיון בכור, במפכה קדושין (יו.): מלוס עליכם לסביא עולם ראיים פנים. ולפי מדרש ברייםא, מקרא ימר סוא, ומופנס לגורס שוס, ללמד על סענקחו של עבד יסום, ופינו מופג על הצכור, שפין צמלות בכור רפיים פניס, פלפ פוהרה פחרת הים, וכשמעלו לרגל לרפות, לפ ירפו פני ריקס, פדיינו קלוב, שנהמה ופְּדוּיַיִ מָבֶּן מֹדֶשׁ מַפְבֶּה (במדבר יח, מו): ולא יראו פני ריקם. לפי פשומו של מקרה, דבר בפני עלמו לצעליס: וערפחו. עורפו נקופיץ, סוא ספמיד ממון כקן, לפיכך יופסד ממונו: כל בכור בניך חפדה. המשס פלעיס (02) ופטר חמור. ולא שאר בסמס עמאס: - חפרה בשה. נומן שם לכסן, וסוא מולין בייד כסן, ופער ממור מומר בעבודם בשר. לצון פתיחס, וכן פּוֹמֶר מַיִּס בַחְבָּיִם מֶדֹון (מצלי יו, יד). תי"ו צל מוכר לצון נקבס סיח, מוסב על סיולדם:

מריש רשום אף קליר רשום, ילא קליר סעומר שסוא מלוס, ודומס אם סשבם: שסרי כבר נאמר שְׁדְּךְּ לֹא מִוְבֶש וגוי (ויקרא כס, ד). ויש אומריס שאינו מדבר אלה בשבה, וחריש וקליר שהוזכר בו לומר לך, מס וביוס סשביעי משבומ, ועבודת ו'סימיס שסתרמי לך, יש שנס שסתריש וסקליר אפור, ואין לריך לומר תריש וקליר של שביעית, היכום לשביעית וקליר של שביעית היולה למולהי שביעית, ללמדך שמוסיפין מחול על הקדש, וכך משמעו, ששם ימים מעבוד (12) בחריש ובקציר חשבות. למה נוכר מריש וקליר, יש מרצומינו מומריס (רמש השנה ע.), על מריש של ערצ שניעימ

חקופת. לשון מסינה והקפה: וו לצון סכנסס לבים, כמו וַשְׁמַפְמּוֹ שֶׁל מוּן בֵּימָךְ (דבריס כב, ב): חקופה השנה. שסיח בחורת סשנס, במחלת סצוס סבחס: למקדש, כי מנסם סעומר סבלס בפסח, מן סשעוריס סילו: – ודוג האסיף. בומן שלמס לוסף מבולמך מן סשדס לבים. למיפס (22) בכורי קציר חטים. שלחס מגיל נושמי פלחס מן החמים. 🗈 בכורם שסיל מנחס רלשונה הבלה מן החדש של חמים

לאוין שבסס, ועל מוין עשה שבסס: (ES) כל זכורך. כל סוכריס שבך. סרבה מלום במורה ואמרו ווכפלו, ויש מהם שלש פעמים וארבע, לחייב ולענוש על מנין

שָׁלְתֵּ פַּעָּמִים בַּשָּׁנָה: ݣْرْكانْ هِنَا فِينَ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا تباطِد هِنْ هُنَا هَلَمُكِ فَهُرُنُكِ Ç' %'Ţ'\

TĘQT: וֹקאַ וֹלְוּן לְקַפֹּע זֹבֿע עֹנ וֹלְאַ וֹבוֹעוּוֹ לְאָפֹּנֹא שַּׁבַבּּוּ לِي نَشِلْمَ مَرِ نَامًا لَـ لَا نَحُنَار كُم نَحَبُو مَر تَامُنَمَ لَـ لَا فَوْنَار

לָבְי בַּהַבְּב אָמֶּוִ: (פּ) בית יְהְוָה אֶלְהָוִיף לֹאַ־הְבָשָׁל מַקְּדִּשְׁאַבִּייִ אֶלְהָדְּלָאִ הִיכְלִיּוּ تهمِين خصتر هَلَمُنَاكِ فَجُنه تيم خصت هَلَمُكَ فَنُن ذُحُنن

غَفَكُ خُدُرِي لَهُن ِيَمُرُكُمُ خُدُ ַ כְּוֹבְ אָעַרַ עַדְּבְּרָרִים תָאָבֶּר בְּיִ פּּתְּנָמִיָּא תָאָבֶּוּ אָרֵי עַלְ מֵימִר

אַמְבֶר תַּבְּבֶרִים: על־הַלְּחֹת אָת דִּבְרֵי הַבְּרִית אַבַּל וּמָוִם לַאִּ שְּׁתְּהָה וּיִּכְּתָּב אַ יִּוֹם וֹאַבֹּהֹנִם לְּנִלְיִו לְטִם לְאַ וֹמִמֵּנו וֹאַבֹּהַנוֹ לְנִלְנוֹ לְטַמֹּאַ וֹוֹטִי־שֶׁם מִם־וַבוֹּה אַרְבָּמִים וַהַוֹּה מַמָּוֹ בֶּדָם וָיָּ אַרְבָּמִין

غائد: זבה כנ שבו הור פנו בדברו בְּרִיךְתְּיֹ מִלְ־הָהָרִ יִּמֹשֶׁה לָאִ־ פַּ װְשְׁבֶּי כֻּחָת הְעָהַתְ בְּיַד מֹשֶׁה וַיְהִי בְּרֶדֶת מֹשֶׁרֹ מִתַּר סִינַּי

> וַאַפַּטִי יָת הָחוּמָך וָלָא יָחַמֶּיד אָבוּ אָשִׁבוּ הַמְּמִוּ מוּ צַבְּמִבּ

נְבְסָת תַּגְא דְפִסְתָא:

בְשָׁר בַּחַלְב:

לום ומם ומֶבֹאָנ: ניַאַמָּר יְהְנָתַ אֶּלְ־מִאָּה בְּתְּבַ נַאֲמַר יִי לְמִשָּׁה בְּתִּב לְדִּ יָת

ממְבֹא פּטִינֹטִון: מֹל לְנְחַנְאׁ נְתַ פַּּהְנְמֵי קְנָתָא לא אַבל ומוֹא לא שָׁנוֹ וּבְנוֹד

KÜLL: זיו יְקְרָא דְאַפּוֹהִי בְּעַלְלוּהִיה מורָא וּמִמֶּר לָא יָדַעּ אָּבִי סִׁנִי בּירָא דְּמֹשֶׁה בְּמֵיחָתִיה מִוֹ בֹּסׁנְנֵּנְ נִינְיבֵוֹ בְנִיבֵּוֹ בַּסְבַיבִּנִים נהָנְה כַּד נְחַת מֹשֶׁה מִפּוּרֶא

> times in the year. before the Lord thy God three when thou goest up to appear neither shall any man covet thy land, thee, and enlarge thy borders; For I will cast out nations before

.gainrom of the passover be left unto the neither shall the sacrifice of the feast My sacrifice with leavened bread; Thou shalt not offer the blood of

seethe a kid in its mother's milk.' the LORD thy God. Thou shalt not thou shalt bring unto the house of The choicest first-fruits of thy land

Israel. made a covenant with thee and with the tenor of these words I have Write thou these words, for after And the LORD said unto Moses:

words. words of the covenant, the ten And he wrote upon the tables the neither eat bread, nor drink water. forty days and forty nights; he did And he was there with the LORD

forth abeams while He talked with not that the skin of his face sent from the mount, that Moses knew Moses' hand, when he came down the two tables of the testimony in came down from mount Sinai with And it came to pass, when Moses

אה גבלך. ואמס רמוק מנים סנמירס, ואינך יכול לראום לפני ממיד, לכך אני קונע לך צלשס רגליס סללו: (24) אוריש. כמכגומו שַֿמְבַוּ, וכוְסְמַלְכָד (דבריס בּ,לסֿ),וכוְוַיּוּכֶשׁ סָׁמַלְיִי (במדבר כסֿ,לבּ),לשון גיכושין: והרחבתד

ולא ילין. כמכגומו, אין לינה מועלם בראש המובח, ואין לינה אלא בעמוד השחר: - זבח חג הפסה. אמוכיי, ומכאן אחף (as) לא חשחש וגוי. לא משמע את ספעת ועדייון מתן קייס, אוסרס לשומע, או לוורק, או לאמד מבני מבורס (פעמיס בג.):

(עב) את הדברים האלה. ולא אתה כשאי לכתוב תורה שבעל פה: שגדי סחס כל יונקיס במשמע: 👚 בחלב אמו. פרט לעוף, שאין לו חלב אס, שאין איסורו מן החורה אלא מדברי סופריס: לאימור בישול (מולין קמו:): - גדר: כל ולד רך במשמע, ואף עגל וכבש, ממה שהולרך לפרש בכמה מקומות גדי עוים, למדת הוא דבש ממריס: - לא חבשל גדי. אוהרה לבשר ומלב, ושלשה פעמים כמוב במורה, אחד לאכילה, ואחד להנאה, ואחד (35) ראשיח בכורי אדמחך. משנעת המינין האמורים נשנת הלון, שָׁרֶן מִשֶּׁה וּשְׁעַּה וְגָשָּן וּגוי (דנרים ת, ת), וּדְצָשׁ, למד לכל הקטר חלבים ואברים:

וֹגִירְאָּוּ מִנָּשָׁת אַלְיִני: אָת־מֹשֶׁה וְהַנָּה ְקְרָן עַּוֹר פְּנְיִו יָת מֹשֶׁה וְהָאִ סְּנִי יִּוּו יִקְרָא تزله هَلَابًا لَحُرِ فَلَا نَشِلُهُمْ رَلَائِهُ هَلَابًا لَحُمْ فَتَدْ نَشِلُهُمْ

נידבר משה אַלהם: אַבְּרֶן וְכְּלְ־הַנְּשִׁאָים בְּעֵּרֶה אַבִּין וָכְלְ רַבְּרָבַיָּא בִּכְנִשְׁמָא يزغره يخكمت فشد يزنيد يجزر الجربة جمار فهد زمد جزمت

אַנוֹן בְּנַר סִינְי: ניצַנְם אֵתְ כְּלְ־אֲשֶׁר דְבֶּר יְהְנָה יִשְׁרָאֵל וּפַפּיִדְנּוּן יָת כְּל

מַלַבַפּוּנו מַסְוֹנִי: «פּמיר וַיְבָל מֹשֶּׁה מִדַּבֶּר אִמְּם וַיְּתֵּן וִשִּׁיצֵי מֹשֶּׁה מִלְּטַלְא עִּמְּהוֹן

מאטן וֹיִגְא וֹבַבּרְ אָלְבַבְּנֵי אַפּּי עַר מִפְּקִיה וְנְפָּיִל יִמְעַבּּנִי י⁺⁵ אָחֹוֹ יָסָיר אָת־הַמַּסְנָה עַר־ לְעַלְּלְא עִמֵּיה עַעְּדִּי יָת בָּיתְ بجَدِي مِنْهُد رَفِيْرُ رِدَنِد رَبِيد رَمِد مُرْدِم مِهْد رَفِيْت رَبُ

בּאָוּ לְדַבֶּר אָטִוּ: (ס) משֶׁה אָת־הַמַּסְנֶה עַל־פְּנְיוּ עַד־ קל"ע בָּי קַרַן עַּוֹר פְּנֵי מִשֶּׁת וְהַשָּׁיב

> خٰلٰتٰ،ڬ: באַפּוָנוֹ, וּבְנוֹלִג מִלְאָנוֹלֵבָּא

ימַבֶּיל מֹשֶׁה עִּמָּהוֹן:

FĢ'Ç': במבנק גל המוצ במולא ינ וֹאַנוֹנו. בוֹ נִינְמֵּו בֹּלְ בֹּנֹוֹ וֹמֶּבֹאֵלְ וְבִּנוֹנִ בֹּן אִנִּלֵנִדִּוּ בֹּלְ בֹּנִּג

וועַב עַל אַפּוֹהָי בָּית אַפָּי:

גם בוני ושְּׁבְאֵל וָת דְּמִּהְפַּבַר:

אַפּוָנִי עַר דִּעָּלֵיל לְעַּלֶּלָא ומְעִיב מֹשֶׁה וָת בֵּית אַפִּי עַל אָרִי סְגִי זְיִוּ יְקְרָא דְאַפֵּי מֹשֶׁה ألُهُ، حُدْر يَشِلُمْ مُن فَدْرَ مِشِك أَنْ أَلَ خَدْرَ يَشِلُمُ إِنْ هَوْرَ مِشِك

> come nigh him. forth beams; and they were afraid to behold, the skin of his face sent children of Israel saw Moses, And when Aaron and all the

and Moses spoke to them. congregation returned unto him; Aaron and all the rulers of the And Moses called unto them; and

had spoken with him in mount in commandment all that the LORD Israel came nigh, and he gave them And afterward all the children of

speaking with them, he put a veil on And when Moses had done

٤٤

7€

ıε

that which he was commanded. spoke unto the children of Israel came out; and he came out; and him, he took the veil off, until he LORD that He might speak with But when Moses went in before the

face, until he went in to speak with Moses put the veil back upon his Moses' face sent forth beams; and face of Moses, that the skin of And the children of Israel saw the

ומסיכן וכס משס לקרני ססוד, רצומינו אמרו מן סמערס, שנמן סקצ"ס ידו על פניו, שנאמר וַשַֿפֹּמִי כַפִּי (שמומ לג, כצ): (92) ויהי ברדה משה. כשסבים לוחות מתרונות ביום סכפורים: בי קרן. לשון קרנים, שספור מבסיק ובולע כמין קרן.

משם סיו מרמיעים ומודעועים: ס' פְמֵׁשׁ מֹכֶגֶּׁמ בְּרמֹשׁ מְמְר לְעֵינֵי בְּגֵי יִשְׁרָמֵׁל (שמות כד, יו), ולח ירחים ולח מודעועים, ומשעשו חת העגל, חף מקרני הודו של (30) וייראו מגשת אליו. בא וראס כמס גדולס כחס של עבירס, שעד שלא פשמו ידיסס בעבירס מסו אומר, ועַרָמָס בְּצֹוּד

(13) הנשאים בעדה. כמו נשיאי פעדס: - וידבר משה אליהם. שלימומו של מקוס, ולשון סווס סוא כל סענין סוס:

נכנסו כל העס, שנה להס משה פרקס, נמלא ביד כל העס א', ביד הוקנים ב', ביד בני אהרן שלשה, ביד אהרן ארבעה וכרי, נסמלקו הס, ישב אלעור לימין משה ואיחמר לשמאל אהרן, נכנסו וקנים, שנה להם משה פרקם, נסמלקו וקנים ישבו ללדדין, לומד מפי הגבורה, נכנס אהרן, שנה לו משה פרקו, נסמלק אהרן וישב לו לשמאל משה, נכנסו בניו, שנה להם משה פרקה,

ילה בלה מסוה: יווע הכל מהם, היה נותן המתוה כנגדן, ונועלו בשעה שהיה מדבר עם ישראל, ובשעה שהמקום נדבר עמו עד לאחו, ובלאתו קא מסוה לאפה, לשון הצטה, היה מסמכל בה, אף כאן מסוה, צגד הנימן כנגד הפרלוף וביס הטינים, ולכבוד קרני ההוד שלא (33) ויהן על פניו מסוה. כמרגומו בֵּימ מַפֵּי, לשון מרמי סומ בגמרה מְנֵי לְבָּמׁ (כמוצום מַב:), ועוד בכמוצום (מ.), סוס כלמימה בעירובין (נד:):

(48) ודבר אל בני ישראל. וכלו קרני סטוד בפניו, וכשטול מפחלק מסס:

(22) ואחרי כן נגשו. אחר שלמד לוקניס, חוזר ומלמד הפרשה או ההלכה לישראל. חנו רבנן, כילד קדר המשנה, משה היה

Parah, Maftir and Haftara are on page 243. The Hafrarah is I Kings 18:1 - 18:39 on page 224. Sepharadim read I Kings 18:20 - 18:39. On Shabbat

ַבְגַּמֵּע אָטַ**ט**: Ÿ₫∟_ホ<u>ჼ</u>Ľ سطور نَّهُلِيَّامِ تَنِّهُمُ لَيَّةُ مُنْ يُحَرِّنُ لَا يَحْدُرُ نَهُمُ لِيَّامُ لِمِنْ لِهُمْ لِيَّامُ لِمُنْ וַיַקְהַל מֹשֶּׁה אֶת־בְּל־עָּגָה בְּנֵי וּכְנַשׁ מִשָּׁה יָת בָּל בְּנִשְּׁהָא

בָוֹ מְלְאַבֶּה יִּימֶת: שَבِم שَבِمِنا كِينَيْم جِحَاتِفَهُم ء بحراف השְׁבִיעִּי יִהְנֶה לְבֶם קָבֶישׁ יִבְּיוֹמֶא שְׁבִיעָאָה יִהִי לְכוֹן מַּמָּטִי נְמִים מַעְּשָּׁהָ מִלְאַכְּרִ שְּׁהָאֵ יִנְמִין מִּחָשָׁבִּיר צַּבִּירָתָא

ַ מָאֵּבְעַיגבים בּגוִם עַאַּבּעי: (פּ) ٤ ١١٥ الأحمد 84

צְנְת יְתְוָת לֵאִמְר: نْشُلْكُمْ كُمْضِد اللَّهُ لِمُنْكِدُ كُشُد ـ نَشِلْهُمْ خُطْنَقِد قَدَا فَنَافِظُهُ וַיַּאִמֶר מִמֶּה אָל־כָּל־עַּבָר בְּנִיר

יְהְנֶה זְהָב נְבֶּפֶר וּנְחִשֶּׁת: לְנַוֹנִ לְפָּוָ וְבִוּאֶנִׁ אָנִ שַּׁבוּמָנִי קהו מַאִּהְבֶם הָרוּמָה לֵיהנָה כַּל

• เป๋ััฺ๋

• เป๋ั๋ัฺ

• เป๋ั๋ั

• เป๋ั

• เป๋

فَلَهُم لَهُمْ لَا يُشَمِّرُ مِن فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّ ל וֹמְנֵע אֵגְלֶם מֵאֹבְמֹנִם וֹמְנַע נִמֹהֶכֵּו גַּנְבָבׁנִ מָסְהָּכֵּו נִמָהָכִּי

» إِشَمْا حَقِهْنِد بَطِمْمِنطِ خُشِمْا

יהוה פתעניא הפפיר ין לטעבר

نظفيح כֿל בְּיַעְּלְיִהְ בָּיִעִּ מְּבִינְעִמְאַ לוּבְׁמָא מַּבֹּא מַבּּטֹא בוֹבִם וֹנֹ

מוְטַבְבָּנוֹכִוְן בִּוּנִמָא בַּהַבְּטִא: לכלע לא טובודעו אישטא לכע

בפנד ון למימר: נּאַמַר מִמָּר לְכַּלְ כִּנֹמִּשׁא בַבְנָי,

וְכַסְפָּא וּנְחָשָא: יָה אַפְּרִשׁוּהָא קֵּרָם יִיָּ דַּהְבָּא וֹל כַּלְ צַּוֹעַבׁתָּ, לַבָּנִצַ וֹנִעָּוֹ סבו מוכן אפונמוטא שבם

ובוץ ומַעְזֵי:

סְסִגוֹנָא נִאָמֵי שִׁמָּין:

八八位は **レロニロン** נללקבע ומהשבא לאַנָרוּהָא ובוּסְמַיָּא

> them. commanded, that ye should do are the words which the LORD hath Israel, and said unto them: 'These To negregation of the children of And Moses assembled all the

 ΛXXX

9

work therein shall be put to death. to the Lord; whosoever doeth any a holy day, a sabbath of solemn rest the seventh day there shall be to you Six days shall work be done, but on

your habitations upon the sabbath Ye shall kindle no fire throughout

which the LORD commanded, Israel, saying: 'This is the thing To negregation of the children of And Moses spoke unto all the

and brass; LORD'S offering: gold, and silver, willing heart, let him bring it, the unto the LORD, whosoever is of a Take ye from among you an offering

and fine linen, and goats' hair; and blue, and purple, and scarlet,

sealskins, and acacia-wood; and rams' skins dyed red, and

the anointing oil, and for the sweet and oil for the light, and spices for

incense;

(35) והשיב משה את המסוה על פניו עד בואו לדבר אתו. וכשנה לדנר המו נועלו מעל פניו:

בוסְמַנִּא:

- פּ, בבוכו' ומכרומו וֹקַבֹּנֹם: (ו) ויקהל משה. למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר, והוא לשון הפעיל, שאינו אומף אנשים בידים, אלא הן נאספים על
- (2) ששח ימים. הקדים להם אוהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר, שאינו דותה את השבת:
- (E) לא חבערו אש. יש מרבומינו לומריס, הבערה לללו יללם, ויש לומריס למלק יללם (סנהדרין לה:, יבמום ו:):
- (+) זה הדבר אשר צוה ה׳. לי לממר לכס:
- (a) גדיב לבו. על שם שלפו נדפו קרוי נדיב לב. כפר פירשמי נדפת המשכן ומלהכתו במקום לווהמם:

	(11) את המשכן. יריעות המתמנות הנר מכסהו. מכקה עורות מילים והמתמים:(21) את המשכן בממה מהנים הממלים		א אסל יריעות עויס סעשוי לגג: ראח יפיני מחד נחדה נהי שרש המדני (אניה א	
ĹΙ	מָטְבֶּר: נְאָּת־אָּדְנָיָהְ נְאֵה מָסָךְ שָׁעַּר הָאָר קַלְעָר וְאָה מָסָךְ שָׁעַר	יָה סְרָבֵי בְּרָמָא יָת עַּמִּיּדּוֹהָי יְנְת סְמָבַהָא יְיָת פְּרָסָא דִּתְּרַע בְּרְמָא:	the hangings of the court, the pillars thereof, and their sockets, and the screen for the gate of the court;	Δī
91	אַתו מִוְבָּח הַעֹּלְה וָאָת־מִרְבָּר הַנְּחָשֶׁת אֲשֶׁר־לֹו אָת־בַּדָּיִי בַּנְּי:	נְתְּעָרְבְּחָא צַעֲלְהָא וָנְתִ סְרָדָא וְנְתְ בְּלְ מְנְוֹהִי נְתְ אֲרִיחוֹהִי בְּסִיסֵיה:	the altar of burnt-offering, with its grating of brass, its staves, and all its vessels, the laver and its base;	91
\$1	וְאָת־מִוְבָּח תַקִּמֶּרֶת וְאָת־בַּדְּׁיִּי וְאֵת שֵׁמָן הַפִּשִׁלְה וָאָת קַטָּרֶת הַסַּמִּים וְאָת־מָסָךְ תַפֶּתַח לְבֶּתַח תַמִּשְׁבֶּן:	תַּמְּכּוֹא:	and the altar of incense, and its staves, and the sweiring oil, and the sweet incense, and the screen for the door, at the door of the tabernacle;	\$1
ĻΙ	וְאָת־מָנֹרָת הַמְּאָוֹר וְאָת־בָּלֶיהִ וְאָת־נֵרֹמֶיִהְ וְאֵת שֲׁמֶן הַמָּאְוֹר:	בְּאַנְׁטְרְנִּטְא: מְנְהָא נְיָת בּנִאָּנְהָא נְיָת מִאָּטָא נְיָת מְנְנְהָא:	the candlestick also for the light, and its vessels, and its lamps, and the oil for the light;	þΙ
٤١	چْر_چَزِّر نَهُن کِثِوَ بَخِدُر نَهُن مُن بَهُرُولُا نَهُن حَدُّر نَهُن	נְת פְּתִּירָא וְיָת לְתַים אַפּּיָא: בְּלְ מְנִיהָי וְיָת לְתַים אַפּיָא:	the table, and its staves, and all its vessels, and the showbread;	٤١
71	אָת־הַאָּרָן וְאָת־בַּדֶּיוּ אָת־ הַכַּפְּׂהֶת וְאֵת פְּרָכֶת הַמְּסֶף:	ַּהְפְּרֶסְא: נְתְ בְּפִּוּרְתָא וְנְתְ פְּרוּכְתָא נְתְ אֲרוֹנְא וְנְתְ פְּרוּכְתָא	the ark, and the staves thereof, the ark-cover, and the veil of the screen;	71
ישרחל	אָת־הַמִּשְׁבֶּן אֵת־אָהֲלִוֹ וְאָת־ מִכְּסֵהוּ אֲת־קְרָסִיוֹ וְאָת־קָרָשְׁיוּ אֵת־בָּרִיחָוּ אָת־עַמְּדֶיוּ וְאָת־ אֲדְנֵיו:	יָת מַשְׁכָּנָא יָת פְּרָסִיה יְיָת הוּפָאֵיה פּוּרָפּוֹהִי הַפּוֹהִי עְבְרוֹהִי עַמּוּדּוֹהִי וְסְמָּכוֹהִי:	the tabernacle, its tent, and its covering, its clasps, and its boards, its pillars, and its sockets;	11
OI	אָת בְּלְ־אַשֶּׁר צְּנָה יָהְוָה: וְכְלְ־חַבַם־לֵב בְּבֶה יָבָאוּ וְיִצְּשׁׁי	וֹהְבְּׁבוּוּ זְתְ בְּלְ בִּפְּבֵּוּב וְּנִי: וְכְלְ חַכִּׁוֹתְוֹ לְבָּא בַּבְׁכִוּוֹ וֹתְיוֹ	And let every wise-hearted man among you come, and make all that the Lord hath commanded:	01
6	לְאָפֿוָע וֹלְטְהָוּ: וֹאָבׁנִּגְ הְּטִּם וֹאַבֹּנִגְ מִלְאָנִם	נְבְׁעַנְּמֵּלְּאֵ: אַמְּלְתִנְיִא לְְתַּפְׁתָּא בָּאָנְפַנְגַא וֹאַבְנֵּנְ בֵּנְבַלְא וֹאַבְנֵּנ	and onyx stones, and stones to be set, for the ephod, and for the breastplate.	6

(21) ואח פרוכח המסך. פרוכח סמחילם. כל דבר סמגין בין למעלם בין מכנגד קרוי מסך וסרך, וכן שַׁכְּמָ בַּעֲדֹו (מֿיוּב מֿ,

(+1) ואח כליה. מלקמיס ומממום: ברוחיה. לוליני"ש בלע"ו, בזיכיס שהשמן והפסילום נסונין בסן: ואח שמן המאור.
 מלק סימ לבי שהום משמר שמיניס, כמו שמפורש במנחום (פו.), מגרגרו ברמש הזים, והוא כמים וזך:

(EI) לחם הפנים. כבר פירשמי, על שם שסיו לו פנים לכאן ולכאן, שסיה עשוי כמין מיבה פרולה:

(15) מסך הפחח. וילון שלפני סמורה, שלה סיו שם קרשים ולה יריעות:

ו) ' שְׁנִינְ שְׁבְּ שִׁם בַּלְבֵּבְ (שִוִשְת בּ ' מִי:

בּוֹבַבּב נֹאָנַבַמִּנִיבַנִים: אָטַ וְעַבְּעַ עַמְּהְבָּלוֹ וְאָטַ וְעַבְעַ יִּעַ סִבּי בַּהְבְּבָּעָא

וְיָת אֲמוּנֵיהון:

pins of the court, and their cords; the pins of the tabernacle, and the

هُن خَذْتُ، نَظِيُم خُهَنَالًا نَحِبًا

בְנוֹהָי לְשָׁמָשָׁא: نڠڡڂڹڎۥڂۯ؞ڂۯ؞ڂۅڟ١: לַאַּנַרְן כַּנַלָּא וֹנִינ לַבוּהָּ, לַלוּבְׁמָּא זֹנו לְדוּמָּג לוּבְּמָא هُن خَنْدُ، نَهُدُ لَا خُمُدُن خَفْدُه נְת לְבוּשֶׁר שִׁמוּשֶׁא לְחַּמִּשָּׁא

برجور بي بالإياب: ווֹאֹאַוּ כֹּלְ הַגֹּעוֹ בֹּנוֹ..וֹמְבֹאַלְ וּוֹפַלוּ כֹּלְ כַּוֹמָשֹא צַבֹּנוּ.

לְמְּלֶאְכֵּׁע אַׁבִּילְ מִנְתֵּדְ נִלְּבְּלְ- לְתַּבְּיִבִע מִּהְּבּוֹ זִמְּנָא נִלְבַּלְ אתו הביאו אָת־מְרוּמָת יָהוָה מיי לְבָּוֹ וְכֵל אֲשֶׁר נְדְבָר רוּחוֹ וְכֹל דְּאַשְׁלִימָת רוּחִיה עִּמִיה וֹנֶבֶאנ בֿלַ_אָנָה XÃL_ťÁX,

נּבְּׁאַנּ הַאָּבְּׁלָּאָנִ הַאָּבְּׁלָּאָנִ הַאָּבְּרָ הַבְּרְ הַנְּיִהְנָּאָ הַלְ בְּּהָנֹאִ כִּלְ הְּבָּבְינִי וּלְבִינִי וּלְבִינִי וּלְבִינִי וּלְבִינִי

וְּהַב כַיהוְה: וֹכֹּלְ אֶּנְתְּ אֹמֶּר עַוֹּנִנְ שׁוּנִפַּׁע בְּבְּעָ וֹכִּלְ עִּבְּר בַּאָּבִנִם لْمَحْمَٰ لَانَمُا خُرِخُرٌ، يَٰثِلَ لِمُحَالِ لَمُنْكَالُ نَمْسِكَ خُرِ مُا לב לבוב בב בבליאו הַח וַנָּגָם בְּאִנְרָעִה לְבֵּיה אֵיתִיאוּ שֵׁירִין

שׁכֹּלִט וֹאַבׁוֹלֵלו וֹטוִלַמִּט שַׁכֹּלֵא וֹאַנוֹוֹג וֹהֹבֹת וַעוָנִי, ぶふし_には荒れ אשן וכב

בְּאַבְּבֶּים וְעַרְתַ הְּחָשָׁים הַבְּיאוּ:

פּוּלְטַבְּיהַ וֹלְלְבִיהָ, לוּדִהָּא:

אַניגאַ וֹנ אַפּּוֹבמּינִאַ צַבְּם וֹנִ

וֹאַׁעוּ כַּלְ וֹּבַר בַּאַנִיבוֹהָ לְבָּיה

נשְּׁבְאֵל מִן בֻּדְם מִשְּׁה:

an offering of gold unto the LORD. gold; even every man that brought signet-rings, and girdles, all jewels of nose-rings, and ear-rings, and willing-hearted, and brought women, as many as were And they came, both men and

for all the service thereof, and for the work of the tent of meeting, and

brought the LORD'S offering, for

whom his spirit made willing, and heart stirred him up, and every one

And they came, every one whose

children of Israel departed from the

And all the congregation of the

minister in the priest's office.'

and the garments of his sons, to

ministering in the holy place, the

the plaited garments, for

holy garments for Aaron the priest,

the holy garments. .

presence of Moses.

rams' skins dyed red, and sealskins, and fine linen, and goats' hair, and found blue, and purple, and scarlet, And every man, with whom was

brought them.

٤٦

07

בנקמר וַמַמֵּב מָבְוֹכִים סַּמִּם לַלְּמִים לַכְּמָּף (שמות כוי, יד): פרוש ללד סמורה עשרים אמה אמלעיות, של רוחב החלר שהיה המשים רחב, וסחומין הימנו ללד לפון מ"ו אמה, וכן לדרום, (17) אח עמודיו ואח אדניה. סרי מלר קרוי כלן לפון וכר ולפון נקבס, וכן דבריס סרבס: ואח מסך שער החצר. וילון

(18) יחדות. למקוע ולקשור בסס מופי סיריעות בתרן, שלה ינועו ברום: מיחדיהם. הבלים לקשור:

(19) בגדי השרד. לכסום האכון והשלמן והמנורה והמובחות בשעת סילוק מסעות:

. אם העזים): - חח. הוא הכשיט של והב עגול, נסון על הזכוע, והוא הלמיד: - וכומז. כלי זהב הוא, נסון כנגד אוחו מקום בְּבְבְנְסָׁ, כמו שממכגם לעיל מיניס, רק ממרגס ומייסן, ורלס לומר שסביסו חח ונוס בעודן על סנשיס, כמו שכחב רש"י על עוו (שב) על הגשים. עם הנשים, וסמוכין אליהם. (מה שהחרגום הניח על כפשומו, משום דלא מחרגם ויצאו האנשים וַאַמוֹ

(23) וכל איש אשר נמצא אחו. מכלם לו להגמן לו מולעם שני לו עורום ליליס לו ממשיס, כולס סבילו: למשה, ורבומינו פירשו שם כומו, כמן מקום ומה:

	לְבְלְ מְלֶאְכֶת הְעֲּבְרָה הַבְּיִאִּי:
	אַּמֶּרְ נְמָּלָא אִטְּוִ מַּגָּר מִסָּוֹם
t7	הַבְּיאַי אָת מְרוּמָת יְהְוָה וְכֵּל
	בְּלְ־מֵרִים הְרִימִת בָּטֶרִ וּנְחֹשֶׁת

לְכַּלְ הַּבֹּינִע פּּילְטַׁנֹא אָינִיאִי: נכַב בּאָמִשׁכַּע הֹמֶנע אָהָן מָסֹנּן אַנענאַ זְּנַ אַפּּרְשִּוּהָאַ בָּרָם נִיָּ בַּלְ דַּאָבִים אָרַמוּת בַּסָר וּנָחַשׁ

for any work of the service, brought with whom was found acacia-wood the LORD'S offering; and every man, offering of silver and brass brought Every one that did set apart an

نَّمُلاً_لَمُّمُ: ְנְאֵּטַ עַהְּאָּה: יְהָעַר תְּאָּה: יְה תַּבְּלָא וָה אָרָגִּינִּא יִה צְּבָעּ יְהַלָּא יָה אָרָעּ הַיִּצְא: לְּבְאִמְּׁהְ חַבְּעַתְּ אֲתְּדְּהְתְּמְלֶּהְ בִּיִדְהָא מְּקְּלָא יִמִיחַן כִּדְ צֵּוֹרֶ מְוְוּ וַיְּבְּרְאִי ְּמַטְנֶׁה אֲתְּדְהַהְּבְּלֶתְ בִּידַהָא צְּיִּנְיִמוּ לִבָּא

the scarlet, and the fine linen. had spun, the blue, and the purple, hands, and brought that which they wise-hearted did spin with their And all the women that were

אָטְנְה בְּחַבְּעָה שָׁוֹי אֶת־הַעִּיִּים:

מַעַוְיָא: המעון בטבמא הולן זע

goats' hair. stirred them up in wisdom spun the 97 And all the women whose heart

نَحْلِيُهُا: لْمُن مَحْدًا. لَاشْخُمُ، لَا جُمُطْلِهِ خَيْلَجُم لَيْن مَحْدًا مَمُخْمَيْنَهِ لْلَاثُمُمُّ لَا تَجْدَيْهُ لَا هَٰجُرُّا لَا شِكَا لَا تُحْدُلُ حَيْهُ جَيْنَ هِنَا فَيْ فَحْدًا

לְהַּלַּהֹא בֹאִנפוּגַא יִבְּווּיִהְנָא:

the ephod, and for the breastplate; stones, and the stones to be set, for

And the rulers brought the onyx

بڬۺڟٳ نغد يخفو نغد يفقنا خفيد زئو

וְלְלְמִתְנִי בּוּסְעַיָּא: لْحُكْمَاتُكَ خُيْدُتُكِينَهِ لَجَمْمَكَ لَحِيثِهِ

for the sweet incense. light, and for the anointing oil, and and the spice, and the oil, for the

82

Lτ

52

אַשֶּׁר צְּנְהְ יְהְנָה לְעַשְׁנִתְ בְּיִר עַבְּיִרְחָא הַפְּפִיר יִי לְמָעֶבִר وم אָטַׁם לְטַבִּיאַ לְכַבְיהַפֶּּלְאַכְּׁנִי לִבְּּנִוּן מִמָּנִוּן לְאֵיהָאָנִי לְכִּלִ جَرِ يَيْنِهِ لِيَهُدِ يُتُدِ رَجُولِ حَرَ يُحَدِ لِمُفَمِ لِمُفَادِمُنَ TQ\$!□:

וֹמְבֹאֹלְ נִבְּבֹעֹא בֹבַם וֹנִי

to be made. commanded by the hand of Moses тье work, which the Lord had made them willing to bring for all every man and woman, whose heart freewill-offering unto the LORD; The children of Israel brought a

^{אַק,אַ,} וּגְּאָמֶּר מִמֶּּרְ אָּלְבְּבֵּוֹ, וֹמֶּרָאָלְ וֹאָמָר מִמֶּר לְבָּנִי וֹמֶּרָאֵלְ ליהוֶה: (פ) קמָע בַּבּּגאַ בַּנִי־יִשְּׁרָאָל נְדְבָּה

לְמָּמָּׁע בּּר אִיּרִי בַּר חוּר לְמִּבְּמִא

son of Hur, of the tribe of Judah. by name Bezalel the son of Uri, the of Israel: 'See, the LORD hath called And Moses said unto the children

لْهُ، ݣَلْم نْتِأْتِ فَهْنَ فَعَرْمُرْ ثَيْرِ لُالْفِي نَا فُورِه فَعَرْمُرْ

<u>֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֡֡֡֡֡֡֡</u> בֶּן_חָוּר

(62) שוו אח העזים. סיל סימס לומנות ימירס, שמעל גבי סעזיס סיו מווין לומס (שבת לע.):

מחלה, ולפי שנחעללו מחחלה, נחקרה אות משמס, והנשאם כחיב: וְסַמְּלְטְבָּס הְיִמְּס דַיָּס (שמום לו, ז), אמכו נשיאיס מה עלינו לעשום, הביאו אם אבני השהם וגוי, לכך החנדבו בחנוכם המובח . אלא כך אמכו נשיאים, ימנדבו לבור מה שממנדבים, ומה שמחפרין אנו משלימין אוחו, כיון שהשלימו לבור אם הכל, שנאמר (קב) והנשאם הביאו. אמר ר' נמן, מס ראו נשיאים לסמנדב במנוכם סמובם בממלס, ובמלאכם סמשכן לא סמנדבו בממלס,

(05) חור. צנס של מריס סיס:

ŧĿĊĊſ ليظ שָׁעַבְּלֵא וּבָאַבְעִּוֹנֹא of the skilful workman, and of the st בְּלְשְׁמֶלֵאַכְתְ חַבְּשֶׁ וּ וְחַמֶּבְ לְמָמֶבְרַבְּלְ מְבִינִת וֹלֶּרְ וֹאִימֶּן 35 workmanship, of the craftsman, and of heart, to work all manner of מַלֵּא אַטְם חַכְּמַת־לֵב לַעַּשֹוֹת אַשְּׁלִים עִּמְּהוֹן חַכִּימוּת לִבָּא Them hath He filled with wisdom לְמִבְּמָא בְּדָו: لَمُّلَّا ذِيْمُ فَلَا مُنْ مُمَّلًا ذِمَهُكِ لِمُثَاثِرِيمُ الْمُثَاثِرِيمُ فَيَ the son of Ahisamach, of the tribe he may teach, both he, and Oholiab, 44 زتإ ענא נלְאַלָּפֹא וֹעַד פֿלָפֿוּע ענא さくさい And He hath put in his heart that מְלֵאכִים מִעַהַהְּבֶּני: הְבִידַת אִימִּנְוֹן: all manner of skilful workmanship. וּבַעַוֹרָמָע מֹא כְמֹמֹעָע בַּבֹב, וּבַתּוֹנוע אָמֹא לְמָמֹבַר בַּבַל and in carving of wood, to work in ٤٤ לְמַלְאָנוּ וּבֹאוּמִנוּנוּ אָבוֹ מַבֹא לְאַמְּלָמָא and in cutting of stones for setting, יבַבֶּטֶר יבַנְּחָשֶׁת: בְּרַהְבָּא יִבְכָּהְפָּא יִבְנְהָשְׁא: in gold, and in silver, and in brass, ٦٤ كظثلا And to devise skilful works, to work نْجُرُح لِمُحْدِثُهِ: and in all manner of workmanship. וְבְּנַעָּתְי יְיְ בְּחְְבְּמָא בְּסוּכְלְחָנוּ וּבְעַּצַע understanding, and in knowledge, spirit of God, in wisdom, in ıε אָּבְיַנִים וֹאַהְבְּיִם מֹמִיבּ בוּנִוֹ מֹן בֹּבֹם

מַלוֹגא ומַלָפֿו

تَجْهُ لِي ذُرُكُ لِيُعُلُّ عِنِهَ نِتِيْنَ : يَتِيْنَ : לְהַשֶּׁת אֶתַבַּלְרַמְלֵאִכֶּת הַּדְּנַת קְבְמָּה וּתְּבוּנְהֹ בְּהֵמָּה לְדַעַת ועאאא אָישׁ חַכַם־כֶּב אֲשֶׁר ְנָהַן יְהֹנֶה لْمُشِّلِ خُمْرُאْحِ لَمُتَّرِبُهُ لَا أَدْرَا لِنَمْدِيدِ خَمْرُهُمْ لَمُتَارِبِهُدَ لَحِي

خْر_مْخْ×ِجْد لْنِهْڭ، مَنْهَٰجْن:

בּׁטוָכַלֹּמַט עַמִּלֹי, וּבֹמָּמָ וֹאָעֹי מָמָּ,

\$, בַּבְּלַאַכָּת כַּגַּמָּת אָטָה:

בׁל אָמֶוֹר וֹמְאָוּ לִדָּוּ לְלַוֹבְדִּי

چے تجھد ڈیڈا ندٹٹ ٹاڈھٹ ڈکٹر

ַנּיִּבַׂבָּא מָמָּע אָּק_בֹּגַּלְאָּק וֹאָּק.

פּוּלְטוֹ לוּוֹאַא לָכֹלְ גַּפּּשׁיִג לְמִבַּת לְמִמְבַר יִנִי כַּלְ מַבְּיבַנִי שַׂבְּלִינִישָׁא נֹסִיכְּלְטִׁנִיטָא בַּׁבִינְן נְּבָר חַכִּים לְבָּא דִּיחַב !!

אומלון:

לַהְּבֹיגְעַמְאַ לַמָּהְבֹּג וֹטַעַי: כָּלְ גַאַטְרָתִּי לְבָּיִנִי לְמִלֵּוֹרַ עלא בוער ג' טלמטא לעלוש · אֶבוֹלְגִאָּבְ וֹאָלְ כַּלְאַנָּאָתְ עַבַּם וּלְאָבִלְגִאָּב וּלְכָּלְ וּּבַּר עַכִּּנם

> that devise skilful works. do any workmanship, and of those and of the weaver, even of them that purple, in scarlet, and in fine linen, weaver in colours, in blue, and in

> > And He hath filled him with the

the LORD hath commanded.' the sanctuary, according to all that work all the work for the service of and understanding to know how to whom the Lord hath put wisdom and every wise-hearted man, in And Bezalel and Oholiab shall work,

ΙΛΧΧΧ

the work to do it. heart stirred him up to come unto put wisdom, even every one whose man, in whose heart the LORD had Oholiab, and every wise-hearted And Moses called Bezalel and

בשבמים, לקיים מה שנהמר ולה נבר שע לפני דל (היוד לד, יש): (48) ואהליאב. משלט דן, מן סירודין שלשלמים, מלני השפחוח, והשוחו המקום ללללאל למלאכח המשכן, והוא מגדולי

מוע לבבע פּבּפור פּבּפור: לְצְשָּׁת אָמָה וְהַם הַלָּיאִי אֶלֶיוּ نهُلُهُم حَمَٰدُهُمُ لَا يُتَهِدُ عَمَٰدُهُمُ هُمُ ¿ הַשְּׁרוּמָה אֲשֶׁר ויקהו מקפני משָה אָת כָּל־

ַ מִמְּלַאַבְּתִּוֹ אֲשֶׁרַ דֵוּמָּד עַשְּׁים: בַּלְ מִבְּאַבְּעוּ עַפְּבְּתְה אָנְהָר אָנְה בָּלְ הַבִּינִע מַנְדְּשָׁא נְּבַר נְבַר ניִבאוּ כְּלְ־תַּחֲכְמִּים הַעֹּשִּׁים אָת

יְהֹוָה לַעֲשָׂת אֹמָה: עַמְלַאַלְּע אָמֶוֹר אָמֶוֹר בַנְיָּר לַעַּבִירְהָיִא הַפּפּיר יִי לְמָעֶבַר ֶ מֹבְבָּׁיִם הַעָּמֶם לְבְבַּבָּיִא מִבֵּי עַּמָּא לְאִיהָאָר מִסַּה פּוּלְחָנָא 投入 口沿口 いまなし

וּכֹּלָא בֹמֹם מִבַּבֿוּא: עוֹד מְלְאַבֶּה לִהְרוּמָת תַּקְּדִשׁ ¬ באמר אַנְת וֹאַמָּׁנִי אַּבְוֹהֹמִּנֵּוֹ

וְהוֹהֶר: (ס) **ロロロスタル**

点探缆下 可毁亡 埃袋口 光点口: נאַבוּלמֹן וֹשוִלַמֹּש מִּלָּוּ כֹבׁבָּים نڭڭڭلا וֹבׁוֹמֹנוֹ מֹמֹת בוֹמֹנוֹב ردره، بَافَارُعِجُنِا عُلا_بَافِمُكُا ÄÄL בְּלַגַשְׁכַּםַבַּבֶּ

אַנוֹע לַבְּל_נַוֹּנִנִיּ בְּאַמָּר הַיְרִיעָה הָאָהָת מִדְּר ¿ וֹמֹמֶבׁוֹם פֿאַפָּׂט וֹנְטַבְ אַנְבַּה אַבֶּרְ הַיְּרִישְׁהַ הַאָּחַת שְּׁמִנֶּר

> ĖĀĒL: מוען לוה עוד נדקקא בצפר ליוֹבְאָא לְמָהְבֹּר יִתַּיִּב וֹאַנּוּן ムダイドアル כֿל אַפֿרַמִוּטַא בּאָנטַנאַנּ כֹּנָי ונְסִיבוּ מִן קֵדְם מֹשֶׁה יָת

> מהלידותה האנון עלדון: וֹאַעוּ כָּלְ חַכִּימִיָּא בַּעְּבָרוּ וָת

נאַמרוּ לִמִמָּב לִמִּימָר מַסִּוּן

מָלְאֵיתַאַב: לְאַפְּׁבְׁחִוּנִז לוּדְשְׁאַ וּפְּסָל תַּמָּא לא וֹהֹבּעוֹן הוָע הַבֹּיגעׁמ בְּמָמֶבׁנִימָא לְמִימָב יִּבָּב וֹאִטַא رْبِور طَهُم رِيْهِ فِردَ وَنَا فِونَا رَبِّ فِي إِيهُ فِي الْهُمْ الْهُدِدِ، وَدَنَا

אַנוֹע הֹּדִיגְעֹא לְמִמְּדָּג וֹטִעּ וִיטַנִע: וֹהֹּבֹיגַעֹא בַוֹנִע מִסַּע לַכָּבַ

מֹבוֹעִמֹא וֹנו מַמִּבְלֹא מֹמָע וֹהְבַרוּ כַּלְ וַפַּימֵי לְבָּא בַּהַּבָרֵי

בובולו מובע אומו הבע

שַׁבְאַ לְכָּלְ וְנִוּמְּטַאִיּ אַמּוֹל צּירוּיִנְיָּהָא מָלְיָּהָ אַלָּהָ וֹטֹמִוֹ אַמִּוּן וּפּוּטִוֹא אַבַבֿמ אינבלא ביריעקקא חַדָא עשנין

> freewill-offerings every morning. brought yet unto him wherewith to make it. And they the service of the sanctuary, Israel had brought for the work of offering, which the children of And they received of Moses all the

they wrought. every man from his work which all the work of the sanctuary, came And all the wise men, that wrought

make.' which the LORD commanded to enough for the service of the work, The people bring much more than And they spoke unto Moses, saying:

restrained from bringing. sanctuary.' So the people were more work for the offering of the neither man nor woman make any throughout the camp, saying: 'Let and they caused it to be proclaimed And Moses gave commandment,

mnch. for all the work to make it, and too For the stuff they had was sufficient

made he them. the work of the skilful workman purple, and scarlet, with cherubim fine twined linen, and blue, and the tabernacle with ten curtains: of them that wrought the work made And every wise-hearted man among

curtains had one measure. of each curtain four cubits; all the and twenty cubits, and the breadth The length of each curtain was eight

- (a) מדי העבודה. יומר מכדי לוכך סענודס:
- (6) ויכלא. לשון מניעק:
- (ד) והמלאכה היחה דים לכל המלאכה ומללכת ססבלם סימם דים של עושי סמשכן, לכל סמללכם של משכן לעשות
- מומס, ולסומר: והוחר. כמו וְסַכְּבֵּד מָׁם לְבֹּו (שמום מ, ים), וְסַבּּוֹח מֶׁם מוֹמְב (מלכיס־ב ג, כד):

לְטַבָּר אָטַרְאָבִילְ לִבְיִּלָּט אָטֶר: might be one. בַבְּפֹפֹא וֹט מַהֵּכֹּלִא לְמִטִׁוֹנ couple the tent together, that it 81 וֹהְבֹּע פּוּנְפֹּגוֹ צַּנְטַהָ טַמָּהָגוֹ And he made fifty clasps of brass to בּוֹבׁוּמֹב בַּבַבבב בַּמּּנִים: בּיריעַקוּם אָבָית לופּי הנְיָנָא: was outmost in the second set. تَلَمُهُمُ لَا كُرُجُهُ لَا مُشَلِ مَنِ مُؤْلِ الْمَثْمُ لِ مُرْدِدًا مُحَدِّ مَنْ صَغْفُهُ upon the edge of the curtain which the first set, and fifty loops made he עונייעה הפקוקבה היריעה היה לימי בית לופי of the curtain that was outmost in يَزَمُم كُرُغُهُم يَامَهُم مُرَ مُؤْم يَمُحَد مُتَحَد مُتَحَد لِمَنْهُم مَرْ مَغْمُهُ And he made fifty loops on the edge וֹאָּט_מֹּמ עַוֹנְוּוֹמִט לַלֶּב: themselves. וְיָה שֵׁית יְרִישָּׁן לְחוֹד: themselves, and six curtains by י וֹנְטַבֶּׁר אָּעַ טַׁמָּה עַנְיִבּוֹלָע לְבָּגִי וֹלְפָּנִּוּ יִי שַׁמָּהְ יְנִינִּלְ לְטִיָּב And he coupled five curtains by לַתַּמְשׁׁי מַמְבַר וֹבוּמְשׁ: לְעַבְאַ מְּמָבִי יִבִימָּן: curtains had one measure. בּיִרִיעָּה הַאָּהָת מִבְּּה ŽŪĽ אַלָם אַלוֹם אַלוֹם אַלוֹם breadth of each curtain; the eleven ¿ בַּאַמְּׁע נְאַנְׁבַּעִּ אַמְּנָע וֹאַבְבֹּה אַמִּגוֹ פּוּטִוֹא thirty cubits, and four cubits the אַבוּ הַיְרִישָּה הָאַחַת שָּׁלְשִׁים אוּוֹבֹא בּיוֹריעַמָּטָא חַבָּא חַלָּמִין The length of each curtain was עַּשָׂר אַהָם: מַבֻר יָהָהוּוּ: curtains he made them. עַפָּשְׁבְּלֵּוֹ מַשְּׁבֶּי, מַשְׁבָּי וֹנִילְעַ מַלְ מַשְּׁבְּלָּאִ עַבָּאַ מַשְּׁבִי וֹנִיעָּן for a tent over the tabernacle; eleven þΙ וּנְּמֹמְ וֹבִימָּט מֹנְיִם לְאַבָּע מֹלְ וֹהֹבֹב וֹבִימָּוֹ בַּמֹּהָוֹ. לַפַּבַבַּמֹא And he made curtains of goats' hair ÿür: (₫) הָרָא בְפּוּרְפַּיָא וַהָּנְה ֹטִשְׁכְּנָא הַר: عَلَا فَظُلُونِ لَيْنَا لَاقِهُ فَا tabernacle was one. another with the clasps; so the וּנְחַבֶּר אָת־הַנְרִיעָת אַחָת אָל־ וֹלְפּֿגל וֹט וֹנוּמֹטֹא שַׁבַא מִם and coupled the curtains one to <u>ځ</u>لق, זְהָב וַעְּבַר חַמְּשִׁין פּוּרְפִּין דּרְהַב And he made fifty clasps of gold, Lina \$<u>4</u>_\$<u>1</u>1: לַכֿבּיל װַדָא: בַּאָּנִית מַלִּבִּילִתְ בַּגַּלְאָת אַנוֹת opposite one to another. שׁנֹוֹנֹא מֹכֹוֹנֹן הֹנוּבּוֹא שֹֹבֹא בּלַבָּע עַנְרִנְלָּע אָמֶת בּמּטַבַּנִיע the second set; the loops were בְּסִמְרָא בִּירִיצְּהָהָא דְּבִית לְוֹפֵּי the edge of the curtain that was in בּ בְאָטִתְ וַהֲמִאָּנִם לָלְאָנ הַשְּׁנִם curtain, and fifty loops made he in Fifty loops made he in the one חַמְשָּׁים לְלַאָּט מְשָּׁר בּּיָרִיצָּר שממו הווכו הבע כונוהטא בַּמֵּנִינִ: rąrut egregen בּירִישָּׁהְא בְּסִטְּרָא בַּית לְוֹפִי was outmost in the second set. made in the edge of the curtain that בות לופי בן עבר בספקא outmost in the first set; likewise he ספּטא ביריענקקא הַרָא מַסְטָּרָא the edge of the one curtain that was ΙI And he made loops of blue upon ڴڂۿؚٮ וֹמֹבֹר מַנוּבָּוֹ בַעַבַלְאָ מַּלְ אַנוֹע אָג_אָנוֹע: בַּבַר מִם בַּבַר אַלַב he coupled one to another. \$ב \$טֿע וֹטֹמֹתָ וֹנַנַתְ טַבְּּנַ מִּם טִבֹּא וַטַמָּנָתְ וֹנַנֵּתְ לָבָּנַלַ another; and the other five curtains 01 נְיִחְבֶּר אָת חֲמֵשׁ תַיְּרִיעִּת אַחָת וְלְפָּיף יָת הַמֵּישׁ יָרִיעָן הָדָא And he coupled five curtains one to

82	ىرەپۇچار خىزېدى: دېرى جېرى خېرى دېرى	מְשְּׁבְּנָא בְּסוּפְּהוֹן: הְהְבֵין צַּפִּין שְׁבָּר לְזְוָיָת	And two boards made he for the corners of the tabernacle in the hinder part;	82
Ζτ	ېۋى خۇرۇر ئۇمۇڭ ئۇك ئۇڭ مۇراخۇر ئۇرۇرى	שְׁהְא הַפּּרוֹ: וְלְסִׁנְפֵּר מַשְּׁבְּנְא מַעְּרְבָא עֲבַר	And for the hinder part of the tabernacle westward he made six boards.	Lτ
97	וּאַרְבְּעִים אַרְנִיהָם בָּסָר שְׁנֵי אֲדְנִים מַּחַת תַּמֶּרֶשׁ הָאֶּחָׁד יִשְׁנֵי אֲדְנִים מַחַת תַמֶּרֶשׁ הָאֶחֶד:	וּמְבֵין סְמְכִיהוֹן דְּכָּסָף מְבֵין סְמְכִין הְחוֹת דַּפָא חַד מְבֵין סְמְכִין הְחוֹת דַּפָּא חַד:	and their forty sockets of silver: two sockets under one board, and two sockets under another board.	97
Şτ	نْزِيْرْد تَشِمُوا تَشَيْرَت رَفِيْن دَرْيْرْد تَشِمُوا تَشَيْرَت رُفِيْنَ	הפולא מֿבֹר מֹמִבוּל בּפּּנוּ: וְלְסַׁמִּר מִמִּפְּלֵא שׁלֵּוֹלָא לְרִוּטַ	And for the second side of the tabernacle, on the north side, he made twenty boards,	Şτ
† 72	וּאַרְבָּעִים אַרְנֵי־בָּסָף עַשְּׁה מַחַה עַשְׁרֵים הַקּרָשִׁים שְּנֵי אָרְנִים מַחַת הַפֶּרָשׁ הָאָחָר הַפֶּרָשׁ הָאָחָר לִשְׁתֵּי יָדֹתְיוּ הַפֶּרָשׁ הָאָחָר לִשְׁתֵּי יָדֹתְיוּ	בּפָא טַר לְמָבֵין צִירוֹהֵי: צִירוֹהִי וּהְבֵין סְמָכִין הְחֹוֹת סְמְכִין הְחוֹת בַּפָּא תַּד לְתָבֵין הְחִוֹת מְשְׁרִוֹ בָפָּא תַּד לְתָבֵין הְצְּרְבָּיִן סְמְכִין בִּכְּסָר עֲבָּי	And he made forty sockets of silver under the twenty boards: two sockets under one board for its two tenons, and two sockets under another board for its two tenons.	† 7
६२	رزون אָת־תַקְּרָשִׁים לִפְּאָת נָגָב קיְטְׂרָים קְרָשִׁים לִפְּאָת נָגָב מִימְנָה:	יַנעַבר יָת דַפּיָא לְמִשְׁכָּנָא עַשְּׁרִין דַפִּין לְרוּחַ עֵיבַר דְרוֹמָא:	And he made the boards for the tabernacle; twenty boards for the southward.	٤٦
रर	שְׁמֵּי יִדֹּת לַמֶּׁרָשׁ חֲאָחָׁר מְשֶּׁלְבֵּת אַחָת אָל־אָחָת בֵּו מְשֶׁר לְלָל קַרְשֵׁי חַמִּשְׁבֵּן:	מְבַר לְכַלְ נַפּּׁ מַמִּפְׁלָּא: מְמִּנּלְבִין תַּר לְלֵבִּרֶלְ תַּר כֵּן מִבְּין אִירִין לְנַפָּא תַּר	Each board had two tenons, joined one to another. Thus did he make for all the boards of the tabernacle.	रर
17	עַשָּׁר אַמָּת אַּבֶּף תַּקָּבָשׁ וָאַמָּת תַּבְּיִי תֲאַמָּׁת רָתַב תַהֵּבָשׁ תְאָתְר:	רְּרַפְּא חַר: נְאַמְּחָא וּפַּלְגוּת אַמְּחָא פּוּחָיָא נְאַמְיַר	Ten cubits was the length of a board, and a cubit and a half the breadth of each board.	17
ממישי	ښېرت خېږېت: درون چه توږېده ځونوچ پېښې	הְּמָּגוּ לֵּנְמָּגוּ: נְתְּבַּג נִינ גַּפּנִא לְתַּהְּכָּׁנָא גַּאָתְּג	And he made the boards for the tabernacle of acacia-wood, standing up.	07
61	נַיַעַשׁ מִכְּסָּהֹ לְאָהֵל עַרָּת אֵילִם מְאָדְמֵים וּמִכְּסָה עֹרָת הָּחָשָׁים מִלְמֵּעְלְה: (ס)	لِـמַמְּכֵּ, סַׁסְנְוָלֵא מִלְּמָּ,לְא: لِـמָמְּכֵּ, גַּבְרֵ, מִסְׁמָּלֵּ, וְחִוּפָּאָׁח וַמְּבָּר חוּפָאָר לְמַמְּכָּלָא	And he made a covering for the tent of rams' skins dyed red, and a covering of sealskins above.	61

۷ ٤	מַעְּשֵׁׁה רֹקָם: נִאַרְנְמָן וְתֹּלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשִׁזְרַ נִיְעַשׁ מְסְךּ לְפֶּתַח שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשִׁזְרַ	יבוּא מְּוֹיִר מִוְבָּׁר צֵּיִּיִּר: בְּתַבְּלְא וֹאַבְּנִוֹיָא וּאָבָת וְחַוְבִּי וַמְּבַּר פְּרָסָא לְחָבַת תַּמְבַּנָא	And he made a screen for the door of the Tent, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen, the work of the weaver in colours,	۷ ٤
9٤	ניעש לָה אַרְבָּעָה עַמּוּהֵי שִׁשִּׁים ניְצַבָּּם זָהְב נִוּיהָם זָהָב נִיצָּק לְהָם אַרְבָּעָה אַרְנִי־בֶּסֶף:	וַעַבַּר לַה אַרְבְּעָא עַמּוּדֵי שִׁפִּין וַחֲפָּנוּן דַּהְבָּא וְאַהֵּיף לְהוֹן אַרְבְּעָא סְמָכִין הְכְּסַף:	And he made thereunto four pillars of acacia, and overlaid them with gold, their hooks being of gold; and he cast for them four sockets of silver.	98
\$ {	رْمِשْ אָת־הַפְּרֶבֶת הָבֵּלֶת וְאַרְגְּמָן וְתִּלְמָת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשְּׁוְרְ מַעֲשָׁה חֹשֶׁב עְשָּׁה אָהָה בְּרֶבִים:	מונט לרוכין: מונר מובר אומן עבר יחה נער מובר אומן עבר יחה נעבר יחבר	And he made the veil of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen; with the cherubim the work of the skilful workman made he it.	\$ &
† £	װאָמ־הַקְּרָשִׁים צִפָָּה זָהָׁב וְאָמ־טַבְּעֹׁהַם עִשָּׁה זָהָב בָּהָים לַבְּרִיחָם וַיְצֵּף אָת־הַבְּרִיחָם זָהְב:	בּטַׂפֿא: לְמָבְׁנִיִּא נְטַפֿא נִט מָבְנִיּא מִּנְּקְׁטְׁנֵינְן מְּבָר בַּטִּבָּא אַטְרָא נְנִט בּפּּיָא טַפֿא בַּטִּבָּא נִנָט	And he overlaid the boards with gold, and made their rings of gold for holders for the bars, and overlaid the bars with gold.	34
88	رْيْوَّ يُمَّ - بَچْرِ 'بَ بَمِّ 'جَالِّ لَ چَرِنَا - بَهِرٍ بُوْنَ فِراً - بَهِيْ مَا يُحْاً - بَهِيْ مَا:	לְּסְנְפֵּר: לְאַעְּבְּרָא בְּגוֹ דַפּּיָא מָן סְנְפֵּר נְעַּבְי	And he made the middle bar to pass through in the midst of the boards from the one end to the other.	\$ \$
78	נחָמְשָׁה בְּרִיהִם לְקַרְשֵׁי צֶּלִעִּ הַמִּשְׁבֵּן הַשָּׁנִית נחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי הַמִּשְׁבְּן לִיַּרְבְתַּיִם יֶמֶּה:	מֹהְנְבְא: לְנַפֵּּג מַהֵּבִּוֹא לְסִוּפְּׁעִוּן מַהְּבִּוֹא טִּוֹלֵהְא וַטִּלְהָא הָּבְנֵּגוּ נְטִׁמְהָא הָבְנֵגוּ לְנַפָּּג סִׁתָּר	and five bars for the boards of the other side of the tabernacle, and five bars for the boards of the tabernacle for the hinder part westward.	78
1 &	לְעַבְשָׁג בֶּלְמְבְטִּמְּשָׁבְּ הָאָבֶוּה: נִינִּמְהְ בְּּרִיבֵוּ הֵבָּגִּ הָּמָּיִם הַבִּאָּבְּי	לְבַּפּׁ, סְׁמֶּר מַמֶּבְּנָא טַר: נְצְּבַר עְּבְּרֵי דְּאָמֵי שִׁמִּין חַמְשָּׁא	And he made bars of acacia-wood: five for the boards of the one side of the tabernacle,	1 ξ
οξ	וְהְיוֹ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים וְאַרְנִיהָם בְּסֶךּ שִׁשְּׁה עַּשֶׁר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים שְׁנֵו אֲדָנִים תַּחָת תַמָּרֶשׁ הְאָחֲר:	וַהֵוֹוֹ הְּמְּנְיֵא דַפִּין וְסָמְבֵּיהֹוֹן סְמְבִין הְּבֵין סְמְבִין הְּדִין הַפְּא חַד:	And there were eight boards, and their sockets of silver, sixteen sockets: under every board two sockets.	30
67	וְהְוָי תֹּיִאֵמִם מִקְּמָּשָׁה וְיַחְבָּׁי יִהְיִּי תַּמִּים אָל־רֹאִשָּׁי אָל־ תַשְּבָּעַת הָאָחָת בֻּן עְשָׂה לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמִּקְצִּעָּה:	לְטַרְמֵּנוֹ זְּנְיֵן: חַרָא פַּן הַּכָּר לְטַרְוֵיהוֹן מַכְּוְנִין בְּנִישְׁיהוֹן בְּעִּוְקָּתִא נְהַנִי מַכְּוְנִין מִלְּנִים וְכַּחָבָּא הַנִי	that they might be double beneath, and in like manner they should be complete unto the top thereof unto the first ring. Thus he did to both of them in the two corners.	67

	رَهِ إِذِرَتِ חֲמִשֶּׁה נְחְשֶׁה: (פَ)
38	וֹאָפׁר רָאשִׁיהָם וַחַשְׁקִיהָם זְּהָרָ וְאָרְיַנְיִּהְם
80	וּאָת־עַמּוּדָיוּ חַמִּשָּׁה וָאָת־נֶוּיהֶם

٣٠ ٢٠ الله 日は春々 ترشيديا ונת עמודוהי הקשא ונת נויהון

five sockets were of brass. and their fillets with gold; and their hooks; and he overlaid their capitals and the five pillars of it with their

אוּרְבֵּיה וְאַמְּחָא וּפַלְגָּא פּוּחָיִיה מְּמֵּנוֹ שַּׁבְּיםׁנוֹ אַמָּנוֹ נַפּּלְנָּא נְעָּבֶר בְּצַּלְאֵלְ יָתְ אֲבוּנָגִא בְּאָמֵי

and a half the height of it. a half the breadth of it, and a cubit was the length of it, and a cubit and acacia-wood: two cubits and a half And Bezalel made the ark of

IIΛXXX

נְחַבֵּּגְ בְׁטַבְּנְ נִאַמָּׁעַ נִחַבָּגִ לַמָּטַנִי: ್ ಭಟ್ಟರ ಸ್ಥರ್ಥದ ಗ್ಲೇಷ್ಟ್ ಸ್ಟರ್ಥೆಗ ווֹהָתְ בֹּגַלְאָּלְ אָנַרַ בַּאַבְוֹ הַּגָּוֹי

נאַמְקא ופַּלְגָא רוּמִיה:

crown of gold to it round about. within and without, and made a And he overlaid it with pure gold

וּנִגּמִ לְנִ זָר זְבָר סְבָּיב: יַ נִיְצַפֶּהוּ זְהֶב טְהָוֹר מִבָּיִת וֹמִהוּץ

על סטריה הנינא: מכ סמביה תד ותרמין מוקו ניצקט לו אַרְבַּעַ שַּבְּעָת זְהְבַ וְאַהָּיִר צָיה אַרְבַּע שִּקְיִר יַיִּ

וְעְבַר כֵיה זִיר דְּדְתַב סְחוֹר

וְנְוַפַּנִי, בַּנִר בַּכֹּ, מִנְּיו וְמִבַּבַא

QTIT:

rings on the other side of it. rings on the one side of it, and two in the four feet thereof: even two And he cast for it four rings of gold,

מַלַ צַּלְמִוְ עַמָּלוּיִם: מַל־צַּלְעוֹ הָאָהָת וּשְׁמִּי שַבְּעָת ַ מֹלְ אַבְׁכַּה פַּהַמְעַנוֹנוּ וּמִּטַוֹּ מַבַּמָּט בּלְ אַבַּבּה זוֹנִינוּנִינִינִינִינִינוֹנִינִינוֹ

† נְיָּבְיּבְּאָ: לְּלֵיבִי: לְּלֵיבִי: לְּלֵיבִי: לְּלִיבִי: לְלִיבִוּ בְּאָבִּי מְּמָּוּן נִחָפָּאּ בּבְּיִי עְּמָּיִם נִיצְּרִ אָנְיִם נְעָבְּאָיִם נְעָבְרִיבִּי בְּאָבִי מְמָּוּן נִחָפָּאִי יִּיִּבְּיִי לְּלִיבִיי

and overlaid them with gold. And he made staves of acacia-wood,

על סטְרֵי אֲרוֹנָא לְמִשַּׁלְ יָת י נוֹב'א אָט עַפֿעַים פֿמּפֿמָט מֹלְ וֹאַמָּנִלְ זָט אָנִינִיּנָא פֿמּוֹפֿטַא

on the sides of the ark, to bear the And he put the staves into the rings

צַּלְעָּת הַאָּרָן לָשָּׁאָת אָת־הָאָרָן:

וּוֹמֹמְ כּפְּבְע זְבִיר מְבִינְ אַמְּנִים וּהַבִּר פַפּוּבְהָא בַּבִּירַ בְּכִּי אָרוֹנְא:

length thereof, and a cubit and a gold: two cubits and a half was the And he made an ark-cover of pure

נַתְבָּי אָרְבָּה וְאַמֶּוֹר נָתֵבִי תַּרְמִין צַּמִּין וּפַּלְגָּא אוּרְבַּה

נאַמְּטָא יפַּלְגָּא פּוּחָיַה:

And he made two cherubim of gold: half the breadth thereof.

עְּשָׁר אָלָם מִשְּׁנֵי קְצָּוֹת הַכַּפְּבֶרת: ל נוֹהָהְ הָּדֹנ בֹנִברׁנִם זַּנִיֹר מִלַּהָּעִי

בְּפּוּרְמָּא: בְּפּוּרְמָא: וֹהְבֹּע טַבוּל בַּעוֹכָין בַּעַבַּי

the two ends of the ark-cover: of beaten work made he them, at

مَهُدُرُ (ح. طعربان)[ط. طُعَبِقُدر]: אֶנו_וַכֹּנִברוּ reętr yw " וּכְרוּב־אָּחָר מִקְּצָה מִזָּה מִוּ" **ĊĹŀĽ_ŸĹĹ** ひはみた

יִבְרוּבָא חַד מִסְּטְרָא מִכָּא מִן בובלא עד מסטרא מכא

cherubim at the two ends thereof. piece with the ark-cover made he the cherub at the other end; of one one cherub at the one end, and one

ויעש בצלאל. לפי שנחן נפשו על החלחכה יוחר משחר חכמים, נקרחח על שמו:

Δī	And he made the candlestick of pure gold: of beaten work made he the candlestick, even its base, and its shaft; its cups, its knops, and its flowers were of one piece with it	וְעָבָר יָת מְנְרָתָא דִּדְחַב דְּכֵי נְגִיד עֲבָד יָת מְנְרָתָא שְׁדַּה וּקְנָה כַּלְירַתָא חַוּירַתָא	ונעש אָת־הַמְּנֹרֶה זָהָב שָהֻוֹר מִקִשְׁה עְשֶׁה אָת־הַמִּנֹרֶה יָרֵבָה וְקַנְה גְּבִיעֵיהְ כַּפְּמֹרֵיהְ וּפְּרָהֵיהְ	ממי (מלימי)
91	And he made the vessels which were upon the table, the dishes thereof, and the bowls thereof, and the jars thereof, wherewith to pour out, of pure gold.	נעבר יח מניא דעל פְּחּוּרָא מְכִילְמֵיה וְיָח מְנִיִּא דִּיִחְנַפּּ בְּחּוֹן דִּדְתַב דְּכֵּי:	וּלַּעַשׁ אֱת־תַבּּלֵיםו אַשָּׁר עַל־ תַשָּׁלְחָׁן אָת־קִּעָרֹתָיו וְאָת־ כַּפֹּתָיוֹ וְאֵתֹ מְנַקּיּתִיו וְאָת־ תַקְּשָׂוֹת אֲשֶׁר יָסָןּ בְּתֵּן זָהָב שְׁהְוֹר: (פּ)	91
Şī	And he made the staves of acacia-wood, and overlaid them with gold, to bear the table.	פְּתוּרָא: נְחָפָא וָהְתוֹן צַּהְפָּא לְמִשָּל יָת פְּתוּרָא:	וּיַעַשׁ אָת־הַבַּדִּיםׁ עֲצֵי שִׁשִּׁים וּיְצַּרְּ אֹהָם זָהָב לְשֵׂאֵה אָת־ הַשְּׁלְהֵן:	\$1
þΙ	Close by the border were the rings, the holders for the staves to bear the table.	פֿעיָבָא: אַטְבָא לָאָבִיחַיָּא לְמִּמָּלְ יָּט לְפַבֵּילִ יִּנְיִפָּא הַוֹאָה מִוֹּלִהָא	לְעָּמֵּת์ הַמִּסְנְּּרֵת הָיִי הַשַּבְּעָּת בְּהִיםׁ לַבַּדִּים לָשֵׁאֵת אָת־ הַשְּׁלְחֵן:	† 1
٤١	And he cast for it four rings of gold, and put the rings in the four corners that were on the four feet thereof.	וְוֹנְטְא בּלְאַרְבָּע רַנְּלְנִינִי: וְיַנִּר יְּנִי מִּוְקְּנִּהְ מִּלְ אַרְבָּע וְאַמִּינְיִּ לְיִה אַרְבָּע מִוְקָּוֹ	װּצָּק לֹוֹ אַרְבָּע טַבְּעָּת זָּהָב וּיִּהֵּן אָת־הַשַּבְּעָת עַל אַרְבָּע הַפּּאָת אָשֶׁר לְאַרְבָּע רַגְּלְיוּ:	٤١
71	And he made unto it a border of a hand-breadth round about, and made a golden crown to the border thereof round about.	ועבר ליה גְּדְנָפָא רוּמֵיה פּוּשְׁכָּא סְחוֹר סְחוֹר וַעֲבָר זִיר דְּדְחַב לְגְדְנָפֵיה סְחוֹר סְחוֹר:	ניעש לו מסגבת שפח סביב ניעש זר־זְהָב לְמִסְנַרְתִּוֹ סְבָּיב:	71
11	And he overlaid it with pure gold, and made thereto a crown of gold round about.	נ הְפְּא יְמֵיה דְּחַב רְּבֵי וַשְּׁבֵּר ב'יה זיר דְּדְחַב סְחוֹר סְחוֹר:	زر بِهِ هُمَا بَهِد صِبَاد رِيْسَ كِا زر بِهِد مِجْرِد:	11
01	And he made the table of acacia-wood: two cubits was the length thereof, and a cubit the breadth thereof, and a cubit and a half the height thereof.	פּּנִקְינִיה וְאַמְּקָא וּפַּלְגָּא רוּמֵיה: מַרְחֵין אַמִּין אוּרְבֵּיה וָאַמְּקָא פַּנְקְנָה יָח פְּתוּרָא דְּאָעֵי שִׁטְּ	ىرىم چەرەپخېار يىير تەۋرە ھەرەرە چەرەر يەۋرە بەرەد رەۋە رەيىر خەرەر:	01
6	And the cherubim spread out their wings on high, screening the ark-cover with their wings, with their faces one to another; toward the ark-cover were the faces of the cherubim.	לְמֵילָא מְשַלְּן בְּנָרְפִּיהוֹן עַל בְפִּוּרְתָּא וְאָפֵּיהוֹן תַּר לְקַבֵּיל	رْنَوْدِرَ הَجْرَدِن فَرَقْ؛ جِزِفَرَه جُنَوْدِرَة بَجِزِيَם خِرِنِوَ،تِمَ فِرَ غِبَرَ، غُرُ ـ بَجِوَقَرِي بَرِهِ هِزِ بَجِرِيْنِ (عَ)	6

flowers, were of one piece with it.

מְמֶנְה הַיְרִּי:

ರಸ್ತೆ ಗ್ರಹ್ಮ: וּשְׁלַשֶּׁה לַנֵּי וְמִּמְּׁנִים יִגִּאִים

מְצְּבְׁעְ שַּׁלְמַא פֿוּג מִוּנְבִּעָא מִפַּמָּבַעִּ מֹבּבְיוֹ וְמִשֹּא לַנוֹן נִפְּלוּן מִסְמְרַבִּא

the other side thereof; branches of the candlestick out of the one side thereof, and three branches of the candlestick out of out of the sides thereof: three And there were six branches going

הייאָאָים מִן־הַמְּנֶרֶה: בַּפְּתָּר וָפְּרַח בֵּן לִשֵּׁשֶׁת תַקָּנִים לְבֹמִים בְּמְמֹבֹינִם בַּבַלוֹנִי אָטַב و٠ بېمبار چوېد پۋرت بېلاتېد שְׁלְשֶּׁה גְּבִעִּים מְשֶׁקַּדִּים בַּקָּנָה

בּלפֿעון מו מִלבּעא: עוור וְשִׁישׁוּ בּוֹ לַשִּׁשָׁאַ לַּנִין כֿבּידיו מְצְיָהוֹר בְּקַנְיָא חַד ロア ロポドア لهبها שׁלִטֹא כֿלִיגוּן מָבּּוֹנוּן בַּעַנִּוֹא

the candlestick. So for the six branches going out of other branch, a knop and a flower. made like almond-blossoms in the knop and a flower; and three cups almond-blossoms in one branch, a three cups made like

مُشَوِّلُهُ مَا مَوْظِيرُهُ لَا يَعْلَى اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ عَل ダーザボビ

מׁבּגוֹבון הַאַנְהַא וֹמִוּמַנֹּבִיא: بزكير بخيرا بخيرانه عالجيه حزبارا

two branches of one piece with it, one piece with it, and a knop under and a knop under two branches of thereof;

the knops thereof, and the flowers

cups made like almond-blossoms,

And in the candlestick were four

خُشِمُلا لَاقَانِات لَانِجُهُنَاتِ فَقَالِنَا: إحوقة موتم تهيز تهزيه بنهزية اند برجومات ورام تهدر الجهدات بنفندا إجوبت فيتط שُذِر يَجِذِه مِقْدِت

كِمْكُمْ كَثِيا لِمُتْكِيا مُثَلِياً خُرِياً مُثَلِياً فسرب فترا كزرا لحزوب נחזיר מחות מבין קנין דמנה נובאור מחות מבין קנין דמנה

Their knops and their branches branches going out of it. one piece with it, for the six and a knop under two branches of

בְּבְּה מִקְשָּׁה צַּחָת זְהָב שָהְוֹר: בב פַפְּמֹבִיהֵם וּקְנֹקָם מִמֶּנָּה הָיָוּ חַוּיְבִיהוֹן וּקְנִיהוֹן מִנַּה הַוֹוֹ

כּוּכַּע לִיִּידָא חֲדָא דִּדְתַב דְּכֵי:

seven, and the tongs thereof, and And he made the lamps thereof,

of it was one beaten work of pure were of one piece with it; the whole

מָבור: بطخظشن لتزيته אָנו_נונויִנוֹ מְבַבְּוֹע וַמְּבַר

וו בוגיוהא שבעא

the snuffdishes thereof, of pure gold.

﴿ حُرْدِ لَا اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِي اللللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الل בּ כְּבֶּרְ זְהָבַבְ שְׁהַוֹּרִ עְּשֶׁׂה אֹמָה וְאָה פַּבְּרָא דְּרַהְבָּא דְּכִיְא עַבִר

יִתַה וְיָת כְּלְ מְנַהָא:

and all the vessels thereof. Of a talent of pure gold made he it,

كألة لثار: בוה נאפענם למען מפת בנו ي שׁמָים אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רְחָבֹּוֹ וּהֹמה אָטַבְטִוֹּבַע עַפֿסִבֶּע הַּגָּה

בוּאַב לובניני: וֹטַרְמֵין צַמָּין רוּמֵיה מִנֵּיה אוּבׁכּיה וְאַמְּטָא פּוּחָיִיה מְרַבַּע בוסמוֹא בַאֹמֹן אָמֹטֹא ומֹלג וֹנו מֹוַכֹּוֹא צַלַמּנִנוּ

thereof were of one piece with it. was the height thereof; the horns thereof, four-square; and two cubits thereof, and a cubit the breadth acacia-wood: a cubit was the length And he made the altar of incense of

לבנליו ניגש לו זר זהב סביב: עּנוֹ וֹאָטַ_לַיִרְעָּיִוּ סָבְּיִרְ וֹאָטַ_ וַיְצַּף אֹמֹו זְהָב טָהוֹר אָת־

זיר דְדְתַב סְחוֹר סְחוֹר: סְחוֹר וְיָתְ קַרְנוֹהִי נַעֲּבָר לֵיה אַנְּבִיה וְיָת כּוּהְלֹלוֹהִי סְחוֹר נחַפָּא יָמֵיה דְּהַב דְּכֵי

of gold round about. of it; and he made unto it a crown thereof round about, and the horns the top thereof, and the sides And he overlaid it with pure gold,

97

57

t7

٤٦

77

17

07

נְיָהְ מַּהְהְּיִהְאַ כָּלְ מָנִיהִי עַּבְּר המוְרְלֹת אָת־הַמִּוְלְגָת fire-pans; all the vessels thereof גור צוריות או the basins, the flesh-hooks, and the ָ אָע_עַפֿירָע וֹאָע_עַיִּמִים וֹאָע_ פֿסלטגבומא ווט מּגַיבופומא altar, the pots, and the shovels, and וּנְּמֹמִ אֶשׁבַ כַּבְּבְ בַבְּנֹי בַשִּׁוֹבְּטַ וֹמֹּבַב וֹט כַּבְ מִוֹנִ מִּבַבַּטֹא וֹט And he made all the vessels of the دِبَاشِد: it; and he overlaid it with brass. נְחֲפָא יָתֵיה נְחָשְא: horns thereof were of one piece with ממונ בונ פונינו נוגב אַנון ווניוני מוני בואר פוניויו upon the four corners of it; the ווֹגֹת עלבוְטָׁנו גֹג אַלַבָּג פּוּטָנו וֹגַּבֹּג לבנוני, מכן אַבַּנּמ And he made the horns thereof طينان: height thereof. מִבְבַּע וּהָלְת אַמִּין רוּמִיה: four-square, and three cubits the אַפּוֹות בְחְבוֹ רְבוּעַ וְשְׁלְשׁ אַפּוֹות five cubits the breadth thereof, אורביה וחמיש אמין פוקייה (כביפי) שַׁמְיִם חָמֵשׁ אַמּוֹח אָרְכֹּוֹ וְחֲמֵשׁ cubits was the length thereof, and שטין הביש IIΙΛΧΧΧ burnt-offering of acacia-wood: five נוֹמֹמִ אָּטַ מִוֹּבַּטִ עַמְלֵע הַגָּוֹי וֹמֹבֹע וֹט מֹוַבֹּטֹא וַמֹּלַטֹא And he made the altar of בוסמנו: after the art of the perfumer. לוגמא ונט למבט בוסמיא and the pure incense of sweet spices, 67 וַנַּעַשׁ אָת־שֶׁמֶן הַמִּשְּׁחָה לֹּדֶשׁ וֹהֹבֹע וֹנו מִמְּנוֹא צַנִבוּנוֹא And he made the holy anointing oil, with gold. נוגר אטם זבר: נְחַפָּא יָמָרוֹן צַּהְבָּא: acacia-wood, and overlaid them נוֹמֹמְ אָטַעַבּצִּיִם מֹּגֵּוֹ מֵמֹנִם נֹמֹבָע נִי אָנִנעוֹגֹּא בֹאֹמֹנ מִסֹנִם And he made the staves of بيريب جبازا: לַמַּאָנו אָנוֹנ בֿנִים: wherewith to bear it. לָאַנִינָא לָאָנִינִיּנָא לָמִמָּלָ מֹל שְׁנֵוֹ צִבְיוֹנו לְבְנִינום לְבַּנִים of it, for holders for staves זְנְיָמִיה עַל הָבֵין סְשָׁרוֹהִי two ribs thereof, upon the two sides ر מקחה לוהו על שְתֵּי צַלְעֹהִי בַּלְעַהָיו בַּי ביה מקבע לזיביה על תרתין Lτ under the crown thereof, upon the ישָׁמִּי טַבְּעָת זָהָב עֲשָׂה־לָוּו And he made for it two golden rings וֹטַבְטֵּגוֹ הֹוֹפֿוּ FFTC GET ספר שמות – פרשת ויקהל – סדר כז – IIIVXXX Expodus

تقانيْن خُر_جَجُ،، مُشِد بُنِشِن:

מקמשֶה עַּר־הַצְּיְוֹ: בַּאָת נִאָאָר קַּזָּהַת ييون למוְבַּתׁ מִכְבָּר מַעַּשָׂת וַעָּבַר

₹£.□: سَفَّةَ لِنَا كُمْ خُوْدَ لِنَّةُ بَيْمُنَا خُفَادًا النَّنِيِّةِ خُوْدُتِي يَادُنَاهُمْ مَنْتُهُ וּוֹקֵל אֹבְׁלֹּה הֹבֹּהְנִי בֹּאֹבְׁלֹה וֹאָטֵוְבַ אָבֹּה הֹוֹלַן בֹאַבַּה

וְנְצֶּלְ אָטֶׁם וְּטְמֶּע: נְחֲפָּא נִטְּטְוּ וְּחֲמָּא: וְנְצֵּלְ אָטֶׁם יִּבְּרִים מְצֵּוֹ, מִמָּיִם וַמְּבִּע נִי אָנִיחַגָּא בַּאָמִּי מִסִּין נוצף אקם נחשת:

נְבְוּב לֻחָׁת עְּשֶׂה אָתְוֹ: (ס) צַּלְעָּה הַמִּיְבָּה בַּמַבְּעָה צָּלִי בְּהָה בַּעַבְּעָה צָּלִי בְּהָה בַּעִּבְּה צָּלִי בְּהָהְיִם בַּעַבְּעָה צָלִי בְּהָה בַּעָבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָּבְיִה בַּעָבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָבְּיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָבְּיִם בַּעָּבְיִים בַּעָבְּיִם בַּעָבְיִים בַּעָּבְיִים בַּעָבְּיִם בַּעָּבְּיִם בַּעָבְּיִם בַּעָבְּיִם בַּעָּבְּיִם בַּעָבְיִים בַּעָבְּיִם בַּעָבְּיִם בַּעָבְּיִם בַּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בַּעָבְּיִבְּיִם בַּעָבְיִים בּעָבְּיִים בּעָבְּיִים בּעָבְּיִבְיִים בּעָבְיִים בּעָבְּיִים בּעָבְּיִים בּעָבְיִים בּעָבְּיִים בַּעְבְּיִים בַּעָּבְּיִים בּעָבְיִים בּעָבְּיִים בּעָבְּיִים בּעִבְּיִים בּעָבְיִים בּעָבְיִים בּעָּבְייִים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעִּבְּיִים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעְבִּים בּעבּיבְּים בּעבּיבְּיים בּעבּיבְיים בּבּעבּיבְיים בּעבּים בּעבּים בּעבּיבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּים בּעבּים בּעבּיבים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּים בּעבּיבים בּעבּים בּעבְּיבּים בּעבְּיבּים בּעבְּיבּים בּעבְּיבְיבָּים בּעבּיבְיבָּים בּעבּיבְּים בּעבּיבְּים בּעבּיבּים בּעבּיבְיבָּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבְיבָּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבְיבָּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּיבּים בּעבּיבְיבָּים בּעבּיבּים בּעבּיבּים בּעבּיביים בּעבייביים בּעבייביים בּיבּיבּיים בּיבּייביים בּיבּיביים בּעביביים בּיבּ

> כּוֹבְבָּנוֹ מוּבָר מְצְּדְוֹמָא דִּנְחָשְׁא מְּחוֹת **くなとは立め**

סוביביה מקרע עד פּלְגֵיה:

בְאָבׁוּנוֹלָא:

לעוּן חַליל לוּחִין שַּבַּר יָמִיה:

made he of brass.

round it beneath, reaching halfway of network of brass, under the ledge And he made for the altar a grating

holders for the staves. ends of the grating of brass, to be And he cast four rings for the four

with brass. acacia-wood, and overlaid them 9 And he made the staves of

planks. to bear it; he made it hollow with on the sides of the altar, wherewith And he put the staves into the rings

צַבְאַי פָּתַח אָהֶל מוֹעֵר: (ס) ַלְּאָמַ בַּמַבַאָע בַּגַּבַאָע אָמָב וַיַּעַשׁ אָת הַכְּיִּוֹר נִחֹשָּׁת וָאָת כַּנִּוֹ

זַטְבָּא: בּאַטוֹן לַגַּלָאָר בָּטַרַת תַּמָּכּן בְּסִׁים דְּנְחָשְׁא בְּמִחְוֹנְת נְשִּׁי וֹהְבֹּג וֹט כֹּיוָנִא צִוֹנוַהָּא וֹנִט

meeting. did service at the door of the tent of mirrors of the serving women that the base thereof of brass, of the And he made the laver of brass, and

מַאָר בָּאַמֶּר: تنزئك كذلة، ثائةت شم مُمْئِد ווּגֿה אַנוַבְיבוֹבֹגַר לְפֹּאָנוּ זֹנִיר

שְׁוִר מְאָה אַמִּין: בולא פרדי דרקא דביץ וֹהְבֹּע זֹנו בַּנִנֹא לְנִוּנוֹ הֵּיבַר

linen, a hundred cubits. of the court were of fine twined south side southward the hangings And he made the court; for the

تَلَمُكَانَاتِ حُوْلًا: °¹ ซู่พู่ตู้าน ้ำกั่งหั่ง กูญ กุษยกฐาน עמודיקם עשְלִים וְאַרְנִיהָם עַמוּדִיהוֹן עַשְּׂרִין וְסְמְבִיהוֹן

וֹכֹדוּמִגעוֹ כַּסַבּ: ממובול בלבומא לנו מפובוא of the pillars and their fillets were of sockets twenty, of brass; the hooks Their pillars were twenty, and their

ממבוב לשמע לול שמפובנם יי עמודיקם עשְרִים וְאַרְנִיהָם וְלְפְאָת צְפּוּן מֵאָה בָאַפֶּה וּלְרוּה צִפּוּנָא מָאָה אַמִין

تَلَمُكَانُهُ وَيُعَالِمُ اللَّهُ اللّ

וכבושיהון בסף: ממבון בוטמא לנו ממיבוא המנגיבון המבון וסמכיבון

silver. of the pillars and their fillets of sockets twenty, of brass; the hooks cubits, their pillars twenty, and their And for the north side a hundred

נְהַמִּיבֵיהָם בְּסֶּוּ: וֹאַבְנִינִם הַּהֹבֹיב דָנָ, בַהַפַּבָּים なるにア・ロロ וֹלְפֹּאַעַ_וָּם לַלְמִּים Π¢₩′□

ילְבוּיםׁ מֹמֹבַבֹּא סִבַבוּ טַמָּמָוּן

pillars and their fillets of silver. their sockets ten; the hooks of the of fifty cubits, their pillars ten, and And for the west side were hangings

改竄に: ت زَرَفَهُم كَالَـٰמَٰكِ مَالَـٰكُمُكِ لَيُمْهُمُ صَادِرُكِمُ مَالِيْكُمُ مَا يُطْهُمُ لَا

cubits. And for the east side eastward fifty

אַמָּע פַנִינִי Пärw pillars three, and their sockets three. the gate] were fifteen cubits; their The hangings for the one side [of

þΙ

٤т

71

OI

6

إلاَّ لِينَاتِ فِحَالِمُ اللَّهُ الْأَلَادُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال וֹסֹמֹכֹּיִרוֹן שַׁלְעַא:

לכל רומ, והמלל באמלע:

נגבטן: של מראוח, מירוא"ש בלע"ו (שפיעגעל), וכן מלינו בישעיס (ג, כג), וְסַבְּלְיֹנִיס, מתרגמינן וּמֶהְוְנָהָה: אשר צבאו. להביא שלא סיס נמשמ של כיור מנמשת סמנופס, כך דרש רבי מנמומא (פקודי עו), וכן מרגס אונקלום בְּמֶמְוָיַם נָשַׁיָא, וסוא מרגוס ומדע לך שהן מראות ממש, שהרי נאמר ונחשת החנופה שבעים ככר וגו' ויעש בה וגו', וכיור וכנו לא הווכרו שה, למדת, במכלות סלובלות, ונעשס סכיור מסס, שסול לשוס שלוס בין ליש ללשמו, לסשקות ממיס שבתורו למי שקנל לס בעלס ונתמרס, לבעליסס לידי מאוס, ונוקקות לסס, וממעברות ויולדות שס, שנאמר פַּמַת סַפַפּוּת עֹורַרְפִּיף (שיר סשיריס ת, ס), ווס שנאמר ונועלות המראות, וכל אחת רואה עלמה עם בעלה במראה, ומשדלתו בדברים, לומר אני נאה ממך, ומחוך כך מביאות סנשים לבאות רבות במלרים, כשסיו בעליסם יגעים בעבודת פרך, סיו סולכות ומוליכות לסס מאכל ומשתה ומאכילות אותם, - המשכן, והיה מואם משה בהן, מפני שעשוים לילר הרע, אמר לו הקב"ה קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו (8) במראוח הצובאות. בנום ישכאל סיו בירן מכאום, שכואום בהן כשהן ממקשמום, ואף אומן לא עכבו מלהביא לנדבם

إلاِّلَاليَّاتِ شِكِيُّتُكِانَاتُ شُكِيًّا لِهُ الْمُلْكَانِ الْمُكْلِينَاتِ الْمُكَانِّ وْضُرِت هِفِير وَفِيدَيْرِه نِهَرَّفِي وَضِرَهُ هِفِرا بِقَادَيْنَا وَجُرْبَهُ ַ , לְהַּמְּר בַּיֹבְיָּהְ בַּלְמְּיִם בַּבְּהָה לְהָרֵת בַּרְהָא סְרָבֵּי בַּהָּהָ וַלְכְּמֵף הַשָּׁנִית מִזָּה

عاۋي

באשיהם בַּסָר

וְהְאָּבְנָיִם קְשְׁמָּבִים נְחֲשֶׁתַ נְיִי

נהמיקיהם

וֹסְמֶבֵּיהוֹן הְּלְתָא: ומוֹע ולְמֹבֹרֹא שׁנֹנֹלֹא מֹכֹּא וּמֹכֹּא

sockets three. cubits; their pillars three, and their the court were hangings of fifteen hand and that hand by the gate of And so for the other side; on this

ثلظر:

بْرَهُالِد: י בֹּלְ עַלְמָּגִׁ יוֹטַבָּבָ סַבְּיִר מָהָה בֹּלְ סִבְּבִּי, בַּבְׁטִאַ סִׁטִוּב סִׁטִּיִּב

عاقة

לני עמודיא וכבושיהון כסף וַסְטְבַיָּא לִעַּמוּדַיָּא דִּנִחַשָּא

and all the pillars of the court were overlaying of their capitals of silver; their fillets of silver; and the of brass; the hooks of the pillars and And the sockets for the pillars were

about were of fine twined linen.

All the hangings of the court round

filleted with silver.

אַרֶּךְּ וְקוֹמֶתְ בְרְתַבִ חָמֵשׁ אַפּוֹת مَثَدُ لَمُّمَ فَمُئِلًا لَمُمُلِّدً لَهُ فَلِي

אַמָּגוּ לְפַבּגַ סָבָבָּג בַּבַעָּא: אובלא ובומא לפוטוא שמות الدند يحيا هنيد نشهديا بحفيا מפמיר רֹקָם מְּבַלָּמ וֹאַרְנְּגָוֹן וְתוּלַמַּת צַּיִּיר דְּתַבְּלָא וֹאַרְנִּוֹלָא יִצְּבַעַ נְּמֶסְנֵּ מֻּמְּנַ בְּיִנְיִמְאַ נִּמְבַּׁבְּ מַתְּמָנֵי נְפָּבְסָא צִּעְרָע בְּרָקֹאַ מִּנְבָר

of the court. cubits, answerable to the hangings the height in the breadth was five twenty cubits was the length, and scarlet, and fine twined linen; and colours, of blue, and purple, and court was the work of the weaver in And the screen for the gate of the

81

91

Ş١

בֿאַמֻיהֶם تتمُكيثه וֹאַפּֿוּג אַרְבְּעָה נְהַשְׁאַר נְוִיהָם בְּסֶךְ אַרְבְּעָא דְּנְחְשָׁא נִוֹיהֹוֹ בְּסַרְ إעמְרֵיהֶם אַרְבְּעָה וְאַרְנִיהֶם וִעַּמּוּרֵיהוֹ אַרְבְּעָא וְסָמְבֵּיהוֹן

خُمُولِ كَخُمْر يُنْ لَيْكُمْر.

of their capitals and their fillets of hooks of silver, and the overlaying their sockets four of brass; their And their pillars were four, and

طعيه الخر_تانتين حظفظ الكثلاث اخع فقنه غظفظة بغنائه : عاۋڭ

סְבֶּיב נְחְשֶׁת: (ס)

όμις όπις <u>γίηψ</u>Χ:

of brass. and of the court round about, were And all the pins of the tabernacle,

.742 sgnd no si untluH ədt hnn, d4 sgnd no o2 - 1:21 On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 243. On Shabbat HaHodesh, Maftir is Exodus Sbekalim, Mafiir is Exodus 30:11 – 16 on page 150, and the Hafiara is the special Hafiara on page 237. The Haftarab is I Kings 7:40 - 7:50 on page 228. Sepharadim read I Kings 7:13 - 7:26. On Shabbat

هَتُدُا يَحِتًا: עַבֹּדַת הַלְוּיָם בְּיֵדִ אֵיחָמְר בֶּן־ בח הְעַהְתּ צְּשֶׁר פָּקָר עַל־פָּי מֹשֶׁה פּמִיגי, אָבֶּרִ פְּמִיבֵי. הַמִּהְּבָּן מִהְבַּוֹ

מימרא דמשה פולחן ליואי אַבֿון מֹנְוֹנִי מַחֲּבֹּנֹא מַחֲבֹּנֹא

son of Aaron the priest. Levites, by the hand of Ithamar, the Moses, through the service of the to the commandment of the testimony, as they were rendered tabernacle, even the tabernacle of These are the accounts of the

(13) לעמת קלעי החצר. כמדת קלעי סתלר:

אַשֶּׁר־צְּנָר יְהוָה אָת־משֶּׁה: קַמַּמָּר יְהוּדְה עַשְּׁה אָת כַּלְ־ לִשִּׁבְּמָא דִּיהוּדָה עַבַּד יָת כָּלֹ

בּטַבְלֵע וּבְאַבְוֹּמֶּן וּבְתוּלְמָּע בַּטַבְלָא וּבָאַבְוּנֹא וּבִּצָבַע לְמַמַּעַ בַּוֹן חַבְּשׁ וִחְמֵּבְ וִרְקַם לְמִּבְּמָא דְּדָן נַּנָּר וָאִנְּמָן וַצִּיִּר

خَشَرُ لِ لِكِيْمَ: וּהְּבָּה מֹאַוּט וּהָבְהָּוּם הָצֹלִב עַקְּנִיפְּר מָשָׁע וְעָשְׁרִים כַּבְּר ליי בְּכְל מְקֶאכֶת תַּאָּבֶת תַּלֶּדֶשׁ וַיְהָיו וְתַּב בַּלְ הַנְּהָב הַעָּשִׁי לַמָּלְאַכָּרוּ

المخترب فكر خفقكم بطيم: ¿בּ וְאֶּׁלֶךְ וּשְׁבַׁע מֵאִוֹת וַחֲמִשְּׁהַ וֹבֵּסֶׁ שַּׁ פַּׁלוּגַ, הַמָּגַה מָצָּה כָּכַּר

> דְפַקּיד יִיְ יָת מֹשֶׁה: בן טור ובצלאל בר אורי בר חור

בובי ובבוצא: אַבְּלִיאָב בָּן אַבִייַסְמָּן וִעְמִיה אָבָלִיאָב בַּר אַבִיסָבָן

מאַע יעלַעון סלמון בּסלמי לוּבְשֹׁא וֹבַוֹנִי בַּבִּד אָבֹמוּטֹא ĖÇ ĿĽĊX ドガロジュア

نشخمنا تقتيم فخمنا خفخمر מוננו פומטא מאַרו

> all that the Lord commanded of Hur, of the tribe of Judah, made And Bezalel the son of Uri, the son

—.nənil in purple, and in scarlet, and fine and a weaver in colours, in blue, and craftsman, and a skilful workman, of Ahisamach, of the tribe of Dan, a And with him was Oholiab, the son

sanctuary. thirty shekels, after the shekel of the talents, and seven hundred and offering, was twenty and nine sanctuary, even the gold of the work in all the work of the All the gold that was used for the

the sanctuary: fifteen shekels, after the shekel of seven hundred and three-score and a hundred talents, and a thousand numbered of the congregation was And the silver of them that were

57

סוא היה פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו: ללויס במדבר, לשאת ולסוריד ולסקים, איש איש למשאו סמופקד עליו, כמו שאמור בפרשת נשא (במדבר ד): בוד איחמר. לסס הקב"ה על מעעה העגל, עהרי הערה שכינתו ביניהם: – עבודת הלוים. פקודי המשכן וכליו, הוא עבודה המסורה משכן. שני פעמיס, רמו למקדש שנחמשכן בשני חורבנין על עונוחיקן של ישראל: - משכן העדות. עדוח לישראל שויחר (IS) אלה פקודי. נפרשה זו נמנו כל משקלי נדבם המשכן לכסף ולוהב ולנחשת, ונמנו כל כליו לכל שבודמו: המשכן

כי וודפי כך נוס לי סקב"ס, וכן עשס, סמשכן ממלס ופמר כך עשס כלים: בללאל מנהג העולם לעעות תחלה בית ואחר כך משים כלים במוכו, אמר לו כך שמעתי מפי הקד"ה, אמר משה, בלל אל היית, וקלר מס שדיבר עמסס, וסלי קרל מדכמיב כל אשר לוס ס' את משס, חזינן דסיס מלוס לסס בסיפוך. ודוק סיטב). אמר לו מגלן שמשס רבינו ש"ס לוס לבללל ספך סענין, ויש לומר, כיון דכמיב בפרשם ויקסל ויקרא משס אל בללאל ואל אסליאב וגוי, אבל לענין להחנדב להכין מה שיהיו לריכין, מה לי מה שמחנדב חחלה, ועיין בחוספום פרק הרואה (ברכוח נה.). ואם חאמר לפועל פיך יפעול כמדר, וממלה בפרשה כי השה רחה קרחהי בשם בללהל וגוי, הזוכר ממחלה הם ההל מועד, והחר כך הכלים, יריעום, ואמר כך ציווי סקרשים, וציווי משה רצינו ע"ה ריש ויקהל, מחלה המשכן ואהלו ואמר כך הכלים, אא מיירי לענין ציווי יאחר כך משכן, (לא לענין לווי להחנדב קאמר, דהא אדרבה להיפך לוה הקב"ה בפרשת חרומה, מחחלה הכלים שלחן מנורה ס' את משה, אפילו דברים שלא אָמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תַחלה כלים (22) ובצלאל בן אורי וגוי עשה אל כל אשר צוה ה' את משה. אתכינה אות משה אין כמיז כאן, אלא כל אשר צוה ה'

שקלים, לפיכך מנה בְּפְרוֹמֶרוֹע כל השקלים שפחומין במנינם מג' מלפים, שמין מגיעין לככר: (24) ככר. ששים מנה, ומנה של קדש כפול היה, הרי הככר ק"כ מנה, והמנה כ"ה פלעים, הרי ככר של קדש שלשה הלפים

ŢŢĠŸſŒ: וְאָבָהֵים וֹעֲדֶהָ מִאָּנִע שְׁנְהְ נְמִׁעְּלְה לְשֵׁשִׁ־מֵאָוֹת אֶלֶוֹךּ שְׁנִיןְ וּלְעֵילִא לְשֵׁיִה מְאָה なく 正信さたし ٣٠ בְּהְׁפֹׁלִ עַפְּׁבְהָה לְכָּלְ עַמְּדֶּע סִלְּהֹא בֹּסִלְהָּה עִּוּבְהָא לְכִלְ פֿלָת כַנְּלְנֵכְט מָטַੜַּיט נַמָּלֵץ טַפֿלָא לְנִילְנִילְטֹּא פֿלְנִיִּט

וטַלְטַא אַלְפָּוּן וַטַמִּיטָה מָאָר מּמִּבְנִים בּמִּבנ מַלְ מִוֹנִנִּגֹּא מִבּנ מַּטְנִוּן

thousand and five hundred and fifty hundred thousand and three years old and upward, for six that are numbered, from twenty every one that passed over to them after the shekel of the sanctuary, for a beka a head, that is, half a shekel,

بَاحَدُد حَدِّد كِيُّدُا: עפּוֹלָכִי מִאַּט אָבוֹנִים לִמִאָּת אָט אַבְוּנִ הַלְּבֶה נְאָט אַבְוּנִ رَزُنِ، מُאַע כَבِّد يَجُّولُ كُمُّولًا رَيُّرُهُد يُهُد خَدِّد. حَوْقُه

לְמְאָר כַּכָּרִין כַּכָּרָא לְסָמְכָא: סמכו פֿרוּכִּמָא מָאָר סְמָכִין לַאַּטַבּא וֹע סַמְבֵּי לַנִּבְאָא וֹנִע

hundred talents, a talent for a veil: a hundred sockets for the sanctuary, and the sockets of the were for casting the sockets of the And the hundred talents of silver

נְחַמֵּל אַטָּם: iżĠĽ ישראל נקמשָת וְשִׁבְּטִּים עַשְּׁה נָוָים **L**は%iri نڠٮٮؿڅڶ ľάζα

וְשַׁבּּג בֵּנְמֻּגְעֵנוּ וְכַבָּנָת נְטְׁעֵנוֹ: ושמיש עבר ווין לעמודיא ווט אָבָנ וְהַבַּת מֹאַנו וְהַבֹּתוֹ

their capitals, and made fillets for hooks for the pillars, and overlaid seventy and five shekels he made And of the thousand seven hundred

لْعَذْقَنَا لَمُلْكَم يَتَّكُمُنِ لِمُكَّرِ: ⁶² װְּהְשֶׁה הַהְּנְּפָּה שֶׁבְעָים כְּבָּר فخيرا: יטבון אַלְפוּן וֹאַבְּבֹּה מֹאַנִי ונטה אובווטא הבהון ככבון

and four hundred shekels. seventy talents and two thousand And the brass of the offering was

خُر_خُرْ، لَامْاٰظُلَ: י^{כי} מוער וְאֵת מוְבָּח הַנְּחֹשֶׁת וְאָת־ נולש בָּה אָת־אַרְנִי פָּתַח אַבֶּל

מָנֵי מַדְבָּחָא: סבבא בונומא ביליה וית כַּל ומוא ווֹט מֹבְבֹּטִא בּוֹטַמֹא ווֹט וֹמְבַׁר בַּה וָת סָמָבֵי הַבַּע מַשָּׁבַּן

the altar, grating for it, and all the vessels of and the brazen altar, and the brazen to the door of the tent of meeting, And therewith he made the sockets

מכובר בוּנוֹאָמו אָּמִבּביוּ נֹאָנוּ

וֹנִע סמכּג שֹבַת בַּבעֹא ווֹע ונת סְמְבֵּי דְּרְתָא סְחוֹר סְחוֹר

בל סבי מהבלא וני בל סבי

בְרְתָא סְחור סְחור:

court round about. tabernacle, and all the pins of the the court, and all the pins of the about, and the sockets of the gate of and the sockets of the court round

ı٤

٥٤

82

הַבְּצַר סְבָּיב: יהדה המשְבוּן וְאָת־בְּל־יִהְרָת ַ אַרְנֵי שַׁעַּר הָחָצֵּר וְאָה בְּל[ַ] וֹאָע_אַבׁוֹּגְ בְּטִבֹּגַ סִבְּגַב וֹאָע_

שולין אלף ושבע מאוח וחמשה ושבעים שקלים: שקליס, כילד, שש מפות פלף פלפין סרי קוג' מפות, פלף שלימים, סרי מפת ככר, וקשלשת פלפים ותמש מפות ותמשים הלפין, בפפר במדבר, ואף עמס בנדבם סמשכן כך סיו, ומנין חלאי השקליס של שש מאות אלף, עולס מאת ככר כל אחד של שלשת אלפיס (62) בקע. סוא שם משקל של מחלית השקל: לשש מאוח אלף וגוי. כך היו ישראל, וכך עלה מנינם אחר שהוקם המשכך

מרבעס, סרי ממס, וכל שמר סמדנים נמשמ כמיב בסס: (קב) לצקח. כמרגומו לְפַּפְּבָּמ: אח אדני הקדש. של קרשי ממשכן, שהס מ"ח קרשים, ולהן ל"ו הדנים, וחדני פרכח

(82) וצפה ראשיהם. של עמודים מהן, שבכולן כחיב ולפה כאשיהם וחשוקיהם כסף:

ಜ್ಞ⊓ದೆथ್ಲ⊓: (ಡ) אַשֶּׁר לְאַהַלְן כַּאַשֶּׁר צְנְּה יְהְוָה לְבִּישִׁי קּיִּדְשְׁא דֵּלְאַהַרוֹ בְּמָא בּעַבוּת וֹנְהֹתְהֵוּ אַנוַ בֹּלִבוֹ, וַעַבְבָתְ בֹהַמַּהָּתֹא בֹעוּבַהָא וֹהֹבֹרוּ וֹנוּ XIXXX עַמָּלָּג מַמָּנִ בֹּלִבְגַיִּ מְּמָב לְמָבִיע זְּבִינָג מַּבַבוּ לְבַנָּמָג מִמִּנָמָא

ימן הַשַּׁכֵּלְם וֹבִאַבּוֹלָמן וֹבוּלָהַם ימו שַּׁבֹלָא וֹאַבוּוֹנֹא יִּהַבֹּה

נט אנפולא געלא

Aaron, as the LORD commanded and made the holy garments for for ministering in the holy place, scarlet, they made plaited garments, And of the blue, and purple, and

XIXXX

7

تْشَاّل: (ממישי) ואַרְגָּבָוֹן נעולמע מָלג נְמֶּמְ עַכְּלָא נִאָּבְעָּנִינָא יִגָּבַעַ זְעִינָגִי אי נוֹמֹמִ אָטַרְהָאָפָּׁר זָהָב הְבָּבֶלָת נַעָּבַרָּ

بختبك كهدفها بختبك صبكمت ַ פּֿטֹּגִלְםָ לְהְּמָּוִע פֿעַוֹּלִי בַּטִּכְלָעְ וַפַּגֵּגִהִּ טוּמָגוֹ לַמָּמֶּבִּר פַּנִי זְיְרְקְּלְּתְּוּ אָעַרְפַּתֵוּ תַּזְּהָבְ וְקְצֵּיֵץ

 בְּטַבָּׁע מְשִׁנַבְיְ חַבְּנִי מַּבְ_מִּנִי تَهْرُ بَجُنِيكَ تَهُمْ مَمُهُا لَا يُعْرَدُ

ַ עוּאַ פֿמֹגַּמֵּעוּ זָּהָב שַּׁכַּלָּת וְחַמֶּב אַפְּבִינְוּ אַמֶּוֹר עִּלְיוּ מִמָּנוּ (כ, לַבְּווּתוֹ)[ל, לַבְּוֹתָיוֹ] וַיְבֶּר:

בַּאַמֶּר צַּנְּר יְהַנְּר אָתַ אַוּור כְּמָא דְּפַקּוּד יִיָּ יָת מֹשֶׁה: וֹאַבְּלֹמֹן וֹטוְכַמַנוּ הָאָנִוּ וֹהָהָהַ נאַבְגָּוֹלָא יַבְּבַע זְהַוֹרִי וְהַוּץ ענא פֿמוּבָרוֹהי דַּהְבָּא מַכְּלָא נהטין הסוניה דעלוהי מניה

הַרון סְמְרוֹהִי מֶלְפַּף:

כּטַפּׁגן מַברוּ בַיה מָלָפָפָן עַל

זַבורי וּבְגו בוּצָא עובָד אוּמָן:

שַּבְלֵא יּבְוֹיוֹ אַבְּנִוֹלָא יִבְוֹיוֹ צִבְעַ

וְנַרִירוּ יָתְ שַׁמֵּי דְּרַהְבָּא

יבוץ שויר:

إزيوها هما يحجين متقمه يروجم يوجه بمجين حارئه ونوجوا

ದೆಜ್ಞಗ: (ರ)

חוקם על־שְׁמִות בְּנֵי יִשְׁרָאֵל: משְּבְּעָת זְהָב מְפָּמָחִת פּמּוּהַי

ದಜ್ಞಗ: (ಡ) בְּמָא דְּפַקּיד יִיָּי יָה משֶּה: CÄÄL אַלוּג צוּכְבוֹא לְבֹוֹג וֹמְבַאָּל ΧĊΪ לְּהָּוֹּוּ זֹטַׁבַוְן מַּלְ כַּטַׁפָּוּ אֶנפוָבָא תְּשָׁם אָטָם גַּגְ כִּטָבָּע בַאָבָּע

> fine twined linen. blue, and purple, and scarlet, and And he made the ephod of gold,

workman. fine linen, the work of the skilful purple, and in the scarlet, and in the work it in the blue, and in the plates, and cut it into threads, to And they did beat the gold into thin

it joined together. joined together; at the two ends was They made shoulder-pieces for it,

linen, as the LORD commanded purple, and scarlet, and fine twined work thereof: of gold, of blue, and was of the same piece and like the was upon it, wherewith to gird it on, And the skilfully woven band, that

children of Israel. according to the names of the with the engravings of a signet, inclosed in settings of gold, graven And they wrought the onyx stones,

9

Moses. of Israel, as the LORD commanded stones of memorial for the children shoulder-pieces of the ephod, to be And he put them on the

שש, אלא הם בגדים שמכפים בהם כלי הקדש בשנת פלוק מפעות, שלא היה בהם שש: (1) ומן החבלה והארגמן וגוי. שש לא נאמר כאן, ומכאן אני אומר שאין צגדי שנד הללו צגדי כסונה, שבצגדי כסונה סיס

מُפُلَم مَم مُثَاثِن فَتَد نَمُلَعُم:

מֹבמֹגוֹ בֹבִיב נֹלִיפָּוֹ כִּטִּב

של מכלמ, וכן עם כל מין ומין, שכל המינין מומן כפול ששה, והוהב מומ שביעי עם כל המד והמד: ללורך סטם, לעשות לותן פתילים מעורבים עם כל מין ומין בחשן ואפוד, שנאמר בהן והב, חוט אחד של והב עם ששה חוטין (איידעסנען), מפין דקים. כאן הוא מלמדך היאך היי מווין אם הוהב עם החומין, מרדדים מפין דקין, וקוללין מהן פחילים (3) וירקעו. כמו לְלַקַע שָׁשֶׁרֶן (מַהליס קלו, ו), כמרגומו וְרַדִּידוּ עַמִּין, היו מרדיץ מן הוהב, אֹשמנ"דרה צלע"ו

Δī	ײָה שְׁמֵּי הַשְּׁבְעָׁה עַלִּ"קִצְּוֹה תַּלִּ" שְׁמֵּי הַשַּׁבְּעָׁה עַלִּ"קִצְּוֹה תַּלְים	וישְׁנְא: מַלְ מַּרְמֵּין מִּוְּקְּהָא עַּלְ סִטְּרֵי הושְׁנְא:	And they put the two wreathen chains of gold on the two rings at the ends of the breastplate.	Δī
91	ַוּיַעֲשׁׁוּ שְׁתֵּ' מִשְׁבְּצָּׁת זָהָׁב וּשְׁתֵּ' שַּבְּעָּׁת זָהָב וַיִּהְּנִּי אָת־שְׁתֵּ' הַשְּבְּעָׁת עַל־שְׁגֵי קִצְּוֹת הַהְשֶׁן:	טוְהֵּלְא: טַּבְׁטֵּגְן הַּוְּלְטֵׁא הַּבְ טַּבְּגִּן סִּהְבֵּג וְטַבְּטֵּגִן הַּוְּלֵּן צִּבְּטִבְ וְטַבְּגִּ וְמַבְּטֵּגְן הַּוְלֵּצִוּ	And they made two settings of gold, and two gold rings; and put the two rings on the two ends of the breastplate.	91
ζī	װּבְּקְׁע מִעְּשֵּׁר עַּבְּת זָהָב טְהְיֹר: מּבְקֻּלְת מַעְּשֵּׁר עַבְּת זָהֶב טְהְיֹר:	וְשְׁבֵּרוּ עַל חוּשְׁנָא הִפִּין הְתַחַמְן עּוֹבְר גְּּדִּילִיּ דִּדְּחַב הְבֵי:	And they made upon the breastplate plaited chains, of wreathen work of pure gold.	ζī
† I	ְּיִׁהְאֵבְנִּיִם עַל־שָׁמֹת בָּנִי־ִישָּׂרָאֵל הַנְּּה שְׁתֵּים עָשְׁרֵה עַל־שְׁמֹתָם פְּתּוֹתִי הֹתָם אַישׁ עַל־שְׁמֹתָ לִשְׁנֵים עְשֶׁר שֲבֶם:	הְּמָּר מְּבְמֵּנוּ: בְּמִּנְאֵ נְּבָר מָלְ מִּמִּנִּה לְּנְרֵּ מְּמִנִיִּטְׁינִוּן בְּטִּד מִפְּרַמִּ כִּנְלְנְּ נְמְּרָאֵלְ אָנִּוּן טַּרְחַא מָמְרֵּנִ מַּלְ נְאָבְנָנִא מַלְ מִמְטִּטִּי בְּנָּנִ	And the stones were according to the names of the children of Israel, twelve, according to their names, like the engravings of a signer, every one according to his name, for the twelve tribes.	† 1
٤١	ְּהְשִׁרִ הְרְבִימָּר מִשְּׁבְּצָּׁת זָהָב הְיִשְׁבֵּּה מְיִּסְבָּׁת מִשְּׁבְּצָּׁת זָהָב בְּמִלְאָהֶם:	מְנַמְּגֵּן בַּנְתַּדְ בַּאָהֶלְמִוּטִּעוּן: וְכִוּנְלְאִ וְפַּנְתֵּינִי מְהַפַּׁמִּן וְסְנִבְאִ נְבִימָּאִנִ בַּנִים זְמָּא	And the fourth row, a beryl, an onyx, and a jasper; they were inclosed in fittings of gold in their settings.	٤١
71	زىخىند تېغىرىقى خېشە بەخى ئىمىد تېغىرىقى خېشە	מֹנְלֵגֹא וֹהֵּגוֹ הֹנְלָא: וֹסִבְׁנִא שַׂלְנִשְׁאִׁרַ לַּנְּבָּנִגִּנִ	And the third row, a jacinth, an agate, and an amethyst.	71
11	إتواد تقير نوء وود بېټېت	וֹסְבְׁנֵבְנְם: וֹסְבְׁנֵא שִׁנְנֵלָא אִוֹמָבִלְצִּגוּן אֲבִּינִּנִ	And the second row, a carbuncle, a sapphire, and an emerald.	11
01	וַיִּמָלְאִּרֹבֹוֹ אַרְבְּעָה מַּוּרֵי אָבָן מוּר אָדֶם פִּמְדְרֹ וּבְנֶּקֶת הַמִּוּר הְאָחֶר:	סְמְּצֵּׁן יְבְּבְּיִלְּ מְּבְׁיִּ מְּבְּיִּ בְּאָבֶּן מְבָא סְרְבָא אַבְּמָאָׁי נְאָמְּלְיִמִּי בִּיה אַבְבְּעָא סְרְבִין	And they set in it four rows of stones: a row of carnelian, topaz, and smaragd was the first row.	OI
6	רְבְּוּעַ הְיָהָ בְּפִּוּלִ עָּעֵּוּ אָתִר הַתְּשֶׁן זָבֶת אְרְבָּוֹ וָזָבֶת רְחָבָוֹ בְּפְּוּלֵ:	פּנּקְנִיה עִיף: הוּשְׁנָא זַרְתָא אַּנְרְפָיה וַזַרְתָא מְרָבַּע הַנְה עִיף עִיף	It was four-square; they made the breastplate double; a span was the length thereof, and a span the breadth thereof, being double.	6
8	ַנַיַעַשׁ אָת־תַחָשֶׁן מִעֲשָׂה חֹשֶׁב פְּמַעֲשָׂה אֵפָּד זָהָב מְּכֵּלֶה נְאַרְנְּמֶן וְתּוֹלֵעַה שָׁנָי וְשֵׁשׁ מְשְׁזְר:	וְעָבְר יָת חוּשְׁנָא עּוֹבְר אִּוּמָּן כְּעוֹבְר אֵיפּוֹרָא דַּהְבָּא תַּכְלָא שְׁזִיר:	And he made the breastplate, the work of the skilful workman, like the work of the ephod: of gold, of blue, and scarlet, and fine twined linen.	8

عَدُّرِد: מַל_כִּוֹפָׁנִ 口袋母L sı زبر: والمنافعة المنافعة المنافرة المنافرة المنافعة ال נּאָט אָשֹׁ. לַּגִּוָטְ אָשַׁ. עַהְּבְעָט וֹנִט שַנִּשׁוֹ נִּגַּילָן בַּבֹּלְ שַׁבִּוֹ

هُمُّد عُدِ لَأَدُد لَعُظِد قُنْكَ: مَح مُدُرُ كُمُّ إِن تَكِيْمُا مَح مُؤْلِيا ַּנִינְשׁׁי שְׁחֵי שַבְּעָּת זָהְב וַיִּשְׁימוּ

ממַּגַע לִנוֹמֶב הַאָּפָּר: ظهُر خُرُد خُمُهُ لا مَنْ خَلَا لِيَا مُنْ خُرُدُ لَا يُعْلَىٰ لَا يُعْلَىٰ خُرُدُ لَا يُعْلَىٰ خُرُدُ لَا يُع ್ ष्ट्र क्षेप्रं ट्रेव्हा पंश्वंप संदेविकेप् לנהמן מִשׁנ סבֹּגִּע זַבָּע נִישַּׁבָּ

ממלוו לִימוֹן אופּוּגא: ÜĠĪĸ וויבונון על קבון

ದೆಜ್ಞಗ: (ಡ) הְאָפָּׁר כַּצְּשֶׁר צְנְּה יְהְנָה אָתַ־ קאַפֿר וְלְאַ־יַזָּח הַחַשָּׁן מַעַּל וּיִרְכָּסִוּ אֶתַרַהַחַאֶּן

אָנגי בֿבֿיל הָבָ הָבָּ غَرْعَ، لَيْرُسُ هُلِ ثِلْمُرِح لِهُظُل فَيُرْشُل لِيُحَدِينَ فِي فِي هِنِتُك مِنِتُك

מְּפָּׁנִי לְפָּנִוּ סְבְּנִר לְאָ נִפְּׁבֹוֹהַ: ⁵² יפְּי הַמְּעִיכִי בְּתִּיכִי בְּתִּיכִי בְּתַּיִיבְאָ

تَاثَمُٰتُ : שׁכֹבֶע וֹאַבְּנֹמוֹ וֹעוּלַהַע הָּנֹג בַּמְנָג עַבַּלָא וֹאַבְנַוֹּנֹא יִּגִּבַת

בַוֹבְנִים: מּל־שׁוּבֵי הַמִּמִיל סְבָיב בָּתִּיך ^{כב} אָת־הַפְּעֲמֹנִים בְּתַּוֹּךְ הָרִמֹנִים ווֹהְשׁׁוּ פֹּהַמִינוֹ זַבְּיכַ סִבְּוֹר וַיִּהְיִּנוֹ

> אַפּוִבֿיִּגְ לְפֿבֿיַלְ אַפּוָבִיּי: אָלְ-מִּוּלְ מִנַמֶּגֹּטָא וֹנִעַרוּנִוּ מַלְ כִּטִבּּ סְמְרוֹהִי יְהַבוּ עַּלְ תַּרְמֵין

דְאֵיפוֹדָא לְגָיו: חושְׁנָא עַל סְפְּחֵיה דְּלְעָבְרָא שבין סמבי והֹבוי שֹבְתוֹ אוֹשׁן בּבְתַב

אַפּוִנִי לְפַׁבִּילִ בִּינִ לְוָפֹּי וּהֹבוּנ עֹבְעֹן הֹוֹכֹּן בַּבְעַרַ

್ಟ್ ಭಾ ದರ್ಭ: מהלני איפורא כָּמָא דְפַקּרַי אַפּוָבֹא וֹלָא יִשְׁפַּּבַל עוּהָּלָא בעלכילמא למטוי הכ טמון كالألأ **XLELLX** は上に分と מְשְּבְּעְּלֵיוֹ נְאֲחַרוּ יָת חוּשְׁנָא מֵעִּיְקְמָרוּ

מָבוּג עָּמִיר תַּכְּלְאַ:

: مَدَّغُنُ קפומיה סחור סחור いじんと יפומיה דַּמְעִילָא כָּפִיל לְנַוּיה

יַבורי שִּיר:

שפולי מעילא סחור סחור וֹהְבֹּעוּ זַנִּין דְּדְתַב דְּבֵי וִיתַבוּ

> forepart thereof. shoulder-pieces of the ephod, in the two settings, and put them on the wreathen chains they put on the And the other two ends of the two

of the ephod inward. thereof, which was toward the side the breastplate, upon the edge and put them upon the two ends of And they made two rings of gold,

.bodqs the skilfully woven band of the close by the coupling thereof, above underneath, in the forepart thereof, shoulder-pieces of the ephod and put them on the two And they made two rings of gold,

commanded Moses. from the ephod; as the LORD the breastplate might not be loosed woven band of the ephod, and that that it might be upon the skilfully of the ephod with a thread of blue, by the rings thereof unto the rings And they did bind the breastplate

of woven work, all of blue; And he made the robe of the ephod

of it, that it should not be rent. with a binding round about the hole thereof, as the hole of a coat of mail, and the hole of the robe in the midst

linen. purple, and scarlet, and twined the robe pomegranates of blue, and And they made upon the skirts of

pomegranates: robe round about, between the pomegranates upon the skirts of the and put the bells between the And they made bells of pure gold,

57

77

٤٦

77

17

81

ជុំប៉ុះ (៤) commanded Moses, so did they. אַשֶּׁר צִּיְנְת יְתְּנֶת אָת־מֹשֶׁת בֵּן בְּכֹל דְּפּפִיר יָיָ יָת מֹשֶׁת בַּן did according to all that the LORD meeting; and the children of Israel מוָמֹג וֹנֹהַמִּוּ בְּדֹנֹ נֹמְבַאָב בְּבֶב מַמָּבּׁוֹ וֹמִּלִא נֹהֹבּגוּ בִּנֹג נֹמָבַאִנ the tabernacle of the tent of וַשֶּׁבֶּׁלְ בָּלְ_מְּדָנַע מִאָּבּוֹ אָנִילִ וּאָלָומִע כָּלְ מָּדִידַע מִאָּבִּוֹא Thus was finished all the work of ַ צְּנָה יְהְנָה צֶּת־מֹשֶה: (o) בְּמָא דְפַּקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה: מַלְ-חַמִּאְנָפְּׁת מִלְמָמְלְת כַּאְמֶּבְר לְמִתּו מַלְ מַאָנָפָּׁתְא מִלְמָלָת above; as the Lord commanded blue, to fasten it upon the mitre השלו הלון פונול הבלת לנות ויהבו עלוהי הושא דהכילהא And they tied unto it a thread of פְּתִּיחֵי חוֹהָם לִבֶּשׁ לַיהֹוֶה: הֹּגְוָנִי. כַּעָּׁד מִפָּבַהָ עִּבָּה גַּוֹּ: signet: HOLY TO THE LORD. it a writing, like the engravings of a מֹצְוּנְרְ וַנְּכְּטְבָּנִי מְּלְנִוּ מִכְטַּדְ דְּלִּנְרְשָׁא בְּדְתַבְ דְּכֵּנְ נְכְּתַבִּ crown of pure gold, and wrote upon 30 ازيون جماجرا يزيا ترظهن بريد וֹמֹבֹעוּ וֹטַ בֹּגֹאַ כֹּלְגַאָּ And they made the plate of the holy ದೆಜ್ಞಗ: (ರ) the LORD commanded Moses. רקם כַּאַמֶּר צַנָּר יָהוָה אָת־ צַּיִּיר בְּמָא דְפַבּוּר יִיָּ יָת מֹשֶׁה: the work of the weaver in colours; as וֹאַבְעָּוֹלָא יַבְּבָע זְהַוָּרִי עּוֹבָר נאַבוּלמֹן וֹשוִלַמִּט מָּלוּ. מַמְּמָּבוּ and blue, and purple, and scarlet, ונת המונא דבוץ שויר ותקלא الْمُن لِنَجَدُتُم شِمْ فَمُأِلِدُ نِنْكُمُ لِي and the girdle of fine twined linen, בוצא דבוץ שורר: עמְנְבְּעָת שֵׁשׁ וְאֶת־מִכְנְסֵי תַבֶּּר קּוֹבְעַיִּא דְּבִּיצָא וְיָה מִכְּנָסִי the linen breeches of fine twined goodly head-tires of fine linen, and נְאֶעְ עַמָּגְוֹפָׁע אָָאָ נְאֶעַבּאָצָרֵ, וָנִי מָגִּנִפַּטַא גַּבוּגָא וָנָע אָבָע and the mitre of fine linen, and the אָנג לַאַּנִדְרָן יִלְבַּדָּוֹנִי: tor his sons, מובד מְחֵי לְצַּחֲרֹן וְלְבָנוֹהִי: linen of woven work for Aaron, and Lτ אָר זְיִּנְקְּיִם אָנִי דְּבְּיִּבְיִּלְיִ אָנְי הַאָּנִי וַנְעַבְּיִי יְנִי כְּהִּנִּין דְּבִיּצִיא And they made the tunics of fine ದೆಜ್ಞಗ: (ರ) קְשְׁבֵּת כַּאֲשֶׁר צְנָת יְתְנָת אָתַר קְשַׁמְּשְׁא כִּמָא דְפַפֵּיר יָיָ יָת in; as the Lord commanded Moses. the robe round about, to minister סְבְיַב שִׁפּוּלֵי מְעִילָא סְחוֹר סְחוֹר a pomegranate, upon the skirts of נְבְׁמֵּנְ זַנֹּא נְבְמִנִּגָּא זַנָּא נְבְמִנָּגָא מַּבְ a bell and a pomegranate, a bell and

(82) ואח פארי המגבעות. מפלרם המגבעום, המגבעום המפולרום:

(28) ויעשו בני ישראל. את המלאכה ככל אשר לוה ה'וגוי:

(1E) לחח על המצופח מלמעלה. ועלידי הפמילים היה מושיבן על המלנפם כמין כמר, ואי אפשר לומר הליץ על המצנפם, שהרי בשמיעם קדשים שנינו (זכמים ימ.:), שערו היה נראה בין לין למלנפם ששם מנים מפילין, והליץ היה נחון על המלם, הרי המלנפם למעלה והלין למטק, ומהו על המלנפם מלמעלה. ועוד הקשימי בה, כאן היא אומר וימנו עליו פמיל מכלם, ובענין הלוואה היא אומר ושקק אמרו על פמלנפם מלמעלה. ועוד הקשימי בה, כאן היא אומר וימנו עליו פמיל מכלם, ובענין הליו אלא מאוזן לאוזן ובמה יקשכנו במלחו, והיו קבועין בו מומי מכלם לשני ראשיו באמצעיםו, שבהן קושכו ומולהו במלנפם כשהיא בראשו, ושני מומין היו בכל קלה וקלה, אחם ממעל ואחם מחחם ללד מלחו, וכן באמצעים, שברן הוא נוח לקשור, המין דרך קשירה בפחום משני חומין, לכך נאמר על פמיל מכלם, ועליו פמיל מכלם, וקושר ראשיה סישנים בינים כולם יחד מלחביו למול ערפו, ומושיבו על המלנפם. ואל מחמה שלא נאמר פמילי מכלם, הואיל ומרובין קן, שהרי מלינו במשן ואפוד <u>וי</u>יקיק שר האם המשן וגוי, ועל כרחך פחום משנים לא היו, שהיי בשמי קלום המשן היו ב' מבעום המשן, ובצ' כמפום האפוד היו צ' עבעום האפוד שנגודן, ולפי דרך קשירה ד' מומין היו, ומכל מקום פחם משנים אי אפשר:

0†	אַמ [ֿ] קַלְעֵּׁי הָחָצֵּׁר אָת־עַמָּבֵיִיהָ וְאָת־אָבְנָּיהָ וְאָת־הַמָּסְףּ לְשַׁעַר הַחָצֵּׁר אָת־מֵיתָּרָיו וִיתֵּדֹתֵּיה וְאַת כְּל־כְּלֵי עֲבֹרָת הַמִּשְׁבֶּן לְאָהֶל מוֹעֵר:	וֹמִוֹא: כֹּלְ מִׁוֹ, פּוּלְטַוֹ מִמֻּכִּוֹא לִמִּמֶּכּוֹ בְּבְׁטָׁא נְט אֵׁמְנִוְטִּ, וֹסִכּטַׂא וֹנִט וֹנִט סִמְׁכַּטַא נִנִט פָּבָסָא לְטָבַת נִט סִבְבֵּוּ, בַּבַטָּא נִט תַּמִּוּבַטַּא	the hangings of the court, its pillars, and its sockers, and the screen for the gate of the court, the cords thereof, and the pins thereof, and all the instruments of the service of the tabernacle of the tent of meeting;	oŧ
68	אַתו מִוְבָּח הַנִּחֹשֶׁת וָאָת־מִכְבָּר הַנְּחֹשֶׁתֹ אֲשֶׁר־לֹוֹ אֶת־בַּדָּיִּי וְאֶת־בְּלִ־בֵּלְיִי אֶת־הַכִּיָּר וְאֶת־ בַּנְּוֹ:	יָת מַרְבְּחָא דִּנְחָשָׁא וָיָת סְרָדָא וְיָת בְּל מְנוֹהִי יָת אָרִיחוֹהִי בְּסִיסֵיה:	the brazen altar, and its grating of brass, its staves, and all its vessels, the laver and its base;	68
88	ְיִאָּת מִיְבָּח תַזְּּלִב יִאָּת שָׁמָן הַמִּשְׁלְּה יְאָת קַטָּבֶת הַסַּמֵּים יְאֶת מְסַךְּ פֶּתַח הְאְהֶל:	מַמֵּכֹּוֹא: בּוּסְׁמִּוֹא וֹנִט פַּבְסָא צַטְבָת מִמְטִא צַבְבוּטָא וֹנִט פַׁמָבָט וֹנִט מַבְבַּטַא	and the golden altar, and the anointing oil, and the sweet incense, and the screen for the door of the Tent;	88
Δ ξ	אָת־הַמְּנֹרָה הַמְּהֹרָה אָת־ גַרֹּהָיהְ גַּרָה הַמְּעַּרָבֶה וָאָת־ בְּל־בֵּלֶיהְ וָאֵת שָׁמֶן הַמְּאִיר:	וֹט מֹמִּטֹא בַאַּנִטַבוּטֹא: בּוָגִּׁתְּ, סַבְּבָא וֹט כָּלְ מָנָטִא נְט מִנְּבַטֹּא בַּכִּטִא נִט בּוָגִּתַּטַא	the pure candlestick, the lamps thereof, even the lamps to be set in order, and all the vessels thereof, and the oil for the light;	۷٤
98	ݣْرْيْات يَاهْزْلْنَا! غُلايَةْ غُلايَةْ غُلايَةْ غُلايَةْ خُرِّا لَا يُعْلا	לְנִים אַפּּוֹא: זֹט פֿטוּנִא זֹט פֿלָ מִּנְוָנִי, וֹזִט	the table, all the vessels thereof, and the showbread;	98
\$ €	אָת־אֶּרָוֹן הַעָּדֵה וָאָת־בַּבְּיִי וָאָת הַפְּפְׁרֶת:	אָריחוֹהי וְיָה בְּפִּוּרְהָא: אָריחוֹהי וְיָה בְּפִּוּרְהָא	the ark of the restimony, and the staves thereof, and the ark-cover,	\$ 8
+ £	וּאָת־מִּכְסֵׁת עּוֹרָת הֵאֵילִם הַמְּאְדְּמִים וְאָת־מִכְּסָת עַּרָת הַמְּחְשִׁים וְאֵת פְּרָכֶת הַמְּסֶך:	ַ סְׁמְנִגְא וֹנִע פַּרוּכְּהָא דִּפְּרָסָא מְסְמְּבֵּי וְנִית חוּפְּאָה דְּעַשְׁבֵּי נְיְתְ חוּפָאָה דְּעַשְׁבֵּי	and the covering of rams' skins dyed red, and the covering of sealskins, and the veil of the screen;	+6
⊂ ū	֡֝֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	ְיֵאִיתִיאוּ יָת מַשְׁבְּנָא לְּנָת מֹשֶׁה יַת מַשְׁבְּנָא יְיָת בְּל מָנוֹהִי פּוּרְפּוֹהִי הַפּּוֹהִי עַבְרוֹהִי וְעַמּוּדּוֹהִי וְסְמְכוֹהִי:	And they brought the tabernacle unto Moses, the Tent, and all its furniture, its clasps, its boards, its bars, and its sockets;	\$ 8

וֹאָטַבַּנְצָׁוֹ בַּנְוֹו לַכַּעַוֹן: אָח־בִּנְבֵי הַלֹּבֶשׁ לְצִּהַרְוֹ הַכֹּהֵוֹ בְּקּיִדְשָׁא יָה לְבִּישִׁי קּיִּדְשָׁא

בְּנוֹהִי לְשַׁמָּשָׁא: לְאַנִירוֹ בְּהָנְא וְיָת לְבוּשֶׁי אָטַ בּנִיבָר עַשְּׁבֶּר לְאָבָע בַּעַבְאָה זָט לְבִּיִהְ, אָמִיּאָא לְאָמִּמָאִא

the priest's office. garments of his sons, to minister in for Aaron the priest, and the in the holy place; the holy garments the plaited garments for ministering

בְּבֶּבְרֵי: בן שְּׁמִי בְּנֵי יִשְּׁרְאָלְ אָנו בְּלְ בְּרֵי בְּנִי יִשְּׂרָאֶלְ זְנִי בְּלְ בְּבֶלְ אֲשֶׁר־צְּיְה יְהוֹה אָת־מֹשֶׁה בְּכֹל דְפַפֵּיד יִיְ יָת מֹשֶׁה בּוֹ

פּוּלְטַׂנְא:

of Israel did all the work. commanded Moses, so the children According to all that the LORD

ದಲ್ಲಗ: (ಡ) ⁵⁺ וְהְנֵּה עְשָׁי אֹהְה כַאֲשֶׁר צְּוָָה וַיַּרְא מֹשֶׁׁה אָת־כָּל־הַמְּלָאלָה

כן עַבוּ וּבְרוּ יִבְרוּ יָהָרוּ משָה: וְנִיא הַבַּרוּ וָתַוּ כַּמָא בַּפַבּוֹר וִיָּ וַחַזָּא מֹשֶׁה יָה כָּל עַבִּידִהָא

they done it. And Moses blessed LORD had commanded, even so had behold, they had done it; as the And Moses saw all the work, and,

:Sarives

 $X\Gamma$

ΙÞ

ַ ממימי (שנימי) וַיְרַבֶּר יְהֹוֶה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמִר:

לנביא שלום נע מַמְּכּּוֹא בְּיוֹם יַרְקְאַ קַּרְשָּׁאָר בְּחַד

וּמַבַּיל וְיָ מָם מִמָּה לְמֵימַר:

the tent of meeting. shalt thou rear up the tabernacle of On the first day of the first month

And the LORD spoke unto Moses,

نُوَحِثُ مَحِ لِيَعُدِا عُن لِنَظَارِكُن : ַ נְשִׂמְהָ שְׁם אָם אַבּוֹן הָעֵּדִוּת CICL:

קיוֹם־הַתָּבֶשׁ הָרִאִּשִׁיוֹ בְּאָהָר לְתְּדֶשׁ הְּקְּיִם אָת־מִשְׁבָּן אָהָל

יָת פְּרוּלְתָא: רְסְתַּדוּתְא וְתַמֵּיל עַל אֲרוֹנְא

screen the ark with the veil. of the testimony, and thou shalt And thou shalt put therein the ark

نْلَمُّكِّ، ثَا كُلُّ اللَّهُ ثَالِينًا لَكُمُّلًا اللَّهُ لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ אָת־עֶּרְבִּוּ וְהַבַּאַתְ אָת־הַמְּנֹּרְה סְרְבֵיָה וְתַעֵּיל יָת מְנְרְתָּא וְנִיבַאַטַ אָטַרַנַּאָּלַטָּוֹ וֹמֹנַכַּטֹּ וֹטַמִּילָ זִּטַ פַּטוּנָא וַעַּסַבַּר זִיַ

וֹטֹבְלֵיל וֹט בּוָגִינִבֹא:

candlestick, and light the lamps upon it; and thou shalt bring in the and set in order the bread that is

And thou shalt bring in the table,

لَّهُمُنُ لَا يُمْمُكُ لِيَّالِمُ لِمُمْكُلِ لَيُقْتِمِ خَفِهُكُلِ لَيُقْتِمِ خَفِهُكُلِ لَيُعْمِنُ לְלַמְּבִינִ לִפֹּנִגְ אָבוּוִ

בְּעַבְעָּא לְמָחֶכָּנָא: בְּסְבַּרוּתָא וּתְשָּׁוּ יָת פַּבְסָא ללמבנו בוסמיא לבם אבולא הַנְּהָבְ נְהָהֵּלְ יָה עַרְבְּהָא דְּרַהְבָּא

door to the tabernacle. testimony, and put the screen of the for incense before the ark of the And thou shalt set the golden altar

قِيَا מִאֲכַּן אָבִרַ מִוּמֶר: ١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
١
<p

זַטְבָּא: וֹטְטֵּגוֹ וֹטְ מַבְּבָּטִא בַּהַּכְטָא

meeting. the tabernacle of the tent of burnt-offering before the door of And thou shalt set the altar of

וסוא אחד מי"א מומורים שבתפלה למשה: (E+) ויברך אוחם משה. המר להם יהי רלון שהשרה שכינה למעשה ידיכה, ויהי נעם ה' הֱלהֵינוּ עְלֵינוּ וגו' (ההלים ל, יו),

⁽³⁾ וסכות על הארון. לשון סגנס, שסרי ממילס סימס:

⁽ד) וערכה אה ערכו. שמי מערכות של לחס הפניס:

رَفِهَانُونَ هُمَا مِنْأَقِّا لِمُحْرِّاتِ لَهُمَا _ الْأَلَةَ، أَنَا مَلَاقًا * لَمَرَّاتُ* أَنَا حَكْرِد لْلَالْتِ ظِيُم: אַמָּר בְּוֹ וְלַבַּמִּהָ אָטָוּ וֹאָט בָּלִ ַ เฉ็ดนีนี้ אิบ_บิต่ด้อี่ไ โห๊บ_อี่द्_ เบ้โฮ่เ เ๋บ ฉีด้อี่โห โเ๋บ ฮั่द ÿn"ÿüf אָתַ מְסַבְּ שַּׁמַבְ בַּיִּבְיִּבְ 8 لْهَمْقْ \$u_ثِنَامُد فِرْدِ لَزُنَنِ ₽.□: מוער יבין המובח ונחף שם ומנא יביו ערבהא וחמיו המו בין־אָבל וִמִמוּן יָת כִּיּוָרָא בּוּן מִמִּכּוּ

: אַטַׁבַב ני פָּרָסָא דַּטְרַעּ וּהְשַּוּי נְת דְּרְתָא סְחוֹר סְחוֹר

מַנובי, וֹיהִי קוּדִשְּׁאַ: בביה וקקדיש ימיה וית כל הַמְשְּׁהָה וְהַפַּב יָה מִשְּׁהָא דַּרְבוּהָא

نىتى مَلْخُنْع كِيْمَ كِيْلُمْنَا: בַּלְ בַבְּלְוֹן וְלִבְהַשְּׁשְׁ אָשַרַבַּמִּוֹבְיוֹ כִּלְ מִּנְיִנוּ וּטִׁלַבָּהְ זִּשְׁ מַבְבַּנִיאָ

וטַלבּג מָ ימִיבּ: נְאָט_פַנָּוְ וּטִׁרַבּּג נִט פֹּנְוָבִא נִנִט בֹּסִנסֵנִשּ

יַהְהוֹן בְּמִיָּא: אָבְ_פַּטַע אָנִיבְ מוָמֹּג וֹנְעַבֹּאָ כַנִינַה מַהָּכּן וַמִּיֹא וַעַּסְׁנֵי, ַ נְהְקְרַבְתָּ אֶתְיְצְּהַרְלְ וְאֶתְ בְּנְיִוּ וּהְּקְרֵיב יָת צַּהֵרֹן וְיָת בְּנֹיהִי

נְמֵיה וִישִׁמֵישׁ בַּרְמָי: עַקְּבָׁהְ וּמִהְחַבְּׁשְׁ אָטָוּ וְקִבְּהְתְּהָ אָטִוּ ְקִּוּבְּתְּהָ אָטִוּ הְקָבָּבָּתְ

אָטֶׁם כַּׁשְּׁלְּנֵי: *י נְאֶטַבַּלְּנִוּ טַּלֵּנִינִר יְהְהוֹן כְתוּנִין: וְעַלְבַּאֲשָׁ וֹנִע בּׁנְעִי, טַלְבוּר וִעַּלְבּוּאָ

מולם לדותם: לְהִיֹּת לְמָהַם מְּשֶׁחָתָם לְכְהָנָת י אָת־אָבִיהָם וְכִּהָנִי לִי וְהִיְּהָת ជុម្មាញ នុក្ខា ៤ន្តម្លាក ជុម្មាញ

لختا ځ٠:

אַנוֹם בַּמֶּוֹם:

أظدَمُنُ بِعَنْ:

יי נְמְשֵׁחְהָ אֶת־הַכִּיְר

لْمُزْبِ بَاهِلُوْنَ كَانُمْ كُلُمُنَا:

לְבְּׁנִוּנִנִ מְּלִם לְבִּבוּנִנוּיִן: ينت خمنت خيبا لحيفيبا נת אַבוּבוּוֹ וִישִּׁמָּשִׁוּן בַּבְּיִבוּ וטֹבבּו וֹטבוּן כֹמֹא בַבֹבּוּטֹא

אֹתְוֹ בֵן עְשֶׂה: (ס) יָמִיה בּוְ עֲבַר: مَا الْإِلَاقُ طَهُمَا جَدُّحٌ لِمُؤْلًا قِبِيَا بِمَالِمَا الْقِحِدِ طَهِمَا جَدَحُ إِنْ وَهِرَا إِنْ

> and shalt put water therein. the tent of meeting and the altar, And thou shalt set the laver between

screen of the gate of the court. round about, and hang up the And thou shalt set up the court

it shall be holy. it, and all the furniture thereof; and all that is therein, and shalt hallow oil, and anoint the tabernacle, and And thou shalt take the anointing

shall be most holy. and sanctify the altar; and the altar burnt-offering, and all its vessels, And thou shalt anoint the altar of

its base, and sanctify it. ΙI And thou shalt anoint the laver and

meeting, and shalt wash them with sons unto the door of the tent of aid bas norsA gaird Histo uodt baA

priest's office. he may minister unto Me in the anoint him, and sanctify him, that holy garments; and thou shalt And thou shalt put upon Aaron the

put tunics upon them. And thou shalt bring his sons, and

þΙ

٤ı

71

ΟI

8

generations. priesthood throughout their shall be to them for an everlasting priest's office; and their anointing they may minister unto Me in the thou didst anoint their father, that And thou shalt anoint them, as

did he. that the LORD commanded him, so Thus did Moses; according to all **†**7 And he put the candlestick in the ದೆಜ್ಞಗ: (ರ) קרם ייִ בְּמָא דְּפַּקּיֹד יִיִּ יְתְּ LORD commanded Moses. יְחְוָה כַּאֲשֶׁר צְוָה יְחְוָה upon it before the LORD; as the ٤7 ניגלו גליו גלי במם כפול امتد لجربن، غانا بختره And he set a row of bread in order ∠ĠĻĊĽ: מְבַּרְאַ לְפָּרְוּכִימָא: ور ير الله بالانتها والمناه والمناه المناه ا tabernacle northward, without the meeting, upon the side of the 77 נושל אָעַבַיּהַבְּלְעוֹן בֹּאָעַרְ מוּמָב וּיִהָב יָה פּּחוּרָא בַּמַהָּכּו וֹמִנֹּא And he put the table in the tent of יְהוָה אָת־משֶה: (ס) הפקיד יין יות משה: commanded Moses. מַל אַרוֹן הְעַנְיה כַּאָשֶׁר צַנְּה עַל אַרוֹנָא דְּסְהַדִּיהָא בְּטָאַ testimony; as the Lord screen, and screened the ark of the יַּב נַּיְּשֶׂם אֲת פְּרָבֶת תַמְּסְׁךְּ נַיְּסֶרְ יָת פְּרוּכְתָא דִּפְּרָסָא וְאַמֵּיל tabernacle, and set up the veil of the رَنْكُم عُن لِهُدِلِ عُدِ لِهَمْ فِل الْمَمْرِ نُن غُدِيثُهُ خُمْمُونُهُ لِمَنْ And he brought the ark into the بهذا مريد אַרוֹנָא מִלְּמִילָא: בְאָרְן וּיִם אָטַרַבַּפָּבָה מַלְ upon the ark. אָבוּנֹא וֹיהַב יָה כָּפּוּרְהָא עַל the ark, and put the ark-cover above בַּאָרוֹנְא וְשָּׁנִי אָרִינִא וְשָּׁרִי עַבְּרִינִא וְשָּׁרִי אָרִינִיִּא עַלְ into the ark, and set the staves on אָטַ-הְעַּהְתַ אֶלְ- וּנְסֵיב וִיחַב יָת סְחֲדוּתָא آنظل آنظا And he took and put the testimony **%**ローはÿロ: (0) עַלוּהִי מִלְּעֵילָא בְּמָא דְּפַּקִּיֹד יְיָ יְת מֹשֶׁהֹ: מלְמָמְלִי כַּאָמֶה בּוֹנִי יְרוֹנִי commanded Moses. the tent above upon it; as the LORD וּהָּמִּם אָּטַבַמִּכְמַׁנִ נִאָּנִילָ הַּלְּגִוּ נְתַּנִּ נת הופָאָה דַּעַשְּׁכָּנָא tabernacle, and put the covering of تَنْظُرُمْ هُلا لَهُثَارٌ مَرْ لَاشَمُوا لَعْلَامَ بَلِ ظَلُمُهُ مَرْ لَاشَوْتُهُ And he spread the tent over the בַּמוּבְרוּ: thereof, and reared up its pillars. וּנְיַבוֹ אָנוַ בַּבוּנוֹיָנוּ וועד זע מֹלְרוֹהו וֹאַמִים זִע boards thereof, and put in the bars ※は」され続い נת סָמְכוּהִי וְשֵּוּי נָת דַפּוּהִי and laid its sockets, and set up the וּנְקָם מִשְּׁה אָת־הַמִּשְׁבְּן וּנִתּן וַאָּקִים מִשָּׁה יָת מַשְׁבְּנָא וִיהַב And Moses reared up the tabernacle, تۈشڭا: tabernacle was reared up. עַמְּנִינִי בֹאָעָר כַעַבְּהָ עוּכִּם עַּנְּקָם בּנָעָם בּנָעָם בּנָעָם בּנָעָם בּנָעָם בּנָעָם בּנָעָם בּנָעָם first day of the month, that the month in the second year, on the וּיְהִי בַּחַבְּשׁ הָרַאשָּׁוֹן בַשְּׁנָה וַהַוָּה בִּיַרְחָא קַרְמָאָה בְּשִׁהָּא And it came to pass in the first

בולבור: بُحَب يَهُمْ لِمَا مَرْم ثَيْكَ يَفِهُ فَا كَيْقَيْر ۖ فَسَنِهُ مَر هَنِهِ

southward. table, on the side of the tabernacle tent of meeting, over against the

(19) ויפרש את האהל. קי יריעות העזיס:

(02) את העדות. קלומומ:

970: (SS) על ירך המשכן צפונה. נמני סלפוני של רומד סבים (יומל לג:): ירך. כמרגומו לַדְּם, כירך סוס שסול בלדו של (שב) ובקרבחם. כמו ובקרבס, כשיקרבו:

נפכים של ממיד, כמו שנחמר וְשִׁשְׁר ְ פֹנֶת בַּלָת בָּלֵת בַּשֶׁמֶן וגוי (שמות כע, מ):

משט ממטס:

	(קצ) ויקטר עליו קטורה. שהריהוערני	ים, כמו שנהמר צַּבֹּקֵר צַבֹּקֵר בְּבִּקָר בְּּקִיעִילוֹ מָת נִ	בַּבְּכִם וּדּוּ, (שְמוּם לְ' וּ):	
88	֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֞֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	נאַקים יָת דָּרְתָא סְחוֹר סְחוֹר לְּמַשְׁבְּנְא וּלְמַדְּבְּתָא וִיתַב יָת מְשֶׁה יָת עַבִּירְתָא:	And he reared up the court round about the tabernacle and the altar, and set up the screen of the gate of the court. So Moses finished the work.	88
78	בְּבַאָּם אֶל־אַהֶל מוֹמַד וּבְקְרַבְתָם אֶל־הַמִּוְבֵּח יַרְחָצִי פַאַשֶׁר צְנָה יְהֹוֶה אֶת־מֹשֶׁה: (ס)	בְּמֵיעֵלְהוֹן לְעַשְׁבַּן וִמְנָא הְבָמִקְרַבְּחוֹן לְעַשְׁבַּן וִי יָח הְבָמִקְרַבְחוֹן לְעַשְׁבַּן מְשֶׁה:	when they went into the tent of meeting, and when they saould wash; as the Lord commanded Moses.	78
18	אָט_נְדֵּיהֶם וְאָחַ־רַגְלְיהֶם: וְרָחֲצָיִּ מִמֶּנִּ מִמֵּר וֹאָתַרָּוֹ יִּבְּנְיֵּ	ומִקְלִיהוֹן: הְבְנִיהִי יְתְּ יְבֵיהוֹן יְיָת בַּגְלֵיהוֹן:	that Moses and Aaron and his sons might wash their hands and their feet thereat;	18
96	נַלְשֶׁׁםׁ אָת־הַבְּיֹּר בֵּין־אָהָל מוֹעֵּר יבֵין הַמִּוְבֵּחַ נַיָּתֵּן שֲׁמָּה מֵיִם לְרְחְצֶה:	לְפֿצּוּה: וְבֵּוֹ מִּגִּבְּטִׁא וִיִּטִּד טַּמָּוֹ מִנְּא וְהַוּוּ זִטְ בִּיּוְבַא בֵּוֹ מִהָּבּוֹ וֹמִנָּא	And he set the laver between the tent of meeting and the altat, and put water therein, wherewith to wash;	08
67	וֹאֵתׁ מוִבָּח הִעּלְה שָׁם פָּתַח אָת־הַעֹּלְהׁ וְאָת־תַמִּנְהָׁה כַּאֲשֶׁר צְנְה יְהֹנֶה אֶת־מֹשֶׁה: (ס)	מְמְּטִי: מְנְטִׁטְא בְּמָא וְּפַפֵּיר יִיְ יָת נְאַפִּיק עֵּשְׁבְּנָא נִיָּת בְּחָרַע מַשְׁבְּנָא נִיָּת מְשְׁרֵ: מְשְׁרֵבְ	And the altar of burnt-offering he set at the door of the tabernacle of the tent of meeting, and offered upon it the burnt-offering and the meal-offering, as the Lord commanded Moses.	67
שניעי	נַנְשֶׂם אֶת־מֶסָךְ תַפֶּתַח לַמִּשְׁבֵּן:	לְמַמֵּבְּיֹא: וְמָּוּג נִט פֹּבַפֹא בַּעַבְׁמָּא	And he put the screen of the door to the tabernacle.	87
<i>L</i> τ	ַניַקְּמָר עָּלְיוּ קַמַּׁרֶת סַמָּים כַּאֲשֶׁר צַּנְּח יְחַוָּה אָת־ מֹשֶּׁה: (ס)	ְצַּקְשַׁר עַּלְיָהִי קְטֹבֶת בּוּסְמִין בְּמָא דְּפַּקֵיר יְיָ יְת מֹשֶׁה:	and he burnt thereon incense of sweet spices; as the LORD commanded Moses.	Lτ
97	ניַשָּׁם אָת־מִּוְבָּח תַּנְּהָב בְּצִּהָל מוֹעֵּד לְבְּנֵי תַפְּרְכָת:	בְּמַמֶּכּן וְמִנֹא צְדָה פָּרוּכְהָא: וְמֵּוּי יָת מַדְבְּהָא דְּדַהְבָּא	And he pur the golden altar in the tent of meeting before the veil;	97
Şz	וַנְעַל הַנֵּרָת לְפְּנֵי יְהַנְָּה פַּאֲשֶׁר צְּנְְה יְהַנְה אֶת־מֹשֶׁה: (ס)	הפקור ון נת משה: הארליק בוציניא קרם ון פְמָא	And he lighted the lamps before the Lord; as the Lord commanded Moses.	Şτ
	ספר שמות	– פרשת פקודי – שביעי – D	X subox A	

(15) ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו. יוס שמיני למלוליס סושוו כולס לכסונס, ומכגומו ניקקשון מִנִיסּ, צו ביוס קדַשׁ

(25) ויעל עליו וגוי. אף ביוס השמיני למלואים שהוא יוס הקמת המשכן, שמש משה והקריב קרבנות לבור, תון מאותן שנלעוה אחד העולה. עולם הממיני באח העולה. מולם הממיני ואחד העולה. מולם הממיני ואחד העולה. מולם

نَّ خَلِيد نُكِيْد مُرَّة אُن لِيَقْمُ خُلْ: زَرَّ عُن مُرْدِ بُن مُمُخْتُه: מפטיר ניכָס הַעָּגָן אָת־צְּהָל מוֹעַגַר נחַפָּא עַנְנָא יָה מַשְׁכּן וִמְנָא

filled the tabernacle. meeting, and the glory of the LORD Then the cloud covered the tent of

וּכְבַּוֹד יְהְנְׁה מְּלֵא אָת־הַמִּשְׁבֵּן: עַּשְּׁבָנֵא: אַבְל מוּעָּד בִּי־שְׁבָן עַּלְיוּ הַעָּרָן לִּמִשְׁבּן וִמְנָא צָּבִי שְׁרָא עַּלְוּהִי

יַּ וְלֵאִיְנְבָּלְ מִשָּׁה לְבוֹאַ אֶלִּי וְלָא יָבִּילִ מִשָּׁה לְמֵישַל

tabernacle. glory of the Lord filled the the cloud abode thereon, and the 35 into the tent of meeting, because And Moses was not able to enter

تَانُمُدِيْتًا ◘:

בְּכִל מַמְּלְנֵיהוֹן: نَشِلَةٌمْ فَحُرْمٍ مَشِفَتُهُ تُمْرُنا فِتِن نَشِلَةِمْ بجتية ﴿ بِن يَامَدُ لِي مِن يَعْضُ فِلْ بَحِيْضُ مَذِي مِنْ فِي الْمُعْلِينِ لِمُدَالًا لِمُعْلِينًا

throughout all their journeys. children of Israel went onward, up from over the tabernacle, the And whenever the cloud was taken

מַדַיוֹם הַמְּלִיהָי: י נאם לא נעלה העוד ולא יסְלוּ וִאָם לא מִסְתּלִם עָּנִינִא וֹלָא

בְּטְלִין עַּד יוֹם אָסְתַּלְּקוּתֵיה:

that it was taken up. then they journeyed not till the day But if the cloud was not taken up,

 בוע : הֹבֹאַב לֹבֹב מַסְמֹנִים :
 לינ קי שְּנַן יְהְוָָה שַּלְ הַמִּשְׁבְּן יוֹמֶם אֲבֵי שַנַן יִקְרָא דַּיִי עַל מַשְׁבָּנְא יְאֵשׁ תְּהְיָה לֻיְּלְה בְּיִ לְשֵׁינֵי כְּלִ – בִּימְמָא יְחֵיוּ אִישְׁהָא הָנֵי הליליא היה לעיני כל הנה

نَّهُ لَـٰهُم خُدُم مَّهُ خُدَيرا: לבולוא בוש למונו לב בוש

throughout all their journeys. the sight of all the house of Israel, there was fire therein by night, in upon the tabernacle by day, and For the cloud of the LORD was

88

ŧξ

.742 sgnd no si untluH ədt hnn, d4 sgnd no o2 - 1:21 On Shabbat Parah, read Mafiir and Haftara on page 243. On Shabbat HaHodesh, Mafiir is Exodus Sbekalim, Mafiir is Exodus 30:11 – 16 on page 150, and the Hafiara is the special Hafiara on page 237. The Hafrarah is I Kings 7:51 - 8:21 on page 229. Sepharadim read I Kings 7:40 - 7:50. On Shabbat

ומדבר עמו (פמיחה למ"כ ח): השלישי והכריע ביניהם, כי שכן עליו הענן, אמר מעמה, כל זמן שהיה עליו הענן, לא היה יכול לבוא, נסמלק הענן, נכנס (פב) ולא יבול משה לבוא אל אהל מועד. וכמוז אקד אומר, וזבל משה אל הקל מועד (זמרזר 1, פע), בה הכמוז

נלבקו כולן מסמום: שף סוא קרוי מסע, וכן וַיֵּלֶךְ לְמַשְׁעיו (בראשים יג, ג), וכן אַבֶּׁה מַשְׁעִי (במדבר לג, א), לפי שממקוס החנייה חורו ונסעו, לכך (88) לעיני כל ביח ישראל בכל מסעיהם. זכל מפע שהיי נופעיה, היה הענן שוכן זמקוס אשר יהנו שם. מקוס הנייהם

And the Lord called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the Lord, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the Lord.

And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.

And he shall kill the bullock before the Lords; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.

And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.

And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altat, and lay wood in order upon the fire.

And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altat;

but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.

And he shall kill it on the side of the altar northward before the Lord; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.

> ייקרפֿ מוֹעָד לֵאמִר:

דַבֵּר אָל־בָּנֵי יִשִּׁרָאֵל וְאָטַרָחָ אֲלַהֶּם אָדָׁם בְּי־יַקְרִיב מִבֶּם קָרָבָּן לֵיחֹנָּ מִן־חַבְּהַמָּׁה מִן־חַבְּקָרֹ וּמִן־חַצֵּאִן חַקְרִיבוּ אָת־קְרְבַּנְכֶם:

וְשְׁחָט אָת־בֵּן הַבְּקָר לִבָּוֵי יִהֹוָה וְהִקְרִיבוּ אָת־הַדֶּם עַל־הַמִּוְבֵּתׁ סָבִּיב אֲשֶׁר־פֶּתַה אָהַל מוֹעֵר:

و لْنَظْمُرُم عُلَالُمُ لِأَمْرُلُا لَاثِمَا عِنْكَ ذِلْنَالُانَا:

ְנְּבְּרָנְ בְּבָּרְ אַנְדְרָן תַכְּנֵוֹן אָחָ בַּלְ_תַּמִּוְבֵּתְ בּ וְנְּבְּרָנִ בְּבָּרְ אַנִּדְרָן תַכְּנֵוֹן אָחָ בַּלְ_תַמִּוֹבֵּתִי

، إلاّ إَلَّا هِذِرْ كِيَارًا مَوْيَاذُات كِمَ مَدِمِانُات كِمَا مِرَاكِكُنُّ إِكِمَا مَهِيَادٍ لِالْأَ مِيْكِد لِالْأُ مِيْكُنُ كِيْكُادُ لِالْأُمَانِيَّةِيَ

، إِمَا بَوْدَ نَجْ بَدِيْ رَدَ نَا اِللَّهُ مِيْ اِلدَاءِ فِي اِلدَاءِ فِي اِلدَاءِ فِي اِلدَاءِ فِي اِلدَاء كُلَّا اَلْهُ اِلدَّا اِللَّهُ اِللَّهُ اِللَّهُ اِللَّهُ اِللَّا اِللَّهُ اِلَّا اِللَّهُ اِللَّا اِللَّهُ ا كِلْاللَّهُ اِللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللّ

י^{פרפּל} וֹאִם מֹן הַבְּאָן אַנְבְּיָה מָּלְיִה יָּלְהִי בְּלִּהִ מִּן הַבְּשָׁבָּים אָנִ

ַ ן יְשִׁחַׁם אֹמִי עַל יֱבֵרְ הַמִּוְבֵּחַ צָפִּנָּה לִפָּנֵּ יְחִנְּה וְזָרְלִּי בְּנֵי אַחַרֵּן הַפֹּחֲנִים אָת־דְּעָּי עַל־הַמּוְבֵּחַ סְבָּיב:

פרשת ויקרא למנחה בשבת פקודי

- And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.
- But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- נַמָּח אַתּוֹ לְנְּמָּלִיוּ וְאָתִּ רֹאִשִׁוּ וְאָתִ פִּּדְרֵוֹ יְנְתָּרְ הַפֹּהַלְ אַלְּם עַלִּהְנִּמָּיִם אֲשֶׁר יַנְתְּאָשׁ אֲשֶׁר עַלְהַנְּיְנִי
- ְּתַמֶּרֶב וְתַבְּרָעֵיִם יִרְתַּץ בַּמָּיִם וְתִּקְרִיב תַפֹּתֵן אֶת־תַפֹּל וְהִקְמָיר תַמִּזְבָּחָה עֹלֶר הׁנֹא אִשֶּׁה רֵיתַ נִיחָתַ לִּיהְּה: (פ)

בּגְּרָל זְרוֹשֶׁהַ יִדְּעָנִי בְּאָבֶן İĞŪL _لگ כַּב יִשְׁבֵּי כִּנְעַּוֹ: עפַּל עַלְיהָר אָיִלְהָר אַנְלֵי מוְאָּר וֹאָנִוֹמִוְ נִוֹמָר 浴厂┌□ לָׁנֵוֵצְנִּ אָנוֹן יִשְׁבֵּן פַּּלְמֶּנוּ: אָן נְבְהַרְאָ אָבְוּפָּר ئلىك: מְּטְׁמִּנִ עַּמִּים יִרְּנְּזְנִוֹ בְחַסְדְרָ עַם־זֵי נְּאָלְהָ דְנַלְטַ בְּעְּיִנְעַ אֶּבְ בָּנָע למנט למולב טבלמטן אבא: **Ë**\%: ځنانځ בְּמִבְר נָאִבְּר בַּמְּדֶשׁ נוְבָא הָהִלָּת עָשָׁר غَانِاً.□: מֶּגְבְּמְבְּׁע בַּאֶּבְם יְּעוֹּע בְרוּהַף כִּפָּמוֹ יָם אַלְבוּ בַּמִּוּפָּבִנוּ בַּמִּוֹם אָבֿוּע עַוֹבְיָּה עַוְבוּהְמִתְן גֹֹבוּי ĪĠĊ ڔٙڛؚۊؠ אניב אָרְדָר צַשָּׁיג אַנובַל מִּלְץ שׁמִלְאָמוּ ۲۱۲٬۵ בְּבְּאָנְ הְדִנְתְתְ בְּלֶבְיֵים: عُلَّالًا هَقِيكِ تُمُلُمِد مِنْ الله לאָבוּ בְמוַנוֹר خَارُيْ لِــُــ بككي השפח חברוף יאקבמו פקש: ַּרְנָה הִּרְעַץ אַנֵּב: יִבְרָב נְאַנְנְךָ מַבְּרָם :اڠلا וְמֶׁנְלַבַּ יְרִנְרָ נָאֶבְרָי בַּכְּתַ מָבְמָּנו מִבּגוּ בִּנִם סָּוּב: שבמט וְכַּסְׁנְמִוּ וְבְרוּ בִמְצוֹעִם בְּמוֹ_ מובלע פולה והילו יבים ئېل: ĿĊĊ אָבְׁי נַאֲבְלִימֶּלְבִינִּי יְהְוָה אֵישׁ מִלְחָמָה יְהֹוָה المُناهِ الله זֹע אָלִן נֹאַלוָנִנוּ ڲٛڔڵ؞ וְרַבְּלֵוּ רְמֶה בַּיָּם: הגי וומבע יִש זיים ביים ZXČL אָשֶׁירָה לַיהוָה בִּי־גָאַה גָּאָה άtα ţŸrr-dÿr וּבְנָּוּ וֹמֻּבְאָבְ אָעַרַהַמִּוּבְּע 口がお口 ב'יהנְה آنظظك

שירת הים

WITH TID RUNGER TREEFIRE

אָמָּט בֹמָּב וֹמַּבְצִּי נְאֵמֶטוּ וְמִאָנְן וֹמְעָרְוּ וֹכִאָ אָמֶּב לְבמֵּב: (פּ)

אָת־שָׁמִי לִשֵּׂיִא: (פּ)

זְכִּוֹר אָת־לִּוֹם תַשִּׁבְּת לְקַדְּשִׁי שֵׁשָׁת יָמֵים תַּצְּבֹּר יְנְשָׁתְּיִ כְּל־מִלֹאִבְמֶּדְ יְיֹוֹם תַשְּׁבָת יִשְׁתִּי שַׁבְּתוּ שֵׁשָּׁת יְמֵים תַשְּבָּת יְמָדִי שִׁבְּתוּ שֵּׁתְּתִּי שַּבְּתוּ אַמִּר יִנִים תַשְּבָּת צִּמָּר יִבְּיִךְ יְמִּי אַמִּר יְבִּי שִׁשְּׁת יְתִּי אַמִּר יְהִוֹּה אַת־תִּשְּׁתִי יִיִּמְי אַמִּר יְבִּי שִּׁשְּׁת יְתִּי אַמִּר יְהְיִּה אַמִּר יְהְיִּה אַמִּר יְבִּי שִּׁמְּת יִּצְיִר אַמִּר יְהִינְּה אַמִּר יְבִּי וְשְׁבִּי יִּחְנִּתְ אַמְר יִבְּי וְשִׁבְּי אַמִּר יִּבְּי וְשִׁבְּי אַמִּר יְבִּי שִׁבְּי יִּהְיִּה אַמִּר יְבִּי שִּׁבְּי יִינְיִּה אַמִּר יְבְּם יִיְּנְּי אַמִּי בְּבְּי שִּׁתְּיִי שִׁתְּי שִׁבְּי שִׁתְּי שִּׁתְּי שִׁנְי שִׁבְּי שִׁבְי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְי שִׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִׁבְּי שִׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִּבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּבְּי שְׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִׁבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִּבְּי שִּׁבְּי שִּׁבְּי שִּבְּי שִׁבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִּבְּי שִׁבְּי שִּבְּי שִׁבְּי שִׁבְּישְׁבְּי שִּבְּי שִּבְּישְׁבְּי שְׁבְּי שְׁבְּי בְּישְׁבְּי שְׁבְּי שְׁבְּי שְׁבְּי שְׁבְּישְׁבְּי שִּבְּי שְׁבְּישְׁבְּי שְׁבְּי שְׁבְּי שְׁבְּבְּישְׁבְּי שִּבְּישְׁבְּי בְּיִבּי שְׁבְּיבְּי שְׁבְּישְׁ בּבּישְׁבְּישְׁבְּבְּישְׁבְּישְׁבְּישְׁבְּישְׁבְּי שְּבְּישְׁבְּי שְּבְּיבְּישְׁבְּי בְּבְּישְׁבְּבְּישְׁבְּישְּבְּבְּישְׁבְּיבְיִי בְּיבְּיבְּבְּיִי בְּבְּבְּיבְּבְּיבְּבְיבְּבְּיִי בְּבְּיבְיבְיים בְּיבְּבְיי בְּבְּיבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבּיבְּבְּבּב

אָנְרֵי יְהְנָה אֵלְהָיִר אֲשָׁר הוֹצֵאתִיף מַאָּרֶץ מִצְּרֵים מִבָּרִים מִבָּרִים: לַאׁ יִהְנָה אֲשָׁר הוֹצֵאתִיף מַאָּרֶץ מִצְּרָיִם מִבְּיִם עִלְ־בָּנִים עַלְ־שִׁנְעִי מִצְּרָה עַלְ־בָּנִים עַלִּשִׁמְתִּים וְעַלְּרִים עַלְ־הָּעָר עַצְּרָה עַלְ־בָּנִים עַלִּשִׁמְתִּים וְעַלְּרִים עָלְיִם לְאִׁהָרִי אֲשֶׁר בַּשְּׁמֵיִם וְמִּלְהִים לְאִהָּרִי אֲלֹהְים לְאִהָּרִי מְצִּלְפִּׁים לְאִהְבִי מִּלְשִׁרְיִי אָלְהִי עִלְּבִּים עַלְאִהְבִי עִּלְשִׁרְי אֲלִר עַנְּיִם עִּלְאִהְנִי (סִ) לְאִי מִשְּׁא אֶת־שִׁם־יְהְוֹּה אֲלִי הַשְּׁר בִּשְׁתִּי בְּשְׁנִי עִינְיִר אָלְי הְשִׁי אֲמִי הַיְּים לְאִהָּר יִשְׁי אֲלִי הְעָבְי הַיְּים לְאִהָּר יִשְׁי אֲלִי הְיִים בְּשְׁים לְאִהְרִי אָלְי הְעִּים לְאִהְרִי הְעִּים הְיִּים לְאִהְרִי הְעִּים לְאִהְרִי הְעָּים לְאִהְרִי הְעָּים לְאִהְרִי הְעִּים לְאִהְרִי הְעִּים לְשִׁים לְאִים הְיִּים לְאִהְרִי הְעָּים לְאִים הְעָּים לְאִבְּים לְאִהְרִי הְעָּים לְאִים הְעִּים לְאִים הְעִּים לְשִׁים לְּאִים הְעִּים לְּיִם הְעִּים לְיִּים לְּיִם לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְיִים בְּיִּם לְיִים בְּיִים לְּיִם הְעִיבְּים לְיִים בְּיִם לְּיִם הְעִּים בְּים לְאִבְּים לְעִבְּים לְאִבְּים לְאִבְּים לְּעִים בְּים לְאִבְּים לְיִּבְּים לְיִים בְּיִים בְּיִּם בְּעִּים לְּיִם הְעִּים בְּיִּם בְּיִבְּים לְאִבְּים לְיִבְּים לְיִים בְּיִּם לְּיִּים בְּיִים לְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִם בְּים בְּיִבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּים בְּיִבְים בְּיִבְים בְּים בְּיִים בְּיִים בְּים בְּיִבְּים בְּיִבְיִים בְּים בְּים בְּיבְים בְּים בְּים בְיבְים בְּים בְּים בְּיבְים בְּיִים בְּים בְּים בְּים בְּיִים בְּים בְּים בְּים בְּיבְים בְּיִים בְּים בְּיבְים בְּים בְּים בְי

משרת הדברות במעם עליון

上 回の 上 に L

LEULR WAIR

The Haftarah is Isaiah 2772 – 28:13

In days to come shall Jacob take 100t, Israel shall be blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage.

Hath He smitten him as He smote those that smote him? Or is he slain according to the slaughter of them that were slain by Him?

In full measure, when Thou sendest her away, Thou dost contend with her; He hath removed her with His rough blast in the day of the east wind.

Therefore by this shall the iniquity of Jacob be expiated, And this is all the fruit of taking away his sin: When he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in pieces, So that the Asherim and the sun-images shall rise no more.

For the fortified city is solitary, A habitation abandoned and forsaken, like the wilderness; There shall the calf feed, and there shall he lie down, And consume the branches thereof.

When the boughs thereof are withered, They shall be broken off; The women shall come, and set them on fire; For it is a people of no understanding; Therefore He that made them will not have compassion upon them, And He that formed them will not be gracious unto them.

And it shall come to pass in that day, That the LORD will beat off [His fruit] From the flood of the River unto the Brook of Egypt, And ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

And it shall come to pass in that day, That a great horn shall be blown; And they shall come that were lost in the land of Assyria, And they that were dispersed in the land of Egypt; And they shall worship the LORD in the holy mountain at Jerusalem.

Woe to the crown of pride of the drunkards of Ephraim, And to the fading flower of his glorious beauty, Which is on the head of the fat valley of them that are smitten down with wine!

ימְלְאִׁי פֹּנִירַטִּבֶּלְ טִׁנִּדְּרֵי: (פּ) אוואxx יַפּאָיִם וַאָּרַה וֹגָּלְר וֹגִּיּלִ יִפָּרִי וֹאָרָאָלִי יַבְּיִּרִייִי

ק הְּסְמָבָת מַבֶּהוּ הִבְּהוּ אָם־בְּהֵהָג הַרָּגִיּ הֹרֶג:

چ چوهېد چتاخية بېدىچېد بېړد چدنېز تېپاد چېنت چېدت:

לַכָּן בִּיאִת יָכָפַּר עֵּוֹן־יַעֵּלִּב וָזֶה בָּלִ-פְּרֵי הָסָר חַשְּאתִי בְּשִּימֵיו כְּלִ-אַבְנֵי מִזְבָּח וְחַמְּנִים:

ַ פָּג מָּגר בְּצוּרָה בְּּבָּר נָנֶה מִשְׁלֵח וָנָמֵזָר פַּמִּרְבָּר שָׁם יִרְעָה עַּגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִּלֶּה סְּעְּבֵּירָ:

בּיבִשׁ קִצִּירָהֹ הִשְּׁבַרָנָה נִשִּׁים בָּאִיֹת ' מְאִירַוֹת אֹוְתָה בֵּי לָא עַם־בִּינוֹת הֹוּא עַל־בֵּן לֹא־יְרַחֲמָנֵּנּ עַשְּׁהִּי וְיִצְּרָוֹ לִא יְחְנֵּנֵּי: (פ)

َ لِهُمِادِ هُلَادِ فَلِادِ مَهُدُمُ اللَّهُ مُهُدُمُ فَ لَوْلُادِ هُلَادٍ فَلَادٍ مُهُدُّذُ لَا لِهُمُونَ فَكُمُونُ المُنْدِ هُلُادٍ هُلُادٍ مِهُدُمُ الْكَالِي فَهُمُ

וְ הְנָהוּ בַּנִּיֹם הַהֹּוּא יִמְּקִעַ בְּשׁוֹפֶּר גִּדִּיֹל יִּ יִּבְאִּי הְאְבְדִיםׁ בְּאֵבֶץ אַשְּׁיִר וְהַנְּדָהִים בְּאֵבֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁמַהְוָיּ לֵיהְּנָה בְּתַר הַקְּדֶשׁ בִּירוּשְׁלְם: (פ)

ייוועאא הוֹי שַּמֶּרֶת גַּאוּת שִּבֶּרֵי אָפְּרַיִם וְצָיִץ נַבֶּלְ בְּרֵי הְפְּצֵּרְתְּיִ צֵּאִי שִׁפֶּרֵי אָפְּרַיִם וְצִיץ נַבֶּלְ הוֹי שַּמֶּרֶת נֵּאוֹ אֲשֶׁר עַּלְ־רָאִשׁ גֵּיא־שְׁמְנְיִם

Behold, the Lord hath a mighty and strong one, As a storm of nail, a tempest of destruction, As a storm of mighty waters overflowing, That casteth down to the earth with violence.

The crown of pride of the drunkards of Ephraim Shall be trodden under foot;

And the fading flower of his glorious beauty, Which is on the head of the fat valley, Shall be as the first-ripe fig before the summer, Which when one looketh upon it, While it is yet in his hand he eateth it up.

In that day shall the Lord of hosts be For a crown of glory, and for a diadem of beauty, Unto the residue of His people;

And for a spirit of judgment to him that sitteth in judgment, And for strength to them that turn back the battle at the gate.

But these also reel through wine, And stagger through strong drink; The priest and the prophet reel through strong drink, They are confused because of wine, They steel in vision, they totter in judgment.

For all tables are full of filthy vomit, and no place is clean.

Whom shall one teach knowledge? And whom shall one make to understand the message? Them that are weaned from the milk, Them that are drawn from the

For it is precept by precept, precept by precept, Line by line, line by line, Here a little, there a little.

For with stammering lips and with a strange tongue Shall it be spoken to this people;

To whom it was said: 'This is the rest, Give ye rest to the weary; And this is the refreshing'; Yet they would not hear.

And so the word of the LORD is unto them Precept by precept, Line by line, little; there a little; That they may go, and fall backward, and be broken, And snared, and taken.

הְּנָה הְזָּק וְאַפִּץֹ לֵאִדִּינִי בְּזָרֶם בְּרֶד שַׂעַר קְטָב בְּזֶרֶם תַּוֹם כַּבִּירֵים שׁטְפָּים הִנִּיח לְאָרֶץ בְּיֶר:

אָפְבֶוֹם: בּ בְּנִלְנִם שַּנְמַׂמָנִר עַּמֶבֶנִר אָפּוָנֵי

װְלִיִּלְה צִיצָּה נִבֵל צְבָּי הִפָּאַרְאִי אֲשֶׁר עַל־ רָאִשׁ גֵּיִא שְׁמְנִים פְּבִכּוּרָהִ בְּמָרֵם לִּיץ צִשֶּׁר יִרְאָה הַרֹאָה אִיֹּלְהּ בְּעִיּדָה בְּכַפִּי יִבְלְעַנְּה: (ס)

פַּיִּלִם חַהֹּוּא יְהְיֶה יְהְנֶה צְּבְאֹוֹת לַעֲמֶהַה צְבִי וְלִצְפִירָת הִפְּאְרֶה לִשְׁאֶר עַמְּוֹ:

، וּלְרִיּהַ מִשְּׁפְּׁמ לִּיּוֹשֶׁבֵ עַלְ־הַמִּשְׁפְּׁמ إِלֹגְבוּרֶה מִשִּׁבֵּי מִלְחַמֶּה שֶׁעְּרֶה: (ס)

ر (נִם־אַלֶּה בַּיֵּרֵן שְׁנִּי וּבַשֶּׁבֶר הַעָּי כֹהֵן וָנָבִיא שְׁנִּי בַשֵּׁכְר נִבְלְעַי מִן־הַיֵּין הָעִיּ מִן־הַשֶּׁלָר שְׁנִּי בְּשֵּׁלֶר בְּרֵלְינֵי מִן־הַיֵּין

ַ בַּי בְּלִ־שָּׁלְחָנְוֹת מָלְאָוּ קֵיא צַּאָָּה בָּלִי מְקְוֹם: (פּ)

﴿ אָטַ־מִּי יוֹנֵה דַּמְּה וְאָתַ־מָּי יָבָּון שִׁמּיּמָה ﴿ אָטַ־מִי יוֹנֵה דַמְּה וְאָתַ־מָּי יָבָּיוֹ שִׁמּיּמָה

ֶּמֶם וְמֵּנְ מֶּם: בּּוֹ זֵּנְ לְזֵּנְ זֵּנְ לְזֶּנִ טִוּ לְטֵׁוּ טֵׁנִ לְטֵׁוּ וֹמֵּנִרִּ

ײַ בּׁי בְּלַמְּגֵי שִּׂפְּׁה יִבְלָשִׁין צַּחָהֵת יְדַבֵּר צָּלִ בּי בְּלַמְגֵי שִׂפְּה יִבְלָשִׁין צַחָהָת יְדַבָּר צָלִ

אַשֶׁרוּ אַמַּר אַלֵּיהֶם זָאֹת הַמְּנּיחָה הַנְיְחּיּ
 לֶּעֶבוּף וְזָאֹת הַמַּרְנִּעֻה וְלָאׁ אָבְיּא שְׁמִינַי:

ְנְלְפָּׁתְּוֹ כְטְיִם גַּבְרֵינִינְי צֵּוֹ לְאָנִ צֵּׁו לִמְׁ לְתָּמָּן כְלְיִ לֵּנִ לְלְיִ וְמֵּגִר אָם וְמֵּגִר אָם נְבִּלְיִ לֵּנִ לְלְיִ וְמֵּגִר אָם וְמֵּגִר אָם נְבִּינִי (פּ)

Therefore thus saith the LORD, who redeemed Abraham, concerning the house of Jacob: Jacob shall not now be ashamed, Neither shall his face now wax pale;

When he seeth his children, the work of My hands, in the midst of him, That they sanctify My name; yea, they shall sanctify the Holy One of Jacob, And shall stand in awe of the God of Israel.

לבו פְּה־אָמָר יְהוָה אָל־בָּית יַעַּלִּב אַשֶּׁר פְּהָה אָת־אַבְרָהָם לְאַ־עַּמָּה יֵבוֹשׁ יַעַּלִב יְלְאַ עַּהָה פְּנָיי יֶהֵוְרוּ:

にほらしに いなしな

The Haftarah is Ezekiel 28:25 – 29:21. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 23 2.

Thus saith the Lord God: When I shall have gathered XXVIII:25 the house of Israel from the peoples among whom they are scattered, and shall be sanctified in them in the sight of the nations, then shall they dwell in their own land which I gave to My servant Jacob.

And they shall dwell safely therein, and shall build houses, and plant vineyards; yea, they shall dwell safely; when I have executed judgments upon all those that have them in disdain round about them; and they shall know that I am the Lord their God.'

In the tenth year, in the tenth month, in the twelfth day of the month, the word of the LORD came unto me, saying:

Yon of man, set thy face against Pharaoh king of Egypt, and prophesy against him, and against all Egypt,

speak, and say: Thus saith the Lord God: Behold, I am against thee, Pharaoh King of Egypt, The great dragon that lieth In the midst of his rivers, That hath said: My river is mine own, And I have made it for myself.

And I will put hooks in thy jaws, and I will cause the fish of thy rivers to stick unto thy scales; and I will bring thee up out of the midst of thy rivers, and all the fish of thy rivers shall stick unto thy scales.

אַרְטְּלְּם אַּמֶּר נְּטִפִּי לְמַבְּדֵּי לְנִמְּלְּב: נִּלְבַּמְּפִי בָּם לְמִנֵּוֹ חַיּנִיִם נִימֶּבוּ בָּם

נִמְרַאָּלְ מִּוֹ_חֵמְפִּים אַמֶּר נְּפָּׁבִּי בָּם

בַּרַרְאָמָרְ אָּרְנָיִ וֹחַנִּי בְּסַבְּצָּיוּ אָתַרַבָּיִר

يَّرْدُ بَائِد هُجْ بَنِ خُچُمَا بَحُرُد جُنَام أِنْ لِهُ فِنَا خُجُمْ الشَّامُ هُنُو مُؤْمِن حَمُّمُانِ هُؤْمِنَا يُرْدُ بَائِد هُجْ بَنْ خُچُمَا حَمُّمَانِد هُؤْمِنَا إِنْهُكُذِ مُؤْمِنَا كُخُمُانِ (حَ)

ייאואא בּשְּׁנְתֹ הְעֵּשִׁרִי, בְּעֵּמִרִי בְּעֵּמִרִי בִּעְּנִים עָּשֶׂר לְחָבֶשׁ הְיָה דְּבַר־יָהְנָה צֵּלֵי לֵאִלָּר:

مَعْرَبُو اِبَادِيَّهُ مِكْرَادُ اِلْاَكْ مَعْرَبُو جِيْرُاءَ مَعْرِبُو اِبَادِیِّهُ مِكْرَادُ اِلْاَكْ مَعْرَاتُ جِيْرًاءَ

דַּבָּר וְאָמַרְמָּ כֹּה־אָמַרוּ אַדִּנָי יֵחֹוֹה הִנָּי מְלֶיךִּ פְּרָעָׁה מֶלֶּךְ־מִצְרַיִם תַּחַּנִּים תַּנָּרֹל הַרֹבֶץ ְבְּתַּוֹךְ יָאֹרֶיוּ אֲשֶׁר אָמָר לִי יָאֹרֶי וַאֲנִי עֲשִׁיחָנִי:

ڼېژبك ﺧֿՃጵՃጵ۵،ك ﻧﻪﻟـــــًﺎ ﻟﯩﺘﻼﺯﯨﺰﯨﺪﺍﻝ ﺷﯩﻨﯩﺪ ﺍﺗﻼﭘﺪﯨ ﺧﻼﻟﻪﺗﺪﯨ ﭘﯩﻨﯩﺪﯨﺪﺍﻝ ﻣﯩﻨﯩﺪﻯ ﺋﯩﻨﯩﺪﯨ ﺧﯩﻨﯩﺪﯨ ﭘﯜﺗﯩﻨﯩﺪﻯ (ﺩﻯ ﺳﯩﺪﯨﺪﻯ)[ﺩﻯ ﺳﯩﻨﯩﺪﻯ] ﺧﺎﺷﯩﻨﯩﺪﯨ

- And I will cast thee into the wilderness, Thee and all the fish of thy tivers; Thou shalt fall upon the open field; Thou shalt not be brought together, nor gathered; To the beasts of the earth and to the fowls of the heaven Have I given thee for food.
- And all the inhabitants of Egypt shall know That I am the Lord, Because they have been a staff of reed To the house of Israel.
- When they take hold of thee with the hand, thou dost break, And rend all their shoulders; And when they lean upon thee, thou breakest, And makest all their loins to be at a stand.
- Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I will bring a sword upon thee, and will cut off from thee man and beast.
- And the land of Egypt shall be desolate and waste, and they shall know that I am the LORD; because he hath said: The tiver is mine, and I have made it.
- Therefore, behold, I am against thee, and against thy rivers, and I will make the land of Egypt utterly waste and desolate, from Migdol to Syene even unto the
- No foot of man shall pass through it, nor foot of beast shall pass through it, neither shall it be inhabited forty veats.
- And I will make the land of Egypt desolate in the midst of the countries that are desolate, and her cities among the cities that are laid waste shall be desolate forty years; and I will scatter the Egyptians among the nations, and will disperse them through the countries.
- For thus saith the Lord GOD: At the end of forty years will I gather the Egyptians from the peoples whither they were scattered;
- and I will turn the captivity of Egypt, and will cause them to return into the land of Pathros, into the land of their origin; and they shall be there a lowly kingdom.

- ۥڹڡٚ؈ٚڗ؋ڽڂڽڽ אڹؠ؋ڔۼڽؗۮڿڂۦۼ؞ڽ ڔڬٚ؉ڹڡ۪۪ڿ؇ڔؙ؈۫ڽڔۺڿڎ؇؞ڔؗ؇ڹۅڎ بو؈ڗ؋ڿ؇ڔؙ؈ڽؠڽڿڎ؇؞ڔ؇ڹ٦؞ڽٷؿ بڡ؈ڎڝ؋ڎ
- י װְגְּיְהְיִם מְּהְּמְּנִי שְׁנִי לְבָּיִת וְהְּבְּאֵלְ: " יוֹגְרִי בְּלְ_וְהְבָּוֹ מִאֵּבְוֹם בִּׁוּ אֵנָוֹ וְעִוֹנִי וֹהַּוֹ
- שַּׁמְּבֶּר וֹנַהְּמָּרִטֵּ לְנִים כֹּלְ_מִּטְׁדֵּנִם: (ס) יבַלּהְטֵּ לְנִים כֹּלְ_כִּעֵּנֵ יבִּנִיּאָהְּדָּם הַּלֶּוּ בַּטִּׁבְּהָם בַּנִּ (כֻ, בכפר)[טַ, בַּכַּנּן] שַּיְוּאִ
- « كِذَا فِت عِمَا ُ هِنَادٍ يَتَالَّا بَيْنِ مُواهُ عِرَاهُ بَرَدِد إِنَجُدِوْ، مَقَاةً عِرِتَ بَجَيَقِت:
- הְּמֶּגְעֵּגְ: וֹנִבְׁמִּנְ בִּיִבְאָדָּגְ וִעִּוְיֵע זְהָּוֹ אִמָּבְ וֹאָבִ צְ, וֹאָדָּג יִ וְטִׁנְמֵּנִי אָבֵּאְ_מִּגְּבָנִםְ צְהָמִּמְׁמָּנִי וְטִוּבְּיִּעִ
- ، , לבו הגני אַלִיף וְאָל־יָאֹבִיִּף וְנִתַהֵּי אָת־ אָבֵּץ מִצְּבִיִם לְחָרְבוֹת תַּבֵּב שְׁמָמָה מִמְּנְדִּל סְנֵנְה וְעַּדְ־נְּבָרִל בְּוּשׁ:
- וְנָחַתֵּי אֶח־אֶׁבֵץ ׁ מִצְרַיִם שִׁמְמָׁה בְּחַוֹּףּו אֲרָצַוֹּת נְשַׁמֹּוֹת וְעָבֶ'יִהְ בְּתֹוֹף עָרֵים מְחֵרְבוֹת הִהְיֵיוְ שִׁמָמְׁה אַרְבָּעִים שָׁנְּה וַחֲפָּצַתִּי אֶת־מִצְרַיִםׁ בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִּים בְּאֲרְצִוֹת: (ס)
- ָבֵּי כְּׁה אָמָר אֲדֹנֵי יֵהוֹוָה מִמֵּץ אַרְבְּעָים שְׁנָהֹ אַקּבֵּץ אָת־מִצְרַׁיִם מִּן־הָעַמָּים אֲשֶׁר־נָפָׁצּי שֵׁמַה:
- וְשַׁבְּחִי אָת־שְׁבָוּת מִצְּרִוֹם וַתַשִׁבֹתָי אֹתָם אָבֶץ פַּתְּרוֹס עַל־אָבֶץ מְכּוּרָתָם וְתֵיוּ שֶׁם מַמְלְבֶּת שְׁפְּלֵת:

- It shall be the lowliest of the kingdoms, neither shall it any more lift itself up above the nations; and I will diminish them, that they shall no more rule over the nations
- And it shall be no more the confidence of the house of tracel, bringing iniquity to remembrance, when they turn after them; and they shall know that I am the Lord GoD.
- And it came to pass in the seven and twentieth year, in the first month, in the first day of the month, the word of the Lord came unto me, saying:
- 'Son of man, Mebuchadrezzar king of Babylon caused his army to serve a great service against Tyre; every head was made bald, and every shoulder was peeled; yet had he no wages, nor his army, from Tyre, for the service that he had served against it;
- Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I will give the land of Egypt unto Mebuchadrezzar king of Babylon; and he shall carry off her abundance, and take her prey; and it shall be the wages for his army.
- I have given him the land of Egypt as his hire for which he served, because they wrought for Me, saith the Lord God.
- In that day will I cause a horn to shoot up unto the house of Israel, and I will give thee the opening of the mouth in the midst of them; and they shall know that I am the LORD.'

TEUTR EX

- ي מן־הַמַּמְלְכוֹת מָהָנֵה שִׁפְּלָה וְלִאִּ־הִתְּנַשֵּׁא עִיד עַל־הַגּוֹיָם וְהָמִעַּשְׁמִּה לְבִלְמָּי רְדָוֹת בַּגּוֹיָם:
- ין לְאׁ יִהְיֶה־עּוֹד לְבָית יִשְׂרָאֵל לְמִבְּשָׁהֹ מֵּוְפָּיר עְּוֹן בְּפְנִיתָם אַחֲרֵיתֵם וְיְרֲעֹּי כָּי אֲרֵי אֲדֹנֶי יֶהוְה: (פ)
- رَبَرَ، בְּעֶשְׂרֵים נְשֶׁבַעִ שְׁנְּה בְּרִאִשִׁוֹן בְּאָתָר: בֹֹחָדֶשׁ הְיָנְה דְּבַר־יְהְנָה אֵלֵי לֵאִלִּר:
- בּן־אָבָׁם נְבוּכִּדְנֵאצַר מֶלֵּדִּ־בָּבֶּל הָצֵּבִּיִר אָת־הֵילוּ צְבֹּבְה גְדוֹלָת אֶל־צֵּר בְּל־רַאִּשׁ מִקְּבְׁח וְכְל־בָּתֵף מְרוּמָת וְשִׂכֶּר לֹא־הָיָת לַוּ וּלְחֵילוֹ מִצֵּר עַל־הְצַבְּרָה אֲשֶׁר־עְבָּר עְלֵיה: (ס)
- ۲۵ چَר אַמַר אַדֹּנִי יָהוֹה הִנְיִ נֹהֵן
 ۲۵ چׂנְבוּכַדְרֶאצִּר מֶלֶּרְ־בָּבֶל אָת־צָּרֶין
 מִצְרָיִם וְנִשְּׂא הַמֹּנְה וְשֶׁלַלְ שְׁלְלְהֹ וּבְזַיִּ
 בּיְּה וְהִיְתָה שְׂבֶר לְחֵילְוֹ:
- פְּעָּלְתוֹ אֲשֶׁר־עֲבֵר בְּה נָתָתִּי לוֹ אָת־אָבֶרִי מְצְּרְוֹי אֲשֶׁר־עֲבֵר בְּה נָתָתִּי לוֹ אֶת־אֶבֶייִ
- בּיַנִּים הַהֹוּא אַצְמֶיהַ מֶּבֶן לְבָּיִת יִשִּׁרְאֵׁל וּלְךְּ אָתֵּן פְּהְחִוֹּן־פֶּה בְּתּוֹכָם וְיָדְעִּוּ בֵּי־אָנִי יְהְוְה: (פ)

The Haftarah is Jevemiah 46:13 – 46:28.

- The word that the Lord spoke to Jeremiah the prophet, how that Mebuchadrezzar king of Babylon should come and smite the land of Egypt.
- Declare ye in Egypt, and announce in Migdol, And announce in Noph and in Tahpanhes; Say ye: 'Stand forth, and prepare thee, For the sword hath devoured round about thee.'
- הַנְּבָיא לְבֹוֹא נְבְוּכַדְרֶאצֵּר מֶלֶּרְ בְּבֶּל הַנְבָיא לְבֹוֹא נְבְוּכַדְרֶאצֵּר מֶלֶרְ בְּבֶּל קְהַכְּוֹת אֶת־אֵֵרֶץ מִצְרֵיִם:
- ְּ תַּגְּיִרוּ בְמִצְּרַיִם וְתַשְׁמֵּיִעִּי בְמִגְּדִּיִל וְתַשְׁמָיִעִּי בְנָךְ וּבְתַחְפַּנְתֵס אִמְרִוּ הִתִּיצֵב הְתְּשְׁנְיִי בְּמִצְּרַיִם וְתַשְׁמָּנִיעִס אִמְרִוּ הְתִּיצִּבִ

- Why is thy strong one overthrown? He stood not, because the Lord did thrust him down.
- He made many to stumble, Yea, they fell one upon another, And said: 'Arise, and let us return to our own people, And to the land of our birth, From the oppressing sword.'
- They cried there: 'Pharaoh king of Egypt is but a noise; He hath let the appointed time pass by.'
- As I live, saith the King, Whose name is the LORD of hosts, Surely like Tabor among the mountains, And like Carmel by the sea, so shall he come.
- O thou daughter that dwellest in Egypt, Furnish thyself to go into captivity, For Noph shall become a desolation, And shall be laid waste, without inhabitant.
- Egypt is a very fair heifer; But the gadfly out of the north is come,
- Also her mercenaries in the midst of her Are like calves of the stall, For they also are turned back, they are fled away together, They did not stand, For the day of their calamity is come upon them, The time of their visitation.
- The sound thereof shall go like the serpent's; For they march with an army, And come against her with axes, As hewers of wood.
- They cut down her forest, saith the Lord, Though it cannot be searched; Because they are more than the locusts, And are innumerable.
- The daughter of Egypt is put to shame; She is delivered into the hand of the people of the north.
- The Lord of hosts, the God of Israel, saith: Behold, I will punish Amon of No, and Pharaoh, and Egypt, with her gods, and her kings, even Pharaoh, and them that trust in him;
- and I will deliver them into the hand of those that seek their lives, and into the hand of Mebuchadrezzar king of Babylon, and into the hand of his servants; and afterwards it shall be inhabited, as in the days of old, saith the LORD.

- יי מּדִּיִּעִּ נִסְחַוּ אַבִּירֶיִיף לֵאִ עְּמָד בָּי יְחֹזָה הַדְּפְּוֹ:
- הרְבָּה כּוֹשֵׁל נַם־נָפֿל אֵישׁ אָל־רֵעַהוּ נִיְאִמְרוּ קִּימָהו וְנָשֲׁבָה אָל־עַמָּנוּ וְאָל־אָרֶץ מוֹלְרְהַנוּ מִפְּנֵי חֲרֶב חַיּוֹנֶה:
- רּז קְרְאָּי שָׁם פַּרְעָּה מֵלֶּדְּ־מִצְּרִיִםׁ שָּאִיוֹ הַמֶּבְיר הַמּוֹעֵר:
- ַ תִּי־אָנִי נָאָם־תַמֶּׁלֶךְ יְהְנָה צְבָאָנִת שְׁמֵוֹ בֻּי בְּתְבָוֹר בֶּהְרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יָבְוֹא:
- פו לְלַ לְהַמַּׂנו טִבְיְׁי וְנִצְּטֵר מִצֵּין יוֹשֶׁב: (ס)
- מְּלְבֶוֹר וְפַּת־פִּיָּה מִצְּבְוִים בֵּוֹהְץ מִצְּפִּוֹן בָּאּ בְּא:
- אָגֶנֶם בָּא הַּלְנְנֵים הַּט פַּׁעִּבְּנֵים: נַּמָּנְ נִיפַּנִּּ נְּסִוּ נַטְבְּנִי לָאָ הַּמָּצִי כֵּּנִ נִּים אַגָּנָם בָּא הַלְנִים הַטַּבְּיִי בְּמִּנְלֵּנִ מַּבְבָּע בִּירִנִם
- بۈكائے ھنائى تۆك خىختانى تۆك كى كانۇك ھۇتانى تۆك خىكتانى تۆك
- בבּוּ מֵאַבְבְּׁנִי וְאָנוּ לְנִים מִסָּפֶּׁב: בּ בְּנִינִי וֹאָבַנִינִי בִּי לַאִ וֹחַמֵּב בִּיּי
- +ב הקישה בַּת־מִצְרָיִם וְחְּנָה בְּיַ*ר* עַם־צְּפְּוֹן:
- אַמּר יִחוָה צְבָאִה אֵלְבֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּרִ מִצְרִים וְעַלְאָמִוּן מִנָּא וְעַלִּפַרְעִרְ וְעַלִּ מִצְרִים וְעַלְאֵלְהֵיוִ וְעַנִּא וְעַלִּפַרְעִ וְעַלִּ פּרְעָה וְעָלְ
- , וְבִּיכִבְּים בְּיֵבְ מִבְּלֵבְ בְּבֵּבְ הְאַנְבִירַבְּן מִשְּׁכָּן בְּנִמִרַשְׁנָם וְאָם הְנִתַּיָּה פָּיִר מִבְּנִבְ בְּבָלְ וּבְיֵּרַ תְּבְּנָרִ הְנִתַּיִּה (פ)

But fear not thou, O Jacob My servant, Neither be dismayed, O Israel; For, lo, I will save thee from afar, And thy seed from the land of their captivity; And Jacob shall again be quiet and at ease, And none shall make him afraid.

Fear not thou, O Jacob My servant, saith the LORD, For I am with thee; For I will make a full end of all the nations whither I have driven thee, But I will not make a full end of thee; And I will correct thee in measure, But will not utterly destroy thee.

וְאַמְּׁה אַל־הִירֶּא עַבְּדֵּי יִעֲּקֹב וָאַל־הַחָּת יִשְׁרָאֵל כָּי הְנָנֵי מוֹשְׁעַף יַעֲקֹב וְשָׁקִם יִשְׁרָאֵל כָּי הְנָנֵי מוֹשְׁעַף יַעֲקֹב וְשָׁקִם וְשְׁאָנֵן וְאֵין מַחֲרִיד:

كَوْمَ كِذَ الْهَا كِذِ الْهُولَا لِهُمَا لِمَا الْمَالِةِ كِذَا الْهُولِا الْهُولِا الْهُولِا الْهُولِا الْهُولِا لِهُمَا الْهُولِا لِهُولِاً لَاهُا لَهُمَا لِهُولِا لِهُولِاً لِهُمَا لِهُمَا لِهُولِاً لَاهُا لَهُمَا لِهُولِاً لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِهُمَا لِمُعَالِمُ اللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللّهُ الللللّهُ اللللللّهُ الللللّهُ الللللللللللللّهُ الللللللللللللللللللللل

הפטרת בשלח

The Haftarah is Judges 4:4 – 5:31.

Now Deborah, a prophetess, the wife of Lappidoth, she judged Israel at that time.

And she sat under the palm-tree of Debotah between Ramah and Beth-el in the hill-country of Ephraim; and the children of Israel came up to her for judgment.

And she sent and called Barak the son of Abinoam out of Kedesh-naphrali, and said unto him: 'Hath not the Lord, the God of Israel, commanded, saying: Go and draw toward mount Tabor, and take with thee ten thousand men of the children of Naphrali and of the children of Naphrali and of the children of Sebulun?

And I will draw unro thee to the brook Kishon Sisera, the captain of Jabin's army, with his chariots and his multitude; and I will deliver him into thy hand.

And Barak said unto her: 'If thou wilt go with me, I will go; but if thou wilt not go with me, I will not go.'

And she said: 'I will surely go with thee; notwithstanding the journey that thou takest shall not be for thy honout; for the LORD will give Sisera over into the hand of a woman.' And Deborah arose, and went with Barak to Kedesh.

- יאַ יִּרְבוֹרֶהׁ אַשֶּׁה נְבִיאָֹה אֵשֶׁה לַפִּירָוֹת הָיא שׁפְּשָּׁה אָת־יִשְׂרָאֵל בָּשָּׁת הַהִּיא: יְהֵיא יִיִּשְּׁרֵם פְּחַם־פֻּמִר בּרִוֹּרָה בּיִי
- וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַחַר הַמָּר אֲפָרָוִם נִימֵּלִי הַרְמָּה יבֵין בֵּית־אָל בְּתַר אָפָּרָוִם נִימֵּלִי אַלְיִה בְּיִן בִּית־אָל לְמִּשְׁבֶּּם:
- נפּטַבְי, ימִפּנֵי, וְבַּלְיּן: וְלְפַטַּטַּ מִפּוּיִ הַּמְּבְינִ אָּלְפָּים אָיִה מִפָּנִי אָלְבִיִּי-יִמְּבִאָּלְ לֵבְּ יִמְהַבְּּטַּ בְּּנִיּה מִבְּיִר וּשִׁאַלְהִי וִשָּאִמֶּר אָלְיִּי בַּלְאָ אִנְּהִי הִבִּיִר וּשִׁאָלְהִי וִשִּׁאַמֵּר אָלְיִּר בַּלָאָ
- װְלְטַטְּיְרְיִהְ בְּּיֶּבְׁיִּ מְּעַ_בְּבָּׁא יְבְּיִן וְאָעַ_רַבְּבָּּוְ וֹאָעַ_חֲמָוְיִנְ יְמְׁמָּבְשָׁיִ אֵבְיִנְ אָבְ_זָּחַלְ אַנְחָוֹאָ אָעַ יִּמְׁמָּבְשָׁיִ אָבְיִּנְׁ אָלְ_זָּחַלְ אַנְיַהְיִּיִּ
- וֹאִם_לְאִ שֹלְכֵּׁג מֹמֵּג לְאִ אֵבְּוֹב: * נֹּאִמֶּׁר אֵבֶּגִּיׁ ַ בַּׁרְׁל אִם_שֹלְכָּג מֹמֵּג וֹעַלְכִׁשׁנ
- ر شَعْهِد بَرَا ۖ هَيْ ۖ فِهَا هِوْهِ حِدْ كَعُ بِبَيْهُ يَوَهِدِ بَهَ فِد 'بَهَرُهُ لِهُ هُوَد مَاذِاً ۗ جِن جِيد َ جَهُون نِهِ فِد 'بَهَرُه هِدَ مِن مِنِهِ نِهِ جِه إِدَاثِ لِهِ نِهُ خِلَ اللَّهُ هِا مِن مِن اللَّهُ مِن اللَّهِ عِن اللَّهُ مِن الللَّالِي الللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِنْ أَنْهُ مِنْ أَلَّا مِنْ اللَّهُ مِنْ أَلَّا مِنْ أَلَّا مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن أَلَّا مِنْ أَلَّا مِن الللَّالِي الللَّهُ مِن اللَّهُ مِن الللَّالِمُ الللَّهُ مِنْ أَلَّا مِنْ أَلِي مُنْ أَلِي اللَّا مِنْ الللَّهُ مِن اللَّهُ مِن

- And Barak called Zebulun and Naphrali together to Kedesh; and there went up ten thousand men at his feet; and Deborah went up with him.
- Now Heber the Kenite had severed himself from the Kenites, even from the children of Hobab the father-in-law of Moses, and had pitched his tent as far as Elon-bezaanannim, which is by Kedesh.
- And they told Sisera that Barak the son of Abinoam was gone up to mount Tabor.
- And Sisera gathered together all his chariots, even nine hundred chariots of iron, and all the people that were with him, from Harosheth-goiim, unto the brook Kishon.
- And Deborah said unto Barak: 'Up; for this is the day in which the Lord hath delivered Sisera into thy hand; is not the Lord gone out before thee?' So Barak went down from mount Tabor, and ten thousand men after him.
- And the LORD discomfred Sisers, and all his chariots, and all his host, with the edge of the sword before Barak; and Sisera alighted from his chariot, and fled away on his feet.
- But Barak pursued after the chariots, and after the host, unto Harosheth-goiim; and all the host of Sisera fell by the edge of the sword; there was not a man left.
- Howbeit Sisers fled away on his feet to the tent of Jael the wife of Heber the Kenite; for there was peace between Jabin the king of Hazor and the house of Heber the Kenite.
- And Jael went out to meet Sisera, and said unto him: "Turn in, my lord, turn in to me; fear not." And he turned in unto her into the tent, and she covered him with a rug.
- And he said unto her: 'Give me, I pray thee, a little water to drink; for I am thirsty.' And she opened a bottle of milk, and gave him drink, and covered him.

- يُدَاثِم چَרُم هُلَّا إِسَائِم هُرُج، هُنِه رَمَوْمُ مُهَا رَيْهُم چَدَبُرُا، هِهُرُتِ هَرُجً، هُنه رَمَوْمُ مُهَا يَحَادِيَا:
- ין װֻבֶּר הַפֵּינִי נִפְּהֵר מִפָּין מִבָּנִי חֹבָּר הֹתַן מֹשֶׁה וַיֵּטִ צְּהֵלֹי עַּר־אֵילִין (כ׳ בצענים)[ק׳ בְּצַעְנַנָּיִם] אֲשֶׁר אָת־הֶּדֶשׁ:
- ַּנַ נַיַּגָּרוּ לְסְיסְרָאַ בִּי עַּלְנִר בְּרָק בָּן־אֲבִינִעַם הַר־תַּבְוֹר:
- נין עַקרשָת הַגּוֹיָם אָל־נָחַל קִישִׁוֹן: בַבֶּב בַּרְזֶּל וְאָת־בְּל־הַעָּם אַשֶּׁר אָתֻּוֹ מְחֲרְשֶׁת הַגּוֹיָם אֶל־נָחַל קִישִׁוֹן:
- ַּוֹמֹאׁמֶּרֵ דְּבֹרָה אֵל־בָּרָׁק מִּוֹם בֵּי זָה הַיּוֹם אַשָּׁר נְתַּן יְהְנָה אָת־סִיסָרָאׁ בְּיָלִדְ הַלִּאׁ יְהְנָה יְצָא לְפָּנֵיְךְ נַיְּהֶר בְּרָל מֵתַר מְבֹּוֹר נְעַשְּׁהָת אַלְפָּים אָישׁ אַחְרֵיוּ:
- יי וְאָת־פְּלִ"הָּאַ אָת־סִיסִרָּא וְאָת־פְּלִ"הָהָהָ יִיְּהַר סִיסְרָא מִעַּל הַמֶּרְפְּבָּה וַיְּנְסִ בְּרַגְלֵיוּ:
- יבְּרָׁק רַבֵּרף אַחַבֵי חָבֶלֶבל וָאַחַבֵי חַפִּחַנָּה עֵר חַרַשָׁת הַגּוֹיָם וַיִּפְּל כְּל־עַחַנָּה סִיסְרָא לְפִּי־חֶׁבֶב לְא נִשְׁאָר עַּד־אָחֲד:
- יבֶּוֹ בּׁינִי שַׁבֶּׁר עַפֿינִי: שַבְּׁר עַפֿינִי בַּׁי שִּׁלְיִם בִּין יָבָּיוֹ מֶלְנַ עַבְּיִּ '' נְסִׁיסְבָׁאִ זָּס בְּׁנִילְּיִי אָלְ-אָשָׁלְ יִמְּלְ אָמִּנִי
- נִהַּצֵא יִעֵּל"לְקְרָאָת סִיסְרָאָ נִתָּאִטֶּר אֵלִיוּ סוּרָה אֲדֹנִי סוּרֶה אֵלִי אַל־הִירָא נִיָּסָר אֵלֶיהָ הָאְהֶלְה נִהְּכַּמָּהוּ בַּשְּׁמִיבֶּה:
- נְּיִּבְׁפְּׁעֵנְּ: הְּמְאִטְּגְ נִיִּפְּׁפְּּעֵע אָטַרְנְּאָנִגְ טִּטְבְּלֶּבְ נִשַּׁהְצֵעָנ נּנְּאָמֶּרְ אָצְנְיֵי עַהְּלֵּנִי לָּאָ מְתָּסְ-מָנִם בָּּנִ

- And he said unto her: 'Stand in the door of the tent, and it shall be, when any man doth come and inquire of thee, and say: Is there any man here? that thou shalt say: No.'
- Then Jael Heber's wife took a tent-pin, and took a hammer in her hand, and went softly unto him, and smore the pin into his temples, and it pierced through into the ground; for he was in a deep sleep; so he swooned and died.
- And, behold, as Barak pursued Sisera, Jael came out to meet him, and said unto him: 'Come, and I will show thee the man whom thou seekest.' And he came unto her; and, behold, Sisera lay dead, and the tent-pin was in his temples.
- So God subdued on that day Jabin the king of Canaan before the children of Israel.
- And the hand of the children of Israel prevailed more and more against Jabin the king of Canaan, until they had destroyed Jabin king of Canaan.
- Then sang Deborah and Barak the son of Abinoam on that day, saying:
- When men let grow their hair in Israel, When the people offer themselves willingly, Bless ye the LORD.
- Hear, O ye kings; give ear, O ye princes; I, unro the Lord will I sing; I will sing praise to the Lord, the God of Israel.
- LORD, when Thou didst go forth out of Seir, When Thou didst march out of the field of Edom, The earth trembled, the heavens also dropped, Yea, the clouds dropped water.
- The mountains quaked at the presence of the Lord, the God of Israel.
- In the days of Shamgar the son of Anath, In the days of Jael, the highways ceased, And the travellers walked

- וְאָמָרְאָ אֵלְיִי עֲּמָרְ פָּמַר הָאָמָר אֵלִי אָם־ אָישׁ יָבֹא יִשְׁאֵלֵךְ וְאָמָר הָוִשׁ־פָּׁה אָישׁ 1. בּיִאַ יִּשְׁאַלְרִי בְּּמָרִי הָיִשְׁיִּ
- ַנִּיִּפָּח יִעֵּל אֵשֶׁת־חָבֶר אָת־יָלָד הָאֹהֶל פַּלְּאִם נִּתְּהָקֵע אָת־הַיָּהִדִּ בְּרַקְּתֹּוֹ נִתִּצְנָת בְּלְאִם נִתְּהָקֵע אָת־הַיָּהִדִּ בְּרַקְתֹּוֹ נִתִּצְנָת בְּאָהֶץ וְהְוֹּא־נְרְדְּכִם נִיֶּעִר נִיִּלְתִּי
- הַלְּבֹרָאִ נְפֹּלְ מֶּט וֹנִינֹטְ בַּנַפְּטֹין:
 בְלַבֹּרָאִיְנִי וֹטַּאִמֶּר לְוִ בְּנַבְ וֹאַבְאֶבֹּ אֵטַ
 הַלְבֹּרָאִיְנִי וֹטַּאִמֶּר לְוִ בְּנַבְ וֹאַבֹּאֶבֹ אֵטַ
 וֹנִדְּנַ בַבֹרַ בְּבַרַ אָטַ-סִּיְסְבֹּאַ וַשַּׁהָּאֹ הֹבְ
- בּנְעָלוּ לְפְּנֵי בְּנֵי יִמְּרְאָל: בּנֵ נַיְּבְנָע אֶלְהִים בַּנִּים הַרְּוּא אָת יָבָּין מֶלֶנִּ
- ייִע נַתָּשָׁר דְּבוֹרָה וּבְרֶלָ בָּן־אֲבִינִּעַם (ס) בּיָוֹם הַהְוּא לֵאמְר: (ס)
- ַ בְּקְרָעִ פְּרָעִוּעִ בְּיִשְׂרָאֶלִ (ס) בְּהִתְּנֵדֵּב מַ בְּקְרָעִי יְהְנְתִי (ס)
- שָׁמְעַּנִּ מְלְכִים תַאֵּזִינִּנִּ רְּזְּנָרִם (סִ) אָנֹכִּי לִיהֹנְתׁ אָנֹכֵי אָשִׁירָה (ס) אֲזַמֶּר לִיהֹנָה אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)
- ְ יְהִנְׁה בְּצֵאִהְרְּ מִשִּׁעִירִ (ס) בְצַעִּרְרִּ מִשְּׁיְבֵה אֱדִּרִם (ס) אֱבֶץ רְעָּשָׁה נַם־שָׁמָיִם נְמָפִּר (ס) נַם־עָבָים נָמְפּר מֵיִם: (ס)
- בִּימֵּי שַּׁמְגַּר בָּן־שַׁנָת (ס) בִּימֵי יַשְׁרָחָוִת אֶרְחָוִת (ס) וְחֹלְבֵי נְתִיבֹוֹת יֵלְבֵּי אֶרְחָוֹת שְּׁבַלְּמַלְוִת: (ס)

The rulers ceased in Israel, they ceased, Until that thou didst arise, Deborah, That thou didst arise a mother in Israel. .

They chose new gods; Then was war in the gates; Was there a shield or spear seen Among forty thousand in Israel?

My heart is toward the governors of Israel, That offered themselves willingly among the people. Bless ye the Lord.

Ye that ride on white asses, Ye that sit on rich cloths, And ye that walk by the way, tell of it;

Louder than the voice of archers, by the watering-troughs! There shall they rehearse the righteous acts of the LORD, Even the righteous acts of His rulers in Israel. Then the people of the LORD went down to the gates.

Awake, awake, Deborah; Awake, awake, utter a song; Arise, Barak, and lead thy captivity captive, thou son of Abinoam.

Then made He a remnant to have dominion over the nobles and the people; The LORD made me have dominion over the mighty.

Out of Ephraim came they whose root is in Amalek; After thee, Benjamin, among thy peoples; Out of Machir came down governors, And out of Zebulun they that handle the marshal's staff.

And the princes of Issachar were with Deborah; As was Issachar, so was Barak; Into the valley they rushed forth at his feet. Among the divisions of Reuben There were great resolves of heart.

Why sattest thou among the sheep-folds, To hear the pipings for the flocks? At the divisions of Reuben There were great searchings of heart.

Gilead abode beyond the Jordan; And Dan, why doth he sojourn by the ships? Asher dwelt at the shore of the sea, And abideth by its bays.

קדְלַוּ פְּרָזָוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדֵלוּ (ס) עָד שַׁקַּמְתִּי דְּבוּרֶה שַּקָּמְתִּי אָנ בְּיִשְׂרָאֵל: (ס)

ִּבְחַרִ אֱלֹחָים חֲדָשִׁים אָז לְחֵם שְׁעְּרִים (ס) מָגֵּן אִם־יֵרְאָרֹ וָרְמַח (ס) בְּאַרְבְּעִים אֶלֶרְ בְּיִשְׂרָאֵלֹ: (ס)

לִבְיׁ לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל (ס) תַּמְּתְּנְדְּבָים בְּעָם בְּרְכִיּ יְתְּוְת: (ס)

וִילְבֵּי עַל־דֶּבֶרְ שְּיחוּ: (ס) ישְׁבֵי עַל־מִדֶּין הְבְבֵי עֵל־דֶבֶרְ שְיחוּ: (ס)

מקול מחַצְצִים בֵּין מַשְׁצַּבִּים (ס) שָם יְתַנּוּ צִּיְקָוֹת יְהֹנְה (ס) צִּיְקָת פִּרְיוֹנִי בְּיִשְׂרְצֵּלֻ (ס) צֵּיְיְרְוּ לַשְׁעָּהָים עַם־

יְהְוָה: (ס) עּוּרִי עּוּרִי דְּבוֹרֶה (ס) עָּוּרִי עָּוּרִי דַּבְּרִי־שָׁיר (ס) קְּוּם בְּרֶק וְשְׁבֶּה שֶׁבְיָךִ

בָּן־אָבִילִעַם: (ס) אָז יְרֵדְ שְׂרִיְד לְאַדִּיָרֵיִם עָם (ס) יְהֹזֶה

ַ בְּנְיָמְיֵן בַּגְּמָמְיֵנְהַ (ס) מֵנֵּי מָכִּיר יֶּרְרִי מְנֵּי אֶפְּרִיִם מְּרְשָׁׁ בַּנְּמָלֶלְ (ס) אַּחַבֵּיִרִּ יַרַרְלֵּי בַּנְּבִּיְרִים: (ס) מִנֵּי מָכִיר יֶּרְרִיּ

בְּנְיָמִין בַּעֲּמָמֵיִרְ (ס) מִנֵּי מְכִּיר יָרְדִּרֹּ מְחָקְאָים (ס) וּמִּיְבִּילֵן מִשְׁבֶים בְּשֵׁבֶּט סְפֵּר: (ס)

בְּפְּלְנְּוִע בְּאִיבְּן נְּבְלְיִם טִקְּבֵּי (ס) בוּ בְּנְלִ בְּמִמֶּל שִׁלָּם בְּנִלְיִוּ (ס) וְשְׁבֵּי בְּיִשְׁחֵכְר מִם בְּבִּלְיִוּ (ס)

לְמָּה יָשַׁבְּתִּ בֵּין הַמִּשִּׁפְּתַּיִם (ס) לִשְּׂמִעַ שְׁרְקֵוֹת עֵּדְרֻים (ס) לִפְלַנֵּוֹת רְאִּיבֵׁן נְּדִיּלִים הִקְּרֵי־לֵב: (ס)

גַלְּעָׁר בְּעָּבֶר הַיַּרְדֵּלִ שְׁבֵּן (ס) וְדֵּן לְמָּה יָנִיר אָנִיִּה (ס) אַשָּׁר יִשַּׁבֹ לְחַוֹּף יַמִּים (ס) וְעַלְ מִפְּרָצֶיו יִשְׁכְּוֹן: (ס)

- Zebulun is a people that jeoparded their lives unto the death, And Naphtali, upon the high places of the field.
- The kings came, they fought; Then fought the kings of Canaan, In Taanach by the waters of Megiddo; They took no gain of money.
- They fought from heaven, The stars in their courses fought against Sisera.
- The brook Kishon swept them away, That ancient brook, the brook Kishon. O my soul, tread them down with strength.
- Then did the horsehoofs stamp By reason of the prancings, the prancings of their mighty ones.
- 'Curse ye Meroz', said the angel of the Lord. 'Curse ye birterly the inhabitants thereof, Because they came not to the help of the Lord. To the help of the Lord against the mighty.'
- Blessed above women shall Jael be, The wife of Heber the Kenite, Above women in the tent shall she be blessed.
- Water he asked, milk she gave him; In a lordly bowl she brought him curd.
- Her hand she put to the tent-pin, And her right hand to the workmen's hammer; And with the hammer she smote Sisera, she smote through his head, Yea, she pierced and struck through his temples.
- At her feet he sunk, he fell, he lay; At her feet he sunk, he fell; Where he sunk, there he fell down dead.
- Through the window she looked forth, and peered, The mother of Sisers, through the lattice: 'Why is his chariot so long in coming? Why tarry the wheels of his chariots?
- The wisest of her princesses answer her, Yea, she returneth answer to herself:

- עָל מְרוֹמֵי שְׁבֶּוֹר: (ס) לִמִּיִּת וְנַפְּמָּלִי יְבְלְּוֹן עַם חַבֵּרְ נַפְּשָׁוֹ (ס)
- נו באו מְלַכִּים נִלְחָמוּ (ס) אָז נִלְחַמוּ מַלְבֵּי בְּנָעַן (ס) בְּתַעְנֵךְ עַלְ־מֵי מְנְדָּוֹ (ס) בָּצַע בֶּסֶךְ לְאֵ לְּמֵחוּ: (ס)
- מִן־שָׁמֵיִם נִלְחֲמִי (ס) תַּבְּיֹבְבִים מִמְּסִלּוֹהְם נִלְחֲמִי עִם־סֵיסְרֶא: (ס)
- קישׂון (ס) קּדְרְבֵי נַפְּשָׁי שְׁזִי (ס) בַּחַל קדימִים נַחַל ה
- אָז הַלְמָוּ עִּקְבֵּי־סָוּס (ס) מְיַדַּהַרָוֹת דַּהְרְוֹת אַבִּירֶיוּ: (ס)
- צִּוֹרוּ מֵרֹוֹז אָמַרֹ מַלְצַּוָּ יְחִנְׁח אָרוּ אָרִוֹר ישִׁבֶּיהָ (ס) כֵּי לִא־בָּאוּ לְעֵּזְרַת יְחֹנְׁה (ס) לְעֵּזְרָת יְחַנְוֹה בַּנְּבּוֹרֶים: (ס)
- מִּנְמִּגִם בֹּאִמֵּגְ טִּבְבֶּרְ: (ס) מִבְּרַרְ מִנְּמִּגִם יִמֵּגְ אֵמֵּט מֵבָר תַפֵּגִיִּג (ס)
- מָיִם שְׁאַל חָלְב נְתְּנְה (ס) בְּסָפָל אַדִּירָים הַקְרִיבְה חָמְאֲה: (ס)
- יִדְהִ לִּיָּתַדִּ מִּשְׁלִּים (ס) וִימִינָה לְתַלְמָּוּת עַּמֵלִים (ס) וְתָלְמָּה סִיסְרָאִ הַקְּתְּיִּ: (ס)
- לפֿק אָבׁנִג: (ס) בּיִּלְּגִּינִ פַּבֹּת וֹפְּלְ (ס) בּאָאָב פַּבְת אָם בּגן בּיִבְּגני פַבֹת לפֿל אָבִיב (ס) בּגוּ
- פּׁמְּמֵׁג מַּוֹבְּבְנִיטֵּגוּ (מ) מַּגַּוּמַ אָּטֵּרָ סִּיסְרֵא בַּמַּג הַאָּמָּנְגַ (מ) מַגַּוּמַ בְּמֵּמִ וַלְבִּנְ לְבָנָא (מ) מַגַּוּמַ אָטֵרְוּ בְּמַּג הַטִּגְּיִלָּג בְּמָּג בְּמָּג בִּמָּ
- ַ מַּמְּנִר אֲמְרֵנִי בְּיִבּי (ס) אַּרִּדְּיִרָּא הַבְּמִנְת שְּׁרְנָתִי בְּהִי (ס)

'Are they not finding, are they not dividing the spoil? A damsel, two damsels to every man; To Sisera a spoil of dyed garments of embroidery, Two dyed garments of broidery for the neck of every spoiler?'

So perish all Thine enemies, O Lord; But they that love Him be as the sun when he goeth forth in his might. And the land had rest forty years.

אַבֿג וַלַמְּטַנִם לְּגּּנִאְבֵּנ, מְּלֶבְ: (ס)
 לְכַּנִסְבְּא (ס) מִּלְבְ גַּבֹּמִנם וַלַמְּנַ (ס)
 וַנַמְנִנְם לְנַאָמִ יְּבָּנ (ס) מִּלְבְ גַּבֹמִנם
 וַנַלְאָ וֹמִגַּאָּ וֹנַלְּלַנ מִּלְבְ (ס)

ַּבֵּן יאִבְרַוּ כְּלְ־אוּיִבֶּיִרָּ יְחִנְּׁח וְאָחַבְּיוּ פְצָאַת חַשָּׁמָשׁ בִּנְבָרְתֻּוֹ (ס) וַהִּשְׁקִּטּ הְאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנְְה: (פּ)

הפטרת יתרו

The Haftarah is Isaiah 6:1 - 7:6 & 9:6.

In the year that king Uzziah died I saw the Lord sitting upon a throne high and lifted up, and His train filled the temple.

Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the LORD of hosts; The whole earth is full of His glory.

And the posts of the door were moved at the voice of them that called, and the house was filled with smoke.

Then said I: Woe is me! for I am undone; Because I am a man of unclean lips, And I dwell in the midst of a people of unclean lips; For mine eyes have seen the King, The Lord of hosts.

Then flew unto me one of the seraphim, with a glowing stone in his hand, which he had taken with the tongs from off the altar;

and he touched my mouth with it, and said: Lo, this hath touched thy lips, And thine iniquity is taken away, And thy sin expiated.

And I heard the voice of the Lord, saying: Whom shall I send, And who will go for us? Then I said: 'Here am I, send me.'

چשׁנִת־מוֹת הַמֵּלֵה עִּוּיִּהוּ נָאָרָאָה אָת־ אָרֹנָי ישָׁב עַל־בָּסָא הָם וִנִשָּׂא וְשׁוּלֵיוּ מְלַאִּים אָת־הַהַרְבֶל: שְּׁרְפִּים עַמְדָיָם ו מִמַּעַלְ לֹוֹ שֵּׁשְׁ בְּנְפָּיִם

וְקְרָא זָה אָל־זָה וְאָמָר קָדַיִּשׁ ו קָדָיִשׁ קַדִּיִשׁ יְהְנָה צְּבְאִוּת מָלָא כְל־הָאָנֶץ פְבוּדְרוּ:

ְנִּמְלְא הַּמְּוִי עַסִּפְּּיִם מִקּוֹלִ עַקּוֹרָא וְתַבּּיִת בּיִנְלְּמִּיְ אַמִּוִית עַסִּפְּּיִם מִקּוֹלִ עַקּוֹרָא וְתַבּּיִתִּיּ

בְאָנְ מִּנְנֵי: אָנְכִּי יִנְמִּׁב כִּי אָטַ-טַמָּלְּבְּ יְׁטִיְטַ אַבְּאָנָט מִפְּׁטַנִסְ אָנְכִי יִבְטִיִּבְ מִּם_סָמָא מִפְּטָנִם נִאָּמָּר אִנִּרַלִּי בִּיבִּיבִּינִי בָּּר אָנִה סִמָאַ

בְּמֶלְפֿעָנִם לְטַׁע מִגַּלְ תַּמִּנְבֶּת: נְיֵּגֵּלְ אֵלֵי אָטִׁר מִוֹּרַ תַּמִּלְ הַמִּנְבֵּת:

ײַפָּמִיף וְסֶר צִּינֶּף וְחַטָּאִחָּךְ הְּכָּפֶּר: שְׂפְּתֵיף וְסֶר צִינֶּף וְחַטָּאִחָךְ הְּכָּפֶּר:

ڹڟ؞ڗڴ۪ڮڂ۪ٚڹ؞ڹۼڟٮڽڹڹڔۼڟ۪ڎۼڡڿڽ؞ۼۻڴؚڽ ڹۼۻٞڟ۪ۄۼڡٷڹڂۼڽڋڔۼڟ۪ۮۼڞڋڹۼۻڴ

- And He said: 'Go, and tell this people: Hear ye indeed, but understand not; and see ye indeed, but perceive
- Make the heart of this people fat, and make their ears heavy, and shut their eyes, lest they, seeing with their eyes, and hearing with their ears, and understanding with their heart, return, and be healed.'
- Then said I: 'Lord, how long?' And He answered: 'Until cities be waste without inhabitant, and houses without man, And the land become utterly waste,
- And the LORD have removed men far away, and the forsaken places be many in the midst of the land.
- And if there be yet a tenth in it, it shall again be eaten up; as a terebinth, and as an oak, whose stock remaineth, when they cast their leaves, so the holy seed shall be the stock thereof.
- And it came to pass in the days of Ahaz the son of Jorham, the son of Uzziah, king of Judah, that Rezin the king of Aram, and Pekah the son of Remaliah, king of Israel, went up to Jerusalem to war against it; but could not prevail against it.
- And it was told the house of David, saying: 'Aram is confederate with Ephraim.' And his heart was moved, and the heart of his people, as the trees of the forest are moved with the wind.
- Then said the LORD unto Isaiah: 'Go forth now to meet Ahaz, thou, and Shear-jashub thy son, at the end of the conduit of the upper pool, in the highway of the fullers' field;
- and say unto him: Keep calm, and be quiet; fear not, neither let thy heart be faint, because of these two tails of smoking firebrands, for the fierce anger of Rezin and Aram, and of the son of Remaliah.
- Because Aram hath counselled evil against thee, Ephraim also, and the son of Remalish, saying:
- Let us go up against Judah, and yex it, and let us make a breach therein for us, and set up a king in the midst of it, even the son of Tabeel;

- נֹאַקַ שַּׁלְּנֵת יְנֵאֵי נֹאִי נֹאַנְ נִאַבְ שַּׁבְׁמֵּי: נַיֵּאִמֶּר כַנְ נֹאִמֹנִשׁ לָמֹּם תַזִּיִ מִּטְמִּי
- " הַאָּמֹן כִּבַ הַאָּה הַבְּּגִּי, הַבְּּאִּוֹדָּה הִאָּהָת הַאָּמִה פַּּן־יִרְאָה בִּעִּילִי וּבְאָּוָנָי יִשְׁמָע הַלְּבְרָי יָבֶּין וְאָהַ הַבְּּאַ לְוִּ:
- ַ נִאַמַּר עַר־מָתַי צֵּדֹּנִי וַיִּאַמֶר עַּר צַּשֶׁר אָם־ שָׁאַּי עַרִים מֵצֵין יוֹשֶׁב וּבְחִּים מֵצֵין צִּדָֹם יְהְצִּדְמֶה הִשְׁצֵה שְׁמָמֶה:
- יו נרחַק יְהֹוֶה אָת־הָאָרֶם וָרַבָּה הִעִּיּבָּה בְּקֵרֶב הְאֶרֶץ:
- ן (עוֹד בְּהֹ עֵשֶׂרֹיְה וִשֶּׁבִר וִהְיָהָה לְבִעֵּר בְּאֵלְה וְבְאַלֹּוֹן אֲשֶׁר בְשִׁלֶּכֶתׁ עַצֶּבֶת בְּם גֵרַע קֹבֶשׁ מַצְּבְתְּה: (פ)
- ייווע יהידָה שָּלֶה רְצֵין מֶלֶךְ־אָּרֶם בָּן־שִּׁילִם בָּן רְמַלְיָהוּ מֶלֶה רְצֵין מֶלֶךְ־אָרֶם הָפָּקה בָּן־ שְּלֵיהְ וְלְאִ יָלִל לְהִפְּתֵם שְּלֶיהָ:
- וֹתַּב מִפּׁנִּג בְנִינִי נִלְבָּב תַּפְּוָ בִּנְוָת הֹֹתָּב אָפִּבְנִים נֹיּנָת לְבָבוּ נִלְבָּב תַּפְּוָ בִּנְוָת הֹֹתֵּ " נֹיִנְּב לִבֵּינִי בִּנִב לֵאַמָּב נָטִב אָנִים הַּלִ
- رزيخ بدزت پيڭ بالا بي الله في الله خراريد با بار يولوا الله بي الله
- ַ זְּמֵּלְ בְּיֵבְיִמֵּא מְּלְיִבּ אֲבָוֹם בִּמְּרִ אָפְׁבֵוֹם וּבָּן־ בּמְלְיָהוּ לֵאִמְיר:
- رَثِمْرْدِ مُرْادِ خَصَبَجُه يُصَافِلَ مُرَدِّدُ (G) وَيُرَدِّ مُرْدِدُ خَصَبَجُه يُصَافِع الْمُحَافِق يُعَرِد

ς:XΙ

For a child is born unto us, a son is given unto us; and the government is upon his shoulder; and his name is called Pele-Joez-el-gibbor Abi-ad-sar-shalom;

That the government may be increased, and of peace there be no end, upon the throne of David, and upon his kingdom, to establish it, and to uphold it through justice and through righteousness From henceforth even for ever. The zeal of the Lord of hosts doth perform this.

בִּי ְגֵלֵר יֻלַּר־לָנוּ בָּן נִחַּן־לֶּנוּ וַהְּתִּי הַמִּשְׁרֶה עַל־שִׁכְתֵוֹ וַיִּקְלָא שָׁמֹוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַּר שַּׁר־שֶׁלְוֹם:

(כ׳ לם רבה)[ק׳ לְעַרְבָּה] הַמִּשִּׂרָה • יִלְשְׁלַוֹם אֵין־הֵּץ עַל־בָּסֵא דָוִדִּ וְעַל־ עַמְלַבְּחֹּי לְהָבֵין אֹהָהֹ וְּלְסַעֲּדָה בְּמִשְׁבֶּם יִבְאָיֹה תַעַּמָה וְצִּה (פּ)

LEULR GWEU'D

The Haftarah is Jeremiah 34:8 – 34:25 & 33:26. On Shabbat Shekalim, Maftir is Exodus 30:11 – 16 on page 150, and the Haftarah is the special Haftarah on page 237. When Shabbat Shekalim is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 232. On Erev Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, is not Shabbat Shekalim, read the Haftarah on page 235.

The word that came unto Jeremiah from the LORD, after that the king Zedekiah had made a covenant with all the people that were at Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

that every man should let his manservant, and every man his maidservant, being a Hebrew man or a Hebrew woman, go free; that none should make bondmen of them, even of a Jew his brother;

and all the princes and all the people hearkened, that had entered into the covenant to let every one his man-servant, and every one his maid-servant, go free, and not to make bondmen of them any more; they hearkened, and let them go;

but afterwards they turned, and caused the servants and the handmaids, whom they had let go free, to return, and brought them into subjection for servants and for handmaids;

therefore the word of the LORD came to Jeremish from the LORD, saying:

הַבְּבָר אֵשֶׁר הָיָה אֵל־יִרִּטְּיָהוּ בְּרִית אָת־ פְּל־הַעָּם אֲשֶׁר בִּירוּשְׁלָם לִקְרָא לְהֶם יְּרְוֹר:

בְּׁה בִּירוּיֶרִי אָחִירוּ אִישׁ: הַעְּבְּרִי וְהַעְּבְרִיּה הְפְּשִׁים לְבִלְתַּי עַבְּרִ בְּשְׁבְּח אֵישׁ אָתִי עִּבְּיִי וְאָיִשׁ:

י בּבְּרִית לְשַׁלֵח אֵישׁ אָת־עַבְּרֵּי אָשָׁר־בָּאִּי שִפְּחָתוֹ חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עַבְרַבָּם עַּוֹר נִישְּׁמְעִי וַיְשְׁלֵחוּ:

וִיִּשׁוּבוּ אַחַבִּי־בֵּן וַיִּשָׁבוּ אָת־הֵעְּבָדִים וָאָת־תַשְּׁפְּחִוֹת אֵשֶׁר שִׁלְחָוּ חָפְשָׁים (כ׳ ויכבישום)[ק׳ וַיִּרְבָּשׁׁוּם] לַעֲבָדִים וְלִשְׁפְּחִוֹת: (פ)

ניהי דבריהנה אַליירמיָה מאָת יְהוָה לאמיר:

Thus saith the Lord, the God of Israel: I made a covenant with your fathers in the day that I brought them forth out of the land of Egypt, out of the house of bondage, saying:

At the end of seven years ye shall let go every man his brother that is a Hebrew, that hath been sold unto thee, and hath served thee six years, thou shalt let him go free from thee'; but your fathers hearkened not unto Me, neither inclined their ear.

And ye were now turned, and had done that which is right in Mine eyes, in proclaiming liberty every man to his neighbour; and ye had made a covenant before Me in the house whereon My name is called;

but ye turned and profaned My name, and caused every man his servant, and every man his handmaid, whom ye had let go free at their pleasure, to return; and ye brought them into subjection, to be unto you for servants and for handmaids.

Therefore thus saith the LORD: Ye have not hearkened unto Me, to proclaim liberty, every man to his brother, and every man to his neighbour; behold, I proclaim for you a liberty, saith the LORD, unto the sword, unto the pestilence, and unto the famine; and I will make you a horror unto all the kingdoms of the earth.

And I will give the men that have transgressed My covenant, that have not performed the words of the covenant which they made before Me, when they cut the calf in twain and passed between the parts thereof;

the princes of Judah, and the princes of Jerusalem, the officers, and the priests, and all the people of the land, that passed between the parts of the calf;

I will even give them into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life; and their dead bodies shall be for food unto the fowls of the heaven, and to the beasts of the earth.

פֿה־אַמָר יְהוָה אֵלֹהֵי יִשְּׁרָאֵל אַנֹלִי פְּרָחָי בְרִיתׁ אָת־אַבַוֹתִיכֶּם בְּיִּוֹם הוֹצִאָּי אוֹתָם מַאֲהֶץ מִצְּרַיִם מִבֵּית צַבְּרִים לֵאמָר:

מפּן שָׁבַּׁה שָׁנִּים שָׁמִּלְּחָר אָישׁ אָת־אָּוֹנָם: שְּנִים וְשִׁלְחִתָּי חָפְּשָׁי מִמְמָּוֹד וְלְאִ־שְׁמָעִ אַבְיִתִיכֶם אֵלְי וְלְאִ חִשִּׁי אָתִּי אָנִה אָנִי אַבְּיִתְיכֵם אֵלְי וְלְאִ חִשְּׁי אָתִּי אָנִה אָנִי

לְפַּׁנְּ, בּבְּיִנִי אָּמֶּרַנְלֵבְׁא מָּמָּ, מָּלְ,וּ: לְלֵבְא בְבְוִב אָנְם לְבִמְּצִי וִטִּכְּבְׁנִי בְּבִינִ וֹטַמְּבוּ אַטְּם בַּוְּם וַטַּמְּמָּ אָּטַ-בַּוֹּמָּרְ בִּמִּנְוּ

לְכְּם לְגַּבְּינִים וֹלְמִּפְּטִוּנִי: (ס) טְּפְׁמִּנִם לְנִפְּמִּׁם וַטִּבְּבָּמִּנּ אָטְם לְטִנִּים נִּטְּמִבְי וַטִּׁטַלְלָנִּ אָטַ מִּלְטִנִּם נִּטְּמִּבְי וַטִּטִּלְלָנִּ אָטַ מִּפְּטִינִי אָמָּר אָנִמּ אָטַ

לְבֵּן בְּחִ־אָּמָר יְהֹוָהׁ אַמָּם לֹאִ־שִׁמִּמָם אֵלֵי לִקְרָא דְרֹוֹר אֵישׁ לִאָּחָיו וָאֵישׁ יְהִנְּה אָלִ־הַמֶּבֶר אָלִ־תַּבֶּבֶר וְאָל־הַרְשָׁב יְהִנְּה אֶלִּהַם (כ׳ לִזִימִה)[ק׳ לְזַעֵּרְה] לְלָל מַמְלְכְוֹת הְאֶבֶץ:

וְנָתַתֵּי אָת־הָאָנְשִׁים הַעִּבְרִים אָת־בָּרִתִּי אַשֶּׁר לֹא־הַקִּימוּ אָת־דִּבְרֵי הַבְּרָת אַשֶּׁר נִיַּעְבְּרִי בְּיִן בְּתְנִילִ אֲשֵּׁר בְּרְתַּי לִשְׁנִים נִיַּעְבְּרִי בֵּין בְּתְבֵּיו:

•ִי שִּׁבִּי יְהוּדְׁה וְשִׂבֵי יִרוּשִׁלֵם הַפְּרִסִים וְהַבְּהַנִים וְכָל עָם הָאָּבֶץ הָעָּבְרִים בֵּין בְּתְּבֵי הְעֵּגֶל:

ַנְּמָמָיִ אִיִּסְׁ בְּיֵרִ אִּיֶבִּיהָם יִּבְיֵדִ מְבַּקִּשָׁי נְפְשָׁׁם וְהָיְמָּה וְבְלְמָם לְמֵאַבְּלְ לְמָוּ הַשְּׁמִּיִם יְלְבֶּהְבָּי

And Zedekiah king of Judah and his princes will I give into the hand of their enemies, and into the hand of the king them that seek their life, and into the hand of the king of Babylon's army, that are gone up from you.

Behold, I will command, saith the LORD, and cause them to return to this city; and they shall fight against it, and take it, and burn it with fire; and I will make the cities of Judah a desolation, without inhabitant.

Thus saith the LORD: If My covenant be not with day and night, if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

then will I also cast away the seed of Jacob, and of David My servant, so that I will not take of his seed to be rulers over the seed of Abraham, Isaac, and Jacob; for I will cause their captivity to return, and will have compassion on them.

וְאָת־צִּדְקִּנְׁהִוּ מֶלֶּךְ־יְתּוּלָה וְאָתִ־שָּׂרִיוּ אָמֵן בְּיֵר אִיְבִיהָם וּבְיֵר מִבַּקִשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַּר חֲיל מֵלֶךְ בְּבֶּל הַעֹּלִים מִעְּלִיבָם:

הָנְי מְצַנְּה נָאָם־יְהִנָּה נַהַשָּׁבֹהִים אָל־ הְעָיר הַוּאָת וְנִלְחֲמָוּ עָלֵּיהָ וּלְכָּדִיּהָ וּשְׁרָפָּהְ בְּאֵשׁ וְאָת־עָבֵי יְהוּדֶה אָתֵּו שְׁמְטָה מֵאֵין יֹשֶׁב: (פ)

נְלְיֵּלְה הֻפֶּוֹת שְׁמָוֹם נָאֶבֶץ לֹא בְּרִיהָי יוֹמֶם גבּ:mxxx ֻכֹּה אָמַר יְהֹנְה אִם־לָא בְּרִיהָי יוֹמֶם

פּם־זֵוֹרַע יַעְּקְיֹרֵם אָל־זֵוֹרִע אַבְּרָחָם יִשְׁחָק יִישְׁלִּר בְּיֹר (כ׳ אַשִּׁיב)[ק׳ אָשָׁיב] אָתַר שְׁבוּחָם וְרְחַמְּתִּים: (פּ)

REGILL RICKI

The Haftarah is I Kings 5:26 – 6:13. On Shabbat Shekalim, Maftir is Exodus 30:11 – 16 on page 150, and the Haftarah is the special Haftarah on page 237. When Shabbat Shekalim is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 232. For Shabbat Zachor the maftir and baftarah are on page 232.

97:7

And the LORD gave Solomon wisdom, as He promised him; and there was peace between Hiram and Solomon; and they two made a league together.

And king Solomon raised a levy out of all Israel; and the levy was thirty thousand men.

And he sent them to Lebanon, ten thousand a month by courses: a month they were in Lebanon, and two months at home; and Adoniram was over the levy.

And Solomon had threescore and ten thousand that bore burdens, and fourscore thousand that were hewers in the mountains;

besides Solomon's chief officers that were over the work, three thousand and three hundred, who bore rule over the people that wrought in the work.

ַנִיהְנְׁה נְתָּן חְּבְּמָה לִשְׁלִמָּה בַּאֲשָׁר דִּבָּר לְוֹ נִיְהֵי שְׁלֹם בֵּין הִירָם וּבֵּין שְׁלֹמֹה נִיְבְרְתִּיּ בְּהֵית שְׁנֵיהֶם:

د (יִשְׁלְחֵם לְבְּנִינָה עֲשֶׁבֶה אֲלָפֶּים בַּוֹדֶשׁ חַלִיפֹּוֹת חָדֶשׁ יִהְיָנִ בַּלְּבְנִוֹן שָׁנָיִם חֲדָשָׁים בְּבֵיתַוֹּ נְאֲדֹנִירֶם עַּל^חַמֶּס: (ס)

نَّ رَبُرَد كَهُمْ لِثِلَ هَجُمْنَ كُمْ لِيَلِّهِ مَخُمْ قد رَبُرُد كَهُمْ لِثِلَا هَجُمْنَ كُمْنَا لِيَلِّهِ مَخُمْنَ الْعَلَيْمِ فَخُمْنَا الْعَلَيْمِ فَخُمْنَا الْعَ

ְלְבַּׁר מִשְּׂבִי תַּנִּצְּבָים לִשְׁלִמִּר אֲצֶוֹר עַלִּ תַּמְּלְאִּכְּׁת שָׁלְשָּׁת אֲלְפָּים יִשְׁלָשׁ מֵאִוֹת הַרְּדֵים בְּעָּׁם הַעַּשָּׁים בַּמְּלְאַבֶּת: (ס)

ıξ

- And the king commanded, and they quarried great stones, costly stones, to lay the foundation of the house with hewn stone.
- And Solomon's builders and Hiram's builders and the Gebalites did fashion them, and prepared the timber and the stones to build the house.
- And it came to pass in the four hundred and eightieth year after the children of Israel were come out of the land of Egypt, in the fourth year of Solomon's reign over Israel, in the month Ziv, which is the second month, that he began to build the house of the Lord.
- And the house which king Solomon built for the LORD, the length thereof was threescore cubits, and the breadth thereof twenty cubits, and the height thereof thirty cubits.
- And the porch before the atemple of the house, twenty cubits was the length thereof, according to the breadth of the house; and ten cubits was the breadth thereof before the house.
- And for the house he made windows broad within, and narrow without.
- And against the wall of the house he built a side-structure round about, against the walls of the house round about, both of the temple and of bthe sanctuary; and he made side-chambers round about;
- the nethermost story of the side-structure was five cubits broad, and the middle was six cubits broad, and the third was seven cubits broad; for on the outside he made rebatements in the wall of the house round about, that the beams should not have hold in the walls of the house.—
- For the house, when it was in building, was built of stone made ready at the quarry; and there was neither hammer nor axe nor any tool of iron heard in the house, while it was in building.—
- The door for the clowest row of chambers was in the right side of the house and they went up by winding stairs into the middle row, and out of the middle into the third.

- וְיְצְרָוֹת לְיַמֵּר תַבֶּוֹת צַּבְנָים גָּדִלּוֹת צַבְנָים יְקְרָוֹת לְיַמֵּר תַבֶּוֹת צַּבְנָים גָּדִלּוֹת צַבְנָים
- رْجَرْنَ رَجْرَنَ الْجُرَدِ الْمُعْجِرُنَ الْجُرِدِ الْمُعْجِرُنَ الْجُرِدِ الْمُعْجِرُنَ الْمُعْجِرُنَ الْمُع حُرِدِرُنَا الْجِرَادِ (a)
- יִהַי בִשְׁמוֹנָים שָׁנָה וִאַרְבָּע מֵאָנֹה שָׁנָה יִּיִּזִי לְצֵאִה בְּנִי־ִשְׁרָצֵל מֵאֵהֶץ־מִצְרַיִם בַּשְׁנָה הַרְבִיִּעִיה בְּחָהֻשׁ זִּי הִּיּא הַחָּהֶשׁ הַשִּׁנִּי לִמְלְךְ שְׁלְמָה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֶּן הַבָּיִה לִיהוָה:
- ْ بِبَفِرَه هِشِ چَذِه بَهُجَاء שָׁלִמֹּה לֵיהֹוָה שִׁשִּׁים־אַמָּה אָרְכִּוֹ וְעָשְׁרֵים רְחָבִּוֹ יִשְׁלְשֵּׁים אַמֶּה קִימְתִּי:
- ְּ וְהָאִּילִם עַל־פְּנֵי הֵיכָל חַבָּיִת עָשָׁרִים אַמָּהֹ אָרְבֹּוּ עַל־פְּנֵי רַחַב הַבְּיִת עָשֶׁר בְּאַמָּה רְחְבָּוּ עַל־פְּנֵי הַבְּיִת:
- נַיַּמְמַ כְּבְּנִי עַבְנִינִ מְּלֵבָּנִי אָמִנְּמִנִים:
- ְנְלְגִּבְיִר וַנִּמְּמָ גִּלְמִּוִע סִבְּיִר בְּנִינֶּלְ סִבְּיִר אָּטַ-מִּירְוִע עַבָּיִעִ סִבְּיִר לְנִינֶּלְ (כִּי ִבִּוֹעָ מַּלְ-מָוִר עַבָּיִע (כִּי ִבִּוֹמִ)[מַ, זִֹּגִיִּתְ]
- (כ׳ היציע) כֹּ׳ הַנְּצִיעַ] הַהַּחְהֹּנְה הָמֵשׁ
 בְּאַמָּה רְחְבְּה וְהַמִּיכֹנְה์ שֵׁשׁ בְּאַמָּה רְחְבְּה וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בְּאַמָּה רְחְבְּה כִּׁי מִגְרַעֹית נְתַּן לַבַּיָת סְבִיב הֹיצְה לְבְלְּהֵי אֲחָוֹ בְּקִירוֹת־הַבְּיִת:
- قطَّنَ فَنَقَرَنِهِ: نَمَعُدُنِهِ لِنَوَّلِهِ! هُجًا فِكِ خَذَهِ حَلَّهُ كُمُ نِهُمْ لَنَعَزِيهِ فَنَقَرَنِهِ: هُجًا فُكِمْ عَلَيْهِ مَهُمْ نَحُثُهُ
- ھُمِمَ مِيْجِرُلا مِيْدَذِٰہَ هُڑَ چِهِا مَجِرَبً مِرْمِدِرَہ نَجِرُاجًٰہُ اِبْدِرُا لِاِرًا مِيْدَذِٰہَ نِهَا مِمِدَدِیْہ هِڑ َمِهُرُهُامِ:

So he built the house, and finished it; and he covered in the house with planks of cedar over beams.

And he built the stories of the side-structure against all the house, each five cubits high; and they rested on the house with timber of cedar.

And the word of the LORD came to Solomon, saying:

As for this house which thou art building, if thou wilt walk in My statutes, and execute Mine ordinances, and keep all My commandments to walk in them; then will I establish My word with thee, which I spoke unto David thy father;

in that I will dwell therein among the children of Israel, and will not forsake My people Israel.'

נִבֶּן אֶת־תַבָּיִת נִיְכַבְּׂתְה נִיִּסְבָּוֹן אֶת־תַבַּיִתֹ
 נִבְּים יִשְׁבַרְת בְּאֲרָוֶים:

יַ נַיָּבֶן אָת־(כ׳ היצוע)[ק׳ הַיָּצִיעַ] עַל־כְּל־ הַבָּיִת הָמֵשׁ אַמִּית קִּימָתִי נַיָּאֵתִוּ אָת־הַבָּיִת בַּעְצֵי אֲרָזִים: (פּ)

בַּרְיְהִלְ דְּבַרְיְהְנְהַ אֶלִּשְׁלִּמְהַ לֵאמְר:

הַבָּיִת הַזָּה אֲשֶׁר־אַמָּה בֹּנָה אָם־מֵּלֵךְ בְּקְקֹמַי וְאֶת־מִשְׁפְּמַי מִּצְשֶׁה וְשֲמַרְמֵ אָת־ בְּל־מִצְיֹתַי לְלֶלֶכֶת בָּהָם וַהַקִמֹתָי אָת־ דְּבְרִי אָמְׁרְ אֲשֵׁר דִּבָּרְתִּי אֶל־דְּוֶר אָבְירְּ:

מַּמָּג וֹמְבֹאֵבְ: (פֹ)נַּהַ וֹמְבֹאָנַ בַּעַוּנַ בַּעַנְּינַ הַמְבַאָּבַ בְּעַבַּנַּהַ בַּעַנְינַ בַּעַנְינַ בַּעַנְינַ בַּעַנְינַ בַּעַנְינַ בַּעַבַּ

REUFR REFE

The Haftarah is Ezekiel 43:10 - 43:27. For Shabbat Zachov the maftir and haftarah are on page 239.

Thou, son of man, show the house to the house of Israel, that they may be ashamed of their iniquities; and let them measure accurately.

And if they be ashamed of all that they have done, make known unto them the form of the house, and the fashion thereof, and the goings out thereof, and all the forms thereof, and all the forms thereof, and all the ordinances thereof, and all the forms thereof, and all the in their sight; that they may keep the whole form thereof, and all the ordinances thereof, and write it in their sight; that they may keep the whole form thereof, and all the ordinances thereof, and do them.

This is the law of the house: upon the top of the mountain the whole limit thereof round about shall be most holy. Behold, this is the law of the house.

And these are the measures of the altar by cubits—the cubit is a cubit, and the breadth: the bottom shall be a cubit, and the breadth a cubit, and the border thereof by the edge thereof round about a span; and this shall be the base of the altar.

אַהַה בֶּן־אָדָם הַגֵּּר אָת־בֵּית־יִשִּׁרָאֵל אָת־ הַבְּיִת וְיִכְּלְטִּוּ מֵעֵּיֹנְוֹתֵיהָם וּמֶּדְרָוּ אָת־ הְּבְנִית:

לַקְ-הּוּבְׁעָוּ מִבָּלְ אַמֶּבְ-מִּמָּנִי וֹלְּמָהַ אִּנְטֶׁם וּלִּעְרַ לְּהֵנִינִיטֵׁם וֹנִמְּמָנִי וֹלֵלְ-הִוּבְעָׁוּ נאָט פָּלְ-חַפִּטְיִּנְיְ וֹלֵלְ-הָּוּבִיטְׁוּ וֹלֶלְ-הִּוּבִיטְׁוּ נִיְכִּוּלְעָוּ וִּמִּלְּאָנִי וְלֵלְ-הָּוּבִיטְׁוּ נִיְכִוּלְעָוּ מִבָּלְ אַמֶּב לְהִנִּנִיטְׁם וֹנְשְׁהָּ אִנְטְם:

זאָת תּוֹרָת תַבְּיִת עַל־רָאִשׁ הְחָהִר פְּל־ גְּבְלֹוֹ סְבָיב ו סְבִיב קַהָשׁ קְדָשִׁים הִנֵּת־ זְאָת תּוֹרָת תַבְּיִת:

וְאֵׁכֶּה מִדְּוֹת הַמִּוְבֵּחִׁ בְּאַמֹּוֹת אַמֶּה אַמֶּה וָטִׁפַּח וְחֵׁיק הְאַמְּה וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבּילָה צֵל־שִׁפְּתָה סְבִיב´ זֵרֵת הָצֵחְׁד וְזֶה גַּב הַמִּוְבֵּחַ:

- And from the bottom upon the ground to the lower settle shall be two cubits, and the breadth one cubit; and from the lesser settle to the greater settle shall be four cubits, and the breadth a cubit.
- And the hearth shall be four cubits; and from the hearth and upward there shall be four horns.
- And the hearth shall be twelve cubits long by twelve broad, square in the four sides thereof.
- And the settle shall be fourteen cubits long by fourteen broad in the four sides thereof; and the border about it shall be half a cubit; and the bottom thereof shall be a cubit about; and the steps thereof shall look toward the east.'
- And He said unto me: 'Son of man, thus saith the Lord God: These are the ordinances of the altar in the day when they shall make it, to offer burnt-offerings thereon, and to dash blood against it.
- Thou shalt give to the priests the Levites that are of the seed of Zadok, who are near unto Me, to minister unto Me, saith the Lord God, a young bullock for a sin-offering.
- And thou shalt take of the blood thereof, and put it on the four horns of it, and on the four corners of the settle, and upon the border round about; thus shalt thou purify it and make atonement for it.
- Thou shalt also take the bullock of the sin-offering, and it shall be burnt in the appointed place of the house, without the sanctuary.
- And on the second day thou shalt offer a he-goat without blemish for a sin-offering; and they shall purify it with the bullock.
- When thou hast made an end of purifying it, thou shalt offer a young bullock without blemish, and a ram out of the flock without blemish.
- And thou shalt present them before the Lord, and the priests shall cast salt upon them, and they shall offer them up for a burnt-offering unto the Lord.

- ומֵהַיק הָאָהֶץ עַר־הָעֵּזָרֶה הַתַּחָתּוֹנְהֹ שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְרָחַב אַמָּה אֶחָת וּמִהְעַּזָרָה הַקְּשַּׂנְּה עַר־הְעֵּזְרֶה הַנְּרוֹלְהֹ אַרְבָּע אַמֹּוֹת וְרָחַב הְאַמֶּה:
- ָ (כ׳ והאראיל)[ק׳ וְהָאָרִיאָל] שְׁמֵּיִם אָל אַרְבְּעַת רְבְעָינִים עָשְׁרֵה רֻחַב רְבֿוּעַ אָל אַרְבָעַת רְבָעְינִי
- וְהְעֵּזִרֶּה אַרְבָּע עָשְׁרֵה אָרֶךְ בְּאַרְבָּע טְבְיב אוֹהְה הַצֵּי הְאַפְּה וְהַהֵיק לָה אַפְּה סְבְיב אוֹהְה הַצֵּי הְאַפְּה וְהַחֵיק לֶה אַפְּה סְבְיב וּמַעֵּלהָה
- ַ יַצְאָמֶר אֵלֵי בֶּן־אָדָם כָּה אָמַר אֵדִּנִי הֵהוֹה אֲלֶה הֻקִּוֹת הַמִּוְבֶּׁה בְּיִים הַנְּשׁוֹתָוֹ לְהַנְּלְוֹת נְלְיִּרְ עִּלְיִר בְּם:
- ַ וְנָתַהָּה אָל־הַפֹּהָנִים תַלִּוּיִם אֵשָׁר הֵם מִּנָּרַעּ צְּרִיֹּק תַּקְּרֹבָּים אֵלִי נְאָם אֲדֹנֵי יֵהוָֹה לְשֶׁרְתֵּיִי פָּר בָּן־בְּקֵר לְחַמְּאת:
- בן לְלַטִּוִיםַ מִּגַּמָּוּ וְלָנַמְּהִׁ עַּלְ־אַרְבָּע בְּוֹּהִילִ הְאָלְ־אַרְבָּע בְּנִּוֹת הַעָּוֹלְה וָאֶלְ־הַגְּּבָּיִל הְלְקַחְהָּ
- ַבְּלֵּנִי מְטִוּגֹּא בְּמִּלֵּבֶּה: בּבְּנִים מְטִוּגֹּא בִפָּב בַּנִהַמָּאָט וּמִּבָּפַן בַּמִבָּלֵב
- ַ וּבִּיּוֹם ׁ הַשֵּׁנִּי מַקְרֵיב שִׁעִּיר־עִּזָּיִם מַּמִים לְחַמָּאִת וְחִמָּאִי אָת־הַמִּזְבָּחַ כַּאֲשֶׁר חִמָּאִי בּפְּר:
- שׁמְּנִם וֹאִנֹלְ מִוֹ עַמֹּאִ שַׁמִּׁנִם: בּ בְּבַלְנִטִוֹּ מִטַמֹּא שַּׁצִּׁנִרָ פָּּר בָּוֹ בָּצִּׁרַ
- הְּלְיִנִם מְּלְע וֹנִיהֵּלְי אִנִּלֶם הִּלְע לִירְוָּת: וּנִיקְנִבְּקָם לִפְּנֵי וִנְהָאָ וִנִּהָם הִּלְע לִירְוָּת:

- Seven days shalt thou prepare every day a goat for a sin-offering; they shall also prepare a young bullock, and a ram out of the flock, without blemish.
- Seven days shall they make atonement for the altar and cleanse it; so shall they consecrate it.
- And when they have accomplished the days, it shall be that upon the eighth day, and forward, the priests shall make your burnt-offerings upon the altat, and your peace-offerings; and I will accept you, saith the Lord Son?
- וֹהְּמִּנ: יפֿר בָּן־בָּקָר וֹאָנִל מִן־הַצִּאוֹ הָמִימָים מִּבְעָּת יַמְיִם הַעְּמָה שְׁעִיר הַשָּׁאָת לַיִּוֹם
- אַנוּ וּמִלְאָוּ יָבֶוּ: אָנוּ וּמִלְאָוּ יָבֶפְּרוּ אָת־הַפּוְבָּהַ וְשִהָרִוּ
- ױְכָלֵּוּ אָת־הַיָּמִים (ס) וְהָיָהֹ בַּיּנִם הַשְּׁמִינִּי וָהָלְאָה יַעֲשּׁׁ הַבֹּהַנָּים עַל־ הַמִּוְבֵּתַׁ אָת־עּוֹלְוֹהַיֶּם וְאָת־שַׁלְמֵיכֶּם וְרְצָאִתִּי אֶתְכֶּם נְאָם אֲדֹנֵי יֶהוְה: (ס)

הפטרה כי השא

The Haftarah is I Kings 18:1 – 18:39. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 243.

And it came to pass after many days, that the word of the Lord came to Elijah, in the third year, saying: 'Go, show thyself unto Ahab, and I will send rain upon the land.'

- And Elijah went to show himself unto Ahab. And the famine was sore in Samaria.
- And Ahab called Obadiah, who was over the household.—Now Obadiah feared the LORD greatly;
- for it was so, when Jezebel cut off the prophets of the LORD, that Obadiah took a hundred prophets, and hid them fifty in a cave, and fed them with bread and
- And Ahab said unto Obadiah: 'Go through the land, unto all the springs of water, and unto all the brooks; peradventure we may find grass and save the horses and mules alive, that we lose not all the beasts.'
- So they divided the land between them to pass throughout it: Ahab went one way by himself, and Obadiah went another way by himself.

- יווועא גיָהיל יָמָים רַבִּּים יּדְבָר־יִהֹנָה הָיָהֹ אָל־ אָל־אַהְאָׁב וְאֶהְּנָה מַשֶּׁר עַמֶּר עַלְ־פָּנִי הָאֲדְמֶה: אַל־אַהְאָׁב וְאֶהְנָה קַהַרְאָיה אָל־אַהְיָאָב וְהָרְעָּר د ניֵלֶךְ אֵלְיָּהי לְהַרְאָיה אָל־אַהְאָב וְהָרְעָב
- נִילַבָּא אַהְאָר אֶלְ-מַבַּרְיָהוּ אֲשֶׁר מַלְ הַיַּקְרָא אַהְאָר אֶלְ-מַבַּרְיָהוּ אֲשֶׁר מַלְ-
- ַנְיָהִי בְּמִּעְרְׁה וְכִלְבְּלָם צֵּחָם וָמֵיִם: מִבַּרְיְׁהוּ מֵצֵּה וְבִיאִם וַיַּחְבִּיצֵם חֲמִשָּׁים אִישׁ בַּמִּעְרְה וְכִלְבְּלָם צֶחָם וְמֵיִם:

עַבְּיָת וְעַבְּרְיָה הְיָה הָנָת יָהָא אָת־יְהְוָה מָאֶר:

- And as Obadiah was in the way, behold, Elijah met him; and he knew him, and fell on his face, and said: 'Is it thou, my lord Elijah?'
- And he answered him: 'It is I; go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.'
- And he said: 'Wherein have I sinned, that thou wouldest deliver thy servant into the hand of Ahab, to slay me?
- As the LORD thy God liveth, there is no nation or kingdom, whither my lord hath not sent to seek thee; and when they said: He is not here, he took an oath of the kingdom and nation, that they found thee not.
- And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.
- And it will come to pass, as soon as I am gone from thee, that the spirit of the Lord will carry thee whither I know not; and so when I come and tell Ahab, and he cannot find thee, he will slay me; but I thy servant feat the Lord from my youth.
- Was it not told my lord what I did when Jezebel slew the prophets of the Lord, how I hid a hundred men of the Lord's prophets by fifty in a cave, and fed them with bread and water?
- And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here; and he will slay me.'
- And Elijah said: 'As the LORD of hosts liveth, before whom I stand, I will surely show myself unto him to-day.'
- So Obadiah went to meet Ahab, and told him; and Ahab went to meet Elijah.
- And it came to pass, when Ahab saw Elijah, that Ahab said unto him: 'Is it thou, thou troublet of Israel?'

- رْبِرَر עְבֵּדִילָהוֹ בַּגַּהָרְ וָהָנָּה אֵלִיָּהוּ לְקָרָאתִוֹ וַיַּכִּרַהוֹ וַיִּפָּל עַל־פָּנְיוּ וַיֹּאִטֶּר הַאַּתָּה זֶה אֲדֹנָי אֵלְיֵּהוּ:
- ַּ נּיִּאְמֶּר מֶּה חַמְּאָתִי בְּיִהַאָּקָּה נִתָּן אֶתִר מְּבְיְּרְיִּיִּי מְּתְּאָתִי בְּיִרִּאַלְּה נִתָּן אֶתִר
- ْ תַיוּ יְהֹנֶה אֵלֹהָיף אִם־יָשׁ-גָּוִּי וּמַמְלִבְּהֹ * אֲשֶׁר לֹא־שָׁלַח אֲדֹנִי שָׁם לְבַּקָּשָׁוּ וְאָמָרָוּ אֵיִן וְהִשְׁבֵּיעַ אֶת־הַמַּמְלְכָהׁ וְאָת־תַּגִּוּי כָּי לְאׁ יִמְצְאֵכְּה:
- יי ןעקה אַתָּה אֹמֵר לֵךְּ אֵמִר לִאדֹנֶיךְ הִנָּה אַלְיְּהוּ:
- ֶּנְ מְּנְׁתְּ אֲנָנִיוּ אֵלֵןךִ מֵאִמָּלְדִּ וְרִיּתִּ יְתִּנְּתִ וְמִאָּלִּ וְלֵא יְמִּצְּאֵׁךְ נִתְּרְגָּנִי וְלָאִתִּי לְתַנֵּיִר לְאַחְאָב מְנְאִינִי אָמֶת לְאִ־אֵּדְתּ וּבְּאִתִּי לְתַנֵּיִר לְאַחְאָבִּ מְנְאָבְיִייִּ
- הַלְאִרהָנָּר לֵאִרִיִּ אָת אֲשֶׁר־עָשָׁיִתִּי בְּחֲרָגִּ אִיזְבֶל אָת נְבִיאֵי יְחָנְה נִאַּחְבָּא מִנְּבִיאֵי יְחֹנְה מֵאָה אִישׁ חֲמִשִּׁים חֲמִשָּׁים אִישׁ בַּמִּעְרְה נַאָּבְלְבָּלֶם לֶחָם נְמָיִם:
- *! וְעַּמְּהֹ צַּמְּה צִּמְּר צֵוְדְּ צֵּמְּר לַאִּדֹנֶיִרְ הִנֵּה אֵלְיְּהַוּ וַהַרְגְּנִי: (ס)
- ני ניאטר אַליִּהוּ חַי יִהזָּה צְבְאוֹת אַשֶּׁר קַנְיוּ כִּי הַיּוֹם אַרְאָה אַלְיוּ:
- אַהְאָב אֵלְיוּ הַאַּמְּה אָהאָב אָת־אֵלִיָּהוּ וַיָּאִמֶּר ה וְיָהְיִּ בְּרָאִנְיִת אַהְאָב אָת־אֵלִיָּהוּ וַיִּאִמֶּר

- And be answered: 'I have not troubled Israel; but thou, and thy father's house, in that ye have forsaken the commandments of the LORD, and thou hast followed the Baalim.
- Now therefore send, and gather to me all Israel unto mount Carmel, and the prophets of the Asherah hundred and fifty, and the prophets of the Asherah four hundred, that eat at Jezebel's table.'
- And Ahab sent unto all the children of Israel, and gathered the prophets together unto mount Carmel.
- And Elijah came near unto all the people, and said: 'How long halt ye between two opinions? if the LORD be God, follow Him; but if Baal, follow him.' And the people answered him not a word.
- Then said Elijah unto the people: 'I, even I only, am left a prophet of the Lord; but Baal's prophets are four hundred and fifty men.
- Let them therefore give us two bullocks; and let them choose one bullock for themselves, and cut it in pieces, and lay it on the wood, and put no fire under; and I will dress the other bullock, and lay it on the wood, and put no fire under.
- And call ye on the name of your god, and I will call on the name of the LORD; and the God that answereth by fire, let him be God.' And all the people answered and said: 'It is well spoken.'
- And Elijah said unto the prophets of Baal: 'Choose you one bullock for yourselves, and dress it first; for ye are many; and eall on the name of your god, but put no fire under.'
- And they took the bullock which was given them, and they dressed it, and called on the name of Baal from morning even until noon, saying: 'O Baal, answer us.' But there was no voice, nor any that answered. And they danced in halting wise about the altar which was made.

- נַמְּלֶבְ אַּחֲבֵּי, חַבְּעְּלֶים: אַמָּה יבֵּית אָבָיִרְ פַּעַּוְּבָכֶם אָת־מִצְּוָת יָהִוֹּה נַמְּלֶבְ אַחֲבֵי, חַבְּעְיִּ
- וְעַּמָּה שָׁלֵח קִבָּץ אֵלֵי אָת־בְּל־יִשְׂרָאֵל אֵל־תַר תַבּרְמֵל וְאָת־נְבִיאֵי תַאַשֵּׁרָה אַרְבָּע מֵאִית אַבְלֵי שֻׁלְתַן אִיזְבֶל:
- אָּעַ-עַוּּבְׁגָאִּיִם אָלְ-עַר עַכּּרְמֶלְי נִיּאָלְע אַטְאָר בָּכְלְ-בָּנָר יִאָּרָאָלְ נִיּלֵבָּא
- וּיגַּשׁ אֵליִּחוּ אָל־בְּלִ־חָעָׂם וַיּאִמֶרֹ עַד־ מָתַּי אַתֵּם פֹסִחִים עַל־שָׁתֵּי תַסְעָפִּים אָם־ יְחְנָּה הַאֵּלֹהִים לְכָּי אַחֲלִיוּ וְאָם־תַבָּעַל לְכַּוּ אַתְּרָיוּ וְלֹאִ־עְנְוּ הָעָָם אֹתְּוֹ דְּבֶר:
- נְשְׁמְב אֵנְהֵי: בְּיִעוְּע לְבֹצֵי וּלִבֹּיאָּ, עַבְּּהַלְ אַבְּבַּתַמָאָנִע נּאָמָר אִלְּלָּעוּן אָלְ_עַהָּהָ אָלָ, נִוַלַבִּעׁ לִבָּיאָ
- וְיִהְנִי־לְנִי שְׁנֵיִם פְּרִים וִיִּהְחַרִּי לִחָם חַפָּׁר הְאָחָׁד וִינִהְחָׁהִי וִישִּׁימוּ עַל־חָעֵצִּים וְאָשׁ לְא יָשִׁימוּ וַאֲנִי אֶעֵשָׂהו אָת־חַפָּר הָאָחָד וְנְחַהִּי עַל־הָעֵצִים וְאָשׁ לְא אָשִׂים:
- עַבְּבְּר: יְהְנְּטְ וְּהָנְיֵר הַצֵּּלְתָּים צִּשָּׁר־נִצְּנָר בָּצִּשׁ יְקְּהָ הְצָּלְתָים נַיַּצְלְתָים צִּשָּׁר־נִצְּנָר בָצִשׁ יְקְרָבְיִים בְּשֵּׁם צֵּלְתַים נַצְּנִי צָּקָרָר:
- ٍ يَّ ذَهُ الْهُ مِنْ الْهُ مِنْ الْهُ مِنْ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ الْهُ اللَّهُ للَّهُ اللَّا اللَّالِمُلَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّالِمُ اللَّا اللَّالِمُلَّا
- וַיִּקְחָוּ אָת־חַפָּׂר אֲשָׁר־נָתַוּ לָחָם ֹוִיִּשְׁשֹּׁיּ וּיִקְרְאַּיּ בְשֵׁם־חֲבַּׁעַל מֵחַבּקָר וְעַּר־ הַצְּּחֲרָיִם לֵאמֹר הַבָּעַל עֲנְּנִי וְאֵיוּ קִוֹל וְצֵין עָנֶּה וַיְפְּסְּחִיּ עַל־הַמִּוְבֶּח אֲשֶׁר עְשֶׂר:

- And it came to pass at noon, that Elijah mocked them, and said: 'Cry aloud; for he is a god; either he is musing, or he is gone aside, or he is in a journey, or peradventure he sleepeth, and must be awaked.'
- And they cried aloud, and cut themselves after their manner with swords and lances, till the blood gushed out upon them.
- And it was so, when midday was past, that they prophesied until the time of the offering of the evening offering; but their was neither voice, nor any to answer, nor any that regarded.
- And Elijah said unto all the people: 'Come near unto me'; and all the people came near unto him. And he repaired the altar of the LORD that was thrown down.
- And Elijah took twelve stones, according to the number of the tribes of the sons of Jacob, unto whom the word of the Lord came, saying: 'Israel shall be thy name.'
- And with the stones he built an altar in the name of the LORD; and he made a trench about the altar, as great as would contain two measures of seed.
- And he put the wood in order, and cut the bullock in pieces, and laid it on the wood.
- And he said: 'Fill four jars with water, and pour it on the burnt-offering, and on the wood.' And he said: 'Do it the second time'; and they did it the second time'; and they did tit the third time; and they did it the third time.
- And the water ran round about the altar; and he filled the trench also with water.
- And it came to pass at the time of the offering of the evening offering, that Elijah the prophet came near, and said: 'O Lord, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, let it be known this day that Thou art God in Israel, and that I am Thy servant, and that I have done all these things at Thy word.

- ענא וֹנְשׁא: מְּנִע וֹכִי_מָּגִּר לְנִ וֹכִּי_צֵּבְנִי בְנִי אִנּלְי וֹמָּג נּוֹנְי בֹּאֹבְיִנִם נִינִשׁלְ בִּנִים אָנִאְ בֹּנ נּוֹנְי בֹּאֹבִינִם נּוֹנִשׁלְ בִּנִים אָלְבָּׁנִי נּנָאִמָּרִ
- ير:קראי چקול גַּדוֹל נִיחָגָּדִרי בְּמִשִּׁפְּטָׁם פַחֲרָבִוֹת וּבְרְטָהִים עַּד־שְׁפְּּךְּהָם עַלְיהֵם:
- בּפּּנְטִׁיִע נְאֶגּוֹ_לַנְלְ נְאֵגוֹ_תָּנִיע נְאֶגוֹ לֵחֶּב: מוֹנִיִלְ כַּהְּבָּׁר תַּבְּּטֵּרְיִם נִיְּחָנָבֹּאָנִ מָּר לְהַּלְנִעִּי
- ָּנְאַמֶּר אֵלְיָּרוּ לְבְלִרֹתִּמִם גִּשָּׁי אֵלֵי וַיִּגְּשָׁי בְלֹרַמָּם אֵלְיֵּר וַיְרַפָּא אָת־מִּוְבָּח יְהֹוָה הֵחָרְיּס:
- در 1 يول يخزأد باين عرفي ترزد بحد إدراد تعجور جير تهج يهود بزن بحد إدراد يجزير ظعفد بنهديج يتبيد نهجه:
- שְׁמְּלְטִ פַּׁבִּיתִ סְאִתַּיִם זְּנַת סָבִּיב לַמִּוְבֶּּטִ: "נּבְנָנִי אָט_טִאָּבְנָים מִוְּבָּט בָּאָם יִּטְוָיִ נִינִּתְ
- מּגְ_טַמּגִּגִם: * זְנְאָּטְ שַׁמָּגִנִם וַנְנָּטַטְ אָטַ-טַפָּּר וַנְיָּאָם
- נּגַאמֶּר מַּבְאָנּ נּגַּמְּבְּמֵנ: מַּלְ_טַמְּלְט נְמַלְ_טַמְּגָּנִם נַּגָּאמֶר מָנִי נַנְּמִּנְנ נּאָמֶר מִלְאָנ אַרְבָּמָר כַּגִּים מָנִם נִיֹּאֵנִי
- ٠٠٠ װֵלְלָנִי תַּמָּיִם סָבֶּיִב לַמִּּוְבָּּחַ וָּגָם אָתַ־ הַהְּעְּלְיִה תַּלֵּא־מֶיִם:
- וּיָהֵיו בַּעֵּלָוֹת חַמִּנִחָׁת וּיִּגַּשׁ אֵלִיָּהִי חַנָּבִיאָ וּיאִמַּר יְהֹנָה אֵלְהֵי אַבְרָחָם יִצְּחָר בִּישִּׁרָאָל הַנִּים יִנְּדַע בִּי־אַמָּה אֵלֹהָים בִּישְׂרָאָל וַאָּנֵי עַבְּהָרִר (כ׳ ובדבריך)[מ׳ הַאֵּלֶה:

- Hear me, O Lord, hear me, that this people may know that Thou, Lord, art God, for Thou didst turn their heart backward.'
- Then the fire of the Lord fell, and consumed the burnt-offering, and the wood, and the stones, and the dust, and licked up the water that was in the trench.
- And when all the people saw it, they fell on their faces; and they said: 'The LORD, He is God; the LORD, He is God.'
- מולני יהאָל'הִים וִשְּהָה הַסִּבָּה אָת־לִבָּם, יהוָה הָאֵל'הִים וִשְּהָה הַסִּבָּה אָת־לִבָּם אַהְרָנֵית:
- וּהַפָּל אֵשׁ־יָהֹנָה וַתְּאַכַל אָת־הַעַּלָּה וָאָת־ הַעֵּצִּים וְאָת־הַאַבָּנִים וְאָת־הַעָּפָּר וָאָת־ הַמָּיִם אֲשֶׁר־בַּהְעָּלָה לִהֵּכְה:
- و٤ ניַרְאַ כְּלֹ־הַמְּם נִיּפְּלִּוּ עַלֹ־פְּנֵיהָם וַיַּאִמְרֹוּ יְהֹנְהֹ הַוּא הַאֱלֹהִים יְהַנְה הָוּא הַאֱלֹהִים:

הפטרת ויקהל

The Haftarah is I Kings 7:40 – 7:50. On Shabbat Shekalim, Maftir is Exodus 30:11 – 16 on page 150, and the Haftarah is the special Haftarah on page 243. On Shabbat Haftodesh, read Maftir and Haftarah is on page 243. On Shabbat Haftodesh,

And Hiram made the pors, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the LORD:

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars; and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars;

and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars,

and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

and the pots, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the Lord, were of burnished brass.

> ַנַיַעַשׁ חִירוֹם אָת־חַכִּיּרוֹת וָאָת־חַנִּעָים וְאָת־חַמִּוְרְקִוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׁוֹת אָת־ כְּל־חַמְּלְאִלְּה אַשֶׁר עְשָׂת לַמֵּלֶך שְׁלֹלָה בֵּית יְחֹוְת:

עַמָּדֵים שְׁנַּיִם וָגָלָת תַפֹּתָרָת אֵשֶׁר־עַל־ רָאִשׁ תַעַמּוּדִים שְׁתָּיִם וְתַשְּׁבָּכָוֹת שְׁתַּיִם לְכַסֹּוֹת אָת־שְׁתֵּי גָּלָוֹת תַכֹּתָרֶת אֲשֶׁר עַל־ רָאִשׁ תְעַמּוּדִים:

וְאָת־הָרִפֹנִים אַרְבָע מָאָוֹת לִשְׁבָּרָ הַשְּׁבְּכִוֹת שְׁנֵי־טוּרָים רִפֹּנִים לַשְּׁבְבָּה הְאָהְת לְכַסֹּוֹת אָת־שְׁמִּי נְּלְוֹת הַכֹּהָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הְעַמּוּדְים:

וְאָתַ־הַמְּכֹּוְיָתִּ עֻּאֶהְ וְאָתַ-הַכִּּיְרָת עֲשְׂרֶה מַלְ-הַמְּכִּוֹיִתְּ:

ַ עַּהַת הַנֶּם: אַ נְאָט הַנָּם הָאָהָר וְאָה הַבָּקָר שְׁנִים־עָּשָׂר

ְּמֶת הַפִּירִוֹת וְמֶת־הַיָּעִּים וְמֶת־הַפִּוְרָלִוֹת אֲשֶׁר שְשֶׁה חִירֶם לַמֶּלֶף שִׁלֹטָׁה בֵּית יְהְוָֹה יְחְשֶׁת מְמֹרֶם:

- In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.
- And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.
- And Solomon made all the vessels that were in the house of the Lord: the golden altat, and the table whereupon the showbread was, of gold;
- and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;
- and the cups, and the snuffers, and the basins, and the pans, and the fire-pans, of pure gold; and the hinges, both for the doors of the inner house, that is, of the temple, of gold.

- * בְּכְבֶּר חַיּרְדֵּל יְצְקָם חַמְּלֶבְ בְּעַעֲבֵּר הְאָבְיָה בֵּין סְבְּוֹת יְבֶּין צְּרָחָן:
- קאָר לָא נָחָקַר מִשְׁקַל הַנְּחְשֶׁה: מְאָר לְא נָחָקַר מִשְׁקַל הַנְּחְשֶׁה:
- « (ינַעִּשׁ שְׁלֹמֹה אָת כְּלֹהַבֵּלִּים אֲשֶׁר בֵּיִתּ יְהֹזְה אָת מִזְבָּח הַזִּּהְׁב וְאָת־הַשְׁלְחָוֹ אֲשֶׁר עְלְיֵּר לֵחֶם הַפְּנִים זְהֵב:
- وم زېر تېچند نېت مېښد نېټوت نېټډند خېږ تېچند نېت مېښد نېټوت نېټډند نېټې نېټد:
- آبة وقَامَ إِيَّ مِيْدَ إِيَةِ مِارِحٍ وَلِيْ يَوْدِمَ يَهِدِنُوْ جُوَيَّكُ بِهِدِهُدَ جُلَّاجُمَاهُ يَوْدِمَ يَهِدِنُوْ جُوَيَّكُ بَهِدِهُ جُلَاجُمُو يَوْدِمَ خُيَّةُ جُهِدِهِ

הפטרת פקודי

The Haftarah is I Kings 7:51 – 8:21. On Shabbat Shekalim, Maftir is Exodus 30:11 – 16 on page 150, and the Haftarah is the special Haftarah on page 243. On Shabbat Haftodesh, the special Haftarah on page 243. On Shabbat Haftodesh, Maftir is Exodus 12:1 – 20 on page 46, and the Haftarah is on page 247.

Thus all the work that king Solomon wrought in the house of the Lord was finished. And Solomon brought in the things which David his father had dedicated, the silvet, and the gold, and the vessels, and put them in the treasuries of the house of the Lord.

Then Solomon assembled the elders of Israel, and all the heads of the tribes, the princes of the fathers' houses of the children of Israel, unto king Solomon in Jerusalem, to bring up the ark of the covenant of the LORD out of the city of David, which is Sion.

And all the men of Israel assembled themselves unto king Solomon at the feast, in the month Ethanim, which is the seventh month.

ַ וִמִּשְׁלִם בְּלִ הַמִּלְאִבְׁה אֲשֵׁר עַשָּׂה חַמָּלָךְ שְׁלִּטָּה בֵּיִת יְהֹזָָה וַיָּבָא שְׁלִמָּה אָת־קַּדְשֵׁיוּ דְּנֵד אָבִיוּ אָת־הַבֶּּסֶף וְאָת־הַזְּהָבֹ וְאָת־ הַבֵּלִים נְתַּן בְּאִצְרְוֹת בֵּית יְהֹזֶה: (ב)

אָז יַקְהַל שָׁלֹלָה אָת־יִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אָת־ יִשְׁרָאֵל אָל־הַמָּטוֹת נְשִׁיאֵי הָאָבׁוֹת לְבָנֵי יִשְׁרָאֵל אָל־הַמָּלֵף שָׁלֹלָה יְרִישְׁלְהַ לְחַעֵּלְוֹת אֶת־אַרַוֹן בְּרִית־יְּהֹנָה מֵעִּיר הָוֹד הָיֹא צִיְיוֹן:

رْنْمْبَرْدُ هِرَّ ـ بَهْرَدُات قِابِر بَهُ مَارَتِهُ رَشِّ بُغْرُ چِرْدِہ بَهُرَدِه چَرَبِر بَهُ مَارَتِه يَضِّ بِهِ:

- And all the elders of Israel came, and the priests took up the ark.
- And they brought up the ark of the Lord, and the tent of meeting, and all the holy vessels that were in the Tent; even these did the priests and the Levites bring up.
- And king Solomon and all the congregation of Israel, that were assembled unto him, were with him before the ark, sacrificing sheep and oxen, that could not be told nor numbered for multitude.
- And the priests brought in the ark of the covenant of the the Lord unto its place, into the Sanctuary of the house, to the most holy place, even under the wings of the cherubim.
- For the cherubim spread forth their wings over the place of the ark, and the cherubim covered the ark and the staves thereof above.
- And the staves were so long that the ends of the staves were seen from the holy place, even before the Sanctuary; but they could not be seen without; and there they are unto this day.
- There was nothing in the ark save the two tables of stone which Moses put there at Horeb, when the LORD made a covenant with the children of Israel when they came out of the land of Egypt.
- And it came to pass, when the priests were come out of the holy place, that the cloud filled the house of the LORD
- so that the priests could not stand to minister by reason of the cloud; for the glory of the Lord filled the house of the Lord.
- Then spoke Solomon: The Lord hath said that He would dwell in the thick darkness.
- I have surely built Thee a house of habitation, A place for Thee to dwell in for ever.
- And the king turned his face about, and blessed all the congregation of Israel; and all the congregation of Israel;

- ניְבֵאוּ כָּלְ זִּקְנֵי יִשְּׁרָאֵלְ וַיִּשְׁאָוּ הַפֹּהָנִים אָת־הָאָרְוֹן:
- ַ וַיַּעַלֵּי אָת־אַרִוֹן יְתֹּוֹת וְאָת־אַֹּהַל מוֹעַּר וְאָת־כְּל־כְּלֵי תַּקְּדָשׁ אֲשֶׁר בְּאָהֶל וַיִּעֲּלַיּ אֹהְם תַכּהָנֵים וְתַלְיָיִם:
- וְהַמָּלֶּךְ שִׁלְּמֹה וְכְּלִ־עֵּבָה יִשְׂרָאֵל הַנּוּעָרֵים עַלְּיוּ אִתְּוֹ לִפְּנֵי הָאָרָוֹן מְיַבְּחִים צַאּן וּבְקָּר אֲשָׁר לְאִ־יִּסְפְּרָנּ וְלְאִ יִמְּנִּ מֵרְבּ:
- , ניָבָאוּ הַפֹּהַנִּים אָת־אֲרֹוֹן בְּרִית־יְהֹוָָה אֶל־מְקוֹמָוֹ אֶל־דְּבָיר הַבָּיִת אֶל־לַּדֶשׁ הַקֵּדְשִׁים אֶל־הַחַה כַּנְפֵּי הַבְּרוּבָים:
- ַ בָּי הַפְּרוּבִיםׁ פּרְשָּׁיִם בְּנָפִּיִם אָל־מְקִּים הְאָרִוֹן וַיְּסְׁבּוּ הַבְּרֶבָיִם עַל־הָאָרִוֹן וְעַל־ בַּדְּיוּ מִלְמֶעְלָה:
- ג וַיַּאַרָׁכוּ הַבַּדִּים נֵיֵרְאוּ רָאשׁׁי הַבַּדִּים מִּן־ הַפְּדֵישׁ עַל־פְּוַיְ הַדְּבִּיר וְלָא יֵרָאָוּ הַחָוּצְּה וַיְּהְיוּ שְּׁם עַּד הַיָּוֹם הַזָּה:
- ر אֵין בְּאִרֹוֹן רַק שִׁנֵי לֻחָוֹת הָאַבְּנִים אַשָּׁר הְנָח שֲׁם מֹשֵּׁה בְּחֹרֵב אֲשָּׁר בָּרָת יְהֹזָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מֵאֵרֶץ מִצְרֵים:
- מְלֵא אָנוַבּנִים נְנוֹנְינִי בּי נִוֹנְיִ בִּבָּאִנִי נַכִּנִוֹנִים מִן נַנִּמָּנָתְ וָנִימָּנָן...
- וְלֹאִ־נְכְלֵּוּ הַכֹּהֲנֵים לִעֲמָר לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הַעְּגַן בֶּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהְנָה אָת־בֵּית יְהְנְה: (פ)
- عَدَ الْهُمْ يُولِدُ الْمُرْبِدِ الْمُثَالِدِ الْمُؤْلِدِ ذِهُ فِلْ لَا فِيْدُ فِي الْمُعْرِدِ فِي الْمُعْرِدِ
- מּנְלְמִּים: בּּיִנְי בַּרָנִי, בָּינִי וַבְּץ לָוֹי מָבִּנִוּ לְמִבְּשִׁיּ
- نَّهَٰدُ هُذِ لَٰذُمْ ظِرَرُ نَهُٰدُهُمْ مَثِيَّد: نَوْط بَوْرُجُكِ هُنا - فَذِن نَاجُدُكَ هُنا خَمْ - كَانَام

- And he said: 'Blessed be the Lorp, the God of Israel, who spoke with His mouth unto David my father, and hath with His hand fulfilled it, saying:
- Since the day that I brought forth My people Israel out of Egypt, I chose no city out of all the tribes of Israel to build a house, that My name might be there; but I chose David to be over My people Israel.
- Now it was in the heart of David my father to build a house for the name of the LORD, the God of Israel.
- But the LORD said unto David my father: Whereas it was in thy heart to build a house for My name, thou didst well that it was in thy heart;
- nevertheless thou shalt not build the house; but thy son that shall come forth out of thy loins, he shall build the house for My name.
- And the LORD hath established His word that He spoke; for I am risen up in the room of David my father, and sit on the throne of Israel, as the LORD promised, and have built the house for the name of the LORD, the God of Israel.
- And there have I set a place for the ark, wherein is the covenant of the Lord, which He made with our fathers, when He brought them out of the land of Egypt.'

- ניאטר בְּרָוּך יְהֹנָה אָבִי וּבְיָרָוֹ מִצֵּא הְבָּר בְּפִּיוּ אָת דְּנָד אָבָי וּבְיָרָוֹ מִצֵּא לאמר:
- מן בַּנְיָם אַמֶּב בְנַבְּנִע בְּנַבְ אָב בַּנַבְּנָע הָבִּיִב מִפֶּבְ מִּבְמָּנִ הִּבְּנָע בְבָנִע בְּנַע בְנַנִע הָּמָנ מֻּכַבְ יִּמְבְמָנִ הִּבְּנָע בְבָנִע בְּנַע בְנַנִע הָּמָנ הּבְבָּנִים אַמֶּב בְנַנִּע בְּנַע בְנַנִיע הָּמָנ מן בַנִּים אַמָּב בּנָנִע בְּנִיע בָּנִע בְּנָנִע הָּנִיע מִּבּבְ מון בּנִים אַמָּב בּנָנִיע בָּנִיע אָנִים אַמָּב בּנָנִיע הָּבָּיע הַ
- ַּיִאִמֶר יְהֹוָהֹ אֶל־דְּיֵרִ אָבִּי יַעַּן אֲשָׁר הִיָהֹ עִם־לְבְּבְףׁ לִבְנִית בַּיִת לִשְׁמֵי הֱטִיבֹתָ בָּי הְיָה עִם־לְבְבֶף:
- ען אַמְּה לָא תִבְנָה תַבְּנָה כָּי אָם־בִּנְדִּ הַיּצָא מֵחַלְצָּיִדְ הְוּא־יִבְנָה תַבָּיִת לִשְׁמֶי:
- ַנְּנָקָם יְחִוֹּה אָת־דְּבָרִוֹ אֲשֵׁר דִּבֵּר נִאָּקָׁם מַּחַת בְּוֹר אָבִי נְאִשֵּׁבו עַל־כָּסָא יִשְׂרָאֵל קְאַשֶׁר דְבֶּר יְחִנְּה נְאָבְנָה חַבָּיִת לְשֵׁם יְחֹנְה אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
- וָאָשָׁם שָׁם מָקוֹם לָאַרוֹן אַשֶּׁר־שָׁם בְּרֵיתּ יְחְוָֹח אֲשֶׁר כְּרַתֹּ עִם־אֲבֹהֵינוּ בְּחוֹצִיאָוֹ אֹהָם מֵאֶרֶץ מִצְרֵים: (ס)

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 - 15.

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flout for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the Lord: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish:

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

And one he-goat for a sin-offering unto the Lord; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

«יווע הַעִּינִם הַשַּבְּּת שְׁנֵי־כְבְשָׁים בְּנֵי־שָׁנָה הְמִימָם יִּשְׁנֵי שָשְׁרֹנִים סָׁלֶת מִנְחָה בְּלִּילֶה בַשֶּׁמֶן וְנִסְבְּוֹּ:

י עלַת שַבַּת בְּשַבַּתִּי עַל־עֹלָת הַתְּּמִיר יי עלַת שַבַּת בְשַׁבַתִּי עַל־עֹלָת הַתְּמִיר

וּבְרָאשׁי חְדִשׁיכֶּם תַּקְרָיבוּ עֹלֶח לִיהוֹוָה פְּרִים בְּנֵי־בָּקֵר שְׁנִים וְצַּיִל אֶחָׁד כְּבְשָּׁים בְּנֵי־שְׁנֶה שְׁבְעָה הְמִימִם:

ױשָׁלשָׁה עַשִּׁרֹנִים סָׁלֵת מִנְחָה בְּלִּלְּה בַשְּׁמֵן לַפֶּר הָאָהָד ױשָׁנֵי עַשִּׁרֹנִים סָלֵת מְנְחָה ְבְּלִּילְה בַשְּׁמֵן לָאָיִל הֵאָהֶד:

۽ ٻينٽرا ينٽرار خان جائي جنڙن جنڙن جنڙن حاڪيٽ جنٽر جنڙن ڇائي جنڙن جائي:

ַ וִנִסְבֵּיהָם חֲצֵּי תַהִין ִיִּהְנָת לַפָּׁר וּשְּלִישָׁת תַתַּין לְאַנִל וּרְבִיעָת תַתָּין לַבֶּבֶשׁ יְיֵוְ וַאָת עֹלָת הֹדֶשׁ בְּחְדְשׁׁוּ לְחָדְשֵׁי תַשְּׁנְת:

על־עֹלַת הַמְּמָר צִּקָּט אָתָר לִחַמָּאת לַיהוָֹה יַ יִּשְּׁעָר עִיָּה אָתָר לִחַמָּאת לַיהוָה

הפטרת שבת ראש הודש

.42 - 1:60 dainel ei deshoù Rosh Hodesh is Isainh 66:1 - 24.

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

ֻלה אַטַר יְהוָה הַשִּׁמַיִם כּסָאִי וְהָאָה וְתִּידִּ הַגְּלְי אִי־זֵח בַּיִתׁ אֲשֶׁר מִּבְנִּר־לִּי וְאֵי־זֵח מְקְוֹם מְנִיחְתִי:

נְאֶםַ-יְהְנָׁת נְאֶלְ-זֶנֵר אַבְּׁיִם אֶלְ-עָּנִי נְאֶם-יְהְנָּת וְאֶלְ-זֶנֵר אַבְּיִם אֶלְ-עָנִי נְאֶם-יְהְנָתְ וְאֶלְ-זֶנֵר אַבְּיִם אֶלְ-עָנִי

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen if he blessed an idol; according as they have chosen if he plant and idol; according as they have chosen if he blessed an idol; according as they have chosen if he is a memorial of the same and in the interpretations.

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth shut the Lord; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

שׁוֹהֵט הַשִּׁוֹר מַבֶּה־אִּישׁ זִּבֶּחַ הַשָּׁהֹ עַּבֵּף בֶּׁלֶב מַעֲלֵה מִנְחָהֹ דַּם־חֲזִּיר מַזְבָּיר לְבֹנֶה מְבָּרֵף אֲגֵן גַּם־הַמָּה בֶּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהָם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵּצְה:

, שׁמְעּיֵּ דְּבַר־יְחִוֹּה הַחֲבֵדִים אָל־דְּבָרִי אָמְרוּ אֲחֵילֶם שׁנְאֵילֶם מָנִבֵּילָם לְמָעַן שְׁמִי יְבְבַּר יְחְוְּה נְנְרְאֵה בְשִׁמְחַהְבֶם וְתֵּם יֵבְשׁוּ:

م קنל שָׁאוֹן מֵמִּיר קוֹל מִהֵיכָל קַוֹל יְהֹוָֹר מְשְׁלֵם גְּמִירְ לְאִיְבֶּיר:

ְּהְמְּבֶׁם מְּחִיל יְלְגְדֵּה בְּמֶּבֶם יְבָוֹא חֲבֶל לֶה הְמְבֶּים מְחָיל יְלְדְּה בְּמֶבֶם יְבָוֹא חֲבֶל לֶה

מִי־שִׁמַע כִּזֹאַת מֵי רָאָתֹ כָאֵלֵה הַיִּיחַל אֶּבֶץ בְיִּים אֶחְׁד אִם־יִּנְלֵד גִּיִּי פָּעַם אֶחָת בִּי־חֲלְה גַּם־יָלְדֶה צִיּיִוֹן אֶת־בָּנֵיתָ:

אִם_אֹלֹּוֹ נַמִּוּלְנְגַ וֹמֹּגֹּוֹנִי אִמֹנַ אֵבְנֵנוֹנֵי
 נס)

לְמָּמּן שׁנִלְטִּי וּמִּבְּמִּטְּם מִּמִָּּר שׁנִׁטִׁמִּים מִּּנְמִּי אִשִּׁינִ מִּמְיָמִ כִּלְ_עַפֶּטִׁשׁבִּלְיִם מִּלְיִנִי: מִּמְטִׁי אִשִׁי לִמְיָמִ כִּלְ_עַפָּטִׁים מִּמָּר שִּׁנִיםׁ

(a)

לְמָלְהֵן שְׁלְּהֵּנְ וְטִילְהְנִּיִּטְׁם מִנְּנִן בְּׁבְנְדֵּעִי:

לְמָלְהֵן שְׁלְּלֵּנְיִ וְאָבְלְהָיִם בְּאָּנִי שִׁיְנְיִנְיִי

בּי־בָּהו אַמַר יְהֹנָה הִנָּנִי נִמָּה־אֵבֶּיהָ בְּנָהָר שְׁלִים וּבְנַחַל שׁוֹמֵף בְּבָוֹד גּוֹיָם וְינַקְמֵּם עַל־צַּדְ הִנְּשְׁאוּ וְעַל־בָּרְבַּיִם הְשְׁמֵּטְמִי:

יבׁ,'בוְהַּבְּׁם שׁנִׁםׁמִּי: בַּאָנִה אַהָּב אַפֿוּ שַׁנִּםׁמִּנִּי בֵּּן אָנְבִּי, אָנָטַמִּבְּם

٤ı

And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the Lord shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

For I [know] their works and their thoughts, [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues, and they shall come, and shall see My glory.

And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declate My glory among the nations.

And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the Lord, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the Lord, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the Lord.

And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the Lord.

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְנְעָם אָת־אִּיְבֶּיוּ: (ס) הְפְּׁתַחְנָה וְנִיֹדְעָה יַד־יְהֹוָה אָת־עֵּבְּיִי יִפְּתַחְנְיִה וְנִידְעָה יַד־יְהִוֹּה אָת־עֵּבְּיִי

נו פּר־תַנֵּה יְהֹנָה בְּאֵשׁ יָבֹוֹא וְכַסּוּפָּה עַרְפְבֹתָּיִוּ לְהָשָׁיִב בְּחַמָּהׁ אַפּֿוֹ וְנַעֲּרָתִּוֹ בְּלַתַבִּי־אֵשׁ:

ין פָּי בְּאֵשׁ יְהְוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבָּוּ אָת־בְּל[ַ]בְּשָּׁר וְרַבָּוּ חַלְּלֵי יְהוְה:

המקקדשׁים וְהַמִּטְהֵרִים אָל־הַנּנֹוֹת אַתָּר (כ׳ אחד)[ק׳ אַחַת] בַּמְּנֶדְ אָׁכְלֵי בְשָׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֵץ וְהָעַכְבָּר יַחְדֵּר יָסֶפּוּ נְאָם־יְּהְנֶה:

אָט_פֿבוג'.: אָט_פֿלְ_טִּינִנִם וֹטַלְּמָנִוִט וּבָּאִי וֹבָאִי וֹאִנְכִּי מִׂמְּמָנִים וִּטַלְמָנִיטִ פֹּאָט לִלַבָּּאִ

יי אָל־תַגּוֹיִם אַוֹת וִשִׁלַחָּתִּי מִתָּם וִפְּלִיטִׁים אַל־תַגּוֹיִם תַּרְשָׁישׁ פָּוּל וְלָגִּד מָשָׁבִי קָשָׁתִּ אָת־שְׁמְנִי תַּאִינִם תַּרְחִלִּים אֲשֶׁר לְאִ־שְׁמְנִי אָת־בְּבוֹּהָי בַּגּוֹיִם:

ַ װְם־מֵהֶם אָמָּה לַכֹּהֲנִים לַלְוּיָם אָמָר יַתְּיָה:

جِر حَهَٰثُور مَشِورَם نَחَيَتُشِاء اِبَغُرًا بَابَاتُضِّہ هِشِّه هِذِر مَشِّه مَثِرِات לَجَرَا بَهُمَارِبَیْہ چِر نَفِرِی اَلِیْچُه اِسْمِچُه:

- And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the ${
 m LORD}$.
- And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Meither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.
- וְיָצְאָּוּ וְרָאִוּ בְּפִּגְרֵי הָאֲנְשִׁים הַפּשִׁעִים בִּי בִּי תּוֹלִעְמְּם לָאׁ תִּמֹוּת וְאִשָּׁם לָאׁ תִּבְבֶּׁה וְתִיְנִי דֵרָאָוֹן לְבְלְ־בָּשֵׂר: והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוח

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

- And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.
- And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.
- And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.
- And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.
- But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.
- And as rouching the marter which I and thou have spoken of, behold, the Lord is between me and thee for ever.'
- So David hid himself in the field; and when the meal to moon was come, the king sat him down to the meal to
- And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall, and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

- $_{
 m sr:XX}$ رخم در نامنه المرب $\dot{\phi}$ المرب $\dot{\phi}$ المرب $\dot{\phi}$ المرب $\dot{\phi}$ المرب $\dot{\phi}$
- و، إשׁלִשְׁקְ מִבֵּר מְאָר יִבְאִלִ אָלִ־הַמְּלִים אַשֶּׁר־נִסְתַּרְתִּ שֶּׁם בְּּוָים תַמַּעֲשָׂה וְיֵשְׁבְּתָּ אָצֶּל הַאֶבֶן הַאֶּזֶל:
- ؞؞ ڹٟڮڐ۪؞ ؆۪ڔۧڛٙؠ ڔٙחۼ؞ڡ ۼڎٟڔ ؉ڹڕڔ ڔڟ۪ڿؚٲ٦ؖڕ؞ ڔٝڟڡ۪ڎ۪٦؞
- ָּ וְהַבֵּּהֹ אֶשְׁלֵח אָת־הַנַּעַר לֵוָך מְצֵא אָת־תַּהִצִּיִם אָם־אָמֹר אֹמַר לַנַּעַר הִנָּּה תַהִצִּיםו מִמְּךְ וָהַנָּה קָתַָנּװִנְבָּאָה כִּי־שָׁלִוֹם לְךְּ וְאֵין דְּבֶּר חִי־יְהְוָה:
- ַ נְאָם־כָּה אַמַר לַעָּׁלֶם הַנָּה הַהַּצִּים מִמָּךְ נְהַלְאַה לֵּךְ בִּי שִׁלַחַךְ יְהַנְה:
- ני ְנְעַבְּלְב אַמֶּר דִּבָּרְנִי אָנֵי נְאָמָּה הִנָּה יְהֹנָה יִהֹנָה בּינִי יִהֹנָה יִהֹנָה יִהֹנָה יִהֹנָה בּינִי יְבִינְךְּ עַּד־עּיֹלְם: (ס)
- ر رزي آرؤم آرؤم وحـ شرفها جَوَمِهِ عِجْدَر الْأَمْا الْأَهْدِة مِجَدَر الْأَمْا الْأَهْد هَجِيْر مُوّد سُهُدَ رَبْهِمَ بِرَمْا بِرَابُهُ الرَّهُد هَجِيْر مُوّد سُهُدَ رَبْهِمَ بِرَمْات جِيْد:

- Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'
- And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'
- And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;
- and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city, and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.
- Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?
- For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'
- And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'
- And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.
- So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month, for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.
- And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

- וְלֹאֹ־דְבֶּר שְׁאָוּל מְאָוּמָה בַּיַּוֹם תַהָוּא כָּי אָמַר מִקְרֵה הוּא בִּלְתֵּי שָׁתַוֹר הוּא כִּי־לִא שְׁהְוֹר: (ס)
- וִיְהִי מִמְּחֲרָת הַחֹהֶשׁׁ הַשִּׁנִּי וַיִּפְּקָר מָקַוֹם דְּוְדְ (פּ) וַיְּאמֶר שָׁאִּרִלׁ אֶל־יְהוֹנְתָּן בְּנֹי מַדִּיִּעַ לֹאׁ־בָא בֶּן־יִשָּׁי נַּם־הְּמָּוֹל נַם־הַיּוֹם אֶל־הַלְּחֶם:
- ⁸² ניַען יְהוֹנְחָן אָר שְׁאָרִל נִשְׁאָל נִשְׁאָל דָּעָיִּל דָּעָרָ דְּעָרָ בְּיָרָ
- ַנְּאׁמֶר שַּלְחֵנִי נְאַ בֵּי זֶּבַחְ מִשִּׁפְּחָׁר לְנִּנּ בְּעִּיר וְחָנִּא צִּנְּת־לִי אָחָי וְעַהָּת אָם־מְצֵאִתִּי חֵן בְּעֵינֶּיךְ אִמֶּלְשָׁה נָּא וְאָרְאֵֵת אָת־אֶחָי עַל־בֵּן לֹא־בְּא אֶל־שֶׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)
- ַנְּיָחַרַאַּף שָׁאִּילִ בִּיחַוֹּנְאָׁן נַיַּאָמֶר לֹוֹ אַמְּהֹ לְבֶּן־יִשְׁי לְבָּשְׁחְּףׁ יִלְבָשֶׁת שֶּרְוָת אָמֶּף:
- ײַּר בְּלְ־חַיָּמִים אֵשֶׁר בָּן־יִשִּׁי חַיִּ עַל־הָאֲדְמָה לְאׁ תִּפִּיוֹ אַמָּה וּמֵלְכוּתָדְּ וְעַמְּה שְׁלָח וְקַח אֹתוֹ אֵלֵי בָּי בֶּן־מֶוֶת הְוּא: (ס)
- נְּהֵׁכְ הֵּאַּנִּכְ אֵתַ-תַּחַׁנָּנִת מִּלָּנִו לְתַכִּעַוֹ נִנְּהַתְּ 'תַּנְּקְׁלְ כִּי-בֶּלְתְ תַּנִּא מִמָּם אָבְּנִו לְתַבָּעַוּ נִנְּהַתְּ אֶתַ-בְּנְת: (ס)
- זְּהְצְּבְ אֶּבְ_בִּיְּגְ בָּנְ עִבְּלְמִוּ אֶּבֶּנֵנ: (ס) וְלְאָ-אָכְּלְ בְּּנִים עַעַּגְרָה עַהָּגִּי לְטִם בָּּנ ניִּלִם יְּעִיּנִינָוֹ מִמָּם עַהָּלְטֵּוֹ בְּטֵבׁי. אָבּ
- בְּנֵג נְלָהֶר לְמִוְהֵא נְעִוְלָנֵן עַמְּבֵע לְמִוְהֵּג נְנֵנֵּ בַּבְּעֵר נֵיבֵּא יְעִוְלָנֵן תַמְּבֵע לְמִוְהֵּג

הפטרת פרשת שקלים

- And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.
- And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
- And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
- But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.
- And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
- And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
- And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the Lord, saying: The Lord shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

- ניאטר לְנְעַרֹוּ הָא מְצָא נָא אָת־תַחִצִּים אַשָּׁר אָנֹבֶּי מוֹהֶה הַנַּעַר בְּץ וְהוּא־יָרֶה הַחֵצִי לְהַעֲבְרְוֹּ:
- יוּקאׁ הַנַּעַר עַד־מְּקִוֹם הַהַּצִּי אֲשֶׁר יָרֶה יְהוֹנְתֻּן נִּקּלְא יְהוֹנְתָּן אַחֲרֵי הַנַּעַר נִּיֹאִמֶּר הַלְוֹא הַחֵצִי מְמְּוּ נְהֶלְאָה:
- ג ניקָרֶא יְהִוֹנְמָן אַחֲרֵי הַנַּעַר מְהֵרֶה חִוּשָׁה אַל־מַּעֲמָד נִיְלַמֵּט נָעַר יְהִוֹנְתָן אָת־(כ׳ החצי)[ק׳ הַהִּצִּים] נִיּבָא אֶל־אֲדֹנֶיו:
- יְדְשְׁי אָת־תַדְּבְּרֵי (ס) נְדְּשָׁר לֹא־יָדָע מְאִימָּה אַר יְהְוֹּנְתְּן וְדָּוֹרִ
- °+ ניפן יְהְוֹנְמִן אָת־בֵּלִיו אָל־תַנַּעַר אֲשֶׁר־לָוֹ ניַאמֶר לֹוֹ לֶהְ הָבֶּיא הָעִיר:
- ַהַנַּעַר´ בָּא゚ וְדִוֹּר קָם מֵאֵצָל חַנָּגָב וַיִּפֹּל יִּי לְאַפֵּיוּ אַרְצָּה וַיִּשְׁחַּחּי שְׁלִשׁ פְּעָמֵים וַיִּשְׁקַוּוּ אַישׁ אָת־רַעַּהוּ וַיִּבְכּוּ אַישׁ אָת־רַעַּהוּ עַד־דָּוָד חַגְּדְּיל:
- ַניַּאמֶר יְהוֹנְתָּן לְדָוָר לֵף לִשְׁלִוֹם אֲשֶׁרֹ יִהנְה יִהְנֶהוּ שֲנֵּתוּ אֲנַּחָנוּ בְּשֶׁם יְהֹנָה לֵאמֹר יִהנְה יִהְנֶהוּ בְּנֵנִי וּבֵּינִי בְּעָּם יַּהְנְּה יְהְנְיִהוּ בְּנֶלְ

הפטרת פרשת שקלים

The Maftir on Shabbat Shekalim is Exodus 30:11 - 16. The Haftarah is II Kings 12:1 - 17.

- (E) :ゴウラ は では では では では できない アロッカー エロ・エー Jehoash was seven years old when he began to reign.
- In the seventh year of Jehu began Jehoash to reign; and he reigned forty years in Jerusalem; and his mother's name was Zibiah of Beer-sheba.
- And Jehoash did that which was right in the eyes of the LORD all his days wherein Jehoiada the priest instructed him.
- ָּ בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵחוּאִ מְלָךְ יְחוֹאָשׁ וְאַרְבָּעָים שְׁנְּח מָלֵּךְ בִּירוּשְׁלְבֶם וְשֵׁם אִמֹּוֹ צִבְּיָח הְבְּאֵר שֶׁבַע:
- يَوْمِשׁ יְהוֹאֲשׁ הَوْשֶׁר בְּשִׁינֵי יְהֹזֶה כְּלֹ־יָמֶיִי אֲשֶׁר הוֹרְהוּ יְהוֹיָדֶע הַכֹּהֵן:

- Howbeit the high places were not taken away; the people still sactificed and offered in the high places.
- And Jehoash said to the priests: 'All the money of the hallowed things that is brought into the house of the Lord, in current money, the money of the persons for whom each man is rated, all the money that cometh into any man's heart to bring into the house of the Lord,
- let the priests take it to them, every man from him that bestoweth it upon him; and they shall repair the breaches of the house, wheresoever any breach shall be found.
- But it was so, that in the three and twentieth year of king Jehoash the priests had not repaired the breaches of the house.
- Then king Jehoash called for Jehoiada the priest, and for the other priests, and said unto them: 'Why repair ye not the breaches of the house? now therefore take no longer money from them that bestow it upon you, but deliver it for the breaches of the house.'
- And the priests consented that they should take no longer money from the people, neither repair the
- And Jehoiada the priest took a chest, and bored a hole in the lid of it, and set it beside the altat, on the right side as one cometh into the house of the LORD; and the priests that kept the threshold put therein all the money that was brought into the house of the LORD.
- And it was so, when they saw that there was much money in the chest, that the king's scribe and the high priest came up, and they put up in bags and counted the money that was found in the house of the LORD.
- And they gave the money that was weighed out into the hands of them that did the work, that had the oversight of the house of the Lord; and they paid it out to the carpenters and the builders, that wrought upon the house of the Lord,

- רָק הַבְּמִוֹת לֹא־סָרוּ עִּוֹד הָעָָם מְוַבְּחָים וְמְקַשְּרִים בַּבְּמְוֹת:
- וּ^גֹאמֶר יְהוֹאָשׁ אָל־חַבּחֲנִים בֹּל בָּסֶף • תַּקֵּדִשִׁים אֲשֶׁר־יּנְגָא בִית־יְהֹנָתׁ בָּסֶף עּיבֶר אִישׁ בָּסֶף נַפְּשִׁית עָּרְבָּי בְּל־בָּסֶף יְהַנְּה:
- יקּחָוּ לְהָם תַּלְּהַלִּים אָישׁ מֵאָת מַכְּרִוֹ וְהָם יחַזְּקוּ אָת־בָּבֶל תַבָּוִת לְלָל אֲשֶׁר־וִמְּצָא שֶׁם בְּדֶל: (פ)
- ַ וִיְהִי בִּשְׁנָּח עַשְׁרֵֵים וְשְׁלָּשׁ שְׁנָָה לַמֵּלֵּךְ יְהוֹאֲשׁ לֹאֹ־חִזְּקִּוּ תַבֹּתַנִּים אָת־בָּדֶק הַבֵּיְת:
- « וְלַבְּׁחַלִּים וַנִּאָמֵר אֲלַהָם מַּדָּיִעַ חַפִּחַלְ מְחַזְּקִים נַנְּאִמֶר אֲלַהָם מַדָּיִּעַ וְעַבְּּ מְחַזְּקִים אֵמ־בָּבֶל חַבְּיִת וְעַּמִּר הַבְּיִת הַמְּלְבִי הַבְּיִת הַמְּלְבְּיִ
- בְּלְכֹּלְטָׁג עַנְּעָׁ אָט_בּּבָע עַבּּנִע: מּ נִגּאָטוּ עַכְּעַנְגָּט לָבִלְטָּג לַטַעַבַּפָּטָּלְ מָאָטַ
- וִיְהִיׁ בִּרְאִוֹהְם בִּי־רָב תַבֶּסֶף בָּאָרִוֹן וַיַּעַל סֹבֵּר תַמֶּלֶךְ וְתַכֹּתֵן תַגְּדִוֹל וַיָּצְרֹוֹ וַיִּמְנֹּוּ אָת־תַבֶּסֶף תַּנְמְצָא בֵית־יְתְוֶה:

and to the masons and the hewers of stone, and for buying timber and hewn stone to repair the breaches of the house of the Lord, and for all that was laid out for the house to repair it.

But there were not made for the house of the LORD cups of silver, snuffers, basins, trumpers, any vessels of gold, or vessels of silver, of the money that was brought into the house of the LORD;

for they gave that to them that did the work, and repaired therewith the house of the LORD.

Moreover they reckoned not with the men, into whose hand they delivered the money to give to them that did the work; for they dealt faithfully.

The forfeit money, and the sin money, was not brought into the house of the LORD; it was the priests.

נו לְּלְּדְרִיםׁ וּלְחֹצְבֵּי חָאֶׁבֶּן וְלִקְנִוֹת עֵצִיםׁ וְאַבְנֵי עַחְצֵּב לְחַזֵּק אָת־בֵּנָה לְחַזְּהָ וּלְכֶּל אֲשֶׁר־נֵצֵא עַל־חַבָּיִת לְחָזְהָה:

צַּוֹּ לֹא יַעְשֶׁׁה בֵּיה יְהֹנָה סִפִּּוֹת בֶּטְּרֹּ
 מְנַמְּרָוֹת מִיְּרָלוֹת חֲצַּצְרֹוֹת בְּלֹ-כְּלֵי זְחָב יִּרְלִי־כְּסָף מִוֹּדְהַבֶּסֶף חַמּוּבָא בֵּית־יְהֹנְה:
 בִּי־לְעֹשֵׁי חַמְּלְאֵבֶּה יִתְּנָהוּ וְחִיְּקוּ־כָּוֹ

، ڔڒٟۼ יִחַשְׁבָּוּ אָת־הָאָנִשִּׁים אֲשֶׁר יִהְּנָּ אָת־הַבֶּׂסֶף עַל־יָדֶׁם לְהָת לְעַשֵּׁי הַמְּלְאִבָּה בְּי בְאָמְנָה הַם עַשִּׁים:

אָת־בֵּית יְתוֶה:

קן בֶּסֶף אִשְׁםׁ וְבָסֶף חַשְּאוֹת לָא יּיבָא בֵּית יְהְוְּה לַבּהַנִים יְהְיְיּי: (פּ)

GLWR ICIL

The Maftir for Shabbat Zakhov is Deuteronomy 25:17 - 19.

Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

he came torth out of Egypt;

how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy reat, when thou wast faint and weary, and he feared not God.

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

REUFR EFWR ICIF

בְּצֵאְטַבֶּם מִמָּגְּבֵוֹם: בּּצֵאְטַבָּם מִמָּגְּבֵוֹם:

וֹתְגֹּהְ וֹלְאִ זְבֵא אֵבְנִינִם: פֿקַ עַפָּטְׁאָלָנִם אָעַדְּנִּיּ נְאָעָּע הָנֵבּ " אָמָּב בֵּנִבִּיִּב פַּנִבִּיּ

יִחְלְה בְּחָגַיִם יִחֹנָה אֱלֹהֵיִף וּלְּךְּ מִבְּלֹ־אִיבֶּיף מִפְּבִיב בָּאָבֶיץ אֲשֵׁר יְחִנָּה־אֱלֹהֶיף נֹמַן לְךְּ נַחֲלָה לְרִשִּׁמְּה מִמְחָה אֶת־זֵבֶר שֲמָלֵק מִתַּחַת הַשְּׁמֶיִם לְא מִשְׁבֶּח: (ב)

The Haftarah for Shabbat Zakhov is I Samuel 15:2 - 34.

 $\tau :_{\Lambda} \! X$

Thus saith the Lord of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.'

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the Lord all night.

כָּה אָמֵר יְהוָה צְבָאׁוֹת פְּלֵּדְתִּי אֵת אַשֶּׁר־עַשָּׁה עַמְלֵלְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָּׁם לוֹ בַּגְּׁרֶךְ בַּעֲלֹהָוֹ מִמְצְרֵיִם:

עַקַּה לֵךְ וָהִבִּילָה אָת־עַּמְלֵל וְהָחַרַמְמָם אָת־בְּל־אַשָׁר־לוֹּ וְלָא תַחָּמָל עָלְיִי וְהַמַתְּה מֵאַישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלֵל וְעַד־יוֹנֶק מְשַּׁוֹּר וְעַד־שָׁה מִנְּמָל וְעַד־חַמְוֹר: (ס)

אָת־אָישׁ יְהוּדֶה: מָאַתִּיִם אָלֶּךּ רַנְּלִי וַעֲּשָׂרֶת אַלְפָּים נִיִשְׁמַּע שָׁאַנִלְ אָת־הָעָּם וַיִּפְּקְדֵם בַּשְּלְאָים

י נּיִּבְאָ אָאִנּע מַרַעָּנִי הַּמְּבָע נִיָּבֶר בַּנָּבַע:

עַ נַיָּךְ שְׁאָרִל אָת־עַּטְלֵּק מֵחָרִילָּה בּוֹאַךְ שְׁרִר אַשֶּׁר עַל־פְּנֵי מִצְרֵיִם:

וּאָּעַ-בְּלְ-הַמֶּם מִּחֵבִּינִ מְלְבַּיִּמְּמְלָלִ חַוֹּ * וּיִּהְפָּׁשִּׁ אָעַ-אָּדִיִּ מִלְבַּיִּמְּמָלָלִ

oı [יְהְלְ דְּבַר־יְּהְלְה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמִר:

לְּהְּמִנּאֶלְ וֹנּוֹּלֵּלֵעׁ אָּלְ -נְּעִוֹּעׁ בָּלְ עַבְּלְּנִי בּי שֶׁבְ מֵאַעַּרְּי נְאָע בְּבָרִי לָאָ עַצִּים וֹנְעַר בְּעָׁמִיּהְ בִּי עִמְלִבְיִּי

- And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'
- And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'
- And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'
- And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'
- Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the Lord hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'
- And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;
- and the Lord sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.
- Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst thy upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?
- And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the Lord, and have gone the way which the Lord sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.
- But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.

- ַהַּגְּלְּגֵּׁלְ: וְהְנָּבְ לְּמְּמִנּאָלְ לֵאִמָּר בָּאִ שְׁאָנּלְ תַּבָּרְ וַנְּהֶר וֹיִנְּד לְמְמִנּאָלְ לֵאִמָּר בָּאִ שְׁאָנּלְ תַבַּרְמָלְנִ וּנִּמְבִּי
- ַנְיָבָאׁ שְׁמִּוּאֵל אֶל־שְׁאָוּל וַיַּאִמֶּר לֵוֹ שְׁאִוּל בַּיְרִּוּךְ אַמְּרֹ לֵירוֹנְׁה הַקּיִמִּתִּי אֶת־דְּבָר יְהְוָה:
- ְּוְקֵוֹלְ תַבְּקְּׁר אֲמֶׁר אָנָכִי שִׁמֶעֵּ: נְאַמֶּר שְׁמִּיאֶלְ יִמֶּר אָנָכִי שִׁמֶעַ:
- رْبُور שָׁאִּיל מִעְּמָלֵקֵי הֵבִיאִּים אֲשֶׁר הְמַל הִשָּׁם עַל־מֵישָׁב הַצּאִּל וְהַבָּּלֶּר לְמָעַ (פּ)
- ניאמר שְׁמוּאֵל אֵל־שְׁאִּנִל חֲבֶר שְׁנֵּירָה (כ׳ קְּלְּ אֵתְ אֲשֶׁר דִּבֶּר יְחְנָה אֵלַי חַלְּיֵלָה (כ׳ ניאמרנ)[ק׳ נִיְאִמֶר] לְוֹ דַּבֶּר: (ס)
- װְלְטַתְּמָּ בְּיִ מָּר פַּלְיָטָם אָמָם: יְהַחֲרַמְּמָּה אָת-הָחַמָּאִים אָת-צַּמְלְ נישְׁלְטַנְיִי בְּיִנְיִם אָמָם:
- قر بَرْفِت جُهـُ فِهِنَ جَهِرَدِ جُعَنِد بَعَيْت رَفِهَم عُجُــ يَعَفُمُ فِهِ عُمْ اللَّهُ فَعَالَمُ اللَّهُ ف (م) څُخــ تَهُجُدٍ رَفَعَهُ فَ خُوْدِ خُعَدَدُ بُعِيْتِ اللَّهُ فَيَ
- ַנּאִמֶר שָאִּגל אֵל־שִׁמוּאֵל אֲשֶׁר שִׁמַעִּהִי בְּקַוּל יְהִנְּה נָאֵבֶּוֹף בַּהֶּבֶוּ אֲשֶׁר־שְׁלָתַנִּי יְהְנְּה נְאָבִיא אָת־אָנֵּגל מָלֶךּ עַמְלֵּך יְאָת־עַמְלָק הַהֶּרְמְמִי:
- ַנִיּפְׁח הַעָּם מֵהַשָּׁלֶל צָאוֹ וּבָּקָר הֵאשָׁית הַהַהֶּם לִּיְבָּחַ לִיהוָה אֱלֹהֵיף בַּגּּלְגֵּל: (ס)

- And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.
- For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the Lord, He hath also rejected thee from being king.
- And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice
- Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the ${\rm Lor} \Omega$.
- And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the Lord, and the Lord hath rejected thee from being king over Israel.'
- And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.
- And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.
- And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'
- Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'
- So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the Lord.
- Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'
- And Samuel said: As thy sword harh made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

- روْنايد שְמוּצֵּל הַחֵפֵּץ לִיהֹנָה בְּעַלִּוּה פּוְבְחִים בִּשְּמִעַ בְּקִוֹל יְהְנָָה הַנֵּה שְׁמִעַ מִנְבַח פֿוּב לְהַקִּשִּׁיב מֵחֵלֶב צֵילִים:
- چ، חַשַאַת־קַטָם מֶּרִי וְאֵָנֵן יּחָרָפָּים הַפְצֵּרִ יַעַן מָצִּסְתָּ אָת־דְּבָר יְחִנְּׁה יַיִּמְאָסָךָּ מְמֶּלֶּךְּ: (ס)
- ְּבְּאָמֶר שְׁאָרָ אֶלְ־שְׁמִנּאֵלִי חָשְׁאִרָּי בּי־עָבְרְהִיּי אֶת־פִּי־וְהְוָה וְאָת־דְּבָרֶיִרְ כָּי וַנְּאָמֶר שְׁאָרִלְ אֶלִ־שְׁמִנּאֵלִ חָשְׁאִתִּי
- יַף אָשְׁטַבְוֹנֵע אָא גָא אָת־חַטָּאָתִי וְשָׁנִּב עִּמָּי: יַּף יְּיִיםְיְנֵיה עָּאָר יָשְׁרֵי:
- ַנְּפְּׁבְׁה: (ס) בּ נִּפְּׁב הָּמִנּאָבְ לְבְּׂבְׁפִׁע נַנְּעַוֹּלֵ בִּבְּׁנָּוּ בְּמִׁהַ.בְּוָ
- ۥڎؚڹۼڎڎ ۼڔۧ؞ڒۦۻڎۼڔ ڟڎڋ ۿؚ؈ؿۻڔٚڿڹ؈ڔۻڎۼڔ ڟۼڔٛ؞ڮ؞ڔ؞ڽڔؙڹ ڗ؞ؙؚۼؿڎۼڔڎ؆ڔۻڎۼڔ ڟ؋ڔ: (٥)
- לְאַ אָבֶׁם עַנּאַ לְעַנִּמִים: כּ נִּנִסְ דָּגָּּט נִמְּבַאָּג לָאָ נִמְּשֵׁר נִלָאָ נִנָּעִם בַּנִּ
- ְּנְאָמֶר חָטְּאָתִי עַּמְּׁה כַּבְּּדֵנִי נָאָ נָגֶּר זְקְנִי־עַּמִּי וְנָגֵּר יִשְׁרָאֵל וְשָׁיִּב עַמָּי יַקְּנִייִּשְׁיִי יְשְׁרָאֵל וְשָׁיִּב עַמָּיִי
- לַיהְוָה: (ס) נַנְשְׁב שְׁמִּגַּאָל אַחֲרֵי שְּאָּגִּל נַיִּשְׁתַּחִי שְּאָּגִּל
- אָכֵּן סָׁר מַּרְ־תַּמֶּנֶת: (ס) מַּמְלֵּק נִיּלֶב אֵלְּיוּ אָנִג מִעִּרְאָת נַּאָמֶר אָנְג נַּאָמֶר שְׁמִּיּאָל תַּנִּישׁ אָלִי מִּצְרָ
- אָטַ־אָּגָגָ לְפָּגָּי יְהַנְּהְ בַּנִּלְנְּלְ: (ס) בּּן־מִּשְׁבַּלְ מִנְּשִׁים אִמָּוּ וֹיִשְּׁפָּּוּ שִׁמִנּאָל וּיִאִמְר שִׁמִנּאָרְ כַּאָשָׁר שִׁבְּלִי נִשִׁים

ıξ

Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

אָלְבַנּיקוּ וּּבְעָּה שְׁאִּנְלִ: נֵיֵלְנִּ שִּׁמִנּאֵלְ חַבְּמְׁלִּם וְשִׁאָּנִלְ מַּלְנִם

erwn ern

The Mastir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 - 22.

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the childtren of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flosh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

יָאָת חָקַת הַמּוֹרָה אֲשֶׁר־צִּנָָה יְהֹנֶה לֵאמָר הַבָּרוּ אָל־בָּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחַנּ אֵלֶיךְ פְּרָה אֲהַפְׁה הְמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מֹנּם אֲשֶׁר לֹא־עַלְה עַלֶיהְ עָל:

ּ וּנְתַמָּם אֹהָה אָל־אָלִעָּזֶר תַפֹּתֵן וְהוֹצֶיא אִתְּהֹ אָל־מִתַוּיץ לַמַּחַנֶּׁה וְשָׁתַט אֹתָה לְפְּנֵיוּ:

، וְלְאֵוֹח אֶלְמְּזִוֹר תִכְּתֵוֹ מִנְּמִת מִנְּמֵע אֶלִרְנָכִּו פְּנֵי אִתַלְ-מוִמֵּר מִנְּמָת שֶׁבַע אֶלְ-נָכַּח פְּנֵי אִתַלְ-מוִמֵּר מִנְּמָה שֶׁבַּע פְּעָּלִים:

ى بۇرا چەر ئەر ئۇر قى خىدۇر ئۇراد: 1 ئۇراد كەر ئۇراد كى ئۇراد:

، וְלְקַח תַכֹּהַן עֵץ אָרֶז וְאֵזִּר וּשִׁנֵי תּוֹלְעַתּ וְהִשְׁלִّיְךְ אֶלְ תִּוֹךְ שְׁרֵפָת תַפְּרֶה:

, וְכִבֶּׁס בְּגָּדִּיוּ תַפֹּהֵוּ וְרָחָץ בְּשָּׁרוֹ בַּמַּּיִם וְצַּחַר יָבָּאׁ אֶל־חַמַּחֲנָה וְשָׁמֵא תַפֹּהֵוּ עַד־הְעֶּרֶב:

چ וְהַשְּׁרֵוֹ בִּמְּיִם וְמְמֵא עַר־הַעֶּרֶ: * יְהַשְּׁרֵוֹ בַּמְּיִם וְהָתַץ

וְאָסָף צֵישׁ מָהֹוֹר אָת צֵפֶּר תַפְּּהָה וְהִנְּיִה מִחִוּץ לְמַּחֲנֶה בְּמָקַוֹם שָהַוֹר וְהִיִּהְה לְעֲרָת בְּנִי־יִשְׂרֶצֵל לְמִשְׁמֶהָה לְמֵי נָדֶה הַמְּאֵת הֶוֹא:

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

Whosoever roucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the Lord—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

And whosoever in the open field toucheth one that is shin with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

نْ زُخْوُه بَهُمُهُ هُلَّهُمُ خُلُوْلًا مَنْظُهُ: نُصْمُاهُ هَلِـ بَعْرُكَ تُلَائِمُكَ خُجُلًا نَهْدُهُمْ يَـ يُخْوُهُ بَهُمُهُ هُلِـ يُغْمُ خُرُكُمْ مَنْظُهُ

ַ הַנּא יִהְחַמָּא־בֿוֹ בַּנִּוֹם חַשִּׁלִישֶׁי בַּנַּוֹם הַשְּׁבִישָּׁי יִמְּהָר וָאִם־לֹא יִהְחַמָּא בַּנַּוֹם הַשְּׁלִישֶׁי יִמְהָרֵי

בְּלְ־תַנּגֵּעַ בָּמֵת בִּנֶּפִשׁ תָאָדָׁם אֲשֶׁר־יָמׁוּת י וְלָאׁ יִתְחַשָּׁא אָת־מִשְׁכֵּן יָתֹּדָל מִמֵּא וְנְכְרְתָה תַנֶּפָשׁ תַּהָוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי゚ מֵי נְדְּה לֹא־זֹרַק עְלְיוֹ שְמֵא יִהְיָה עִּוֹד שְׁמְאָתִוֹ בְוֹ:

וּאָת חַמּוֹרְה אָדֶם פָּי־יָנְמִּיּה בְּאָהֵל פַּל־חַבָּא אֶל־חָאָהָל וְכְּל־אֲשֶׁר בְּאָהֶל יְמְקָא שֶׁבְעָּה יָמִים:

מְּלְיִׁנְ מִּמְא עִׁנּא: בּי נְכִלְ פַּלָנִ פִּעְנִּעַ אָּמֶּר אָּגִּן בִּּמָנִי פַּעַנִּיִ

، ְנְכֵל אֲשֶׁרִינִּע עַלִּפְּנֵי תַשְּׂדָה בְּחֲלַלִ-חֶנֶׁבֹ אַנִּ בְמֶּת אִּיִּבְעֵּצָם אָדֶם אַּנִ בְקְבֶּר יִשְׁמֶּא שְׁבְעָּת יָמִים:

הְּלְּוִנְ תִּנִּם עַנִּנִם אָבְ_פֶּבְנִי בּ נְלְפַשׁנְ כַּמִּמָא מִהֹפּב הָבפּע עַעַהַמָּאָע וֹּנִעַן

וְלָלַת אֵּוֹיִב וְשְבָל בַּמֵּיִם אֵיִשׁ שָּהוֹרֹ זי וְהִזְּה עַל־הָאָהֵל וְעַל־בָּלִּרַהַבָּלִים וְעַל־הַנְּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הֵיִּישָׁם וְעַל־הַנֹּגַע בַּעָּצָם אַוֹּ בֶחְלְל אָוֹ בַמָּה אָוֹ בַקְּבֶר:

ְוְהַזְּהְ הַשְּׁהִרִּ עַלְ־הַשְּׁמֵא בַּיִּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּנִם הַשְּׁבִיעִי וְחִשְּאוֹ בַּיִּנִם הַשְּׁבִיעִי וְכְבֶּּסְ בְּגְּדֶיוֹ וְרְחַץ בַּמִּיִם וְשְׁהֵר בְּעֶרֶב:

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

וָאָישׁ אַשָּׁר־יִמְמָאׁ וְּלָאׁ יִתְּחַשְּׁא וָנִבְּרְתָּה הַנָּפָשׁ הַהָוֹא מִתַּיֹךְ הַפְּהָל בִּי אָת־מִקְדַּשׁ יְהְיָה פִּמָּא מֵי נְדְּה לֹאֹ־זֹרָק עָּלֶיוּ מְמֵא הְוּא:

יַב וְהִיְתָה לְהָם לְהָפָּת עּוֹלָם יִּעַזָּה מֵי־הַנִּדְּה יְבְבֵּס בְּנְלְיוֹ וְהַנִּגַעַ בְּמֵי הַנִּדְּה יִשְׂמָא עַר־הְעְּרֵב:

עַנְּלְמָּט שַׂמְׁלֵא מַּגַעְםְׁמְּלֵבִי (פּ) עַנְּלְ אָמֶגְעִינִּמְבַלִּוְ עַמְּטֵא נֹמִלֵּא וְעַנָּפָּמִ

REURLI ERUR ERR

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

Moreover the word of the Lord came unto me, saying:

Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and

because they had defiled it with their idols;

a woman in her impurity.

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord God: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

ر، چן־אָדָׁם בֵּית יִשִּׂרָאֵל יִשְׁבָּים עַל־אַדְמָּחָם יִיְטְמְאָר אֹוֹחָה בְּדַרְבֶּם וּבַעֲלִילוֹחָם בְּטִּמְאַתֹ הַנְּדְּה הָיְמָה דַרְבֶּם לְפָּנֵי: إِ يَשְׁשְּׁבְּ הַמְתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדֶּם

אַני:INXXX וֹיְנֵיׁג בְּבָר־יְּהְנְוֹיִ אֶלֵּי לֵאֵלֶּוֹר:

מְּמֵּאֵיבֵׁ: אְמֶּבְ_מִּפְּׁבַּׁי מַּלְ_הַאִּבֵּּאְ יּבִּיגִּינִם אַ הְּבִּינִם מַּלְ_הַאָּבָּאׁ

ַ יַּבְרֹא אֵל־תַגּוֹים אֲשֶׁר־בָּאִּ שָׁם וַיְתַלְלָּ אָת־שֵׁם קְדִשִׁי בָּאֵמָר לָחָם עַם־יְתְּוֵָׁר אֵלֶּר ימאַרְצִיּ יָצְאוּ:

نَهْلَאْرُ قِدْنَاتَ كِيْهُد يَهُوْد: (פَ) تَهُلُمْرُ مَرْ عَلَى كِيْهُد يَهُوْد: (عَ)

לבֿן אָמַר לְבִּית־יִשִּׁרָאַל כָּה אָמַר אַדִּיָּר הֵהוְה לַא לְמַעַּנְבֶם אָנִי עֹשָׁה בֵּית יִשִּׁרָאֵל בִּי אִם־לְשֵׁם־קַּדְשִׁי אֲשֶׁר הַלַּלְהָּם בַּוּוֹיִם אַשֶּר־בָּאהָם שֶׁם:

- And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the Lord God, when I shall be sanctified in you before their eyes.
- For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.
- And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.
- A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.
- And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.
- And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.
- And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.
- And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.
- Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.
- Not for your sake do I this, saith the Lord God, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

- וְקִבִּשִּׁהֵּי אָת־שָׁמֵי חַנְּדִוֹל חַמְחֻלָּל בַּנּוֹיִם אַשֶּׁר חִלַלְמֶם בְּחִיבָם וְיָדְעִּי חַנִּיִם בִּי־אָנֵי יְחִנְׁה נְאֶם אֲדֹנֵי יֶהוֹה בְּהַקְּדְשֵׁי בְבֶם לְעֵינֵיהֶם:
- אָבְ_אַבְׁמִּנִיבֶם: אָנִיבֶם מִּבְּקְ_נִאָּבֹאָנִת וְנִיבָאָנַוּ אָנִיבֶם נְלְטַנִּנִיּם מִּלְבִינִיּם וֹמַבָּאָנַוּ
- אָטַבְּם: מְּבָּׁלְ מְּמֵאוְנִינְכֶּם נִמִּבְּּלְ-נִּלְנִקְנָכֵם אָמִנִיר וֹזָרַלִּמַּיִּ הַּלְנִכָּם מִנִם מִּעוִרִּים נִמְעַרְמֵּ
- מְבְּשְּׁרְבְּׁם וֹלְנִינִי, לְכֵּם לֶבְ בְּשֶּׁר: אָנֵוֹן בְּלֵרְבְּכֵּם וַחֲסְרִיִּי, אָּנִרַלֶּב חַאָּבֶוֹ וֹלִנִינִי, לְכָם לֶבִ חַּדְּשִּ וֹרִינִוֹ חַדְּשָׁרִי
- וֹהְמִּנְעִׁם: אַמְּבַבְּנִעִׁלַ, שַּׁלְבִּנִ וּמִמָּפָּׁמָּ, שַֹּמְּנִי אַמַבַבוּנִעוֹ, אָשַּׁוֹ פַּאַבַּפָּׁים וֹהַמָּנִי, אָעַ
- נקניסם לאֹרֶץ אֵשָׁר נָתָּמִּי לַאֲבְתִּיבֶם וֹהְנִימָם לִי' לְמָּם וְאָנֹלִי אָהָנֶה לָבֶם לֵאלְהַים:
- אָק_บַבַּלן וְטַרְבָּימַי אָטָוִ וְלְאָ_אָטֵּו הַּלְיָפֶם וְעִוָּהַּמִּשִׁ אָטַכְּם מִפְּלְ מִּמִּאִוָּטִיכִּם וֹלַבָּאִטִּי
- ָּ וְהִרְבֵּיִתִּי אָת־פְּרֵי הִעָּץ יּהְנּוּבָת תַשְּׂדֵה לִמַען אֲשֶׁר לֵא הִקְחִי עָּוֹד חָרְפָּת רָעָב בַּגּוֹיָם:
- הְּנְנִיּנְיֶם וֹמֹלְ שִּוּהְּבִּנִינִיכֶּם: אִּמָּנַ לְאַ-מִנְבִּנִם נּלִלְמִיִּםְ בֹּפֹּנִיכָּם מַּלְ נּוֹכַבַּטִׁם אָע-בַּבַכִּם בַּבָּמָם נִּמִּהַלְלָנִכֵּם
- ְיִמְּבְאֵּלְ: (ס) יְנְיִגְאַ לְמָתַּנְכֵּם אָּנִי־עַּשְׁר נְאָם אָבְנָי יֵהוֹרָה לְאַ לְמַתַּנְכֵּם אָנִי־עַּשְׁר נְאָם אָבְיָנִי יֵהוֹרָה

- Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.
- And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.
- And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.
- Then the nations that are left round about you shall know that I the Lord have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the Lord have spoken it, and I will do it.
- Thus saith the Lord God: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.
- As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

- הְּמִּלְּטִי לְמִּנִגְ פּֿלְ_מִּנְבֶּר: •• נִבִּאָבֵּא נַנִּמְפָּטִי שַּׁמִּבָּג עַּטַנִּע אָמֶב נַנִינָיִי
- ,, וְאָמְרֹוּ הָאָבֶץ הַלֵּזוּ הַנְּשַׁמָּה הְיְהָה ְּבְּּוֹ־עֵֵדְן וְהֶעְּרֵים הֶחֲבִבְּוֹת וְתַנְשִׁמָּוֹת וְהַנָּהֵרְסִוֹת בְּצוּרְוֹת יָשֶׁבוּ:
- ְּיֵרְ יְהְנִיׁה אֲשֶׁר וִשְּׁאֲרוֹ סְבִיבְוֹתִיכֶם בָּיוּ אֲנִי יְהֹנְה בְּנִיתִי הַנְּהֵרְסׁוֹת נְשָׁעָּהִי הַנְשַׁמָּה אָנִי יְהֹנְה דְּבְּרְתִּי וְעָשֶׁיתִי: (ס)
- ָּבָה אָטַר אַדְנֵי יֶהוֹה עֿוֹד זָאָת אָדְרֵשׁ לְבֶית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשָׂוֹת לָהָם אַרְבֶּּה אֹתָם בַּצְּאׁן אָרֶם:

REALR ELVR RAIL

The Maftir for Shabbat HaḤodesh is Exodus 12:1 - 20. The Haftarah is Ezekiel 45:16 - 46:18.

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

- And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the seasons of the and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offering, and the burnt-offering, and the Israel.
- Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

- كَوْضُمْ جَنَّاتٍ אֲלִי יִהְיִּי אָלִ הַתְּּהַ תַּגְּאָת לַּנְשָׂיא בִּיִשְׂרָאֵל:
- ְּנִקֵל־הַנְּשָׂיִא יֵהְנֶׁה הָעּוֹלָוֹת וְהַמִּנְחִׁתֹּ בְּבְקל־מוֹעַּהֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הִוּא־יַעַשֶּׁה אָת־הַהַמְּאַת וְאָת־הַמִּנְחָה וְאָת־הַעּיֹלָה הְאָת־הַשְּׁלְמִים לְכַבֵּר בְּעַר בֵּית־יִשְׂרָאֵל: (ס)
- בה־אַמַר אַדֹנֵר יָהוֹה בֶּרְאשׁוֹן בְּצֶחָר לַחֹבֶשׁ הַמַּח פַּר־בֶּן־בָּקֵר הַמָּים וְחִמֵּאַהַ אָת־הַמְּקְדֵּשׁי

- And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altat, and upon the posts of the gate of the inner court.
- And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.
- In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.
- And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.
- And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.
- And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.
- In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.
- Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.
- And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepate his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.
- Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the Lord in the sabbaths and in the new moons.
- And the burnt-offering that the prince shall offer unto the Lord shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;
- and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

- ַן לַלַת הַפֹּהֵן מִצָּם הַחַשָּׁאִת וָנְתַּן אֶל־מִוּתַּת הַבּּיִת וְאֶל־אַרְבָּע פִּנִּית הַעָּזָרֶה לַמִּוְבָּתַ וְעַּל־מְזּוּזְת שֻׁעַּר הָחָצֶר הַפְּנִימִיה:
- ∞ וְכֵּן מְּעֲשֶׁה בְּשִׁרְעָה בַּהְדֶּשׁ מֵאֵישׁ שֹֹנֶה ימְּפְּחִי וְכִפּּרְחֵּם אָת־הַבְּיִה:
- ג בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבְּעָׂה עַּשָּׁר יוֹם לַחֹהֶשׁ יִהְנֵה לְבֶם הַפְּּסָח חְוֹּג שְׁבֻעַּוֹת יָמִים מַצִּּוֹת יִאָבֵל:
- ַ ןְעָשֶׁר הַנְּשִׁיאׁ בַּיַּרִים הַהְּוֹא בַּעַרֵּוֹי וּבְעַר בְּל־עַם הָאָרֶץ פָּר חַטָּאת:
- יַמִּרְעַּת יְמִי־הָחָג יַעֲשַָׂר עּוֹלָר לַיהוָֹר שִׁבְעַת פְּיִּים וְשִׁבְעַּת אֵילֵים הְמִימִם לַּיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַמְּאת שִׁעָּיר עָזִּים לַיְּוֹם: ימנחה איפה לפר יאיפה לאנל ייישה
- ₁، וּמִנְחָׁה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָּה לַאָּיִל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפֶה:
- د בשְּבִיעִּׁר בְחֵמִשָּׁה עְּשָּׁר יָוֹם לַהֹֹדֶשׁ בָּחָׁיִ יעַשֵּׁה בְאֵלֶּה שִׁבְעַּת הַנְּמִים בַּחַשָּׁאִת בְּעַלֶּה וְכַמִּנְחֵה וְכַשְּׁמֶן: (ס)
- פֹּה־אָמַר´ אֲדֹנֵי יֶהוֹהֹ שַׁעַר הָחְצֵּרִ הַפְּנִימִיתֹ הַפֹּנֵה קְזְּיִׁים יִהְיָה סְּנִּרִ שֵׁשֶׁת יְמֵי חְמִּעֲשֶׁת יִּבְיָוֹם חַשַּׁבְּתִ יִפְּתֵחַ יִּבְיִוֹם הַחְבֶּשׁ יִפְּתֵחַ:
- יבָא הַנָּשִׂיא דֻּבֶּוּךְ אִילָּם הַשַּׁעַר מִהֹיץ וְעָמֵרׁ עַלְ־מָזּיזַת הַשַּׁעַר וְעָשָׁי הַפֹּהָנִים אָת־מִיּלְתֹּוֹ וְאֶת־שִׁלְמִּיוֹ וְהִשְׁתַּהַנָּה עַל־מִפְתַּן הַשָּׁעַר וְיָצָא וְהַשָּׁעַר לֹא־יִפְּגֵר עַד־הְעֶּרֵב:
- ַ נִהְשִּׁפַטִּיִט וּבְּמֵדְשָׁיִם לְפָּנֵי יְהַוְּה: בּשִּּבְּקּיִט וּבָמֵדְשָׁיִם לְפָּנֵי יְהַוְּה:
- ַבְּשִּׁפְּׁט אָּמֶּׁר כְּבָשֶׁים הְּמִימָם וְאָיִלְ הְּנִוֹם * וְחֲשְׁבָּׁה אֲשֶׁר כְּבְשָׁים הְּמִּיא לִיחֹוָה בְּנִוֹם
- بَدِر نِهُمُا نِدا خُهْرَجُ لِحَجُهُرَهِ مَثْنَاتِ مَنَاتِ يَدِر نِهُمُا نِدا خُهْرَجُ لِحَجُهُرَهِ مَثْنَاتِ مَنَاتِ

XLVI:1

- And in the day of the new moon it shall be a young they shall be without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;
- and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.
- And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.
- But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate shall go forth by the way of the south gate shall go forth by the way of the gate shall not return by the way of the gate.

 The way of the south gate shall go forth by the way of the morth gate; he shall not return by the way of the gate.
- And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.
- And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.
- And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and he going forth one shall shut the gate.
- And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the Lord daily; morning by morning shalt thou prepare it.
- And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.
- Thus shall they prepare the lamb, and the merning, for a moal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

- نجريْنَ بَيْنَا مِعْدِيْنَ نِهِرَيْنَ نِهِرَيْنَ نِهُمُنَ جَدِيْنَ بَيْنَا مِعْدِيْنَ نِهَا خِهَادَ مِعْدَيْنَ اِيْغِيْنَ خَدِيْنَ بَيْنَا مِعْدَيْنَ فَعَالِمُ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالْةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَالَةِ الْعَ
- $\frac{1}{4}$ ېږې رڅد رېښد $\frac{1}{4}$ نېږې رېښد د د نېښد $\frac{1}{4}$ نېږې د د نېښد $\frac{1}{4}$
- א וּבְבִוֹא הַנְּשָׂיִא הֲבֵוֹךְ אִּילְם הַשַּׁעַרֹ יָבֹוֹא יַּבְיִא:
- וּבְבוֹא עַם־הָאָהֶץ לִפְּנֵי יְהֹוָהֹ בַּמּוֹעֲדִים הַבְּא הָהֶף־שָׁעַר צָפֿוֹן לְהִשְׁתַּהְוֹנָה יֵצֵא הֶהֶף־שַׁעַר צָפְוֹנָה לָא יָשׁוֹב הֶּדֶר הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בֹוֹ בֵּי נִכְּחָוֹ (כ׳ יצאו)[ק׳ יֵצֵא]:
- ַ װַנְּאָנִּא בְּתִּנְכֵם בְּבִוּאָם יַבְוָא וּרְצֵאִתָּם מוּיִּיִּא בְּתִּנְכֵם בְּבוּאָם יַבְּוָא וּרְצֵאִתָּם
- וּבִּחַגַּים וּבַמּוֹצֵּדִים מִחְיָה חַמִּנְחַר אֵיפָּר לפְּר וְאֵיפָּה לְאָיִל וְלִבְּבָשִׁים מִתַּת יָדִוֹ וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפֶּה: (פ)
- וְבֶּי־יִשְּׁשִׁהֹ הַנְּשִׁיא נְדָבְּה עּוֹלְה אִי־שְׁלִמִיםׂ נְדְבָה לִיחֹנְהֹ וּפְּתָח לוֹ אָת־תַשַּׁעַרׁ הַפֹּנָה קַּדִים וְעְשָׁה אָת־עִּלְחוֹ וְאָת־שִׁלְמִּיו כַּאֲשָׁר יַעֲשֶׁה בְּיִים הַשְּבָּת וְיָצֵא וְסְגַר אָת־תַשִּׁעַר צַּחְרֵי צֵאְתְוֹ:
- َ رَجْتِنَ جَلِّهُد فَخُهُد مَيْشِ مَنْزِد كَرَبُط خَرَبُط خَرَبُط خَرَبُط خَرَبُط خَرَبُط خَرَبُط خَرَبُط خَ خَرَبَيْنِه فِجِهُد فِجُهُد مَيْشِة هُبَانَة
- ױ װְמְנִחָה מַעֵּשָּׁה עָלָיו בַּבָּקָר בַּבֹקָר שְׁמִיה הָאֵיפְׁה וְשָׁמֶן שְׁלִישִׁיה הַהָּין לְרָס אָת־הַסָּלֶת מִנְחָה לִיהִוְּה הָקָּוֹת עּיֹלָם מְמְיר:
- (כ׳ ועשו)[ק׳ וַעֲשׁוּ] אָח־הַבֶּבֶשׁ וְאָח־הַמִּנְחָה וְאָח־הַשְּׁמָן בַּבָּקֶר בַבְּקֶר עוֹלְת הַמְיד: (ס)

- Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.
- But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall teturn to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.
- Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'
- פֿר־אָטֶׁר אַדֹנֵי וֶהוֹה פִּי־יִמֵּן הַנְשָׂיא מַחָּנָה לְאַישׁ מִבְּנְיוֹ נַחֲלְתִּוֹ הָיא לְבָנֵוֹו מִּהְוֶיֵה אַהְזְּהֶם הָיא בְּנַחֲלֶה: (ס)
- در الأخانظِت توفِّنه موتِيَكِرَت بَغِت جُبَادَئِت يَّ مِهِبَائِثِت يَهِبَائِبَ: يَدِيرَ هُمَـَدِدِرِ، جُمَّعَا هِوْر جُهَـرَجِون يَوْن هِن يَعِبَائِبَ: